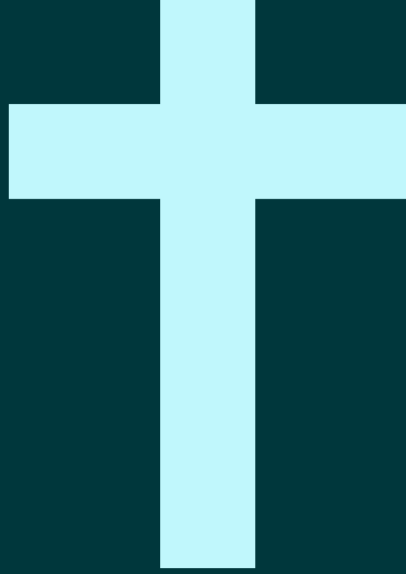

Aḅan 'am wiya
awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

A6an 'am wiya awan
New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092

Contents

Mata	1
Markus	57
Lukas	92
Yuhana	156
Mer su way ahay	199
Ruma ahay	252
1 Korintu ahay	278
2 Korintu ahay	304
Galatiya ahay	320
Efesus ahay	330
Filipi ahay	339
Kolosiya ahay	346
1 Tesaloniki ahay	353
2 Tesaloniki ahay	359
1 Timote	362
2 Timote	370
Titus	376
Filemon	380
Ibəraninko ahay	382
Yakuba	403
1 Piyer	410
2 Piyer	418
1 Yuhana	423
2 Yuhana	430
3 Yuhana	431
Yuda	432
Cœn sə zuḡay	435

**Ləbara mugom a kawa
ana
Mata
sə vinde anan ata awan
A đakay way pə deftere
a anan**

Mata a vinde đerewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə đakay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a đakay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a đakay anan dukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà dō ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a slənay ahay Yesu, winen Almasihu awan (1.1 - 4.11)
Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya (4.12 - 25.46)
Yesu a mac aday a slabakay ahay à məke wa (26.1 - 28.20)

Bije a Yesu ahay

Lukas 3.23-38

¹ Həna anan nà, đerewel sə sləmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.

² Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərək anahan ahay inde. ³ Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram, ⁴ Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna. ⁵ Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a

wahay Yisa, ⁶ Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan. ⁷ Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa, ⁸ Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya, ⁹ Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya, ¹⁰ Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya, ¹¹ Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərək aya awan. A alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.

¹² Pə dəba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila, ¹³ Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora, ¹⁴ Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada, ¹⁵ Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob, ¹⁶ Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

¹⁷ Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə Ibərahima wa hus pə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudò. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə hədek à Babila dukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudò. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fudò a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

¹⁸ Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəbak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama. ¹⁹ Yusufu, dəle anahan ata nà, winen dō đidek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə dō

ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

²⁰ Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek i cəen sə zubay inde. A jan, a wa: «Yusufu, dō sə zahav ana Dawuda, kə jəjar sə gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan.

²¹ I wahay wan mungol awan, kə ngaman Yesu*, anga i tam anan dō anahan ahay i ines a tinen ahay wa.»

²² Way ata fok a təra anga aday 'am ana Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dungo ana dō maja'am anahan ata, à təra. A wa:

²³ «Dəna dalay a i ga wan, i wahay wan mungol awan, ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴ Yusufu a pədek pə ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbərom sa jan ata awan. A gəba anan dalay anahan Mariyama agay. ²⁵ Əna tə japak tə Mariyama bay, hus pa sə wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a daf apan sləmay Yesu a kutok.

2

Do sa san way ahay ta nay saa ca pə Yesu

¹ Yesu nà, winen mə wahay a à Baytilama pə daliyugo sə Yahudiya. A alay ata nà, bahay sə Yahudiya a nə Hiridus. Pə dəba sə wahay anan Yesu wa nà, kəlire ahay ta nay ahay kwa ta day sə dara wa, à Urəsalima. Tinen aday nà, ta san way pə cəved sə mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tə cəce pə dō ahay wa, ta wa: ² «Wan a mə wahay a, aday i sa təra bahay sə Yahuda ahay ata nà, winen ahaw? Mə canak anan anà mawuzlawazl anahan a kə slabakak ahay à dəlon wa. Ma nay sa naa həran ayak nga.»

³ Bahay Hiridus a sləne cəna, 'am ata kə wusek atan nga, winen tu dō sə Urəsalima ahay fok. ⁴ Hiridus a halan nga anà bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita ahay fok. A cəce

patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nà, ahaw?»

⁵ Tə mbədahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nà, à Baytilama, pə daliyugo sə Yahudiya. Anga dō maja'am a Mbərom kə vindek kwakwa, a wa:

⁶ «Iken Baytilama, wulen su doh pə daliyugo sə Yahudiya, kə kəcak à mamasl sə wulen su doh sə Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i sləray ahay nà, i iken wa, aday i gan nga anà Isəra'ila dō uno ahay kawa dō sə jugwar təman ahay.*»

⁷ Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anà kəlire ahay ù doh pə cakay anahan. A ngaman atan ayak mənəna dō ahay sa san apan, aday a cəce patan wa, a wa: «Kə cinen anan anà mawuzlawazl ata a slabak nà, à alay wuraw?» Tə dakan anan kutok.

⁸ Pə dəba anahan a wa a jan atan asa, a wa: «Zlen à Baytilama, pəlen anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cəna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa həran ahay nga a cite.»

⁹ Tinen ite, tə sləne anan 'am a bahay ata cəna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sə canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dəzle pa nga su doh a aday wan a à man ata ata nà, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰ Tə canan anà mawuzlawazl sə tavay dek ata cəna, ta njad ataslay mivel məduwen awan. ¹¹ Ta zla ù doh a aday wan a winen à man ata ata awan. Ta tan à nga anà Yesu, tinen maya tə may anahan Mariyama. Tə dukwen gərmec ù vo, tə həran nga anà wan ata awan. Tə pəsak anan mbulo a tinen ahay, aday tə varan magwagway ahay cara cara: gura ahay, mətətək sə ləluway sə rəbas lele ataya awan, pi zek tə wurde sə ngaman *mira* ataya awan. ¹² Pə dəba anahan a wa nà, Mbərom a dakan atan anan i cəen sə zubay inde nà, tə

* **1:21** Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam dō. † **1:23** Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbərom winen inde tə mənuko. * **2:6** Ca pə Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.

ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tē cəved hinen kutok.

Atə Yusufu tə Mariyama ta zla à Misra

¹³ Do a ataya ta zla way a tinen cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu i cəen sə zúbay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tē may anahan a tēke à Misra, bina Hiridus i pəlay wan a anan, anga a nan sə lize anan. Njihen à man ata hus pə luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay wa ata awan.»

¹⁴ Matanan kutok Yusufu a slabak sə luvon, a zla anan Yesu tə Mariyama a tēke à Misra. ¹⁵ Tə njahay à man ata hus pə amac ana Hiridus. Natiya, way ana Mbərom Ba Məduwen sa ja tē dūngo ana do maja'am anahan ata a təra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pə daliyugo sə Misra wa.†»

Hiridus a vad anan gwaslay ahay

¹⁶ Hiridus a ca apan nə do ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cəna, a ga mivel. A jan anà suje anahan ahay nà, tã vad anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kəlire ataya sə đakan anan alay a ana mawuzlawazl a sə sləray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga nə matanan. A vad atan fok.

¹⁷ A təra kawa ana do maja'am a Mbərom Yeremiya sa ja, a wa:

¹⁸ «Zliyzloy kà gak à Rama, ayam tə aja mawa kə zalak. Rahilu winen apan i yam gwaslay anahan ahay.

A nan dōwan à bənan mbac bay, anga gwaslay anahan ahay tē məcak fok.‡»

Atə Yusufu tə Mariyama ta may agay à Misra wa

¹⁹ Hiridus a mac cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu i cəen sə zúbay inde à Misra, ²⁰ a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tē may anahan a tēke pə daliyugo sə Misra wa, ma

pə daliyugo sə Isəra'ila, anga do sa gan may sa vad anan wan ataya tē məcak.»

²¹ Yusufu a slabak, a gəba anan wan tə Mariyama a tēke, ta ma pə daliyugo sə Isəra'ila kutok. ²² Aya əna, a sləne sa jəka sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sə ngaman Arkilawus ata nà, kə jəjarak sə njahay à man anahan pə daliyugo sə Yahudiya. Anga nan Mbərom a kan anan ahay i cəen sə zúbay inde way anahan tēde saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok, ²³ tə njahay way a tinen à wulen su doh a sə ngaman Nazaratu ata awan. A təra matanan ata dūkwən, anga do maja'am a Mbərom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

3

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay

Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Yawa, à alay ata nà, dōwan a inde tə ngaman Yuhana, a taa gan baptisma anà do ahay. A taa nahay à saf inde à kibe sə Yahudiya, aday a taa wazan anà do ahay. ² A wazay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay.»

³ Yuhana aday nà, winen do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

⁴ Yuhana a nà, winen a pak pi zek nə zana ma han a tə sibcək sə zlugweme awan, a ban zərkutov dūkwən tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kibe aya awan. ⁵ Do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya tatə do su kon sə cakay sə zlinger sə Urdon ataya fok, ta nay pə cakay anahan. ⁶ Tə dazlan sə đakay anan

† 2:15 Ca pə Hose'a 11.1. ‡ 2:18 Ca pə Yeremiya 31.15. * 3:3 Ca pə Esaaya 40.3.

ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon ata inde.

⁷ Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay ta nay pə cakay anahan saa ga baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sə kòn ahay, do sa njak do ahay, waya sə dakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sə dakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. ⁹ Kà saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya tətə. ¹⁰ Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

¹¹ «Nen na gak ikwen baptisma nə tə a'am aday sə dakay a nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, dowan inde i nay à dəba uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan aday tə uko. Winen nà, a zalay nen tə mazlaḅ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liḅer sə təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan. ¹² Gəsadaf inde à alay anahan sə vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. I halan nga anà ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tə uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

¹³ Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pə daliyugo sə Galile wa, a nay ahay pə cakay ana Yuhana à zlinder sə Urdon. A nan nà, Yuhana à gan baptisma. ¹⁴ Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adəka nə na gan may kù go baptisma. Aday iken asa nə ki nay ahay pə cakay uno nà, kəkəməw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan apan, a wa: «À zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay tədə a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a təma, ¹⁶ a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à a'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a təba pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. ¹⁷ 'Am dukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiḅe, anga aday Fakalaw à sa njak anan. ² Yesu kà pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fudo. Luvon tə ipec fok, kà pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³ Fakalaw a hədəken ayak pə cakay, a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anaya tətəra daf, aday ki pa bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdek bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*”»

⁵ Fakalaw a zla anan Yesu à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a daf anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom, ⁶ a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken.

Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kà saa ḅurgosl anan saray anak ahay pu kon bay.†”»

* **4:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † **4:6** Ca pə Jabuura 91.11-12. ‡ **4:7** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16.

7 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Deftere a ja dukwen: “Ká sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.‡”»

8 Matanan, Fakalaw a zla anan à 6əzlom a inde, sololo cəvedabay. A đakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, tə mazla6 sə zlile a tinen aya təke. 9 A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kə dukwek uno gərmec ù vo, aday kə hərak uno nga nà, na.»

10 Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.Š”»

11 A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu. Maslay a Mbərom ahay ta nay, ta gan mer su way anà Yesu.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

12 Pə luvon a inde, Yesu a sləne nə tə bənak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pə daliyugo sə Galile. 13 A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sə bəlay sə Galile ata awan, pa day su kon sə Jabulon tə Nef-talim ahay. 14 A ga matanan ata nà, aday 'am ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra. A wa:

15 «Kon sə Jabulon aday kon sə Nef-talim,

kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəved sa zla à bəlay inde,

kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen su do sə pəra ahay inde.

16 Kwanay mə njahay aya à luvon inde ataya,

ki cinen anan anà jiyjay məduwen awan.

Kwanay mə njahay aya à man hərəkhərek ataya ù vo sə amac inde,

jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»

17 A bənay pə winen ata wa kutok nà, Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen defefe coy.»

Yesu a ngaman anà do sa ban kəlef aya inde

Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

18 Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà dowan aya inde tinen cew, do sa ban kəlef ahay. Dowan ataya nà, atə Simon, dowan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərak anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kəlef a tinen ahay tə zuvo.

19 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kəlef sabay. Ki i njiden uno nà, do sə pəruho azar ahay adəka.»

20 Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

21 Yesu a hədek pa 'am mənəcək asa, a tan à nga anà do ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Dowan ataya nà, atə Yakuba tə mərak anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan. 22 Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təke, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayak awan

Lukas 6.17-19

23 Yesu kə bərak pə daliyugo sə Galile fok. A đakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A mbar anan do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do mə təra à məndak aya cara cara bayak awan. 24 Ləbara anahan ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do jəje aya awan, do tə setene aya à nga inde, do tə məhərvov aya awan, do ma mac hawal si zek aya fok, a

§ 4:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13. * 4:16 Ca pə Esaaya 8.23 - 9.1.

mbar atan. ²⁵ Man su do mæduwen a a taa pærahan azar kutok. Ta nay ahay pæ daliyugo sæ Galile wa, kwa pæ daliyugo sæ ngaman Dekapol ata wa, kwa à Uræsalima wa, aday kwa pæ daliyugo sæ Yahudiya azar aya wa, aday kwa pæ daliyugo sa day uho sæ zlinder sæ Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à 6æzlom

¹ Yesu a canan anà man su do ata nà, a ján à 6æzlom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay dukwen, ta ján à man ata re. ² Yesu a dazlan sæ wazan atan 'am a anan:

Ataslay mivel su do sæ pærahan azar anà Yesu ahay

Lukas 6.20-23

³ «Ataslay mivel inde, anga dowan aya aday ta san zle, tinen mætawak aya pa 'am a Mbærom ata awan, anga bahay a Mbærom ma var a næ anga tinen.

⁴ «Ataslay mivel inde, anga do sa yam ahay, anga Mbærom i bənan atan mbac.

⁵ «Ataslay mivel inde, anga do sæ njahay sækæffe ahay, anga Mbærom i varan atan anan daliyugo.

⁶ «Ataslay mivel inde, anga do sæ pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbærom ata awan, anga Mbærom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.

⁷ «Ataslay mivel inde, anga do sa gan sumor anà do ahay, anga Mbærom i gan atan sumor.

⁸ «Ataslay mivel inde, anga do sæ pəlay Mbærom tæ mivel kærtek awan, anga ti i canan tæ ide a tinen njœk anà Mbærom.

⁹ «Ataslay mivel inde, anga do sæ ndakay do ahay pi zek ataya awan, anga Mbærom i ngaman atan wan anahan ahay.

¹⁰ «Ataslay mivel inde, anga do aday tæ jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan à nga à Mbærom ata awan, anga i njahay pæ kærtek a tatæ Mbærom à bahay anahan inde.

¹¹ «Kak do ahay tæ gənahak ikwen, tæ jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dæfen upo nga nà, ataslay mivel inde anga kwanay re. ¹² Tislen mivel bayak awan, anga Mbærom i varak ikwen magwagway mæduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà do maja'am a Mbærom a sæ lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tæ jiyjay sæ daliyugo

Markus 9.50; Lukas 14.34-35

¹³ «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo næ matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nà, ki ma anan apan avad anahan a næ ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, do ahay ti ján apan à mændak.

¹⁴ «Kwanay nà, kawa jiyjay sæ dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à 6æzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a der zek itəbay. ¹⁵ Ta taa han uko pə lalam næ sa der anan ta sæ hərok apan tasa daw? Ti daf anan bugol nà, pə way sa daf lalam awan, aday à dəvan anà do su doh ataya fok. ¹⁶ Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay à dəvan anà do ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

¹⁷ «Kà sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana do maja'am a Mbærom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay adəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. ¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tæ didem a həna: Hus pæ ana daliyugo tæ bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabe inde kærtek à Deftere a Mbærom ti lar anan wa à mændak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. ¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà do hinen sæ mbəsak anan nga sa 'am a mæ baslay

a kwa zek cəɖew a kərtek a nà, winen ðukwen i təra ðo zek cəɖew a à bahay a Mbərom inde re. Əna ðowan a kə təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə ðakak anan anan anà ðo hinen sa ban anan re cəna, i təra ðo məduwen a à bahay a Mbərom. ²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si ðidek a kwanay i zalay anan ðidek sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu ðo

²¹ «Kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kà vad nga su ðo bay.* Kuwaya kə vəɖak ðo cəna, ti gan sariya.” ²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya ðowan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya ðowan a kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday ðo sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” ðukwen, 'am ata kə slak sa ban anan apan aday sa lar anan à ðəlov sə uko inde coy.

²³ «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaɓ a Mbərom tə way a à alay inde coy, əna kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, ²⁴ mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana ðowan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

²⁵ «Kak ðowan a kə zlahak apak, aday ki sa zlen àga ðo sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəved. Bina kə sak a dəzle tə iken àga ðo sa ga sariya coy nà, ðo sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərəzl iken ù doh sə dangay. ²⁶ Nen apan ni jak tə ðidem a həna: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigwed

Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

²⁷ «Kə slənən 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kà ga mədigwed bay.†”

²⁸ Əna ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya fok, ðowan a kə cak pə ðo uwar a tə ide sa ga apan ubor cəna, ata kə gak mədigwed à mivel anahan inde tə uwar ata awan. ²⁹ Matanan kutok, kak ide sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à məke sə mərda inde nà, na. ³⁰ Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gad anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à lize, tə winen zek anak a fok saa lize à məke sə mərda inde nà, na.

³¹ «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya ðowan a kə rəzlak anan uwar anahan cəna, à varan dərəwel à alay inde sə ðakay anan nà, kə rəzlak anan.‡” ³² Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya ðowan à saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu ðo aday. Aday uwar ma razl a kə zlak à mbaz hinen, uwar ata kə gak mədigwed cite re. Matanan, ðowan a kə gəɓak uwar ma razl a cəna, kə gak mədigwed cite.»

Ambaday

³³ «Asa, kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbaday apan ata awan. Kə mbadak pa 'am a Mbərom ðukwen, rah anan ambaday anak ata lele.”

³⁴ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kə saa mbaday bay jiga awan: kwa à ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; ³⁵ kwa à ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa ðaf saray ana Mbərom; kwa à ga nə tə Urəsalima ðukwen, kə mbaday anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. ³⁶ Kà saa mbaday anan kwa ta nga anak bay, anga ki

* 5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13. † 5:27 Ca pə Gurtaaki 20.14. ‡ 5:31 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1.

mba apan sə mbədə anan sibøk sa nga anak bay, kwa â ga nə zenzen awan, kwa â ga nə kwedekkwedek awan. ³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan nə, na, “A'ay” kak matanan bay cite nə, na. Anga 'am a sa ja azar aya nə, sa var nə Fakalaw.»

*Aman anan uda siked sə ines anə do
Lukas 6.29-30*

³⁸ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dowan a kə nəsek anak anan ide, ki nəsen anan ide cite. Kak dowan a a kadak anan nə slan, ki kadan anan uda slan a cite.Ş” ³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nə, kâ si men anan anan uda siked sə ines anə do sə huwan ahay bay. Kak dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nə, mbədəhan anan apan cakay sləmay hinen re. ⁴⁰ Kak dowan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re. ⁴¹ Matanan, kak do kə gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilometer kərtek nə, tavakan anan way sə kilometer cew lele. ⁴² Dowan a kə cəcihek panak way cəna, kâ sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, do kə cəcihek panak gudire dukwen, kâ saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

*Pəlen anan do manide a kwanay
ahay*

Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³ «Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan do sə məsudoh anak*, aday nan ide anə do manide anak ite.” ⁴⁴ Əna nen ni jak ikwen nə: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen amboh anga do sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, ⁴⁵ anga aday ki gen way tədə anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen ə bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nə, pu do lele aya tu do lelibay aya təkə fok. A ga iven anahan pu do sa ga mer su way lele aya tu do sa ga mer su way lelibay aya

təkə fok re. ⁴⁶ Kak kə pəlen nə do sə pəlay kwanay ahay dəkdek nə, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Do sə cakal jangal ahay dukwen ta ga matanan re asanaw? ⁴⁷ Kak ki jen anan 'am anə zek a kwanay ahay dəkdek nə, ata ki gen way lele sə zalay do azar aya daw? Kwa do sə pəra ahay dukwen ta ga nə matanan re. ⁴⁸ Təren do lele aya ə way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a ə bagəbaga mburom winen do lele ə way ahay inde fok ata awan.»

6

Atətak way pa 'am sa var way

¹ «Kwanay apan ki gen anan sumor anə do nə, kâ si gen anan pa 'am sə do ahay anga aday tē canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen ə bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

² «Kak kə njadak way sa man anan zek anə do nə, kâ sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, do sə mbədəmbədə ahay. Ta ga matanan nə, u doh sə wazay ahay, aday ə lumo ahay, anga aday do ahay tē həran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna, tə njadak anan magwagway a tinen a coy. ³ Əna iken kəma, kak a nak sa man zek anə do nə, ga anan tə wurwer awan. Kwa do inde pə cakay anak dukwen ə san apan bay re. ⁴ Ga sumor anak nə, ə mider a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen nə, a canan anə way ma ga ə mider a inde ataya fok.»

Atətak way a Yesu pə amboh

Lukas 11.2-4

⁵ «À alay a ki gen amboh dukwen nə, kâ sa tərən kawa do sə mbədəmbədə ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nə, ti tavay jərek u doh sə wazay ahay, kabay pə mægəzləga cəved ahay, anga aday do ahay tē ca patan lele. Nen apan ni

Ş 5:38 Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21. * 5:43 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

jak ikwen tə dīdem a həna, tə njadak magwagway a tinen coy. ⁶ Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom nà, winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi der ata re, i varak anan way anak a sə cəce panan ata awan. ⁷ Kwanay apan ki gen amboh ata dukwen, kà sa zilen anan 'am aya zedede bay. Sə zalan anà 'am nà, do sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i təma amboh a tinen anga tə zalak anan anà 'am bayak a ata awan. ⁸ Kà si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata zle, mənəna kwanay sə dazlan anà amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom,
do ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak à ga zek à wulen à manay ite.

Way anak sa gan may à təra à wulen a manay pə daliyugo,
kawa anahan sə təra à bagəbaga mburom ata re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay,
kawa ana manay sə pəsen anan anà do sa gan umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,
anga aday m̄a sa zla i ines inde bay.

Dərgwaday manay à alay ana Fakalaw a wa.

[Anga bahay nà, iken.

Məgala anak tə mazlaḡ anak nà, inde sə coy.

Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines anà do sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a kwanay, winen mə njahay a à bagəbaga mburom ata

dukwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay re. ¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anà do azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay dukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kà si ken anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya bay. Do sə mbadəmbada ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac jəer aday do ahay tã san tinen apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadak anan magwagway a tinen coy. ¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan ide anak, ga apan amar lele, ¹⁸ anga aday do ahay tã san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nà, a canan anà way mi der aya fok.»

Man sa der zlile lele awan Lukas 12.33-34, 11.34-36

¹⁹ «Matanan kutok, kà sa hilen anan nga anà way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà, mumok ahay inde, zəḡzeḡ sa ján mangaz pə way ahay dukwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday do sə akar ahay dukwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. ²⁰ Əna hilen anan way anà nga a kwanay adəka nà, à bagəbaga mburom. A man ata nà, mumok ahay tə mangaz dukwen ti nes anan sabay. Aday dukwen do sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. ²¹ Anga, zlile anak ma daf a à man ata nà, mivəl anak a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Ide nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. ²³ Əna kak ide anak lelibay nà, zek anak a fok winen i ide zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak ide anak kə tərak

ide zænzen a nà, takəðimbomma iken à luvon inde acəkan.»

Atə Mbərom tə dala
Lukas 16.13

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan dō kərtek a lele nà, i nan ide anà dōwan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu dō kərtek a lele gerger cəna, i kədey anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya dukwen, i ga zek bay re.

Adaf nga pə Mbərom
Lukas 12.22-31

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kā sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana asanaw? ²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw? ²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənəcək anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. ²⁹ Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. ³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay dō ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw? ³¹ Matanan kutok, kā

sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay. ³² Sə pəlay way matanan ataya cəna, dō sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. ³³ Əna lihen adəka sə pəlay bahay a Mbərom aday dīdek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. ³⁴ Kā sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə ide sə cəde fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

'Am sa man mungok i zek ahay
Lukas 6.37-38, 41-42

¹ «Kā si men anan anan mungok ù dō azar aya à mivel inde bay, anga aday Mbərom à sa mak ikwen anan mungok bay ite. ² Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà dō ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà dō ahay ata cite re.

³ «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Hayak anan, nə gəbak anan cukol i ide wa!” aday cəkəbay dədom zləngəddə i ide anak a inde nà, kəkəməw? ⁵ Mbadəmbadə bidəka! Gəbay anan dədom i ide anak a wa aday! Ata ki mba apan sə canan sə gəbay anan ahay cukol i ide anà mərak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, kā sa viren anan anan way cəncan a anà kəla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Kā sa viren anan anan mədine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga tā sa ndərasl atan à dəndəloβ inde bay, bina ti lize.»

Cəcihen, pəlen aday jen ayak 'am uho wa

Lukas 11.9-13

⁷ «Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ⁸ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

⁹ «Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde anà wan anahan, anga a cəce panan wa daf anaw? ¹⁰ Kabay kak wan a a cəce nə kələf nə, ki varan dədəw à alay inde bay re asanaw? ¹¹ Kwanay do lelibay aya bugol dukwen, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nə, a san sə varan way lele aya anà do sə cəce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san bidaw?

¹² «Way a tədə abay ki gen anan may do ahay tã gak ikwen anan ataya fok nə, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a mə vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde fok nə, tə dazlan nə ta 'am ata awan.»

Məsudoh ahay cew

Lukas 13.24

¹³ «Zlen tə məsudoh a mə mbədəc a njulehwehwe ata awan. Anga məsudoh a zləbatam ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am a bay ata nə, a dəzle do nə, à man sə lize. Do sa zla ta man ataya nə bayak awan. ¹⁴ Əna məsudoh a mə mbədəc ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am ata nə, a dəzle do nə, à man sə sifa sa ndav bay ata awan. Do sa zla ta man ataya nə, tinen bayak aya itəbay.»

Do maja'am a Mbərom mungwalay aya awan

Lukas 6.43-44

¹⁵ «Bənen nga a kwanay lele pu do maja'am a Mbərom mungwalay

aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde nə, tinen kawa təman ahay, aday cəkəbay tinen nə kawa kəla kibe ahay. ¹⁶ Ki sənən atan nə, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jəgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam dukwen i wahay maka kulibay re. ¹⁷ Matanan dədəzl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a dukwen i wahay wan lelibay aya cite. ¹⁸ Sé lele cəna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. ¹⁹ Sé sə wahay wan lele aya bay ata cəna, ti gad anan, ti lar anan u uko inde. ²⁰ Matanan, ki sənən anan do maja'am a Mbərom mungwalay aya nə pi mer su way a tinen aya wa.»

Njavar a Yesu guzgwez aya awan

Lukas 13.25-27

²¹ «Sənən anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbərom inde nə, do sə ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Əna saa dəzle cəna, do sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bəbay uno, winen mə njahay a à mburom ata awan. ²² Kə dəzlek pə luvon saa ga sariya ata asanaw nə, do ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbərom anà do ahay tə sləmay anak, mə rəzlak anan setene ahay tə sləmay anak, ma gak masuwayan sə way ahay bayak a tə sləmay anak a re.” ²³ Əna ni jan atan nə: “Kula nə sənək kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sa ga sədək ahay.”»

Jike su doh ahay cew

Lukas 6.47-49

²⁴ «Natiya kutok, dōwan a nə kuwaya kə slənek 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dōwan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad. ²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a bal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzlak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad. ²⁶ Aday dōwan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan bay ite nə, ata winen

a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen. ²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, vəvara a ga, a bal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anà dō ahay. ²⁹ Anga winen a dəkay anan way nə kawa dō sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

¹ Yesu a ndav anan atətak way anahan ataya nà, a dazay ahay à bəzlom ata wa, aday dō ahay bayak a tə pərahan azar. ² Dōwan a inde à man ata, winen dō mə dugwad awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndədoj anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kə ndəvak.» Kwayan'a dōwan a mə dugwad ata a mbar acəkan. ⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Sləne lele, kà sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay, əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday dō ahay t̄a san apan zugol anak kə ndəvak.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. A hədek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek. ⁶ A jan, a wa: «Ba Məduwen, bile uno a inde, winen mə nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dəcə tə mindel.»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, bile uno ata i mbar asanaw? ⁹ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dōwan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anà dō hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anà bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a sləne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anà dō sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kula na tak anan à nga anà dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su dō sə Isəra'ila ahay bay. ¹¹ Ni jak ikwen: Dō ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə Ibərahima, tatə Isiyaku, aday tatə Yakob. ¹² Əna dō sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nà, ti gucey atan uho i ide zənzen a inde. A man ata nà, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anà bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərak kawa ananak a sa daf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, bile anahan ata a mbar acəkan.

Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan

Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

¹⁴ Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mə nahay a, nga a bərzlan. ¹⁵ Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə bərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay dō sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan dō sə dəvac ataya fok. ¹⁷ A

ga matanan ata aday 'am ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata á tərā, a wa:

«Winen nà, kə gəbək puko wa bəle a mənuko,
kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko ahay.*»

Do sa gan may sə pərahan azar anə Yesu ahay

Lukas 9.57-62

¹⁸ Yesu a canan anə man su do pə cakay anahan ata nà, a jan anə njavar anahan ahay tē takas way a tinen pa day uho sə bəlay. ¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a hədəken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məkə a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tã la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anə atə mad' tə a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

²³ Pə dəbā anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. ²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nà, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tə pədək anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan dī lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga bayak a bay kələdaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anə mad', a jan anə məsugurndolon sə a'am ahay tē mbəsak sa bal. Dekek, atə mad' tə a'am tə tavay acəkan. ²⁷ Way ata a gan masuwayan anə do ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nà, do maw? Kwa atə mad' tə məsugurndolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan!»

Yesu a mbar anan dowan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəbā anahan a wa nà, Yesu a dəzle pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. A man ata nà, dowan aya inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen aday nà, ta ga zlawan cəvedabay. Anga nan, do ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dowan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu.

²⁹ Tə canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tə manay kwayan'a mənəna alay a Mbərom sa dəf ata sə dəzley ahay ca daw?»

³⁰ Ta man a tinen ata dəren mənəcək nà, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa. ³¹ Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nà, varan umo cəved mə ndərmađ à gadura a anaya inde.»

³² Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tə zləray ahay ù do ataya wa, ta zla à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgugujuje wa à bəlay inde, tətah, tə lize uda awan.

³³ Do sa gan nga anə gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anə do ahay way a sə tərā pu do cew ataya awan, aday pə gadura ahay re. ³⁴ Do sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə dubok anan Yesu, aday á zla ù kon a tinen ata wa.

* 8:17 Ca pə Esaaya 53.4.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde m̄t̄ara à m̄ndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

¹ Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bēlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan. ² A wulen su doh ata wa, dōwan aya inde tē gēban ahay dō pē lala, winen mē tēra à mēndak awan. Yesu a canan anā adaf nga a tinen ata cēna, a jan anā dōwan a mē tēra à mēndak ata awan, a wa: «Dēna uno, k̄h̄jalay awan sabay. Nē p̄sek anan ines anak ahay coy.»

³ Aya ēna, miter sē Tawrita ahay inde à man ata awan, tē jalay nā: «Dōwan a anan, winen apan i jēnan pa 'am anā Mbērom.»

⁴ Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kē jilen way lelibay a matanan à mivel a kwanay inde nā, angamaw? ⁵ Ma da 'am a nē maw? Sa ja: “Nē p̄sek anan ines anak ahay” ata d̄aw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata d̄aw? ⁶ Əna u no k̄h̄ sēnen apan lele, nen Wan su Dōnā, mēgala uno inde sē p̄sen anan ines à dō ahay pē daliyugo.» A jan anā dōwan a mē tēra à mēndak ata: «Slabak, gēba lala anak, zla agay!»

⁷ Dōwan ata a slabak, a zla way anahan agay acēkan. ⁸ Dō ahay tē canan anā way ata cēna, tē jējar pī zek, aday tē hēran nga anā Mbērom, anga kē varak anan mazlaḅ matanan ata anā dō zēnzen aya awan.

Yesu a ngaman anā Mata

Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32

⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nā, a canan à dōwan a inde tē ngaman Mata, winen mē njahay a ù doh sē cakal jangal. Yesu a canan cēna, a jan: «Pēruho azar!» Mata a slabak, a pērahan azar acēkan.

¹⁰ Tē njahay pē tuwez àga Mata kutok, Yesu tē njavar anahan ahay. Aday dō sē cakal jangal ahay tu dō sē

atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re. ¹¹ Farisa ahay tē canan anā way ata cēna, tē cēce pē njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nā, a pa way pē k̄rtek a tu dō sē cakal jangal ahay, aday tu dō sē atahasl ahay nā, angamaw?»

¹² Yesu a slēne anan lele nā, a jan atan, a wa: «Dō dēvac a bay cēna, a gan may anā dō sē disise bay, si dō sē dēvac ahay. ¹³ Adēka bay, zlen saa tētak nā, 'am a ma ja à Deftere a Mbērom inde a anan: “U no dō ahay t̄a gan sumor i zek ahay, bina u no tē vuro gēnaw ma sla dūngo aya bay.*” Nen a aday d̄ukwen, na nay ahay sa naa ngaman anā dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nā, sē ngaman anā dō sē atahasl ahay.»

Acēce way pē sumaya

Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tē cēce pē Yesu wa, ta wa: «Manay tē Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nā, njavar anak ahay nē ta ga itēbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbēdahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nā, dō mē ngamay aya à man sē gēba dalay nā, ti mba apan sa ga sumaya itēd̄aw? Matanan bay! Əna pa pac a dō sē gēba dalay ata, tē bēnak anan à wulen a tinen wa nā, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sē tapay zana wiya a pē zana anahan mēduwer a anaw? Ibay. Anga à man sē banay anan nā, mēgabal sē zana wiya ata i zēga anan apan mēke ana zana mēduwer ata awan, i ngēraw. ¹⁷ Matana re, dōwan sa mbaḅ mahay mē kwasay a bay a à mbulo sa zlay mēduwer a d̄ukwen ibay†. Anga mahay mē kwasay a bay ata k̄a sak a kwasay nā, i ngēraw anan mbulo sa zlay a mēduwer ata awan, aday mahay d̄ukwen i mbaḅ à mēndak, mbulo sa zlay kē nēsek asa re. Anga nan, suwan sa mbaḅ mahay mē kwasay a

* **9:13** Ca pē Hose'a 6.6. † **9:17** Mbulo sa zlay nā, way sa mbaḅ uda mahay sē Yahuda ahay. Aday d̄ukwen, kak winen wiya awan nā, à alay ana mahay sē kwasay uda nā, a ngēraw bay.

bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes dukwen ibay.»

Atə bahay a inde tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56

¹⁸ Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dōwan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kə məcak həna. Hayak àga nen. Kà daf apan alay anak aday à mbar ite.»

¹⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə slabak, tə pərahan azar.

²⁰ Uwar a inde à man ata ite, winen dəvac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sə do ahay ta sə dəba a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana ana Yesu. ²¹ A jalay nà: «Kak nə njadak sə laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

²² Yesu ite a mbəda 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kə jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken.» A alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

²³ Yesu a dəzle àga bahay ata awan. A canan anà do sa fa gingec ataya pi zek tu do sa yam ataya fok nà, ²⁴ a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.» Man su do ataya tə mbasay apan.

²⁵ Ta razl anan do ahay fok uho lele nà, Yesu a zla ù doh à man sə məsinde, a bənan anan alay anà dəna ata awan. Dəna ata a slabak hərom.

²⁶ Matana kutok, ləbara ata a ta 'am təday pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hufof aya inde cew

²⁷ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Pə cəved anahan ata kutok, hufof ahay cew tə pərahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda, mâ gak i zek wa ite!» ²⁸ Yesu a zla ù doh lele nà, hufof ataya tə hədəken ayak pə cakay. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə dəfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan daw?»

Tə mbədaahan apan, ta wa: «Ayaw, mə dəfak apak nga.»

²⁹ Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pə idə, aday a wa: «Â tərak ikwen kawa ana kwanay sə dəfay upo nga ata awan.» ³⁰ Idə a tinen ahay tə təba acəkan ngurret.

Pə dəba wa nà, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Kâ sa təkəren anan 'am a anan anà dōwan bay jiga awan.» ³¹ Əna tinen ta zla cəna, tə təkəren anan ləbara a Yesu kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan dōwan a inde maandak awan

³² Dōwan a abay hufof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, do ahay tə gəban ahay dōwan a inde anà Yesu. Dōwan ata a ja 'am bay, winen maandak awan, anga setene inde anan à nga. ³³ Yesu a razl anan setene ata awan, aday dōwan a maandak ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sə təra ata a gan masuwayan anà do ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa həna anan ata, dōwan kə canak anan kula à Isəra'ila bay fok.»

³⁴ Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, bahay sə setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵ Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə wazay ahay. A taa wazan atan ləbara sə bahay ana Mbərom mugom awan. Kə mbərak anan do sə dəvac a tinen ahay fok, pi zek tu do mə təra à məndak aya fok re. ³⁶ Yesu a canan anà man su do ata cəna, ta gan i zek wa, anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman mənəna do sa gan atan nga ataya awan. ³⁷ Natiya kutok, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike. ³⁸ Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, à zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.»

10

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

¹ Natiya awan, Yesu a ngaman anà njavar anahan kuro nga cew ataya pə cakay anahan. A varan atan mægala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan do sə dəvac ahay fok, tu do mə təra à məndak aya fok re. ² Sləmay su do maslan anahan a kuro nga cew ataya nà, həna: mama'am awan, Simon, dowan a Yesu sə ngaman Piyer* ata awan, tinen tə mərak anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay. ³ Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata do sə cakal jangal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade, ⁴ Simon do manide sə Ruma ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot do saa ga daf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵ Yesu a slan anan do maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Kâ si zlen àga do sə pəra ahay bay, kâ si zlen à wulen su doh sə Samariya ahay bay re. ⁶ Kî zlen asanaw cəna, pə cakay sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize ataya awan. ⁷ A man a kwanay sa zla fok, dîken atan anan nà: “Bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay coy.” ⁸ Mbəren anan do ahay à dəvac a tinen ahay wa. Slabiken anan do ma mac aya re. Do mə dugwad aya dukwen, mbəren atan aday zugol a tinen à ndav. Rəzlen anan setene à do ahay wa. Kə njiden mægala ata dukwen kəriya awan, viren anan anà do ahay kəriya cite. ⁹ Kâ sa gəben dala à alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom. ¹⁰ Kâ sa gəben tabay à alay bay, kâ sa gəben zana ahay cew bay, kâ si ren təkarak ahay saray cew bay, kâ sa gəben dəker à alay bay fok. Anga do si mer su way cəna, i pa nà, way sə herreḅ anahan.

¹¹ «Ka sak a dəzlen à wulen su doh cəna, pəlen do təde i təma kwanay ata awan. Njihen àga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen. ¹² Kwanay apan ki i dəzlen àga do nà, jen atan kawa həna a anan: “Zay à tərak ikwen.” ¹³ Ata kak do su doh ataya tə təmahak kwanay nà, zay a kwanay à njahay patan acəkan. Aday kak do su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay à may ahay pikwen. ¹⁴ Matana re, kak dowan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzlaşmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anà do sə daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.†»

Dəce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶ «Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay à wulen sə kəla kibe ahay inde. Anga nan, təren do wurwer aya kawa dədew ahay, aday njihen səkəffe kawa badəbada ahay. ¹⁷ Ben nga a kwanay lele pu do sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sə sariya ahay, ti naa ndabay kwanay ù doh sə wazay ahay. ¹⁸ Ti naa ngəza kwanay pa 'am sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana do sə pəra ahay re. ¹⁹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay à man sə sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivel a kwanay inde: “Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəmw?” bay. Anga ki njiden 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. ²⁰ Anga 'am ata i nay ahay dukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nà, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

* **10:2** Kawa sa ja nà, Pəkərad. † **10:15** Ca pə Laataanooji 19.

21 «Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tã vad atan. Bəbay ahay dukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tã vad atan re. 22 Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan anà dəce ata hus à andav a inde nà, winen i tam. 23 Kak do ahay ta gak alay tə kwanay ù kon ata nà, zlen way a kwanay ù kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Nen Wan su Do ni may ahay nà, ki mben apan sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

24 «Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way əga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay re. 25 Do sə jangay kə sak a dəzle ù doh anà do sə jangan ata awan, kabay do si mer su way dukwen kə sak a dəzle à məduwen sə mazlaḅ ana bahay su doh ata awan, ata winen kə slak kutok. Kak aday tə ngamak uno i nen bahay su doh “Bə'elzebul‡” nà, ti təra kwanay do su doh uno ahay fok à məndak kə zalak kutok bidaw?»

Lele sə jəjəran nà, anà wayaw?

Lukas 12.2-9

26 «Anga nan, na wa: Kə jəjiren anan anà do sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi dər aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə sə səcək aya asə səcək fok, ti sləne zek kutok. 27 Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə ide sə do ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səcək asə səcək ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok. 28 Kə jəjiren anà do sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay. Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təkə à məkə sə mərda ata awan. 29 Tə dala anak mənəcək nà, ti pəkak apan kədəye ahay ngwer cew bidaw? Kədəye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa

à məndak mənəcəna Bəbay Mbərom sa gan may nà, inde daw? 30 Kwanay həna dukwen, kwa sibək sa nga a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. 31 Anga nan, na jak ikwen: Kə jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

32 «Natiya, kak dowan a kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay “Nen do a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen do uno!” cite. 33 Əna dowan kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

34 «Natiya asa, kə jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam. 35 Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. 36 Saa təra pi zek do manide ahay nà, dowan aya ù doh pə kərtek ata awan.

37 «Dowan a kə sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kə slak njavar uno bay. Aday dowan kə sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen cəna, kə slak njavar uno bay re. 38 Kak dowan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kə slak njavar uno bay re. 39 Dowan a kə nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan adəka bugol. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay

Markus 9.41; Lukas 10.16

40 «Dowan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday do sə

‡ 10:25 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

təma nen dukwen, a təma do sə slənay ahay nen ata awan. ⁴¹ Dowan a kə təmahak do maja'am a Mbərom anga winen do maja'am a Mbərom cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do maja'am a Mbərom ata awan. Aday dowan a kə təmahak do didek a anga winen do didek a cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do didek ata re. ⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dowan a kə varak anan kwa a'am mə taslay a anə do ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, do sa gan baptisma anə do ahay ata, a slan do ahay à man a Yesu Lukas 7.18-35

¹ Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə dakan anan way anə njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anə do sə wulen su doh sa man ataya fok.

² A alay ata ite, Yuhana do sa gan baptisma anə do ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tā nay pə cakay ana Yesu ³ saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu dowan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mā ba do maza daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anə Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan. ⁵ Huruf ahay tə təkak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday do mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, do ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday do mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ⁶ Atlaslay mivel i təran anə do aday kə

mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

⁷ A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anə man su do ata awan, a wa: «Ki zlen à kibe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay! ⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya dukwen, tinen nà, ù doh sə bahay ahay. ⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu do maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen do maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay do maja'am a Mbərom ahay re. ¹⁰ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: «Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*»

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: A wulen su do sə njahay ahay pə daliyugo nà, dowan inde sə zalay anan Yuhana do sa gan baptisma anə do ahay ata nà, ibay. Aya əna, do ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen. ¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anə do ahay hus ahay həna ata nà, do manide ahay inde ta gak vəram tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. ¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana do maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. ¹⁴ Kak ki təmihen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kə tərak tə Yuhana kutok.† ¹⁵ Sləmay inde pə dowan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

¹⁶ «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay

* **11:10** Ca pə Malakiya 3.1. † **11:14** Ca pə Malakiya 3.23-24.

sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: ¹⁷“Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!”
¹⁸ Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: “Winen tə setene à nga!”
¹⁹ Nen Wan su Do na nak, na pa daf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: “Cen apan! Dowan a anan nà, do sə kutov, do sə vaway nga, aday winen car su do sə cakal jangal ahay pi zek tu do sə atahasl ahay.” Aya əna, do ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Lukas 10.13-15

²⁰ Yesu a dazlan, a gafan 'am anà do sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan. ²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tã ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, do sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə dakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə didek awan. ²² Anga nan, nen apan ni dakak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga əga iken ataya nà, abay à ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re.

²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

Yesu i dakan anan cəved sa man uda anà do ahay

Lukas 10.21-22

²⁵ A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dək anan pu do sə kəlire ahay wa, pu do sə asan way ahay wa. ²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dawan sa san Bəbay Mbərom dukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.

²⁸ «Kwanay do ma ya nga aya, kwanay tə way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan. ²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə do səkəffe awan, ki gen dəce à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok. ³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə dəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

12

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

¹ Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kad ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ² Farisa ahay tə canan à way a tinen sa ga ata cəna, tə cəce pə Yesu

‡ 11:19 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tède abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?»^{*} ⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu dō anahan ahay. Aday abay tède sa pa pen ataya nà, si dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

⁵ «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay daw? Do sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nə pac pac, kwa tə luvon sa man uda awan.† Tə winen ata təkə dukwen, ines inde patan ibay re. ⁶ Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaḅ a Mbərom inde həna à man a anan.

⁷ «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no dō ahay tã gan sumor ì zek ahay, bina u no tē vuro gənaw ma sla dongo aya bay.‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà dō mənjàna ines ahay həna biten ataya bay. ⁸ Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

⁹ Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde. ¹⁰ Dowan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday dukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tə cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar dō pə luvon sa man uda awan daw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məkə inde nà, ki gəbay anan à məkə wa, kwa à ga nə pə

luvon sa man uda awan bidaw? ¹² Tə dīdem a nà, dō a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

¹³ Yesu a jan anà dōwan a ma mac alay a ata kutok: «Ndədoy anan alay!» Dowan ata a ndədoy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re. ¹⁴ Matana awan, Farisa ataya ta nāy ahay uho, tə halay nga, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

Do si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

¹⁵ Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Do ahay tə pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar anan dō dəvac aya fok. ¹⁶ A gafan atan 'am pi zek wa lele, tã sa jan anà dōwan winen wayaw bay. ¹⁷ Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə dongo ana Ezaya ata a təra dīdek a kutok. Mbərom a wa:

¹⁸ «Do si mer su way uno nen sə walay ata, həna!

Winen nà, ləliwe uno awan, nə taslay anan mivel nə tə winen awan.

Ni slənak ayak apan Apasay uno. I dakan atan anan dīdek uno anà dō su kon ahay fok.

¹⁹ I ngam sə təre tu dō bay, i zlah awan itəbay.

Dowan sə sləne dongo anahan pə cəved ibay.

²⁰ Gusuko winen apan i kad coy dukwen, winen i ndav a wa bay,

lalam winen apan i mbacay coy dukwen, winen i ndəvan wa alay itəbay re,

hus pə luvon mbala dīdek anahan saa tavay nga ata awan.

²¹ Do ahay fok ti dəfan ide nà, anà sləmay anahan kərtek.Š»

Yesu a razl setene ahay tə mägala a Mbərom

Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

* **12:3** Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † **12:5** Ca pə Limle 28.9-10. ‡ **12:7** Ca pə Hose'a 6.6. § **12:21** Ca pə Esaaya 42.1-4.

²² Pə dəba anahan a wa nà, tə gəban ahay dōwan a inde, winen hurōf awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dōwan ata a ja 'am, a canan ide kutok. ²³ Way a sə təra ata a gan masuwayan anà man su dō ata fok. Ta ja, ta wa: «Dōwan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

²⁴ Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dōwan a anan nà, sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»

²⁵ Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak dō anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak dō ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. ²⁶ Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu dō anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. ²⁷ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁸ Tə didem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

²⁹ «Matana re, dōwan saa zlan ù doh ù dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

³⁰ «Dōwan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dō manide uno. Dōwan a kà mak uno zek sə halan nga anà dō ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. ³¹ Anga nan ni jak ikwen

həna, dō zənzen a kə nəsək kabay kə jənək anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dōwan a kə jənək anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok. ³² Matanan re, kwa dōwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Dō, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dō sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

Dədəzl si sé tə wan anahan aya awan

Lukas 6.43-45

³³ «Kak dədəzl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədəzl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədəzl si sé nà, pa wan a wa. ³⁴ Kwanay aday nà, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbəlem su dō a ja nə way sa nay ahay à mível anahan wa. ³⁵ Dō lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mível anahan lele ata wa. Matanan, dō sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mível anahan a lelibay ata wa re. ³⁶ Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, dō ahay ti mbədahan apan anà nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. ³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

³⁸ Natiya awan asa, dō ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə dəkay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

* **12:24** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

³⁹ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Do sə biten ahay nə huwan aya fok, do sə mbədfahan ləen anə Mbərom ahay. Tinen ta gan may nà, anə masuwayan. Əna ti canan anə masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.† ⁴⁰ Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Do ni ga matanan luvon ahay maakan à məkə inde re. ⁴¹ Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, do sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu do sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga do sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, do sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

⁴² «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà do sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dərən təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan‡. Əna, cen apan həna kutok, do sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

*Amay ana setene à mivəl su do inde
Lukas 11.24-26*

⁴³ «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiβe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadak man bay nà, ⁴⁴ i jan anə nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anə doh anahan a mama'am ata məndakay awan, mə faday a lele, dowan uda ibay. ⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəβa, i ray ahay apan setene azar aya cuwβe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dowan ata inde. Aday anjahay ana dowan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya dukwen, i tərən anə do sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anə do ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. ⁴⁷ Dowan a a jan anə Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» ⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ⁵⁰ Anga do sa ga way sa zlan à nga anə Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

13

Jike su do sa casl ndaw

Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anə do ahay pa 'am sə bəlay. ² Do ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a ján way anahan sə njahay à kwalalan inde. Do ahay ite tə tavay pa 'am məgugujuje. ³ Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə

† 12:39 Ca pə Zonas 1-4. ‡ 12:42 Ca pə 1 Laamiibe 10.1-13.

səkat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay dukwen inde apan kwa kuro maakan.»⁹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dōwan a nə, â sləne 'am a anan.»

*Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?
Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10*

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nə, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà dō ahay tə jike nə, angamaw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nə, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nə, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday dō a azar a nə, Mbərom kə varak atan cəved sa san anan itəbay. ¹² Dō aday way anahan ahay inde nə, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, dō aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjoek ata re. ¹³ Natiya, na jan atan 'am tə jike nə, anga ti ca apan, əna tə canan bay, ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay, ti san awan bay re. ¹⁴ 'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

“Ki pəken sləmay, əna ki slənen awan bay.
Ki cen apan tə idə, əna ki cinen anan anà awan bay.

¹⁵ Anga dō ataya nə,
tə tacak anan idə, anga aday tə canan anà awan bay,
tə dəngəzlak anan sləmay a tinen,
anga aday tə sləne awan bay,
tə dərزلak anan mivél a tinen,
anga aday tə san awan bay.

Bina, abay ti mbədahan ləen anà ines a tinen ahay,
aday ni mbar atan.*”

¹⁶ «Əna kwanay nə, tislén mivél, anga idə a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay dukwen ti sləne way ahay re. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Dō maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu dō dīdek aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a

sə canan hənə ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne hənə ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Yesu a pəsak anan jike su dō sa casl ndaw ata awan

Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

¹⁸ «Natiya kwanay nə, sənén anan jike su dō sa casl ndaw ata kutok: ¹⁹ Kuwaya, dōwan a kə slənek ləbara sə bahay a Mbərom, aday kə sənək anan bay cənə, Dō sə Sədək a nay ahay, a wudəh anan way a ma casl a à mivél anahan inde ata awan. Cəved aday zahav sə guce apan ata nə, a ga minje tu dō matanan ata awan. ²⁰ Dō maza aya ite, tinen ta ga minje tə saray pəkərad, zahav sə guce apan ata awan. Tinen nə, tə slənek 'am a Mbərom cənə, tə təma anan tə ataslay mivél awan. ²¹ Əna, 'am ata a pak sləlay à mivél a tinen inde bay. Ti njahay mənjoek cənə, dəcə i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nə, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom. ²² Dō maza aya ite, tinen ta ga minje tə wulén sə adak zahav sə guce uda ata awan. Tinen tə slənek anan 'am a Mbərom nə, ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay. Way ataya nə, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom aday à nah bay. ²³ Əna dō azar aya nə, tinen ta ga minje tə yugo lele awan, zahav sə guce uda ata awan. Tinen kutok, tə slənek 'am a Mbərom nə, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nə səkat, kwa kuro mbərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sə azay sa sla à wulén sa ndaw inde

²⁴ Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu dō aday a zla à guvo, a casl ndaw. ²⁵ Əna luvon a ga bine siwaw nə, à alay a dō ahay tinen apan ti njak ahan ata nə, dō manidə a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga

* 13:15 Ca pə Esaaya 6.9-10.

ana ndaw, a zla way anahan. ²⁶ Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. ²⁷ Do sa ga mer à guvo ana dōwan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nà, ndaw asənə, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?” ²⁸ A mbədahan atan apan, a wa: “Sa casl uda nà, dō manidē uno.” Do ataya tə cəce panan, ta wa: “A nak mē ndaha anan wa hənə dāw?” ²⁹ A mbədahan atan apan: “A'ay, anga ki i ndihen anan pi zek ta ndaw! ³⁰ Mbəsiken anan tã nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw aday. Ata ni jan anà dō si mer su way uno ahay: Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw ì de uno kutok.”»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan
Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

³¹ Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. ³² Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kiβe ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har dukwen, kawa dədazl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudəh
Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³ Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudəh. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsədaf maakan. A laβ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

³⁴ Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su dō ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza mənəna jike bay. ³⁵ A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata à təra, bina Mbərom a wa: «Ni jan atan 'am tə jike,

ni dakan atan anan way mi dər a, kwa à alay a daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ataya awan.‡»

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə dō ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Do sa casl ndaw, winen Wan su Do. ³⁸ Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, dō sə dəfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, dō sə dəfan apan anà dō sə huwan ataya ite re. ³⁹ Do sə Sədək sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw dukwen, luvon sa ndav anan daliyugo. Do sa car ndaw ahay dukwen, tinen maslay a Mbərom ahay. ⁴⁰ Kawa ana dō sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. ⁴¹ A alay ata nà, nen Wan su Do, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà dō sə huwan ahay aday sa man zek anà dō ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa. ⁴² Ti lar atan dukwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca. ⁴³ A alay ata kutok, dō didek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi dər aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi dər a à guvo. Do a njad anan, a dər anan maza awan, a zla tə ataslay mivel awan. A sukom anan dala tə way anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa dər anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu dō sa ga masa tə mədine ahay. ⁴⁶ A njad mədine lele awan, a sukom anan

† 13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde. ‡ 13:35 Ca pə Jabuura 78.2.

dala tə way anahan ahay fok, aday a sukom anan mədine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à dəlov inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan. ⁴⁸ A rah lele nà, dō sa ban kələf ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məgujunguje, tə walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dükwen tə guce atan. ⁴⁹ Way i naa təra pə luvon sa ndav anan daliyugo dükwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan dō sə huwan ahay à wulen su dō didek aya wa. ⁵⁰ Ti lar anan dō sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

⁵¹ Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok dāw?»

Tinen ite tə mbədəhan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kə dəkək anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kə tərək kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya à doh wa pi zek tə way wiya aya təkə def uho ata awan.»

Do sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

⁵³ Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan ⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla à doh sə wazay, a tətakan anan way anà dō ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njadəy ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sə varan gədan ata anaw? ⁵⁵ Winen nà, wan ana dō sə cəced dədom ba? May anahan dükwen Mariyama. Məran aya dükwen, dā san atan zle, atə Yakuba tə

Yusufu tə Simon tatə Yuda. ⁵⁶ Mərak anahan ahay dəna aya dükwen, dā san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njadəy gədan matanan ata awanaw?» ⁵⁷ Anga nan, tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna à kon anahan awan, aday à doh anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənjoek ca, anga tə təmahak sa daf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

¹ Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà, ² a jan anà dō anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata kə mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà dō ahay tə ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak à doh sə dangay. ⁵ Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vad anan Yuhana. Aya əna, kə vədək anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, dō maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pə 'am anà Hiridus tu dō anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus, ⁷ a mbadəy i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nê cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tê gəđak ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna 6a kə mbəđak anan pa 'am ana dō anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tē varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan. ¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəđay ahay nga ana Yuhana. ¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma đaf a à kwatama inde, tē varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a tēma anan cəna, a varan anan anà may anahan. ¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tē gəbəy anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəba anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo đara

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a sləne Yuhana kə məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tē njavar anahan ahay đəkđek, a zla way anahan kəcah pə dō ahay wa à kiβe. Dō ahay tē sləne sa jəka tinen à kiβe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tē pərahan azar à kiβe tē saray. ¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà dō ahay bayak awan. Dō ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan dō sə đəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna đukwen mənuko à man kiβe. Suwan, mbakan cəved anà dō ahay tē zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukum way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbəđahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay,

əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tē mbəđahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna đukwen si tapa sa pen ahay đara tē kəlef ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!» ¹⁹ A jan anà dō ahay tē njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a đara ataya, tē kəlef a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tē gəzlan anan anà dō ahay. ²⁰ Dō ataya fok ta pak, tē rahak 6ah 6ah. Njavar anahan ahay tē halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. ²¹ Dō sa pa way à man ata đukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a đəkđek aday nà, ta ga mbulo đara, mənəna sə baslay anan uwar ahay pi zek tē gwaslay aya awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tē saray Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21

²² Pə dəba ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tē ján à kwalalan inde, aday tē lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan dō ahay à dəba a tinen wa. ²³ Tē gəzla nga tē dō ahay lele nà, a zla way anahan à 6əzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ A alay ata nà, kwalalan winen dəren coy. Mad winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tē zlangay uda awan. ²⁵ Aday ide kə cədek lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tē saray. ²⁶ Njavar anahan ataya tē canan winen apan i zla tē saray pa nga sə a'am ata cəna, tē jəjar pi zek yiβyēb, ta wa: «Həna anan nà, məđahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan. ³⁰ Əna a canan ayak anà mađ nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Adaf nga anak a kac ike dāw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mađ a mbəsak sa bal cite. ³³ Njavar anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə dīdem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. ³⁵ Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sə dəvac ahay fok. ³⁶ Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya tē laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tē mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

15

Atətak way sə bije ahay

Markus 7.1-13

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ² «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa daf mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Aday kwanay dukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsən anan 'am a Mbərom angama kəla anaw?»

⁴ Anga Mbərom a ja nà: «Dəfan apan

anà bəbay anak tə may anak*» aday «Kuwaya dōwan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.†» ⁵ Əna kwanay ki jen nà, kak dōwan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: «Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anà Mbərom.» ⁶ Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay. ⁷ Kwanay aday nà, mbəđəmbəda aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom dīdem awan, Mbərom a wa:

⁸ «Do anaya tə həro nga nà, ta 'am dəkdek,

mivel a tinen aya nə dəren ti nen.

⁹ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà,

way sa nga a tinen ahay dəkdek.‡»

Way sa ga məsagar pu do

Markus 7.14-23

¹⁰ Yesu a ngaman ayak anà do ahay tē nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənən 'am a anan. ¹¹ Saa ga məsagar pu do nà, way sa zla ta 'am i zek su do ata bay. Əna way sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ta 'am i zek wa adəka.»

¹² Njavar anahan ahay tə hədəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anà Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

¹³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek.

¹⁴ Mbəsiken atan. Tinen nà, hufof sə bənan alay anà hufof ahay adəka. Kak aday do hufof a winen apan i bənan alay anà do hufof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

¹⁵ Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

* **15:4** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. † **15:4** Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewinjo'en 20.9. ‡ **15:9** Ca pə Esaaya 29.13.

16 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hus həna dukwen, kwanay kə sənen fan bay daw? 17 Way sa zla i zek su do ta 'am nə, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə mətilen, kə sənen bay re daw? 18 Əna way sa nay uho u do wa ta 'am nə, a nay ahay nə kwa à mivel wa. Ata sa ga məsagar pu do nə, way ata kutok. 19 Anga sa nay à mivel su do wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su do, aga mədigwed, aga vuwar, akar, agad mungwalay, agədan azar u do. 20 Natiya, sa ga məsagar pu do kutok nə, way ataya awan. Bina, apa way mənəna sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nə, a ga məsagar pu do bay.»

Uwar a inde winen Kanana ahay a dafnga pə Yesu

Markus 7.24-30

21 Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon. 22 A man ata awan, uwar a inde, do sə pəra, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dəna uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.» 23 Əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, 6al anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

24 Yesu a mbədahan apan anə njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nə, anga do sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

25 Uwar ata a hədek pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec u vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

26 Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anə kəla ahay nə, sumor a daw?»

27 Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə pəpas pə

tuwez ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

28 Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. A tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dəna anahan ata a mbar.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

29 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A jən à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan. 30 Man su do a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu do mə kuray saray aya awan, do hurof aya awan, do vədal aya awan, do maandakan aya awan pi zek tu do sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a mbar atan fok re. 31 Ana do sə dəvac ahay sa mbar fok ata nə, a gan masuwayan anə do ahay bayak a cite, anga tə canan anə do maandakan aya ta ja 'am kutok, do vədal aya tə mbərak, do ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, hurof ahay tə canan ide zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anə Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anə do ahay ti ga mbulo fudo

Markus 8.1-10

32 Yesu a ngaman anə njavar anahan ahay, a jan atan: «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. Ni mba apan sə mbəsak atan tā zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

33 Tinen ite ta jan: «Aday dī njaday way sa pa anga do a anaya fok à kiə inde à man a anan awanaw?»

34 Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe, tə kələf ahay mənəcək.»

35 Matanan Yesu a jan anə do ahay tē njahay à məndak. 36 A gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan, pi zek tə kələf a təke, a gan ayak suse anə Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a

varan anan anà njavar anahan ahay t̄ ḡezlan anà d̄o ahay. ³⁷⁻³⁸ Do a m̄ halay nga ataya fok, tinen mbulo fud̄o, m̄anj̄ona s̄a baslay anan uda uwar ahay pi zek t̄a gwaslay ahay. Ta pak, t̄a rahak fok a tinen awan. Tapa s̄a pen m̄a mb̄asak ata n̄a, a ga c̄akararak cuw̄be re.

³⁹ Coy, Yesu a mb̄asak anan d̄o ahay t̄a ḡezla nga. Winen a a j̄an à kwalalan inde sa zla p̄a cakay s̄a wulen su doh s̄a Magadan.

16

Farisa ahay t̄a Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek t̄a Saduki ahay t̄a tavay den p̄a cakay anahan. T̄a c̄ace panan wa masuwayan s̄a way sa nay ahay à mburom wa, anga ta gan may sa ban anan p̄a kwande. ² Yesu a mb̄ad̄ahan atan apan, a wa: «Pac k̄a slahak ù doh n̄a, zamburom a ca nḡalaḅaḅa, ata ki wen: “Sidew n̄a, pac i dav.” ³ Aday duwdew sa pac s̄a sl̄eray ahay ite, kak matapasl k̄a d̄afak aday a ca nḡalaḅaḅa n̄a ki wen: “Biten n̄a, iven i ga.” Way sa ga à mburom t̄a way saa t̄era p̄a daliyugo fok n̄a k̄a s̄anen a aḡezlan anan alay pi zek wa n̄a lele, aday k̄a s̄anen p̄a way s̄a t̄era à alay a wuswes a anan inde sabay ata n̄a, angama kutok anaw? ⁴ Do s̄a biten ahay n̄a, huwan aya aday t̄a mb̄ad̄ahan l̄oen an̄a Mb̄erom re. Tinen ta gan may n̄a, an̄a masuwayan. Əna ti canan an̄a masuwayan s̄a awan sabay, kak si masuwayan s̄a t̄era p̄a Zonas, d̄o maja'am a Mb̄erom ata aday.»

A mb̄asak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wud̄ah s̄a Farisa ahay ta s̄a Saduki ahay

Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas b̄alay n̄a, njavar anahan ahay t̄a mb̄ad̄akek anan nga s̄a ḡəḅa tapa s̄a pen à alay inde. ⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, b̄anen nga

a kwanay n̄a lele p̄a wud̄ah s̄a Farisa ahay t̄a Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde n̄a: «I ga n̄a a ja p̄a pen d̄a ḡəḅak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a s̄a bayak ata zle re. Anga nan, a c̄ace patan wa, a wa: «K̄a bayiken, na ja n̄a anga tapa s̄a pen inde pikwen ibay n̄a, angamaw? Kwanay munok aya pa sa d̄af nga p̄a way. ⁹ K̄a s̄anen apan fan bay d̄aw? 'Am s̄a pen tapa d̄ara, aday d̄o ahay mbulo d̄ara ta pak, t̄a rahak aday k̄a mb̄asakak re ata, aday k̄a rihen anan c̄akararak ahay ata n̄a, k̄a mb̄ad̄akek ikwen à nga wa d̄aw?

¹⁰ Aday 'am s̄a pen tapa cuw̄be nen s̄a varan an̄a d̄o ahay mbulo fud̄o, ta pa, ta rah, aday k̄a rihen anan c̄akararak ahay ata n̄a, k̄a s̄anen apan sabay k̄al̄ad̄aw? ¹¹ Na jak ikwen n̄a 'am s̄a pen bay. Kwanay k̄a s̄anen bay n̄a, angamaw? Aya əna, b̄anen nga a kwanay p̄a wud̄ah s̄a Farisa ahay ta s̄a Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa j̄aka a jan atan n̄a p̄a wud̄ah s̄a pen bay, əna p̄a at̄atak way s̄a Farisa ahay ta s̄a Saduki ahay n̄a, na.

Piyer a d̄akay anan n̄a, Yesu n̄a Al-masih̄u, Wan a Mb̄erom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ P̄a d̄əḅa anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan p̄a cakay s̄a wulen su doh a s̄a ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a c̄ace 'am p̄a njavar anahan ahay wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen, nen Wan su Do n̄a, nen n̄a wayaw?»

¹⁴ Tinen ite t̄a mb̄ad̄ahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken Yuhana d̄o sa gan baptisma an̄a d̄o ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, d̄o maja'am a Mb̄erom. Do azar aya d̄ukwen ta ja n̄a, iken Yeremiya, d̄o maja'am a Mb̄erom, kabay iken d̄o hinen à wulen su d̄o maja'am a Mb̄erom ahay.»

¹⁵ Yesu a c̄ace asa, a wa: «Aday kwanay a n̄a, ki wen nen wayaw?»

¹⁶ Simon Piyer a mbəđahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

¹⁷ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kə đəfak apak alay sə mazlaḅ anahan coy. Anga sə đakak anan way a đidek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina do zənnen a bay. ¹⁸ Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkərad.* Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anà do sa đaf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. ¹⁹ Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite dukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

²⁰ Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə đakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a đakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

²¹ Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsalima. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

²² Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

²³ Yesu a mbəđa apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù do zənnen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

²⁴ Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak dowan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan

way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ²⁵ Anga kà nak anan anà dowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan. ²⁶ Bina, do kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, saa gan dəđaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday do zənnen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde đaw? ²⁷ Nen Wan su Do, ni nay ahay tə mazlaḅ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. ²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Dowan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Do i nay tə bahay anahan a təke aday.»

17

Zek a Yesu a mbəđa pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan. ² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbəđahan atan pə ide. Tə canan anà jəer anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteden atan kawa pac. Zana anahan pi zek dukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan. ³ Njavar anahan ataya tə canan anà atə Musa tə Eliya do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴ Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kə zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵ Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray

* **16:18** Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkərad.

ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mivel bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶ Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz. ⁷ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kə jəjiren bay.» ⁸ Ta sa cakaf nga asanaw nà, dowan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom wa ata nà, kə si jen anan à dowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do, saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a dukwen a mbədəhan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. ¹² Nen apan ni jak ikwen: Eliya kə nak ahay coy, aday dowan kə sənək apan bay. Ta gak anan anà Eliya way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday dukwen ti gan anà Wan su Do azanan nə matanan re.» ¹³ Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴ Aday tə dəzley ahay pə cakay sə do ahay cəna, dowan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, ¹⁵ a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. A gak i zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à a'am inde. ¹⁶ Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbak apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷ Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdəw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni

səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!» ¹⁸ Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dowan ata a mbar à alay ata acəkan.

¹⁹ Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kək abay adaf nga a kwanay à ga inde nə mənəcək kawa wan sə bəzan dukwen, ki jen anan anà bəzlom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” dukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [²¹ Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay. ²³ Tinen ite, ti vad nen à məke, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à məke wa.» Njavar anahan ahay tə sləne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tə dəzle à Kafarnahum cəna, do sə cakal jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom itəbay dəw?»

²⁵ Piyer a mbədəhan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə

Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sè uho a anaya ti tɛma jangal nè pɛ waya wa anaw? Pɛ wan su kon aya wa daw, kabay pɛ mɛdurlon ahay wa daw?»

²⁶ Piyer a mbɛdahan apan, a wa: «Pɛ mɛdurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sɛ agay ahay nè ti hamay bay ba? ²⁷ Aya ɛna, dâ saa ga way sɛ cɛban anà dɔ ahay bay. Natiya, zla à bɛlay, larak anan ayak kwaniyel anak à 'am inde. Kɛlef anak a saa bɛnay ahay pa 'am ata cɛna, tɛban anan 'am, ki tan à nga uda à dala tɛde i sla anga mɛnumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Waya sɛ zalay dɔ hinen tɛ mɛduwen à bahay a Mbɛrom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

¹ A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tɛ hɛdɛken ayak pɛ cakay, aday tɛ cɛce panan, ta wa: «Waya sɛ zalay dɔ hinen tɛ mɛduwen à bahay a Mbɛrom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anà wan cɛdew a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen. ³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Kak kɛ mbɛdihen aday sɛ tɛra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cɛna, ki dɛzlen à bahay a Mbɛrom inde bay.

⁴ Dowan a kà mak anan nga anahan à mɛndak kawa wan a anan nà, sɛ tɛra dɔ mɛduwen a à bahay a Mbɛrom nà, winen awan.

⁵ «Kuwaya kà sak a tɛma jɛba sa wan kawa hɛna anan ataya kɛrtek a anga slɛmay uno nà, dɔwan ata a tɛma nè nen awan. ⁶ ɛna kak dɔ kà vak atan saray pɛ cɛved anà dɔ cɛdew anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pɛ winen tɛ bɛnan van à dungo aday tɛ larak anan ayak à bɛlay inde.

⁷ «Ayaw! Dɛce inde pɛ daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anà dɔ ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, ɛna dɛce inde anga dɔ aday way ata a tɛra tɛ alay anahan ata awan. ⁸ Kak alay anak

kabay saray anak i sapat iken i ines inde cɛna, gad anan, lar anan dɛren. Suwan sa zla à bahay inde pɛ cakay a Mbɛrom, iken ma gad alay awan kabay tɛ saray anak slangalan a, tɛ winen aday ki i zla ù uko sɛ mba-cay itɛbay ata inde tɛ alay aya cew, saray anak ahay sɛndaɔ cew nà, na. ⁹ Kak ide anak i sapat iken sa ga ines cɛna, ndaha anan, lar anan dɛren tɛ iken. Suwan sa zla à bahay inde pɛ cakay a Mbɛrom tɛ ide anak a kɛrtek mbiyan'a ta sa zla à dɛlov sɛ uko inde tɛ ide anak aya cew maya nà, na.

¹⁰ «Gen anan ngatay anà zek lele anga pa sɛ kɛdɛy anan dɔ cacɛdew a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen hɛna: Maslay a Mbɛrom ahay inde mɛ tavay aya pa 'am a Bɛbay uno pac pac sa gan atan nga. [¹¹ Anga nen Wan su Do na nay ahay nà, sa tam anan dɔ mɛ lize aya awan.]»

Jike sɛ tɛman mɛ lize awan

¹² «Kɛ bayiken nè kɛkɛmaw? Kak dɔwan a nà, tɛman anahan ahay inde sɛkat, aday kɛrtek à wulen a wa kɛ lizek nà, i ga kɛkɛmaw? I mbɛsak anan kwa kuro dɛsudɔ nga dɛsudɔ mɛ lize bay ataya à ɔɛzlom, i zla saa pɛlay anan winen mɛ lize ata bidaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Kak kɛ njadak anan mɛ lize ata nà, i taslay mivel tɛ winen nè zal tɛ tinen mɛ lize a bay aya kwa kuro dɛsudɔ nga dɛsudɔ ataya awan. ¹⁴ Matanan kutok re, Bɛbay a kwanay a winen à bagɛbaga mburom ata nà, a nan dɔwan à lize kwa kɛrtek à wulen su dɔ ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mɛrak anak pɛ cɛved sa ga ines wa nè kɛkɛmaw?

¹⁵ «Yawa matanan, kak mɛrak anak kà gak ines nà, zla à man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kɛ pɛkak anak apan slɛmay nà, ki njad anan mɛrak anak maza awan. ¹⁶ ɛna hinahibay i ngam sɛ pɛkak apan slɛmay pa 'am ata bay. Kak matanan nà, zla pɛ cakay anahan kwanay cew tu dɔ

hinen, kabay kwanay maakan à alay inde. Anga: “Kak dōwan a kà zlahak pu dō nà, tâ njad dō sà side way ata dō ahay cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja.* 17 Kà sak a ngam 'am su dō ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am su dō uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kà sak a ngam sa pak apan sləmay bay re cəna, dō matanan ata dukwen, ca apan nə kawa dō sə pəra, kabay winen dō sə cakal jangal tə danakay ataya awan.

18 «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Way a kwanay saa ban pə daliyugo cəna, i ban zek matanan à mburom. Way a kwanay saa pəsak anan həna pə daliyugo ata dukwen, i pəsak zek à mburom re.

19 «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dōwan aya cew pə daliyugo aday 'am kà zlak atan pi zek sə cəce way cəna, Bəbay uno à bagəbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan. 20 Anga dōwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tə sləmay uno cəna, nen inde à wulen a tinen a re.»

Jike su dō aday a ngam sə pəsən anan ines anà dō itəbay ata awan

21 Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu, a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay, mərak uno inde, kà gak uno ines nà, ni pəsən anan nà, saray jugumaw? Hus à saray cuwbe bidaw?»

22 Yesu a mbədahan apan, a wa: «A'ay! Ki pəsən anan saray cuwbe bay, əna saray kwa kuro cuwbe məcapar cuwbe.

23 «Matanan kutok, bahay a Mbərom a ga minje nà, tə bahay a inde, a nan dō si mer su way anahan ahay fok tə haman anan gudire anahan ahay fok cite. 24 A dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan ahay dōwan a inde, dala ata apan nə bayak awan. 25 Dōwan ata ite, zlile anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anà dō si mer su way anahan a azar aya nə tə sukom anan way tə way ana dōwan ata fok, tu dō su

doh anahan ahay, ti zek anahan a təkə, aday i saa slan pə gudire anahan. 26 Dōwan ata ite, a nay a dukwen gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!” 27 'Am anahan ata a gan i zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

28 «Dōwan ata a təmay uho lele nà, tə zlangay tu dō si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkət kərtəktəkke†. A ban anan, a jakan alay pə dūngo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala uno həna.” 29 Dō sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay aday, ni hamak anan way anak fok.” 30 Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərəzl anan hus pə luvon ana dōwan ata saa hamay anan gudire ata awan. 31 Dō a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla àga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

32 «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, dō si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh. 33 Aday ka mba apan sə pəsən anan anà dō kwanay i mer su way inde maya ata kətanən bay nà, angamaw?” 34 Anga nan bahay ata a ga apan mivəl, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, tə tacak anan ayak à dangay, tə ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

35 Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsən anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mivəl kərtək a bay cəna, Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay aya dukwen matanan kutok.»

* 18:16 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. † 18:28 Dinar kərtək nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtək.

19

Atatak way pa 'am sa razl uwar Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta day uho sə zlinger sə Urdon. ² Do ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan do sə dəvac a tinen ahay.

³ Aday Farisa ahay tə hədəken ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura daw?»

⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay daw? A dālen anahan a inde dukwen, Mbərom a ndakay do nà, mungol tə uwar.*» ⁵ Aday a ja nà: «Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.†» ⁶ Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

⁷ Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù do aday à varan dərewel à alay inde anà uwar anahan aday à razl anan nà, angama kəla anaw?»

⁸ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwen cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak. Cəkəbay, pə dālen a wa dukwen, cəved inde sa razl uwar ibay re. ⁹ Nen apan ni jak ikwen: Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak mədigwed, si kak a ban atan pi zek tu do aday.»

¹⁰ Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tē gəba zek bay bidaw?»

¹¹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Do ahay fok ta mba apan sə təma atatak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday. ¹² Bina, do ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya dukwen tə dədəsl atan adədəsl. Do azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Do inde a nan sə təma atatak way a anan nà, à təma kutok.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, do ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədew aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà do ataya awan. ¹⁴ Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek awan adəka nà, anà do sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»

¹⁵ Yesu a dazlan a daf ngama pə gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hədek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlile awan

Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

¹⁶ Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁷ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə cəce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw? Do lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

¹⁸ Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana Tawrita wura aya anaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə vad nga su do bay. Kə ga mədigwed

* 19:4 Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † 19:5 Ca pə Laataanooji 2.24. ‡ 19:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

bay. Kâ ga akar bay. Kâ gad mung-walay pu do bay. ¹⁹ Dəfan apan anà atə bəbay tə may anak.‡ Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan. §»

²⁰ Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

²¹ Yesu a jan: «Kak a nak sə təra do mənjanə ines fok cəna, zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² Dowan ata a sləne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Ma dan 'am awan anà do zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁴ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məkə sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, do sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁵ Njavar a Yesu ahay tə sləne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu do zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbədahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa tərən umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlaḅ uno nà, kwanay do sə pəruho azar ahay dukwen, ki i njihen pa man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a

cew ite re. ²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad uda way anahan ahay nə məcəpar bayak awan, aday i njad sifa sa ndav bay ata re. ³⁰ Anga aday kutok nà, do sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra do mə dədəḅa aya cite asa. Aday do sə dəḅa ahay bayan a, azanan ti i təra do ma lah aya ite.»

20

Jike su do sa ga mer à guvo ahay

¹ Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, həna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra do ahay à guvo. ² Ta ga masa tu do anahan a sa ra ataya nà, i haman atan hway cəna, dala sə *dinar* kərtek*. Aday a zla atan à guvo. ³ Tə njamde dəsudō asa, a zla sə pəlay do ahay. A canan anà do hinen ahay ite, tinen mə tavay aya, mer su way inde patan ibay. ⁴ A jan atan ite: “Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sə do ahay tədə sə haman ataya awan.”

⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sə guvo a zla sə pəlay ahay do maza aya re. A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə kwakwakwa awan. ⁶ Tə njamde dāra a zla asa, a njad do ahay mə tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cəce patan wa: “Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan bay nà, angamaw?” ⁷ Tə mbədahan apan, ta wa: “Dowan kà rak manay à guvo bay kutok nà, mâ ga nə mer sa maw?” Bahay sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.”

⁸ «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo a jan anà bahay su do si mer su way ahay: “Ngaman ayak anà do si mer su way ahay, haman atan dala a tinen. Dazlan pu do dək ataya wa, ki ndav anan tu do sə lahak ayak à

§ 19:19 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18. * 20:2 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

guvo ata awan.”⁹ Do sa zla à guvo tɔ njamde dara ataya ta zlak ayak. Ta njad kuwaya a tinen a dala sɛ *dinar* kɛrtek kɛrtek.¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine si-waw nà, a ga patan nɛ tinen ti njad dala sɛ zalay anan dɔ sa zlak ayak à guvo dɔek ataya awan. Aday dukwen ta njad nɛ *dinar* kɛrtek kɛrtek a re.¹¹ Tɛ tɛma anan dala a tinen cɛna, ta ma nga sɛ gungwazan anà bahay sɛ guvo, ta wa:¹² “Do sa nay ahay hɛniniye ataya dukwen, ta ga mer nɛ ler kɛrtek, aday iken pa haman atan hwiya kawa manay. Manay aday nà, ma ga mer nɛ hway à pac inde, ma yak nga nɛ ndɛlekeke.”¹³ Bahay sɛ guvo a mbɛdahan apan anà dɔwan a tinen a kɛrtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tɛ danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa anumɔ sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kɛrtek bidaw?¹⁴ Tɛma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà dɔwan mɛdakwidok a anan kawa ananak.¹⁵ Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tɛ dala uno kawa su no bidaw? Ka ga sarak nà, pi nen sa gan sumor anà dɔ ahay ata daw?”»

¹⁶ Yesu a zɛga anan apan kutok, a wa: «Natiya, dɔ mɛdakwidok aya ti naa lah, aday dɔ mama'am aya dukwen ti naa tɛra mɛdakwidok aya kutok re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sɛ slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urɛsalima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sɛ dɔ ahay wa, a jan atan, a wa:¹⁸ «Sɛnen anan hɛna, mɛnuko apan dɛ zla à Urɛsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sɛ gɛdan dungo anà way ahay anga Mbɛrom, aday anà miter sɛ Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad'nen,¹⁹ ti varan nen à alay inde anà dɔ sɛ pɛra ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndaɓay nen, aday ti daray nen pɛ dɛdom mɛ zlɛngad awan. Pɛ dɛba anahan a wa, luvon

maakan anahan i tɛra nà, nen ni slabakay way uno à mɛke wa.»

May ana atɛ Yakuba tɛ Yuhana a cɛce way pɛ Yesu wa

Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atɛ Yakuba tɛ Yuhana, a zla pɛ cakay ana Yesu, a dukwen gɛrmec ù vo sɛ cɛce panan wa way.²¹ Yesu a jan, a wa: «A nak nɛ maw?»

Uwar ata a mbɛdahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew hɛna! Varan atan cɛved sɛ njahay pɛ cakay anak à bahay anak inde ite. Do kɛrtek a à alay puway anak inde, dɔ hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbɛdahan atan apan ite: «Kɛ sɛnen way a kwanay a sɛ cɛce ata bayjiya awan. Ki mben apan sa sa mɛndolor sɛ dɛce uno sa saa sa daw?»

Atɛ Yakuba tɛ Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Tɛ didem awan, ki i sen mɛndolor sɛ dɛce kawa anuno saa sa, əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cɛved a bay. Man ataya mɛ lavay zek aya nà, anà dɔ a Bɛbay uno sɛ walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tɛ slɛne lɛbara ata nà, ta ma nga sa ga mivel pu dɔ a cew ataya cite.

²⁵ Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pɛ cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kɛ sɛnen zle, bahay sɛ daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pɛ dɔ ahay nɛ tɛ mɛgala. Aday dɔ sɛ lavan nga anà dɔ ahay dukwen, ta ka anan nɛ mɛgala a tinen ahay.²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya tɛ tɛra itɛbay. Adɛka bay, a nan anà dɔwan a sɛ tɛra dɔ mɛduwen a cɛna, à gan mer su way anà dɔ azar aya awan.

²⁷ Aday, kak dɔ a kwanay a kɛrtek a a nan sɛ tɛra dɔ mama'am a cɛna, à tɛra bɛle a kwanay a fok aday.²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dɔ ahay tɛ go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dɔ ahay adɛka, ni var anan sifa uno

saa bəmbadʔay anan ahay man su dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hufof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti pərahan azar bayak awan. ³⁰ Dowan aya inde cew hufof aya, tinen mə njahay aya pə cakay cəved. Tə sləne Yesu winen apan i zla tə cəved a tinen ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mâ gak i zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dōwan a hufof ataya tə zəga anan apan sa zlah tə məgalak awan, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mâ gak i zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a cəce patan wa: «A nak ikwen nà gak ikwen nə maw?»

³³ Tə mbəđahan apan, ta wa: «Bahay, təban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan i zek wa anà Yesu. A laman anà ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay tə təba ngurret. Tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a zla à Urəsalima
Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40;
Yuhana 12.12-19

21

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, pəsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. ³ Ta sak a jak ikwen awan a dəp nà, mbəđihen atan apan nə: “Bahay a gan atan may, i may atan həniniye.”»

⁴ A təra matanan, anga aday 'am ana dō maja'am a Mbərom sa ja ata à təra. ⁵ Mbərom a wa:

«Jen anan anà dō sə Urəsalima ahay nà:

Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma jan a pə zungo.

Winen pa wan sə zungo ta may anahan ata awan, anga winen dō mə nahay nga awan.*»

⁶ Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a təkə anà Yesu kutok, tə bəbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan. ⁸ Do azar aya bayak tə wadad anan zana a tinen ahay pə cəved. Do azar aya asa, tə ngərway ahay alay si sé ahay aday sə bəbat pə cəved a re. ⁹ Do sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə dō sə dəba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Həren anan nga anà wan a Dawuda! Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō saa nay tə sləmay anahan ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom.»

¹⁰ Yesu i dəzle à Urəsalima coy nà, wulen su doh ata fok a bal cuwad cuwad. Do ahay ta wa: «Dowan a anan nə winen wayaw?»

¹¹ Man sə dō ahay tə mbəda apan, ta wa: «Winen nə Yesu, dō maja'am a Mbərom, dō sə Nazaratu pə daliyugo sə Galile.»

Yesu a razl dō sa ga masa ahay à doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48;
Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom kutok. A razl anan dō sə sukom anan way tə way ahay aday dō sə sukom way ahay fok uho. A fakay anan tabal su dō sə bəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su dō sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹³ A jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday

* **21:5** Ca pə Jekariya 9.9. † **21:13** Ca pə Esaaya 56.7. ‡ **21:13** Ca pə Yeremiya 7.11.

kwanay kə taren anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁴ Hurof ahay pi zek tu do vədal aya ta nay pə cakay ana Yesu ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, a mbar atan fok. ¹⁵ Əna bahay sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom pi zek tə miter sə Tawrita aya tə canan anə way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tə sləne gwaslay ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tinen apan ti zlah «Həren anan nga anə wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nə wadan wadan. Tə dazlan sa ga mivel pə Yesu kutok. ¹⁶ Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nə, kə sləne zle dəp daw?»

Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Nə sləne zle. Kə jingen 'am ata à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw? A wa: “A nak nə təbəlem sə gwaslay ahay pi zek tə dundo sa wan gindez aya ti hərək nga.Ş”»

¹⁷ Yesu a mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan à Baytiniya, a sa nahay à man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Markus 11.12-14, 20-24

¹⁸ Yesu winen apan i may ahay à Urəsalima sidew a duwdew nə, may a han apan. ¹⁹ A canan ayak anə buway pə cəved, a həḁəken ayak ù vo. A ca apan nə, daslam a dəkdek. Wan a ibay. A jan 'am anə buway ata awan: «Kula iken ki njad wan ite sabay.» Cəna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

²⁰ Njavar anahan ahay tə canan cəna, a gan atan masuwayan, tə cəce: «Buway a anan a kuray bəse kwayan'a kəkəməw?»

²¹ Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kə gak ikwen hiyem hiyem bay cəna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anə buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anə bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde!” Aday i təra kawa ana kwanay sa ja ata acəkan.

²² Kak adaf nga a kwanay inde nə, ki njiden anan way a kwanay saa cəce à amboh a kwanay inde ataya nə fok.»

Sə varan məgala anə Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

²³ Yesu a ma ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday winen apan i tətakan anan way anə do ahay. Bahay sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə həḁəken ayak pə cakay anə Yesu. Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

²⁴ Yesu a a mbəḁahan atan apan: «Nen dukwen, ni cəce pikwen wa way kərtek. Kə mbəḁihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nə, na. ²⁵ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anə do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənzen a daw?»

Tinen ite, tə mbəḁa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nə, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nə, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nə, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?”

²⁶ Aday kak da sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nə, ata guko ngatay, bina man su do a dukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nə, Yuhana nə do maja'am a Mbərom.»

²⁷ Anga nan kutok, tə mbəḁahan apan anə Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nə, nen dukwen ni dakak ikwen anan dowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bəbay a inde tə gwaslay anahan ahay cew

²⁸ Yesu a jan anə məced sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Dowan a inde nə, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anə wan kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Kə sa ga mer.” ²⁹ Wan ata a mbəḁahan apan anə bəbay anahan

nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəba anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok. ³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbəfahan apan ta sa ja nə: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay adəka bugol. ³¹ A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nə, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbəfahan apan anà Yesu nə: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə dō ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde. ³² Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay kà nak sə đakak ikwen anan cəved lele sə đəfan apan anà Mbərom, aday kə đəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna dō sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə dō ahay so ataya, tinen tə đəfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbəfahan ləen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə đəfen nga pa 'am anahan bay re.»

*Jike pu dō sa ga mer à guvo ahay
Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19*

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a đaf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A đəzl uda lagad zəbor awan anga dō sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

³⁴ «À alay a dō ahay tinen apan ti ban təroz nə, bahay sə guvo a slən dō anahan ahay pə cakay ana dō sa ga mer à guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite. ³⁵ Əna dō sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndəzl anan dō kərtek a ledədde. Do mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Do mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf. ³⁶ Bahay sə guvo ata a zəga

anan apan sa slən dō ahay bayak a re. Əna dō sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana dō sə kwakwa ataya re. ³⁷ Pə dəba a tinen ata wa fok nə, bahay sə guvo a slən an atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nə: “Wan si zek uno đəgerger nə, ti đəfan apan.” ³⁸ Cəkəbay dō sa ga mer ahay tə canan anà wan si zek anahan ata adəka nə, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vədūke anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ³⁹ Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

⁴⁰ Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan a nə, i ga anan dō si mer su way ataya nə kəkəməw?»

⁴¹ Məced sə Yahuda ataya tə mbəfahan apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nə, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsakan anan guvo ata anà dō maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

⁴² Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw?

“Kon mbala ana dō sa đəzl way ahay sa lar anan ata nə, sə təra kon sə mide lele adəka nə, winen.

Sa ga way ata đukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə ide.*”»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dōwan a kə slahak pu kon ata nə, kon ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay pə dōwan a ite đukwen, i ngələd anan. Anga nan, Mbərom i təma pikwen wa bahay anahan, i varan anan anà dō ahay aday ti đəfan apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dūngo anà way ahay pi zek tə Farisa aya tə sləne ləbara a Yesu a sa ga anan jike ata nə, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen.

* **21:42** Ca pə Jabuura 118.22-23.

⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà man su dō sə pərahan azar a Yesu ata awan. Bina dō ataya ta ja nà, Yesu nə winen dō maja'am a Mbərom.

22

Jike sə azar uko sə gəba dalay
Lukas 14.15-24

¹ Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà dō ahay. A jan atan, a wa:

² «Way maza həna sa ga anan minje tə bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a anga wan anahan i gəba dalay. ³ A slan dō si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà dō mə ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay. ⁴ A slan dō maza aya sa jan anà dō mə ngamay ataya nà: “Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson sa sla ahay, pi zek ta sla mə dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga agəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!” ⁵ Əna dō a mə ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, dō hinen à guvo, dō hinen à lumo. ⁶ Dō maza aya ite, ta ma nga sa ban anan dō si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

⁷ «A cəban anà bahay ata awan. A slan suje ahay saa vəday anan dō sa vad dō ataya, aday sə vakan atan anan wulen su doh a tinen ahay fok. ⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Way sa pa mə lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna dō a mə ngamay ataya ta slak tədə sa pa anan bay. ⁹ Zlen ayak pə mægəzləga cəved ahay, ngimen anan ahay anà dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tã nay à azar uko.” ¹⁰ Dō si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anà dō aday tinen sa njad ataya fok, dō lele aya awan pə kərtek a tə dō sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə dō ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə dō a mə ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anà dōwan a inde, winen

nà, zana sə azar uko inde pi zek ibay. ¹² Bahay ata a jan: “Car uno, ka nay à man a anan mənjenja zana sə azar uko nə kəkəməw?” Dōwan ata kə mbədahak anan apan awan a ibay. ¹³ Bahay a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Jiwen anan, liren anan ayak uho, i ide zənzen inde, à man aday dō ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.”»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anà dō ahay nə bayan awan, əna dō mə walay aya ite nà, bayan a bay.»

Jangal anà bahay sə Ruma
Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan. ¹⁶ Ta slan njavar a tinen ahay pi zek tu dō ana Hiridus ahay. Dō ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə dō dīdem awan. Kə tətakan anan anà dō ahay dukwen, dīdek sə way ana Mbərom sa jan anà dō ahay tã ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə dō ahay bay, kə zəzor way sə wuted ide itəbay re. ¹⁷ Jan umo, kə bayak nə kəkəməw? Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mə varan bay daw?»

¹⁸ Yesu a san sədøk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbədəmbədə aya daw? Ki ngen upo balay angamaw? ¹⁹ Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. ²⁰ Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

²¹ Tə mbədahan apan kutok: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²² Tə sləne cəna, a gan atan ma-suwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay à mæke wa
Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

²³ Pə luvon ata kərtek awan, azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ²⁴ «Miter, Musa kə vindək umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a məsinde ata à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan mægije anà dōwan a ma mac ata awan.*” ²⁵ Dowan aya inde àga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. ²⁶ Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Do mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. ²⁷ Pə dəba a tinen a wa fok dukwen, zek a uwar ata a mac re. ²⁸ Ata pə luvon saa slabakay ahay à mæke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁹ Yesu a dazlan, a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən mægala ana Mbərom bay re. ³⁰ Bina, do ahay tə slabakak ahay à mæke wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ³¹ Aday pa 'am sə slabakay ahay à mæke wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələdaw? Mbərom a ja nà: ³² “Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†” Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan.»

* **22:24** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. † **22:32** Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16.
‡ **22:37** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § **22:39** Ca pə Farillaaji Lewin'ko'en 19.18. * **22:44** Ca pə Jabuura 110.1.

³³ Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan ma-suwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

³⁴ Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan. ³⁵ Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: ³⁶ «Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

³⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke.‡” ³⁸ Natiya sə təra nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan. ³⁹ Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§” ⁴⁰ Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana do maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?

Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

⁴¹ Farisa ahay tinen mə halay nga à man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa: ⁴² «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

⁴³ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nà, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə mægala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

⁴⁴ “Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,

aday ni nahay anan do sa nak idé ahay,

ki ján patan tə saray.*”

⁴⁵ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nà “Bahay uno” bugol nà, winen i saa tæra wan ana Dawuda nà, kækama asanaw?»

⁴⁶ Dowan kwa kærtek sà mbədahan apan nà, ibay. Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sà cəce panan 'am maza awan.

23

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

¹ Natiya, Yesu a jan 'am anà man sə dō ahay tə njavar anahan ahay, a wa: ² «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nà, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anà dō ahay. ³ Dəfen anan apan anà atətak way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kī gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay. ⁴ Bina, tə banan way ma ba aya pa nga anà dō ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

⁵ «Ta ga way ahay fok nà, pə ide sə dō ahay aday tē canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nà, məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nà, zəbor aya re.* ⁶ Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. ⁷ Ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. Aday ta gan may nà, dō ahay tə ngaman atan nə “Miter.”

⁸ «Əna kwanay nà, kə ngəmen tə ngamak ikwen “Miter” itəbay. Anga miter a kwanay inde nà, si kærtek. Kwanay fok nà, tə mərak ahay. ⁹ Kà sa ngimen anan anà dowan “Bəbay” pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kærtek dukwen, winen à mburom.

¹⁰ Kə ngəmen sə ngamak ikwen “Bahay nga” ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nə kærtek, Almasihu.

¹¹ Dowan a məduwen a à wulen a kwanay ata à tæra adəka nà, dō si mer su way a kwanay. ¹² Dowan a kə pəlak man sə njahay pa 'am sə dō ahay cəna, ti daf anan à dəba à məndak adəka. Aday dō mə nahay nga sə njahay à dəba ata ite nà, ti daf anan pa 'am sə dō ahay kutok.»

Dəce pə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay

Markus 12.40; Lukas 11.39-42, 44, 52, 20.47

¹³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbadəmbadə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə ticen anan məsudoh sə bahay a Mbərom pə dō ahay wa. A nak ikwen anà kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am anà dō ahay sa zla uda re.

[¹⁴ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbadəmbadə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə mədukway sə uwar ahay wa. Kwanay apan ki gen amboh dukwen, ki gen nə zedede bayak awan, anga aday dō ahay tē canak ikwen. Əna kwanay nà, Mbərom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbadəmbadə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga sə bəlay ahay, anga aday kə njiden dō kærtek sə pərahak ikwen azar. Ata ki tərən anan dō saa njad sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Dəce inde anga kwanay! Kwanay dō hufof aya aday ki jen ki bənen anan alay anà dō ahay ata awan. Aday ki wen: “Dowan a kə mbadək anan tu doh sə mazlaḥ a Mbərom nà, wita kə mbadək bay. Əna

* **23:5** Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacədəw aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nà, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

kè mbadak tə gura a ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, ata ambaday anahan nə lele awan.”¹⁷ Kwanay nə hufof aya aday ɓəlbəle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sə mazlaḅ anahan. Sə zalay way hinen nə maw? Gura daw, kabay doh a sə təra anan gura ata cəncan ata daw?¹⁸ Aday asa, ki wen: “Dowan a kè mbadak anan ta man sə gədan dundo anà way anga Mbərom ata nà, wita kè mbadak bay. Əna kè mbadak tə way a ma gad dundo pa man ata nà, ata ambaday anahan nə lele awan.”¹⁹ Kwanay nà, hufof aya acəkan! Sə zalay way nə maw? Way ma gad dundo coy ata daw, kabay man sə gədan dundo anà way aday a təra anan way ata cəncan a ata daw?²⁰ Matanan, kak dowan a a mbaday nə ta man sə gədan dundo anà way ata nà, kè mbadak anan tə way a ma gad dundo ata pi zek ta man sə gədan dundo anà way ata təkə bidaw?²¹ Do sə mbaday anan tu doh sə mazlaḅ a Mbərom ata dukwen, a mbaday nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazlaḅ ata re.²² Do sə mbaday anan tə mburom ite a mbaday dukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təkə.

²³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəved awan, sa gan sumor ù do, sa daf nga pə Mbərom tə mivél kərtek awan. Abay tədə ki gen nà, way ataya awan, mənjenja sə mbəsak sa ga way a azar aya re.²⁴ Kwanay hufof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà do ahay! Kwanay apan ki dəzen anan a'am anga sə gəba anan wa makwakwad ahay, əna kwanay apan ki sədəken anan zlugweme mənjenja asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivél a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mivél a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan.²⁶ Kwanay Farisa ahay hufof aya awan, cakiden anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cakad a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan.²⁸ Kwanay həna dukwen, kətanən. Ta day sə uho nà, kwanay kawa do didek aya awan, əna ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədøk aya dəkdek.»

Sariya su do mbadəmbada aya awan

Lukas 11.47-51

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà do maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su do didek aya awan,³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mə ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nà, mi japay ahay tə tinen sa vad anan do maja'am a Mbərom ahay bay.”³¹ Kə dīken anan həna ata nà, kwanay wan ana do sa vad anan do maja'am a Mbərom ataya re.³² Həna nà, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok daw?

³³ «Kwanay dədəw ahay bidəka, kwanay wan su kòn ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à

sariya sa zla à mæke sə mərda ata wa nà, kəkəmwaw? ³⁴ Matanan kutok, slänen anan 'am a anan aday: Ni slan do maja'am a Mbərom ahay tu do kəlire aya, aday tə miter ahay àga kwanay. Azar aya ki vəden atan kabay ki diren atan pə dədom mə zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiben atan ù doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka. ³⁵ Anga nan kutok, mez su do didək aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dowan a kwanay sa vad à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anà way ahay ata awan. ³⁶ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nà, anà do a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima

Lukas 13.34-35

³⁷ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vəden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re. ³⁸ Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. ³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

24

Do manidə ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Pə dəḅa anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, winen

apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, aday tə dakan pu doh mi dēzl aya à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anà doh a anaya zle fok bidaw? Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Do manidə ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à bəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo bidaw? Doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Liven anan ì zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay. ⁵ Anga do ahay bayak a ti gəḅa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁶ Ki slänen ləbara sə vərəm ahay cara cara, kwa dəren, kwa bəse, əna kə jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i ḅal matanan re. ⁸ Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà do ahay aday tã ga alay tə kwanay, tã vad kwanay à mæke sa ndaw. Do su kon ahay fok ti nak ikwen idə anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁰ A alay ata kutok, do ahay bayak a ti mbəsak sa daf upo nga, ti ga daf pi zek ahay, ti nan idə ì zek ahay re. ¹¹ Do maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan do ahay bayak a cite. ¹² Mer su way sə sədək i zakay aday asan zek sə do ahay bayak a i səfe.

¹³ Əna dōwan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.
¹⁴ Ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday dō su kon ahay fok ti sləne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Do manidə ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

¹⁵ «Ki i cinen anan anə səkar sə lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana dō maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apan ata awan.* (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənən anan anə nga anahan nə lele.) ¹⁶ A alay ata asanaw nà, dō sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzlom ahay inde. ¹⁷ Dō aday winen pa nga su doh dükwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁸ Dowan a winen à guvo dükwen, à saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re. ¹⁹ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ²⁰ Gen anan amboh à Mbərom aday ahaw a kwanay à sa təra à alay sa mad kabay pə luvon sa man uda bay. ²¹ Anga à alay ata nà, dəcə i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dükwen, dəcə kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²² Əna, Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dōwan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga dō anahan a sə walay ataya awan.

²³ «À alay ata nà, dōwan a kə jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa dəfen apan nga bay. ²⁴ Anga almasihu ahay mung-walay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu dō sə jəka tinen dō maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa dō mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²⁵ Na jak

ikwen anan pi zek wa kurre. Sənən pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à kiđe” nà, kɪ zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi der zek a həna” dükwen, kə təmihen 'am ata bay re. ²⁷ Bina Wan su Dō i nay ahay nə kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, a dav kwa aha ata awan. ²⁸ A man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Dō saa may ahay

Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

²⁹ «Pə luvon sə dəcə ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya dükwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday dükwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ³⁰ Ata minje mbala Wan su Dō i kay ahay zek pa nga mburom kutok. A alay ata, dō su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anə Wan su Dō winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlaḅ a bayak a re. ³¹ Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Aday Wan su Dō i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anə dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

³² «Sənən pə way ana buway sə dəkak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anə alay anahan aya ta gak kulḅosloslo nà, daslam aya dükwen ta dək, ata kə sənən zle coy viya winen apan i slay bəse. ³³ Matanan re, kə cinen anan anə way uno sə dəkak ikwen anan ataya cəna, sənən a nà, nen Wan su Dō, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁴ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³⁵ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga

* **24:15** Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, dōwan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³⁷ A alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.† ³⁸ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dəna ahay dukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. ³⁹ Do ataya fok, tə sənək pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Do sa may ahay ata dukwen, i təra nə kətanən re.

⁴⁰ «À alay ata kutok, do ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan. ⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan. ⁴² Njihən cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənən luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənən pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay əga winen saa zləray anan ahay nà, dōwan ata i njak ahan daw? I nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə akar ataya tã zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay dukwen, njihən mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sənən apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday təde sa pa way ata awan. ⁴⁶ Ataslay mivel i təran anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay.” ⁴⁹ Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu do sə vaway nga ahay. ⁵⁰ Sənən apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. ⁵¹ Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan à man su do sə mbadəmbada ahay, aday ti rac slan tə ide sə ayam awan anga dəcə à man ata awan.»

25

Jike sə dəna dalay ahay kuro

¹ «À alay a Wan su Do i may ata nà, i ga minje tə dəna dalay aya kuro sa ba do sə gəba dalay ata awan. Tə gəba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba dōwan a sə gəba dalay ata kutok. ² Cəkəbay, dəna ataya nà, dāra aya nə bəlbəle aya awan, dāra aya ite, ma san nga aya awan. ³ Dəna bəlbəle ataya cəna, tə gəbay lalam a tinen ahay mənəna sə gəbay apan kwalaba sə kwalenjer maza awan. ⁴ Dəna ma san nga ataya nà, tə gəbay lalam a

† 24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

tinen ahay, tinen tə pəkay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re. ⁵ Aya əna, dōwan sə gəba dalay ata kə njahak ayak bayak awan, dəna ataya fok tə dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tə sləne abəbal awan sə dō ahay, ta wa: “Do sə gəba dalay kə dəzlek ahay. Slabiken, təmihen anan!” ⁷ Dəna ataya fok tə pədək cəna, tə dazlan sə lavay anan zek tə lalam a tinen ahay fok. ⁸ Dəna bəlbəle ataya tə dazlan sa jan anə dəna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a kwanay ataya panan mənjoek mənjoek ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.” ⁹ Dəna ma san nga ataya tə mbədahan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə dō sa ga masa ahay wa.” ¹⁰ Dəna bəlbəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, dō sə gəba dalay a dəzley ahay ite. Dəna ma san nga ataya tə slabak, ta zla à man sə azar uko tatə dō sə gəba dalay. Bahay su doh a tacay anan məsudoh anahan. ¹¹ A njahay zərata cəna, dəna dalay a azar ataya dāra aya, tə dəzley ahay ite. Ta jan ayak'am anə bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, təban umo ayak wa ite!” ¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tə dīdek a nà, na san kwanay bay.”»

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mə lavay zek aya awan, anga kə sənən luvon a bay, kwa alay adəka sabay fan.»

Jike su dō si mer su way ahay

Lukas 19.11-27

¹⁴ «À alay ata dukwen, i ga minje tə bahay su doh saa zla à man dərən ata awan. A ngaman anə dō si mer su way ahay, a mbəsakan atan anan zlile anahan. ¹⁵ A varan dala sə gura səkat dāra anə dō kərtek awan. Anə dōwan hinen dukwen, dala sə gura səkat cew, aday anə dō mə slala maakan a nà, dala sə gura səkat

kərtek. A varan anə kuwaya dukwen, kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, dō sa njad dala sə gura səkat dāra ata a zla, a mbəda anan alay lele. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat dāra re. ¹⁷ Do sa njad dala sə gura səkat cew ata a zla, a mbəda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat cew re. ¹⁸ Əna dōwan sə təma dala sə gura nə səkat kərtek ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à məke inde, a dər anan uda awan.

¹⁹ «A njahay pə dəba wa bayak a nà, bahay a tinen ata a may agay. A cəce patan wa, ta ga anan tə dala sə gura anahan ahay nə kəkəməw. ²⁰ Do sa njad dala sə gura səkat dāra ata, a nay, a jan anə bahay anahan: “Kə varak uno dala sə gura səkat dāra. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat dāra re.” ²¹ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa à doh. Taslumo mivel pə kərtek awan.”

²² «Do sa njad dala sə gura səkat cew ata, a nay, a jan anə bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kə varak uno dala sə gura səkat cew. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat cew re.” ²³ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa à doh. Taslumo mivel pə kərtek awan.”

²⁴ «Do sa njad dala sə gura səkat kərtek ata dukwen a nay, a jan anə bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken dō jinje awan. A man aday kə caslak ayak way bay ata dukwen, ka zla sə cəray wa way re. A man aday kə zəvak awan bay ata dukwen, ka ban panan way re. ²⁵ Nə jəjarak tə iken bayak awan. Anga nan, nə dərək

anan dala anak à mæke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nà, do lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nà, do jinje awan. A man a nà caslak awan bay ata dukwen, nà cəray wa way re. A man aday nà zəvak ayak awan bay ata dukwen, na ban panan way re. ²⁷ Matanan, abay tədə ki daf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni tan à nga anà dala uno tə wan a awan. ²⁸ Təmihen panan dala sə gura səkat kərtek ata awan, aday viren anan anan apan anà do aday dala sə gura anahan inde mbulo ata awan. ²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan aday à ga inde apan bayak a adəka. Əna do aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. ³⁰ Aday do si mer su way a isew a kəriya ata nà, liren anan ayak uho i ide zənzen a inde. A man ata nà, do ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Do kà sak a nay ahay à mazlaḅ inde tə maslay anahan ahay fok cəna, i njahay tə mazlaḅ a pa man sə njahay sə bahay anahan. ³² Do sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa do sə jugwar gənaw ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tə awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara. ³³ I tavay anan təman ataya tə alay puway anahan, aday awak ahay dukwen, tə alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anà do sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen ahay, kwanay do ana Bəbay uno sa daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay. ³⁵ Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go, kə viren uno

ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə liven upo zek, ³⁶ abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen dəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen u doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a didek ataya ti cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nà, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nà, ahaw? ³⁸ Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà, ahaw? ³⁹ Mə canak iken dəvac a, kabay iken u doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbəḏahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə didek a həna: Way a kwanay sa gan anà mərak uno a kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, i nen awan.”

⁴¹ «Kagasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen u uko sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan. ⁴² Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay. ⁴³ Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen u doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken u doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbəḏahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə didek a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dǎce sa ndav sabay ata awan, əna dǎ dǎdek aya kǎma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu
Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2;
Yuhana 11.45-53

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cǎna, a jan anǎ njavar anahan ahay, a wa: ² «Kǎ sǎnen apan zle, a mbǎsak luvon ahay cew coy aday azar uko sǎ Pasǎka i sla. A alay ata ti ban nen, nen Wan su Dǎ, ti varan nen anǎ dǎ ahay aday ti darak ayak nen pǎ dǎdom mǎ zlǎngad awan.»

³ A alay ata ite, bahay sǎ gǎdan dundo anǎ way ahay anga Mbǎrom, tǎ mǎced sǎ Yahuda ahay, tǎ halay nga àga Kayafas, bahay nga su dǎ sǎ gǎdan dundo anǎ way ahay anga Mbǎrom ata awan. ⁴ Tǎ jǎjem 'am sa ban anan Yesu tǎ wurwer, aday sa vad anan. ⁵ Əna ta wa: «Dǎ sa ban anan à azar uko inde bay, bina dǎ ahay ti sa vǎze puko.»

Uwar a inde a mbǎdan amar pa nga anǎ Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ A alay ata nǎ, Yesu winen à Bay-tiniya, àga dǎwan a inde, tǎ ngaman Simon dǎ mǎ dugwad awan.

⁷ Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tǎ dunguzlok sǎ amar sǎ wurde a dala bayak awan. A mbad anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way. ⁸ Njavar anahan ahay tǎ canan anǎ way anahan sa ga ata cǎna, a ma nga sǎ cǎban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan hǎna nǎ, pa maw? ⁹ Ta wa, abay tǎ sukum anan way tǎ amar a anan nǎ, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anǎ dǎ mǎtawak aya nǎ, ta gak way lele bidaw?»

¹⁰ Yesu dukwen a slǎne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kǎ bǎnen anan mbiyed anǎ uwar a anan nǎ pa maw? Way anahan su go ata nǎ lele. ¹¹ Anga dǎ mǎtawak aya nǎ, ti ga inde tǎ kwanay

hwiya, əna nen ni ga inde tǎ kwanay hwiya itǎbay. ¹² A pak upo amar a anan nǎ, a ga upo nǎ amar uno sa zla anan à mǎke. ¹³ Nen apan ni jak ikwen tǎ dǎdem a hǎna: A man aday dǎ ahay ti wazay anan lǎbara uno mugom a anan kwa aha pǎ daliyugo fok nǎ, ti tǎker anan lǎbara sǎ way ana uwar a anan sa ga hǎna ata awan.»

Yudas a sukum a way tǎ Yesu

Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

¹⁴ Natiya kutok, dǎ kǎrtek à wulen su dǎ maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sǎ ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pǎ cakay sǎ bahay sǎ gǎdan dundo anǎ way ahay. ¹⁵ A jan atan, a wa: «Kak nǎ varak ikwen anan Yesu nǎ, ki viren uno ma i nen awan anaw?» Tǎ baslay dala kwayan'a, tǎ varan dala sǎ gursa kwa kuro maakan.* ¹⁶ A ban pǎ winen ata wa kutok cǎna, Yudas a pǎlan atan cǎved sǎ varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga dǎfpǎ Yesu

Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30

¹⁷ Natiya, à luvon mama'am sǎ azar uko sa pa tapa sǎ pen mǎ zlambar a bay ata bine siwaw nǎ, njavar a Yesu ahay ta nay, tǎ cǎce panan, ta wa: «A nak mǎ sa lavay anan zek tǎ way sa pa sǎ Pasǎka ata nǎ, ahaw?»

¹⁸ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sǎ Urǎsalima àga mana, jen anan nǎ: “Miter a manay a ja nǎ: Alay uno i sla bǎse. U no sa ga azar uko sǎ Pasǎka tǎ njavar uno ahay nǎ, àga iken.”»

¹⁹ Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tǎ lavay anan uda zek tǎ way sa pa sǎ azar uko sǎ Pasǎka kutok.

²⁰ Suko a a ga nǎ, Yesu a njahay pǎ tuwez tu dǎ maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pǎ kǎrtek awan. ²¹ Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tǎ dǎdem a hǎna: Dǎwan a kǎrtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo dǎf.»

²² 'Am ata a wusen nga anǎ njavar anahan ahay fok. Tǎ dazlan sǎ cǎce

* 26:15 Ca pǎ Jekariya 11.12.

panan fok a tinen a kærtek kærtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nə winen. ²⁴ Nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dowan a saa ga apan daf ata, a cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

Way sa pa cəncan awan
Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20;
1 Korintu ahay 11.23-24

²⁶ A alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Təmihen, pen. Həna anan nà, zek uno awan.»

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa jan atan nà: «Sen wa jubjoɓ, kwanay a fok. ²⁸ Həna anan nə mez uno mə pəkay a anga sə pəse ines sə do ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ɓan 'am tə do ahay.

²⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem awan: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza pə kærtek a à bahay a Bəbay uno inde.»

³⁰ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à ɓəz lom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer
Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34;
Yuhana 13.36-38

³¹ A alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan do

sə jugwar təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.†” ³² Əna, na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa à ga nə do ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna, Piyer: À luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene
Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tə dəzle à man a sə ngaman Gecemene ata tə njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla nà, a ngaman anà atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərəva sə dəcə anahan ata kutok. ³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndəroɓ, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa 'am mənjoek nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki gəba puno dəcə saa nay upo a anan ata awan. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anà Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kærtek bay asəka? ⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zənzen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

⁴² A zla mə slala cew a dukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njad zek aday dəcə a anan i zla puno

† 26:31 Ca pə Jekariya 13.7.

wa bay cəna, nâ sa anan adəka. Way a sa nak ata â təra.»

⁴³ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba idé kwa mənjoek bay jiga awan.

⁴⁴ A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan. ⁴⁵ Cəna, a ma pə dəba à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan daw, do sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴⁶ Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dazley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə maced sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, ba kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a hədek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəbay iken à man a anan ata awan.» Do ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su do a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc.

⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak u doh anahan awan, anga do sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. ⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nâ gan may nə ni cəce pə

Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcapar a kuro nga cew bidaw? ⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà do ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? Nen inde u doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, kə bənen nen bay. ⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tē təra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə maced sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. ⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa, dezl à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata awan. A zla u doh ite re, tə njahay pi zek tu do si mer su way sə əga dowan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke. ⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, do ahay cew ta nay, ⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: “Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.”»

⁶² Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?» ⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbaday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom daw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəmaya, ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nə, di gan may anà side hinen re daw? Kə jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. ⁶⁶ Ki jen həna nə kəkəməw?»

Do ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kə slak sa vad anan.»

⁶⁷ Tə təfen məne pə ide, tə duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcan, ⁶⁸ ta wa: «Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nə, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay
Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62;
Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məman anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à məgədəngəden uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anà do ahay à man ata awan: «Həna a anan dukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a məman anan asa, a wa: «Ni mbaday, tə didek a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mənjoek asa, do sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə didem awan, iken do a tinen wanahan, anga miresl anak a a dakay anan iken nə Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sə mbaday coy: «Kak na san dowan ata zle nə, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Na san dowan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah. ⁷⁵ 'Am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nə, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cədoek cədoek tə ide sə ayam.

27

Ta zla anan Yesu əga Pilatu
Markus 15.1; Lukas 23.1-2;
Yuhana 18.28-32

¹ Ide a cəde siwa a cəna, bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay ta ban 'am sa vad anan Yesu kutok. ² Coy tə jaway anan, ta zla anan əga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas
Mer su way ahay 1.18-19

³ Natiya, Yudas a ca apan nə ta gan anà Yesu nə, sariya sa vad anan à məke cəna, a jalay anan cədoek cədoek, a zla à man ana bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom tə məcəd sə Yahuda ahay, a man atan anan dala sə gursa a tinen sə varan kwa kuro maakan ata awan. ⁴ A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nə njəkak anan uda anà do mənəna ines.»

Əna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nə, baway anak kutok!»

⁵ Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sə mazla6 a Mbərom. A zla, a ngərew zek anahan tə li6er.

⁶ Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ataya ta ra anan

dala ata awan, ta wa: «Tawrita kè varak uko cəved sa tar anan dala a anan à kukwar sa daf dala su doh sə mazlaḅ a Mbərom bay. Anga tə dala ata tə sukom nə mez su do.»
 7 Ta ban apan à wulen a tinen a inde kutok, tē sukom anan guvo ana do sa han səngəle a inde tə dala ata awan, aday ti taa la uda mədurlon ahay. 8 Anga nan kutok, hus həna dukwen, tə ngaman anə guvo ata nà, Guvo sə Mez. 9 Natiya 'am ana do maja'am a Mbərom Yeremiya a təra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sə gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isəra'ila ahay sa ban apan sə sukom anan tə winen ata awan. 10 Tə sukom anan guvo ana do sa han səngəle a inde, kawa ana Mbərom Fetek sə duko anan ata awan.*»

Ta ga sariya sa vad'a Yesu

Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33 - 19.16

11 Yesu, winen mə tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cəce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

12 Bahay sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom pi zek tə məced sə Yahuda ahay ta ndaḅ apan 'am, əna kə mbədahak apan bay. 13 Kagasl, Pilatu a cəce panan asa, a wa: «Kə slənek 'am ana do sa ra apak 'am a anaya itəbay kələdaw?»

14 Yesu kə mbədahak apan kwa mənjoek bay fok, aday a gan masuwayan anə guverner Pilatu.

15 Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, guverner a taa mbəsakan atan ahay do kərtek à dangay wa, dowan a kawa ana do ahay saa cəce ata fok. 16 A alay ata ite, dowan a inde à dangay a re, do ahay fok ta san anan lele. Tə ngaman Yesu Barabas. 17 Do ahay tə halay nga, aday Pilatu a cəce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nə mbəsakak ikwen ahay à dangay wa həna nà, wayaw? Yesu Barabas daw, kabay Yesu sə ngaman Almasihu ata

daw?» 18 Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

19 A alay a Pilatu winen apan i ga sariya à doh ata nà, uwar anahan a slənay apan do, à jan nà: «Kà sa gan awan anə dowan a mənəna ines a anan bay, bina avad a nə, cəen sə zūbay kə bənak uno mbiyed anga winen bayak awan.»

20 Aya əna, bahay sə gədan dundo anə way ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay, ta ran 'am anə do ahay aday tē cəce Pilatu à mbəsakan atan anan Barabas aday à vad anan Yesu.

21 Guverner a cəce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nə mbəsakak ikwen ahay à wulen su do a cew a anaya wa nə wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Mbəsakan umo ahay nə Barabas.»

22 A cəce patan wa: «Aday nà ga anan tə Yesu sə ngaman Almasihu ata nà, kəkəməw?»

Tə mbədahan apan pə kərtek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

23 Pilatu a cəce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tə zəga anan sa zlah tə məgalak a, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

24 Pilatu a ca apan nə i mba apan sa ga awan kwa mənjoek ibay, aday abəbal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sə do ahay ta sa ja nà: «Ines sa vad anan dowan a anan inde upo ibay. Wita nà, kwanay sa san!»

25 Do ahay fok tə mbədahan apan, ta wa: «Ines sa vad dowan a anan à njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

26 Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anə suje ahay tē ndaḅay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pə dədom.

Suje ahay ta ran mindel anə Yesu
Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3

27 Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tə Yesu à doh sə guverner, aday tə halan nga anə suje ahay fok pə cakay.

28 Tə culok panan zana, tə dəfan zana

* 27:10 Ca pə Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

dəzdaz a pi zek, kawa sə bahay. ²⁹ Tə hanan jugo sə adak, tə dəfan à nga inde, tə varan sukol à alay puway anahan. Kagasl tə dukwen gərmec ù vo, ta ma nga sə mbasay apan, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay á ga inde sə coy!» ³⁰ Tə tafe apan məne, tə ngəzar panan sukol sə manan aday tə dəcan anan pa nga saray bayak awan. ³¹ Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nà, suje ahay tə zlangay uda tə dowan a inde tə ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa. ³³ Tə dəzle à man a inde tə ngaman Golgota, kawa sa ja nà, Kəlakasl-sa-Nga. ³⁴ A man ata nà, tə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen a anà Yesu aday á sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan, aday tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca. ³⁶ Tə njahay à man ata sa ba anan kutok. ³⁷ Tə vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tə lawak anan ayak pə dədom pa nga anahan. Tə vinde anan 'am ata nà, natiya awan: «Dowan a anan nə Yesu, bahay sə Yahuda ahay!» ³⁸ Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁹ Do sa zla ta man ataya awan fok ta bal nga kwata kwata, tə gənanan, ta wa: ⁴⁰ «Iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? Tam anan nga anak kwa!

Kak iken Wan a Mbərom cukutok nà, dazay ahay pə dədom a wa bidaw?»

⁴¹ Bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə maced sə Yahuda ahay, ta ma nga sa ran mindel a re. Ta wa: ⁴² «Kə təmak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sə Isəra'ila acəkan daw? A dazay həna pə dədom wa aday dī sa daf apan nga kutok. ⁴³ A daf nga pə Mbərom, a wa winen wan anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan à Mbərom sa tam anan həna nà, na.» ⁴⁴ Do sə akar ataya mə daray aya pə kərtek a tatə Yesu ataya ta ma nga sə gənanan matanan re.

Amac a Yesu

Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ Natiya, a ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan. ⁴⁶ A ga njamde maakan nà, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen angamaw?†»

⁴⁷ Do a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya.» ⁴⁸ Dowan a tinen a kərtek a haw, a gəḅa awan a kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re asa. A taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu á susəḅ. ⁴⁹ Əna dō a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nà, dī ca apan aday. Buko!» ⁵⁰ Yesu a zlah tə məgalak awan asa, a mac way anahan.

⁵¹ A alay anahan a sa mac ata ite, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak. Aday dukwen daliyugo a bal, pəkərad ahay ta ta i zek wa. ⁵² Jəvay ahay tə təḅa re, aday dō a Mbərom ma mac ataya tə slabakay à məke wa bayak

† 27:46 Ca pə Jabuura 22.2.

awan. ⁵³ Do ataya tə jənyay ahay à jəvay wa, aday pə dəba ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa ata nà, ta zlak à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, aday dō ahay bayak a tə canak atan re.

⁵⁴ Suje sə Ruma ahay tə bahay a tinen, tinen apan ti ba pə Yesu. Tə canan anà daliyugo a sa 6al pi zek tə way a sə təra ataya nà, tə jəjar pi zek anga way a sə təra ata awan. Ta ja, ta wa: «Tə didek awan, winen Wan a Mbərom.» ⁵⁵ Uwar ahay bayak a inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nà, tə pərahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way. ⁵⁶ A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məke
Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56;
Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Suko a a ga cəna, dōwan a inde zlile awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dōwan ata nà, tə ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu. ⁵⁸ A zla à man ana Pilatu, a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kə təmahak anan anan, a varan cəved sa la anan Yesu. ⁵⁹ Yusufu a zla, a gəba anan məsinde, a nga anan apan rəkot a inde lele awan. ⁶⁰ A dəfak anan ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay kutok, a zla way anahan. ⁶¹ Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata, tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca apan.

Do sa ba pə jəvay a Yesu ahay

⁶² Sidew a cəna, luvon sa man uda awan, bahay sə gəfan dūngo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla àga Pilatu. ⁶³ Ta jan anà Pilatu kutok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a dō sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa

luvon maakan nà, ni slabakay à məke wa.” ⁶⁴ Suwan həna nà, jan anà suje ahay tã ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tã sa nay sə kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà dō ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

⁶⁵ Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kã si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə mətətək, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

28

Yesu a slabakay ahay à məke wa
Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12;
Yuhana 20.1-10

¹ Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay. ² Natiya ca, daliyugo a 6al kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal anan bələlen ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton. ³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted a Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja. ⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek bayak awan, tə təra kawa dō ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar ataya: «Kwanay nà, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, dōwan a tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ⁶ Winen inde à man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məke wa kawa ananahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan. ⁷ Aday zlen bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa. I lahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-haw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan aday tə ataslay mivel a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tə ləbara ata anà njavar a Yesu ahay kutok. ⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tə zlan-gay uda tə uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tə hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tə həran nga. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kê jəjiren bay. Zlen, jen anan anà mərak uno ahay nə tâ zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsalima, tə təkəren ləbara sə way a sə təra ataya fok anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. ¹² Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə məced sə Yahuda ahay. Ta ban à wulen a tinen inde, tē varan dala bayak a anà suje ahay, ¹³ tâ jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak ahan, aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərak anan məsinde sə luvon.” ¹⁴ Guverner kà sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay à dəce ahay wa fok.» ¹⁵ Suje ataya tə təma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mungwalay ata kà tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶ Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro nga kərtek ataya ta zla pə daliyugo sə Galile, ta zla à bəzlom a ba Yesu a kà jak atan anan ata awan. ¹⁷ Tə canan cəna, tə dukwen gərmec ù vo, əna do a azar aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə winen bay dəge.» ¹⁸ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok

tə məgala pə way sə daliyugo ahay fok. ¹⁹ Anga nan, zlen pə cakay su do su kon ahay fok, təren atan njavar uno aya awan. Gen atan baptisma tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan awan. ²⁰ Tətiken atan anan aday ti dəfan apan anà way uno sa jak ikwen ataya fok. Sənen anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

**Ləbara mugom a kawa
ana
Markus
sə vinde anan ata awan
A đakay way pə deftere
a anan**

Markus a vinde đerewel a anan nà, sə đakay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge đerewel a Markus nà, ki njiden anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu a lavan zek anà mer su way anahan (1.1-20)

Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya (1.21 - 10.52)

Yesu winen à Urəsalima (11.1 - 15.47)

Yesu a slabakay à məke wa (16.1-20)

Wazo a Yuhana đo sa gan baptisma anà do ahay

Mata 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.

² A təra kawa ana Ezaya, đo maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:

«Mbərom a jan ahay anà do si mer su way anahan nà:

“Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.

³ Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiđe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

⁴ Matanan kutok, Yuhana do sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à do ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay

ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁵ Do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a Yuhana. Tə dazlan sə đakay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinger sə Urdon inde. ⁶ Yuhana a aday nà, a đaf pi zek nə zana ma han a tə sibøk sə zlugweme awan, a ban zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiđe aya awan.

⁷ A wazo anahan inde nà, a wa: «Dowan inde, i nay à dəba uno wa, a zalay nen tə mazlađ lele. Anga nan, nen na slak sə kudøk, aday ni pəsakan anan liđer sə təkarak anahan bay. ⁸ Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

⁹ A alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sə Galile sə ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pə cakay a Yuhana à zlinger sə Urdon, aday Yuhana a gan baptisma.

¹⁰ Yesu winen apan i jənay à a'am wa cəna, a canan à bagəbaga mburom a təba pangaya, aday Apasay a Mbərom winen apan i dazay ahay apan kawa badəbada. ¹¹ Aday 'am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Iken wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə iken.»

¹² Kwayan'a, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiđe.

¹³ Yesu, winen à man ata nə luvon kwa kuro fuđo, Fakalaw winen apan i njak anan. Atə Yesu mə njahay a, pi zek tə way sə kiđe ahay, aday maslay a Mbərom ahay tinen apan ti gan mer su way.

Yesu a ngaman anà do sa ban kəlef aya inde fuđo

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

¹⁴ A alay ata asanaw nà, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay.

* 1:3 Ca pə Esaaya 40.3.

Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ma pə daliyugo sə Galile. A wazay anan ləbara mugom a, mbala ana Mbərom sə slənay, ¹⁵ a wa: «Alay a kà slak həna, bahay a Mbərom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday dəfen nga pə ləbara mugom awan.»

¹⁶ Natiya, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile nà, a canan anà dō sa ban kələf aya inde cew, atə Simon tə mərək anahan Andəre, tinen apan ti ban kələf tə zuvo a tinen ahay.

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njiden uno nà, dō sə pəruho azar ahay adəka.»

¹⁸ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar.

¹⁹ A hədek pa 'am mənjoek, a tan à nga anà dōwan aya cew asa, atə Yakuba tə mərək anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. ²⁰ A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tə mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu dō si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene à nga

Lukas 4.31-37

²¹ Atə Yesu tə njavar anahan a, sə ngaman ataya, ta zla way a tinen, tə dazle à wulen su doh sə Kafarnahum. Pə luvon sa man uda awan, Yesu a zla ù doh sə wazay†, a dazlan sə dakan atan anan way. ²² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a dəkay way nə kawa dō sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

²³ A alay ata ite, dōwan inde à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek, ²⁴ a wa: «Iken Yesu, dō sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca dāw? Na san iken zle lele, iken nə dō maslan a Mbərom Cəncan awan.»

²⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kə bəbal awan bay, hayak à dōwan ata wa adəka.»

²⁶ Kwayan'a, setene ata a ḅal anan dōwan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à dōwan ata wa bok.

²⁷ A gan masuwayan anà dō ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərike wiya a aday tə mazlaḅ a bidaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay, aday tə dəfan apan acəkan!»

²⁸ Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am tədəy pə daliyugo sə Galile ata fok.

Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41

²⁹ Natiya, atə Yesu ta nay tata Yakuba tə Yuhana, ù doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen àga atə Andəre tə Simon. ³⁰ Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a ù doh, anga nga a ḅərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan. ³¹ Yesu a hədek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə ḅərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

³² Pə dəba ana pac sə slahay ù doh wa nà, dō maza aya tə gəḅay dō sə dəvac a tinen ahay, pi zek tu dō tə setene aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pə cakay ana Yesu. ³³ Dō sa man ataya fok tə halay nga pə bərkwitek su doh ata awan. ³⁴ Yesu a mbar anan dō sə dəvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à dō ahay wa. Aday kə varak atan cəved anà setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kiḅe ahay

Lukas 4.42-44

³⁵ Sidew a nà, Yesu a wule pərek, a zla à kiḅe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. ³⁶ Atə Simon tu dō aday tinen àga winen ataya, ta zla saa pəlay anan. ³⁷ Ta njad anan cəna, ta jan, ta wa: «Dō ahay fok, tinen apan ti pəlay iken.»

³⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Zluko adəka nə à wulen su doh sə kiḅe ahay, aday ni saa wazan à dō ahay à

† 1:21 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

man ataya re. Anga na nay nà, saa ga mer su way ata awan.»

³⁹ Matanan acəkan, a bar pə daliyugo sə Galile fok. A wazay ù doh sə wazay ahay, a razl anan setene ahay à do ahay wa.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

⁴⁰ Dōwan a inde, winen mə dugwad awan, a nay pə cakay ana Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a jan tə zəhha awan: «Kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

⁴¹ 'Am anahan ata, a gan ì zek wa anà Yesu. A ndədooy alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

⁴² Cəna, mbəlak məduwen ata a ndalay pə dōwan ata wa, a mbar kutok.

⁴³ Aya əna Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, aday a razl anan, ta sa jan nà: ⁴⁴ «Zla wanak, aday kà sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà do sə gədan dūngo anà way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way anà Mbərom, kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vad panak awiyaway. Natiya do ahay tã san apan, zugol anak kə ndəvak.»

⁴⁵ Əna, dōwan ata a zla way anahan cəna, a gar anan do ahay tə ləbara kawa sə təra apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla à wulen su doh ahay, pə ide su do ahay, sabay. A njahay wanahan nə, uho à kiβe. Cəkəbay, do ahay ta zlak ayak pə cakay anahan ta day ahay wa fok.

2

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26

¹ Pə dəba sə nahay mənjoek wa cəna, Yesu a may ahay à Kafarnahum. Do ahay fok tə sləne asa winen inde agay à wulen su doh. ² Tə halay nga bayak awan, aday man kə mbakak

kwa mənjoek bay, uho kawa ù doh re. Aday Yesu winen apan i dakan atan anan 'am a Mbərom.

³ Do ahay fudo tə gəbak ayak dōwan a tinen inde tə lala, winen mə təra à məndak awan. ⁴ Tə njadək man sə dəzle anan dōwan ata pə cakay ana Yesu bay, anga do kə zalak ù doh awan, rođ ahay à məsudoh inde. Anga nan kutok, ta ján pa nga su doh, tə təba anan nga su doh à man ana Yesu winen mə tavay a uda ata awan. * Tə taran anan ayak dōwan pə lala ata tə liβer.

⁵ Yesu a canan anà adaf nga† a tinen ata cəna, a jan anà dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

⁶ Kutok nà, miter sə Tawrita ahay mə njahay aya inde à man ata awan. Tə jalay à nga a tinen inde, ta wa: ⁷ «Dōwan a anan a ja 'am ata nà, angama kəlanaw? Ajənan pa 'am anà Mbərom. Waya sa mba apan sə pəse ines su do anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

⁸ Yesu a san anan ajalay nga a tinen a kwayan'a, a jan atan: «Kə jilen à mível a kwanay inde matana ata nà, angamaw? ⁹ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay”, ata daw, kabay, sa ja: “Slabak, gəba lala anak, zla”, ata daw? ¹⁰ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Do nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.»

Matanan, a jan anà dōwan mə təra à məndak ata awan: ¹¹ «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay!» ¹² Cəna, a slabak, a gəba lala anahan pə ide sə do ahay fok, a zla wanahan. A gan atan masuwayan. Anga nan, tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Kula də canak anan anà way mə təra kawa həna anan bay.»

Yesu a ngaman anə Lewi

Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32

¹³ Asa, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile. Do ahay fok ta zla pə cakay anahan, aday a dakan atan

* **2:4** Nga su doh a tinen mi cəβ a cəcəβ bay. Tə pəpay a pəpay. † **2:5** Adaf nga: tə bayak pə Yesu aday ta daf apan nga.

anan way. ¹⁴ Winen apan i zla ata nà, a canan ayak anà dōwan inde tē ngaman Lewi‡, wan ana Alfa, winen mē njahay a ù doh sē cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» Lewi a slabak ca, a pərahan azar acəkan.

¹⁵ Pə dəba anahan a wa, Yesu a njahay tē njavar anahan ahay sa pa way àga Lewi. Do sē cakal jangal ahay pi zek tu dō sē atahasl ahay tē njahay pə cakay ana Yesu sa pa way à tuwez kərtek a wa, tinen bayak a sē pərahan azar.

¹⁶ Miter sē Tawrita à wulen sē Farisa ahay wa tē canan winen apan i pa way pə kərtek a tu dō sē cakal jangal ahay, aday tu dō sē atahasl ahay nà, tē cəce pə njavar anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pə kərtek a tu dō sē cakal jangal ahay, aday tu dō sē atahasl ahay nə, angamaw?»

¹⁷ Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sē disise bay, si dō sē dəvac ahay. Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sē ngaman anà dō sē atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

¹⁸ Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tē Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Do ahay ta jan anà Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sē Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nə ta ga itəbay nà, angamaw?»

¹⁹ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mē ngamay aya à man sē gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya ite daw? Matanan bay! A alay a tinen pi zek tatə dō sē gəba dalay ata nà, ti ga sumaya kula bay. ²⁰ Əna pa pac a dō sē gəba dalay ata, tē bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

²¹ «Matana re, waya sē tapay zana wiya a pə zana anahan mēduwer a anaw? Ibay. Anga à man sē banay anan nà, mēgabal sē zana wiya

ata i zəga anan apan mēke ana zana mēduwer ata awan, i ngəraw.

²² «Aday dukwen, dōwan sa mbađ mahay anahan mē kwasay a bay, à mbulo sa zlay§ mēduwer a nà, ibay. Anga mahay mē kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ngəraw anan mbulo mēduwer ata awan. Ata mahay i mbađ, aday mbulo dukwen kē nəsek re. Sumor a nà, sa mbađ mahay mē kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

Yesu nà, winen bahay sē luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

²³ Pa pac a inde nà, luvon sa man uda awan, atə Yesu tē njavar anahan ahay ta zla tē guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw sa pa. ²⁴ Farisa ahay tē canan cəna, tē cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday təde abay sa ga pə luvon sa man uda awan bay ata nə angamaw?»

²⁵ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?*

²⁶ A alay a Abiyatar winen bahay nga su dō sē gədan dongo anà way ahay anga Mbərom ata nà, Dawuda a zla à jawjawa sē mazlab a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom. Təde abay saa pa daf ata nà, tinen dō sē gədan dongo anà way ahay taayak ba. Əna Dawuda kà pak tu dō anahan ahay re.»

²⁷ Yesu a jan atan kutok: «Mbərom a daf luvon sa man uda awan nà, anga dō, bina a daf dō anga luvon sa man uda awan bay. ²⁸ Kətanən, nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

3

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

‡ 2:14 Lewi: kawa sa ja nà, Mata. Sləmay su dō kərtek awan. § 2:22 Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay kabay a'am sa sa, anga dō sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya a nà, a ngəraw kawa atə gəzla tē kukwar sa kad ata bay. * 2:25 Ca pə 1 Samuyila 21.2-7.

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a zla ù doh sə wazay* maza asa. Dowan inde à man ata ma mac alay awan. ² Do manide a Yesu aya inde nà, tinen apan ti dəfan ide. Kak kə mbərak anan dōwan ata pə luvon sa man uda awan nà, ata aday ti man anan mungok. ³ Yesu a jan anà dōwan ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sə dō ahay.»

⁴ Cəna, a cəce pə dō ahay wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Təde sa tam anan sifa su dō daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?» Əna ta ngam sə mbədahan apan bay.

⁵ Yesu a ca patan nerre tə mível awan, aday asəder a tinen ata dukwen kə cəbak anan ite. A jan à dōwan ma mac alay a ata kutok: «Ndədoj anan alay anak!» A ndədoj anan acəkan, alay anahan a pəsak ike. ⁶ Farisa ahay tə canan cəna, ta nay ahay uho, aday tə halay nga pə kərtek a tu dō ana Hiridus ahay, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu.

Do ahay bayak a ta zla à man a Yesu

⁷⁻⁸ Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pə bəlay sə Galile tə njavar anahan ahay. Do ahay bayak a tə pərahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galile wa, kwa à Urəsalima wa, tu dō sə Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu dō ahay sa nay ahay kwa à dəba sə zlider sə Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

⁹ Anga nan kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə pəlan kwalalan cədeaw awan, aday i njahay uda awan, bina dō ahay tinen apan ti ngədec anan kə zalak. ¹⁰ Kə mbərak dō sə dəvac ahay bayak awan. Anga nan, dō sə dəvac azar aya cara cara tə zəgahak ayak apan, aday tā njad sə laman à Yesu ite. ¹¹ Do sə setene ahay ite, tə canan à Yesu a cəna, tə slahay

pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «Iken nə Wan a Mbərom!» ¹² Yesu a gafan 'am anà setene ataya tā sa jan anà dōwan winen wayaw bay.

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan way anahan à bəzlom, a ngaman ayak à dō ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. ¹⁴ Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə dō maslan ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nà, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, ¹⁵ saa razl setene ahay tə məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

¹⁶ Do a mə walay a kuro nga cew ataya nà, sləmay a tinen aya həna: Simon (Yesu a dəf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), ¹⁷ atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a dəf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nà, wan ma dac Mbərom ahay‡), ¹⁸ Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, dō manide sə Ruma ahay, ¹⁹ tə Yudas Iskariyot, dō saa ga dəf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

²⁰ Atə Yesu tə njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, dō ahay tə halay nga kə zalak, aday Yesu tə njavar anahan ahay tə njadak alay a sa pa way bay. ²¹ Do anahan ahay tə sləne 'am ata nà, ta nay sə gəbak anan ayak, anga dō ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

²² Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa. Ta wa: «Bə'elzebul apan!§» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

²³ Yesu a ngaman ayak anà dō ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta

* **3:1** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay. † **3:16** Kawa sa ja nà, Pəkərad. ‡ **3:17** Anga ta ga mível bəse bəse kawa adac a Mbərom. § **3:22** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kəkəməw? ²⁴ A wulen sə bahay kərtek a inde nə, kak do anahan aya tinen apan ti vad zek nə, bahay ata i tavay nga mba daw? ²⁵ Kak do su doh ahay, 'am kà zlak atan pi zek bay nə, doh ata i tavay nga mba daw? A'ay. I gugwes. ²⁶ Matana re, kak Fakalaw kə slabakak pi zek anahan a nə, gədan anahan a i gəzla cew nə, i tavay nga mba daw? A'ay. I lize.

²⁷ «Dowan saa mba apan sa zla ù doh su do gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nə, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dowan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nə, na.

²⁸ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anə Mbərom dukwen, i pəsen atan anan fok re. ²⁹ Əna do sə jənan pa 'am anə Apasay Cəncan a nə, i njad apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines anahan a sa ga ata nə, i njahay apan sə viyviya awan.»

³⁰ Yesu a ja matanan nə, anga dowan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

³¹ Pə dəba anahan a wa nə, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan do saa ngaman ayak. ³² Do ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

³³ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» ³⁴ A ca pu do sa van nga tew ataya, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nə, tinen. ³⁵ Do sa ga way sa zlan à nga anə Mbərom ata nə, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

4

Jike su do sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à do ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Do ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan. Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay uda pa nga sə bəlay. Do ahay fok mə njahay a pə yugo. ² Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay. A wazo anahan a inde a jan atan, a wa:

³ «Pəken sləmay. Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan. Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a nah kutok. Kərtek awan, hawal sa ndaw apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay, hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya inde dukwen, hawal sa ndaw apan nə səkat səkat.»

⁹ Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nə, Yesu winen taayak tu do maslan anahan ahay kuro nga cew, tu do maza aya ma van nga tew ata, tə cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike ata awan.

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nə, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nə, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do maza aya nə, ti sləne way ahay fok nə, si ta 'am sə jike, ¹² anga aday:

Tə ca apan, əna tə canan bay,

tâ pak apan sləmay, əna tə sləne bay.

Bina aday tâ saa may ahay pə cakay ana Mbərom bay, aday Mbərom â pəsen atan anan ines a tinen ahay bay.* »

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

¹³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen 'am sə jike a anan bay dəge? Matanan acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula sabay asanaw? ¹⁴ Do sa casl ndaw ata nà, a casl nə 'am a Mbərom. ¹⁵ Zahav sa ndaw pə cəved ata nà, do sə sləne 'am a Mbərom a ahay. Pə dəba anahan a wa nà, ti təma anan bəse, əna Fakalaw i nay, i wudəh anan 'am a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday à hay bay.

¹⁶ «Do maza aya awan, ta ga minje tə zahav ma casl a pə saray pəkərad ata awan. Tə slənek 'am a Mbərom nà, tə təma anan bəse tə ataslay mivəl awan. ¹⁷ Əna 'am ata a pak sləlay à mivəl a tinen inde bay. Anga nan, dəcə i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom.

¹⁸ «Do maza aya ta ga minje tə zahav ma casl a à wulen sə adak inde. Tinen apan ti sləne 'am a Mbərom cite. ¹⁹ Əna way sə daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pə way ahay cara cara. Way ataya fək nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom, aday à nah bay.

²⁰ «Do maza aya asa, ta ga minje tə zahav sa ndaw ma casl a pə yugo lele awan. Tinen apan ti sləne 'am ana Mbərom ma ja awan, tə təma anan lele, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Anga nan, kərtek a i nah lele, hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen ahay ti nah dukwen, hawal i ga patan kwa kuro mbərka, azar aya kutək ite, ti nah, hawal i ga patan səkat səkat.»

Man sa daf lalam

Lukas 8.16-18

²¹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tə hanak uko pə lalam nà, ti dər anan ta sə hərok apan tasa, kabay ti daf anan ù vo lala dāw? Lele nà, sa daf anan pə way sa daf lalam a bidaw? ²² Sənen anan, way mi dər a, aday i njad zek bay nà, ibay. Wurwer sə way saa dəzley ahay ipec məduwen a bay dukwen ibay re. ²³ Anga nan kutək, kak do, sləmay inde apan cəna, à sləne!»

²⁴ A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sə sləne ahay. Tasa a mbala a kwanay sə lavay anan way ata nà, Mbərom i lavak ikwen anan dukwen tə winen awan asa, aday i zəgahak ikwen anan apan. ²⁵ Do kə təbak anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday do kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i zəgahan anan sə tacan anan apan re.»

Jike sə zahav ma casl a à guvo

²⁶ Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tu do sa casl zahav à guvo. ²⁷ A njak ahan, à njak ahan bay dəp nà, luvon tə ipec, zahav nə i ha, i har, mənjenja winen sa san a təra nə kəkəməw nà, a san bay. ²⁸ Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a təra anan gujed, aday a təra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sə way asa re. ²⁹ Pə dəba anahan sa nah ata wa asa, i bəbez dem anahan saa car, sə halan nga anga way kə nahak.»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

³⁰ A ja asa, a wa: «Di ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, ta ma asa anaw? Kabay dī dəkay anan nə tə jike wura asa anaw? ³¹ Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Winen ma kac a pə zahav sə way sə daliyugo. ³² Əna aday tə caslak anan à məkə cəna, a ha, aday a har nà, a zalay dədazl si sé azar aya awan. Alay si sé

* 4:12 Ca pə Esaaya 6.9-10. † 4:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde.

anahan aya nə məduwen aya awan. Məvuhom ahay ti mba apan sə njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya təke.»

³³ Yesu a təkəren 'am anà dō ahay nà, tə jike ahay bayak a kawa həna anaya awan, aday kawa ana dō ahay sa mba apan sə sləne. ³⁴ Kà jak atan 'am sə awan maza mənjenja jike bay. Əne pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu, tinen mə mbəsak a taayak. A alay ata kutok, a dakan atan anan 'am sə jike aya awan.

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

³⁵ Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» ³⁶ Tə slabak, tə mbəsak anan dō ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sə lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəba anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya dukwen inde à man anahan ata awan. ³⁷ Tə dəzle à mamasl sə bəlay nà, vəvara məduwen a a slabak pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy. ³⁸ Yesu nà, winen ma njak ahan awan ta sə dəba, à slaway a inde, nga anahan ma daf a pə way aday à gan dədəf.‡ Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pədək anan ta sa jan: «Miter, dī lize kutok nə, a gak à nga wa itəbay dāw?» ³⁹ Yesu a slabak, a gafan 'am anà mad, a jan 'am anà məsugurndolon sə a'am ahay, a wa: «Njihen bəbətək bəbətək! Bəlay, iken dukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Mad a mbəsak sa bal, anga nan, bəlay dukwen kə njahak tetəmtəme acəkan. ⁴⁰ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga fan bay kələdāw?» ⁴¹ Ta ma nga sə jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? Atə mad tə məsugurndolon sə

a'am ahay dukwen tə dəfan apan ata nà?»

5

Yesu a mbar anan dowan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

¹ Yesu a nay pa 'am sə bəlay, pa day su kon sə Gerasina ahay, tinen tə njavar anahan ahay fok. ² A dazay ahay à kwalalan wa cəna, dowan inde, winen tə setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

³ Dowan ata a taa nahay way anahan nà, à wulen sə jəvay ahay inde. Dowan a mba apan sa ban anan aday sə jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dəp nà, a kad anan fok.

⁴ Saray bayan awan, tə banak anan tə calalaw, alay tə saray a təke fok, əna, a taa slad anan nduroc nduroc fok re. A zalan məgala ana dō sə pəlay sa gan nga ataya fok. ⁵ Luvon tə ipec fok, winen apan i bar à wulen sə jəvay ahay inde. Winen apan i zlah à bəzłom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

⁶ Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dukwen gərmec ù vo.

⁷ A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tə sləmay a Mbərom, kà ga alay ti nen bay ite.» ⁸ A jan matanan ata nà, anga ba Yesu kə jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à dowan a anan wa.»

⁹ Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədəhan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

¹⁰ A dubok a Yesu tə mindel, a wa: «Kem, kà sa razl setene a anaya dəren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

¹¹ A man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. ¹² Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəved, mâ zla à gadura a anaya inde ite.»

‡ 4:38 Way sa daf apan nga à man sa njak ahan, aday à gan dədəf à nga ata awan.

13 Yesu a varan atan cəved acəkan, tã zla à gadura ahay inde. Ta nay à dōwan ata wa, tã ndərmađ à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tã haway kwa ahay pa zar kon wa, tã dazak ayak kwa pa 'am mægujeguje wa à bəlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, əne tã lizek fok.

14 Matanan, dō sa gan nga anà gadura ahay tã canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiđe ahay fok re. Dō ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

15 Tã dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tã canan à dōwan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tã zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. 16 Dō a sə canan anà masuwayan ataya tã təkəren ləbara sə təra pə dōwan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà dō sa zlak ayak ataya awan. 17 Dō sa man ataya tã dazlan sə dubok Yesu aday à zla ù kon a tinen wa.

18 Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, dōwan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nə pərahak azar ite.» 19 Əna Yesu kə mbakak anan cəved sa zla maya tã winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà dō su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan ĩ zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəməw ata awan.» 20 Dōwan ata a zla way anahan, a dazlan sə təkəren anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà dō sə sləne ataya fok.

Atə Zayrus tã uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

21 Natiya, Yesu a takasay bəlay, a nay pa day sə agay asa. Dō ahay tã halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bəlay.

22 Dōwan inde, tã ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen

dō məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu. 23 A gan may kə zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen dəvac awan, i mac! Kem, hayak, daf apan alay anak ite, aday à mbar, à njahay zay.» 24 Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, dō sə pərahan azar ahay tã ngədec anan pə cəved. 25 Uwar a inde à man ata awan, dəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. 26 Kà gak dəcə à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kə lizek anan zlıle anahan fok, aday kə njadək apan zay bay re, dəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

27-28 Iyo, uwar ata kə slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə dō ahay wa ta sə dəba anahan. A jalay nà: «Abay nə njad sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni mbar.» A laman à zana awan cəna, 29 mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtek. A jəjam anan zek anahan nà, cəcađ cəcađ a san zle kə mbərak à dəcə anahan wa.

30 Yesu ite, a san zle, məgala kə nak ahay à winen wa. A mbəda zek à wulen sə dō ahay inde, a cəcə: «Wayə sə lumo anà zana anaw?»

31 Njavar anahan ahay tã mbədahan apan, ta wa: «Kə canan zle, dō ahay tinen apan ti ngədec iken. Kutok nà, ki cəcə dō sə lamak asa dāw?»

32 Əna Yesu winen apan i ca ide tuwwe hwiya, anga a nan sə canan à dōwan sa ga awan ata awan. 33 Uwar ata a canan à masuwayan ata sə təra ĩ zek anahan inde ata nà, a jəjar pi zek yiđe anga zlawan. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a təkəren anan 'am ataya fok. 34 Yesu a jan kutok, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Həna dəvac anak inde sabay. Zla agay tã zay.»

35 A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, dō ahay ta nay à ga Zayrus wa, winen dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan, ta wa:

«Zayrus, dāna anak nē kē ndəvak zek. Kē vawan nga anā Miter fan sabay.»

³⁶ Yesu kē gak anan nga anā 'am a tinen ata bay, a jan anā Zayrus: «Kē jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy!»

³⁷ Kutok, Yesu a dazlan sa zla āga Zayrus asa. Əna kē mbakak anan cəved ā dō ahay fok sē lagay anan bay, si anā Piyer, aday anā Yakuba tē mərak anahan Yuhana. ³⁸ Tē dēzle āga Zayrus nā, Yesu a sləne dō ahay tinen apan ti yam tuhhwa, ti zlah, dēce inde. ³⁹ A zla ù doh, a ja: «Kē bəbilen awan bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kē məcak bay. A njak ahan ca!»

⁴⁰ Man su dō ataya tē mbasay apan. Yesu a rəzlay atan uho fok, a mbəsak ù doh nā, bəbay ta may ana dēna ata awan, tē apan njavar anahan maakan ataya awan. Tē dēzle pē cakay ana dēna ata awan. ⁴¹ A bənan anan alay a dēna ata awan, a jan: «*Talita kumi!*» kawa sa ja nā: «Dənama, slabak!»

⁴² Kwayan'a, dēna ata a slabak, a dazlan sa bar. Aday dō ahay tē jəjar pi zek bayan awan. Ava ana dēna ata nā, kuro nga cew. ⁴³ Yesu a gafan atan 'am lele, a wa tā saa jan ā dōwan bay. A jan atan asa tē varan way sa pa ā dēna ata awan.

6

Do sē Nazaratu ahay tē dəfak nga pē Yesu bay

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

¹ Kagasl, Yesu a slabak ā man ata wa, a zla ù kon anahan ā Nazaratu asa. Njavar anahan ahay tē pərahan azar. ² Winen ā man ata awan, luvon sa man uda awan a dēzley ahay nā, Yesu a dazlan sē dəkay anan 'am a Mbərom ù doh sē wazay*.

Do ahay bayan awan inde, tē sləne 'am sē tətak way a anahan ata nē a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A tətakay way a anaya awanaw? A njad kəlire sē asan way† a anan kəkəməw? Aday, a ga masuwayan hēna anan

cara cara nē ta maw? ³ Na wa, winen nē dō sē cəced dədom ba? May anahan Mariyama bidaw? Mərak anahan ahay inde, atē Yakuba, tatē Yoses, Yuda, Simon, aday mərən dēna aya dūkwən inde, tinen ā wulen a mənuko awan ba?» Anga nan kutok, ta ngam sa daf nga pē Yesu bay.

⁴ Yesu a jan atan, a wa: «Do ahay ta gan nga anā 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sē wura fok. Əna ù kon anahan awan, ā mamasl su dō anahan aya awan, aday ù doh anahan a nā, dōwan a gan nga anā 'am anahan ahay itəbay.»

⁵ Natiya, Yesu kē njadək sa ga masuwayan ā man ata kwa wura bay. Si a daf alay pu dō sē dəvac azar aya ngal, a mbar atan. ⁶ A gan ā winen awan wadan wadan, anga adaf nga a tinen inde pē Mbərom kwa mənjoek ibay.

Mer su way ana dō maslan a kuro nga cew atayā awan

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pē dəba a way ata wa nā, Yesu a zla pu kon sē daliyugo ata fok, a dakan anan way ā dō ahay. ⁷⁻⁸ A alay ata awan, a nan ā Yesu sa slan anan dō maslan anahan kuro nga cew ataya ā wulen su doh aya inde. A halan atan nga, aday a varan atan mēgala sa razl apasay lelibay aya awan.

A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay nē cew cew. Kā saa gəben awan pē alay anga cəved bay, kwa way sa pa, kwa mbulo sē dala. Ki gəben nā, si sukol, ⁹ təkarak, aday zana dūkwən kərtek.» ¹⁰ A jan atan asa, a wa: «Kak ki zlen ā wulen su doh a nā, njihen nē āga dōwan a sē tēma uda kwanay ata awan. Ki njihen āga winen hus pē luvon a kwanay saa zla way a kwanay. ¹¹ Əna aday dō sa man ataya tē tēmahak kwanay bay ite nā, zlen way a kwanay ā man ata wa, aday kē bəzləmen morbodok su kon a tinen pē saray a kwanay ahay wa, anga aday tā san pi zek tinen tē ines aya awan.»

* **6:2** Doh sē wazay sē Yahuda ahay, bina egliz bay. † **6:2** Kəlire a anan nā, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

¹² Do maslan a Yesu ataya ta zla, tə wazan à do ahay, aday tē mbədahan lœn ì ines a tinen ahay. ¹³ Tə rəzlak setene ahay bayak awan, aday tə mbərak do sə dəvac ahay bayak awan ta sə mbədan atan amar pa nga.

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

¹⁴ Iyo, bahay a inde mēduwen awan, tə ngaman Hiridus, a sləne ləbara ana Yesu, anga do ahay fok tinen apan ti taker ləbara a Yesu kwa aha fok.

Do ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, kà mak uho.» Tə dakan à Yesu nà, Yuhana. Anga nan, ta ja nə, a mba apan sa ga masuwayan ahay ata nà, nà.

¹⁵ Do maza aya ite, ta wa: «Yesu nà, Eliya‡.»

Aday do hinen ahay dukwen ta wa: «Winen nà, do maja'am a Mbərom hinen, kawa do maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya awan.»

¹⁶ Əna Hiridus a sləne 'am ataya fok nà, a ja, a wa: «Yuhana, nen sa gad panan nga ata nà, kə slabakak ahay à məkə wa!»

¹⁷⁻¹⁸ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tã ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak ù doh sə dangay.

¹⁹ Natiya kutok, Hirudiya a nan ide à Yuhana, a gan may sə lize anan. Əna, kə njadək apan cəved a bay.

²⁰ Aday dukwen Hiridus a jəjaran anà Yuhana. A san zle, Yuhana a nà, winen do lele awan, aday didem a pa 'am a Mbərom. Anga nan re, a gan nga lele. A ta pak sləmay pa 'am anahan awan nà, a wusen nga, əna hwiya a gan may sə sləne asa.

²¹ Pə luvon a inde kutok, Hirudiya a njad cəved sa ban anan Hiridus pə

kwande. Azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a ngaman anà do sə zlile ahay pə daliyugo sa Galile, pi zek tu do sə lavan nga anà suje ahay fok, pi zek tə bahay sə daliyugo ataya awan.

²² Kutok nà, dəna a Hirudiya inde, a zlak ayak, a gərvan atan. Agərav anahan ata lele, kà zlak anan à nga anà bahay Hiridus tu do anahan ahay fok. Aday Hiridus a cəce pə dəna ata wa, a wa: «A nak nə maw? Way anak saa cəce fok ni varak anan.» ²³ Dərzalah a mbadan apan, a wa: «Ni varak anan way anak saa cəce ata fok, kwa i dəzle hus pa sə gəzla anan bahay uno ì zek wa cew dəp nà, ni varak anan.»

²⁴ Dəna dalay ata, a nay uho, a jan anà may anahan, a wa: «Mamay, nē cəce nə maw?»

May anahan a wa: «Cəce nà, tē gədak ahay nga a Yuhana.»

²⁵ Cəna, dəna a dalay ata awan a may ahay pə cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

²⁶ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay fok. Əna ba kə mbadak anan pa 'am ana do anahan mə ngamay ataya coy. I varan anan bay nà, i ga zek sabay. ²⁷ Matanan, a slan suje kərtek, aday à gədan anan ahay nga a Yuhana à kwatama inde.

²⁸ Suje ata a zla ù doh sə dangay, a gəday nga pə Yuhana wa. A nən anan à kwatama inde, a varan anà dəna a Hirudiya. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan. ²⁹ Njavar a Yuhana ahay tə sləne ləbara awan cəna, ta zla saa gəbay anan ahay məsində a Yuhana, ta la anan.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo dāra

Mata 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Aday, do maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tə halan nga pə cakay, tə dazlan sə təkəren anan way

‡ 6:15 Eliya nà, do maja'am a Mbərom kwakwa awan.

a tinen sa ga, aday sa jan anà do ahay fok.

³¹ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atə Yesu tu do maslan anahan ahay ta njad cəved aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluco à kiŕe à man a dowan inde uda ibay ata awan. Ata, dī njad sa man uda mənjoek.» ³² Ta ján à kwalalan inde, aday ta zla kəcah pə do ahay wa à kiŕe.

³³ Do ahay bayak a tə canan atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday dukwen ta san atan zle. Anga nan, do ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tə saray à man ana Yesu saa zla. Tə lahan atan à Yesu tə njavar anahan ahay re.

³⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà do ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa, anga tinen kawa təman ahay, aday mənĵəna do sa gan atan nga. Anga nan, Yesu a dazlan sə dakan atan anan way ahay fok.

³⁵ Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pə cakay anahan, ta wa: «Mənuco à man kiŕe inde, aday luvon winen apan i ga. ³⁶ Suwan, mbakan cəved anà do ahay tã zla à wulen su doh ahay, pə culok ahay, aday ti i sukom way sa pa ahay.»

³⁷ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tə dala sə *dinar*§ səkat cew, anga aday mi varan atan acəkan daw?»

³⁸ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen həna nə jugumaw? Ənga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sə pen ahay đara, tə kələf ahay cew.»

³⁹ Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə njahay anan do ahay pə gujed məngədez a à man ata awan, njəbukbək cara cara. ⁴⁰ Tə njahay atan nà, njəbuk cəna səkat səkat, aday njəbuk cəna kwa kuro đara kwa kuro đara. ⁴¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a đara ataya tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tə gəzlan anan anà do ahay. Kutok, Yesu a gəzla anan apan kələf a cew ataya awan, a varan atan apan. ⁴² Do ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh.

⁴³ Pə dəba a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tə halan nga anà tapa sə pen tə kələf a mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew. ⁴⁴ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, mbulo đara.

*Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21*

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa cəna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tə lahan pa 'am sa zla à Baytisada pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ⁴⁶ Tə gəzla nga tə do ahay kutok, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh.

⁴⁷ Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à məndak mba. Njavar anahan ahay dukwen tinen tə kwalalan a kwa à mamasl sə bəlay dərən coy. ⁴⁸ A canan atan ayak nà, tinen apan ti bal kwalalan nə tə gədan, anga tinen apan tə zlangay nga uda ta mad. Way ata fok a təra nà, luvon uda mba. Ide a sa jəka i cəde nà, Yesu kə dəzlek à man a tinen winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am. A ga kawa i saa gədan atan anan 'am.

⁴⁹ Njavar anahan ahay tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jalay nà, i ga nə məđahan. Anga nan kutok, ta zlah

§ 6:37 Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

pi zek. ⁵⁰ Tə jəjar pi zek yiðyeḅ anga tinen a fok tə canak anan.

Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

⁵¹ A ján à kwalalan inde pə cakay a tinen awan cəna, maḁ a mbəsak sa ḅal cite. A man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a mbəḁa wucəfed. Way ata a gan atan masuwayan ⁵² anga 'am sə masuwayan sə tərā tə tapa sə pen ata a ja nə maw nə, tə sənək anan bay re. Kurkwilen inde à sləmay a tinen.

*Yesu a mbar ḁo ahay à Gənesaret
Mata 14.34-36*

⁵³ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nə, ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan kwalalan pa 'am sə bəlay.

⁵⁴ Tə dazay à kwalalan wa cəna, ḁo ahay tə sənək ayak Yesu kwayan'a

⁵⁵ Do ahay tə sləne sa jəka Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok. Tə dazlan sa ran ahay ḁo sə ḁəvac mə nahay aya pə lala ataya fok. ⁵⁶ Ta man anahan sa zla fok cəna, a ga nə, culok, kiḅe, kabay wulen su doh aḁəka, tə halan ahay ḁo sə ḁəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə lumə ahay fok. Ta gan amboh á mbəsakan cəved anə ḁo ḁəvac ataya tē laman alay kwa anə 'am sə zana anahan, aday tē mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

7

*Atətak way sə bije ahay
Mata 15.1-9*

¹ Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, tə halay nga pə cakay ana Yesu. ² Tə canan anə njavar a Yesu azar aya tinen apan ti pa way mənəna sə banay alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə tinen nə, njavar a Yesu ahay ta gak ines.

³ Anga aday nə, Yahuda ahay fok, mə zakan a anə Farisa ahay nə, tə

ḁəfan apan anə atətak way sə bije a tinen ahay nə lele. Ta taa pa way aday mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen bay. ⁴ Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa ḁukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way. Tə ḁəfan apan anə atətak way sə bije azar aya ḁukwen lele, kawa acakəḁ gəsa'am, kəlawə, aday tuwez ahay.

⁵ Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay nə, tə pərahan azar anə atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa ḁaf mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

⁶ Yesu a mbəḁəhan atan apan, a wa: «Kwanay aday nə, mbəḁəmbəḁə aya awan. Ezaya kə vindek 'am a Mbərom ḁiḁem a anga kwanay, Mbərom a wa: “Do anaya tə həro nga nə, ta 'am ḁəkḁek,

mivel a tinen aya nə ḁəren ti nen.

⁷ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anə ḁo ahay nə,

way sa nga a tinen ahay ḁəkḁek.*”»

⁸ Yesu a jan atan asa: «Kwanay nə, kə mbiken 'am a Mbərom ma ja aya awan, anga sə pərahan azar anə 'am sə ḁo ahay. ⁹ Ambəsak 'am a Mbərom, aday sə mbəḁək pə anjahay sə bije ahay nə, a dak ikwen 'am bay. ¹⁰ Musa kə jak: “ḁəfan apan anə bəbay anak tə may anak†” aday “Kuwaya ḁowan a kə jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nə, sa vad anan.‡” ¹¹ Əna kwanay ki jen nə, kak ḁowan a kə jak anan anə bəbay anahan kabay anə may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nə, winen *korban*, kawa sa ja nə, kə tərak anə Mbərom.” ¹² Ata i ḁəfan apan anə atə bəbay tə may sabay. ¹³ Matanan kutok, kə nəsen anan way a Mbərom ma ḅan awan, anga sə pərahan azar anə atətak way

* 7:7 Ca pə Esaaya 29.13. † 7:10 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. ‡ 7:10 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewinjo'en 20.9.

sə bije ahay. Kwanay apan ki gen way maza aya cara cara kətanən re.»

*Way sa ga məsagar pu do
Mata 15.10-20*

¹⁴ Yesu a ngaman ayak anà do ahay maza awan, tâ nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, kwanay a fok, sənən 'am a anan. ¹⁵ Way inde uho, i zla à kutov su do saa ga apan məsagar nà, ibay. Əna, sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ù do wa uho bugol adəka. [¹⁶ Kak sləmay inde pə dōwan sə sləne 'am nà, à pak sləmay.]»

¹⁷ Yesu a dazlan nà, a zla way anahan ù doh pə cakay sə do ahay wa. Njavar anahan ahay tə cəce panan jəba sa 'am sə jike ataya awan. ¹⁸ Yesu a jan atan: «Kwanay dukwen, kə sənən fan bay daw? Way sa zlak ayak uho wa ù do inde nà, i mba apan sa ga məsagar pu do bay. ¹⁹ Anga way sa pa i zlan à mivəl inde bay, si à kutes inde. Pə dəba anahan a wa nà, i may ahay uho. Kwanay kə sənən bay re daw?»

Yesu a ja kətanən nà, aday tâ san nə way sa pa ahay fok lele.

²⁰ A ja asa: «Way sa nay ahay ù do wa uho nà, i ga apan məsagar kutok. ²¹ Anga sa nay à mivəl su do wa kutok cəna, way kawa aga vuwar, akar, avad nga su do, ²² aga mədigwed, aga ubor, aga huwan, agad mungwalay, aga way sə wurwer ana ayaw si zek lelibay awan, aga sərak, agədan azar ù do, ahəran nga anà zek anahan, aga way sə mindel. ²³ Way ataya fok, ta nay fok nà, ù do wa, aday ta ga məsagar pu do acəkan.»

*Uwar a inde winen Sirofiniki ahay
a daf nga pə Yesu*

Mata 15.21-28

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a slabak way anahan à man ata a wa kutok, a zla à wulən su doh a inde, bəse tə Tirus§. A dəzle cəna, a njahay àga dōwan inde, aday a nan abay dōwan à san apan bay. Əna do ahay tə sənək apan.

²⁵ Uwar a inde à man ata nà, dəna anahan inde, winen tə setene awan. A sləne ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan. A dukwen gərmec ù vo. ²⁶ Uwar ata nà, winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gərek. A jan anà Yesu, à razl anan setene à dəna anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata awan.

²⁷ Aday Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mbəsak anan gwaslay ahay tâ rah aday. Anga sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a bay.»

²⁸ Uwar ata a mbəđahan apan, a wa: «Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay dukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay ahay wa ata re asanaw!»

²⁹ Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga ata, kə nak ahay à dəna anak wa coy.»

³⁰ Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan ayak à nga à dəna anahan mə nahay a pə biket. Apasay sə vaway nga ata kə nak à dəna ata wa acəkan.

*Yesu a mbar anan dōwan a inde
mədəngazlak awan*

³¹ Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə Dekapol.

³² A man ata kutok, do ahay ta nan anan ahay dōwan a inde mədəngazlak awan. Dōwan ata nà, a sləne sləmay bay aday a ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu aday à daf apan alay, à mbar anan ite.

³³ Yesu a ngaman ayak à wulən sə do ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a dəfan alay à sləmay inde. Aday, a təfe mənə pə alay, a laman anan à miresl anahan. ³⁴ A ca ide à mburom, a sakaf pi zek, a ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «Təba zek!» ³⁵ Natiya cəna, sləmay anahan ahay tə təbak, miresl anahan dukwen kə pəsakak ite, a ja 'am lele kutok. ³⁶ Yesu a jan atan fok a tinen awan, tâ sa jan à dōwan bay. Winen apan

§ 7:24 Tirus nà, winen pə daliyugo sə Sirofiniki ahay.

i taa gafan atan 'am dæp nà, tinen tæ zæga anan sæ tæker læbara awan. ³⁷ Do sæ slæne læbara ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga fok næ lele. Mædængazlak ahay tæ slæne slæmay, aday maandak ahay dükwen ta ja 'am kutok.»

8

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo fudo

Mata 15.32-39

¹ A alay ata awan, do ahay tæ halay nga bayak a miza awan. Way sa pa dükwen inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: ² «Do a anaya tu go i zek wa, anga mænuko pæ kærtek a luvon maakan hæna, way sa pa ibay. ³ Kak na sak a mbæsak atan ti zla agay ta may awan nà, ti ga bæle pæ cæved. Aday dükwen do azar aya ta nay ahay kwa à man dæren aya wa.»

⁴ Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Mænuko à kiþe kutok nà, di saa njaday ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù do a anan fok anaw?»

⁵ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Tapa sæ pen inde pikwen næ jugumaw?»

Tæ mbædahan apan, ta wa: «Cuwþe.»

⁶ Yesu a jan anà do ahay, tæ njahay à mændak, aday a gæba anan tapa sæ pen a cuwþe ataya awan. A gan ayak suse anà Mbærom nà, a gæzla anan i zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tæ gæzlan anà do ahay. Tæ gæzla anan kutok. ⁷ Kælef cædew aya inde patan mænjoek re. Yesu a ngæran ayak à Mbærom anga nan re. Aday a jan anà njavar anahan ahay tæ gæzla anan kawa tapa sæ pen ahay asa.

⁸⁻⁹ Do a mæ halay nga ataya fok, tinen ta ga mbulo fudo, ta pak, tæ rahak. Tapa sæ pen mæ mbæsak ata nà, a ga cækarak cuwþe re.

Coy, Yesu a mbæsak anan do ahay tæ gæzla nga.

¹⁰ Cæna, Yesu a ján à kwalalan inde tæ njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù kon sæ Dalmanuta.

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Mata 16.1-4

¹¹ Farisa aya inde, ta nay sa vad awiyaway tatæ Yesu. Tæ cæce Yesu à ga masuwayan sæ way sa nay ahay à mburom wa, anga a nan atan sa ban anan pæ kwande.

¹² Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar kutov lele nà, a ja, a wa: «Do sæ biten ahay tæ pælay masuwayan nà, angamaw? Nen apan ni jak ikwen tæ didem a hæna, ti njad minje sæ masuwayan sabay fok.»

¹³ Coy, a mbæsak anan Farisa ataya awan, a ma way anahan à kwalalan inde, sæ takas bælay pæ day hinen asa.

Wudah sæ Farisa ahay, aday mbala ana Hiridus ite

Mata 16.5-12

¹⁴ Njavar a Yesu ahay tæ mbædækek anan nga sæ gæba tapa sæ pen à alay inde. Tapa sæ pen inde patan à kwalalan inde nà, si kærtek coy. ¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen! Bænen nga a kwanay næ lele pæ wudah sæ Farisa ahay wa, tæ wudah ana Hiridus.»

¹⁶ Æna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga næ a ja pæ pen dæ gæbak à alay inde bay ata awan.»

¹⁷ Yesu a sænan atan anan kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kæ bayiken, na ja næ anga tapa sæ pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kæ sænen apan fan bay daw? Ki mben apan sæ slæne 'am a anan bay kæledaw? Kurkwilen inde à slæmay a kwanay daw?»

¹⁸ «Ide inde pikwen asænæ, kæ cinen anan à awan bay kæledaw? Slæmay inde pikwen asænæ, kæ slænen slæmay bay kæledaw?»

«Aday, kæ mbædækek ikwen à nga wa daw? ¹⁹ A alay a næ gæzla tapa sæ pen ahay dara, anà do ahay tinen mbulo dara nà, kæ hilen anan nga a mæ mbæsak a ata awan næ cækarak jugumaw?»

Tæ mbædahan apan, ta wa: «Cækarak kuro nga anahan awan cew.»

²⁰ «Aya, aday nə gəzlan tapa sə pen cuwbe à do ahay mbulo fudo nà, kə hilen anan nga à mə mbəsak awan nə cəkarak jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe!»

²¹ «Aya aday kə sənən həna bay nà, angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan dowan a inde, winen hurof awan

²² Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Baytisada kutok. Do ahay tə gəbay ahay dowan a inde, winen hurof awan. Ta gan amboh anà Yesu aday à laman alay ite.

²³ Yesu a bənay anan dowan ata alay a wa, a zla anan kəcah à wulen su doh wa. A təfen mənə pə ide, a dəf apan alay. A cəce panan, a wa: «Kə canan à way ahay zle dəw?»

²⁴ Winen a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni canan anà do ahay tinen apan ti zla, əna tinen kawa dədazl si sé ahay.»

²⁵ Yesu a dəfan alay pə ide maza awan. Winen ite a zəzor way ahay lele, kə mbərak kutok, a canan ide zle coy.

²⁶ Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kə ma tə wulen su doh sabay.»

Piyer a dəkay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21

²⁷ Pə dəbə anahan a wa nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à kon maza awan, pə cakay sə Kaysariya Filipi. A alay a tinen pə cəved mba nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

²⁸ Njavar anahan ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa iken Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

²⁹ Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»

³⁰ Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kə saa dīken anan 'am a anan anà dowan bay.»

Yesu a dəkay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Mata 16.21-28

³¹ Cəna, Yesu a dazlan sə dakan anan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəlaray nen, Wan su Do nà, ni ga dəce bayak awan. Aday məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay, ti lar nen, aday do ahay ti vad nen. Aday dukwen, luvon maakan pə dəbə anahan a wa cəna, ni slabakay way uno à məke wa.» ³² A jan atan anan nà, i ide inde.

Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am. ³³ Yesu a mbəda 'am pə njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cəna, a gafan 'am anà Piyer, a wa: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay à do zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

³⁴ Cəna, Yesu a ngaman ayak anà do ahay, tə njavar anahan aya təke, a jan atan: «Kak dowan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ³⁵ Anga kə nak anan anà dowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga ləbara uno mugom a anan ata nà, i tam anan sifa anahan adəka. ³⁶ Bina, do kə sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! ³⁷ Awan a inde aday do zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde dəw?»

³⁸ «Do sə biten ahay nà, mi nes aya awan, aday tə mbədahak anan lən anà Mbərom. Aya əna, kak dowan a kə gak waray sə dəkay anan sləmay uno aday sə dəkay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? A alay a aday na mak ahay tə maza ana Bəbay uno Mbərom, aday

tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.»

9

¹ Yesu a ja asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan aya inde à man a anan, ti mac mənjàna sə canan anà bahay a Mbərom bay. Si bahay a Mbərom i nay ti canan tə məgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

² Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə Yuhana, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbədahan atan pə ide. ³ Zana anahan a mbəda kwedekkwedek, a dav herre kə zalak. Dowan saa mba apan pə daliyugo sə banay zana kətanən nà, ibay.

⁴ Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁵ Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁶ Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.

⁷ Pə dəba anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Slənen anan anan 'am anahan.»

⁸ 'Am ata a ndav cəna, njavar ataya tə canak anan à dōwan sabay. Si Yesu a kərtektəkke pə cakay a tinen coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom wa ata nà, kà si jen anan à dōwan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do,

saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə təmahak 'am ata awan, ta dər anan à mivél inde, əna tə cəce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à məke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja nə maw?»

¹¹ Anga nan, tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹² A mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan! Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay fok. Aday dukwen Deftere a Mbərom a wa bəlaray, si Wan su Do i ga dəcə bayan awan, aday dō ahay ti kədəy anan nà, angamaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan ata coy.»

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

¹⁴ Yesu tə njavar anahan a maakan ataya tə dəzley ahay à man sə njavar anahan azar aya nà, tə canan anà dō ahay bayak a ma van atan nga cərləw. Njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pi zek tə azar sə miter sə Tawrita ahay. ¹⁵ Do ahay tə canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan tə mindel. Tə haway ahay pə cakay anahan ahahaw sa naa jan 'am: «Iken inde zay daw?»

¹⁶ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Kə vəden awiyaway tə tinen nə pa maw?»

¹⁷ Do kərtek à wulen su dō ahay wa a mbədahan apan, a wa: «Na nak anak anan ahay ta wan uno. Məhərvov a vawan nga. A mba apan sa ja 'am tətibay, a ban panan 'am. ¹⁸ Məhərvov ata kà nak apan kwa aha dukwen, ata i ban anan à məndak bərav. Aday ata mumbəf a rahan à 'am inde popo, i rac slan ngərəcəcəcəca, zek anahan a nà, a sərə anan sədəcə. Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tə

* **9:11** A Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

rəzlay a wa məhərvov ata awan, əna ta mbak apan bay.»

¹⁹ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

²⁰ Ta nan anan ahay wan ata pə cakay anahan a kutok.

Coy, wan ata a canan à Yesu nà, məhərvov ata a ban anan, a bal anan zek a wan ata tə məgala, aday a slahay à məndak. I ja mawa tumbolombolo pə yugo, aday mumbəf à 'am inde popo bayak awan.

²¹ Yesu a cəce pə bəbay a wan ata wa, a wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa siwaw?»

Dowan ata a mbəfahan apan, a wa: «Kwa winen tə cəde wawan. ²² Saray bayak a məhərvov a anan i ban anan, ata i slahay anan u uko inde, kabay à a'am inde, aday à mac. Əna na gak nə kem, nà gak i zek wa ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»

²³ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Ka ja, ka wa: “Kak ki mba apan” nà, angamaw? Pu dō sa daf nga pə Mbərom nà, way ahay fok ta ga zek asanaw?»

²⁴ Coy bəbay a wan ata a zlah pi zek, a wa: «Ni daf nga pə Mbərom, əna ni mba apan sə daf apan nga gem fan bay. Kem, mo zek ite.»

²⁵ Yesu a canan à dō ahay dukwen tinen apan ti zlak ayak à man a tinen bayak awan. Cəna, Yesu a ngəraz pə apasay ata, a jan: «Iken apasay a sə dəngazl dō aday sa ban 'am pu dō wa a anan. Hayak à wan a anan wa! Kà naa ma apan sa zla à winen inde kula sabay.»

²⁶ Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a bal anan wan ata kəzlek kəzlek tə məgala, a nan ahay i zek wa bok. Wan ata nà, kawa ma mac a coy. Dō ahay bayak a tə bayak nə, winen kə məcak.

²⁷ Əna Yesu a bənan alay, a slabak anan. Wan ata a tavay jek.

²⁸ Natiya, Yesu a may ahay agay nà, njavar anahan ahay tə cəce panan

taayak a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa məhərvov ata bay nà, angama kərtək anaw?»

²⁹ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Məgala hinen saa razl jəba sə məhərvov a anan nà, si sa ga nə amboh aday.»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

³⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə mbəsak Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo sə Galile. A nan à Yesu nà, dōwan à san anan winen à man ata bay, ³¹ anga a nan sə təkəren atan anan 'am a anan.

A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su Dō nà, ti varan nen à alay inde anà dō sə daliyugo ahay, aday dō ataya ti vad nen à məke. Pə dəba anahan a wa, ni i slabakay ahay à məke wa pə luvon maakan awan.»

³² Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

³³ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta zla u doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vaden ahay awiyaway sa 'am sa ma à cəved wa anaw?»

³⁴ Dəkdek njavar anahan ataya tə mbəfahak anan apan bay. Anga abay pə cəved wa ata nà, tə vədak ayak apan awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a tinen wa nà, wayə məduwen a sə zalay dō anaw?

³⁵ Coy Yesu awan a njahay, aday a ngaman ayak anà njavar anahan a kuro nga cew ataya pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «A nan à dōwan a sə təra dō mama'am a nà, à təra anan nga anahan nà, dō mədakwidok awan, à gan mer su way à dō ahay fok.»

³⁶ A ngaman ayak anà wan cəđew awan, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen, a ban anan həmbok. A jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: ³⁷ «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak sabay. A təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata re.»

Do sa nak uko ide bay nà, winen dō a mənuko

Lukas 9.49-50

³⁸ Yuhana a jan anà Yesu kutok, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

³⁹ Cəna, Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Anga kuwaya kà gak masuwayan sə way tə sləmay uno nà, pə dəba i mba apan sa ja upo 'am lelibay a kwayan'a bay.

⁴⁰ Do aday a nak uko ide bay ata nà, winen nə dō a mənuko asanaw!

⁴¹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə varak ikwen a'am sa sa mənjoek anga kwanay dō ana Almasihu ahay nà, i təma magwagway anahan tə dīdem awan.»

Way sə fakay dō ahay i ines inde
Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2

⁴² Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kak dō kə vak atan saray pə cəved anà dō cəđew anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tē banan van à dūngo, aday tē larak anan ayak à bəlay inde. ⁴³ Kak alay anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken ma gad alay awan, tə winen aday ki i zla à məke sə mərda inde, man aday uko a mbacay itəbay ata tə alay aya cew nà, na. [⁴⁴ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁵ Kabay, kak saray anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə saray anak

slangalan a, tə winen aday ki i zla à məke sə mərda inde saray anak ahay səndađ cew nà, na. [⁴⁶ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁷ Matanan re, kak ide anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə ide anak a kərtek mbiyan'a, ta sa zla à məke sə mərda inde, tə ide anak aya cew maya nà, na. ⁴⁸ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.

⁴⁹ «Tə dīdem a nà, azanan nə kuwaya i təra lele, kawa sluwed ma ga zətene awan, anga dəcə i guce ines a tinen ahay, kawa uko sə guce ruhom pə rəslom wa. ⁵⁰ Zətene awan aday nà, way lele awan, əna kak zətene awan a vad sabay kəma, ki ma anan apan avad anahan a nə ta maw? Bugol bay, təren adəka nà, dō ma ga zətene ma vad aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tə kuwaya.»

10

Atətak way pa 'am sa razl uwar
Mata 19.1-12; Lukas 16.18

¹ A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tə daliyugo sə Yahudiya. A takas zlinder sə Urdon. A man ata awan, dō ahay tə halan nga pə cakay asa, aday Yesu a tətakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

² Azar sə Farisa ahay ta nay ahay pə cakay anahan. Tə cəce panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pə kwande. Ta wa: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar anahan daw?»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen nà, kəkəməw?»

⁴ Tinen tə mbəđahan apan, ta wa: «Musa a ja nà, ki vinde dərəwel à alay inde anà uwar aday sa razl anan.»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kə zalak, Musa a saa varak ikwen cəved sə vinde dərəwel nà, na. ⁶ Cəkəbay, à dəlen anahan a inde dukwen nà, matanan bay. “Mbərom a ndakay

dó nà, mungol tə uwar. ⁷ Anga nan, dó mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. ⁸ Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. ⁹ Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata nà, dōwan á sa gəzla anan kula bay.»

¹⁰ Ta zla ù doh tə njavar anahan ahay nà, tə cəce panan 'am ata taayak maza asa. ¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak mədigwed pə uwar a mama'am ata awan. ¹² Matana awan, kak uwar kə mbakak anan mbaz anahan, aday dō hinen kə gəbak anan ite nà, uwar ata kə gak mədigwed cite re.»

*Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay
Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17*

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədew aya anà Yesu, anga aday á daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà dō ataya awan. ¹⁴ Yesu a canan cəna, a ga mível pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà dō sa ga minje tə tinen anaya ata awan. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dídəm a həna: Kuwaya kə təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cədew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

¹⁶ Coy, a ra atan, a ban atan pi zek həmbok, a dəfan atan alay pa nga, a gan atan amboh.

*Dō zlile awan
Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30*

¹⁷ Yesu a ban cəved anahan sa zla way anahan. Dōwan inde a haway

apan ahahaw. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a cəce panan: «Miter lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁸ Yesu a mbədahan apan: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dōwan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ¹⁹ Ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Ká vad nga su dō bay, ká ga mədigwed bay, ká ga akar bay, ká gad mungwalay pu dō bay, ká ran mindel ù dō bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

²⁰ Dōwan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cədew a mba.»

²¹ Yesu a zəzor anan lele, a pəlay anan cəvedabay. A jan, a wa: «Wita nà, a mbakak way kərtektəkke. Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà dō mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² A sləne 'am ataya cəna a tacay pə ide sərat, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a ca pə dō ahay tə ide tuwwe, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Wuna! Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁴ 'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a sa zla à bahay a Mbərom inde! ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ A gan atan masuwayan bayak a asa, tə cəce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek.»

* **10:8** Ca pə Laataanooji 1.27, 2.24. † **10:19** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

²⁸ Piyer a dazlan sa jan kutok, a wa: «Manay hēna nā, mē mbəsakak anan way a manay ahay fok sē pərahak azar bidaw?»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna: Kuwaya kē mbakak doh anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay may anahan, kabay bəbay anahan, kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo anahan ahay, anga nen aday anga ləbara uno a mugom a nā, ³⁰ i i njad anan uda saray səkāt hēna à anjahay anahan pə daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay à yime inde, pi zek tē ajuwar 'am sē daliyugo a tēke fok. Aday pə uho saa nay ata dukwen, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ³¹ Anga aday kutok nā, do sa lah pa 'am hēna ataya bayak a ti i tēra do mē dədəba aya cite asa. Aday do sē dēba ahay bayan a, azanan ti i tēra do ma lah aya ite.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sē slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

³² Atē Yesu tē njavar anahan ahay, tinen pə cəved ti zla à Urəsalima. Yesu, winen a nā, pa 'am, do azar a nē pədəba. Njavar anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday zlawan a gan à man su do sē pərahan atan azar ataya re.

Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan way saa tēra apan ata awan.

³³ A wa: «Sənen anan hēna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anā bahay sē gədan dungo anā way ahay anga Mbərom, aday anā miter sē Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ti varan nen à alay inde anā do sē pəra ahay. ³⁴ Tinen ite ti mbasay upo, ti cəre upo mēne, ti ndabay nen, ti vad nen kutok. Pə dēba a wa nā, ni i slabakay ahay à mēke wa pə luvon maakan anahan awan.»

Atē Yakuba tē Yuhana tē cəce way pə Yesu wa
Mata 20.20-28

³⁵ A njahay pə dēba wa mənjoek nā, atē Yakuba tē Yuhana, wan ana Zebede ahay, tē hədəken ayak pə cakay ana Yesu. Ta jan, ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cəce aday ki gan umo anan.»

³⁶ Yesu a cəce patan wa: «A nak ikwen na ga anga kwanay hēna nē maw?»

³⁷ Tē mbədahan apan: «Ka sak a njahay à man sē bahay anak inde azanan nā, a nan umo nē, daf manay, do kərtek a à alay puway anak inde, do hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

³⁸ Yesu a jan atan: «Kə sənen way a kwanay a sē cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sē dāce uno sa saa sa daw? Ki tēmihen sa ga baptisma kawa anuno saa ga ata daw?»

³⁹ Tē mbədahan apan, ta wa: «Ha, mi mba apan!»

Yesu a wa: «Tē dīdem awan, ki i sen məndolor sē dāce kawa anuno saa sa, ki i gen baptisma kawa anuno saa ga. ⁴⁰ Əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nā, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mē lavay zek aya nā, anā do a Mbərom sē walay atan saa njahay apan ataya awan.»

⁴¹ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tē sləne ləbara ana atē Yakuba tē Yuhana cəna, ta ma nga sa ga patan mivel. ⁴² Anga nan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, do ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay sē daliyugo ahay ata nā, tinen ti ga bahay pə do ahay nē tē məgala. Do sē lavan nga anā do ahay dukwen, tinen ta ka anan nē məgala a tinen ahay.

⁴³ Cəkəbay, à wulen a kwanay nā, way ataya tē tēra itəbay. Adəka bay, a nan anā dōwan a sē tēra do məduwen a cəna, à gan mer su way anā do azar aya awan. ⁴⁴ Aday, kak do a kwanay a kərtek a a nan sē tēra do mama'am a cəna, à tēra bile sē do ahay fok. ⁴⁵ Anga nen Wan su Do na nay ahay nā, aday do ahay tū go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anā do ahay adəka, ni var anan sifa uno

saa bəmbadəy anan ahay man sə dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan huɾof a inde tə ngaman Bartime

Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa, Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu dō ahay bayak tə pərahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, dōwan inde huɾof awan, winen mə njahay a sə dubok way pə cakay cəved. Dōwan ata nà, tə ngaman Bartime, wan a Time.

⁴⁷ A sləne Yesu sə Nazaratu winen apan i zla ta man ata cəna, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nà gak i zek wa ite!»

⁴⁸ Dō ahay bayak a tə gafan 'am, ta jan nà: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Əna dōwan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga sə zakay anan sa zlah tə məgalak adəka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nà gak i zek wa ite!»

⁴⁹ Yesu a sləne cəna, a tavay jek, a jan anà njavar anahan ahay nà: «Ənga, ngimen anan ayak à nay à man uno awan.»

Tə ngamàn à dōwan ata kutok, ta jan: «Slabak! Kə jəjar bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak adəka!»

⁵⁰ Dōwan ata a slabak hərom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay pə cakay a Yesu kutok.

⁵¹ Coy Yesu a cəce panan, a wa: «A nak nà gak nə maw?»

Dōwan a huɾof ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nà, təbo anan ide uno ite.»

⁵² Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga kə dəfak upo nga, kə mbərak.»

Cəna ide anahan a təba ngurret, a canan ide zle lele. A pərahan azar anà Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

11

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40;
Yuhana 12.12-19

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan, a wa: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dōwan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. ³ Kak dōwan kə cəcihek pikwen wa, kə jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nà, mbədihen anan apan nə: “Bahay a gan may. I may anan ahay həniniye.”»

⁴ Ta zla kutok. Tə dəzle cəna, tə njadək anan ayak wan sə zungo ata ma ban a pə gərved sə məsudoh a inde. Tə dazlan sə pəsak anan cəna, ⁵ dō mə tavay aya inde à man ata tə cəce pə njavar a Yesu ataya wa: «Kə pəsiken anan wan sə zungo a nà, ki gen anan maw?»

⁶ Njavar a ataya tə mbədahan atan apan kawa ana Yesu sə təkəren atan ata awan. Tə dazlan sə mbəsak atan kutok. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə wadad apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. ⁸ Yesu winen apan i zla nà, dō ahay tə bəbot zana a tinen ahay pə cəved ite, aday dō a azar aya tə ngəway ahay alay si sé ahay à guvo wa, tə bəbot cite.* ⁹ Dō sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə dō sə dəba ahay fok ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō saa nay tə sləmay anahan ata awan. ¹⁰ Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pə bahay ana Dawuda, bije ana mənuko, bahay anahan saa nay ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom!»

¹¹ Coy, aday Yesu a dəzle à Urəsalima kutok, a zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom. A ca ide tuwwe pə way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tə njavar anahan a kuro

* 11:8 Andakay anan cəved matanan anga sə təma mbəlok mə zakay a kawa bahay.

nga cew ataya, anga suko kà gak kò zalak.

*Yesu a tahasl anan buway a inde
Mata 21.18-19*

¹² Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pə Yesu. ¹³ A canan ayak à buway pa 'am a tinen dāren mba nà, a ga apan dukwen wan i ga inde, anga winen tə daslam a lele. A hədəken ayak pə cakay lele, a zlan ayak ù vo nà, a njad apan nə daslam a dəkdek, anga aday dukwen alay sə wahay wan ana buway bay. ¹⁴ Yesu a jan 'am anà buway kawa anà dō, a wa: «Dowan á saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay dukwen tə slənek 'am ata awan.

*Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù
doh sə mazlaḅ a Mbərom wa
Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48;
Yuhana 2.13-22*

¹⁵ Tə dəzle à Urəsalima maza nà, Yesu a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A man ata nà, dō sə sukom anan way tə way ahay inde, pi zek tə dō sə sukom way ahay fok. Cəna, a ma nga sə bəlay atan ahay uho. A fakay anan tabal su dō sə bəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su dō sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹⁶ A gafan 'am anà dō ahay sə takasay anan gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a pa nga. ¹⁷ Aday a tətakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde bidaw: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh su dō su kon ahay kəzlek.†” Aday kwanay kə taren anan həna, lar su dō sə ngəzar dō ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁸ Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə pəlay wurwer sa vad anan wa Yesu. Tə jəjaran à man su dō awan, anga azar su dō a nà, atətak way a Yesu a zlan atan nga.

¹⁹ Luvon a ga cəna, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urəsalima wa.

*Buway mə kuray awan - adaf nga pə
Yesu ta sə aga amboh*

Mata 21.20-22

²⁰ Sə duwdew, atə Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tə canan anà buway ata, kə kurak sokokkwa tə sləlay a təke. ²¹ A man ahay à nga inde anà Piyer, a jan anà Yesu: «Miter, ca pə buway a anan, iken sə tahasl anan ata, kə kurak sokok fok.»

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Sənen a kutok, dəfen nga pə Mbərom. ²³ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dō kə sak a jan à bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde” nà, aday kə jəjarak bay, kə gudicek bay, kə dəfak apan nga cəna, i təran kawa anahan sa daf apan nga ata acəkan. ²⁴ Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kə cəcihen way à amboh a kwanay inde nà, dəfen apan nga. Ki njiden anan coy, aday i tərak ikwen acəkan. ²⁵ Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kə mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cəbak ikwen pu dō nà, pəsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata à pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [²⁶ Əna aday, kak kə pəsen anan anan ines a mərak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom dukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.]»

*Sə varan məgala anà Yesu sa ga
awan aya nə wayaw?*

Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

²⁷ Ta may ahay à Urəsalima kutok. Yesu a zla sa bar ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu. ²⁸ Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved sa ga kətanən nà, waya kərtək anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtək. Kə mbədihen uno apan aday.

† 11:17 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 11:17 Ca pə Yereimiya 7.11.

Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tē mēgala a wayaw nā, na.

³⁰ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anā dō ahay nē wayaw? Mbərom dāw, kabay dō zənzen a dāw? Mbədīhen uno ahay apan.»

³¹ Tinen ite, tē mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan hēna nā, kəkəməw? Kak dā sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nā, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nā, kə dāfen apan nga bay nē angamaw?”

³² Aday kak dā sak a jəka, dō zənzen a sə slənay anan ahay nā, ata guko ngatay!» Tē jəjar ta man su dō awan, anga dō ahay fok ta ca pə Yuhana nā, kawa dō maja'am a Mbərom acəkan.

³³ Anga nan kutok, tē mbədāhan apan anā Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nā, nen dukwen ni dākak ikwen anan dōwan a sə vuro mēgala sa ga mer su way anaya bay re.»

12

*Jike pu dō sa ga mer à guvo ahay
Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19*

¹ Yesu a dazlan sa jan 'am tē jike anā dō ahay, a wa: «Dowan a inde a jule tēroz à guvo. A ga apan jal, a dāf uda kudom mēduwen a sa zla6 uda wan si sé. A dēzl uda lagad zəbor awan anga dō sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anā dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man dāren awan.

² «Alay a a sla kutok, dō ahay tinen apan ti ban tēroz nā, bahay sə guvo a slənay ahay dō saa tēmahan anan ayak mbala anahan. ³ Dō sə guvo ahay tē canan anā dō maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledəddē. Tē mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan. ⁴ Bahay sə guvo a slənay ahay dō maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tē walay panan agənah pələslesle. ⁵ Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dēzle pə winen kutok nā, ta vad anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kə slənək dō ahay nē bayak awan. Ta

ndazl anan dō hinen ahay, aday ta vad atan azar aya nā, na.

⁶ «A mbakan anā bahay sə guvo nā, wan si zek anahan awan kərtektəkke, aday wan ata dukwen ləliwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su dō si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nā: “Anga wan si zek uno dəgerger nā, ti dāfan apan ite.”

⁷ «Cəkəbay dō sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nē winen awan. Bənuke anan, vədūko anan. Ata guvo a anan i tēra a mənuko.” ⁸ Ta ban anan, ta vad anan acəkan. Tē laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

⁹ Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nā, i ga nē maw? Tē dīdem a nē, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anā dō maza aya awan. ¹⁰ Kəmaya! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələdaw? Deftere a wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nā, sə tēra kon sə mide lele adəka nā, winen.

¹¹ Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan. Way ata a gak uko masuwayan pə ide.*”»

¹² Dō sə njahan pa 'am wa anā Yahuda ahay tē sləne 'am ataya, tē pələy cəved saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nā, pə tinen. Əna tē jəjaran anā dō ahay. Anga nan re, tē mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

*Jangal anā bahay sə Ruma
Mata 22.15-22; Lukas 20.20-26*

¹³ Ta slan dō ahay à wulen sə Farisa ahay wa, tu dō ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à 6alay sa 'am anahan aya awan. ¹⁴ Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nē dō dīdem awan. Kə jəjaran anā 'am sə dō ahay bay, kə zəzor way sə wuted ide itəbay re. Kə dākay anan cəved

* 12:11 Ca pə Jabuura 118.22-23.

a Mbərom dukwen tə didem awan kawa anahan sa ja. Həna nà, dakan umo anan. Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mē varan bay daw?»

¹⁵ Yesu a san pə mbədəmbada a tinen a zle. A jan atan: «Ki ngen upo balay angamaw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

¹⁶ Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbəda apan kətanatan ata, a gan atan masuwayan.

A slabakay à məkə wa

Mata 22.23-33; Lukas 20.27-40

¹⁸ Azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ¹⁹ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənəjana wan nà, mərak a məsinde á gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan mēgije anà dowan a ma mac ata awan.†” ²⁰ Matanan, dowan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənəjana sa njad panan wan. ²¹ Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənəjana wan re. Do mə slala maakan awan a hədek anan uwar ata ite re. ²² Hus a dukoy pu do tə bahay cuwbe awan kutok, kə məcak re. Aday uwar ata dukwen kə məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. ²³ Aday həna azanan kutok nà,

pə luvon saa slabakay ahay à məkə wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən mēgala ana Mbərom bay re. ²⁵ Do ahay ti slabakay à məkə wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ²⁶ Əna aday, 'am sə slabakay ana do ma mac aya à məkə wa nà, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay daw? Mbərom a jan ahay anà Musa, ù uko sə vərəgaz‡ wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? ²⁷ Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen à cəved wa adəka bugol.»

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

²⁸ Əna, miter sə Tawrita inde à man ata awan, kə slənek avad uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbədahan apan anà Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panan, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan apan: «Sə təra mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nà: “Iken Isəra'ila, pak sləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. ³⁰ Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivel anak a təkə, tə apasay anak a təkə, tə abayak nga anak a təkə, aday tə mēgala anak a təkə.§” ³¹ Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə həna: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*” Nga sa 'am inde mə

† 12:19 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10.

‡ 12:26 Vərəgaz: uko a ban ù vo sə

way, aday winen ma gad a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16.

§ 12:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta

6.4-5. * 12:31 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

baslay awan saa zalay hōna anaya nā, ibay.»

³² Miter sē Tawrita ata a jan, a wa: «Acākan, miter, ka jak dīdek. Mbərom nē kərtek. Mbərom maza sa ga anan minje nā, ibay. ³³ Anga nan, lele nā, dō zənzen i pəlay anan Mbərom nē tē mivel anahan a tēke, tē abayak nga anahan a tēke, aday tē mēgala anahan a tēke. Aday i pəlay anan dō sē cakay su doh anahan kawa winen sē pəlay anan nga anahan ata awan. Sē tēma sē dēfan apan anā 'am a anaya dūkwēn, a zalay way ma tak aya awan, tatē way mē waslay aya sē varan ā Mbərom ataya fok.»

³⁴ Yesu a ca apan nē dōwan ata kē mbədəhak apan lele tē mērike awan. A jan, a wa: «Iken dēren tē bahay a Mbərom a bay!»

Pē dēba wa nā, kuwaya a jējar sē cēce panan 'am maza awan.

Almasihu nā, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

³⁵ Pē dēba wa, Yesu winen apan i tətakan anan way anā dō ahay ù doh sē mazlaḅ a Mbərom nā, a cēce, a wa: «Kəkēma aday miter sē Tawrita ahay ta jēka, Almasihu nā, wan ana Dawuda anaw? ³⁶ Dawuda ta nga anahan awan a ja tē mēgala sē Apasay Cāncan awan, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anā Bahay uno, a wa:

Njahay ā day sē alay puway uno, aday ni nahay anan dō sa nak idē ahay,

ki jān patan tē saray.†”

³⁷ «Kak Dawuda a ngaman anā Almasihu nē “Bahay uno” bugol nā, winen i saa tēra wan ana Dawuda nē, kəkēma asanaw?»

Dō ahay bayak a tē slāne 'am a Yesu ata tē ataslay mivel awan.

Bānen nga a kwanay pē miter sē Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

³⁸ A atətak way anahan ataya inde nā, a jan atan, a wa: «Bānen nga a kwanay pē Miter sē Tawrita ahay wa, anga a nan atan sa bar nā, tē rəkot

aya awan, aday dūkwēn ta gan may nā, dō ahay ta jan atan 'am ā kwasuko nā, tē akərdeh aya awan, ā wulen sē dō ahay inde fok. ³⁹ Tinen ù doh sē wazay ahay cēna, ta ca wa dūkwēn man zəbor aya awan. Ta zlak ā man sa pa way nā, tē pəlay man sē njahay lele aya awan. ⁴⁰ Tinen apan ti ran mindel anā mēdukway sē uwar ahay. Ti ngəzar patan wa doh a tinen ahay. Dūkwēn, pē idē su dō ahay nā, tē zədəh amboh nē kawa dō lele aya awan. Dō matanan ataya nē, sariya a tinen a nā, ma da 'am awan.»

Mēdukway sē uwar a inde, a ndav pi zek sē varan way anā Mbərom

Lukas 21.1-4

⁴¹ Pē dēba anahan a wa kutok, Yesu a njahay ā man sē dō ahay sē pəkak ayak way ā kukwar sē dala ù doh sē mazlaḅ a Mbərom ata awan. Winen apan i ca pu dō sē pəkak ayak dala ataya awan. Dō sē zlile ahay tē pəkak ayak dala bayak awan.

⁴² Coy, mēdukway sē uwar a inde aday mətawak awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda dala sərđədə aya cew, kawa sa ja nā, dala bayak a bay. ⁴³ Anga nan, Yesu a ngaman anā njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwēn tē dīdem a hōna: Mēdukway sē uwar a mətawak a anan ata kē varak ā kukwar sē dala inde nā, zal dō ahay a sa pak ataya fok. ⁴⁴ Anga dō ahay fok ta var nā, mənjöek pē way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mēdukway sē uwar a anan ata, kwa ā ga nē winen mətawak a dēp nā, kē ndəvak pi zek. Anga a var anan nā, ta sa pa way anahan a tēke fok.»

13

Dō manidē ahay ti i mbazlanan doh sē mazlaḅ a Mbərom

Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Yesu a nay ù doh sē mazlaḅ a Mbərom ata wa cēna, dō kərtek ā wulen sē njavar anahan ataya a jan, a wa: «Miter, ca pu kon a anaya awan,

† 12:36 Ca pē Jabuura 110.1.

aday pə ideoz anahan aya ite tə rəba ike!»

² Yesu a mbəđahan apan: «Kə canan anà way a mi dezl a anan ba? Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa đinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

³ Pə dəba wa, winen mə njahay a à bəzlom sə Ulivet, a mbəda 'am pu doh sə mazla6 a Mbərom. Piyer, Yakuba, tatə Yuhana tə Andəre nà, tinen taayak a tinen a tatə Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ⁴ «Jan umo bidaw? Doh sə mazla6 a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san i təra kutok anaw?»

⁵ Yesu a dazlan sə đakan atan anan kutok, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, đowan à sa njak kwanay bay. ⁶ Anga do ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁷ Ka sak a slənen ləbara sə vəram, kwa dəren, kwa bəse, kà sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁸ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. Daliyugo i 6al à man ahay cara cara, may i ga matanan re. Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «Gen anan nga i zek à kwanay, anga ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay u doh sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay ahay pi zek tə guverner ahay, aday kɪ gen side pa 'am a tinen ahay. ¹⁰ Anga bəlaray ləbara mugom a à wazay zek pu kon ahay fok. ¹¹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, kà sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa

jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. ¹² Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tã vad atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay đukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tã vad atan. ¹³ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna đowan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

¹⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday təde i tavay uda bay ata awan. (Đowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənən anan anà nga anahan nə lele.) A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzlom ahay inde. ¹⁵ Do aday winen pa nga su doh đukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay u doh wa bay. ¹⁶ Đowan a winen à guvo đukwen, à saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re. ¹⁷ Wuna, pa pac ataya nà, dəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tã sa təra à alay sa mad bay. ¹⁹ Anga pə luvon ataya nà, dəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten đukwen, dəce kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²⁰ Əna, Bahay Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay đowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga do anahan a sə walay ataya awan.

²¹ «Asa, đowan a kə jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay: “Winen tiya” nà, kà sa dəfen apan nga bay. ²² Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²³ Kwanay nà, uffa ahak

ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

²⁴ «À alay a pə dəba ana dəce ataya wa nà, pac i dāv sabay, kiya dukwen matanan. ²⁵ Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à mändak, aday dukwen mägala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ²⁶ Ata aday ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə mägala bayak awan, aday tə mazlab a re. ²⁷ Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà do anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

²⁸ «Sənen pə way ana buway sə dakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulbosloslo nà, daslam aya dukwen ta dak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. ²⁹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁰ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³¹ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Mata 24.36-44

³² «Əna, dowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³³ Gen anan məkəlingesl i zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sənen luvon a bay. ³⁴ Way matanan i təra nà, kawa do saa zla à man dərən awan. A mbəsakan

anan doh anahan anà do si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Do sa ba doh dukwen, a jan nà: “Ba pu doh!”

³⁵ Anga nan kutok nà, tərən do mə lavay zek aya awan! Bahay su doh ata i may nə siwaw nà, kə sənen bay. A ga nə suko, man luvon, alay a njəkar sa zlah, kwa duwdew dukwen, alay ataya fok cəna i nay. ³⁶ Kà sak a nay, kwanay ma njak ahan aya nə lelibay. ³⁷ Kawa anuno sa jak ikwen həna ata nà, ni jan anan anà do ahay fok: Tərən do mə lavay zek aya awan!»

14

*Wurwer sa ban anan Yesu
Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53*

¹ A mbəsak luvon ahay cew nà, azar uko sə Pasəka, aday sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ² Anga nan ta ja 'am à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Dà sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbədan amar pa nga anà Yesu

Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

³ Yawa, Yesu winen à Baytiniya, àga dowan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan. Yesu winen apan i pa daf nà, uwar a inde a nay ahay, tə amar sə wurde anahan tə dunguzlok awan à alay inde. Ta da amar ata aday nà, tə *nardi*. Masa anahan a dukwen mənjoek bay. A kad panan 'am awan aday à təba, a mbədan anan pa nga anà Yesu.

⁴ Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nà, a cəban anà do azar aya bayak awan. Ta ja à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a anan kəriya həna nà, angamaw? ⁵ Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i zalay dala sə *dinar** səkət

* 14:5 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

maakan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» Ta ga mível pə uwar ata awan.

⁶ Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan, abay kə bənen anan mbiyed nà, angama kərtek anaw? Way anahan su go ata nə lele. ⁷ Do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya. Kà nak ikwen nà, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw? Əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ⁸ Way abay i mba apan sa ga ata nà, kà gak anan həna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan à məke. ⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təkər anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

*Yudas a sukom a way tə Yesu
Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6*

¹⁰ Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla àga bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, anga aday à gan atan daf pə Yesu. Winen a aday nà, do kərtek à wulen su do maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. ¹¹ Tə sləne 'am anahan a cəna, tə taslay mível bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. A bənay pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

*Alavay zek sa da daf sə Pasəka
Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23;
Yuhana 13.21-30*

¹² Natiya asa, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata, aday à pac sə waslay wan sə təman sə Pasəka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹³ A wulen sə njavar anahan ataya wa nà, Yesu a slan do ahay cew. A jan atan: «Zlen à wulen su doh sə Urəsəlima. Ki zlingen tə dowan a inde kəlawə pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar. ¹⁴ U doh anahan a saa dəzle

uda ata nà, jen anan anà bahay su doh ata nə: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda daf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wuraw?” ¹⁵ Ata i dəkək ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndiken uko anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹⁶ Njavar anahan ataya ta zla. Tə dəzle cəna, ta tan ayak à nga anà way ahay nà, kawa ana Yesu sa jan atan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Yudas i i ga daf pə Yesu

¹⁷ Suko a a ga nà, atə Yesu ta nay ahay tu do maslan anahan ahay kuro nga cew. ¹⁸ Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, mənuko apan dī tar alay à tuwez jiga awan həna, i i ga upo daf.»

¹⁹ 'Am ata a wusen atan nga fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek: «Nen bay ba?»

²⁰ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan ata nà, à wulen a kwanay a kuro nga cew a anaya awan. Manay apan mi tar alay à tuwez miya awan. ²¹ Tə dīdem a nà, nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəce i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tə wahay anan bay jiga awan.»

*Way sa pa cəncan awan
Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1
Korintu ahay 11.23-25*

²² Coy, tinen apan ti pa way ata kutok, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Təmihen. Həna anan nà, zek uno.» ²³ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday tã sa wa way ju6jo6 fok a tinen awan. ²⁴ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez uno mə pəkay awan anga do ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə do ahay.

25 Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza à bahay a Mbərom inde.»

26 Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

27 Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken nen. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan dō sə jugwar təman awan, aday dūkwen təman ahay ti ta 'am.»» 28 Aday Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

29 Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

30 Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan, ka san nen bay.»

31 Piyer a ma pa 'am anahan ata maza awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok a tinen a ta ja 'am kərtek awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

32 Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə dəzle à man ata kutok nà, a jan anà njavar anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay a nen ni gay ahay amboh.»

33 Winen apan i zla nà, a ngaman anà Piyer, anà Yakuba, aday anà Yuhana, ta zla jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a jəjar pi zek. 34 A jan atan asa: «Mivel uno i ndəroḅ hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan, ben lele.»

35 A zla à man a tinen ata wa mənjoek cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday dəce ata à zla panan wa ite, abay à ga zek nà, na.

36 A wa: «*Abba*‡, bəbay uno, pə iken nà, way ahay fok ta ga zek. Gəba puno dəce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

37 A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a jan anà Piyer: «Simon, iken ma njak ahan a daw? Ka mbak apan sa ba kwa ler kərtek bay asəka? 38 Ben lele, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su dō zənzen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

39 Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa anahan sə manakwakwa awan. 40 A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba ide kwa mənjoek bay jiga awan. Aday ta san sa jan həna nə maw bay.

41 A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda daw, dō sa njak ahan ahay? Coy, alay a kə slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Dō à alay inde anà dō sə atahasl ahay. 42 Slabiken, zluko. Dō sa ga upo dəf winen tiya, kə nak ahay.»

Dō ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

43 Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, dō kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anà dō ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəfan dundo anà way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə məcəf sə Yahuda ahay. 44 Yudas, dōwan a sa ga dəf pə Yesu ata, bə kə varak atan minje sə way, a

† 14:27 Ca pə Jekariya 13.7. ‡ 14:36 Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

wa: «Dowan a ni ban anan hembok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday ki gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

⁴⁵ A dazlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek hembok. ⁴⁶ Cəna ves, dō ahay ta ban anan. ⁴⁷ Dō kərtek à wulen su dō a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁴⁸ Yesu a jan anà dō ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen dō sə ngəzar dō à cəved inde daw? ⁴⁹ Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà dō ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a təra həna nà, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à Deftere a Mbərom inde ata à təra.»

⁵⁰ Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. ⁵¹ Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek dukwen gwedere kərtektəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, ⁵² aya əna alay a tinen a dazle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su dō sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵³ Dō sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə məced sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

⁵⁴ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. A dazlek ayak à gala ana bahay nga su dō sə gədan dundo anà way nà, a njahay à wulen su dō si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa mad.

⁵⁵ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke. Əna ta njad cəved a bay, ⁵⁶ kwa abay dō sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

⁵⁷ Dō hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: ⁵⁸ «Manay nà, mə slənek a wa: «Doh sə mazlaḅ a Mbərom a ma han a tə alay su dō a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su dō zəzen a sabay.» ⁵⁹ Tə winen ata təke dukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

⁶⁰ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay a slabak à wulen sə dō ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Dō a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶¹ Yesu a njahay way anahan faafa. Kə təbak anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə dowan ata a mənahan anan asa: «Iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala dō ahay sə həran nga ata daw?»

⁶² Yesu a mbədahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay dukwen ki cinen anan anà Wan su Dō, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶³ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ata a sləne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? ⁶⁴ Kə jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki jen həna nə kəkəməw?» Fok a tinen ta gan nə sariya sə mac.

⁶⁵ Dō azar aya ta ma nga sə təfe apan məne. Tə kərtan way pə ide, tə dəcən, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» Dō si mer su way ahay ta zla anan, tə dəcən ite.

Piyer a wa a san Yesu bay
Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62;
Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyer nà, winen à gala hwiya, mē njahay a pə uko. Dəna sa ga mer su way àga bahay nga su dō sə gədan dundo anà way, a nay ahay. ⁶⁷ A canan anà Piyer nà, a zəzor anan cəna, a jan: «Iken dūkwen dō ana Yesu sə Nazaratu ata ba?»

⁶⁸ Piyer a məman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay həna ata bay.» A slabak, a hədəkey ahay à mægədegəden uho. [Njəkar a zlah kərtek.]

⁶⁹ Dəna ata a canan asa cəna, a jan anà dō a mē njahay ataya awan, a wa: «Həna anan dūkwen dō a tinen aya kərtek awan.» ⁷⁰ Piyer a məman anan asa.

A njahay mənjoek asa cəna, dō sa man ataya ta jan à Piyer: «Ki mba apan sə məman zek bay! Tə dīdem awan, iken dō a tinen, anga iken Galile ahay re.»

⁷¹ Piyer a dazlan sə mbəday coy: «Kak na san dōwan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Nen na san dōwan ata bay!»

⁷² Kwayan'a, njəkar a zlah mē slala cew awan. Piyer a sləne cəna, 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwelkwele mē tavay awan, a dazlan ayam.

15

Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Mata 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5;
Yuhana 18.28-38

¹ Idē a cəde siwa a cəna, bahay sə gədan dundo anà way ahay ta ma anan 'am i zek tə məcəd sə Yahuda ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga tu dō sə mbəda alay pa 'am azar aya fok. Coy tə jaway anan Yesu, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

² Pilatu a kutok a cəce 'am pə Yesu wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

³ Bahay sə gədan dundo anà way ahay ta ndəb 'am pə Yesu nà, anga way ahay cara cara bayak awan.

⁴ Pilatu a cəce panan asa: «Kə mbəda apan itəbay daw? Ca pə way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»

⁵ Yesu ite a ngam sə mbəda apan bay fok. Ambəda apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anà bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vad a Yesu
Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25;
Yuhana 18.39 - 19.16

⁶ Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, bahay a taa mbəsakan atan ahay dō kərtek à dangay wa, kawa ana tinen sə cəce fok. ⁷ A alay ata ite, dōwan a inde tə ngaman Barabas nà, tinen tə dōwan aya inde tə vəze pə Ruma ahay à wulen su doh, tə vədak uda awan nga su dō re. Anga nan, winen à dangay.

⁸ Natiya kutok, dō ahay fok ta zlak ayak, tə cəce kawa ana tinen sa taa ga sə kukwa awan. ⁹ Pilatu a cəce patan wa, a wa: «A nak ikwen nē mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay daw?» ¹⁰ Anga a san zle lele, bahay sə gədan dundo anà way ahay ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

¹¹ Əna bahay sə gədan dundo anà way ahay tə pəkan 'am anà man su dō ata fok aday tē cəce pə bahay wa nà, Barabas.

¹² Pilatu a cəce pə dō ahay wa asa: «Aday nà ga anan tə dōwan a kwanay sə ngaman bahay sə Yahuda ahay ata nà, kəkəməw?»

¹³ Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

¹⁴ Pilatu a cəce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tə zəga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

¹⁵ Pilatu a nan sa ga nà, way sa zlan à nga anà dō ahay. Anga nan, a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anà suje ahay tē ndəbay anan Yesu.

Aday a varan atan anan, t̄ daray anan p̄ d̄edom.

*Suje ahay ta ran mindel an̄a Yesu
Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3*

¹⁶ Suje ahay ta zla anan Yesu à man s̄ njahay a tinen à gala su doh àga Pilatu. T̄ halan nga an̄a suje ahay fok. ¹⁷ T̄ d̄efan zana d̄azd̄az a pi zek, kawa s̄ bahay, t̄ hanan jugo s̄ adak, t̄ d̄efan à nga inde. ¹⁸ T̄ dazlan sa jan 'am kawa ana bahay kutok, ta wa: «Bahay s̄ Yahuda ahay à ga inde s̄ coy!» ¹⁹ T̄ d̄ecan pa nga t̄ sukol, t̄ t̄fe apan m̄ane, t̄ dukwen ḡarmec ù vo, tinen m̄ rihe nga aya awan.

²⁰ Ta ndav anan s̄ mbasay apan n̄a, t̄ culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak p̄ d̄edom m̄ z̄l̄ngad̄ awan.

*T̄ daray anan Yesu p̄ d̄edom m̄
z̄l̄ngad̄ awan*

*Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43;
Yuhana 19.17-27*

²¹ Tinen apan ti zla anan Yesu ata kutok, t̄ zlangay t̄ d̄owan a inde t̄ ngaman Simon, d̄o s̄ Siren ahay, winen dukwen b̄abay ata ana Aleksandire t̄ Rufus. Winen a aday n̄a, winen apan i may ahay à kibe wa. Suje ahay ta gan b̄elaray s̄ tavak d̄edom ata p̄ Yesu wa.

²² Ta zla anan t̄ Yesu pa man s̄ ngaman Golgota ata, kawa sa ja n̄a, K̄alakas̄l-sa-Nga. ²³ A man ata n̄a, d̄owan aya inde abay a nan atan s̄ varan way m̄ kwasay a m̄ japay a t̄ nd̄eliwen awan, aday à man zek à d̄oce anahan inde. Òne Yesu a ngam bay.

²⁴ T̄ dazlan t̄ daray anan p̄ d̄edom. T̄ ḡzla anan zana a Yesu, ta ga caca p̄ zana anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday sa san anan pi zek wa saa njad̄zana ataya n̄a wayaw.

²⁵ T̄ daray anan Yesu n̄a, i ga njamde d̄esud̄o*. ²⁶ T̄ vinde way a tinen a sa ban anan apan ata awan:

«Bahay s̄ Yahuda ahay.» T̄ tapan anan p̄ d̄edom ata awan.

²⁷ T̄ darak ayak d̄o s̄ akar aya inde cew re, d̄o k̄artek a t̄ alay puway, d̄o hinen t̄ alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [²⁸ Kawa ana Deftere sa ja ata n̄a, a t̄era matanan ac̄ekan. A wa: «T̄ baslay anan à wulen su d̄o mi nes aya inde.†»]

²⁹ Do sa zla ta man ataya fok ta 6al nga kwata kwata, t̄ ḡanahan, ta wa: «Na wa, iken ka wa ki mbazl anan doh s̄ mazla6 a Mb̄erom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? ³⁰ Òna dazay ahay p̄ d̄edom a wa kutok, aday tam anan nga anak bidaw!»

³¹ Matanan, bahay s̄ ḡad̄an dundo an̄a way ahay, miter s̄ Tawrita ahay p̄ k̄artek a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa: «K̄à t̄mak anan d̄o azar aya awan, òna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. ³² Kak d̄e canak anan an̄a Almasihu bahay s̄ Yahuda ahay k̄à dazak ahay p̄ d̄edom wa h̄ona ata n̄a, d̄i d̄af apan nga ac̄ekan!»

Do aya tinen m̄ daray aya tat̄e Yesu ataya dukwen ta ma nga s̄ ḡanahan ite re.

*Amac a Yesu
Mata 27.45-56; Lukas 23.44-49;
Yuhana 19.28-30*

³³ A ban p̄ man ipec wa n̄a, luvon a ga p̄ daliyugo fok tak̄ad̄imbom, hus à njamde maakan‡. ³⁴ T̄ njamde maakan kutok c̄ana, Yesu a zlah t̄ m̄galak a, a wa: «*Elowa, Elowa, lama sabaktani?S*» Kawa sa ja n̄a: «Mb̄erom uno, Mb̄erom uno, k̄ mb̄esak nen, angamaw?*

³⁵ Do a m̄ tavay aya à man ata azar a t̄ sl̄ne b̄ine maw c̄ana, ta wa: «Winen apan i ngaman an̄a Eliya h̄ona!»

³⁶ Dowan a tinen a k̄artek a a haw, a ḡaba awan a inde kawa baf, a tar anan à way m̄ kwasay a inde, aday s̄arekeke re. T̄ taran anan ayak t̄ gusuko z̄abor awan aday Yesu à

* 15:25 Njamde d̄esud̄o: pac a may ahay apa sa sla wa d̄a. † 15:28 Ca p̄ Esaaya 53.12. ‡ 15:33 Njamde maakan: pac à man sa zla apa sa sla inde d̄a. § 15:34 'Am ataya n̄a, tinen ta 'am s̄ Aramayak.

* 15:34 Ca p̄ Jabuura 22.2.

susœb. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa dazay anan ahay pa man a anan wa nà, dī ca apan aday. Buko!»

³⁷ Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac way anahan.

³⁸ Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə do ahay, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw ĩ zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

³⁹ Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana atə Yesu a mə daray ataya kə canak anan a mac nə kəkəməw. Anga nan a wa: «Tə dīdek awan, winen Wan a Mbərom.»

⁴⁰ Uwar ahay inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tatə Salome, aday Mariyama may ana Yakuba zek cədeḅ awan tatə Yoses. ⁴¹ A alay a Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa pərahan azar, aday ta taa gan mer su way re. Uwar azar aya dukwen inde bayak a tə pərahak anan ahay azar à Urəsalima, tinen inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məke

Mata 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, luvon sə lahan anà luvon sa man uda awan. Suko awan a ga nà, ⁴³ Yusufu, do sə Arimatiya ahay, a nay. Winen do tə mazlaḅ awan à wulen su do sə lavay nga ahay. Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey ahay cəved sa la anan Yesu. ⁴⁴ Pilatu a sləne sa jəka Yesu kə məcak coy nà, a gan masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kə məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan, a cəce panan: «A mac nà, kə njahak bayak a daw?» ⁴⁵ Bahay sə suje ata a ndav anan sə təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà: «Ka a

gəba məsinde anak, la!» ⁴⁶ Yusufu a sukom apan rəkot, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a dəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama inde ata awan.† A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay. ⁴⁷ Atə Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama, may ana Yoses, ta ca pa man a ta la anan uda Yesu ata awan.

16

*Yesu a slabakay ahay à məke wa
Mata 28.1-8; Lukas 24.1-12;
Yuhana 20.1-10*

¹ Pə dəba ana luvon sa man uda awan wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome, tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukom amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa gak ayak pə məsinde a Yesu à jəvay inde.

² Ta pac sə zaka awan duwdew, pac winen apan i gay ahay tərdussa, uwar ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kə gak cəf lele way anahan, ta sa dəzle nà, na. ³ Tinen apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Wayə saa bətukolok uko anan bələlen a pa 'am jəvay wa anaw?» ⁴ Tə cakaf nga nà, tə canan ayak anà bələlen a məduwen ata mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.

⁵ Ta zla à jəvay inde, ta ca idə nà, tə canan à dowan inde njavar awan mə njahay tə alay puway, winen tə zana pi zek sədek awan aday kwedekkwedek. A gan atan masuwayan, ta ma nga pə ajəjar yiḅyaḅ.

⁶ Əna dowan ata a jan anà uwar ataya, a wa: «Kə jəjiren bay! Kwanay apan ki pəlen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a tinen sə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. Cen apan. Man sə nahay anahan awan nə həna. Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak! ⁷ Həna nà, zlen! Kə si jen anà njavar anahan ahay tatə Piyer nà: «I lahak ikwen à Galile. Ki

† 15:46 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

cinen anan nà, à man ata awan, kawa anahan sa jak ikwen.”»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-haw pa 'am jəvay wa tə ajəjar awan, anga zlawan a gan atan. Tə təkərek anan 'am ata anà dōwan kwa kərtek bay anga tinen apan ti jəjar.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala, aday anà njavar anahan ahay cew

Mata 28.9-10; Yuhana 20.11-18

⁹ Yesu a slabakay ahay à məkə wa nà, pac sə zaka duwdew pərek. Mama'am awan a kan zek anà Mariyama, dəna sə Magədala ahay ata, Yesu sə rəzlay ahay wa apasay lelibay aya cuwbe à winen wa ata awan. ¹⁰ Mariyama ata awan a zla sə dakan anan ləbara awan anà dō sa taa japay tatə Yesu ataya, tinen apan ti yam anga mbac kə slahak patan wa. ¹¹ Tə sləne sa jəka winen inde tə sifa awan, aday Mariyama kə canak anan dukwen, tə təmahak sa daf apan nga bay.

¹² Pə dəba wa dukwen nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cew ti zek hinen. Tinen a aday nà, tinen apan ti nay à wulen su doh wa sa zla tə kibe. ¹³ Njavar ataya dukwen ta mak, tə təkərek anan ləbara awan anà njavar anahan azar ataya awan, əna tə təmahak atan anan bay re.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan atan zek anà njavar anahan ahay kuro nga anahan a kərtek, tinen mə njahay a ti pa daf. A gafan atan 'am anga tə dəfak apan nga bay, aday anga kurkwilen à sləmay a tinen ahay inde, bina tə təmahak 'am su dō sə canan kə slabakak ataya bay.

¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Zlen kwa ta sə wura pə daliyugo fok. Diken anan ləbara mugom a anan kwa anà waya fok. ¹⁶ Kuwaya, dōwan a kə

dəfak apan nga pə ləbara ata awan aday kə təmahak sa ga baptisma nà, i tam. Aday dōwan a kə dəfak apan nga bay ite nà, Mbərom i gan sariya. ¹⁷ Dō ma daf upo nga aya awan ti njad sa ga way masuwayan aya awan. Ti razl setene ahay tə sləmay uno, ti njad sa ja 'am wiya aya awan. ¹⁸ Hinahibay ti ban dədew tə alay kabay ti varan atan leke dəp nà, i gan atan awan bay. Ti dəfan alay pa nga ana dō sə dəvac ahay nà, ti mbar à dəvac a tinen ahay wa.»

Yesu a ján à Mbərom

Lukas 24.50-53; Mer su way ahay 1.9-11

¹⁹ Pə dəba ana Bahay Yesu sa jan atan 'am ata wa nà, zek anahan a cakaf à məndak wa, a zla à mburom saa njahay à alay puway ana Mbərom. ²⁰ Njavar anahan ataya ite ta zla saa wazay anan ləbara mugom ata kwa ta sə wura fok. Bahay Yesu a varan atan məgala sa ga masuwayan, aday dō ahay tã san 'am a tinen nà, dīdem aya awan.*

* **16:20** Andav cədwə a inde re, kawa à Deftere sa 'am sə mbuzom.

**Ləbara mugom a kawa
ana
Lukas
sə vinde anan ata awan
A dakay way pə deftere
a anan**

Lukas a vinde anan dɛrewel a anan nà, sə dakay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məkə wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà dō fok, dō aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə təkər anan ləbara a anan tə cəved a lele təhhe kawa way a sə təra ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Alay sə wahay Yesu (1.1 - 4.13)

Yesu i wazay aday i mbar dō sə dəvac ahay à Galile (4.14 - 9.50)

Yesu i zla à Urəsalima (9.51 - 19.27)

Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsalima (19.28 - 23.56)

Yesu a slabakay ahay à məkə wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay (24.1-53)

Adazlan anahan awan

¹⁻² Na jak anak ayak 'am, iken Tiyufil dō məduwen awan.

Do azar aya tə canak anan tə idə a tinen awan, anà way a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə dakay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen dukwen tə dakak umo anan re. Do ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak apan zek sə vinde anan ləbara ata awan. ³ Nen həna dukwen nə bənək anan bitem sə cəce anan way a sə təra kurre ataya awan, aday həna nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vindek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyufil. ⁴ Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kà san anan didek sə way a iken sə tətək həna ata awan.

Masley a Mbərom a dakay anan ləbara saa wahay Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay

⁵ Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, dōwan a inde tə ngaman Zakari. Winen dō sə gədan dongo à way ahay anga Mbərom, dō sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dənə sə slala ana Haruna, bahay sə gədan dongo anà way a re. ⁶ Tinen cew maya tə dalay anahan nà, dō sa ga way didek aya pa 'am a Mbərom. Tə dəfan apan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom mə baslay aya nà, dəc dəc lele. ⁷ Əna wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

⁸ Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen apan i ga mer su way anahan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu dō sə slala ana Abiya ahay kà slak. ⁹ Do sə gədan dongo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

¹⁰ A alay a Zakari winen apan i vak awan ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à man a cəncan ata nà, dō a Mbərom ahay tinen apan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

¹¹ Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakan way anà Mbərom, ta day sə alay puway. ¹² Zakari a canan cəna, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel. ¹³ Əna maslay a Mbərom a jan: «Kê jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kə slənek anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. ¹⁴ A alay ata awan, ki taslay mivel tə mindel, anga wan ata awan. Do ahay bayak a təkede ti taslay mivel anga awahay ana wan ata re, ¹⁵ anga i təra dō məduwen a pa 'am a Mbərom. I

sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan. ¹⁶ I may anan ahay do sə Isəra'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. ¹⁷ I nay ahay kawa do maja'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, do maja'am anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbəda anan mivəl sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am â zlan atan pi zek. I mbəda anan mivəl su do sə dəfan apan anà Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa do didek aya kutok ite. Aday ata, do ahay ti ga inde mə lavay zek aya awan, anà Bahay a mənuko.»

¹⁸ Natiya, pə dəba anahan a wa ite, Zakari a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa: «Ni i san aday way ata i təra acəkan nà, kəkəməw? Anga nen nà, məcəd a coy, aday dalay uno dükwen ava anahan sə wahay wan sabay re.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ata a mbədaahan apan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way. A slənay ahay nen həna nà, sa naa dəkak anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata awan. ²⁰ Way uno sa jak i təra acəkan ata nà, kə dəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga na awan, ki təra do maandakan awan, ki mba apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl pə luvon ana way ata i təra aday.»

²¹ A alay ata ite, do ahay tinen apan ti ba anan Zakari uho. A gan masuwayan anà do sə uho ataya, anga kə njahak ayak u doh ata bayak awan.

²² Zakari a nay uho kutok nà, a mba apan sa jan 'am anà do ahay sabay, anga kə tərak do maandakan awan. A jan atan 'am nà, tə alay. Cəna, do ahay ta san zle i ga nə kə canak anan ahay anà awan a à man a cəncan ata wa.

²³ Natiya kutok, alay sa ga mer su way ana Zakari u doh sə mazlaḅ a Mbərom a ndav nà, a zla way anahan agay. ²⁴ Pə dəba sə way ataya wa nà,

uwar anahan Elizabet a təra do. Anjahay way sə kiya dāra ahay nà, winen a njahay way anahan agay, a wa: ²⁵ «Nagak anan i zek wa à Mbərom, anga həna waray sə dərlay inde upo sabay, aday do ahay ti mbasay upo sabay re.»

Maslay a Mbərom a dakan anan à Mariyama i i wahay wan

²⁶ Natiya, kiya a gan mbərka anà Elizabet nà, Mbərom a slənay ahay maslay anahan Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman Nazaratu, pə daliyugo sə Galile. ²⁷ A slənay anan ahay āga dəna inde dalay awan, tə ngaman Mariyama, dale a Yusufu. Yusufu ata nà, winen do sə slala ana Dawuda bije anahan.

²⁸ Maslay a Mbərom ata a zla pə cakay a Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am, dənama. Taslay mivəl bayak awan, anga Mbərom kə gak anak nga tə asan zek anahan. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»

²⁹ Əna Mariyama a sləne 'am a matana ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana ata jiya nà, a nan sa ja nə məw?»

³⁰ Maslay a Mbərom ata kutok a wa: «Kê jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kə gak anak sumor. ³¹ Həna nà, ki təra do ti zek cew awan. Ki i wahay wan mungol awan, ki dəf apan sləmay nà, Yesu. ³² I təra do məduwen a pa nga sə do ahay fok. Ti ngaman nà, wan a Mbərom sə bagəbaga mburom. Bahay Fetek Mbərom i man anan bahay ana bije anahan Dawuda. ³³ I ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nà, pa sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav kulibay.»

³⁴ Mariyama a mbədaahan apan anà maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Həna nà, kula mə zlangak tə dowan bay kutok nə aday way ata i təra nà, kəkəməw?»

³⁵ Maslay a Mbərom a mbədaahan apan, a wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak sərdədek kawa mezeze. Anga nan, wan a iken saa

wahay ata nà, winen cəncan awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. ³⁶ Ənga ca apan həna, Elizabet, dəna a mərbay anak, winen mə təra do awan, i wahay wan. Abay do ahay tə bayak nà, winen dərlay a coy, əna həna kiya kà gak anan mbərka kutok. ³⁷ Way aday Mbərom a mba apan sa ga anan bay nà, ibay.»

³⁸ Mariyama a mbədahan apan, a wa: «Nen nà, do si mer su way anà Bahay Mbərom coy. Mbərom awan, â ga kawa ananak a su jo a anan ata awan.»

Pə dəba wa kutok, maslay a Mbərom ata a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay ide anà Elizabet

³⁹ Pə dəba anahan a wa nà, Mariyama a slabak, kwayan'a a zla à bəzlom, à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. ⁴⁰ A zla àga Zakari. A dəzle cəna, a jan 'am anà Elizabet.

⁴¹ Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cəna, wan ana Elizabet à kutov ata a bal kuzled kuzled. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivél inde ana Elizabet. ⁴² A jan anà Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfak apak alay sə mazlaḅ anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» ⁴³ Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay àga nen kawa həna ata nà, Mbərom sa ma uno ite anaw? ⁴⁴ Anga nə sləne 'am anak iken su jo ata cəna, wan a dazlan sa bal à kutov uno, anga wan ata kə taslak mivél tə mindel. ⁴⁵ Ataslay mivél i tərak iken anga kə dəfak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anà Mbərom Ba Məduwen

⁴⁶ Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa:

«Mivél uno i həran nga anà Mbərom Ba Məduwen.

⁴⁷ Apasay uno i taslay mivél anga Mbərom, winen do sa tam nen.

⁴⁸ Anga winen kə bayakak pi nen bile anahan, aday na slak awan bay ata awan.

Ayaw, həna kutok do ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.

⁴⁹ Mbərom Ba Məgala kə gak uno mer su way lele aya bayak awan.

Sləmay anahan nà, cəncan awan.

⁵⁰ Do sa dəf apan nga ahay nà, ta gan i zek wa pa sə viyviya awan.

⁵¹ Kə gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.

Kə tak anan 'am anà do sa gan may anà ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.

⁵² Kə dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa, aday kə slabakak anan nga anà do mə nahay nga aya awan.

⁵³ Kə rahak anan do may sa han patan ataya tə way lele aya awan, əna do sə zlile ahay nà, kə rəzlak atan alay məgabar aya awan.

⁵⁴ Kə mak anan zek anà do si mer su way anahan Isəra'ila ahay.

Ta gak anan i zek wa, kə mbədəkek atan à nga wa bay, kə gak atan asan zek hwiya.

⁵⁵ Kawa anahan sə zlapan anan anà bje a mənuko ahay, tatə Ibərahima, aday tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»

⁵⁶ Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, do sa gan Baptisma anà do ahay

⁵⁷ Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njad wan kutok. A wahay wan mungol awan. ⁵⁸ Do sə cakay su doh anahan ahay tu do sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kə gak anan i zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivél pə kərtek awan.

⁵⁹ Natiya, wan ata a njahay luvon jəmaakan nà, do ahay ta nay ahay saa gədan mədəndalas, sa dəf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari.

⁶⁰ Əna may anahan awan a mbəda

apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»

⁶¹ Tə mbədahan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a dōwan inde matana pə slala anak ibay.»

⁶² Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. ⁶³ Natiya kutok, Zakari a cəce way sə vinde apan way, aday a vinde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan ma-suwayan.

⁶⁴ Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.

⁶⁵ Natiya, dō sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à bəzlom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təkər ləbara sə way a sə təra ata awan. ⁶⁶ Dō sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəməw?» Anga alay sə mazlāb a Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zambad a Mbərom anga sumor anahan

⁶⁷ Pə dəba a wa kutok, Apasay Cəncan awan a rahan à mivəl inde anà Zakari, bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan, a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa:

⁶⁸ «Zambaduko anan Bahay Fetek, Mbərom ana Isəra'ila ahay, anga kà gak atan nga lele, kə təmāk atan ahay à bīle wa.

⁶⁹ Kə slənək uko ahay anà mənuko ite, dō sa tam dō məgala awan pə slala ana Dawuda wa, dō sa ga mer su way anahan ata awan.

⁷⁰ Bina ba kə jak anan matanan kwakwa ta 'am ana dō maja'am anahan cəncan aya awan,

⁷¹ a wa, i təmay ahay mənuko à alay ana dō manidə a nuko ahay wa, aday à alay ana dō sa nak uko idə ahay wa fok.

⁷² Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor anahan sə zlapan anan

anà bije a mənuko ahay ata awan,

anga a bayak pə aḃan 'am a tinen ata hwiya,

⁷³ way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima, bije a mənuko ata awan.

⁷⁴ A wa, i təmay ahay mənuko à alay ana dō manidə a mənuko ahay wa,

aday dī mba apan sa gan mer su way mənəna ajəjar,

⁷⁵ dī gan mer su way tə cəved awan mənəna ines ahay,

pə idə a Mbərom, hus pə luvon a sifa a nuko saa ndav pə daliyugo wa.»

⁷⁶ Zakari a ja hwiya asa re, a wa:

«Iken, wan a cədəw a ana awan, ti naa ngamak dō maja'am a Mbərom sə bagəbaga mburom,

anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə ndakan anan cəved anahan,

⁷⁷ aday sə dakan anan anà dō anahan ahay nà,

winen i naa tam atan ta sə pəsen atan anan ines a tinen ahay.

⁷⁸ Anga winen nà, dō sa ga sumor, aday dō sə asan zek re.

A kay puko jiyjay anahan à mburom wa,

kawa pac sə sləray ata awan.

⁷⁹ Jiyjay ata i dəvan ayak anà dō sə idə zənnen ataya awan,

tinen bəse dō sə məke ahay coy ata awan,

i lagay mənuko à cəved sə zay inde.»

⁸⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa, Yuhana a har, a san nga lele, a zla way anahan à saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ila ahay ata kutok.

2

Awahay ana Yesu Almasihu

Mata 1.18-25

¹ A alay ata ite, bahay sə Ruma Agustus a jan anà dō si mer su way anahan ahay tē baslay anan sləmay su dō pə daliyugo anahan ahay ataya fok. ² Wita nà, mama'am sə baslay dō pə daliyugo sə Ruma ahay ata awan.

A tēra nā, à alay a Kiriniyus winen dō sē lavan nga anā daliyugo sē Siriya ata awan. ³ Anga nan kutok, kuwaya fok a zla saa vindek anan ayak sləmay anahan à wulen su doh ana bije anahan.

⁴ Natiya kutok, Yusufu ite a slabak à Nazratu pə daliyugo sē Galile wa, a zla pə daliyugo sē Yahudiya à wulen su doh sē Baytilama, man sē wahay ana bije anahan Dawuda. ⁵ Aday ta zla saa vindek anan ayak sləmay a tinen tē Mariyama, dāle anahan, winen mē tēra dō awan.

⁶ A alay a tinen à Baytilama à man ata kutok nā, wan a dēlay anan Mariyama, bina kà slak pə kiya anahan. ⁷ Aday a wahay wan mungol a murkwaya anahan, a kumboh anan à zana inde, a nahay anan à kudom* inde, bina man inde sē nahay ù doh sabay, anga mbəlok ahay tē zalak ayak.

Do sa bal gənwah ahay ta zla à Baytilama

⁸ Natiya awan, dō sa bal way ahay inde à kiβe sa man ata awan, tinen apan ti ba pə gənwah a tinen ahay sē luvon. ⁹ Maslay a Mbərom a sləray ahay à wulen a tinen inde. Jijjay sē mazlaβ a Mbərom a dəvay ahay patan pəzlad pəzlad, aday ta ma nga sē jəjar tē mindel.

¹⁰ Əna maslay a Mbərom ata a jan atan nā: «Kē jəjiren bay, anga na nak ikwen anan ahay nā, tē ləbara mugom a, sē taslan anan mivəl anā dō ahay fok. ¹¹ Dō sa tam dō mē wahay a anga kwanay biten à Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nā, Almasihu, Ba Məduwen. ¹² Ki i sənən anan pə minje sē way a anan: Ki njiden anan ayak wan cədew a ndələbəcəbe mē kumboh a à zana inde, aday mē nahay awan à kudom† inde.»

¹³ Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tē sləray ahay, tē jəpay tē maslay a Mbərom ata awan.

Tē taslay mivəl pə kərtek awan, tē həran nga anā Mbərom ta sē zambad anan, ta wa:

¹⁴ «Zambaduko anan Mbərom à bagəbaga mburom.

Zay ā ga inde pə daliyugo à wulen su dō anahan a sa zlan à nga ataya awan.»

¹⁵ Pə dəba anahan a wa nā, maslay a Mbərom ataya tē mbəsak anan dō sa bal way ataya awan. Ta ma way a tinen à man a Mbərom nā, dō sa bal way ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko à Baytilama, cuko ahay pə way a sē tēra à man ata kawa ana maslay a Mbərom sē dəkak uko anan ata awan.»

¹⁶ Cəna, tē slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak à nga anā atē Mariyama tē Yusufu aday ta wan a cədew a ata, mē nahay awan, à kudom‡ inde. ¹⁷ Dō sa bal gənwah ahay tē canan à wan ata cəna, tē dazlan sē dəkay anan way kawa ana maslay a Mbərom sa jan atan pa wan ata ata awan. ¹⁸ 'Am ana dō sa bal way ataya a ma nga sa gan masuwayan anā dō sē sləne 'am a tinen ataya awan. ¹⁹ Əna Mariyama nā, a daf anan à nga inde way a sē tēra ataya fok kəcek kəcek, a taa jalay apan à mivəl anahan inde.

²⁰ Pə dəba anahan a wa nā, dō sa bal way ahay ta ma way a tinen à kiβe à man sē gənwah a tinen ahay. Tinen apan ti zambad a Mbərom, tinen apan ti həran nga, anga way a tinen sē canan ta sē sləne ataya fok. Kē tərak kawa ana maslay a Mbərom a sa jan atan ayak kurre ata acəkan.

Adaf sləmay pə wan

²¹ A njahay pə dəba wa kwasuko kərtek nā, alay a a sla sē gədan mədəndalas anā wan ata kutok. Ta daf apan sləmay a nā, Yesu. Sləmay ata nā, sləmay mbala ana maslay a Mbərom sē dəkan anan anā Mariyama, à alay a kē tərak dō fan bay a ata awan.

* **2:7** Kudom sē Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sē gənwah ahay. † **2:12** Kudom sē Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sē gənwah ahay. ‡ **2:16** Kudom sē Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sē gənwah ahay.

Ta zla anan tə Yesu saa ka anan ù doh sə mazla6 a Mbərom

²² Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sə dakay anan nà, ta zla anan tə Yesu à Urəsalima sə dakan anan à Mbərom, ù doh sə mazla6 a Mbərom awan, ²³ anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde nà: «Murkwaya sə wan mungol a cəna, ma ga nga awan, anà Mbərom.Ş» ²⁴ Aday ta var way ta 'am kəray awan, anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde matanan: «Sa var nà, kurkudok ahay cew, kabay badəbada ahay cew.* »

Simiyon a ngəran anà Mbərom anga Yesu

²⁵ A alay ata ite, dowan a inde à Urəsalima à man ata awan, tə ngaman Simiyon, winen dō didek a aday a jəjaran anà Mbərom cəvedabay. Winen apan i ba anay ana dō saa tam anan Isəra'ila ahay ata awan. Apasay Cəncan a dukwen inde à mivəl anahan. ²⁶ Ba Apasay Cəncan a kə dakak anan anan, i mac fan bay si i canan anà Almasihu a Mbərom saa slənay anan ahay ata aday.

²⁷ A alay ata ite, Apasay a Mbərom kà nak anan ahay Simiyon ù doh sə mazla6 a Mbərom. Aday bəbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu à man ata, saa zugulan way kawa mə vinde a à Tawrita ana Mbərom inde ata awan. ²⁸ Cəna, Simiyon a təma anan wan à alay anahan inde, a gan suse anà Mbərom, a wa:

²⁹ «Bahay Mbərom, 'am anak a su jo kurre ata kà gak zek kutok.

Həna nà, mbəsak nen 6ile anak nà mac. Nen à zay inde kutok.

³⁰ Anga həna nə canak anan tə idə uno njœk anà dō iken sə slənay saa tam anan dō ahay ata awan.

³¹ Winen, iken sə lavan a zek anà dō sə daliyugo ahay fok ata awan.

³² Winen nà, jiyjay sə dakan anan way anà dō sə daliyugo ahay fok, aday winen i varan mazla6 anà dō anak Isəra'ila ahay.»

³³ 'Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà Yesu ata nà, a gan masuwayan à bəbay anahan tə may anahan a təkə fok.

³⁴ Natiya kutok, Simiyon a daf patan ngama, aday a jan anà Mariyama, may a Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila ahay bayak awan, aday i naa təran cəved sa njad sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re. Winen i təra dō saa dakan anan Mbərom anà dō ahay, əna dō ahay ti təma 'am anahan bay. ³⁵ I kay anan ahay uho abayak nga su dō mi dər ataya awan. Əna iken, Mariyama nà, way i cəbak à mivəl inde kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

³⁶ A Urəsalima à man ata nà, dō maja'am a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman Anna. Winen dəna ana Fanuwel, dō sə zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a coy. Ba kə njahak abay pi zek tə mbaz ava cuw6e tə dalay anahan awan, əna mbaz a mac panan. ³⁷ A njahay winen mədukway sə uwar awan, ava anahan kà gak həna kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a fudo. Winen apan i ga mer su way ù doh sə mazla6 a Mbərom hwiya, luvon tə ipec a təkə. Winen apan i ga amboh tə sumaya awan.

³⁸ A alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde ata nà, Anna a zla à man a tinen awan, a gan suse à Mbərom. A təkəren ləbara a Yesu anà dō sa ba aday Mbərom i tam anan Urəsalima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəba à Nazratu

³⁹ Pə dəba anahan a wa, atə bəbay a Yesu tə may anahan ta ndav anan sa ga way kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde ataya nà, ta ma way a tinen pə dəba à wulen su doh a tinen à Nazratu pə daliyugo sə Galile kutok. ⁴⁰ Natiya awan, wan ata kə hərak. Kə njadak məgala lele, kə njadak kəlire†

Ş 2:23 Ca pə Gurtaaki 13.2, 12. * 2:24 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 12.8. † 2:40 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

lele re, aday Mbərom a pəlay anan cəvedəbay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

⁴¹ Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə Pasəka à Urəsalima wa.

⁴² Ava ana Yesu a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.

⁴³ Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan tə may anahan ta ma pə dəba sa zla agay. Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətak njahay way anahan à Urəsalima. Aday atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə sənək pi zek bay. ⁴⁴ Tinen tə bayak nà, i ga inde à wulen su dō a tinen ahay. Ta zla way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya. Matanan tə dazlan sə pəlay anan à wulen su dō a tinen ahay, tə məndala anahan ahay wa. ⁴⁵ Əna ta tak anan à nga à wulen su dō ataya inde bay, ta ma pə dəba à Urəsalima, saa pəlay anan ahay à man ata wa.

⁴⁶ Hus pə luvon maakan anahan a ta saa tan à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen mə njahay awan, à wulen sə miter sə Tawrita ahay inde. Winen apan i pak sləmay pa 'am a tinen, aday winen a dukwen winen apan i cəce patan wa 'am ahay ite.

⁴⁷ A ma nga sa gan həbəkəkka anà dō sa pak sləmay pa 'am anahan ataya fok, anga 'am anahan a sə mbədahan atan apan ata nà, tə mərīke sa san way awan.

⁴⁸ Atə bəbay anahan tə may anahan tə canan kutok nà, a gan atan həbəkəkka re. Anga nan awan, may anahan a jan, a wa: «Wan uno, ka gan umo ata nà, way maw? Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak aday zek kà dak umo ndəlekeke sə pəlay iken nà, angamaw?»

⁴⁹ A mbədahan atan apan, a wa: «Kə pəlen nen nà, angamaw? Kə sənən apan abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay uno bidaw?»

⁵⁰ Əna tə sənək anan 'am anahan a sa jan atan ata bay.

⁵¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a ma tə tinen a təkə fok à Nazaratu. Kə dəfak anan apan anà atə bəbay anahan tə may anahan. May anahan nà, a daf anan way a sə təra ataya fok à nga anahan inde kəkək lele.

⁵² Natiya awan, Yesu winen apan i har, winen apan i san nga kurkwer. A zlan à nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà dō ahay fok re.

3

Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Natiya, Tiberiyas kà gak à bahay inde ava kuro nga dāra pə daliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà daliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga anà daliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərak anahan Filip dukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə daliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya dukwen a lavan nga anà daliyugo sə Abilene. ² Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. A alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mə njahay a nà, à saf inde taayak.

³ Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zliner sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà dō ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁴ Matanan kawa ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḅe, a wa:

«Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a lele fəhhe.

⁵ Futor ahay fok, rihen a wa, ndisen uda awan.

Bəzlom tə culok ahay, mbəzlen a wa, à ga fəkətuwwa lele.

Cəved mə slaray aya fok, tê tavay nga.
Cəved mi nes aya fok, tê ndakay zek lele.

6 Matanan, dō ahay fok ti san apan Mbərom i tam anan dō ahay kutok.*»

7 Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zla à man a Yuhana, aday â sa gan atan baptisma. Yuhana a jan ù dō ataya, a wa: «Kwanay zahav su kòn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə dəkak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? 8 Gen mer su way lele aya aday sə dəkay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. Bina, kâ sa dəfen ajalay nga a kwanay ta sa jəka: “Manay nà, wan ana Ibərahima ahay asanaw” ata bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya, wan ana Ibərahima aya tətə. 9 Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.»

10 Dō ataya tə cəce panan kutok, ta wa: «Aday mâ ga həna nà, kəkəma kutok anaw?»

11 Yuhana a mbəđahan atan apan, a wa: «Dō aday zana anahan ahay inde cew ata nà, â varan panan wa anà dō aday zana anahan ibay ata awan. Dō aday way sa pa anahan inde ata dukwen, â varan panan wa anà dō hinen, aday way sa pa anahan inde apan itəbay ata awan.»

12 Dō sə cakal jangal ahay ite ta zlak ayak à man a Yuhana anga aday â gan atan baptisma ite re. Tə cəce panan, ta wa: «Miter, mi ga həna nà, kəkəma ite anaw?»

13 A mbəđahan atan apan, a wa: «Kâ sa təmihen way pə dō ahay wa zal pə mbala ana bahay a kwanay sa jak ikwen ata bay.»

14 Suje ahay ite asa tə cəce panan, ta wa: «Aday manay həna nà, mâ ga kəma ite anaw?»

A mbəđahan atan apan, a wa: «Kê ngəzəren dala pu dō ahay wa tə

məgala, kabay ta sa gad patan mung-walay bay. Tislen mivel nà, pə dala sa ga mer su way a kwanay adəka.»

15 Anga nan kutok, dō ataya fok tinen apan ti bayak à nga a tinen inde ta sa ja nà: «Həna anan nà, i ga nə Almasihu bay dəge?»

16 Əna Yuhana a mbəđahan atan apan à tinen ata fok, a wa: «Nen nà, na gak ikwen baptisma nà, tə a'am cəna coy. Əna, dō hinen inde i nay ahay pə dəba uno wa mba, winen a zalay nen tə mazla6 lele. Nen, na slak sə hədek pə cakay anahan aday ni pəsakan anan libər sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan, aday tə uko.

17 Dowan ata nà, i nay ahay tə gəsədaf anahan a à alay inde saa vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà ndaw i de anahan, janjar dukwen i dəfan uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula itəbay ata awan.»

18 Natiya, Yuhana a dakan anan ləbara sa 'am a Mbərom mugom a, anà dō ataya nà, ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am azar aya re.

19 Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə ngaman Hirudiya, pə wan-bay anahan wa. Aday dukwen winen apan i ga way lelibay aya inde azar aya bayan a re. Anga nan, Yuhana a jan apan anga mer su way anahan a lelibay ataya awan. 20 Əna Hiridus a ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa re. A ban anan Yuhana, a dəfak anan ayak à dangay.

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

21 Natiya awan, à alay ana Yuhana winen apan i gan baptisma anà dō ahay mba ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re. A alay a Yesu winen apan i ga amboh ata nà, bagəbaga mburom a təba pangaya. 22 Apasay Cəncan a dazay ahay apan ti zek a kawa badəbada dəgurzelehhe.

* 3:6 Ca pə Esaaya 40.3-5.

'Am a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Iken nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nen a nə taslay mível bayak a nə tə iken awan.»

Bije ana Yesu ahay

Mata 1.1-17

²³ A alay a Yesu sə dazlan sə đakay anan ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə ana dō ahay sə bayak nà, winen wan ana Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan ana Heli, ²⁴ Heli wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Matatiya, ²⁵ Matatiya wan ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay, ²⁶ Nagay wan anan Mahata, Mahata wan ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon, Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana Yoda, ²⁷ Yoda wan ana Yowanan, Yowanan wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila, Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel wan ana Neri, ²⁸ Neri wan ana Melki, Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam, Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan ana Eri, ²⁹ Eri wan a Yosuwā, Yosuwā wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim, Yorim wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, ³⁰ Lewi wan ana Simiyon, Simiyon wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana Eliyakim, ³¹ Eliyakim wan ana Meliya, Meliya wan ana Mena, Mena wan ana Matata, Matata wan ana Natan, Natan wan ana Dawuda, ³² Dawuda wan ana Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna wan ana Nasunu, ³³ Nasunu wan ana Aminadabu, Aminadabu wan ana Adəmin, Adəmin wan ana Arəni, Arəni wan ana Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares wan ana Yahuda, ³⁴ Yahuda wan ana Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku, wan ana Ibərahima, Ibərahima wan ana Tarak, Tarak wan ana Nakor, ³⁵ Nakor wan ana

Saruku, Saruku wan ana Ragaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan ana Eber, Eber wan ana Sala, ³⁶ Sala wan ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada, Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, ³⁷ Lemek wan ana Matusala, Matusala wan ana Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam, ³⁸ Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà, wan ana Mbərom awan.

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Coy, pə dəba ana Apasay Cəncan a sa nay ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à zlınder sə Urdon wa. Aday Apasay ata a zla anan à man sa saf inde à kiə. ² Winen à saf inde à man ata nà, luvon kwa kuro fudō, Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon kwa kuro fudō ata fok nà, Yesu kə tukumok awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav kutok nà, may a han apan tə mindel.

³ Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anan à təra đaf bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ba mə vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdek bay.*”»

⁵ Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə bəzłom zəbor awan, a đakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, kawa akəbac ide. ⁶ A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlađ sə zlıle anahan a təke fok. Anga way a iken sə canan anaya fok nà, mə vuro a à alay uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà đowan a kawa su no. ⁷ Kə dukwek uno gərmec ù vo aday kə hərak uno nga nà, way a anaya fok ni varak atan.»

⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3.

Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kàrtek.†»

⁹ Pə dəba anahan a wa asa nà, Fakalaw a zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsalima, a ján anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom a cəkəḁkəḁ a aday sololo re. Aday a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek kwa à man a anan wa à məndak bidaw! ¹⁰ Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken” asanaw? ¹¹ Aday dukwen, a wa: “Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kà saa bərgosl anan saray anak ahay pu kon bay‡” bidaw?»

¹² Yesu a mbədahan apan asa re, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Kà sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.Š”»

¹³ Pə dəba anahan a wa, Fakalaw kà yak nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak anan, a zla way anahan pə cakay anahan wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Pə dəba ana way ataya wa fok kutok, Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile, winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom awan. Do ahay tə dazlan sə təkər anan ləbara sa 'am anahan awan, anà do ahay à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon pu kon. ¹⁵ Yesu a dukwen kə dakak anan anan 'Am a Mbərom anà do ahay à doh sə wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a zla à doh sə wazay ata awan. A slabak anga aday i jangan Deftere a Mbərom anà do ahay. ¹⁷ Tə varan ahay Deftere ana Ezaya, do maja'am a Mbərom. A təba

anan Deftere ata awan, a njad man sə jinge, winen apan i ja nà:

¹⁸ «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen.

A zəba nen anga aday sə dakan anan à do mətawak aya awan, ləbara mugom awan.

A slənay ahay nen sa jan anà do sə dangay ahay nà: “Həna ti mbəsak kwanay coy”,

aday anà hufof ahay nà: “Həna ide a kwanay i təba kutok”.

A slənay ahay nen saa tam anan do aday tinen apan ti ga atan alay ataya à dəce a tinen ahay wa,

¹⁹ aday sa naa dakay anan awa a Mbərom sa kay anan ahay sumor anahan ata kà slak.*»

²⁰ Pə dəba wa kutok, a tacay anan Deftere ata awan, a man anan anà do sa ga mer su way à doh ata awan. A njahay way anahan kutok. Do su doh ataya fok ide pə winen həməcəcce, tinen apan ti ca apan.

²¹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a kwanay sə sləne à Deftere a Mbərom wa ata nà, həna biten way ata kà gak zek coy.»

²² 'Am anahan a lele sa jan atan ata nà, a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen nà, do lele awan. Əna aday na wa, winen nà, wan ana Yusufu ba? Aday a gəbay wurwer sa san way a anahan a matanan ata awanaw?»

²³ Natiya, Yesu a jan atan apan kutok, a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa 'am kawa həna a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tə alay anak awan. Matanan, way anak a manay sə sləne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan à kon anak awan ite bidaw?»»

²⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna à kon anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a asa re. A alay ana Eliya do maja'am a Mbərom winen inde

† 4:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13. ‡ 4:11 Ca pə Jabuura 91.11-12. § 4:12 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. * 4:19 Ca pə Esaaya 61.1-2.

mba ata nà, iven kà gak bay ava maakan tə kiya mbərka. May kà nak pə daliyugo bayak awan. Aday dukwen, mədukway sə uwar ahay nà, inde pə daliyugo sə Isəra'ila re asanaw? ²⁶ Əna Mbərom kə slənek anan Eliya əga mədukway sə uwar ataya bay. Si Mbərom a slan anan nà, əga mədukway sə uwar a inde winen à Sarəfat pu kon sə Sidon bidaw?† ²⁷ Aday à alay ana Elize dō maja'am ana Mbərom ata dukwen dō mə dugwad aya inde bayak a pə daliyugo sə Isəra'ila, əna Elize kə mbərak dōwan kwa kərtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen dukwen dō sə daliyugo sə Siriya.‡»

²⁸ Natiya kutok, dō mə njahay aya ù doh sə wazay ata, tə sləne 'am ata cəna, a cəban atan tə mindel, mivel a tinen a ban nə kawa uko. ²⁹ Tinen a fok tə slabak, tə ngəza anan kucəcəren kucəcəren, ta zla anan zad à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sə culok. Ta zla anan pə zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. ³⁰ Əna a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene à nga

Markus 1.21-28

³¹ Pə dəba anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sə Kafarnahum pə daliyugo sə Galile. Pə luvon sa man uda awan, a dakan atan anan way ù doh sə wazay. ³² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a dakay anan way nə, tə mazlaḅ awan, dodok dodok lele.

³³ Dōwan inde ù doh à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: ³⁴ «Iken Yesu, dō sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə dō maslan a Mbərom Cəncan awan.»

³⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kə bəbal awan bay, hayak à dōwan ata wa adəka.»

Cəna bəram, setene ata a lar anan dōwan ata à məndak à wulen su dō ahay inde à man ata awan. A nay à dōwan ata wa bok, a mbəsak anan mənəna sa gan awan kwa mənəcək.

³⁶ Way a sə təra ata kə gak anan masuwayan anà dō ataya fok, ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Jəba su dō wura həna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tə məgala sə mazlaḅ awan, aday tə bənan à 'am wa acəkan re.»

³⁷ Dō ataya ta tan 'am à ləbara ana Yesu pə daliyugo ata təday fok.

Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Natiya awan, Yesu a nay ù doh sə wazay wa cəna, a zla əga Simon. A tan ayak à nga anà jəje a Simon winen lelibay. Nga a bərzlan tə mindel. Ta gan kem, à mbar anan ite. ³⁹ Yesu a zla pə cakay anahan awan, a kudək apan. A ngəraz pə dəvac sa nga sə bərazl ata cəna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

⁴⁰ Pə dəba ana pac sə slahay ù doh wa ite nà, dō ahay ta zlak anan ayak tu dō sə dəvac a tinen ahay cara cara bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa daf patan alay kərtek kərtek a tinen awan, aday tə mbərak fok. ⁴¹ Apasay lelibay aya ta nak ahay à dō ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nà, Wan a Mbərom wanahan!» Əna Yesu a ngəraz patan, a gafan atan 'am anga aday tã ja matanan bay. Bina ta san zle, winen nà, Almasihu a wanahan.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kibe ahay

Markus 1.35-39

⁴² Ide a cəde sidew a nà, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kibe, à saf inde. Əna dō ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan ayak à nga kutok, ta gan may nà, abay à mbəsak atan bay.

⁴³ Əna Yesu a jan atan nà: «Abay təde ni zla adəka, saa dakay anan ləbara

† 4:26 Ca pə 1 Laamiiḅe 17.8-16. ‡ 4:27 Ca pə 2 Laamiiḅe 5.1-14.

sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà dō sə wulen su doh sə kiβe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nà, saa ga mer su way ata awan.»

⁴⁴ A zla sə wazay pu kon pu kon ù doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

5

Yesu a ngaman anà dō sa ban kələf aya inde

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Dō ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngəđac zek ahay tə mindel, anga a nan atan sə sləne 'am a Mbərom.

² Coy a canan ayak anà kwalalan ahay cew pa 'am məguguje. Dō sa ban kələf ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. ³ A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anà Simon a nà, à hədək anan kwalalan anahan ata pa 'am məguguje wa mənjoek, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anà dō ahay kutok.

⁴ Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anà Simon, a wa: «Hədək anan kwalalan pa man sə a'am sədek awan, aday kə liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kələf ahay.»

⁵ Simon a mbəđahan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan sə luvon a anan ndekərkerre, mə njəkak ahan bay, mə nahay apan nə hwiyo. Aday dukwen mə bənak kələf a kwa kərtek bay. Əna ka jak umo həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday bidaw!»

⁶ Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kələf ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anà zuvo sə məndah. ⁷ Tə ngaman ayak anà dō à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Dō ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kələf ahay. Bəse coy a nan anà kwalalan ataya sə

kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kə zalak.

⁸ Simon Piyer a canan anà way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a ja nà: «Ba Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen dō sə atahasl.»

⁹ Simon tu dō si mer su way anahan ataya ta ma nga pə ajəjar anga kələf a sa ban ata kə zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. ¹⁰ Way ata kə gak anan masuwayan anà atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen dō sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anà Simon, a wa: «Kə jəjar bay. Iken ki təra həna adəka nà, dō sə njudo dō sə pəruho azar ahay, bina iken dō sa ban kələf sabay.»

¹¹ Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am məguguje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Natiya, Yesu winen ù kon hinen asa. Tə zlangay tə dōwan a inde mə dugwad awan. Dōwan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan amboh, a jan nà: «Ba Məduwen, kə zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

¹³ Yesu a ndəđoy alay, a laman ta sa jan nà: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

Kwayan'a, dəvac a dōwan ata a ndalay panan, kə mbərak.

¹⁴ Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kə sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gəđan dūngo à way ahay anga Mbərom, à zəzor iken. Aday kə var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday dō ahay tə san apan zugol anak kə ndəvak.»

¹⁵ Kwa abay Yesu kə jak anan kə sa đakan anan à dōwan bay təkede nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay

sa ta 'am pə daliyugo ata təday bayak awan. Do ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa sləne 'am anahan, aday à mbar atan à dəvac a tinen ahay wa.

¹⁶ Əna Yesu a a zla way anahan, a njahay à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à Mbərom à man ata awan.

Yesu a mbar anan dowan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan i tətakan way anà do ahay. Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə njahay a pə cakay anahan. Do ahay ta nay ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: do sə Galile ahay, do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan do ahay.

¹⁸ A alay ata ite, dowan aya inde tə gəbak ayak do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Ta gan may sa zla anan u doh à man a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan. ¹⁹ Əna ta san sa jəka ti zla anan u doh nə ta sə wuraw bay, anga do kə zalak u doh awan, rođ ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak dowan a pə lala ata tə libər u doh, đinger à man a Yesu awan. A dəzle à wulen su do bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am a Yesu.

²⁰ Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata nà, a jan anà dowan a dəvac ata awan, a wa: «Car uno, nə pəsek anan anan ines anak ahay coy.»

²¹ Pə dəba a 'am anahan ata wa kutok nà, Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su do wura həna anan sə jənan pa 'am anà Mbərom matana ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines su do anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

²² Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen way matanan à mível a kwanay

inde nà, angamaw? ²³ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: «Nə pəsek anan ines anak ahay» ata daw, kabay sa ja: «Slabak, zla» ata daw? ²⁴ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Do nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.»

A jan anà dowan a mə təra à məndak ata kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay.»

²⁵ Cəna, dowan ata a slabak pə ide su do ataya fok. A gəba lala anahan a sə nahay apan ata awan, a zla way anahan agay, ta sə həran nga anà Mbərom.

²⁶ Way ata a gan masuwayan u do ataya fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, də canak anan anà way ma ga masuwayan awan.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a may ahay u doh wa nà, a canan anà do sə cakal jangal a inde tə ngaman Lewi*, winen mə njahay a u doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!»

²⁸ Dowan ata a slabak kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok à man ata awan, a pərahan azar.

²⁹ Pə dəba wa kutok Lewi sə dowan ata a da way sa pa bayak a əga winen sə təma anan Yesu. Do sə cakal jangal ahay tu do azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way sa pa pə kərtek a tatə Yesu.

³⁰ Aya əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay nà, way ata kə zlak atan à nga bay. Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen way pə kərtek a tu do sə cakal jangal ahay aday tu do sə atahasl ahay nà, angamaw?»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà do sə disise bay, si do sə dəvac ahay. ³² Nen na nay ahay sa naa ngaman anà do sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà do sə atahasl ahay, anga aday tə yam pə ines a tinen ahay.»

* 5:27 Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re.

*Acæce way pə sumaya
Mata 9.14-17; Markus 2.18-22*

³³ Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama kəlanaw?»

³⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, do mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itəđaw? Matanan bay! ³⁵ Əna pa pac a do sə gəba dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

³⁶ Natiya kutok, Yesu a təkəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula dōwan saa ngəraw anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak dōwan a kà gak matanan nà, kə nəsek anan zana wiya ata bidaw? Aday zana məduwer ata dukwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba? ³⁷ Aday dukwen, dōwan saa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà, ibay.† Dōwan a kà sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo dukwen kə nəsek. ³⁸ Kak matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite. ³⁹ Dōwan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

6

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw, ta pa.

² Əna azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way

aday təde abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?» ⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom ata awan, a pa, aday do anahan ahay dukwen, kə varak atan, ta pak re. Abay təde saa pa nà, do sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom dəkdek bidaw?»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Natiya awan, pə luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla à doh sə wazay, winen apan i wazay. Dōwan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. ⁷ Miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay tinen apan ti dəfan idə anà Yesu, ata aday, kak kə mbərak anan do pə luvon sa man uda awan nà, ti njad apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

⁸ Aya əna, Yesu nə a san way a tinen sə bayak ata zle. Anga nan, a jan anà dōwan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su do anaya inde.» Cəna, dōwan ata a slabak, a tavay jek à wulen su do ataya inde.

⁹ Natiya, Yesu a jan anà miter sə Tawrita ahay tə Farisa ataya fok, a wa: «U no sə cəce pikwen wa: Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Təde sa tam anan sifa su do daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?»

¹⁰ Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà dōwan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndəđoy anan alay anak.»

† 5:37 Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay kabay a'am sa sa, anga do sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kad ata bay. * 6:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7.

Dowan ata a ndədoy anan alay anahan cəna, wuret alay anahan kə pəsakak.

¹¹ Əna, way ata kə cəbak anan anə do ataya awan. Ta ma nga sa vad apan awiyaway, aday kəkəma ti i ga anan tə Yesu anaw.

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² A luvon ataya inde kutok nà, Yesu a ján wanahan à bəzlom saa ga amboh. A nahay apan hwiyoop tə ide cekərkarre sa gan amboh anə Mbərom.

¹³ Ide a a cəde kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anə njavar anahan ahay tē halay nga pə cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, do maslan ahay.

¹⁴ Sləmay a tinen aya həna: Simon, dowan a Yesu a ngaman tə sləmay hinen, Piyer† ata awan, aday Andəre, mərak ana Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome, ¹⁵ Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Simon do manide sə Ruma ahay, ¹⁶ tə apan Yuda wan ana Yakuba aday tə apan Yudas Iskariyot, do saa ga dəf pə Yesu ata awan.

Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayak awan

Mata 4.23-25

¹⁷ Pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu tu do maslan anahan ataya tə dazay à bəzlom wa, tə tavay pa man barbara a fadada. Njavar a Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak awan. Aday man su do azar aya ta nay kwa ù kon a azar aya wa, kawa do sə Urəsalima pi zek tu do sə Yahudiya azar aya, tə apan do sə wulen su doh aya bəse tə bəlay ataya, kawa do sə Tirus ahay aday tu do sə Sidon ahay fok, tinen à man ata awan.

¹⁸ Ta nay ahay nà, sa naa pak sləmay pa 'am anahan ahay, aday sa naa njad zay si zek a tinen ahay. Aday do setene sə hurvos atan ataya dukwen ta nak ahay, aday fok tə

mbərak re. ¹⁹ Kuwaya a gan may sə laman alay à Yesu, anga məgala sa mbar do ahay a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivəl tə dəce

Mata 5.1-12

²⁰ Natiya awan, Yesu a ca pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivəl inde anga kwanay, do mətawak aya awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga kwanay.

²¹ Ataslay mivəl inde anga kwanay, do may a han pikwen həna ataya awan, anga ki naa rihe pə luvon a inde nà, mbodol mbodol mba.

Aday ataslay mivəl inde anga kwanay, do sə jalay mərava ahay ite asa, anga ki naa mbisen pə luvon a inde mba.

²² Kak həna do ahay ta nak ikwen ide, tə rəzlak kwanay à wulen a tinen wa, tə gənahak ikwen, ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə dəfen nga pi nen Wan su Do nà, tislən mivəl adəka.

²³ Pə luvon a ta gak ikwen way matana ataya cəna, tislən mivəl, ndəzlen tə ambasay adəka, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom.

Anga bje a tinen ahay dukwen ta gak anan ahay anə do maja'am a Mbərom ahay kətanən re.

²⁴ Əna, kwanay do sə zlile ahay nà, dəce inde pikwen, anga ba kə njiden panan magwagway a kwanay həna pə daliyugo coy.

²⁵ Kwanay, do ma rah aya həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga may i naa rawad kwanay pə luvon a inde mba.

Kwanay, do à ambasay inde həna ataya awan, dəce inde pikwen,

† 6:14 Piyer: kawa sa ja nà, Pəkərad.

anga ki naa yimen ta sə jalay mərava pə luvon a inde mba.

- ²⁶ Kak həna do ahay ta ja pikwen nə 'am lele aya nə, dəce inde pikwen, anga bije a tinen ahay dukwen tə varak anan zlangar matanan anə do maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Mata 5.38-48, 7.12

- ²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa:

«Kwanay do sə puko sləmay ahay, nen apan ni jak ikwen: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen anan sumor anə do sa nak ikwen ide ahay. ²⁸ Pəsen 'am lele aya anə do sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh anə Mbərom anga do sa ga alay tə kwanay ahay.

²⁹ «Dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nə, mbədahan anan apan day hinen asa. Kabay dowan a kə ngəzərak panak zana anak məduwen a sa pak pi zek ata nə, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

³⁰ «Dowan a kə cəcihek panak wa way nə, kə sa gan anan azay bay, varan. Kabay dowan kə ngəzərak panak wa way anak nə, mbəsakan anan, kə cəce a panan bay.

³¹ «Way a aday həna ki gen anan may do ahay tā gak ikwen anan nə, gen atan anan dukwen matanan re.

³² «Kak kə pəlen nə, do sə pəlay kwanay ahay dəkdek nə, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa do sə atahasl ahay dukwen tə pəlay nə, do sə pəlay atan ataya re asanaw? ³³ Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù do sa gak ikwen sumor ahay dəkdek ata nə, mərdok sə ayanga a kwanay wuraw? Abay do sə atahasl ahay nə, ta ga nə matanan bay cara daw?

³⁴ «Kak kə viren anan gudire nə, anə dowan aya aday kə sənən zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda tətə ataya nə, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay do sə

atahasl ahay təkede tə varan gudire nə, anə dowan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda tətə ataya bidaw? ³⁵ Əna, adəka bay, pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, əna mənəna sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanan nə, ki i njiden magwagway bayak awan, ki tərən nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nə, anə do sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anə do sə huwan ahay fok re. ³⁶ Gen anan sumor i zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nə, winen do sa gan sumor ù do.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kə si men anan anan mungok ù do azar aya à mivél inde bay. Ata Mbərom dukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kə bənen do à mivél inde bay. Ata Mbərom dukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re. Pəsen anan anan ines anə do ahay, aday Mbərom dukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

³⁸ «Viren anan way anə do ahay, aday Mbərom dukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nə, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucucə aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nə, tə way a kwanay sə lavan uda anə do ahay ata awan.»

³⁹ Yesu a təkəren atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Do hurof a nə, i mba apan sə bənan alay anə hurof car a tətə daw? Kak matanan nə, ti slahay à gujar inde cew maya bidaw? ⁴⁰ Do sə jangay nə, i zalay miter anahan bay. Əna do sə jangay ata i ndav anan ajangay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

⁴¹ A jan atan asa, a wa: «Iken nə, ka mba apan sə canan anə cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nə, ka mba apan sə

canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴² Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Ənga, nə gəbak anan ahay cukol i ide wa”, aday cəkəbay iken a nə dədom i ide anak a inde zləngəddə nà, kə gəbak anan ahay wa bay re asanaw? Mbadəmbada bidəka! Ənga, gəbay anan ahay dədom i ide anak a wa, aday ki ca ide lele. Ata aday ki i mba apan sə gəbay anan ahay cukol ide anà mərak anak wa nà, nà.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. ⁴⁴ Anga na awan, dā san anan dədezl si sé ahay fok nà, pa wan a tinen aya wa. Dowan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway i sé sə jəgem wa nà, ibay. Dowan sa sa bənay ahay maka i sé sə iyam wa dukwen ibay re. ⁴⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfədefe, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lele ata wa. Aday dō sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. Bina təbəlem su dō a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa.»

Jike su doh ahay cew

Mata 7.24-27

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno “Bahay, Bahay!” nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday ki gen ata bay asanaw? ⁴⁷ Ni dəkak ikwen anan həna. Do zəzen a kà nak à man uno, kə slənek 'am uno, kə dəfak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? ⁴⁸ Winen a ga minje nà, tu dō sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke sədek dezl pə pəkərad, a pəkay ahay saray su doh anahan pə pəkərad ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh a mi dezl ata awan, əna doh ata kə mbəzlak bay, anga saray su doh ata ma pak a lele. ⁴⁹ Əna dō sə sləne 'am uno aday

kə dəfak anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu dō sa dezl doh anahan pə yugo mənəna sa pak a saray a ata awan. Iven a ga, zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh ata cəna, doh ata a mbazl sekeď sekeď kwayan'a.»

7

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

¹ Natiya kutok, pə dəba anahan a wa, Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anà dō ahay nà, a slabak, a zla way anahan à wulen su doh sə Kafarnahum.

² Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə bile anahan a inde dəvac awan, bəse winen apan i ndav zek coy. ³ Matanan, bahay sə suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a slənay ahay məced sə Yahuda ahay à man anahan sa naa gan kem, aday à zla saa mbar anan bile anahan ata ite.

⁴ Natiya, dō ataya tə dəzley ahay à man a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta sa jan nà: «Dowan ata nà, abay kə slənen anan ayam anahan ite nà, təde. ⁵ Winen a pəlay dō a mənuko ahay tə mindel, aday sə hanan umo doh sə wazay ata dukwen, winen a re.»

⁶ Natiya awan, Yesu a zla tə məced ataya kutok. Abay bəse tinen apan ti dəzle əga bahay sə suje ata kutok nà, dowan ata a slənay car anahan ahay pə cəved sa naa jan à Yesu nà: «Ba Məduwen, kə yay nga sa nay ahay bay, anga nen na slak təde aday ki dəzley ahay əga nen bay. ⁷ Anga nan, na ca apan nà, ni zlak ayak ta nga uno awan, à man anak a nà, na slak bay. Ja 'am anak a dasl kərtek cəna, bile uno i mbar. ⁸ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dowan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anà dō hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anà bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

⁹ Natiya, Yesu a sløne anan 'am ataya fok cəna, a zlan à nga lele. A mbədahay 'am pu do sə pərahan ayak azar ataya, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdek awan, kula na tak anan à nga anà do sa daf upo nga lele kawa dowan a anan à wulen su do sə Isəra'ila ahay bay.»

¹⁰ Do maslan ataya ta ma pə dəba àga bahay sə suje ata kutok. Taa tan ayak à nga anà bīle anahan ata nà, kə mbərak, winen inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mədukway sə uwar inde, ma mac awan

¹¹ Natiya kutok, pə dəba anahan a wa nà, Yesu a zla à wulen su doh a inde tə ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tə do ahay bayak a tə pərahan azar. ¹² Bəse Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh ata inde nà, tə zlangay tu do ahay tə gəbak ahay məsinde, tinen apan ti zla anan à məke. Məsinde ata nà, wan ana mədukway sə uwar a inde, mənduwel awan. Do ahay bayak a tinen apan ti zla tatə uwar ata pa 'am jəvay.

¹³ Aday kutok, Yesu Ba Məduwen a canan à mədukway sə uwar ata cəna, a gan ĩ zek wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kà yam bay.»

¹⁴ Cəna, a zla, a laman alay anà lala sə gəba məsinde ata awan, do sə gəba məsinde ataya tə tavay. Yesu a jan anà məsinde ata, a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»

¹⁵ Cəna, wan ata a slabak acəkan, a njahay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a man anan à alay inde anà may anahan.

¹⁶ Do sə canan à way a Yesu a sa ga ata nà, ta ma nga pə ajəjar, tə həran nga anà Mbərom ta sa ja nà: «Do maja'am a Mbərom məduwen a kà nak ahay à wulen a mənuko inde» aday «Mbərom kà nak sa man zek anà mənuko do anahan Isəra'ila ahay.»

¹⁷ Ləbara sə way a Yesu a sa ga ata ta 'am təday pə daliyugo sə Yahudiya, aday pu kon azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata a slan do ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

¹⁸ Natiya awan, njavar ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata, tə təkəren anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà njavar anahan ahay cew, ¹⁹ a slan atan à man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, dowan a manay sə sløne i nay ahay mba ata daw? Kabay mā ba do hinen daw?»

²⁰ Do maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu dowan a manay sə sløne i nay ahay mba ata daw? Kabay mā ba do hinen daw?»

²¹ A alay ata ite, Yesu winen apan i mbar do sə dəvac ahay bayak a, à dəvac a tinen ahay wa cara cara, tu do sə setene ahay, aday kə təbak anan anan ide anà hufof ahay bayak awan.

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə sløne: Hufof ahay tə təbak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday do mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sløne way tə sləmay a tinen ahay re, do ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday do mətawak aya, tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ²³ Zay i təran anà do aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

²⁴ Pə dəba ana do maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su do ata awan, a wa: «Ki zlen à kiβe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay. ²⁵ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya aday tinen zlıle aya ata dukwen, mə

njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. ²⁶ Aka aday ka si cen ahay nà pa ma kàrtek a kutok anaw? Pu dō maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen dō maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ²⁷ Anga 'am inde mē vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa:

“Həna ni slan dō maslan uno,
i lahak pa 'am saa ndakak anan
cəved'lele.*”»

²⁸ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, dōwan inde mē wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya əna, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə mēduwen.»

²⁹ Dō ahay, tu dō sə cakal jangal aya təkə fok, tə sləne 'am ataya cəna, tə sənək way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy. ³⁰ Əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmāhak kawa ana Mbərom sa gan may tā ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

³¹ Yesu a ja asa re, a wa: «Dō a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nə tə wayaw? ³² Ta ga minje tə gwaslay mē njahay aya pə zavay sə wulen su doh, tinen apan ti zlahan ĩ zek ahay, ta sa ja nà: “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!” ³³ Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Əna ki wen: “Winen mē vaway nga awan”. ³⁴ Əna nen, Wan su Dō, na nay ahay, na pa daf kəray, na sa way kəray nà, ki wen: “Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə ines ahay.” ³⁵ Aya əna, dō ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu àga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay

³⁶ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way àga winen miya awan. Yesu a zla àga dōwan ata, tə njahay sa pa way pə kàrtek a kutok.

³⁷ Uwar a inde à wulen su doh ata awan, winen nà dō sə atahasl. A sləne sa jəka Yesu winen apan i pa way àga Simon, Farisa ahay ata cəna, a nay ahay àga dōwan ata awan, tə amar sə wurde anahan a à dunguzlok inde.

³⁸ Uwar ata a tavay à dəba ana Yesu bəse à man sə saray anahan. Winen apan i yam gweguzguzze, idē sə ayam anahan a dazlan sə banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sə təkad panan idē sə ayam anahan ata tə sibək sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu həmbok, a pak apan amar sə wurde ata kutok.

³⁹ Natiya kutok, Simon, Farisa sə dōwan a sə ngaman ayak à Yesu àga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «Dōwan a anan i ga nà, dō maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa jəka uwar sə laman a anan ata, winen dō sə atahasl dūkwen a san bay ata nə kəkəməw?»

⁴⁰ Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbədfahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

⁴¹ Yesu a jan kutok, a wa: «Dōwan a inde nà, gudire anahan inde pə dō ahay cew. Pu dō kàrtek awan, dala anahan apan mbulo səkət dāra, pu dō hinen ite, mbulo kwa kuro dāra.

⁴² Əna dō sə dala ata a ca patan cew miya dūkwen, dōwan saa mba apan sə haman anan dala anahan ata tətē nà, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sə coy awan. Əna à wulen su dō a cew ataya wa nà, iken kə bayak saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nà, dōwan a dūwuraw?»

⁴³ Simon a mbədfahan apan, a wa: «I ga nə, saa pəlay anan dōwan

* 7:27 Ca pə Malakiya 3.1.

ata tə mindel nà, dō aday winen sə mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am dīdem awan.»

⁴⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a mbədə 'am pə uwar ata awan, aday a jan anà Simon, a wa: «Na wa, kə canakan anan anà uwar a anan ba? Nen na nak àga iken, əna kə varak uno a'am aday anga nê banay anan saray uno ahay bay. Əna winen kə banak uno anan saray tə ide sə ayam anahan, aday pa təlkađ panan tə sibøk sa nga anahan re biđaw? ⁴⁵ Aday iken nà, kə təmahak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Əna winen nà, kwa anuno sa náy ahay àga iken nà, kə mbəsakak sə buno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay. ⁴⁶ Iken kə mbədək uno amar sə wurde pa nga bay, əna winen kə mbədək amar sə wurde pə saray uno ahay re. ⁴⁷ Anga nan, nen apan ni jak: Winen nà, i pəlay nen tə mindel, anga ines anahan ahay bayak a đukwen mə pəse aya awan. Əna dō aday ines anahan ahay mə pəse a mənjøek akenen ata nà, winen đukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

⁴⁸ Natiya pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

⁴⁹ Dō a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura aday kwa sə pəse ines pu dō wa đukwen a mba apan re ata anaw?»

⁵⁰ Əna Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Adaf nga anak pi nen kə təmak iken. Zla tə zay!»

8

Uwar sə pərahan azar anà Yesu ahay

¹ Natiya, pə dəba anahan a wa a njahay əngal nà, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A đakay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. ² Uwar aya

inde tə pərahan azar. Uwar ataya nà, 6a Yesu kə mbərak atan à dəvac a tinen ahay wa, aday kə rəzłak ahay setene à nga a tinen ahay wa re. A wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nà: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzłay ahay setene ahay cuw6e à nga anahan a wa ata awan; ³ tə apan Yuwana, uwar ana Huza, dō məduwen a sa ga mer su way àga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zlıle a tinen.

Jike su dō sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Pə wulen su doh ahay wa cara cara, dō ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: ⁵ «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata kutok nà, zahav a guce panan pə cəved. Dō ahay tə dədasl anan, aday məvuhom ahay tə đagay anan. ⁶ Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkərad. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna azar sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa ndaw kərtek a nà, səkat səkat.»

Pə dəba sa 'am ata wa asa nə, a jan atan 'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde pə đowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, njavar anahan ahay tə cəce panan, ta wa: «Jike sa 'am anak a sa ga sə manan ata nà, a nan sa ja nə maw?»

¹⁰ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi đer aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna dō azar aya

nà, ti slàne way ahay fok nà, si ta 'am sà jike. Anga nan:

Tinen apan ti ca apan, əna tə canan bay,

aday ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay re.*»

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Coy, Yesu a wa: «'Am sà jike anan a nan sa ja nà, natiya awan: Zaav sa ndaw nà, 'am a Mbərom. ¹² Do azar aya ta ga minje ta ndaw mə guce pə cəved ata awan. Tinen nà, tə sləne anan 'am a Mbərom bəse, əna Fakalaw i nay, i wudihey anan 'am ata à mivél a tinen wa, anga aday tã daf apan nga sa tam bay. ¹³ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw mə guce pə saray pəkərad ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivél awan. Əna 'am ata a pak sləlay a mivél a tinen inde bay. Zanaka dəcə sà daliyugo kà nak, tə way sa njak do anahan aya cəna, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom. ¹⁴ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw sà guce à wulen sà adak ahay inde ata awan. Tinen tə slənek 'am a Mbərom nà, way sà daliyugo ahay inde cara cara ti njak atan. Kawa ti jalay nga pə way sà daliyugo ahay, ti gan may anà zlile sà daliyugo, ti taslay mivél sa ga ubor pə way sà daliyugo ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom à mivél a tinen inde, aday 'am ata à zla nga uho saa nah bay. ¹⁵ Əna do azar aya ite asa, tinen ta ga minje tə zaav sa ndaw sà guce pə yugo lele ata awan. Tə sləne 'am a Mbərom nà, ta ban anan tə mivél kərtek a lele. Kwa dəcə kə njadak atan dukwen, tə mbəsak bay re. Ta ban mivél, aday ta zla nga uho pa 'am a Mbərom.»

Man sa daf lalam

Markus 4.21-25

¹⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam aday i dər anan ta sə

hərok apan tasa, kabay i dərək anan ayak ù vo lala nà, ibay asanaw? I daf anan bugol nà, pa man jəgad awan, anga aday idə jiyjay à dəvan anà do sa zla ù doh ataya fok lele. ¹⁷ Ayaw, way a mi dər a aday dowan i canan bay nà, i ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay dukwen, i kay zek pa 'am su do ahay à man ipec inde.»

¹⁸ A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pə way a kwanay sə sləne ahay. Anga do kə təkək anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday do kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i təma panan mənjoek anahan a abay sə bayak, kə slənek anan coy ata re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan sə dəzle dezl à man anahan a bay, anga do ahay inde bayak a kə zalak. ²⁰ Anga nan, do ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay tinen mə tavay aya uho, ta gak may.»

²¹ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pi nen nà, atə may uno tə mərak uno ahay nà, do sə sləne 'am a Mbərom ahay, aday sə dəfan apan ataya awan.»

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pə luvon a inde asa, Yesu a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.

²³ A alay a tinen apan ti takas tə kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nà, vəvara ədud a slabakay ahay pa nga sə bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.

²⁴ Natiya njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, tə pədək anan, ta jan, ta wa: «Miter, miter!

* 8:10 Ca pə Esaaya 6.9.

Aday mənuko apan dī lize bəse coy asanaw!»

Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anà atə mad tə məsugurdolon sə a'am ahay tə məgalak awan. Cəna, a'am a tavay dəkek, awan a bal sabay fok.

²⁵ Natiya Yesu a jan anà njavar anahan ataya awan, a wa: «Kə dəfen upo nga jiga nə kəkəməw?»

Njavar anahan ataya ta ma nga pə ajəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? A gafan 'am anà atə mad tə a'am ahay dukwen, tə dəfan apan re ata nə, jəba su do wura kəlanaw?»

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Pə dəbə anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen dinger pa 'am anà daliyugo sə Galile.

²⁷ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nə, do su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Dōwan ata nə, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nə, à wulen sə jəvay ahay inde. ²⁸⁻²⁹ Abay setene ata a taa ban anan nə, saray bayak a way anahan. Ta taa ban anan tə calalaw, alay tə saray a təke, aday tə jaway anan à səsilə inde, anga sa gan nga. Tə winen ata təke nə, a slad anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sa haw way anahan à kiəbe re.

A canan à Yesu nə, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kə ga alay ti nen bay ite.»

A ja matana ata nə, anga 6a Yesu kə jak anan anə apasay lelibay ata à nay à dōwan ata wa ata awan.

³⁰ Yesu a cəce panan kutok, a wa: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədəhan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Dōwan ata a ja matanan ata nə, anga setene ahay inde bayak a i zek anahan inde.

³¹ Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem à nak ite. Kə sa razl manay daren aday mē lize dənəm à məkə sə mərda inde bay ite.»

³² A man ata awan, dōwan aya inde, tinen apan ti bal gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, ənga varan umo cəved mā zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəved.

³³ Natiya, setene ataya tə zləray à dōwan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgugəjuje wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde dədəm.

³⁴ Do sa gan nga anə gadura ataya tə canan à way a sə təra ata cəna, ta haw saa dəkay anan ləbara sə way a sə təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiəbe ahay fok re. ³⁵ Do ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sə way a sə təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nə, ta tan à nga anə dōwan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mə njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ³⁶ Do a sə canan anə masuwayan ataya nə, tə təkəren ləbara sə ambar ana dōwan ata anə do ahay fok. ³⁷ Do su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday à zla ù kon a tinen wa, anga tə jəjarak tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.

³⁸ A alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nə, dōwan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday tə zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nə: ³⁹ «Ma agay, aday

kâ sa ďakan anan anà ďo ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a ďakay anan ləbara sə way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà ďo ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə təma anan tə ataslay mivel awan.

⁴¹ A alay ata kutok ite, ďowan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu. Winen do məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a gan kem aday à zla àga winen ite, ⁴² anga dəna anahan a inde mənduwel a ma va kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

A alay a Yesu winen apan i zla àga ďowan ata kutok nà, do ahay bayak a tinen apan ti ngədec anan.

⁴³ Uwar a inde à wulen su do ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Kà gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kə lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa dukwen, ďowan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

⁴⁴ Uwar ata a həďəkey à dəba a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan dəvac anahan kə ndalak panan. Kə mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

⁴⁵ Natiya, Yesu a cəce pu do sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Wayə sə lumo anaw?»

Kuwayə a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Əna Piyer a mbəďahan apan, a wa: «Miter, do ahay nà, tinen apan ti ngədec iken kutok nà, aday ki cəce wayə sə lamak anaw re asa daw?»

⁴⁶ Əna Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, əna nen a na san ďowan kə lamak uno nà, anga məgala inde kà nak ahay i nen wa.»

⁴⁷ Uwar ata a ca apan nà, Yesu kə sənək apan, i mba apan sa đer panan

zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləbslaḅ tə ajəjar awan, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu à wulen su do ataya inde. A ďakan anan anà man su do ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

⁴⁸ Pə dəba a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Zla agay tə zay.»

⁴⁹ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do maslan a nay ahay àga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kə ndəvak zek coy. Həna nà, kə vawan nga anà miter sabay.»

⁵⁰ Yesu a sləne 'am ana do maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kə jəjar bay, đaf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

⁵¹ Tə dəzle àga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəved sa zla ù doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. ⁵² Yesu a tan ayak à nga anà do ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuhhwa. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Kə yimen bay, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.»

⁵³ Man su do ataya tə mbasay apan, anga ta san zle, dəna ata nà, abay kə məcak wanahan.

⁵⁴ Əna Yesu a həďəken ayak pə cakay anà dəna ata awan, a bənan alay, a ja tə məgalak awan, a wa: «Dənama, na jak nà, slabak!»

⁵⁵ Cəna, dəna ata a mbar, a slabak acəkan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday à pa.»

⁵⁶ Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anà bəbay a dəna ata tə may anahan a tə mindel. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Way a sə təra a anan fok nà, kà si jen anà ďowan bay.»

9

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Natiya pə luvon a inde, Yesu a halan nga anà do maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan mægala tə mazlaḅ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan do sə dəvac ahay re. ² A slan atan saa dəkay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom, aday ta sa mbar anan do sə dəvac ahay.

³ A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen! Əna way kawa daker, mbulo, way sa pa, aday dala nà, kà sa gəben à alay inde bay. Aday ki gəben zana pi zek dukwen kərtektəkke re. ⁴ Kə dazlen à man a aday tə təmahak kwanay àga dowan a nà, kà sa hədəken way a kwanay àga dowan ata wa bay. Njihen nà, àga dowan a sə təma kwanay àga winen ata awan, hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. ⁵ Əna aday do sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen a morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tã san pi zek tinen tə ines aya awan.»

⁶ Natiya, do maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon sə dəkay anan ləbara mugom a sa 'am sə bahay a Mbərom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan do sə dəvac ahay re.

A nan à Hiridus sa san Yesu nə wayaw

Mata 14.1-12; Markus 6.14-29

⁷ Natiya kutok, Hiridus, bahay sə Galile, a sləne pə ləbara si mer su way a Yesu a sa ga tə njavar anahan ahay ataya awan. Aday do ahay tinen apan ti taker ləbara anahan ata re nà, a wusen nga tə mindel. Anga do azar aya awan, tinen apan ti ja nà, ta wa: «I ga nà, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata kà mak uho.»

⁸ Do azar aya ite ta wa: «Sə sləray ahay nà, Eliya.»

Do azar aya ite asa ta wa: «I ga nà, do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya kà mak uho.»

⁹ Əna Hiridus nà, a wa: «Aday Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata nà, nə gədək panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus sləmay anahan a saa ndar ndənnan ata nə waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may sə canan anà Yesu aday à san anan.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo dāra

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Natiya pə dəba anahan a wa nə do maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay à man anahan. Tə dakan anan way a kawa ana tinen sa gay à man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zad, bəse tə wulen su doh a sə ngaman Baytisada ata awan.

¹¹ Natiya, do ahay ta san patan tinen tiya nà, ta zla, ta njad anan Yesu tə njavar anahan ahay à man ata awan. Yesu a təma atan, a dakan atan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom. A mbar anan do a sa gan may anà zay a tinen ahay re.

¹² Natiya kutok, suko a ga lele nà, do maslan ataya ta zla pə cakay a Yesu, ta jan nà: «Suwan, mbakan cəved anà do ahay tã zla pə culok ahay, à wulen su doh ahay, anga aday tã saa pəlay way sa pa, ta man sə nahay aya, bina mənuko à man kibe inde asanaw?»

¹³ Əna Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Tə mbədəhan apan, ta wa: «Inde pumo nà, tapa sa pen ahay dāra tə apan kələf ahay cew. Kak si ka gan may mâ zla à wulen su doh ahay inde, saa pəlay ahay way sa pa aday ata bina, həna anan i slan anà man su do a anan bay asanaw?»

¹⁴ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo dāra.

Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Jen anà do ahay tē njahay njəbükəbök. Man kərtek cəna, i ga do ahay kwa kuro dāra, kwa kuro dāra.»

¹⁵ Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa ananahan a sa jan atan ata awan.

¹⁶ Yesu a gəba anan tapa sa pen a dāra ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay aday tē gəzlan anan anà do ahay.

¹⁷ Do ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh. Tə halan nga anà mə mbəsak a patan wa ata awan, aday kə rahak anan cəkarak ahay kuro nga anahan a cew re.

Piyer a dəkay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh taayak anahan awan. Aday njavar anahan ahay dukwen tinen inde bəse à man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

¹⁹ Tə mbədahan apan ite, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»

²⁰ Aday Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà, wayaw?»

Natiya kutok nà, Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nə Almasihu, do ana Mbərom sə slənay ahay ata awan.»

²¹ Yesu a sləne 'am ata cəna, a gafan atan 'am, a wa: «Əna kà sa dīken anan anan anà dōwan bay.» ²² A jan atan asa, a wa: «Bəlaray nen Wan su Do nà, ni ga dəcə bayak awan. Aday məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti lar nen, aday do ahay ti vad nen. Əna pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay à məke wa.»

Dəcə inde pə cəved sə pərahan azar anà Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30 - 9.1

²³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a jan u do sə pərahan azar ataya fok, a wa: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad ata kəla luvon fok, à pəruho azar. ²⁴ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan sifa anahan adəka. ²⁵ Bina, do kə sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anə winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay!

²⁶ «Asa, kak dōwan a kə gak waray sə dəkay anan sləmay uno aday sə dəkay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? A alay a aday na mak ahay tə mazləb uno awan, tə mazləb ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.

²⁷ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdek awan: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəna sə canan anə bahay a Mbərom bay.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Natiya kutok, a njahay pə dəba ana 'am a tinen ata wa way sə lumo kərtek nà, Yesu a gəba pə azar, Piyer, Yuhana tə Yakuba. A ján à bəzlom saa ga amboh.

²⁹ A alay a winen apan i ga amboh à bəzlom à man ata bine siwaw nà, zek anahan a mbəda, aday zana anahan dukwen a dav herre kwedekkwedek. ³⁰⁻³¹ Cəna, dōwan aya inde cew, atə Musa tə Eliya, tə sləray à jiyjay sə mazləb a Mbərom inde. Tinen apan ti kad bala tatə Yesu, pə amac anahan saa təra à wulen su doh sə Urəsalima, anga sa ndav anan wa mer su way anahan ata awan.

³² Cəkəbay Piyer tə Yuhana, aday tatə Yakuba nà, tinen ma njak ahan aya awan. Ahan ata kə gumak atan tə mindel, əna tə pədək pə ahan wa nà, tə canan anà jiyjay sə mazlaḅ a Yesu, tu do a cew ataya mə tavay aya pə cakay a Yesu.

³³ A alay a do a cew ataya tinen apan ti gəzla nga tatə Yesu ata nà, Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» Piyer a ja 'am anahan ata nà, so, bina a gəzlan alay anà 'am anahan ata bay jiga awan.

³⁴ A alay a Piyer winen apan i ja 'am ata nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Njavar a Yesu ataya ta ma nga pə ajəjar anga mugudongudon a sa van atan nga ata awan.

³⁵ Cəna, 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Wita nà, wan uno, do nen sə walay anan ata awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

³⁶ Pə dəḅa ana Mbərom sa jay ahay 'am à mugudongudon ata wa cəna, tə canak anan anà dowan miza pa nga a Yesu wa sabay. A alay ata ite, njavar anahan ataya tə njahay way a tinen tete, tə təkərek anan anan ləbara sə way a tinen sə canan ata anà dowan bay.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan
Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Idə a cəde sidew a kutok, Yesu a dazay ahay à ḅəzlom wa tə njavar anahan a maakan ataya awan. Tə dəzley ahay cəna, do ahay bayak a ta zla saa zlangay tə tinen.

³⁸ A wulen su do a bayak ata wa, dowan a inde à man ata a zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mənduwel a həna anan à gak i zek wa ite. ³⁹ Məhərvov a taa ban anan. A alay a aday kə bənək anan nà, a ma nga sa zlah pi zek, winen

apan i nguce, aday dukwen mumbobf a rahan à 'am inde nə popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tə mindel, aday kə bənək anan dukwen, a man uda bəse bay re. ⁴⁰ Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tã razl panan apasay sə məhərvov ata ite dukwen, ta mbak apan bay re.»

⁴¹ Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələḅaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw?» A jan anà bəbay a wan ata kutok, a wa: «Ənga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»

⁴² A alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nà, apasay sə məhərvov ata a ban anan kwayan'a ḅəram à məndak. Winen apan i nguce, nguc nguc.

Cəna, Yesu a lar angəraz pə apasay sə məhərvov ata tə məgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sə coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. ⁴³ Way a sə təra ata a gan masuwayan anà do sa man ataya tə mindel, anga məgala sə mazlaḅ a Mbərom ata awan.

Yesu a dakay anan amac anahan asa

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Əna do ataya fok tinen apan ti jalay pə way a Yesu sa ga ataya mba nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ⁴⁴ «Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen a həna ata awan. Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay.»

⁴⁵ Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi dər a patan wa, anga aday tã san anan 'am anahan a sa jan atan ata bay. Aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Way a sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Natiya, pə dəḅa anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen

apan ti vad awiyaway pa 'am sa jəka waya məduwen à wulen a tinen inde anaw. ⁴⁷ Kwayan'a, Yesu a san way sə mível a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anà wan cəđew awan, a tavay anan pə cakay anahan awan. ⁴⁸ A jan atan, a wa: «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata awan. Bina dōwan aday həna winen cəđew a à wulen a kwanay inde fok ata nà, winen nə dō məduwen a kutok.»

Do sa nak ikwen ide bay nà, winen dō a kwanay

Markus 9.38-40

⁴⁹ Yuhana a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

⁵⁰ Əna Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Dō aday a nak ikwen ide bay ata nà, winen nə dō a kwanay asanaw!»

Do sə Samariya ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

⁵¹ Natiya, alay a Yesu saa zla pə daliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nà, a jan i zek anahan nə ni zla à Urəsalima aday. ⁵² A slan dō maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sə Samariya a inde. Tə dəzle nà, tə pəlan man sə nahay à man ata awan. ⁵³ Dō sə wulen su doh ataya tə təmahak a bay, anga ba tə slənek, a nan sa zla à Urəsalima.

⁵⁴ Əna atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anà way ataya nà, ta jan anà Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak mǎ jan ù uko á dazay ahay patan à mburom wa aday á lize atan daw?»

⁵⁵ Əna Yesu a cak ayak patan basl tə ide, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? ⁵⁶ Anga nen Wan su Dō nà, na nay ahay anga

sə lize anan sifa sə dō ahay bay, əna anga sa tam anan.»]

Cəna, ta zla way a tinen ù kon hinen.

Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Mata 8.19-22

⁵⁷ Natiya, tinen pə cəved sa zla mba ata nà, dōwan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

⁵⁸ Yesu a sləne 'am ana dōwan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Dō nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

⁵⁹ A jan anà dō hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»

Əna dōwan ata a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

⁶⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tǎ la məsinde a tinen ahay. Əna iken, zla saa dakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»

⁶¹ Dō hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna mbuko cəved saa jan ahay 'am pi zek wa anà dō su doh uno ahay aday.»

⁶² Yesu a mbəđahan apan ite, a wa: «Dō kə bənak alay pi jəe sa ga mer aday winen apan i ca ide à dəba kurkwer nà, kə slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

10

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwbe nga cew

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a walay njavar maza aya awan, tinen kwa kuro cuwbe nga cew. A slan atan pa 'am anahan cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.

² A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna dō sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anà

bahay sə guvo awan, â zəga anan dō ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.

³ «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kəla kibe ahay inde. ⁴ Əna way kawa dala, mbulo, təkarak nà, kâ sa gəben à alay inde bay. Kâ sa mbədəken awan pə cəved, anga sa jan 'am anà dō ahay bay re.

⁵ «Kə dəzlen àga dōwan a nà, jen anà dō su doh ataya nà, zay a Mbərom à təra à gulom su doh a anan inde. ⁶ Kak dō sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i təran anà dōwan ata awan. Kak matanan bay cəna, zay a kwanay i təran atan bay. Əna zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. ⁷ Njihen à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga dō si mer su way i pa nà, way sə herreḅ anahan. Kâ sa bəren awan pu doh pu doh bay.

⁸ «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. ⁹ Mbəren anan dō sə dəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan dukwen: “Bahay a Mbərom, winen defefe coy.” ¹⁰ Əna kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cəna, zlen, kâ sa tiven à mægəzləga cəved, aday jen atan nà: ¹¹ “Mi bəzləmak ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Əna sənən apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.” ¹² Əna nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anà dō su kon ataya zal dō sə Sodoma ahay.* »

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga

re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga anan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, dō sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti njahay à məndak à rəba inde aday sə dakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə dīdek awan. ¹⁴ Anga na awan, pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

¹⁵ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nà, à məkə sə mərda adəka coy.»

¹⁶ Natiya, Yesu a jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: «Dō kə slənek ikwen anan nà, kə slənek uno anan re. Dowan a kə təmahak kwanay bay nà, a təma bay nà, nen awan. Aday asa dō kə təmahak nen bay, a təma bay nà, zek a Mbərom a sə slənay ahay nen ata awan.»

Njavar a Yesu ma slan a kwa kuro cuwḅe nga cew ataya ta may agay

¹⁷ Dō maslan a kwa kuro cuwḅe nga cew ataya ta may ahay tə ataslay mivəl awan. Ta nay, ta jan à Yesu nà: «Ba Məduwen! Kwa apasay lelibay aya dukwen tə bənak umo à 'am wa anga sləmay anak.»

¹⁸ Yesu a jan atan ite, a wa: «Nə canak anan anà Fakalaw kə sləhak ahay à bagəbaga mburom wa kawa Mbərom a wutedike. ¹⁹ Əna ihe! Anga məgala sə mazlaḅ uno, ni varak ikwen cəved ki jənən pa nga sə dədew ta sə rəje aya awan, aday ki gen bahay pə manidə a kwanay Fakalaw, pə way ahay fok. Awan saa ga alay tə kwanay nà, inde sabay. ²⁰ Aya əna kə tislən mivəl həna anga apasay lelibay aya tə bənak ikwen à 'am wa cəna coy bay. Tislən mivəl həna adəka nà, anga sləmay a kwanay ahay mə vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivəl a Yesu

Mata 11.25-27, 13.16-17

* **10:12** Ca pə Laataanooji 19.1-29.

21 A alay ata kutok, Apasay Cəncan a a taslan a mivel anə Yesu. A həran nga anə Mbərom, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dəkək anan anan way a anaya anə gwaslay ahay, way ataya aday dükwen abay kə dəkək anan pu dō sə kəlire ahay wa, pu dō sə asan way ahay wa. Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

22 A jan anə dō sa man ataya kutok, a wa: «Bəbay uno Mbərom kə varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san sa jəka nen wan anahan nə ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dükwen, dōwan sa san Bəbay uno nə wayaw nə, ibay, si nen wan anahan awan, tu dō aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.»

23 Pə dəbə anahan a wa Yesu a mbədə 'am pə njavar anahan ahay, a jan atan anə tinen a dəkdek, a wa: «Tislen mivel anga kə cinen anan anə way a anaya awan. 24 Nen apan ni jak ikwen: Dō maja'am a Mbərom ahay tə bahay ahay bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anə awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Jike pu dō sə Samariya a inde a ga sumor lele awan

25 Natiya awan, miter sə Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pə kwande. A cəce pə Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nə mer sa ma aday ni sa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

26 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka tan à nga mə vinde a à Deftere sə Tawrita inde nə maw? Iken apan ki jinge nə, a ja nə maw?»

27 A mbədahan apan anə Yesu ite, a wa: «Mə vinde uda nə: “Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivel anak a təkə, tə apasay anak a təkə,

tə məgala anak a təkə, tə abayak nga anak a təkə†” aday “Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.‡”»

28 Yesu a jan: «Wita nə, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sə baslay ata, aday ki njad sifa sa ndav bay ata kutok.»

29 Əna miter sə Tawrita ata a nan sə dəkək anan nə, acəce 'am anahan ata nə lele awan. Anga nan, a cəce pə Yesu wa asa, a wa: «Aday dō sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»

30 Yesu a mbədahan apan kutok, a jan nə: «Dowan a inde a slabak à Urəsalima wa, i zla à Yeriko. Pə cəved kutok, dō sə akar ahay ta kad apan, tə culok panan zana, ta ndazl anan ledədde. Ta zla way a tinen, tə mbəsak anan nə hədek hədek kawa i ndav zek coy.

31 «À man ata dükwen, dō sə gədan dundo anə way anga Mbərom a inde, a nay tə cəved ata cite. A canan anə dōwan ata mə nahay a gwəhəhhe nə, a zla way anahan tə zlawak cangəhha.

32 «Capəpa asa, dō hinen a nay ahay ta man ata re, winen dō sa ga mer su way à doh sə mazlaḅ a Mbərom. A nay, a ca pə dōwan ata matana re cəna, a ban cəved tə zlawak, a zla way anahan ite.

33 «Əna Samariya a inde, winen apan i zla à man anahan dərən a ite, a dəzley à man ata nə, a canan anə dōwan a mə nahay a gwəhəhhe ata awan, a gan i zek wa. 34 A hədəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay pə mbələk anahan a pi zek ataya awan, a banan apan. A slabak anan, aday a zləzlam anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen su doh, à man sə təma mbələk ahay, a gan nga anə dōwan ata lele.

35 «Ide a cəde sidew a nə, a varan dala sə *dinar*§ ahay cew anə bahay su doh ata awan. A jan nə: “Gan nga anə dōwan a anan lele. Kwa à ga nə kə lizek anan dala anak anə nga dəp nə,

† 10:27 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. ‡ 10:27 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18. § 10:35 Dinar kərtek nə, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

pə luvon a ni may ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak anan dala anak kutok.”»

³⁶ Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa kutok, a wa: «À wulen a su dō a maakan ataya inde nà, sə təra dō sə cakay su doh ana dōwan aday dō sə akar ahay sa kad apan ata nà, wayaw?»

³⁷ Miter sə Tawrita ata a mbədahan apan anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra dō sə cakay su doh anahan nà, dōwan a sa gan sumor ata awan.»

Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kà sa ga matanan ite.»

Yesu winen àga atə Marta tə Mariyama

³⁸ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen pə cəved sa zla à Urəsalima nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. A man ata nà, uwar a inde tə ngaman Marta, a təma atan àga winen.

³⁹ Məran a uwar ata inde dəna awan, tə ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay a Yesu, a njahan ù vo, winen apan i pak sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok. ⁴⁰ Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i wusen ti mer su way à mbak inde.

Natiya kutok, Marta a nay ahay à man a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna a anan winen mə njahay a pə cakay anak kəriya awan, aday zek winen apan i do ti mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka jan ù mo zek ite bidaw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hey Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan nga anak pi mer su way ahay bayak a ba? ⁴² Əna way inde kərtek lele awan, tədə sə varan anan nga anak. Mariyama a varan anan nga anahan nà, anà way ata awan. Dəwan saa gafan apan 'am nà, inde sabay.»

11

Atatak way a Yesu pə amboh Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh à man a inde. A ndəvay anan ahay sa ga amboh ata

nà, dō kərtek à wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba Məduwen, dakan umo anan sa gan amboh anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə dakan anan anà njavar anahan ahay ata ite.»

² A mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə natiya awan:

Bəbay a manay, dō ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

Bahay anak à ga zek à wulen a manay ite.

³ Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə luvon pə luvon fok ite.

⁴ Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà dō sa gan umo ines ataya cite.

Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,

anga aday mâ sa zla i ines inde bay.»

⁵ A jan atan asa, a wa: «Hinahibay məndala anak inde, aday ki zla àga winen gak à luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, məndala uno. Daf kə mbakak pikwen wa mənjoek ite daw? Ənga, vuro ite! ⁶ Anga car uno a inde, a may ahay à man a wa, winen àga nen, əna way sa pa inde upo sə varan ibay.” ⁷ Natiya kutok, məndala anak ata i mbədahak ahay apan ù doh wa ta sa jak nà: “Kə bəbulo ahay awan bay wuna! Nə tacak anan məsudoh uno coy, manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

⁸ Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Məndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen məndala anahan ata bay, əna anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

⁹ «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təbak ikwen ayak

wa. ¹⁰ Anga kuwaya kà cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kà pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kà jak ayak 'am pi zek uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

¹¹ «Kwanay bəbay ahay, wan anak kà cəcihek panak kələf nà, ki mba apan sə varan dədew à yime sə kələf inde bay asanaw? ¹² Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje à yime sa slay inde bay re asanaw? ¹³ Kwanay do lelibay aya adəka nà, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen à bagəbaga mburom dukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà do sə cəce panan ataya fok bidaw?»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ù do maandak a wa, aday dowan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹⁵ Əna do azar aya ta wa: «Sə varan məgala a aday sa razl setene ataya nà, Bə'elzebul*, winen bahay sə setene ahay.» ¹⁶ Do azar aya ite ta gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan à gan atan masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa.

¹⁷ Əna Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay dukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbazl sekef sekef. ¹⁸ Matanan re, kak Fakalaw kà gak vərəm ti zek anahan a nà, bahay anahan a dukwen i tavay nga daw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə məgala ana Fakalaw nà, angamaw? ¹⁹ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa

razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁰ Tə didem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.»

²¹ A ja asa, a wa: «Kak do gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize daw? ²² Əna do sə zalan məgala à nga wa kà nak ite, kə zalak anan winen tə mungol nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlıle anahan a sə ngəzar pə dowan ata wa anà car anahan ahay.

²³ «Do sə pəlay nen bay ata nà, winen nə do manide uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am à kiβe nà, winen awan.»

Amay ana setene à mivəl su do inde Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiβe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadak man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” ²⁵ Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə fadəy a lele. ²⁶ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwβe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dowan ata inde. Aday anjahay ana dowan ata nà, i təra lelibay a zal pa sə kukwa ata wa asa.»

Mbərom a daf ngama anahan nà, pu do sə sləne 'am anahan ahay

²⁷ Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, uwar a inde à wulen su do ataya, a ja tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfak ngama anahan pə uwar a sə wahay iken, aday iken sa sa pay anahan a ata awan.»

* **11:15** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

²⁸ Əna Yesu a mbədfahan apan ite, a wa: «Mbərom a daf ngama adəka nà, pu do sə sləne 'am anahan ahay, aday sə dafan apan anà 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Do ahay ta gan may Yesu á gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

²⁹ Natiya kutok, do ahay bayak a tinen apan ti zlak ayak à man a Yesu asa. Coy, a jan atan kutok, a wa: «Do sə biten ahay nà, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday. ³⁰ Kawa ana Mbərom sə dakay anan mazlaḡ sə sləmay anahan anà do sə Nəniwe ahay tə masuwayan sə təra pə Zonas† ata nà, nen, Wan su Do, həna dukwen ni təran anà do sə biten ahay nə matanan re. ³¹ Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà do sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dəren təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya təkəlire ata awan.‡ Əna, cen apan həna kutok, do sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re. ³² Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, do sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu do sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga do sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, do sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.»

Ide nà, way sa kan anan jiyjay and zek

Mata 5.15, 6.22-23

³³ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam, aday i der anan, kabay i hərok apan tasa nà, ibay. Əna i daf anan lalam ata nà, pə way sa daf lalam awan, anga aday ide jiyjay

à dəvan anà do sa zla ù doh ataya fok lele.

³⁴ «Ide anak nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek anak. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. Əna, kak ide anak a lelibay nà, zek anak kə tərak kawa winen i ide zənnen a inde. ³⁵ Gan nga anà zek anak lele, bina ide jiyjay anak à sa tərak kawa ide zənnen bay. ³⁶ Kak zek anak a fok i ide jiyjay inde nà, aday kə mbakak uda man sə ide zənnen mənəcək bay nà, zek anak fok i təra ide jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiyjay ata awan.»

Yesu a man a mungok anà Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a nday anan 'am anahan ata mba cəna, Farisa a inde, a ngaman pa daf əga winen. Ta zla əga dowan ata kutok, ta pa daf miya awan. ³⁸ A gan masuwayan anà Farisa ata, anga Yesu a pa daf mənəcəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen ahay ata awan.

³⁹ Yesu a san way anahan a sə bayak ata zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa ahay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mivel a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor aday tə huwan ahay. ⁴⁰ Kwanay nà, demdemem sə do ahay! Mbərom a ndakay way ahay nà, day sə uho tə day su doh a təkə bidaw? ⁴¹ Way a à siked a kwanay kabay à tuwez a kwanay inde ataya nà, viren anan anan anà do mətawak aya awan, aday way a azar aya fok ti i tərak ikwen cədan'a kutok.

⁴² «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan nga tə didek anahan, tə asan zek anahan ahay. Abay tədə ki gen nà,

† 11:30 Ca pə Zonas 1-4. ‡ 11:31 Ca pə 1 Laamiiḡe 10.1-13.

way ataya awan, mənɟəna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

⁴³ «Kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki zlen ù doh sə wazay ahay cəna, ki cen wa dukwen, man zəbor aya awan. Ki gen anan may nà, dō ahay ta jak ikwen anan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok.

⁴⁴ «Wita nà, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki gen minje nà, tə jəvay, aday dō ahay tə canak anan bay ata awan. Dō ahay tinen apan ti bəran pa nga mənɟəna sa san apan.»

⁴⁵ Pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nà, dō kərtek à wulen sə miter sə Tawrita ahay a mbədahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nà, kə tərak manay à məndak re bidaw?»

⁴⁶ Yesu a mbəda apan, a wa: «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tə mindel ata pa nga anà dō ahay, anga aday tē gəba. Əna kwanay a dukwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sə alay bay re.

⁴⁷ «Wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà dō maja'am a Mbərom ahay. Aday cəkəbay, sa vad anan dō ataya nà, bije a kwanay aya awan. ⁴⁸ I ga nà, way a bije a kwanay ahay sa ga à alay ataya nà, kà zlak ikwen à nga. Bina, sa vad anan dō maja'am a Mbərom ataya nà, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay həna dukwen, kwanay apan ki dəzlen anan jəvay ataya re angamaw? ⁴⁹ Anga nan, Mbərom kà jak, a wa: “Ni slan dō maja'am uno ahay tu dō maslan uno ahay. Ti vad anan azar su dō a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu dō azar aya re.” ⁵⁰ Anga, kwa pa sə ndakay daliyugo wa, hus həna nà, tinen apan ti ndav anan dō maja'am uno ahay ta sa vad atan à məke sa ndaw. Anga nan, ni naa cəce mez ana dō uno ahay nà, pu dō sə biten a

anan aya wa. ⁵¹ A bənay ahay kwa pə amac ana Abelš wa, hus pə amac ana Zakari, winen ma vad a à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anà way ahay ata awan.* Ayaw, acəkan, Mbərom i naa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan, anga way ataya fok.

⁵² «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kə ticen anan cəved sa san Mbərom. Aday kwanay a dukwen, ki zlen à cəved ata inde sabay re. Aday kə gifen anan 'am anà dō sa gan may sa zla tə cəved ataya re.»

⁵³ Natiya kutok, pə dəba ana 'am anahan ataya wa nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cəna, miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay, ta ga apan mivel. Tə cəce panan way ahay cara cara bayak awan, ⁵⁴ anga ta gan may nà, abay Yesu à nes 'am cəna, ata ti ban anan pə kwande.

12

Aba zek pə way lelibay a wa

Mata 10.26-27

¹ Natiya, à alay ata a ite, dō ahay tə halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tə jənan pə saray i zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bənen nga a kwanay nə lele pə wudah sə Farisa ahay wa, anga tinen nà, dō sə mbadəmbada ahay. ² Way mi der aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ³ Anga nan, 'am a kwanay sa ja i ide zəzen a inde ata nà, i sləne zek i ide jiyjay a inde, aday 'am a kwanay sə səsək asəsək taayak ù doh a kwanay ataya dukwen, ti sləne zek kawa ki jen nə uho pə zavay wa.»

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?

Mata 10.28-31

⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kə jəjiren anà dō sa mba apan saa

ndəvak ikwen anan sifa təte ataya bay, anga pə dəba anahan a wa nà, ti i mba apan sa ga awan inde sabay. ⁵ Do a aday tədə ki jəjiren anan ata nà, nen apan ni dəkak ikwen anan: Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə ndəvak ikwen anan sifa təte, aday pə dəba anahan a wa dukwen, i mba apan sa zla kwanay à məke sə mərda inde re. Ayaw, sumor a nà, jəjiren anan anà dōwan ata kutok.

⁶ «Slənen asa aday, na wa kə sənən zle, tə sukom kədəye ahay dāra tə dala sərđədə aya cew bidaw? Əna aday dukwen, Mbərom a san patan zle fok re asanaw! ⁷ Kə jəjiren awan bay jiga awan. Kwa sibək sa nga a kwanay ahay dukwen mə baslay aya kərtek kərtek fok coy. Pə Mbərom nà, kwanay kə zilen a kədəye ahay gəmgam asanaw!»

Yesu i man zek ù dō sə dakay anan ləbara anahan ahay

Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa re, a wa: «Kak dōwan a kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay “Nen dō a Yesu!” nà, nen Wan su Do dukwen, ni ja pa 'am ana maslay a Mbərom ahay: “Winen dō uno!” cite re. ⁹ Əna dōwan kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà maslay a Mbərom ahay nà, na san anan bay ite re.

¹⁰ «Do kə jənək uno pa 'am i nen Wan su Do nà, Mbərom i pəsen anan. Əna kak dōwan a a jənan pa 'am nə anà Apasay Cəncan a nà, wita Mbərom i pəsen anan ines anahan kula itəbay.

¹¹ «Kwa siwa siwa tə bənək kwanay aday ta zlak kwanay pa 'am sə sariya ù doh sə wazay ahay, kabay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, kabay pa 'am su dō məduwen aya dəp nà, kə sa jilen sa jəka aday mi i mbədahan atan apan nə, kəkəməw kabay mi i ja nə məw ata bay. ¹² Anga à alay ata nà, Apasay Cəncan a i dəkak ikwen anan 'am a kwanay a saa ja ata awan.»

Jike su dō zlile a mindel awan

¹³ A wulen su dō a bayak ata wa kutok, dōwan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ənga, jan anà mərək uno à gəzlan umo anan way a bəbay a manay sa mac panan ata awan.»

¹⁴ Əna Yesu a mbədahan apan, a wa: «Dowan a anan, nen nə tərək dō sa gak ikwen sariya, kabay sə gəzlak ikwen anan zlile a kwanay ahay bay asanaw?»

¹⁵ Natiya, a jan anà dō ataya fok kutok, a wa: «Bənen nga a kwanay pa sə pəlay zlile wa. Anga sə bənan anan sifa uho anà dō zənzen a nà, way anahan ahay, kabay zlile anahan ahay bay.»

¹⁶ Natiya awan, Yesu a təkəren atan jike sa 'am a anan kutok, a wa: «Dowan a inde nà, zlile awan, guvo anahan ahay inde pa man ma ndəb aya awan. Kə gak apan way bayak a tə mindel. ¹⁷ Dowan ata a jalay à mivəl anahan inde kutok, a wa: “Man i sla sa pak anan uda way uno ma ga bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga nə kəkəməw?”

¹⁸ «Coy a jan i zek anahan a kutok, a wa: “Nə njadək anan nga sa 'am a kutok. Suwan ni kad anan de uno ahay fok, ni han uda məduwen aya awan, aday ni pak anan uda ndaw uno tə way sa pa uno azar ataya fok. ¹⁹ Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno, way anak inde mə ndakay man a bayak awan, i ndav bay, i slak way sə ava bayak a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa anak ahay aday bay itədaw! Ənga, sak ayak way həna anan aday, mbasay, taslay mivəl bayak awan.”

²⁰ «Əna Mbərom a mbədahan apan, a wa: “Dowan a mindel a anan awan, à luvon a sə biten a anan inde nà, ni gəba anan sifa anak. Əna aday way anak a sə halan nga bayak a anan ata nà, waya saa pa anan kutok anaw?”»

²¹ Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok, a wa: «Matanan awan, pu dō sə halan nga anà zlile bayak a, anà nga anahan a dəkdek ata nà, i naa tərən matana re, bina pə idə a Mbərom nə winen dō mətawak awan.»

Adaf nga pə Mbərom
Mata 6.25-34

²² Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen həna: Kâ sa jilen pə way sa pa tə zana bay. ²³ Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana re. ²⁴ Ənga, cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay dukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə ide a Mbərom nà, kə zilən a məvuhom ahay lele bidaw?

²⁵ «Way a wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoek anaw? ²⁶ Kak ki mben apan sa ga way mənjoek kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way azar aya nà, angama kutok anaw? ²⁷ Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. ²⁸ Həna dəp nà, Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe ahay, aday sidew a dukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw?

²⁹ «Matana awan, kwanay nà, kâ sa yan anan nga i zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa ata bay. Kâ jilen pə way ataya bay re. ³⁰ Anga jəba sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, do sa san Mbərom bay ataya awan. Əna kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya dukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. ³¹ Suwan, pəlen adəka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. ³² Kâ jəjiren awan

bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

Man sa der zlile lele awan
Mata 6.19-21

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Suku-men anan way tə way a kwanay ahay, aday kə viren anan anan dala awan, anà do mətawak aya awan. Təmen mbulo sa daf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndiken ayak man pə zlile a kwanay ahay à bagəbaga mburom. Anga à man ata nà, zlile a kwanay ahay ti lize itəbay. Do sə akar ahay ti njad apan alay bay, mumok ahay dukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. ³⁴ Anga, zlile a kwanay ma daf a à man ata nà, mivəl a kwanay a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.»

Do si mer su way lele awan

³⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. ³⁶ Təren nà, kawa do sa ga mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may ahay à man sə gəba uwar wa ata awan. Kwa à ga nə bahay su doh ata à may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təban ayak wa. ³⁷ Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà do si mer su way anahan ataya ma njak ahan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkərre nà, ngama i təran anà do ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Winen a ta nga anahan awan, i jawad zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. ³⁸ Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkede, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə ide cekərkərre nà, ngama i təran anà do sa ba pu doh ataya awan.

³⁹ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, dowan ata i nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə

akar ataya tâ zlan ù doh bay, bidaw?
⁴⁰ Kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekærkærre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sènen apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Mata 24.45-51

⁴¹ Natiya, pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nà, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nà, anga manay daw, bəzi anga do ahay fok daw?»

⁴² Yesu a mbədahan apan, a wa: «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan. ⁴³ Zay i tərən anà dowan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁴ Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁵ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà, bahay su doh uno i may bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen apan i vaway nga tə mahay anahan ahay re. ⁴⁶ Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana dowan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dowan ata tə mindel. I razl anan, i sa njahay tu do lelibay aya awan.

⁴⁷ «Hinahibay do si mer su way a inde, aday a san way kawa ana bahay su doh anahan sa gan may à ga anan

ata awan. Aya əna, dowan ata kə lavak anan zek, aday kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay re. Kak matanan nà, ti jan pə akəta nə lele, ti vad anan alay bayak awan. ⁴⁸ Əna do si mer su way hinen inde, winen a san sa ga way a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay. Winen nà, ti jan pə akəta nə mənjoek kəriya awan, anga a san bay. Tə varak anan way anà dowan a bayak a nà, ti cəce panan wa nə bayak a re. Dowan a aday tə mbakak anan anan way à alay inde bayak nà, ti naa cəce panan dukwen bayak a re.»

'Am i zlan pi zek anà do ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

⁴⁹ Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa, a wa: «Nen na nay ahay nà, anga sa naa dəfan uko anà daliyugo, aday na gan may nə uko ata abay à han kwayan'a. ⁵⁰ Nen ni dazay təzlev həna à dəce inde kawa do sə dazay à 'am inde à alay a winen sa ga baptisma ata awan. Əna hwiya nen ni sa məndolor sə dəce ata hus à andav a inde. ⁵¹ Kwanay ki jen nà, nen na nay ahay anga aday zay à ga inde pə daliyugo daw? Cəkəbay matanan bay, na nay sə gəzla anan do ahay pi zek wa adəka bugol. ⁵² Azanan do ahay dāra a gulom su doh kərtek a inde nà, ti gəzla. Do ahay maakan awan, 'am i zlan atan pi zek tu do cew aya sabay. Do a cew ataya dukwen, 'am i zlan atan pi zek tu do maakan ataya sabay re. ⁵³ Bəbay sa wan i nes pi zek ta wan anahan, aday wan ata dukwen, ti nes pi zek tə bəbay anahan ata re. May sa wan i nes pi zek tə dāna anahan, aday dāna ata dukwen, ti nes pi zek tə may anahan ata re. May sa wan dukwen i nes pi zek tə dalay ana wan anahan, aday dalay ana wan anahan ata dukwen, ti nes pi zek tə jəje anahan ata re.»

Agəzlan alay pi zek wa anà way saa tərā ahay

Mata 16.2-3

⁵⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə cinen anan anà mburom kə gəbak ahay vegege tə day sə dəlon wa nà, ki wen, iven i gay ahay, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁵ Ka sak a cinen anan à mad winen apan i ma nga à dəlon nà, ki wen ata herreḅ i ga, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁶ Matana awan, kwanay dō sə mbadəmbada ahay, way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw?»

'Am à zlak ikwen pi zek tu dō manide anak

Mata 5.25-26

⁵⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kwanay a ki mben apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way lele aya tə lelibay aya ta nga a kwanay a bay jiga nà, angamaw? ⁵⁸ Hinahibay, dōwan a kə zlahak apak, aday kwanay pə cəved sa zla à man sə sariya mba nə, suwan 'am à zlak ikwen pi zek. Njiden zay à wulen a kwanay inde, à alay a kwanay pə cəved mba ata awan. Bina tə mungok anak ata təke, dōwan ata kə sak a dəzle iken à man su dō sa ga sariya ahay nà, ti mak anan mungok aday dō sa ga sariya i varan iken à alay inde anà suje ahay, ti tacak ayak iken à dangay. ⁵⁹ Nen apan ni jak: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan a sa zlah anan apak ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

13

Suwan sə mbədahan ləen i ines daw, kabay sə lize daw?

¹ A alay ata ite, dōwan aya inde à man ata awan, ta jan à Yesu ləbara su dō sə Galile ahay, ta wa: «Pilatu kə vədak anan Galile ahay à alay a tinen apan ti gədan dongo anà way anà Mbərom, aday mez a tinen kə japak tə mez sə way a ma gad dongo aya ata awan.»

² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jilen nà, dō a ma

vad ataya ta mac matanan nà, anga tinen dō sa ga ines ahay zal a dō sə Galile azar ataya daw? ³ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay, əna kwanay həna dukwen kə mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay bay cəna, ki lizen kawa dō ataya cite re. ⁴ Kabay dō a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam, à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata nà, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal dō sə Urəsalima azar ataya fok daw? ⁵ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay re. Əna kwanay həna dukwen, kə mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay bay ite nà, ki lizen dənam kawa dō ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan, a wa: «Dowan a inde a jule buway à guvo anahan, a nay saa bənak ayak wa wan awan, əna kə bənak bay, anga kə wahak bay. ⁷ Dowan ata a jan anà dō sa ga mer su way à guvo ata, a wa: “Həna kə gak ava maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak ayak wa wan sə buway anan, əna nə njadək bay anga kə wahak bay. Suwan gad anan, bina winen apan i nəso anan guvo kəriya nə pa maw?” ⁸ Əna dōwan ata a jan nà: “Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan apan sə tə viya a anan kərtek aday, ni lan à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə, ⁹ izəne pac hinen ahay nà, i wahay kəməw? Kak kə wahak bay re nà, aday kə gad anan kutok.”»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

¹⁰ Pə luvon a inde nà, luvon sa man uda awan, aday Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay. ¹¹ A man ata awan, uwar a inde mə təra à məndak a ava kuro nga jəmaakan, anga setene sa gan. A mba apan sə tavay bay. A zla nà, mə kərdeh a tuhha. ¹² Yesu a canan anà uwar ata cəna, a ngaman ahay, aday a jan, a wa: «Mazar, kə mbərak à atəra à məndak anak wa!» ¹³ Cəna, a daw

apan alay, kwayan'a uwar ata a tavay lele kutok, a hëran nga anà Mbërom.

¹⁴ Cəkəbay, way ata kə cəbak anan anà dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata, anga Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa man uda ata, ata awan. A jan anà dō ahay kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga mer su way ahay, əna suwan kī nen ahay à luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar, bina si pə luvon sa man uda aday bay.»

¹⁵ Yesu Ba Məduwen a mbədahan apan, a wa: «Kwanay nà, dō sə mbədəmbədə ahay kələdaw? Pə luvon sa man uda nà, kə pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a kwanay ahay sa zla atan à man saa varan atan a'am bidaw? ¹⁶ Uwar a həna anan nà, winen dō sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw kə gak anan alay ava kuro nga jəmaakan nà, abay tədə sə pəsakay anan ahay à alay a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay kələdaw?»

¹⁷ 'Am ana Yesu a sə mbədahan atan apan ata a pəkan waray i ide inde anà dō manide anahan ataya fok. Əna dō azar ataya fok tə taslak mivel anga mer su way ana Yesu a sa ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

¹⁸ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a wa: «Bahay a Mbërom a ga minje nà, ta maw? Aday ni ga anan minje həna nà, ta maw? ¹⁹ Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.* Dowan a a gəba, a casl anan à guvo anahan, a hay ahay, a təra dədazl si sé məduwen awan, aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wudəh

Mata 13.33

²⁰ A dəba wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay a Mbërom ta ga minje nə ta ma asanaw? ²¹ Ta ga minje tə wudəh sə kwasay way ata awan. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsadaf maakan. A laə anan

nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

Jike sə məsudoh mə mbədəc awan *Mata 7.13-14, 21-23*

²² Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a takas kon a azar aya, tə wulen su doh ahay. Aday winen apan i tətakan way anà dō ahay.

²³ A alay ata kutok nà, dōwan a inde, a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka Mbërom i tam a nà, azar su dō ahay əngal cəna coy daw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: ²⁴ «Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbërom inde tə məsudoh a mbədəc a njulehwehwe ata awan. Nen ni jak ikwen, dō ahay bayak awan, ti gan may sa zlauda awan, əna ti mba pi zek bay. ²⁵ Aday, alay a i nay, bahay su doh i slabak nà, i tacay anan məsudoh anahan kutok. Ata kwanay nà, kwanay uho mba. Matanan, ki dəzlen anan sə dəcan ayak anà məsudoh, ta sa ja nà: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay, təban umo ayak wa ite.”

«Bahay su doh ata i mbədahak ikwen ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw, na san kwanay bay fok.”

²⁶ «Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Da pak way sa pa, də sak way fok tatə iken awan, aday kə wazak à wulen su doh a manay re.”

²⁷ «I mbədahak ikwen ahay apan hwiya ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à man uno wa, kwanay dō sə huwan ahay.”

²⁸ «À alay ata kutok nà, ki cinen anan anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu dō maja'am a Mbërom ahay fok à bahay a Mbërom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. ²⁹ Do ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbërom inde. ³⁰ Sənen apan

* **13:19** Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde kawa kemsire.

lele kutok, azar su dō a ma lah aya pa 'am hēna ata nā, ti naa tēra dō mēdakwidok aya awan. Aday azar su dō a mēdakwidok ataya ite, ti naa tēra dō ma lah aya pa 'am cukutok.»

*Asāder sē Urāsālīma ahay
Mata 23.37-39*

³¹ A alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay ahay pē cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan may sa vad iken.»

³² Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen ka si jen anā dō sē wurwer a kawa wan ana ayah ata nā: Luvon sē biten ta sē sidew nē, nen apan ni razl apasay lelibay aya awan, ni mbar anan dō sē dēvac ahay. Aday pē luvon maakan anahan a nā, ni ndav anan mer su way uno. ³³ Aya əna, sumor a ni pərahan azar anā cəved uno biten, sidew, aday anjahay sidew kərtek, bina a zla pi zek aday dō maja'am a Mbərom â mac uho à man aya bay, sumor a nā, à Urāsālīma awan.

³⁴ «Hayaka Urāsālīma ahay! Kwanay dō sē Urāsālīma ahay! Kē vəden anan dō maja'am a Mbərom ahay, aday kē tiren anan dō a Mbərom sē slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sē halak ikwen nga anā kwanay dō sē Urāsālīma ahay ù vo uno, kawa man njəkar sē halan nga anā wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kē ngəmen bay re. ³⁵ Ihe, doh sē mazlaḅ a Mbərom a kwanay i tēra rəgay. Nen ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nā, à alay a aday ki i jen: “Mbərom â daf alay sē mazlaḅ anahan pu dō sa nay ahay tē sləmay anahan ata awan.†”»

14

Yesu a mbar anan dōwan a inde pē luvon sa man uda awan

¹ Pē luvon sa man uda a inde nā, bahay sē Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa way sa pa àga winen. Əna à man ata kutok nā, dō a à man

sa pa daf ataya, tē dəfan ide anā Yesu zuhhwe nē lele.

² Aday dōwan a inde à man ata awan, zek anahan a fok nā, ma tar a dəngəleffe, anga dēvac a gan, winen pa 'am a Yesu. ³ Yesu a cəce pē miter sē Tawrita tē Farisa mē ngamay ataya wa, a wa: «Pē luvon sa man uda nā, cəved inde sa mbar anan dō dēvac a dāw, kabay cəved ibay dāw?»

⁴ Dō ataya tətəte way a tinen, ta ngam sē mbədahan apan bay.

Coy Yesu a mbədə 'am pē dōwan a ata kutok, a mbar anan, aday a jan à zla way anahan.

⁵ Pē dəḅa anahan a wa nā, Yesu a jan ù dō sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nā, hinahibay wan anak kabay sla anak kē slahak à kurok inde kwa pē luvon sa man uda nā, ki zəbay anan ahay wa way anak kwayan'a bidaw?»

⁶ Tətəte way a tinen ta mbak apan sē mbədahan apan bay re.

Jike pa man sē njahay à man sē way sa pa

⁷ Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu dō a mē ngamay a ataya nē, ta ca nā, man sē njahay lele aya awan. Anga nan, a gan atan jike sa 'am a anan, a wa: ⁸ «Kak tē ngamak anak à azar uko sē gəḅa dalay nā, kâ sa lah sē njahay à man lele inde bay, anga hinahibay à wulen su dō a mē ngamay ataya inde nā, dō sē zalay iken tē mēduwen, i ga inde uda awan. ⁹ Ata, bahay su doh a sē ngamak ikwen ata, i nay pē cakay anak, i jak kutok: “Mbəsakan man sē njahay a anan anā dōwan a anan.” Ata nā, waray i gak sa zla saa njahay à man sē njahay a sē dəḅa ata inde bidaw? ¹⁰ Adəka bugol nā, kak tē ngamak anak à man a nā, kâ sa njahay, à man sē njahay su dō mēduwen aya inde bay. Ata dō sē ngamak ikwen ata kâ sak a canak nā, i jak: “Car uno, hayak! Ka naa njahay à man a lele a anan inde.” Ata i varak mazlaḅ lele pa 'am su dō a mē ngamay a à azar uko ataya awan. ¹¹ Matana awan, kak dōwan a kē hərak anan nga i zek anahan nā, ti tēra anan à

† 13:35 Ca pē Jabuura 118.26.

məndak. Aday kak dōwan a kà mak anan nga anahan à məndak ite nà, ti həran nga nə lele.»

¹² Pə dəba anahan a wa nà, a jan anà dōwan a sə ngaman anà dō ahay à azar uko àga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da way sa pa sə azar uko nà, kà saa ngaman apan anà car anak ahay, kabay mərak anak ahay, tu dō anak ahay, aday anà dō sə cakay su doh anak zlıle aya ata bay. Anga tinen nà, ti naa ga azar uko pə luvon a inde, aday ti ngamak saa hamak anan uda awan. ¹³ Əna kak ka dak way sa pa sə azar uko nà, suwan ngaman apan anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya awan, tu dō vədal aya awan, aday anà dō hufof aya awan. ¹⁴ Natiya Mbərom i daf apak alay sə mazlaḅ anahan, anga dō ataya nà, ti mba apan sə hamak anan uda bay. Əna Mbərom i i hamak anan uda awan, pə luvon anahan saa slabakay anan ahay dō dīdek aya à məke wa ata awan.»

*Jike sə azar uko məduwen awan
Mata 22.1-10*

¹⁵ Natiya kutok, dōwan a inde à wulen su dō sa pa daf pə kərtek a tatə Yesu ataya, a sləne jike sa 'am ata cəna, a wa: «Ataslay mivəl i tərən anà dō sa pa way sa pa anahan à bahay a Mbərom inde ata awan.»

¹⁶ Coy Yesu a mbədfahan apan kutok, a wa: «Dowan a inde, a ga azar uko məduwen awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan anà dō ahay bayak awan. ¹⁷ Alay sa pa daf i sa sla kutok nà, a jan anà dō si mer su way anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà dō uno sə ngaman atan ataya nə, tâ nay həna kutok, anga way sa pa mə lavay zek a coy.”

¹⁸ «Əna dō a mə ngamay ataya fok ta ma nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi zlak ayak sabay.” Do mama'am a a jan anà dō maslan ata, a wa: “Nə sukumak guvo həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday, na gak kem, à sa cəbak bay ite.”

¹⁹ «Do hinen ite a wa: “Nə sukumak sla ahay kuro. Suwan nà sa cay pə

mer su way a tinen aya aday. Na gak kem. A sa cəbak bay ite.”

²⁰ «Do hinen ite asa a wa: “Nen nə gəbay dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa zlak ayak həna bay.”

²¹ «Natiya kutok, dō maslan ata a ma agay à man ana bahay su doh anahan, a təkəren anan way ataya fok. Way ata a cəban anà bahay su doh ata kutok, a jan anà dō maslan anahan ata, a wa: “Zlak ayak nə anga anga à man sə halay nga sə dō ahay ahay tə məgəzləga cəved ahay à wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya awan, anà dō hufof aya awan, aday tu dō vədal aya təkə fok.”

²² «Do si mer su way ata a zla saa ngaman u dō ataya awan. Anjahay capəpa nà, a may agay, a nay, a jan anà bahay su doh anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə ngamak anan ahay u dō ataya awan, əna doh kə rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

²³ «Bahay su doh ata a jan anà dō si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəved sə kiḅe ahay fok, à guvo ahay. Kà jan anà dōwan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tâ nay ahay, anga aday doh uno à rah. ²⁴ Tə dīdek a nà, dō a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

*Cəved sə pərahan azar à Yesu
Mata 10.37-38*

²⁵ Pə dəba anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəved mba ata nà, dō ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma ide à dəba, a jan atan, a wa: ²⁶ «Dowan kə pərahak uno ahay azar, aday a nan sə təra njavar uno nà, à pəlay nen, zal bəbay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkede re! ²⁷ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kà slak sə təra njavar uno bay.

²⁸ «Matanan, kak dōwan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh mēduwen a lele a nà, i njahay tun, sē bayak apan aday bidaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nē dala jugumaw?”, i san anan pi zek wa aday re ba? ²⁹ Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kē ndəvak sa han sabay nē, dō sē canan ataya nē ti mbasay apan bidaw? ³⁰ Do ataya ti ja nà: “Dowan a hēna kē pəkak saray su doh, əna kē mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

³¹ «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vəram tē bahay su kon hinen nà, i njahay tun sē bayak apan aday bidaw? I ca apan dō anahan ahay nē tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vəram tu dō mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? ³² Kak bahay ata kē cak apan i sla pi zek saa ga vəram tē dōwan ata tətibay cəna, i slan dō maslan ahay pē cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dāren mba, i man ù vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tē njad zay.

³³ «Natiya awan, kak dōwan kē mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sē tēra njavar uno bay re.»

*Zətene aday a vad sabay ata awan
Mata 5.13; Markus 9.50*

³⁴ Pē dəba anahan wa nà, a jan atan 'am sē jike asa, a wa: «Kē sēnen apan zle, zətene nà, way lele awan. Əna aday kak zətene ata a vad sabay nà, ti man anan ahay avad anahan a hərbəbe ata, awana mba anaw? Inde sabay. ³⁵ Zətene ata nà, kē tərak way kəriya awan, i tēra way lele a anga yugo sabay, aday i tēra way lele a kawa bərbor sabay re. Do ahay ti guce anan nē uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pē dōwan a sē sləne 'am a anan nà, à sləne.»

15

*Jike sē təman mē lize awan
Mata 18.12-14*

¹ Natiya, dō sē cakal jangal ahay, pi zek tu dō sē atahasl ahay bayak awan,

tē halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan. ² Anga nan, Farisa ahay tē Miter sē Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Dowan a anan a tēma aday dō sē atahasl ahay tē pa way tē winen nà, angama aday anaw?»

³ Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

⁴ «Izəne dō inde à wulen a kwanay, aday tēman anahan ahay inde səkat. Kwa à ga sē lize nē kərtek a dēp nà, i mbəsak azar sē tēman a kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya à kiβe, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtek ata hus pa sa njadāy anan ahay re asanaw? ⁵ Aday, kē njadək anan ahay tēman a kərtek ata nà, i dəfay a way anahan jap pē jugom, i may agay nē, tē ataslay mivēl a kutok. ⁶ Kē dəzlek ahay agay nà, i ngaman ahay anà car anahan ahay, tu dō sē cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: “Tasluko mivēl, anga nē njadək anan ahay tēman uno a sē lize ata awan.”

⁷ «Natiya awan, hēna, nen apan ni jak ikwen, kak dō sē atahasl kərtek kē yimak pē ines anahan nà, ataslay mivēl i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivēl ata i zalay ataslay mivēl anga dō ahay kwa kuro dəsudō nga dəsudō dīdek aya, aday ta gan may sa yam pē ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sē dala mē lize awan

⁸ Pē dəba wa a jan atan 'am sē jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nà, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtek a kē sak a lize panan nà, i ga kəkəməw? I han nē uko pē lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sē fadāy anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njad anan dala anahan ata bidaw? ⁹ Kak kē sak a njad a dala anahan ata nē, i ngaman anà mēndala anahan ahay tu dō sē cakay su doh anahan ataya, i jan atan: “Tasluko mivēl pē kərtek awan, anga nē njadək anan dala uno sē lize ata awan.”

¹⁰ «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday dō kərtek kə yimak pə ines anahan ahay nà, maslay a Mbərom ahay ti taslay mivel anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

¹¹ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan a inde nà, wan anahan ahay inde cew. ¹² Wan zek cədwew ata a jan à bəban anahan, a wa: “Bəbay uno, vuro anan zlile uno nen saa njad à alay saa pa 'am anak azana ata awan.” Aday dōwan ata a gəzlan atan anan zlile anahan acəkan.

¹³ «Pə dəba wa mənjoek nà, wan a cədwew ata a halan nga anà way anahan ahay fok, a sukom a way, aday a zla way anahan pə daliyugo hinen dāren. A man ata nà, a lize anan zlile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

¹⁴ «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliyugo ata tə mindel. Dəce sə way sa pa dukwen a dazlan sa gan kutok. ¹⁵ Anga nan, a zla saa ga mer su way əga dō su kon ataya awan. Dowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kibe. ¹⁶ A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, əna dōwan a ngəman a bay.

¹⁷ «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen əga bəbay anahan ata awan, a ja: “Do si mer su way a bəbay uno ahay dukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen adəka bugol ni mac ta may à man a anan nà, angamaw? ¹⁸ Suwan ni ma agay, aday ni i jan anà bəbay uno nà: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re. ¹⁹ Na slak həna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, təra nen kawa dō si mer su way anak kərtek awan.” ²⁰ Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak dāren winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay i zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek. ²¹ Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: “Bəbay uno, na gak ines pa 'am à Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak həna

kā ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.”

²² «Əna bəbay anahan ata a jan ù dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Kagasl, gəben uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Dəfen anan wurdek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde. ²³ Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday pukto tə ataslay mivel awan. ²⁴ Anga abay wan uno a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna nə njadak a way uno.” Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mivel awan.

²⁵ «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nà, wan a dōwan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dəzley ahay agay bəse nà, a sləne dō ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan. ²⁶ A ngaman ù dō si mer su way a bəban anahan ahay kərtek, a cəce panan ləbara awan. ²⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: “Mərak anak kə mak agay, aday bəbay a kwanay a vad guson sa sla, anga kə njadak anan winen inde zay.”

²⁸ «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəban, a ga mivel. Bəbay anahan a nay uho saa dəbukok anan ayak ù doh. ²⁹ Əna a mbədahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənjoena sa gak isew. Na taa dəfak apan re, aday tə winen ata təkə dukwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətev a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re. ³⁰ Aday wan anak kə lizek anan dala anak tə uwar sa jən uho ahay. Həna a may ahay agay nə kə vədak anan guson sa sla anga winen asa re!”

³¹ «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a bidaw? ³² Sumor a nà, dī ga azar uko tə ataslay mivel awan, anga mərak anak a anan nà, kə tərak kawa

ma mac awan, aday h̄ana winen inde t̄a sifa awan. K̄a lizek coy, əna d̄a njad̄ak anan.”»

16

Jike pu d̄o sa ga mer su way t̄a wurwer awan

¹ P̄a d̄əb̄a anahan a wa asa, Yesu a jan an̄a njavar anahan ahay, a wa: «Dowan a inde n̄a, winen zlile awan, aday dukwen d̄o inde k̄artek s̄a lavan nga an̄a d̄o si mer su way anahan ahay re. Əna d̄o ahay ta ma 'am p̄ə d̄owan ata à man a bahay su doh anahan ta sa ja n̄a: “Do si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak k̄əriya awan.”

² «Bahay su doh ata a sl̄one 'am ata c̄əna, a ngaman an̄a d̄owan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: “N̄ə sl̄onek d̄o ahay ta mak apak 'am. Duko anan mer su way anak iken a sa ga anan t̄ə zlile uno nen s̄ə mbakak anan ata awan, bina iken ki t̄əra d̄o si mer su way uno sabay.”

³ «Do si mer su way ata a ma nga s̄ə jalay kutok, a wa: “Aday h̄əna jiga n̄a, ni ga n̄ə k̄əməw? Bahay su doh uno k̄ə larak nen i mer su way anahan wa re. B̄ənuke j̄ə, ni mba apan bay, aday ni dubok way p̄ə d̄o ahay wa, wita dukwen waray re. Pa ga h̄əna jiga n̄a, k̄əma kutok anaw, zek uno?

⁴ Iyo, h̄əna n̄ə njad̄ak anan nga sa 'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno k̄ə larak nen i mer su way anahan wa dukwen, d̄o ahay ti t̄əma nen àga tinen re.”

⁵ «A ngaman ahay an̄a d̄o s̄ə t̄əma gudire p̄ə bahay su doh anahan ataya wa k̄artek k̄artek fok. A c̄əce pu d̄o mama'am a wa, a wa: “Gudire ana bahay su doh uno inde apak n̄ə jugumaw?”

⁶ «Dowan ata a mb̄əd̄ahan apan, a wa: “Gudire s̄ə amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan s̄əkat.”

«Do si mer su way ata a jan, a wa: “Ihe, t̄əma d̄erewel s̄ə gudire anak h̄əna kwayan'a. Njahay aday vindey apan n̄a, gungwan s̄ə amar kwa kuro d̄ara bina s̄əkat sabay.”

⁷ «A jan an̄a d̄o hinen asa, a wa: “Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak n̄ə juguma ite anaw?”

«A mb̄əd̄ahan apan, a wa: “Gudire sa ndaw anahan inde upo buho s̄əkat d̄ara.”

«Do si mer su way ata a jan n̄a: “Ihe, ḡəb̄a d̄erewel s̄ə gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan n̄ə gudire sa ndaw ata n̄a, buho s̄əkat fud̄o.”

⁸ «Bahay su doh anahan ata k̄ə varak anan zlangar an̄a d̄o si mer su way anahan ata awan, anga d̄owan ata k̄ə gak mer su way s̄ə wurwer à wulen a tinen inde. Anga d̄o s̄ə daliyugo a anan aya n̄a, t̄ə zalay d̄o s̄ə id̄e jiyjay ahay ta sa ga mer su way s̄ə wurwer.

⁹ «Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay n̄a, b̄ənen car t̄ə d̄o ahay t̄ə zlile s̄ə daliyugo a anan aday bid̄aw? Ata, zlile s̄ə daliyugo a k̄ə sak a ndav pikwen wa n̄a, Mb̄ərom i t̄əma kwanay p̄ə cakay anahan a s̄ə coy kutok.

¹⁰ «Kak d̄owan aday k̄ə mbak apan sa gan nga an̄a way bayak a bay ata t̄ə c̄əved a n̄a, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga t̄ə c̄əved a re. Aday kak d̄owan a a mba apan sa gan nga an̄a way bayak a bay ata t̄ətibay n̄a, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga t̄ətibay re.

¹¹ Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga an̄a zlile s̄ə daliyugo a anan t̄ətibay n̄a, waya saa mbakak ikwen anan zlile d̄id̄ek a aday ki gen anan nga anaw? ¹² Kak aday abay ki mben apan sa gan nga an̄a zlile su d̄o hinen ahay t̄ətibay n̄a, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

*At̄ə Mb̄ərom t̄ə dala
Mata 6.24*

¹³ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way an̄a bahay su doh ahay cew n̄a, ibay. Anga k̄ə p̄əlak anan d̄o k̄artek a lele n̄a, i nan id̄e an̄a d̄owan hinen ata awan. Kabay, t̄ə njahak tu d̄o k̄artek a lele gerger c̄əna, i k̄əd̄ey anan d̄owan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way an̄a Mb̄ərom aday s̄ə p̄əlay

dala, cew maya dukwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay

Mata 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹⁴ Farisa aya inde à man ata tə sləne 'am a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay zlile tə mindel.

¹⁵ Anga nan, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay aday nà, ki gen anan may, do ahay ta ca pikwen nà, kawa do lele aya awan. Əna cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mivəl a kwanay aya zle. Bina way aday do ahay tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way ata ite nà, kawa way ma ga mənjadək awan.

¹⁶ Kwakwa ata nà, do ahay tə pərahan azar anà Mbərom nə ta sə dəfan apan ana Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay. Əna a bənay ahay kwa pə ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata wa nà, do ahay tinen apan ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə ndərboc uda zek, anga sə dəzle a uda awan. ¹⁷ Aya əna, Tawrita a Musa nə lele hwiya. Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà, wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da 'am a adəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek a Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.

¹⁸ «Matanan re, kuwaya kə rəzłak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen nà, wita kə gak mədigwed. Dowan kə gəbak uwar a ma razl a ata dukwen, winen kə gak mədigwed ite re.»

Atə Lazarus tə dōwan a inde zlile awan

¹⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlile awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkede nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay a nə, à barbarar inde. ²⁰ Dowan a inde ite, tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan. A taa nahay nə pə məsudoh a dōwan ata awan, aday zek anahan a dukwen, mbəlak a dəkdek. ²¹ A gan

may sa pa way sa pa sə pəpasay pə dōwan a zlile ata wa ata awan. Kəla ahay dukwen, ta nay ahay sə ndəlkeđ anan mbəlak a anahan a ataya awan.

²² «Natiya kutok, dōwan mətawak ata a mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəbak anan ayak à man ana Ibərahima, pə cakay a Mbərom. Do sə zlile ata dukwen a mac ite re, aday ta la anan à məke. ²³ A man ata kutok nà, dōwan a zlile ata, winen apan i ga dəcə bayak awan. A ca ide à mburom, a canan ayak anà Ibərahima tə Lazarus, tinen miya awan, dəren. ²⁴ A zlah pi zek, a wa: “Ibərahima! Kem, nà gak i zek wa ite! Amboh, slan Lazarus, à tar wan sə alay anahan à a'am inde, aday i naa təlo pə miresl aday ũ go ziyya ite. Bina nen apan ni ga dəcə ũ uko a anan inde tə mindel.”

²⁵ «Ibərahima a mbədahan ahay apan ite, a wa: “Matanan, wan uno. Əna ənga, bayak pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata aday. Iken nà, kə njhak à barbarar a inde, aday Lazarus nà, kə gak dəcə bayak awan. Həna ite nà, winen, winen apan i man uda à man a anan, aday iken ite dukwen, ki ga dəcə kutok. ²⁶ Tə winen ata təke dukwen, cəved inde aday do a manay i dəzlek ayak à man a kwanay nà, ibay, kabay do a kwanay i nay à man a manay dukwen, i ga zek bay re. Anga məke inde sololo à wulen a nuko.”

²⁷ «Dowan ata a mbədahan apan asa: “Amboh, Ibərahima! Kem, slan Lazarus àga bəbay uno ite. ²⁸ Anga mərak uno aya inde dāra nà, u no Lazarus à sa təkəren atan 'am à sləmay ite, anga aday tā sa nay à man sə dəcə uno a anan inde sabay ite.”

²⁹ «Ibərahima a mbədahan apan asa, a wa: “Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde asənə, mərak anak ataya tə dəfan atan apan bidaw?”

³⁰ «Dowan ata a jan asa, a wa: “A'ay! Ibərahima, bəbay uno, wuna! Əna, hinahibay do sə məke kə zlak patan dezl nà, ti yam pə ines a tinen ahay tə dīdek awan.”

31 «Ibərəhima a jan, a wa: «Matanan. Əna kak mərak anak ataya tə slənek anan anan 'am a Musa tu do maja'am a Mbərom ataya bay cəna, kwa do sə məke a â zla təkede nà, ti slənen a bay re.»»

17

'Am sə pəse ines ahay

Mata 18.6-7, 21-22; Markus 9.42

1 Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen apan ti zla anan do zənzen a ĩ ines ahay inde. Aya əna, dəce i tərən anà do sa njak anan do ahay aday tã ga ines ataya awan. 2 Natiya, ata pə dōwan a sa njak anan do ahay ata nà, suwan pə winen tē banan van à dungo, aday tē larak anan ayak à bəlay inde. Bina, do aday winen apan i njak do ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tə dōwan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. 3 Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kà gag ines nà, suwan dakan anan tə təpa təpa awan. Winen ite kə təmahak, kə mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. 4 Kwa abay â ga winen apan i gag ines pə luvon kərtek a saray cuwbe, aday winen apan i nay ahay à man anak dukwen saray cuwbe ta sa ja nə «Amboh, nə yimak pə ines uno!» nà, iken dukwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Adaf nga pə Yesu

5 Natiya, pə dəba anahan a wa nà, do maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday adaf nga a manay pə Mbərom â zəga ite!»

6 Bahay a tinen ata a mbədahan atan apan nà: «Kwa adaf nga a kwanay â ga inde nə mənjoek, kawa wan sə bəzan mənjoek nà, ki mben apan sa jan anà dədazl sə ngəvəray: «Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!» dukwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Do si mer su way lele awan

7 Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay dōwan a kwanay kərtek a, aday do si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kiβe, kabay winen apan i bal təman ahay. Kà mak ahay à kiβe wa nà, bahay su doh anahan i jan: «Hayak ahay, pa daf!» kwayan'a dāw? 8 I jan adəka bugol nà: «Do ahay way sa pa, mbədahan anà zana, aday kã naa vuro way sa pa tə way sa sa aya awan.» Aday i jan: «Iken, ki naa pa nà, pə dəba anahan a wa!» bidaw? 9 Kwanay kə jilen nà, i gan suse anà do si mer su way anahan ata anga kà gag anan mer su way ataya dāw?

10 «Kwanay a dukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: «Gen anan!» ataya nà, jen adəka nà: «Manay nà, do sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.»»

Yesu a mbar anan do mə dugwad aya inde kuro

11 Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a zla tə wulen ana daliyugo sə Samariya tə Galile. 12 A sa jəka i dəzle à wulen su doh a inde nà, tə zlangay tə dōwan aya inde kuro, mə dugwad aya awan. Tə tavay zad, 13 aday ta jay 'am tə məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, mâ gag ĩ zek wa ite!»

14 Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anà do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom.» A alay a tinen apan ti zla à man ana do sə gədan dungo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tə mbərak.

15 Əna do a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan kə mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəba à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan. 16 A dəzley ahay à man a Yesu cəna, a dukwen gərmec ta sə rihen nga ù vo, a ngəran kutok. Dōwan ata nà, winen Samariya ahay.

17 Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, do a kuro ataya fok nà, tə mbərak re ba? Aday azar su do a dəsudō ataya

nà, tinen aha kəlanaw? ¹⁸ Dowan sə jalay apan aday sa naa ngəran anà Mbərom nà, ibay, si mədurlon a anan taayak kələdaw?» ¹⁹ Pə dəba wa kutok, a jan anà dōwan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kə mbərak iken anga kə dəfak upo nga.»

Yesu i sa may ahay nà, ma i təra aday anaw?

Mata 24.23-28, 37-41

²⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok Farisa ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbərom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbədəhan atan apan, a wa: «Bahay a Mbərom a i slay ahay aday nà, dōwan i canan tə idə bay.

²¹ Dowan i mba apan sa jəka: “Bahay a Mbərom nə winen həna” kabay “Winen tiya” bay re. Əna, sənən apan lele, bahay a Mbərom nà, winen à mivel a kwanay aya inde adəka coy.»

²² Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may sə cinen uno apan way sə luvon kərtek à wulen a kwanay inde. Əna i ga pikwen zek bay re.

²³ Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu nə winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa ngəmen sa zla à man ataya bay.

²⁴ Anga nen, Wan su Do, ni may ahay nà, kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, aday do ahay fok ta san apan zle ata awan. ²⁵ Əna way ata i saa təra nà, nen Wan su Do ni ga dəce bayak awan, aday do a sə wuswes anan aya dukwen, ti ngam nen bay re.

²⁶ «À alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.* ²⁷ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, sə gəba uwar ahay, aday sa var a dəna a tinen ahay à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. Pə dəba anahan a wa cəna, iven sukwat ahay ngəv ngəv kutok, pa rah anan daliyugo nə fadada, pa lize anan do ataya fok.

* **17:26** Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23. † **17:29** Ca pə Laataanooji 19.24-25. ‡ **17:32** Ca pə Laataanooji 19.26.

²⁸ «Aday asa, ni i may ahay nà, i ga nə kawa way sə təra à alay ana Ludu ata awan. A alay ata nà, do ahay tinen apan ti pa way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukum anan way tə way a tinen ahay, aday tinen apan ti sukum uda re, tinen apan ti casl guvo ahay, aday tinen apan ti han doh ahay re. ²⁹ Aday, pə luvon ana Ludu sa nay way anahan à Sodoma wa ata nà, uko pi zek tə mətətok sə uko awan, tə pəkay ahay à mburom wa, dənam lize anan do ataya fok re.† ³⁰ Aday pə luvon uno nen Wan su Do saa may ahay ata nà, way ahay ti təra matanan. Dowan saa san pi zek nà, ibay re.

³¹ «Əna pə luvon ata kutok nà, do aday winen pa nga su doh dukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. Dowan a winen à guvo dukwen, à saa nay ahay agay bay re. ³² Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa ga ata aday.‡

³³ Matanan, dōwan a kà gak anan may sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan. Aday do sə lize anan sifa anahan nà, i tam anan adəka bugol.

³⁴ «Nen nà, ni jak ikwen anan acəkan: Pə luvon ata nà, kwa do ahay cew mə nahay a pə lala kərtek a dəp nà, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan. ³⁵ Kwa uwar ahay cew tinen apan ti gan pə kərtek a dəp nà, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan. [³⁶ Kabay do ahay cew tinen à guvo kərtek a inde dəp nà, do kərtek a nə ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan.]»

³⁷ Njavar anahan ahay tə cəce panan kutok, ta wa: «Ba Məduwen, way ata i sa ga zek jiya nà, ahaw?»

A mbədəhan atan apan, a wa: «À man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.»

18

Jike pə mədukway sə uwar a inde tə

bahay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am a anan anà njavar anahan ahay, anga aday tã sa ya nga sa gan amboh anà Mbərom bay. ² A jan atan kutok, a wa:

«À wulen su doh a inde nà, bahay sa man ata nà a jəjaran anà Mbərom bay jiga awan, aday a təma 'am a dōwan itəbay fok re. ³ Mədukway sə uwar a inde à wulen su doh ata ite, a taa nay ahay cuhcəh àga bahay ata awan, a jan anà bahay ata nà: “Amboh, go anan sariya uno inde à wulen a manay tu dō manide uno ite.” ⁴ Əna hwiya bahay ata a ngam sa gan anan sariya anà uwar ata bay, hus sariya anahan ata kə njahak bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay à mivél anahan inde, a wa: “Kwa abay nà jəjaran à Mbərom bay, kwa nà təma 'am su dō bay təkede nà, ⁵ suwan ni gan anan sariya anahan a anan. Bina mədukway sə uwar a anan winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay àga nen sidew sidew anga 'am sə sariya anahan a anan.”»

⁶ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Bahay Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilen pə way a bahay a sa ga ata lele aday! ⁷ Kwanay kə sənən apan ite bay daw? Matanan, Mbərom bugol nà, i man zek anà dō anahan sa taa gan amboh luvon tə ipec ataya re bidaw? I ga apan munok bay asanaw? ⁸ Nen apan ni jak ikwen anan həna: Mbərom i man zek anà dō anahan ataya bəse. Aya əna, nen, Wan su Dō ni saa may ahay pə daliyugo nà, ni tan ahay à nga anà dō sa daf upo nga ahay dəp daw?»

Jike pə Farisa inde, tu dō sa cakal jangal

⁹ Natiya, dō azar aya inde à man ata, tinen tə jalay nà, tinen dō didek aya awan. Aday təkədey anan dō azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

¹⁰ «Dowan aya inde cew ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom saa ga amboh.

Dowan a kərtek a nà, Farisa ahay, aday dō hinen ite nà, winen dō sə cakal jangal.

¹¹ «Farisa ata a tavay, a ga amboh à mivél anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nà, dō mi nes a kawa dō azar aya ite bay. Aday nen dukwen kawa dō sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen dō sə akar bay, na ga mədigwed bay, aday nen huwan a bay re. ¹² Na ga sumaya pə lumo fok nə, saray cew. Nə njadək way cəna, à kuro wa fok nà, nə varak anan kərtek awan.”

¹³ «Dō sə cakal jangal ata ite, a tavay dərən, a nan sa ca ide à mburom bay fok. A ma nga sə jalay mərava si zek anahan*, a wa: “Mbərom, amboh. Nà gak ì zek wa ite, anga nen nà, dō sə atahasl.”»

¹⁴ Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay didek a pa 'am a Mbərom a nà, dō sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga dōwan kə hərək anan nga ì zek nà, Mbərom i man anan nga anahan à məndək. Aday dōwan kə mak anan nga anahan à məndək ite nà, Mbərom i hərən nga adəka.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədey aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà dō ataya awan.

¹⁶ Yesu a ngaman ahay anà gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anà njavar anahan ataya ite, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà dō sa ga minje tə tinen anaya ata awan.

¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya kə təmahək Mbərom bahay anahan kawa wan cədey bay

* **18:13** Dowan ata a dəcən à mbac anahan. Ata àga tinen, a nan sa ja nà, kə jalay mərava si zek anak.

nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlile awan

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Pə dəba anahan a wa nà, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁹ Yesu ite a mbədahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ²⁰ Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kà ga mədigwed bay, kà vad nga su dō bay, kà ga akar bay, kà gad mung-walay pu dō bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

²¹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cədew a mba.»

²² Yesu a sləne 'am a dōwan ata cəna, a jan nà: «Tə winen ata təkə nà, way inde kərtek kə mbədəkək panak re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kə gəzlan anan dala a anà dō mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²³ Əna dōwan ata a sləne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəban, anga winen zlile awan.

²⁴ Yesu a zəzor anan dōwan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ Dō sə sləne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek bay, əna pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna

nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dō aday kə mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay dō anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, ³⁰ kwayan'a həna, i naa njad anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan adəka. Aday i njad anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njad nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Natiya, Yesu a ngaman anà dō maslan anahan a kuro nga cew ataya dēmdēm kəcah à wulen sə dō ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənən anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata kutok nà, way ana dō maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Dō, ataya fok i i ga zek kutok. ³² Ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo mənə, ³³ ti ndəbay nen, aday ti i vad nen kutok. Əna cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məke wa.»

³⁴ 'Am anahan a sa jan ù dō maslan anahan ataya nà, tinen tə sənək anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi dər a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənək a bay re.

Yesu a mbar anan hufof a inde à Yeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, hufof a inde mə njahay a pə cakay cəved, winen apan i dubok way pə dō ahay wa. ³⁶ Dowan a hufof ata a sləne nə dō ahay tinen apan ti zla tə cəved ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. ³⁷ Dō ataya ta jan nà: «Yesu dō

† 18:20 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

sə Nazaratu, winen apan i zla tə cəved a anan.»

³⁸ A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nā gak ĩ zek wa ite!»

³⁹ Do mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəved ataya ta ma nga sə gafan 'am, ta jan nə: «Tacay 'am. Njahay tete.»

Əna hwiya dōwan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nā gak ĩ zek wa ite!»

⁴⁰ Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù dō ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: ⁴¹ «A nak nā gak nə maw?»

Dowan ata a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təbo anan ide uno ahay ite!»

⁴² Yesu a jan: «Kə mbərak coy! Ka mbar nà, anga kə đəfak upo nga ata awan.»

⁴³ Kwayan'a, ngurret ide anahan ahay tə təbak acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday dō sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

19

Atə Yesu tə Zakayus

¹ Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.

² Dowan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zlile awan, aday winen bahay su dō sə cakal jangal ahay. ³ A gan may sə canan anà Yesu ite, əna a mba apan sə canan bay, anga dō ahay inde bayak awan, aday đukwen winen dō betele a re. ⁴ A haw pa 'am, a ján ĩ sé sə ngəvəray inde, anga aday à canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəved sa man ata awan.

⁵ Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda ide, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kagasl bəse.

Bina, biten nà, ni zla àga iken, nen nə mbəlok anak awan.»

⁶ Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay ĩ sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu àga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivel awan.

⁷ Do ataya fok tə canan anà Yesu sa zla àga Zakayus ata nà, a cəban atan. Anga nan ta ma nga sə gəđan azar, ta wa: «A zla àga dō sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

⁸ Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla anan zlile uno wurasl ĩ zek wa, aday ni varan anan əngal awan, anà dō mətawak aya awan. Aday asa, kak way su dō inde nə ngəzərak panan tə danakay đukwen, ni man anan uda məcapar fudo.»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Biten a anan nà, zay a Mbərom kə tərak à gulom su doh a anan, bina Mbərom kə təmak iken. Iken a đukwen, zahav ana Ibərahima guzgzwez a re asanaw? ¹⁰ Anga, nen Wan su Do, na nay ahay nà, sə pəlay dō mə lize aya awan, aday sa tam atan.»

Jike su dō si mer su way ahay

Mata 25.14-30

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am anà dō sa pak sləmay pa 'am anahan ataya awan. Anga tinen tə bayak nà, Yesu i saa dəzle à Urəsalima nə, bahay a Mbərom i i kay zek uho kutok. ¹² Anga nan a jan atan, a wa:

«Dowan a inde nà, winen ngəlaw awan, a slabak sa zla pə daliyugo dəren awan, anga aday ti ĩ đəfay anan ahay bahay a pu dō anahan ahay, aday i may agay. ¹³ A alay a winen apan i ra zek sa zla nà, a ngaman anà dō si mer su way anahan azar aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbəda anan alay anà tinen a fok. A varan anà kuwaya fok dala sə gura kərtək. A jan atan nà: “Mbəđihen anan alay, hus pə luvon uno saa may ahay ata awan.”

¹⁴ «Pə dəba anahan a wa nà, dō a sə wulen su doh anahan ataya tə sləne sa jəka winen kə zlak pə daliyugo

døren a aday ti dafay anan ahay bahay pa nga a tinen ata nà, a cəban atan anga tə pəlay anan bay. Anga nan ta slan dō ahay à dəba anahan wa saa jan anà dō sa man ataya nà: “A nan umo dōwan ata à njahay bahay a pa nga a manay bay.”

¹⁵ «Tə winen ata təkə dukwen hwiya tə dafak anan ahay bahay a pa nga a tinen təktek. Winen a may ahay agay kutok. A ngaman anà dō anahan a winen sə gəzlan atan dala ataya fok, aday a nan sa san, ta ga nə ma tə dala anahan a sə gəzlan atan ata anaw.

¹⁶ «Do mama'am awan, a nay ahay, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro nə dala sə gura kərtektəkke. Əna dala anak kə wahak ahay apan kuro, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁷ «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Ka gak mer su way lele tə way bayak a bay awan. Anga nan, həna ni daf iken bahay awan, aday ki lavan nga anà wulen su doh ahay kuro.”

¹⁸ «Do mə slala cew awan, a nay ahay ite, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro dala sə gura nə kərtektəkke, əna dala anak kə wahak ahay apan dāra, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁹ «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Iken dukwen ka gak mer su way lele a re. Nə dafak iken bahay awan, ki lavan nga anà wulen su doh ahay dāra ite.”

²⁰ «Do hinen a nay ahay ite asa, a jan anà bahay ata, a wa: “Bahay uno, dala anak həna, nə ndakak apan man a zana inde. ²¹ Nə jəjarak tə mindel. Na san zle, iken dō jinje awan. Anga à man a aday kə dafak ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man ata wa re. A man a aday kə caslak ayak way bay, ka zla sə cəray wa way re.”

²² «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Iken nà, dō lelibay awan. Ni gak sariya pa 'am anak a anan. Ka san apan zle nen nà, dō jinje awan. A man a nə dafak way bay dukwen nə gəbay ahay wa way re. Aday à man a nə caslak awan bay dukwen, nə cəray wa way re bidaw? ²³ Kak sə matanan nà, kə nduko ayak man pə dala uno à

bank bay nà, angamaw? Aday ata na mak agay nà, kagasl ni tan ahay à nga nə kə wahak apan bidaw?”

²⁴ «A jan anà dō ahay kutok, a wa: “Təmihen panan dala a kərtek a anan, aday viren anan anan apan anà dō a aday dala anahan kə wahak apan wan a kuro ata awan.”

²⁵ «Tinen tə mbədahan apan ite, ta wa: “Ba Məduwen, winen bugol nà, dala anahan nə inde kuro asənə, mi varan anan apan asa dāw?”

²⁶ «A jan atan, a wa: “Nen nà, ni jak ikwen anan: Kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan adəka, əna dō aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. ²⁷ Aday dukwen, abay kurre ata nà, dō manidə uno ahay ta gan may nê təra bahay a bay bugol asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kə vəden atan kutok.”»

*Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11;
Yuhana 12.12-19*

²⁸ Pə dəba ana 'am anaya wa nà, Yesu a njahan pa 'am wa anà dō ahay, sa zla à Urəsalima. ²⁹ Tə dəzle bəse tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nà: ³⁰ «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dōwan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. ³¹ Kak dōwan a kə cəcihek pikwen wa “Ki i gen anan maw?” nà, jen anan: “Bahay a gan may.”»

³² Do maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. ³³ Tə dazlan sə pəsak anan zungo ata nà, bahay sə zungo ataya tə cəce patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»

³⁴ Tə mbədahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»

³⁵ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə bəbat apan zana a tinen ahay, aday tə zləzlam anan apan Yesu kutok.

³⁶ Tə dazlan sa zla kutok nà, do ahay tə wadad zana a tinen ahay pə cəved. ³⁷ Natiya, à alay a tinen apan ti dəzle à Urəsalima bəse, à man sə kəkarak anan ayak bəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tə taslay mivel. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan, anga masuwayan a tinen a sə canan ataya awan.

³⁸ Ta wa: «Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pə bahay a saa nay tə sləmay anahan ata awan.*»

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlaḅ!»

³⁹ Farisa aya inde à wulen su do ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tə mbəsak sə bəbal awan.»

⁴⁰ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tə njahay way a tinen təkede nà, kon ahay dukwen ti zlah re asanaw?»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsalima

⁴¹ A alay a tinen apan ti dəzle à Urəsalima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsalima, aday a dazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. ⁴² A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay kà san zay a sə dəzley ahay apak biten a anan ata nà, suwan bidaw? Əna way ata kə dərək panak zek həna, anga nan kə sənək a bay. ⁴³ Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Do manide anak ahay ti vak nga tə way sə alay aya awan, tə day ahay wa fok. Ti tacay iken. ⁴⁴ Do manide anak ataya ti lize iken tə gwaslay anak aya təkə. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sənək pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»

Yesu a razl do sa ga masa ahay à doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa do sa ga uda masa ahay. ⁴⁶ A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə təren anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

⁴⁷ Pə dəba anahan a wa kutok, a taa wazay à doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gədan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu do sə lavan nga anà do ahay ahay nà, ta gan may sa vad anan. ⁴⁸ Əna cəved a aday ti i ban anan nə kəkəməw ata nà, tə sənək bay, anga do ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətak way anahan nə lele tə mindel.

20

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay à doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday winen apan i dakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re. A alay ata kutok ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu, ² tə cəce panan, ta wa: «Dakan umo anan aday, ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek aday re. Jen uno ite aday. ⁴ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənzen a daw?»

* 19:38 Ca pə Jabuura 118.26. † 19:46 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 19:46 Ca pə Yerejiya 7.11.

⁵ Tinen ite, tə mbəda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?”
⁶ Aday kak da sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nà, do ahay ti tar mənuko tu kon, anga tə dəfak apan nga, Yuhana nà, winen do maja'am a Mbərom acəkan.»

⁷ Anga nan kutok, tə mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay.»

⁸ Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dakak ikwen anan dōwan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

*Jike pu do sa ga mer à guvo ahay
 Mata 21.33-46; Markus 12.1-12*

⁹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike a anan anà do ahay, a wa: «Dowan a inde a jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dərən awan. Kə njahak ayak bayak awan.

¹⁰ «Natiya, alay a a sla kutok, way ahay dukwen tə nahak, bahay sə guvo ata a slənay ahay do maslan anahan sa naa təmahan ayak way sə guvo ata pu do anahan a sə mbəsak atan à guvo anahan ataya wa. Əna do si mer su way ahay tə canan anà do maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledədde. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.

¹¹ «Bahay sə guvo a slənay do miza re, winen dukwen ta ndazl anan, tə walay panan agənah pəleslesle, ta razl anan, a ma way anahan alay kəriya re. ¹² Bahay sə guvo a slənay do məslala maakan a re. Pə winen ite nà, ta ga apan mbəlak bayak awan, aday tə rəzlay anan ahay à guvo wa re.

¹³ «Bahay sə guvo a wa: “Aday ni ga həna nà, kəkəma aday anaw? Suwan ni slan wan uno ləliwe a anan. Winen nà, izəne ti dəfan apan ite.”

¹⁴ «Cəkəbay do sa ga mer ahay tə canan anà wan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa

'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuko anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ¹⁵ Wan ata a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta zla anan zad, ta vad anan à məke sa ndaw kutok.»

Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday həna nà, bahay sə guvo ata i ga anan do si mer su way ataya nə kəkəməw? ¹⁶ Bahay sə guvo ata nà, i may ahay agay, i lize anan do sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà do maza aya awan.»

Əna do sə sləne 'am ana Yesu ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Wita matanan nà, i ga zek kula bay asanaw?»

¹⁷ Yesu ite a ca patan, aday a jan atan, a wa: «Ənga, bayiken pə way a məvinde à Deftere inde a anan aday. Way ata a nan sa ja nə maw? A wa:

“Kon mbala ana do sa dezl way ahay sa lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.*”

¹⁸ «Kuwaya kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kə sak a slahay pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan.»

Jangal anà bahay sə Ruma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

¹⁹ A man ata kutok nà, miter sə Tawrita ahay, pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike sa 'am ata nà, pə tinen awan. Əna ta mbak apan sa ban anan bay, anga tə jəjaran anà man su do awan. ²⁰ Tə dazlan sə dəfan ide anà Yesu, ta slan do ahay pə cakay anahan, anga aday ti ca panan azan. Do ataya tə təra anan nga a tinen à man a Yesu nə kawa tinen do didek aya awan. Ta gan may sa ban anan à acəce 'am a tinen ahay inde, anga aday ti varan anan anà bahay sə lavay daliyugo.

²¹ Do ataya tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Miter, ma san zle, way anak sə dakay anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nà, didek aya awan. Pə iken

* 20:17 Ca pə Jabuura 118.22.

nà, dō ahay fok hërro à alay kərtek a wa, iken apan ki dākay anan cəved a Mbərom nà, tə dīdek awan. ²² Əna mbədfahan umo pə acəce 'am a manay a inde həna aday: Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma dāw? Bəzi mē varan bay dāw?»

²³ Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: ²⁴ «Ənga, viren uno ahay karanga kərtek aday bidaw?» Tə varan ahay kutok. A jan atan asa: «Diken uno anan aday, pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədfahan apan ite, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

²⁵ Yesu a mbədfahan atan apan ite, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²⁶ Dō ataya ta ca apan nà, Yesu kə bənak atan pə kwande. Ta mbak apan sə njad apan alay sa 'am sa ban anan pa 'am sə dō ahay sabay. Aday 'am anahan a sə mbədfahan atan apan matanan ata dukwen kə gak atan masuwayan, tə njahay way a tinen ndədek.

Aslabakay à məkə wa

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa dō kə məkak nə i slabakay ahay sabay. ²⁸ Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Dō kə məkak aday kə mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a məsinde à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan mægije anà dōwan a ma mac ata awan.”» ²⁹ Aya əna, dōwan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Dō zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. ³⁰ Dō sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan, aday kə njadək

panan wan bay re, ³¹ hus pə dō mə slala maakan a dukwen matanan asa re. A təra nə matanan, matanan, hus tinen a cuwbe fok tə məkak mənjenja sa njad wan pə uwar ata wa. ³² Coy uwar ata dukwen kə məkak à dəba wa re. ³³ Əna aday kutok nà, pə luvon saa slabakay ahay à məkə wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

³⁴ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pə uho a mənuko a anan nà, dō ahay tinen apan ti zəba uwar ahay, aday uwar ahay dukwen tinen apan ti zla à mbaz re. ³⁵ Əna azanan pə uho saa nay ahay ata nà, dō aday ti slabakay à məkə wa ataya aday təde ta slak sə dəzle uda ataya nà, kwa dō mungol aya awan, kwa dō uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. ³⁶ Anga tinen nà, ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbərom ahay coy. Ti təra wan a Mbərom ahay, anga tə slabakak ahay à məkə wa coy ata awan.»

³⁷ «Pa 'am sə aslabakay à məkə wa nà, Musa dukwen kə jak anan cərah awan, dō ma mac aya nə ti i slabakay wanahan. A alay ana Musa sə vinde anan ləbara a Mbərom sa jan ahay 'am ù uko sə vərəgaz wa ata nà, a vinde, a wa, Bahay a mənuko nà, winen: “Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob‡” bidaw? ³⁸ Mbərom, winen nà, Mbərom su dō ma mac aya bay, əna winen Mbərom su dō tə sifa aya awan. Anga Mbərom a ca pə dō ahay fok nà, tinen tə sifa aya awan.»

³⁹ Azar su dō à wulen sə miter sə Tawrita ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak 'am lele awan.»

⁴⁰ Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kəkəma aday dō ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ⁴² Anga Dawuda

† 20:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. ‡ 20:37 Ca pə Gurtaaki 3.6.

a ta nga anahan a dukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno: Njahay à alay puway uno,

⁴³ aday ni nahay anan dō sa nak ide ahay,

ki ján patan tə saray.Š”

⁴⁴ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar anahan ahay pa 'am ana dō ataya fok, a wa: ⁴⁶ «Ihe, bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tə rəkot aya awan. Ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. ⁴⁷ Tinen apan ti ngəzar way pə mədukway sə uwar ahay wa. Tinen apan ti ga amboh dukwen, ta ga nə zedede bayak awan, anga aday dō ahay tē canan atan. Əna tinen nà, Mbərom i gan atan sariya ma da 'am awan.»

21

Mədukway sə uwar a inde a ndav pi zek sə varan way anà Mbərom

Markus 12.41-44

¹ Yesu winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom mba ata, a ca pu dō sə zlile ahay nà, tinen apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde. ² Aday a canan anà mədukway sə uwar a inde mətawak awan, a gucek ayak uda dala sərdeḅe aya cew ite, kawa sa ja nà, dala bayak a bay.

³ Əna Yesu a jan à dō ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didek awan: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata nà, kə varak dala zal dō ahay fok. ⁴ Anga dō ahay fok ta var

nà, mənjoek pə way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa à ga nə winen mətawak a dəp nà, kə ndəvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a təke fok.»

Dō manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Azar su dō əngal tinen apan ti ja 'am pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ata awan, ta wa: «Ənga, cen pu doh a anan aday, mi dezl a tu kon lele aya awan, aday tə way mə varan a anà Mbərom lele ataya awan.»

Əna Yesu a jan atan, a wa: ⁶ «Alay a inde, i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay sə canan mə rəḅa a anan ataya fok nà, dō manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Natiya, dō a sə sləne 'am anahan ataya tə cəce panan, ta wa: «Miter, doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek bəse anaw?»

⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay. Anga dō ahay bayak a ti gəḅa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Əna kà sa təmihen sə pərahan atan azar bay. ⁹ Ki slənen ləbara sə vəram ahay, aday dō ahay ti vəze pi zek ahay kwa aha fok, əna kà sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re.»

¹⁰ Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. ¹¹ Daliyugo i 6al, məgara i ga inde, may i ga inde re, way ataya ti təra à man ahay cara cara. Kwa à bagəbaga mburom, minje sə way məduwen aya fok ti təra, aday dō ahay ti jəjar.

¹² «Əna way ataya ti sa təra aday nà, dō ahay ti ban kwanay. Ti varan kwanay à alay inde anà bahay ahay sa gak ikwen sariya ù doh sə wazay ahay, aday ti zla kwanay à dangay. Ti zla kwanay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, aday pa 'am ana guverner ahay anga kwanay njavar uno ahay. ¹³ Way ataya ti təra nà, anga sə varak ikwen cəved sa ga side sa 'am uno pa 'am a tinen. ¹⁴ Kà sa bayiken sa jəka “mi i mbəđahan atan apan nà, kəkəməw?” ata bay, ¹⁵ anga nen awan, ni dəkak ikwen a way, aday ni varak ikwen kəlire sa ja 'am. Aday dō manidə a kwanay ahay ti mba apan sa ja 'am sabay re.

¹⁶ «Do a kwanay ahay, tə mərək a kwanay ahay, tə car a kwanay ahay, ti varan kwanay anà dō manidə a kwanay ahay, aday ti vad anan azar su dō a kwanay aya re. ¹⁷ Do ahay fok ti nak ikwen idə anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁸ Tə winen ata təkə nà, kwa sibək sa nga a kwanay ahay kərtek a dukwen i lize bay. ¹⁹ Tiven lele. Ata ki gen matanan nà, ki təmen anan sifa a kwanay.»

Do manidə ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen anan anà dō manidə ahay ta vak anan nga anà Urəsalima cəna, ata sənən anan, alay sa mbazl anahan a kà slak coy kutok. ²¹ A alay ata asanaw nà, dō sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzlom ahay inde, dō sə wulen su doh sə Urəsalima ataya tã haw wa. Aday dō azar aya tinen à ki bə ataya dukwen, tã haw re, əna tã may nga à wulen su doh bay.

²² «Anga pə luvon ataya nà, Mbərom i kəta anan dō ahay, kawa ana Deftere sa ja apan ata kutok. ²³ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. Dəcə i ga bayak a pə daliyugo, anga Mbərom i ga mivəl pu dō sə Yahudiya ataya awan. ²⁴ Do manidə ahay ti vad

anan dō ataya tə maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan ù kon azar aya cara cara. Do sə pəra ahay dukwen ti mbazl anan wulen su doh sə Urəsalima a anan, hus pə alay a tinen a saa ndav.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «À alay ana Wan su Do saa may ahay nà, ki sənən anan nà, pə minje ana atə pac tə kiya wa, aday pə minje ana mawu-zlawazl ahay wa re. Pə daliyugo dukwen, zlawan i gan anà dō su kon ahay kəzlek, aday ajalay nga a tinen i wuse, i gan atan hərbəbəkka, anga agungol ana zəlaka à zlinger. ²⁶ Do ahay ti mac nà, anga zlawan a saa gan atan ata cərkəke, aday anga way a saa təra ataya awan. Aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal re.

²⁷ «À alay ata kutok, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlaḅ a bayak a re. ²⁸ Kə cinen anan anà way ataya kə dazlak anan matanan ata cəna, bənen mivəl, cen idə à mburom, anga alay a kə dəzlek ahay Mbərom i tam kwanay kutok.»

Minje sə buway

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a gan atan jike, a wa: «Ənga, cen pə buway ti sé azar aya aday. ³⁰ Ka sak a cinen atan tinen apan ti dā daslam pi zek nà, kə sənən apan zle, viya winen apan i slay coy. ³¹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dəkak ikwen anan ataya cəna, sənən a nà, bahay a Mbərom dukwen winen apan i slay ahay bəse coy.

³² «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³³ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Ben a nga a kwanay

³⁴ «Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay nga a kwanay ahay â sa wuse pa 'am sê azar uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay bay, aday pa 'am sê vaway nga bay, aday anga dâce sê daliyugo ahay bay re. Anga kak nga a kwanay kâ wusek tê way ataya nâ, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf mænĵana kwanay sa san pi zek. ³⁵ Andav a daliyugo i nay ahay nâ, kawa balay sa mbazl way dânam ata awan. Matanan, dō ahay kâzlek pē daliyugo fok ti san pi zek bay re. ³⁶ Anga nan, njihen mē lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kâ njiden mēgala sa tam pē way a saa tēra ataya wa. Ata nen, Wan su Dō, na sak a may ahay nâ, ki tiven uno pa 'am lele.»

³⁷ Natiya awan, Yesu nâ, a taa dakan anan way anâ dō ahay ù doh sê mazlaḅ a Mbərom sê ipec. Aday sê luvon nâ, a taa nahay way anahan ahay â bəzlom sê Ulivet. ³⁸ Aday, ide kâ cədek sidew a cəna, dō ahay ta zla â man anahan ù doh sê mazlaḅ a Mbərom saa sləne atətak way anahan ahay.

22

Yudas a sukom a way tē Yesu

Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Alay sê azar uko sê Pasəka aday sa da tapa sê pen mē zlambar a bay ata, winen apan i dāzley ahay bəse coy. ² Bahay sê gədan dundo anâ way ahay anga Mbərom pi zek tē Miter sê Tawrita ahay, tē pəlay cəved sa vad anan Yesu, anga zlawan sê dō ahay a gan atan.

³ Natiya kutok, Fakalaw a zlan â mivel inde anâ Yudas, sê ngaman Iskariyot, winen dō kərtek â wulen su dō maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. ⁴ Aday Yudas ata a zla, tē jəjem 'am tē bahay sê gədan dundo anâ way ahay anga Mbərom ataya, pi zek tē bahay sa ba pu doh sê mazlaḅ a Mbərom ahay. Tē pəlay cəved anga aday Yudas â gan atan daf pē Yesu.

⁵ Dō ataya tē taslay mivel bayak a tē

Yudas, tē zlapay sê haman dala. ⁶ A zlan â nga kutok, aday a pəlan atan cəved sê varan atan anan Yesu, a nan aday dōwan â san apan bay re.

Alavay zek sa da daf sê Pasəka
Mata 26.17-25; Markus 14.12-21;
Yuhana 13.21-30

⁷ Natiya awan, azar uko sa pa tapa sê pen mē zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sê tēman sê Pasəka ata kutok. ⁸ Yesu a slan Piyer tē Yuhana, a jan atan nâ: «Zlen, ka saa liven uko a zek tē way sa pa sê azar uko, aday dī saa pa.»

⁹ Tē cəce panan: «A nak mâ sa lavay anan zek tē way sa pa ata nâ, ahaw?»

¹⁰ A mbədahan atan apan, a wa: «Ihe, kâ dāzlen â wulen su doh sê Urəsalima nâ, ki zlingen tē dōwan a inde kəlaw a pa nga, aday winen apan i may ahay â a'am wa. Pərihen anan azar dezl ù doh anahan a saa zla uda ata awan, ¹¹ aday ki jen anâ bahay su doh ata nâ: “Miter a manay a ja nâ: Doh a aday mi i pa uda daf sê azar uko sê Pasəka tē njavar uno ahay ata nâ, wuraw?” ¹² Ata i dākak ikwen pē sewene a inde mēduwen awan, mē lavay zek a coy. Kâ ndiken anan uda way ahay fok â man ata awan.»

¹³ Ta zla kutok, ta tan ayak â nga anâ way ahay fok nâ, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tē lavay anan uda zek tē way sa pa sê azar uko sê Pasəka kutok.

Way sa pa cəncan awan
Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1
Korintu ahay 11.23-25

¹⁴ Alay a a sla kutok nâ, atē Yesu tu dō maslan anahan ahay tē njahay pē kərtek awan, sa pa way sê azar uko.

¹⁵ A jan atan, a wa: «Na gak anan may tē mindel sa pa way sê azar uko a anan tē kwanay, zukwa dāce uno i sa nay nâ, na. ¹⁶ Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sê azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek â bahay a Mbərom aday.»

¹⁷ A gəba gəsa'am, a ngəran ayak anâ Mbərom, aday a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday sen wa jəbjeḅ kwanay a fok, ¹⁸ anga ni jak ikwen, i

ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanan à alay à bahay a Mbərom kà nak aday.»

¹⁹ Aday a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kà ti gen matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.»

²⁰ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ban 'am wiya tə do ahay. A ban 'am a nə tə mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. ²¹ Aya əna, ihe! Do sa ga upo dəf ata, winen apan i pa way pə kərtek a ti nen à man a anan awan. ²² Tə dīdem a nà, nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəce i naa tan à nga anà do saa ga upo dəf ata awan.»

²³ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya à wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Wayə sə zalay do tə məduwen a anaw?

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, avad awiyaway a slabak à wulen su do maslan ahay inde pa 'am sa jəka, à wulen a tinen inde, sə zalay do tə məduwen nə wayaw?

²⁵ Yesu a jan atan: «Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə do ahay nə tə məgala. Əna hwiya ta gan may do ahay tə varan atan zlangar, aday tā ja nà, tinen do sa man zek à do ahay re. ²⁶ Aya əna, a kwanay nà, matana itəbay. Do məduwen a à wulen a kwanay inde nə à təra kawa do cəde wə awan. Do sa lavan nga anà do ahay dukwen à təra adəka nà, kawa do si mer su way.

²⁷ «Do məduwen a nà, wayaw? Do mə njahay a à man sa pa way ata daw, kabay do sa gan mer su way ata daw? Do məduwen a nà, winen mə njahay a à man sa pa way ata ba? Əna, nen à

wulen a kwanay inde nà, kawa do si mer su way.

²⁸ «Aday kwanay nà, do mə njahay aya ti nen pac pac à dəce uno ahay inde fok. ²⁹ Kawa ana Bəbay uno sə vuro ahay bahay ata nà, nen dukwen ni təra kwanay bahay aya re, ³⁰ anga aday ki sen way, ki pen way pə kərtek a ti nen à bahay uno inde. Ki i njihen à man sə njahay sə bahay inde, sa gan sariya à zaav sə Isəra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kə njadak pikwen cəved sə tambal kwanay, kawa ndaw aday sə gəzla anan pi zek wa tə janjar ata awan. ³² Əna na gak amboh anà Mbərom anga iken, Simon, aday kə mbəsak sa dəf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kə mak pə cəved nà, kə varan məgala anà mərak anak ahay ite.»

³³ Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, nen mə lavay zek a sa zla tə iken kwa à dangay, kwa hus pə amac uno dukwen nen inde re.»

³⁴ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tə dīdek awan, à luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tə dala, tə mbulo aday tə maslalam

³⁵ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mənjenja dala, mənjenja mbulo, aday mənjenja təkarak nà, awan a inde ki gen dəce a daw?»

Tə mbədfahan apan, ta wa: «A'ay. Ma gak dəce sə awan bay.»

³⁶ A jan atan asa, a wa: «Əna, həna adəka kutok nà, do tə dala awan, tə mbulo a nà, à gəba. Do a aday maslalam inde apan ibay nà, à gəba kəlmije anahan, à sukom a way, aday à sukom a maslalam kutok. ³⁷ Anga nen apan ni jak ikwen, tə vindek anga nen à Deftere inde, ta wa: «Winen mə baslay a à wulen su do sə atahasl ahay

inde.*” Way a aday mə vinde pi nen ata nà, təktek i təra.»

³⁸ Njavar anahan ahay ta jan nà: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde həna cew.»

A jan atan: «Coy, i sla da!»

*Yesu a ga amboh à Gecemene
Mata 26.36-46; Markus 14.32-42*

³⁹ Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sə kwakwa ata awan, à bəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ⁴⁰ A dəzle à man ata nà, a jan atan, a wa: «Gen amboh anà Mbərom anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

⁴¹ A zla pə cakay a tinen wa zad, a dukwe gərmec, a ga amboh, a wa: ⁴² «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, gəba puno dəce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

[⁴³ Natiya maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mivel ù doh. ⁴⁴ Winen apan i jalay mərəva a tə mindel, a ga amboh tə məgalak awan. Winen apan i ga amboh ata nà, herreḅ anahan a təra kawa məcərkazlay si mez, aday a laray pə yugo.]

⁴⁵ A slabak pə amboh wa bine siwaw nà, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan, anga mbac kə slahak atan tə mindel. ⁴⁶ A jan atan nà: «Kə njəken ahan nà, angamaw? Slabiken, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

*Do ahay ta ban anan Yesu
Mata 26.47-56; Markus 14.43-50;
Yuhana 18.3-11*

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay, do ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A hədəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. ⁴⁸ Əna Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sə njəko uda awan, i nen Wan su Do nà, ta sa ban nen həmbok matana daw?»

⁴⁹ Do aya tinen jiga pə kərtek a tata Yesu ataya tə canan à way a saa təra ata nà, ta jan nà: «Ba Məduwen, mə wacay atan tə maslalam daw?»

⁵⁰ Cəna, do kərtek à wulen a tinen wa, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay sə alay puway pəc.

⁵¹ Əna Yesu a jan atan nà: «Mbiken! Kà slak da.»

A laman anà sləmay a dowan ata, a mbar anan.

⁵² Aday Yesu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, aday tə məced sə Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nà: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya kawa nen nà, do sə ngəzar do à cəved inde daw? ⁵³ A alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen daw? Əna həna nə alay a kwanay kà slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27

⁵⁴ Natiya, do ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. ⁵⁵ Do ahay ta han uko à gala, aday tə njahay apan tuw nà, Piyer dükwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

⁵⁶ Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mə njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, do a Yesu a re.»

⁵⁷ Əna Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a dowan a anan bay jiga awan!»

⁵⁸ Pə dəba wa mənjoek, do hinen a canan asa, a wa: «Iken dükwen do a Yesu a re.»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen do anahan bay wuna!»

* 22:37 Ca pə Esaaya 53.12.

⁵⁹ A njahay pə dəba wa capəpa nà, dō hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəb hayəb, a wa: «Tə dīdem awan, həna anan ata nà, dō a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

⁶⁰ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənjəna sa ndav anan 'am anahan ata cəna, njəkar a zlah kwayan'a.

⁶¹ Coy, Bahay Yesu a mbədahay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» ⁶² Coy Piyer a nay uho, a yam cədcək cədcək tə ide sə ayam.

*Do ahay ta ran mindel à Yesu
Mata 26.67-68; Markus 14.65*

⁶³⁻⁶⁴ Dō sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənanan. Tə kərtan zana pə ide, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» ⁶⁵ Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

*Yahuda ahay ta gan sariya anà
Yesu*

*Mata 26.59-66; Markus 14.55-64;
Yuhana 18.19-24*

⁶⁶ Ide a cəde sidew a cəna, məced sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen, ⁶⁷ tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, dō ana Mbərom sə slənay saa tam anan dō sə daliyugo ahay ata nà, dakan umo anan bidaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Həna nə dəkək ikwen anan dəp dukwen, ki dəfen apan nga bay.

⁶⁸ Aday nê cəce pikwen wa dukwen, ki mbədihən uno apan bay re. ⁶⁹ Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Dō, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»

⁷⁰ Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok daw?»

A mbədahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»

⁷¹ Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? Mənuke də slənek tə sləmay a nuko à 'am anahan wa coy asanaw?»

23

*Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5;
Yuhana 18.28-38*

¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, dō sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan àga Pilatu, dō sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo sə Yahudiya. ² Ta nda6 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà dō a manay ahay. A wa dōwan à varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday dukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»

³ Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

⁴ Pilatu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay tu dō a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan dōwan a anan bay.»

⁵ Əna, dō ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà dō ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kə njadak anan ahay à man a anan re.»

⁶ Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dowan a anan nà, winen Galile ahay daw?» ⁷ A sləne sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa tã zla anan àga Hiridus, anga à alay ata dukwen, Hiridus a winen inde agay anahan awan, à Urəsalima.

*Ta zla anan Yesu àga Hiridus saa
gan sariya*

⁸ Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kə njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga 6a dō ahay tə təkerek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga masuwayan.

⁹ Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

¹⁰ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa ndađ apan 'am asa.

¹¹ Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan àga Pilatu asa.

¹² Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge i zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vad'a Yesu

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39 - 19.16

¹³ Pilatu a halan nga anà bahay sə gəđan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà do ahay, aday tu do azar aya bayak awan. ¹⁴ A jan atan: «Kə bənen uno ahay dowan a anan. Ki jen nà, winen apan i təran awan anà do ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njadak apan way kawa ana kwanay sa ja, abay tədə sa man anan mungok ata bay. ¹⁵ Hiridus dukwen kə mak anan ahay à man ana awan, anga kə tak anan à nga à mungok sə awan aday abay tədə sa vad'an anan ata bay re. ¹⁶ Anga nan, ni ndađay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

[¹⁷ A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasəka kə slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay do sə dangay kərtek.]

¹⁸ Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday dowan a anan nà, kə vad'an anan.»

¹⁹ Barabas sə dowan ata nà, winen à wulen su do sə vəze pə Ruma ahay à Urəsalima ataya awan. Aday winen nə kə vadak nga su do re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.

²⁰ Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu. ²¹ Əna do ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan

ayak pə dədom! Darak anan ayak pə dədom!»

²² Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njadak apan ines sa man anan mungok aday abay tədə sa vad'an anan apan à məke itəbay. Suwan ni ndađay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

²³ Əna do ataya tə zəga anan sa zlah tə məgalak awan. Ta gan may si tə darak anan ayak pə dədom. Tə njadak apan cəved anga abəbal awan a tinen ata awan. ²⁴ Pilatu a təma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. ²⁵ A mbəsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sə cəce panan ata awan, dowan aday ba tə bənak anan à dangay anga a vəze pə Ruma ahay, aday dukwen kə vadak uda nga su do re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday təga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad'awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tə zlangay tə dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə Siren ahay, winen apan i may ahay à kibe wa. Ta ban anan, tə tavakan dədom mə zləngad' a mbala Yesu ata, aday à pərahan anan ayak azar à dəba wa.

²⁷ Do ahay bayak a, tinen apan ti pərahan ayak azar à dəba wa anà Yesu. A wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen. ²⁸ Yesu a mbədəhahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dəna sə Urəsalima ahay, kə yimen anga nen bay. Yimen adəka nə zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re! ²⁹ Anga alay sə dəce winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivel nà, uwar aday winen dərlay awan, tə uwar aday kə wahak fan bay ata awan, tatə uwar aday kula dowan kə sak pay anahan bay ata awan.

³⁰ Aday, do ahay ti dazlan sa ja nà:

* **23:30** Ca pə Hose'a 10.8.

“Bəzlom ahay, mbəzlen ahay pumo! Culok ahay dukwen ənga ndisen ahay pumo ite!*

31 Nen nà, kawa dədom məngədaz awan. Aday ta sak u go way a anaya anà nen, dədom məngədaz ata nà, ti naa gan anà dō aday tinen kawa dədom mə kuray ataya ite nà, kəkəma asanaw!»

32 A man ata ite nà, dō sə akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vad atan tatə Yesu. 33 Tə dəzle à man sə ngaman Kəlakaslsa-Nga ata nà, tə daray anan Yesu tu dō sə akar a cew ataya pə dədom à man ata awan, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

34 Yesu a gan amboh anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, pəsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga həna ata bay.»

Suje ahay tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

35 Aday dō a mə tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca idé həməcəcce. Bahay sə Yahuda aya inde ite, tinen apan ti təra anan Yesu à məndak, ta wa: «Kə təmak anan dō azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, dō a Mbərom mə walay saa tam anan dō a acəkan nà, à mbar a zek anahan a ite bidaw?»

36 Suje ahay dukwen tə hədəken ayak pə cakay, sa jan ayak 'am sə suwat. Tə varan ayak way mə kwasay a inde, aday sərekeke re aday à sa. Ta jan: 37 «Kak iken bahay sə Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok bidaw?»

38 Tə vinde way pə pəlungwad, ta wa: «Həna anan nà, bahay sə Yahuda ahay.» Aday tə tapak anan ayak pa nga sə dədom a mə zləngad ata awan.

39 Natiya, dō kərtek à wulen su dō sə akar a mə daray aya pə dədom ata awan, a gənanahan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kà tam manay ite bidaw?»

40 Əna dō anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà,

kə jəjaran anà Mbərom itəbay daw? Anga iken dukwen dō ma ban a kawa winen a re asanaw! 41 Mənumo da sa dəce a anan nà, təde anga ines anumo sa ga ata awan. Əna winen nà, kə gak awan itəbay asanaw!»

42 Natiya, dōwan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nay ahay tə mazlaḅ sə bahay anak a nà, aday kem, kə bayak upo ite.»

43 Yesu a mbədahən apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Pə luvon a sə biten a anan, dī zlumo à jerne a Mbərom inde.»

*Amac a Yesu
Mata 27.45-46; Markus 15.33-41;
Yuhana 19.28-30*

44-45 Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu dō ahay u doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. 46 Yesu a zlah tə məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.†»

Pə dəba anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

47 Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə təra ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Dōwan a anan nà, winen dō dīdek a acəkan.»

48 Dō sa nay sa cak ayak apan ataya fok tə canan à way a sə təra i idé a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugo.

49 Əna dō sa san anan ataya pi zek tə uwar sə pərahan ahay azar kwa à Galile wa ataya, tə tavay zad, ta ca pə way a sə təra ataya awan.

*Tə gəba anan Yesu à məke
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47;
Yuhana 19.38-42*

50-51 Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Yusufu, winen dō sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen dō dīdek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, dō kərtek à wulen su dō sa gan sariya anà Yesu ataya awan,

† 23:46 Ca pə Jabuura 31.6.

əna winen nə kə təmahak 'am a tinen ata itəbay.

⁵² A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəved sə gəba məsinde a Yesu aday i sa la anan. ⁵³ A njad cəved ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga apan rəkot a inde, a dəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tə dəfak ayak uda məsinde bay ata awan. ⁵⁴ Way ata a təra nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slay uda bəse.

⁵⁵ Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tə pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə dəfak anan ayak Yesu à məkə inde ata awan. ⁵⁶ Aday ta ma way a tinen agay, tə lavay a zek tə amar sə wurde sə rəbas lele dun'a ata awan. Aday ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə dakan atan anan.

24

*Yesu a slabakay ahay à məkə wa
Mata 28.1-10; Markus 16.1-8;
Yuhana 20.1-10*

¹ Ta pac sə zaka* kutok, pərek duwdew, uwar ataya tə wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tə amar a tinen sə lavak anan ayak zek ata kutok. ² Tə dəzle nà, ta tan ayak à nga anà bələlən mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay awan. ³ Ta zla à jəvay ata inde† mərəh kutok, əna ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. ⁴ A gan atan nà, wurdədəsdəssa.

Kwayan'a, dōwan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kwedekkwedek. ⁵ Uwar ataya tə canan à dōwan a cew ataya cəna, ta ma nga sə jəjar, tə rihe nga a tinen ahay ù vo.

Cəna, dō ataya ta jan atan: «Waka dō nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà,

angama mba asanaw? ⁶ Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak ahay à məkə wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: ⁷ «Təktek, nen, Wan su Do nà, ni slahay à alay su dō sə atahasl ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.»

⁸ Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

⁹ Coy, ta may way a tinen pa 'am jəvay wa, tə dakan anan ləbara ata anà njavar a Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday anà azar su dō ahay a fok re. ¹⁰ Sa man anan ləbara ata anà dō maslan ataya nà, Mariyama sə Magədala, tə Yuwana, aday tə Mariyama, may a Yakuba, aday uwar a azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.

¹¹ Do ataya tə sləne ləbara sa 'am ata cəna, tə dəfak apan nga bay. A ga patan nà, kawa uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar ahay kəriya awan.

¹² Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am jəvay. A dəzle cəna, a zərdək ayak ide à jəvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla agay, əna way ata a gan nə wurdədəsdəssa hwiya.

*Pə cəved sa zla à Emawus
Markus 16.12-13*

¹³ Ta pac ata kərtek awan, dō ahay cew à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen apan ti zla à wulen su doh a inde sə ngaman Emawus ata awan, dərən pi zek wa tə Urəsalima nà, i ga way sə kilometer kuro nga kərtek. ¹⁴ Tinen apan ti zla nà, ti kad bala pə ləbara su way a sə təra ata kurkwer.

¹⁵ Tinen apan ti kad bala a tinen ata mba cəna, degeslef Yesu a njadak atan ayak pə cəved. Ta zla pə kərtek awan. ¹⁶ Tə canak anan à Yesu, əna awan a kə nahak atan pə ide. Anga nan, tə sənək a bay.

* **24:1** Zaka nà, tə ngaman Zlaba re. † **24:3** Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

¹⁷ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Kə kiden bala pa ma à cæved wa anaw?»

Tə tavay jərem ma ga mugo aya awan. ¹⁸ Dowan a kərtek a sə ngaman Keliyupas ata a mbədahan apan, a wa: «Do sə Urəsalima ahay fok ta san pə way a sə təra à luvon a anaya inde kutok nà, sa san apan ite bay nà, iken kərtek kələdaw?»

¹⁹ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Ma sə təra anaw?»

Tə mbədahan apan: «Way sə təra pə Yesu, do sə Nazaratu ata awan. Winen nà do maja'am a Mbərom. Do tə mēgala si mer su way a, aday tə mazlaḅ sa 'am a, pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə do ahay fok re. ²⁰ Bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tu do sə lavan umo nga ahay, ta ban anan, tə varan anan anà Ruma ahay, ta gan sariya saa vad anan, tə darak anan ayak pə dədom. ²¹ Abay manay mə jalay nà, winen nà do saa tam anan Isəra'ila ahay. Aday way a sə təra apan ata dukwen hənà kà gak way sə luvon maakan re. ²² Natiya dukwen, uwar sə àga manay ahay tə vawak umo nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan tə wulek pa 'am jəvay, ²³ əna ta tak anan à nga anà məsinde anahan a à jəvay inde sabay re. Ta may agay, ta jan umo ləbara awan, ta wa: «Maslay a Mbərom ahay ta kan umo zek, ta jan umo nà, winen inde tə sifa awan!» ²⁴ Aday, do sə àga manay ahay ta zlak saa cay idə pa 'am jəvay ata wa dukwen, ta tan ayak à nga anà way a kawa ana uwar ataya sa jan umo, əna ta tak anan à nga anà məsinde a bay re.»

²⁵ Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Hey, kwanay do sa san awan bay ahay, do mənok aya sa daf nga pa 'am ana do maja'am a Mbərom ahay! ²⁶ Abay Almasihu i sa zla à mazlaḅ sə bahay anahan inde nà, təktek i ga dæce ndəlekeke aday bidaw?»

²⁷ Aday a dakan atan anan 'am kawa ma jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde, ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay wa, hus anan

à deftere su do maja'am a Mbərom ahay inde fok.

²⁸ Natiya, tinen apan ti dæzle à wulen su doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu a ga kawa i zla way anahan ta man hinen. ²⁹ Əna ta ngam à zla patan wa bay. Ta jan nà: «Pac kə slahak ù doh aday luvon winen apan i ga bəse kutok nà, suwan njahuko à man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay tə tinen.

³⁰ A alay sa pa way nà, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran anà Mbərom, a gəzla anan tapa sə pen ata i zek wa, a varan atan anan. ³¹ Natiya, idə a cəden atan lele, ta san anan kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə idə a tinen wa. ³² Ta jan i zek ahay kutok, ta wa: «Kawa anahan sa jak umo ahay 'am pə cæved wa, aday sə dakak umo anan 'am sə Deftere a Mbərom ata nà, a gak umo ahay nə mbaḅada bidaw?»

³³ Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsalima. Ta tan ayak à nga anà njavar anahan ahay kuro nga kərtek ataya, tu do azar aya mə halay nga awan.

³⁴ Do a mə halay nga ataya ta jan ù do cew ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen kə slabakak ahay acəkan, bina Simon kə canak anan!»

³⁵ Do a cew ataya ite tə təkəren anà do ataya way sə təran atan ayak pə cæved wa, aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

³⁶ Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok, Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan atan, a wa: «Zay à tərak ikwen.»

³⁷ Cəna, tanday mbac a slahay patan wa, zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə canan anà mədahan.

³⁸ A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kwanay a fok kə bayiken way à nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw? ³⁹ Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Hənà anan nà, nen awan.

Limen uno, cen upo. Mədahan nà, kəlakasl tə sluwed si zek inde apan ibay. Əna, kə cinen uno həna nà, matana bay asanaw!»

⁴⁰ A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan alay anahan ahay pi zek tə saray anahan ahay. ⁴¹ Ta mbak apan sa đaf nga pə way ata fan bay, anga ataslay mível a tinen a kə zalak, aday way ata a gan atan masuwayan re. Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Way sa pa inde pikwen đaw?» ⁴² Tə varan ahay kələf ma vak aya mənjoek. ⁴³ A gəba, a rac i ide a tinen a inde.

⁴⁴ A jan atan: «Həna anan nà, way nen sə đakak ikwen anan, à alay a nen inde tə kwanay mba ata awan. Abay way aya inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa, tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay, tə Jabura ahay. Təktek way ataya fok tē təra.»

⁴⁵ A təban atan anà abayak nga a tinen, aday tā san 'am sə Deftere a Mbərom. ⁴⁶ A jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i ga dəcə, aday i slabakay à məke wa pə luvon maakan awan. ⁴⁷ Ti wazay à mazlaḅ sə sləmay anahan inde pə daliyugo fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja: “Mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.” ⁴⁸ Saa side anan way ataya nə kwanay awan. ⁴⁹ Azanan nà, nen a, ni slənak ikwen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə zlapak ikwen anan ata awan. Əna, njihen à wulen su doh sə Urəsalima hus pə luvon a ni slənak ikwen ahay məgala sa nay à mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-11

⁵⁰ Yesu a zla atan à wulen su doh wa. Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à mburom, a đaf patan ngama.

⁵¹ A alay a winen apan i đaf patan ngama ata mba cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a gəbak anan ayak à man anahan.

⁵² Tinen ite tə həran nga anà Yesu, aday ta ma à Urəsalima tə ataslay

mível a bayak awan. ⁵³ Ta taa zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anà Mbərom.

**Ləbara mugom a kawa
ana
Yuhana
sə vinde anan ata awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Yuhana a taker anan ləbara a Yesu nà, tə cəved anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə taker anan ata bay. A gəba mer su way a Yesu masuwayan aya cuwbe, anga sə taker anan atatak way a Yesu, aday sə dakay anan nà, Yesu nə wayaw. A wulen sə atatak way a anaya kutok, Yesu a gəba minje sə way ahay kawa 'am, jiyjay, məsudoh, pen, dō sə jugwar təman, sə dakay anan winen aday nà, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu nə winen wayaw (1.1-51)

Masuwayan a Yesu ahay cuwbe (2.1 - 11.44)

Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo (11.45 - 19.42)

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay (20.1 - 21.25)

Almasihu Yesu nà, winen nə 'am a Mbərom

¹ Mama'am awan, abay Mbərom kə ndakak daliyugo fan bay ata nà, dōwan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nà, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nà, Mbərom. ² Tinen tə Mbərom a nà, pə dālen a wa maya kurre wanahan. ³ Ta 'am ata nà, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənjenja 'am ata nà, ibay. ⁴ Sifa a nay ahay nà, à 'am ata wa. A tərən anà dō sə daliyugo ahay nà, jiyjay. ⁵ Abay luvon nà, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mbacay anan bay.

⁶ Natiya, Mbərom a slənay ahay dōwan a inde tə ngaman Yuhana.

⁷ Yuhana a nay ahay kawa side, sə dakan anan jiyjay ata anà dō sə daliyugo ahay, aday tã daf apan nga.

⁸ Yuhana ta nga anahan a nà, winen

jiyjay ata bay. Əna, a nay saa ga side sə dakay anan nə jiyjay ata awan. ⁹ Jiyjay a guzgwez ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anà dō ahay kəzlek.

¹⁰ 'Am ata nà, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nà, tə winen awan. Əna dō sə daliyugo ahay təkede tə sənək anan bay. ¹¹ A nay ahay nà, pə daliyugo anahan a wanahan, əna dō anahan aya dukwen tə təmahak anan bay. ¹² Cəkəbay, dō azar aya nà, tə təmahak anan, tə dəfak apan nga. Anà dō ataya nà, 'am ata kə varak atan cəved sə təra atan wan ana Mbərom ahay. ¹³ Tə təra wan a Mbərom ahay nà, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə təra nà, anga Mbərom kə tərak bəbay a tinen coy.

¹⁴ 'Am ata a təra dō ti zek awan, kə njahak à wulen a manay. Mə canak anan anà mazlaḅ anahan awan. A njad mazlaḅ ata nà, anga winen a nà, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə didem anahan ahay fok nà, tə winen awan.

¹⁵ Yuhana kə jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nà, dō, nen sa jak ikwen, na wa: “Do inde i nay ahay à dəba uno wa, əna winen nà, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen inde coy.”»

¹⁶ Mənuke a jiya də njadək sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor. ¹⁷ Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nà, tə alay ana Musa. Əna sumor a Mbərom tə didem anahan nà, a kay atan ahay anà dō ahay tə alay ana Yesu Almasihu. ¹⁸ Mbərom a aday nà, dōwan kula kə canak anan bay. Əna, wan anahan a mənduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kə kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, dō sa gan baptisma à dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

19 Side ana Yuhana a dazlan nà, natiya awan: Pa pac a inde nà, maced sè Yahuda ahay tē slēnay ahay dō sē gēdan dūngo anà way anga Mbərom ahay kwa à Urəsalima wa, tinen pə kərtek a tu dō sa man atan zek ù doh sē mazlaḅ a Mbərom ahay. Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «Iken nà, iken wayaw?»

20 Yuhana dukwen kə məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nà, Almasihu bay.»

21 Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə waya kutok anaw? Iken nə Eliya kələdaw?»

Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «A'ay. Nen nà, Eliya bay.»

Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə dō maja'am a Mbərom, manay sa ba ata daw?»

Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»

22 Dō ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya, aday iken nə wayaw? A nan umo sa man ayak 'am anà dō sē slēnay manay ahay. Ka jan anà nga anak a nà, iken wayaw?»

23 Yuhana a mbədahan atan apan asa, a wa: «Nen nà, dō mbala ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa jəka:

“Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḅe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

24 Aday à wulen su dō mə slēnay a pə cakay ana Yuhana ataya nà, Farisa ahay uda awan. 25 Tə cəce panan, ta wa: «Kak iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday dō maja'am a Mbərom hinen ata bay re nà, ka gan baptisma anà dō ahay angamaw?»

26 Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na gak ikwen baptisma nà, tē a'am. Əna, dō inde à wulen a kwanay, kə sənən a bay, 27 i nay ahay à dəḅa uno wa. Nen na slak sē pəsakan anan liḅer sē təkarak anahan bay.»

28 Natiya, way a anaya fok a tēra nà, à wulen su doh sē ngaman Baytiniya ata awan, pə day uho sē zlinger sē Urdon, à man ana Yuhana sa gan baptisma anà dō ahay ata awan.

Yesu nà, wan sē təman ana Mbərom

29 Idé a cəde sidew a cəna, Yuhana a canan ayak anà Yesu winen apan i zlak ayak. A wa: «Tiya, wan sē təman ana Mbərom saa pəse anan atahasl sē daliyugo ata awan! 30 Winen nà, dōwan a nen sa jak ikwen, na wa: “Dowan a inde, i nay ahay à dəḅa uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen nà, winen inde coy.” 31 Winen wayaw nà, abay na san bay. Əna, na nay saa gan baptisma anà dō sē Isəra'ila ahay nà, aday tā san anan lele.»

32 Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə canan anà Apasay a Mbərom a dazay à bagəbaga mburom wa kawa badəbada, a njahay apan. 33 Abay na san winen nə wayaw bay. Əna Mbərom, dō sē slēnay ahay nen sa ga baptisma tē a'am ata, kà jak uno, a wa: “Ki canan anà Apasay i dazay ahay pu dō, i njahay apan. Dowan ata nà, i ga baptisma tē Apasay Cəncan awan.”»

34 Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan acəkan. Winen nə Wan a Mbərom. Ni side 'am ata awan.»

Njavar a Yesu mama'am aya awan

35 Natiya kutok, idé a cəde sidew a nà, Yuhana winen mə tavay a à man ata tē njavar anahan ahay cew. 36 A canan à Yesu winen apan i bar ta man ata nà, a ja, a wa: «Cen apan! Wan sē təman a Mbərom, winen tiya.»

37 Njavar a Yuhana cew ataya tē sləne 'am ata cəna, tē pərahan azar anà Yesu. 38 Yesu a ma idé à dəḅa nà, a canan atan ayak, tinen apan ti pərahan azar nà, a cəce patan wa: «Kə pəlen maw?»

Ta jan: «Rabi, man sē njahay anak ahaw?» Ta 'am a tinen «Rabi» a nan sa ja nà, «Miter».

39 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay! Kà ni cen apan!»

* 1:23 Ca pə Esaaya 40.3.

Ta zla pə kərtek awan, tə canan à man sə njahay ana Yesu. A təra nà, tə njamde fudò. A alay ata, tə təfek pi zek jiga hus à suko.

⁴⁰ Natiya, dò a cew a sə sləne side aday sə pərahan azar anà Yesu ataya nà, dōwan a inde kərtek, tə ngaman Andəre, mərak ana Simon Piyer. ⁴¹ Natiya, Andəre a zla a pəlay anan mərak anahan Simon, a jan: «Manay mə njadək anan Almasihu!» Almasihu ta 'am hinen nə Kristo. A nan sa ja nə dō ma ga amar awan.

⁴² Andəre a lagay anan Simon pə cakay ana Yesu. Yesu a canan nà, a zəzor anan, a jan, a wa: «Iken nà, Simon wan ana Yuhana bidaw? Pa 'am azanan nà, sləmay anak i i təra nə Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan sa ja nà, pəkərad.†

Yesu a ngaman anà atə Filip tə Nataniyel

⁴³ Sidew a nà, a nan anà Yesu sa zla pə daliyugo sə Galile. Tə zlangay tə Filip, a jan: «Pəruho azar!» ⁴⁴ Filip a aday nà, winen Baytisada ahay, tinen ù kon kərtek a tatə Piyer tə mərak anahan Andəre.

⁴⁵ Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a jan: «Dowan a aday atə Musa tu dō maja'am ana Mbərom ahay sə vinde apan à Deftere inde ata nà, mə njadək anan kutok. Winen nə Yesu wan ana Yusufu, dō sə Nazaratu ahay.»

⁴⁶ Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way lele a nà, i nāy ahay à Nazaratu wa daw?»

Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»

⁴⁷ Yesu a canan anà Nataniyel nà, winen apan i nāy ahay pə cakay anahan, a ja, a wa: «Cen apan! Dò sə Isəra'ila dīdem a, aday a njəkan uda anà dō itəbay ata hənà!»

⁴⁸ Nataniyel a cəce pə Yesu wa, a wa: «Ka san nen ta maw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kurre, Filip dukwen kə ngamak anak fan bay ata nà, nə canak nà, iken ù vo sə buway mba.»

⁴⁹ Nataniyel a jan apan kutok: «Miter, iken nə Wan ana Mbərom. Bahay sə Isəra'ila nà, iken.»

⁵⁰ Yesu a mbədahan apan asa, a wa: «Ka daf upo nga nà, anga nen sa jak, na wa: Nə canak anak ù vo sə buway ata, bidaw? Ki i canan anà way ahay sə zalay hənà anan tə məduwen aya mba. ⁵¹ Ni jak tə dīdem a nà: Ki i cinen anan anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday ki cinen anan anà maslay a Mbərom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan su Dò.‡»

2

Azar uko sə gəba dalay à Kana

¹ Yawa, luvon cew pə dəba anahan a wa nà, azar uko sə gəba dalay a təra à Kana, pə daliyugo sə Galile. May ana Yesu winen inde à man ata awan. ² Dukwen tə ngamak atan ayak anà atə Yesu tə njavar anahan ahay à man ata re.

³ A alay sa sa mahay sə azar uko kutok, mahay a ndav pə dō ahay wa. Anga nan, may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə dō ahay sabay!»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a jan, a wa: «Uwar a anan, kə vuwo nga ti mer su way ata nə angamaw? Alay uno kə slak fan bay.»

⁵ May anahan a jan anà dō si mer su way ahay, a wa: «Gen kawa anahan saa jak ikwen ata fok!»

⁶ Matanan, tugoy su kon ahay inde à man ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am. Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəba a'am i ga way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw nà, kəlawə mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya awan, Yahuda ahay ta taa banay anan saray, zek, tə cakad a way, kawa sə pəra a tinen ahay.

⁷ Yesu a jan anà dō sa ga mer su way ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.» Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy ataya cesl cesl. ⁸ Yesu a ja kutok: «Hənà nà, ngihen ahay wa asa, zlen anan anan ayak anà bahay

† 1:42 Ta 'am hinen dukwen, Kefas a nan sa ja Piyer. ‡ 1:51 Yesu a nan sa ja nà, winen kawa səsala sa zla à mburom.

sə azar uko.» Ta ga kawa anahan sa jan atan ata awan.

⁹ Bahay sə azar uko ata, a tukom anan nà, kə tərak mahay coy. Əna, winen nà, a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə wura wa anaw bay. Sa san nà, dō sə ngahay ataya dəkdek. A ngaman ayak anà dō sə gəba dalay ata awan, a jan: ¹⁰ «Abay dō ahay ta taa lahan anan anà dō ahay nà, mahay mugom awan. Kagasl, mahay kə vawak atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata awan. Aka aday iken nà, kə dərek anan mugom awan hus həna nə kəkəməw?»

¹¹ Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa ga mama'am awan, a təra nà, à wulen su doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile. A kay anan ahay mazlaḅ anahan, aday njavar anahan ahay ta dəf apan nga.

¹² Pə dəba anahan a wa, ta zla way a tinen à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə njavar anahan ahay, aday tə njahay à man ata luvon ahay mənəcək ca.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46

¹³ Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla à Urəsalima kutok. ¹⁴ A njadak ayak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à man ata nà, dō sa ga masa ahay. Do hinen ahay tə sukom anan way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok ahay, aday dō a azar aya nə, dō sə bəmbad dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə tabal a tinen ahay.

¹⁵ Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə libər ahay, aday a təra anan məkiḅək awan, a rəzlay atan ahay gənaw ahay uho: sla ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan dala a tinen ataya à məndak, a hərok anan tabal su dō sə bəmbad dala ataya fok. ¹⁶ A jan anà dō sə kurkudok ahay re,

a wa: «Zlen anan awan anaya à man a anan wa. Kə tərən anan doh ana Bəbay uno doh sa ga uda masa bay.»

¹⁷ Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am ata a wa: «A san zek su doh anak nà, winen apan i ban à mivəl uno inde bayak a kawa uko.*»

¹⁸ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga way ataya daw? Əna ga masuwayan, aday m̄a san gədan inde apak matana acəkan.»

¹⁹ Yesu a mbəḁəhan atan apan, a wa: «Mbəzlen anan doh sə mazlaḅ a Mbərom a anan. Aday nen ni han anan maza à luvon maakan inde.»

²⁰ Ta jan, ta wa: «Do ahay ta han doh a anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fudō nga mbərka. Aday iken nà, ki han anan à luvon maakan inde kələḁaw?»

²¹ Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek anahan. ²² Pə dəba ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa nà, njavar anahan ahay tə jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta dəf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ataya awan, aday ta dəf nga pa 'am anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivəl sə dō ahay zle fok

²³ Natiya awan, à alay sə azar uko sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à Urəsalima à man ata awan. Do ahay bayak a tə dəfak apan nga, anga tə canak anan anà masuwayan anahan ahay sa ga. ²⁴ Aya əna, Yesu kə ngəmak sa dəf patan nga bay, anga winen a san ajalay nga su dō ahay zle kəzlek. ²⁵ Yesu kə pəlak sa jəka dōwan à dakan anan ajalay nga su dō kwa mənəcək bay, anga a san way sə mivəl sə dō ahay zle fok.

3

Atə Yesu tə Nikodemus

¹ Dōwan inde à wulen sə Farisa ahay inde, tə ngaman Nikodemus. Dōwan ata nà, winen dō kərtek à wulen sə məcəd sə Yahuda ahay inde.

* **2:17** Ca pə Jabuura 69.10. * **3:2** Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayak. A nan sa ja nà, Miter.

2 Nikodemus kutok, a nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan a wa: «Rabi*, na san zle, iken nà, miter ana Mbərom sə slənay ahay, anga kula dōwan kà gak masuwayan sə way kawa ananak ite nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə dōwan ata awan.»

3 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Do zənzen a nà, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom inde bay, kak si i təra dō mə wahay a mə slala cew a aday.»

4 Nikodemus a cəce panan kutok a wa: «Do kà gak məduwer coy nà, i njad ti wahay anan maza awan nà, kəkəmaw? Dōwan ata i njad sa ma à kutov ana may anahan maza awan, aday may anahan i wahay anan asa kələdaw?»

5 Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Kak dōwan a mə wahay a miza tə 'am bay, aday tə Apasay Cəncan awan bay cəna, dōwan ata i mba apan sa zla à bahay ana Mbərom inde bay. 6 Do sə daliyugo ahay tinen apan ti wahay, əna tə wahay nə zek dəkdek. Aday dō mə wahay a tə Apasay Cəncan ataya nà, tinen dō ana Apasay Cəncan aya awan. 7 'Am a anan à gak masuwayan adəka bay. Kawa anuno sa jak, bəlaray tə wahay kwanay tə slala cew a aday. 8 Mad a bal nà, à man anahan kawa sa gan may. Kə sləne zle, əna ka san sa jəka a nay awanaw bay. A zla nə ahaw dukwen, ka san man anahan a bay re. Do mə wahay a tə Apasay Cəncan awan a dukwen a təra nà, matanan re.»

9 Nikodemus a cəce maza awan pə Yesu, a wa: «I sa njad zek ata nà, kəkəma kəlanaw?»

10 Yesu a mbədahan apan: «Iken adəka nà, miter sə Yahuda ahay, əna ka san way ataya bay kələdaw? 11 Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Manay mə taker nà, way ana manay sa san. Manay apan mi side dukwen way ana manay sə canan tə ide a manay. Əna hwiya kə təmihen side a manay bay.

12 A alay a nə təkərek ikwen way sə daliyugo ahay nà, kə dəfen upo nga bay. Həna ni dəkək ikwen anan way saa təra à mburom, ki i mben apan sa daf nga pa 'am uno ahay kəkəma kutok anaw?

13 «Dōwan saa zla kula à bagəbaga mburom nà, ibay. Si nen, Wan su Do, sa nay ahay à mburom wa. 14 Kawa ana Musa sə laway dədew sə rəslom dəzdaz a pə dədom à kiə kwakwa ata nà, dō ahay ti laway nen, Wan su Do, dukwen matanan re.† 15 Aday kuwaya kə dəfak nga pa Wan su Do nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan.

16 Mbərom nà, a pəlay anan daliyugo cəvedabay. Anga nan awan, a varay anan wan anahan mənduwel a coy. Natiya kutok, kuwaya kə təmihak sa daf nga pa wan ata nà, i lize bay, əna i njad sifa sa ndav bay ata awan. 17 Mbərom a slənay ahay wan anahan nà, sa nay saa gan sariya sa ban anan dō sə daliyugo ahay bay. Əna a nay sa tam anan dō sə daliyugo ahay adəka.

18 «Kuwaya kə təmihak sa daf nga pa Wan a Mbərom nà, sariya inde saa ban anan sabay. Aday dōwan a kə təmihak sa daf nga pa wan a Mbərom a mənduwel ata bay ite nà, winen kə slahak à sariya inde coy adəka. 19 Sariya ata aday nà, anga 'am a anan: Jijjay a nay ahay pə daliyugo, əna dō sə daliyugo ahay tə pəlay luvon zal jijjay, anga tinen apan ti ga nà, mer su way lelibay aya awan. 20 Kuwaya winen apan i ga mer su way lelibay aya cəna, ata winen apan i nan ide anà jijjay. I gan may sa nay à jijjay inde bay, anga winen a jəjaran anà jijjay saa kay anan mer su way anahan ma ga a à luvon inde ata awan. 21 Kuwaya, dōwan a kə gak mer su way sə dīdem nà, winen nà, i nay, i bar ĩ ide jijjay inde, anga aday jijjay à dəvan pi mer su way anahan lele aya ma ga pa 'am a Mbərom.»

Atə Yesu tə Yuhana, dō sa ga bap-tisma ata awan

† 3:14 Ca pə Limle 21.

²² Natiya kutok, Yesu a zla way anahan pə daliyugo sə Yahudiya tə njavar anahan ahay. Tə njahay pi zek à man ata awan, aday a gan baptisma anà do ahay. ²³ Yuhana ite winen apan i gan baptisma anà do ahay à wulen su doh sə Aynun, anga a'am inde à man ata bayak awan. Aynun awan aday nà, dāren tə wulen su doh sə Salim bay. Do ahay bayak a ta zla pə cakay anahan saa gay ahay baptisma. ²⁴ A alay ata nà, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

²⁵ Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay tu do kərtek à wulen sə Yahuda ahay tinen apan ti vad uway pa 'am sə cəncan sə way ahay pi zek tə cəncan si zek. ²⁶ Anga nan, ta zla pə cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa: «Miter, dōwan a iken sə side apan, kə zlingen pa 'am zlinger sə Urdon ata nà, hənə winen dukwen, winen apan i gan baptisma anà do ahay. Do ahay dukwen tinen apan ti zla fok pə cakay anahan.»

²⁷ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan sa njad awan mənjenə Mbərom a sə varan anan nà, ibay asanaw! ²⁸ Kwanay kə slənen anan 'am uno coy. Na jak: Nen nà, Almasihu bay, əna Mbərom a slənay nen nà, aday nê lahan pa 'am ca. ²⁹ Uwar nà, anà do sə gəba dalay a way anahan. Aday car ana do sə gəba dalay dukwen, a tavay uho saa pak sləmay. Kə slənek winen apan i nay coy nà, i taslay mivel ta 'am anahan aya fok. Matanan, nen nə taslay mivel dukwen nà, na. ³⁰ Natiya awan nà, məduwen uno á kac, mbala anahan á zəga adəka.»

Do sa nay ahay à bagəbaga mburom wa

³¹ «Do sa nay ahay à mburom wa nà, winen pa nga su do a kəzlek. Do sə daliyugo ahay dukwen, tinen pə daliyugo. Ta ja nà, 'am sə daliyugo dəkdek. Do sa nay à bagəbaga mburom wa ata nà, winen pa nga sə do ahay fok. ³² Way anahan sə canan tə way anahan sə sləne, a ga

side dukwen pə way ataya awan. Əna dōwan sə təma side anahan a nà, kwa kərtek ibay. ³³ Kuwaya kə təmahak side anahan nà, a san zle, Mbərom winen do sə didek. ³⁴ Do maslan a Mbərom cəna, winen apan i ja dukwen 'am ana Mbərom, anga Mbərom a, winen apan i rah anan tə Apasay anahan. ³⁵ Bəbay Mbərom nà, a pəlay wan anahan cəvedabay. Kə varak anan gədan pa nga sə way ahay kəzlek. ³⁶ Kuwaya kə dafak nga pa wan a Mbərom nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. Kuwaya kə təmahak anan Wan a Mbərom bay ite nà, i njad sifa kulibay, aday Mbərom i ga apan mivel sə coy.»

4

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

¹ Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen apan i njad njavar ahay aday winen a gan baptisma anà do ahay a zalay Yuhana. ² Aday nà, Yesu a kə gak anan baptisma anà dōwan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way ata nà, njavar anahan aya awan.

³ Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a mbəsak daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəba à Galile. ⁴ Anga nan, si i takas dukwen tu kon sə Samariya. ⁵ Natiya awan, a dəzle à wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan kwakwa anà wan anahan Yusufu.* ⁶ A man ata kutok, kurok ana Yakob inde.

Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a njahay pa nga kurok, anga kə yak nga tə cəved. ⁷⁻⁸ A alay ata awan ite nà, njavar anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa pəlay way sa pa.

Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay pə kurok saa ngahak ayak a'am. Yesu a cəce panan a'am, a wa: «Vuro a'am ite.»

⁹ Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay. Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken nà, Yahuda ahay, nen

* 4:5 Ca pə Laataanooji 33.19.

dukwen Samariya ahay. Ki cæce puno a'am sa sa kælædaw?»

¹⁰ Yesu a mbædahan apan kutok, a wa: «Abay kâ san sumor ana Mbærom saa ga, aday kâ san dowan a sæ cæce panak a'am sa sa ata nà, iken ki cæce panan a'am sæ varan sifa anà do ahay ata adæka.»

¹¹ Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar, na ca apak næ cæfgal sæ ngahay a'am inde apak ibay! Kurok a anan dukwen sololo. Ki njad a'am sæ varan sifa anà do ahay ata nà, ta maw? ¹² Bije a manay Yakob sæ varan umo kurok a anan dukwen, kà sak wa a'am. Winen tæ gwaslay anahan ahay fok, aday tæ gænaw anahan aya tæke, ta sak wa a'am. Aday iken kæ zalay Yakob tæ mæduwen kælædaw?»

¹³ Yesu a mbædahan apan, a wa: «Kuwaya kà sak a'am sæ kurok a anan nà, jom i gan asa. ¹⁴ Aya æna, dowan kà sak a sa a'am mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula sabay, anga a'am ata i tæra kawa zælaka à winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata awan.»

¹⁵ Uwar ata a jan, a wa: «Vuro a'am ata awan, aday jom û go sabay, nà sa may ahay sæ ngahak ayak a'am pæ kurok wa kula sabay re bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à man a anan aday.»

¹⁷ Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno ibay!»

Yesu a jan, a wa: «Ka jak dïdem awan, kak ka wa mbaz anak ibay nà, na! ¹⁸ Anga ka zlak à mbaz hæna saray dara, aday dowan a hæna kwanay maya ata dukwen, winen mbaz sæ pæzugoy anak a bay re.»

¹⁹ Uwar ata a mbædahan anà dungan kutok, a wa: «Miter, næ sænak iken næ do maja'am ana Mbærom. ²⁰ Bije a manay ahay dukwen tæ hærak anan nga anà Mbærom pæ bæzlom a manay a anan, æna kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man sæ hærak nga anà Mbærom kærtek nà, si à Uræsalima.»

²¹ Yesu a jan, a wa: «Uwar, tæma 'am a nen sa jak hæna ata awan: Alay awan i sla azanan, ki hæren anan nga

anà Bæbay Mbærom nà, à bæzlom a anan dækdek sabay, kwa à Uræsalima taayak sabay re. ²² Kwanay Samariya ahay aday nà, kæ sænen dowan a kwanay sæ hærak nga ata bay. Æna manay Yahuda ahay nà, ma san dowan a manay sæ hærak nga ata zle, anga Mbærom a tam anan do ahay nà, tæ alay a manay Yahuda ahay. ²³ Aday, alay a i nay ahay mba, kà slak coy adæka, Apasay Cæncan a, sa kay anan dïdem ana Mbærom ata, i sænan anan zek anà do ahay. Natiya awan, do sa daf nga pæ Mbærom tæ dïdem ataya ti san sæ hærak nga pa man pa man ahay fok. Anga a nan anà Mbærom awan nà, do sæ hærak nga matanan ataya awan. ²⁴ Mbærom nà, apasay sæ varan sifa anà do ahay. Do ahay ti hærak nga nà, tæ dïdem a aday tæ mægala sæ Apasay Cæncan a re.»

²⁵ Uwar ata a mbædahan apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kà nak coy nà, i dakak uko anan way ahay fok.»

²⁶ Natiya, Yesu a mbædahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»

²⁷ Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tæ canan anà Yesu winen apan i ja 'am tu do uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday dowan kwa kærtek kæ cæcihek pæ uwar ata wa sa jæka: «Kæ pælay panan maw?» nà, ibay. Kabay, dowan sa jan anà Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» dukwen, ibay re.

²⁸ Uwar ata a dazlan nà, a mbæsak anan kælawa anahan pæ kurok, a nay agay, a jan anà do ahay, a wa: ²⁹ «Hayak ikwen ahay aday, cen pæ dowan inde, u jo hæna way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga næ winen Almasihu dæge?»

³⁰ Do ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pæ cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

³¹ A alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mænjoek aday.»

³² Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənən bay.»

³³ Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Dowan kə varak anan ahay way sa pa däge?»

³⁴ Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, adəfan apan anà dō sə slənay ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan. ³⁵ 'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: “A mbəsak həna kiya fudō, way ahay ti saa nah, aday saa car.” Aya əna nen ni jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kə nahak, kə slak sa car coy. ³⁶ Dō sa car ndaw à guvo su dō nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njad magwagway anahan pə dōwan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, dō sa njad sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday dō sa casl pi zek tu dō sa car tē taslay mivel cew maya awan. ³⁷ 'Am sə jike inde asa, a ja nà: “Dō sa casl winen cara, dō sə halan nga dukwen, winen cara.” Winen ata nà, 'am dīdem awan. ³⁸ Na slan kwanay nà, saa cəray à man aday kwanay kə cislən bay ata wa. Dō maza aya sa casl, kwanay dukwen kə njiden anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu

³⁹ Dō sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa daf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» ⁴⁰ Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan à njahay tə tinen mba. Yesu a njahay əga tinen kutok luvon ahay cew. ⁴¹ Dō ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənek 'am anahan. ⁴² Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Həna nà, mə dəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma daf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənek 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, dō sa tam anan dō ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana dō si mer su way ana bahay inde

⁴³ Pə dəba à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile. ⁴⁴ Yesu a kə jak, a wa: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁴⁵ Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, dō sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsalima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁶ Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbəda anan 'am mahay awan ata awan. Dowan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen dō si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana dōwan ata winen dəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.

⁴⁷ Dowan ata a sləne sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday ki saa mbəro anan wan uno inde mə nahay a, winen dəvac awan, i mac coy.»

⁴⁸ Yesu a jan, a wa: «Ki dəfen upo nga fan bay, si ki cinen anan anà masuwayan ahay aday daw?»

⁴⁹ Dowan ata a mbəđahan apan kutok, a wa: «Hayak əga nen aday. Wan uno ata i saa mac.»

⁵⁰ Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kə mbərak!»

Winen a daf nga pa 'am ana Yesu ata awan, a zla way anahan agay kutok.

⁵¹ Winen pə cəved sa zla agay mba, dō anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan anak nə kə mbərak coy!»

⁵² Dowan ata a cəce patan wa: «A njad sa man uda awan nà, siwaw?»

Tə mbəđahan apan: «Avad a sə ipec, tə njamde kərtək, nga sə bərazl a ndalay panan nà, na.»

⁵³ Bəbay a wan ata, a may anan ahay à nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kə mbərak» ata nà, kəslsla

alay ata acəkan. Ta đaf nga pə Yesu tu do su doh anahan ahay fok.

⁵⁴ Masuwayan a Yesu sa ga ata nà, winen mə slala cew a sə təra à Galile. A təra pə dəba anahan sa may ahay à Yahudiya wa ata awan.

5

Yesu a mbar dowan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pə dəba anahan a wa mənjoek nà, Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsalima. Yesu đukwen a zla ite. ² A man ata nà, məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə Təman ahay. Dəlov a inde ma la awan, aday ta ga apan galak ahay đara tew. A'am ata nà, tə ngaman Baytizata ta 'am sə Yahuda ahay nà, na. ³ Do sə dəvac ahay cara cara bayak a mə nahay aya ù vo sə galak ataya awan: hurof ahay, vadal ahay, pi zek tə do sə jəje ahay. [Tinen apan ti ba, hinahibay a'am i bal, ⁴ anga pac a hinen ahay nà, maslay a Mbərom a dazay ahay à a'am ata inde, i bal anan. A'am ata kə bəlak nà, dowan a sa lah uda pa 'am ata cəna, winen kə mbərak à dəvac anahan wa, kwa à ga nə dəvac wura wura fok.]

⁵ Dowan a inde dəvac awan à man ata, kə gak à dəvac inde ava kwa kuro maakan nga anahan a jəmaakan. ⁶ Yesu a canan cəna, a san zle, dəvac kə njahak apan. Anga nan, a cəce panan: «A nak sa mbar à dəvac anak wa đaw?»

⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, dowan uno inde saa zla nen à a'am inde, ibay. A'am kə bəlak dəp nà, kwa nê rəzlen à nga wa kəma kəma đukwen, do maza awan i luho uda awan.»

⁸ Yesu a jan asa: «Slabak, gəba lala anak, zla way anak kutok.»

⁹ Dowan ata a mbar ca, a gəba lala anahan, a zla təpa təpa.

Cəkəbay, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁰ Anga nan, bahay sə Yahuda ahay ta jan anà dowan ata awan: «Biten nà, luvon sa man uda awan. Cəved anak inde sə tavak lala anak pa nga ibay.»

¹¹ Winen ite a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a sa mbar nen ata u jo nà, gəba lala anak, zla way anak.»

¹² Dowan ataya tə cəce panan, ta wa: «Dowan a sa jak: “Gəba lala anak, zla” ata nà, wayaw?»

¹³ Dowan ata đukwen a san sa mbar anan nə wayaw bay. Bina Yesu a đukwen kə zlak way anahan à man ata wa səmad bəse, anga do ahay bayak a à man ata awan.

¹⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a tan ayak à nga anà dowan ata awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A jan, a wa: «Həna nà, kə mbərak. Kə saa ga ines sabay, anga way sə zalay winen ata à sa nay ahay apak sabay.»

¹⁵ Dowan ata a zla sa jan anà bahay sə Yahuda ahay nà, sa mbar anan nə Yesu. ¹⁶ Natiya kutok, bahay sə Yahuda ataya tə dazlan sə jugwar 'am pə Yesu wa asa, anga a mbar anan do pə luvon sa man uda awan.

¹⁷ Əna Yesu a đakan atan anan lele, a wa: «Bəbay uno nà, winen apan i ga mer su way nə pac pac. Nen đukwen si ni ga mer su way kətana awan.»

¹⁸ Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda ataya tə zəga anan sa nan ide hus pa sə pəlay sa vad anan à məke adəka. Anga sa jəka, winen a ga mer su way pə luvon sa man uda ata đəkdek sabay, əna a wa Mbərom nə bəbay anahan. Matanan, a lavay anan nga anahan tə Mbərom.

Mbərom kə varak anan gədan anahan fok anà wan anahan

¹⁹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə đidem a həna: Nen, wan a Mbərom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itəbay. Ni ga nà, way mbala ana Bəbay uno sa ga, way aday nə canak anan ata awan. Kawa ana Bəbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, ²⁰ anga aday nà, Bəbay uno a pəlay nen, a đuko anan way anahan sa ga ahay fok. I đuko pə way sə zalay həna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cəna, ti gak ikwen masuwayan.

²¹ «Natiya, kawa ana Bəbay uno sə slabak anan dō ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan dūkwen ni varan sifa anà dō kawa su no anà nen matanan re.

²² «Aday asa, Bəbay uno nà, kə pəlak sa gan sariya anà dōwan kwa kərtek bay, əna a mbəsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan.

²³ Anga aday dō ahay tē hərə nga anà nen wan anahan, kawa sə həran nga anà Bəbay uno sə slənay nen ata awan. Kak dōwan a a hərə nga anà nen wan anahan bay nà, a həran nga anà Bəbay uno bay re.

²⁴ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə slənek 'am uno aday kə dəfak nga pu dō sə slənay ahay nen nà, winen kə njadak sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itəbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kə takasak ahay à amac wa, kə zlak à sifa inde.

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Alay a i slay ahay, kə slak adəka coy, dō ma mac aya ti sləne dūngo uno, nen Wan a Mbərom, aday dō sə sləne ahay fok ti njahay uho tə sifa awan. ²⁶ Kawa ana Bəbay uno sa mba apan sə njahay anan dō ahay uho ata nà, nen wan anahan dūkwen a vuro gədan sə njahay anan dō ahay uho re. ²⁷ A vuro gədan a nà, aday nà gan sariya anà dō ahay, anga nen Wan su Do.

²⁸ «'Am a anan à gak ikwen ma-suwayan bay. Alay a awan kə slak anga dō ma mac aya aday tə sləne dūngo uno, ²⁹ aday ti slabakay ahay à məke a tinen ahay wa. Do sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njad sifa. Aday dō sa taa ga nə way sə cəban anà Mbərom ite, ti may uho nà, sariya i ban atan. ³⁰ Na ga sariya nà, kawa ana Mbərom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nà, winen lele, anga nen na ga way sa nga uno bay. Na ga nà, way mbala ana dō sə slənay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Do sə side ana Yesu ahay

³¹ Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anà nga uno nà, ata side uno kə zlak tə dīdem a bay asanaw. ³² Əna dōwan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nà, tə dīdem awan. ³³ Kwanay awan, kə slənen dō pə cakay ana Yuhana, kə jak ikwen side anahan, aday side anahan nà, dīdem awan. ³⁴ Abay nə pəlay side su dō zəzen a bay. Əna na ja pə Yuhana ata nà, aday kə təmen à amac wa. ³⁵ Anga Yuhana kə tərak nà, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jiyjay anahan ata kə zlak ikwen à nga, əna à alay a inde mənjoek coy.

³⁶ «Aya əna, 'am sə side uno inde sə zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sə side ata nà, mer su way a Bəbay uno su jo: “Ga anan!” ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nà, anga saa side, nen na nay ahay nə pə cakay ana Bəbay uno wa.

³⁷ «Abay Bəbay uno dō sə slənay ahay nen ata dūkwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kə slənen anan dūngo anahan itəbay, aday kula kə cinen anan bay re. ³⁸ Kula kə bənen 'am anahan à mivəl a kwanay inde bay, anga kə dəfen nga pi nen, dō anahan sə slənay ahay à wulen a kwanay ata bay.

³⁹ «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nà, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata dūkwen a təkər nà, 'am sə side sa ga pi nen a re. ⁴⁰ Əna, a nak ikwen sa nay ahay pə cakay uno aday kə njiden sifa dīdem ata bay re.

⁴¹ «Nə pəlay sa njad mazlaḅ pə dō ahay wa bay. ⁴² Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kə pəlen Mbərom bay. ⁴³ Na nay ahay nà, à sləmay ana Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kə ngəmen sə təma nen bay re. Aday, kak dōwan a maza à nay ahay ta 'am sa nga anahan həna nà, ki təmihen anan, winen adəka nà, tə alay cuwcew awan. ⁴⁴ Kwanay kə pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sə dō

ahay. Aday ki mben apan sa ďaf upo nga nà, kəkəma asanaw?

⁴⁵ «Kâ sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pə cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Əna Musa, do a kwanay sa ďaf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. ⁴⁶ Aday abay kə ďafen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki ďafen nga həna pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday ďukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. ⁴⁷ Natiya, kak kə ďafen nga pə way mbala anahan mə vinde aya bay nà, ki i mben apan sa ďaf nga pa 'am uno bay re.»

6

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo ďara

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sə Galile a inde, a zla pa day uho. Tə ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. ² Do ahay tə pərahan azar bayak awan, anga tə canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan do sə ďəvac ahay.

³ Yesu a ján way anahan à bəzłom tə njavar anahan ahay, tə njahay à man ata awan. ⁴ Azar uko sə Pasəka ďukwen i sla bəse. ⁵ Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà do ahay bayak a tinen apan ti nay pə cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Di njad sə sukumay ahay way sa pa sə varan anà do ahay a anan fok awanaw?» ⁶ A cəce ata nà, aday á san way mbala a Filip saa mbəďahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.

⁷ Filip a mbəďahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka đi varan way sa pa anà man su do a anan nà, kwa dala sə *dinar** səkət cew ďukwen i sla awan bay asanaw!»

⁸ Mərak ana Simon Piyer a inde, tə ngaman Andəre, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: ⁹ «Wan inde

həna à man a anan, tapa sə pen ahay inde apan ďara. Kələf ahay ďukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su do a anan anaw?»

¹⁰ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù do a anaya fok tē njahay a məndak.»

Gujed inde məngədez a à man ata awan. Do ahay tə njahay apan kutok. Do ahay à man ata ďukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo ďara.

¹¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a ďara ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom aday a gəzłan anan anà do ahay. A ga anan tə kələf ďukwen matanan. Kuwaya kə njadək kawa sa nan.

¹² Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sə pen mə mbəsak ata awan, anga aday á sa nes bay.» ¹³ Tə halan nga anà mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.

¹⁴ Do ahay sə canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tə đidem awan, dowan a anan nà, i ga nà, winen do maja'am a Mbərom saa nay ahay pə daliyugo azanan ata awan.»

¹⁵ Yesu a san zle, do ahay ti nay ahay saa ban anan aday ti i ďaf anan bahay awan sə məgala. Anga nan, a zla way anahan səmad à bəzłom maza awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Natiya awan, suko a a ga cəna, njavar ana Yesu ahay tə dazay pa 'am sə a'am sə bəlay. ¹⁷ Ta ján à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. A alay ata ďukwen, ide kə bənak lele coy, aya əna Yesu winen inde tə tinen ibay hwiya. ¹⁸ A'am a bal tə məgalak awan, anga mad winen apan i bal bayak awan. ¹⁹ Kwalalan a haw pa nga sə a'am i ga kilometer ďara kabay mbərka nà, tə canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tə saray pa nga sə a'am, aday winen bəse tə tinen coy. Tinen ite tə jəjar pi zek.

* 6:7 Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

²⁰ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kê jøjiren bay.»

²¹ Natiya kutok, a nan atan sê gəba anan à kwalalan inde, aday kwayan'a kwalalan ata kè dəzlek pə yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

Do ahay tə pəlay anan Yesu

²² Sidew a nà, dō sê njahay pa day sê bəlay hinen ataya tə pəlay anan Yesu. Anga ta san zle, avad awan nà, kwalalan inde nê kərtektəkke. Aday ta san zle re, Yesu nà, kè jənak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sê gəba ata bay. Ta zla nà, mənjàna winen. ²³ Əna kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tə dəzley ahay nà, dinger pa man ana Yesu sê varan tapa sê pen anà dō ahay ta sê ngəran anà Mbərom ata awan. ²⁴ Do ahay ta ca ide cəna, Yesu winen ibay, aday njavar anahan ahay dukwen tinen ibay. Natiya tə gəba kwalalan ahay sa zla a Kafar-nahum saa pəlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

²⁵ Ta njad anan winen pa day uho, tə cəce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nê siwaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kə pəlen nen nə, anga ki pen way həniniye, aday kə rihen re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kə sənən bay. ²⁷ Kê mbədəken sa ga mer su way sa njad way sa pa sa nes ata adəka bay. Suwan adəka, gen nà, mer su way sa njad way sa pa sê njahay pa sê viyviya ata awan. Way sa pa ata nà, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan nà, nen Wan su Do. Anga Bəbay uno awan, kè təmahak sa daf anan upo mazlađ anahan pə ide sê dō ahay.»

²⁸ Do ahay tə cəce panan asa, ta wa: «Mi njad sa ga ma, kawa ana Mbərom sê pəlay anaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbərom sê pəlay nà, dəfen

nga pi nen, nen dō anahan mə slənay ata awan.»

³⁰ Tə cəce panan re, ta wa: «Mi daf apak nga ata nà, ki gan umo nê masuwayan a wuraw? Ki ga nê maw?

³¹ Bije a manay ahay ta pak manu à kiđe. Kawa ana Deftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kiđe. Way sa pa ata dukwen a dazay ahay à mburom wa.”†»

³² Yesu a mbədahan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sê varak ikwen way sa pa sê dazay ahay à mburom wa nà, Musa. Əna matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Sê varak ikwen way sa pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa nà, Bəbay uno awan. ³³ Way sa pa a Mbərom saa varak ikwen ata nà, nen, dō sê dazay ahay pə kərngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà dō ahay pə daliyugo dukwen, nen awan.»

³⁴ Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya bidaw?»

³⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Daf sa var sifa nà, nen awan. Dowan a kə nak pə cakay uno nà, may i han apan kula sabay. Aday dowan a kə dəfak nga pi nen dukwen, jom i gan kula sabay. ³⁶ Aya əna na jak ikwen: Kə cinen uno, əna kə dəfen upo nga bay hwiya. ³⁷ Bəbay uno kè varak uno anan kuwaya fok cəna, i nay ahay pə cakay uno awan. Aday kuwaya kə nak ahay pə cakay uno cəna, ni lar a bay. ³⁸ Anga na nay ahay à mburom wa nà, sa naa ga way su no anà nen bay, əna sa naa ga way sa nan anà dō sê slənay ahay nen. ³⁹ Aday way ana dō sê slənay ahay nen ata sa nan nà, həna: Nà saa lize anan dō winen sê vuro ataya kwa kərtek bay, əna pa pac sa ndav anan daliyugo nà, nê slabakay atan ahay à məke wa uho.

⁴⁰ Natiya awan, kuwaya kè canak uno anà nen Wan ana Mbərom, aday kè dəfak upo nga nà, dowan ata i njad sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa

† 6:31 Ca pə Gurtaaki 16.4.

pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno nà, way ata awan.»

⁴¹ Anga nan kutok, Yahuda ahay tə dazlan sə gədan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen nà, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa ata awan.»

⁴² Ta wa: «Na wa, winen nə Yesu ba? Wan ana Yusufu bidaw? Da san atə bəbay anahan tə may anahan a təkə bidaw? Aka aday, i jəka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kəkəməw?»

⁴³ Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gad azar à wulen ana kwanay ahay. ⁴⁴ Dowan saa njad sa nay ahay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata kə jərahak apan sa nay anan aday. Kuwaya dōwan a kə njadak sa nay ahay pə cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à məkə wa pa pac sa ndav anan daliyugo. ⁴⁵ Dō maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta wa: “Tinen a kəzlek, Mbərom i dakan atan anan way.‡” Dowan a kə slənek 'am ana Bəbay uno, aday kə təmahak atətək way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. ⁴⁶ Kula dōwan kə canak anan anà Mbərom bay, si nen, dō sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canak anan à Bəbay acəkan.

⁴⁷ «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga nà, kə njadak sifa sa ndav bay ata awan. ⁴⁸ Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. ⁴⁹ Bije a kwanay ahay ta pak manu^S à safinde. Kə varak atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məkək à saf inde. ⁵⁰ Yo, dō sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, à ga nə kuwaya i mac itəbay. ⁵¹ Nen nà, way sa pa sa nay ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Dowan a kə pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay. Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday dō ahay tà njad sifa.»

⁵² 'Am a anaya awan a gəban atan ahay agad azar sa ga mivəl anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varak uko zek anahan aday dī pa nà, kəkəməw?»

⁵³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Dō nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. ⁵⁴ Əna dōwan a kə pak zek uno aday kə sak mez uno re cəna, dōwan ata kə njadak sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à məkə wa pa pac ana daliyugo saa ndav. ⁵⁵ Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno dukwen way sa sa guzgwez a re. ⁵⁶ Kuwaya kə pak zek uno, kə sak mez uno nà, winen kə japak ti nen; nen nə japak tə winen re. ⁵⁷ Bəbay uno, dō sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kə pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

⁵⁸ «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bije a kwanay ahay nà, ta pak manu sə dazay à mburom wa à saf inde. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, tə məkək fok re. Aya əna, kuwaya dōwan a kə pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

⁵⁹ A alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà dō ahay ata awan

⁶⁰ Dō ahay bayan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «'Am anaya ma da 'am aya awan. Waya sa mba apan sə təma kətanən anaw?»

⁶¹ Yesu a san zle tinen apan ti gədan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kə mbədahak ikwen anan ajalay nga a kwanay dāw? ⁶² Aday, azanan kə cinen anan

‡ 6:45 Ca pə Esaaya 54.13. § 6:49 Manu nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

anà nen, Wan su Do, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəma asanaw? ⁶³ Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su do zəzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəbay ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. ⁶⁴ Əna, dōwan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta daf upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata dukwen Yesu a san do saa daf apan nga tə didem a bay ataya zle, aday a san dōwan a saa ga apan daf ata zle re.

⁶⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen, na wa: “Dowan saa njad sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kə jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.”»

⁶⁶ A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

⁶⁷ Kutok, Yesu a jan anà do maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay dukwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re daw?»

⁶⁸ Simon Piyer a mbəfahan apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. ⁶⁹ Aday manay ma daf apan nga, ma san zle, iken nà, do cəncan a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

⁷⁰ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay dōwan a kwanay a kərtek a nà, winen bahay sə setene awan.»

⁷¹ A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sə ngaman Yudas ata awan. Anga kwa á ga nà, Yudas kə tərak do kərtek à wulen sə njavar ahay kuro nga cew ataya wa dukwen, saa ga daf pə Yesu nà, winen awan.

7

Mərak ana Yesu ahay tə dafak apan nga bay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sə Galile fok. A nan

abay sa zla pə daliyugo sə Yahudiya bay, anga a nan anà bahay sə Yahuda ahay sa vad anan.

² Aya əna, azar uko sə jawjawa ahay winen bəse nà, ³ mərak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sə Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tə canan anà mer su way anak ahay. ⁴ Dowan a, a nan do ahay tá san anan nà, a dər zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asənə, ga atan pə idə sə do ahay fok.»

⁵ Kwa mərak aya dukwen tə dafak apan nga bay.

⁶ Yesu a jan atan: «Kə dəzlek pə alay uno tədə ata fan bay. Pə kwanay nà, alay wura wura cəna tədə, əna kətanən bay. ⁷ Do sə daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen idə itəbay. Nen a nà, do sə daliyugo ahay ti no idə anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nà, tinen lelibay. ⁸ Kwanay nà, zlen à man sə azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kə dəzlek fan bay.»

⁹ A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay à Galile.

Yesu winen à azar uko sə jawjawa ahay

¹⁰ Pə dəba ana mərak a Yesu ahay fok sa zla à azar uko nà, Yesu a dukwen a zla cite. Əna kə kak anan zek anà do ahay bay.

¹¹ Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay anan à wulen sə do ahay wa à man sə azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?» ¹² Do ahay tə səsək a səsək à wulen a tinen ahay inde. Do a azar aya ta wa: «Winen do lele awan.» Do a azar aya dukwen ta wa: «A'ay, winen apan i lize anan do ahay adəka.» ¹³ Əna dōwan sa ja 'am ataya tə njezlnezelezi a dukwen ibay, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.

¹⁴ Natiya awan, luvon sə azar uko ahay ta zla panan əngal nà, Yesu a zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom, a dazlan sə tətakan anan way anà do ahay. ¹⁵ A gan masuwayan ana bahay sə Yahuda ahay. Anga nan tə cəce, ta wa: «Dowan a anan kə jingek bay kutok

nà, a njad mærike kawa hana anan nê kækamaw?»

¹⁶ Yesu a mbêdahan atan apan, a wa: «Way nen sa ta jak ikwen ata nà, a nay ahay ì nen a wa bay, èna a nay ahay nà, ù dō sê slênay ahay nen ata wa. ¹⁷ Kuwaya, kak dōwan a kè tàmahak sa ga mer su way kawa sa nan anà Mbêrom cèna, i san sê gèzla way ahay pi zek wa. Matanan, kak na ja 'am ana Mbêrom, kabay na ja 'am sa nga uno, aday tē mægala uno nà, i san kutok. ¹⁸ Kuwaya, kak a ja nà, 'am sa nga anahan, i pèlan mazlaḅ anà nga anahan. Èna kuwaya kè pèlak sê hêran nga anà dō sê slênay anan ahay nà, dōwan ata dukwen, dō dîdem awan, mungwalay inde apan ibay. ¹⁹ Na wa, Musa kè varak ikwen Tawrita à alay inde ba? Èna dōwan kwa kèrtek sê dèfan apan nà, ibay asanaw? Kè pèlen sa vad nen nà, angamaw?»

²⁰ Dō ahay tē mbêdahan apan kutok, ta wa: «Setene inde anak à nga dège, nga i vawak kèlédaw! Waya sê pèlay sa vad iken anaw?»

²¹ Yesu a mbêdahan atan apan: «Na ga way kèrtektèkke cèna, kà gak ikwen masuwayan jiga awan. ²² Musa a jak ikwen nà, 'am sa gad mэдэндałas. Cèkèbay, sê dazlan nê Musa bay, èna bije ahay kwakwa tē lahak anan apan. A wa, kè gèdan anan mэдэндałas à wan ana kwanay ahay pè luvon jèmaakan anahan sê wahay anan. Anga nan, kwa à ga nê pè luvon sa man uda dèp nà, kwanay apan ki gèden anan mэдэндałas anà wan a kwanay a re. ²³ Kè gèden anan mэдэндałas anà wan, aday kà sa mbèsiken anan 'am ana Musa à dèḅa bay, kwa à ga nê luvon sa man uda nà, na. Aday, a cèbak ikwen anà kwanay pi nen, anga na mbar anan zek su dō zèzen a tèsèes fok pè luvon sa man uda nà, angamaw? ²⁴ Mbèsiken sê gèdan azar anà dō pè way sa ca apan tē idè, èna sènen anan way ataya tē dîdek aya aday.»

Yesu nà, Almasihu dāw?

²⁵ Dō ahay à wulen su dō sê Urèsalima ataya ta wa: «Na wa, Yesu nà, winen dō abay tē pèlay sa vad anan ata ba? ²⁶ A ja 'am tē njezlñjezlezi awan. Dōwan sê gafan 'am ibay. Natiya awan nà, dō a mænuko mæced aya ta san zle winen nê Almasihu dāw? ²⁷ Aya èna, kak winen nê Almasihu nà, dōwan i san man anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday dōwan a anan ata nà, dā san man anahan a zle asanaw!»

²⁸ A alay ata nà, Yesu winen apan i tètakan anan way anà dō ahay ù doh sê mazlaḅ a Mbêrom. A zèga anan tē dungo mē tēḅa lele, a wa: «Kè sènen nen zle dāw? Aday kè sènen man uno sa nay wa ata zle dāw? Na nay nê gèbay nà, 'am sa nga uno bay. Dōwan a sê slênay nen ata nà, dō dîdem awan. Aka aday, kè sènen anan bay asanaw? ²⁹ Nen nà, na san anan zle, anga na nay ahay nê pè cakay anahan a wa. Sê slênay ahay nen nà, winen awan.»

³⁰ Tē pèlay sa ban anan à man ata kutok, èna dōwan kè njadək sê laman bay, anga kà slak pè alay anahan a bay. ³¹ Cèkèbay, dō ahay bayak a tē dèfak apan nga, ta wa: «Almasihu a kà sak a nay ahay nà, i ga masuwayan ahay sê zalay dōwan a anan kèlédaw?»

Farisa ahay ta slan dō ahay saa ban Yesu

³² Farisa ahay tē slène asèscèk 'am sê dō ahay ata pè Yesu nà, tē halay nga tē bahay sê gèdan dungo anà way ataya awan. Aday tē jèjem 'am, ta slan dō sa ba pu doh sê mazlaḅ a Mbêrom ahay saa bènay anan.

³³ Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tē kwanay mænjàek mba. Pè dèḅa anahan a wa nà, ni ma pè cakay ana dō sê slênay ahay nen. ³⁴ Ki i pèlen nen, ki njîden nen sabay, anga ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.»

³⁵ Bahay sê Yahuda ahay tē cèce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mænuko saa mba apan sa njad anan itèbay ata kèlanaw? Aday i zla àga Yahuda ahay tinen à wulen sê

Gerek ahay ata daw? I zla saa dakan atan anan way anà Gerek ahay däge? ³⁶ Winen awan a wa: «Ki pølen nen, aday ki njiden nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay.» A nan sa ja aday nə maw?»

Zalaka sə a'am sa var sifa

³⁷ Luvon sa ndav anan azar uko cəna, a zalay luvon azar aya tə mazlaḅ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sə do ahay. A ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cəna, à nay ahay pə cakay uno, aday i sa a'am. ³⁸ Aday dōwan a kə dəfak upo nga, «mivel anahan i təra kurok sə a'am sa var sifa, i haw kawa zalaka.» Deftere a Mbərom a ja nà, na.»

³⁹ Yesu a ga jike ata nà, pə Apasay Cəncan awan, apasay mbala do sa dəf apan nga ahay saa njad ata awan. A alay ata nà, do anahan ahay tə njadak Apasay Cəncan ata fan bay, anga Yesu a dukwen kə zlak à man sə mazlaḅ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde and do ahay

⁴⁰ Do azar aya tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «Tə didem awan, dōwan a anan nà, do maja'am a Mbərom a mənuko sa ba ata awan.»

⁴¹ Do maza aya ite ta wa: «Winen nà, Almasihu asanaw!»

Do hinen ahay asa ta wa: «Kəmaya, Almasihu sa maw! Winen nà, i nay ahay à Galile wa bay asanaw?»

⁴² Deftere a Mbərom a ja nà, Almasihu i təra nà, do sə slala ana Dawuda*, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.† Matanan bidaw?»

⁴³ Mawrasan a zlan à mivel inde anà do ahay anga Yesu cərkəke. ⁴⁴ Do azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna dōwan kə njadak sə laman bay.

Bahay sə Yahuda ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

⁴⁵ Yawa, do maslan ahay ta may ahay pə cakay ana bahay sə gədan

dungo anà way ahay, tinen pə kərtek a tə Farisa ahay. Tinen ite, tə cəce pu do maslan ataya wa: «Kə bənen anan ahay Yesu a bay nà, angamaw?»

⁴⁶ Do maslan ahay tə mbədahan atan apan, ta wa: «Kula, dōwan saa njad sa ja 'am kawa dōwan ata nà, ibay.»

⁴⁷ Farisa ahay tə cəce patan wa: «Kwanay a dukwen kə pərihen anan azar anà mungwalay anahan aya re kələdaw? ⁴⁸ Dōwan inde kərtek à wulen sə məcədə mənuko ahay wa, kə dəfak nga pə dōwan ata nà, inde daw? Kabay à wulen sə Farisa ahay wa nà, inde kələdaw? ⁴⁹ Do sa dəf apan nga ataya nà, do kəriya aya awan, anga tinen ta san Tawrita bay. Aday dukwen tinen mə tahasl aya awan.»

⁵⁰ Natiya, dōwan a inde tə ngaman Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen nà, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata awan. Winen a jan atan, a wa: ⁵¹ «Tawrita ana mənuko kə varak uko cəved sa gan sariya anà do matanan bay. Adəka bay, dī lah nà, sə sləne anan 'am anahan ahay. Aday dī saa san 'am anahan tə way anahan sa ga ahay nà, na!»

⁵² Tə mbədahan apan, ta wa: «Iken dukwen ka nay à Galile wa daw? Jinge Deftere, ki tan à nga à man inde, do maja'am a Mbərom kwa kərtek a nay à Galile wa nà, ibay asanaw!»

[⁵³ Natiya awan, kuwaya a zla way anahan agay,

8

¹ əna Yesu nà, a zla way anahan à bəzlom sə Ulivet.

Uwar sa jən uho

² Sidew a awan kutok, Yesu a wule ù doh sə mazlaḅ a Mbərom asa. Do ahay fok tə halan nga pə cakay. A njahay kutok, a dazlan sə dakan atan anan way.

³ Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban anan tinen pi zek tu do. Tə tavay anan pa 'am sə do ahay, ⁴ aday ta jan anà Yesu kutok: «Miter,

* 7:42 Ca pə 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5. † 7:42 Ca pə Mika 5.1.

mə bənay ahay uwar a həna, winen apan i ga mədigweɸ, bina, tə nahak tu do. ⁵ A Tawrita a mənuko inde, Musa a ja nà, uwar kawa winen a anan nà, má tar anan tu kon, aday á mac. Aday iken ka ja nə maw?»

⁶ Ta ja matanan nà, aday tá njad apan cəveɸ sa ban anan pə kwande. Kak kà jak atan awan a nà, ti mba apan sa gan apan sariya.

Yesu a kudœk, a vinde awan a à mändak ta wan sə alay.

⁷ Tinen ite, hwiya tə pərahan azar sə cəce way ahay.

Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan atan: «Dowan a inde à wulen a kwanay, kula kà gak ines bay cəna, á lah sə taran kon awan...»

⁸ A kudœk asa, a vinde awan a à mändak maza awan.

⁹ Do sə bənan ahay uwar ataya tə sləne 'am ata cəna, ta zla way a tinen fok suduk suduk, do mæceɸ aya ta lah pa 'am.

Mə mbədek a à man ata awan nà, Yesu tə uwar ata coy. ¹⁰ Yesu a cakaf nga asa, a cəce panan: «Uwar, do ataya tinen ahaw? Dowan sa ban iken tə sariya inde kwa kərtek ibay daw?»

¹¹ Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Mazar, dowan inde kərtek ibay!»

Yesu a mbədahan apan kutok: «Zla way anak, kà sa ga ines sabay. Nen dukwen ni gak sariya bay.»]

Yesu nà, winen jiyjay sə dəvan anà daliyugo

¹² Yesu a dazlan sa jan 'am anà do ahay maza awan, a wa: «Nen nà, jiyjay sə dəvan anà daliyugo. Kuwaya dowan kə pərahak uno azar nà, i njad jiyjay sa var sifa, winen i zla à luvon inde itəbay.»

¹³ Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side anà nga anak ata nà, ata side lele kutok daw? Wita nà, 'am anak kə tərak kəriya awan.»

¹⁴ Yesu a mbədahan atan apan: «Kwa á ga həna, nen nə siden anà nga uno, side uno nà, lele awan hwiya, anga na san man uno sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa zla

ata zle re. Əna kwanay nə kə sənən man uno sa nay ahay wa ata bay, aday kə sənən man uno saa zla ata bay re. ¹⁵ Kwanay aday nà, ki gen anan sariya anà do nà, sa zlan à nga anà ide su do zənzen awan. Nen ni gan sariya anà dowan itəbay. ¹⁶ Kwa nà gan sariya anà dowan a dukwen, sariya uno cəna, hwiya winen lele awan. Lele awan, anga na ga sariya awan nə taayak uno a bay. Manay maya tə Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata awan. ¹⁷ Way inde mə vinde a à Deftere sə Tawrita a kwanay, a wa: Kak do ahay cew ta gak side pə way kərtek a nà, side a tinen ata nà, lele, aday didem a acəkan.* ¹⁸ Nen na gan side anà nga uno. Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata dukwen winen apan i ga upo side re.»

¹⁹ Natiya awan asa tə cəce panan: «Bəbay anak a nà, winen ahaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə sənən nen bay. Anga nan, ki sənən Bəbay uno bay re. Abay kə sənən nen nà, ki sənən bəbay uno awan re.»

²⁰ Yesu a ja 'am anaya nà, winen ù doh sə mazlaɸ a Mbərom. Winen mə tavay a à man sə kukwar sa pak dala. Əna dowan kə bənak anan bay, anga alay anahan a kà slak fan bay.

Yesu nà, do sə daliyugo a anan bay

²¹ Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pəlen nen, əna ki məcen à atahasl ana kwanay inde. A man uno saa zla ata nà, ki mben apan sa zla itəbay.»

²² Yahuda ahay tə cəce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: “Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.” I zla saa vad a nga anahan kələdaw?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan: «Kwanay ki nen nà, à dəlon wa, pə daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay do sə daliyugo a anan, nen nə do sə daliyugo a anan itəbay. ²⁴ Anga nan ɸa na jak ikwen: “Ki məcen i ines ana kwanay ahay inde.” Kak kə dəfen nga pi nen, nen

* 8:17 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

nə nen, bay nà, ki məcen i ines ana kwanay ahay inde acəkan.»

²⁵ Tə cəce panan kutok: «Iken nə wayaw?»

Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Nen nà, dō nen sa jak ikwen apan kurre pə dālen a wa ata awan. ²⁶ Way ahay inde bayan a tədə ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a tədə ni gak ikwen apan sariya re. Əna dō sə slənay ahay nen nà, dō dīdem awan. Nen apan ni dakan anan anà dō sə daliyugo ahay nà, way kawa nen sə sləney ahay pə winen a wa ataya awan.»

²⁷ Tə sənək sa jəka, a jan atan nə pə Bəbay anahan Mbərom nà, ta san bay. ²⁸ Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kə liwen nen à mburom, nen Wan su Dō nà, ki i sənən, nen nà, nen kutok. Ki sənən nà, na ga awan inde ta nga uno nà, ibay. Əna na jak ikwen nà, way ana Bəbay uno sə tətuko anan ahay ata awan. ²⁹ Dō sə slənay ahay nen ata, winen ti nen. Kə mbəsakak nen taayak uno bay, anga na ga nə hwiya way sa zlan à nga.»

³⁰ A alay ana Yesu sa ja 'am ataya nà, dō ahay bayak a tə dəfak apan nga.

Do sə agay tə bile ahay

³¹ Yesu a dazlan, a jan 'am anà Yahuda aya aday tinen nà, tə dəfak apan nga ataya awan: «Kak kə dəfen apan nga pə way nen sa jak ikwen ataya nà, ata ki tərən njavar uno ahay tə dīdem aya awan. ³² Natiya ki sənən dīdem sə way ahay aday i i təmay ahay kwanay à bile ahay wa.»

³³ Tinen ite tə mbədfahan apan, ta wa: «Manay awan aday nà, bile ahay kələdaw? Na wa manay nà, wan ana Ibərahima ahay kutok nà, mə təra bile aya asa aday nà, kəkəməw?»

³⁴ Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə gak ines nà, ines i lavan nga, anga winen bile anahan. ³⁵ Dō bile a nà, i njahay pi zek tu dō su doh ahay hwiya itəbay. Aya əna, wan sə agay, winen mə baslay a nà, à wulen su dō su doh aya hwiya. ³⁶ Kak nen, Wan a Mbərom, nə təkək ahay kwanay

à bile ata wa nà, kwanay bile ahay sabay tə dīdem awan. ³⁷ Aday nà, na san kwanay bidaw? Kwanay zaav ana Ibərahima ahay. Aday həna a nak ikwen sa vad'nen nà, anga kə təmihen 'am uno ahay bay. ³⁸ Nen apan ni ja nà, way kawa ana Bəbay uno sə dūko anan, aday kwanay dukwen ki gen nà, way mbala a bəbay a kwanay a re cite.»

³⁹ Tə mbədfahan apan anà Yesu kutok, ta wa: «Bəbay a manay nà, Ibərahima.»

Yesu a jan atan asa: «Abay kə tərən zaav ana Ibərahima ahay tə dīdem a nà, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. ⁴⁰ Nen na jak ikwen anan dīdem sə way nen sə slənay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pəlen sa vad'nen məsinde awan hwiya. Ibərahima nà, kə gak matanan itəbay. ⁴¹ Kwanay apan ki gen nə mer su way ana bəbay a kwanay ahay.»

Do ataya tə mbədfahan apan: «Manay nə məgəjara aya bay, anga bəbay a manay inde kərtek nà, winen Mbərom.»

⁴² Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay tə dīdem a kwanay wan ana Mbərom ahay nà, ki pəlen nen lele, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Na nay ahay aday nà, ta nga uno a ite bay, Mbərom a sə slənay ahay nen. ⁴³ Kə sənən way nen sa jak ikwen ata bay nà, angamaw? Anga a nak ikwen sa pak sləmay pa 'am uno bay.

⁴⁴ «Bəbay ana kwanay nà, Fakalaw. A nak ikwen sa ga mer su way a bəbay a kwanay a sə pəlay. Winen nə dō sa vad'nga su dō kurre way anahan. Aday kula kə jak dīdem itəbay, anga abay dīdem a inde à winen ibay wanahan. A gad' mungwalay nà, ata way sə mivəl anahan dīdem a ite. Anga winen mungwalay awan, bəbay sə mungwalay ahay.

⁴⁵ «Əna nen nà, na ja dukwen dīdem. Kə təmihen 'am uno bay nà, anga nan.

⁴⁶ Waya à wulen a kwanay i mba

apan sa jəka nen, Yesu, na gak ines anaw? Ibay! Aday kak na jak ikwen nə dīdem sa 'am ahay nà, kə təmihen anan bay angamaw? ⁴⁷ Do a Mbərom nà, i pak sləmay pa 'am ana Mbərom ahay. Kwanay adəka nà, do a Mbərom ahay bay. Anga nan, kə pəken sləmay pa 'am uno aday sə dəfan apan bay nà, nà.»

Ta saa wahay Ibərahima nà, Yesu winen inde coy

⁴⁸ Aday bahay sə Yahuda ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nà, Samariya ahay, aday dukwen nga a vawak asanaw!»

⁴⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nga a vuwo itəbay. Nen nə həran anan nga anà Mbərom, aday kwanay ki men nga sə təra nen à məndak. ⁵⁰ Nə pəlak anan məduwen anà nga uno bay. Do inde sə pəlo məduwen, winen nə do sa ga sariya. ⁵¹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə dəfak anan apan anà 'am uno ahay cəna, i mac itəbay.»

⁵² Tinen, bahay sə Yahuda ahay ta jan kutok: «Həna nà, ma san zle, nga nà, a vawak tə dīdem awan. Ibərahima kə məcak! Do maja'am a Mbərom ahay tə məcak. Aday ka wa: “Kuwaya dōwan kə dəfak anan apan anà 'am uno cəna, i mac itəbay.” ⁵³ Bije a manay Ibərahima adəka nə kə məcak, aday iken kə zalay anan daw? Do maja'am a Mbərom ahay dukwen tə məcak, aday... ka ca pa nga anak nà, iken waya kəlanaw?»

⁵⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kak nə həran nga anà zek uno nà, ahar nga uno kəriya awan. Dōwan a kwanay sə ngimen anan Mbərom a kwanay ata nà, winen Bəbay uno. Sə həro nga ata nà, winen awan. ⁵⁵ Kwanay kə sənən Mbərom bay. Nen nà, na san a zle. Na sak a jəka na san anan bay nà, ata nə tərak do kərtek a tə kwanay, do sə mungwalay ahay. Aya əna, na san anan zle, nə dəfan apan adəka nà, anà 'am anahan aya awan. ⁵⁶ Ibərahima, bije a kwanay ata nà, kə taslak mivəl anga saa canan anà luvon sə wahay uno.

Kə pəlak, kə njadək sə taslay mivəl, anga kə canak anan anà luvon ata awan.»

⁵⁷ Yahuda ataya ta ma nga sə buwtay apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa kuro dāra bay cəna, kə canak anan anà Ibərahima daw?»

⁵⁸ Yesu a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Tə wahak Ibərahima fan bay ata, nen nà, nen inde coy.»

⁵⁹ Do ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ra kon sa tar anan. Yesu a dər zek, a gəday ahay səmad̄ ù doh sə mazlab a Mbərom wa, a zla way anahan.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde winen mə wahay a hufof awan

¹ Natiya, Yesu winen apan i zla way anahan à man maza awan nà, a canan anà dōwan a inde, mə wahay à kutov wa hufof awan. ² Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Miter, tə wahay anan dōwan a anan hufof a nà, angamaw? Anga atahasl ana waya kərtek a anaw? Ines anahan a daw, anga atahasl ana atə bəbay anahan ta may anahan daw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Tə wahay anan hufof a nà, anga atahasl anahan bay, anga atahasl mbala ana bəbay anahan ahay bay re. Winen mə wahay a hufof a nà, aday məgala ana Mbərom à kay ahay zek pə idə sə do ahay tə winen. ⁴ Həna nà, man i pec mba ata nà, guko mer su way mbala ana do sə slənay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nà, guko mer su way aday, bina dōwan saa mba apan sa ga mer su way à luvon inde nà, inde sabay. ⁵ A alay a nen pə daliyugo a anan mba ata nà, nen nə jiyjay sə dəvan à daliyugo.»

⁶ Pə dəba anahan sa ja 'am ata wa nà, Yesu a təfe mənə à məndak, a laf anan yugo, a slərban anan pə idə anà hufof ata awan, aday a jan: ⁷ «Zla, kaa banay idə a dəlov sə ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sə

Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan».

Hurof ata a zla à Silowam, a banay anan ide anahan. A may ahay nà, a canan ide zle coy kweler kweler.

⁸ Do sə məsudoh anahan ahay, pi zek tu do sa taa canan winen apan i rəke way ataya, ta wa: «Na wa, do sa taa njahay sə rəke way ata ba?»

⁹ Do ahay ngal ta wa: «Winen awan däge?»

Do maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Do hinen, do sa ga minje tə winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

¹⁰ Tə dazlan, tə cəce panan: «Ide anak ahay tə təba nà, kəkəməw?»

¹¹ A mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a inde tə ngaman Yesu, a laḅ yugo mənjęek, a slərḅo anan ide, aday u jo: “Zla à dəlov sə ngaman Silowam ata awan, ka saa banay ide.” Na zla, nə banay ide, ide uno ahay tə təba ngurret kutok.»

¹² Tə cəce panan: «Dowan ata həna, winen ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tə cəce 'am pə dōwan a ide anahan sə təba ata wa

¹³ Natiya, tə lagay anan dōwan a ide anahan ahay sə təba ata pə cakay sə Farisa ahay. ¹⁴ Aya əna, pac ana Yesu sa laḅ yugo, sə slərḅan anan ide, aday sə təḅan anan ide anà hurof ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁵ Anga nan, Farisa ahay tə cəce pə dōwan ata wa, ta wa: «Ka njad sa ca ide həna nà, kəkəməw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan ata a slərḅo dudō pə ide mənjęek, na zla, nə banay anan, ide uno ahay tə təba kutok.»

¹⁶ Do ahay ngal à wulen sə Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Do sa ga way matanan ata nà, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday dūkwən a bənan bitem anà luvon sa man uda awan bay.»

Do maza aya ite dūkwən ta wa: «Kəkəməw? Kak dōwan a nə do sə atahasl nà, i mba apan sa ga masuwayan sə way matanan kələdaw?»

Tə gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mivél inde. Tə japak 'am pə kərtek a sabay.

¹⁷ Farisa ahay tə cəce pə dōwan a ide anahan sə təba ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kə təḅak anak anan ide. Iken a, ka ja nə maw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na ja nà: Winen nə do maja'am a Mbərom.»

¹⁸ Aday məced sə Yahuda ahay nà, tə dəfak apan nga sa jəka abay winen mə wahay a nə hurof awan bay. Anga nan, tə ngaman anà atə bəbay anahan ta may anahan awan. ¹⁹ Tə cəce patan wa: «Həna anan nà, wan ana kwanay daw? Kwanay kə sənən zle winen mə wahay a nà, hurof awan daw? Aday a canan ide həna kəkəməw?»

²⁰ Atə bəbay ta may anahan a tə mbədahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mə wahay a nə hurof a re. ²¹ Əna ma san sa jəka ide anahan a təba nə kəkəməw nà, ma san bay, aday ma san dōwan a sə təḅan anan ide ata bay re. Əna winen a aday nà, kà slak sə mbədahan pa 'am anà nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

²² Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nà, aday Yahuda ahay tā njad patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay ḅa ta jak à wulen a tinen inde, dōwan a kə təmahak Yesu nə Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re. ²³ Natiya, atə bəbay ta may a dōwan ata ta wa: «Winen awan aday dūkwən kà slak sə mbədahan pa 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.

²⁴ Farisa ahay tə ngaman ayak anà dōwan ide anahan sə təba ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am dīdek awan! Manay nà, ma san zle, dōwan a sə təḅak anan ide ata nə, do sə atahasl.»

25 A mbəđahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen hurof awan, aday həna, nə canan ide zle. Bay nà, winen dō sə atahasl, kabay winen dō sə atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»

26 Tə cəce panan tə cəved maza awan, ta wa: «A gak aday nə maw? A təbak anan ide a nə kəkəməw?»

27 A mbəđahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sə sləne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nə mənahan asa anaw? Kabay kwanay dukwen, a nak ikwen sə pərahan azar aday sə təra njavar anahan ahay kələdaw?»

28 Tə gənanhan, ta jan: «Njavar anahan adəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. 29 Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna dōwan anak ata nà, ma san winen nə mayanaw bay.»

30 A mbəđahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənən bay. Əna, ide uno nà, kə təbak uno anan.

31 Da san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmanhan anan 'am anà dō sə atahasl kula bay. A təmanhan a nà, 'am ana dō sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. 32 Kula, kwa sə dazlan anà daliyugo nà, də slənek dō kə təbak anan anan ide anà dō aday winen mə wahay a nə hurof a daw? Ibay! 33 Kabay, kak dōwan a anan a nay ahay nə pə cakay ana Mbərom wa bay nà, i mba apan sa ga mer su way kawa həna anan bay asanaw!»

34 Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok mə wahay a à atahasl inde kutok nà, a nak sə dakan umo anan nə maw?»

Coy, tə rəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.

Hurof à mivel inde

35 Yesu a sləne sa jəka Yahuda ahay tə rəzlak anan dōwan ata à wulen a tinen wa cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə dəfak nga pə Wan su Dō daw?»

36 A mbəđahan apan, a wa: «Wan ada, duko anan winen wayaw, aday ni daf apan nga!»

37 Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»

38 A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, nə dəfak apak nga.»

39 Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nə saa ga sariya sə katab anan dō ahay: Hurof ahay tã ca ide ite; Dō sa ca ide ahay dukwen tã hurof cite kutok.»

40 Dō à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tə sləne 'am ata cəna, tə cəce panan, ta wa: «Manay dukwen hurof aya ite daw?»

41 Yesu a mbəđahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nà, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nə “Manay mə canan ide zle.” Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

10

Do sə jugwar way, tə təman anahan ahay

1 Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya, dōwan a winen kà zlak tə məsudoh pə təman ahay bay, əna latək, a ján ta nga sa jal, winen nə dō sə akar, dukwen winen dō sə ngəzar dō. 2 Aday dō sa zla à jal inde, pə cakay sə təman ahay tə məsudoh nà, winen nə dō sə jugwar təman ahay way anahan.

3 «Ide kə cədek cəna, dō sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Dō sa ba pə təman ahay sə luvon, i təban ayak wa. Təman ahay ti sləne dundo ana dō sə jugwar way, aday winen i ngaman anà təman anahan ahay tə sləmay tə sləmay. I zla atan pə dədan.

4 Kə mbakak atan uho nà, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san dundo anahan a zle.

5 Əna təman ahay nà, ti pərahan azar anà dō aday ta san anan bay ata bay. Adəka bay, ti haw bugol, anga ta san dundo anahan a bay.»

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tə sənək anan a ja pa maw bay.

Yesu nà, do sə jugwar təman ahay lele awan

⁷ Yesu a pərahan azar anà 'am anahan, ta sə jəka: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen nà, məsudoh sa jal sə təman ahay. ⁸ Do sə luho ahay ataya fok, tinen do sə akar ahay, do sə ngəzar do ahay. Aday təman ahay tə slənek atan anan bay. ⁹ Nen nà, məsudoh sa jal. Kuwaya dowan a kà zlak à jal inde ti nen nà i tam. I njad sa zla à jal inde, i njad sa nay uho, aday i njad way sa pa re. ¹⁰ Do sə akar nà, a nay ahay saa kəra way ahay ca, saa gədan dundo anà gənaw ahay, aday saa lize anan way ahay. Nen, na nay ahay aday do ahay tã njad sifa, tã njad anan nə tə dedengəlen awan.

¹¹ «Nen nà, do sə jugwar təman ahay lele awan. Do sə jugwar way lele a nà, a var anan sifa anahan tə alay anahan awan, anga təman anahan ahay. ¹² Aya əna do sə jugwar way anga magwagway cəna, təman aya nə si zek anahan ahay bay. Anga nan, kə canak anan anà kəla kibe cəna, i haw, i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla kibe dukwen i ban a təman ahay, i tan atan 'am kutok. ¹³ Natiya awan, winen a i haw, anga a gan may jiga nà, anà magwagway anahan, bina anà təman ahay itəbay.

¹⁴⁻¹⁵ «Nen nà, do sə jugwar təman ahay lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san təman uno ahay zle, aday təman uno ahay dukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga təman uno ahay. ¹⁶ Təman uno maza aya inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde re. Tinen dukwen ti təma 'am uno, ti japay pə kərtek a tə təman sa jal ahay, aday do sə jugwar atan dukwen kərtek re.

¹⁷ «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var anan sifa uno, aday ni njad anan way uno maza awan. ¹⁸ Dowan saa gəba anan sifa uno nà, ibay. Nen a ni var anan tə alay uno awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba apan sa njad anan way uno re. A nan anà Bəbay uno, nà ga nə matanan.»

¹⁹ Anga 'am ana Yesu ata awan, mawrasan a zlan à mivél inde anà Yahuda ahay asa. ²⁰ Do ahay bayak a ta wa: «Setene inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

²¹ Do maza aya ite ta wa: «Do tə setene à nga inde nà, ija 'am matanan bay. A ga pə kwanay nà, setene i njad sə təban anan idə anà do hurof a daw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

²² Həna nà, alay sa mad, aday à Urəsalima nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga anà doh sə mazla6 a Mbərom ata kà slak.* ²³ Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu ata awan.

²⁴ Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew, ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà, dakan umo anan tə didek a kwa. Manay apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə siwaw?»

²⁵ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Ba na jak ikwen anan asanaw, əna kə dəfen upo nga bay. Mer su way uno sa ga tə gədan ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa ja 'am pa nga uno wa da. ²⁶ Kə dəfen upo nga bay nà, anga kwanay nə təman uno ahay bay.

²⁷ «Təman uno ahay nà, tə sləne dundo sa 'am uno zle, aday na san atan lele re. Tinen apan ti pəruho azar. ²⁸ Ni varan atan sifa sa ndav bay ata awan, natiya awan ti mac itəbay. Dowan saa ngəzar atan à alay uno wa dukwen, ibay re. ²⁹ Bəbay uno sə vuro atan ata, winen a zalan məgala anà

* **10:22** Abay doh sə mazla6 a Mbərom ata nà, do manidə ahay tə mbəzla6 anan. Əna Isəra'ila ahay tə ndakak anan maza awan. Aday həna pə ava pə ava tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na.

way ahay fok. Anga nan, dōwan saa ngəzar atan à alay a Bəbay uno a wa dukwen ibay. ³⁰ Nen tə Bəbay uno ata nə manay kərtek.»

³¹ Bahay sə Yahuda ahay tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza awan[†], aday sa tar anan. ³² Anga nan, Yesu a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele aya bayan a pa 'am ana kwanay tə məgala ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf gəngaf bine siwaw nə, pi mer su way wura kərtek a anaw?»

³³ Bahay sə Yahuda ahay tə mbədahan apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nə, anga mer su way anak lele aya bay, əna anga kə jənak anan pa 'am anə Mbərom. Iken nə dō zenzen awan, aday a nak sə təra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nə: “Kwanay aday nə, mbərom ahay.‡” ³⁵ Da san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nə, a mbacay wa zek bay. Do sə sləne 'am ataya nə, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. ³⁶ Nen nə, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jen nə, nə jənak anan pa 'am anə Mbərom nə, kəkəmw? Anga na wa, nen wan anahan ata daw? ³⁷ Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nə, kə dəfen upo nga bay. ³⁸ Aday kak na ga nə, mer su way anahan tə dīdem a cəna, dəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə dəfen nga pi nen bay nə, dəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kə sənən anan hwiya, Bəbay uno nə, manay kərtek awan.»

³⁹ Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njadək anan bay, kə təkə patan wa.

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zlinder sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. ⁴¹ Do ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nə, kula kə gak masuwayan

ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə dōwan a anan nə, kə tərək dīdem aya awan.» ⁴² Do maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə dəfək apan nga.

11

Lazarus kə məcak

¹ Dōwan a inde tə ngaman Lazarus, winen dəvac awan. Dōwan ata nə, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərak anahan ahay inde dəna aya cew dukwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. ² Mariyama aday nə, uwar saa mbədhan amar pə saray anə Yesu aday sə takad panan tə sibək sa nga anahan ata awan. Lazarus a dəvac ata nə, mərak anahan.

³ Atə Marta tə Mariyama ta slan dō saa jan anə Yesu nə: «Ba Məduwen, car anak Lazarus nə winen lelibay, dəvac a gan.»

⁴ Yesu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dəvac ana Lazarus nə, dəvac sa mac anan bay. Əna dəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazləb uno re, nen Wan a Mbərom.»

⁵ Atə Marta tə Mariyama tatə Lazarus nə, Yesu a pəlay atan nə lele. ⁶ Aday cəkəbay, anahan sə sləne Lazarus dəvac awan ata nə, kə njahak à man ata luvon ahay cew asa.

⁷ Pə dəba wa, a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

⁸ Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay abay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re daw?»

⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pac a dav nə, hway bidaw? Aday kak dō winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nə, saray i dəcan daw? Saray i dəcan bay, anga a canan idə zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. ¹⁰ Aya əna, dō sa bar à luvon inde ite nə, saray i dəcan, i slahay təktek, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

¹¹ Pə dəba sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata

† 10:31 Ca pə Yuhana 8.59. ‡ 10:34 Ca pə Jabuura 82.6.

kè njəkak ahan. Əna ni zla saa pəđəkey anan.»

¹² Njavar anahan ahay tə mbəđahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njak ahan ata nà, i mbar asanaw!»

¹³ Abay a nan anà Yesu sa ja nà: Lazarus kè məcak! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

¹⁴ Yesu a jan atan anan ngəlarak kutok, a wa: «Lazarus kè məcak! ¹⁵ Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivel uno inde, anga tə way a saa təra ata nà, kwanay ki i njiden sa đaf upo nga kutok. Həna nà, zluko pə cakay ana Lazarus awan.»

¹⁶ Tomas, dowan a tə ngaman Didimus* anga winen muwsa ata, a jan anà azar sə njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko đukwen zluko saa mac tatə miter a mənuko.»

Yesu nà, winen do sə slabakay anan do ahay à məke wa

¹⁷ Natiya, Yesu a dəzle à Baytiniya cəna, a sləne tə zəbək anan Lazarus à məke kà gak luvon ahay fuđo coy. ¹⁸ Baytiniya a aday nà, bəse tə Urəsalima i ga nà, way sə kilomiter ahay maakan. ¹⁹ Yahuda ahay bayan a ta nak à məsinde ana Lazarus. Ti i bənan mivel anà mərak anahan ahay, atə Marta tə Mariyama.

²⁰ Ana Marta sə sləne sa jəka Yesu kà nak ata nà, a slabak, a zla à man anahan pə cəved. Əna Mariyama nà, winen a njahay agay. ²¹ Marta a jan anà Yesu: «Abay kà ga inde à man a anan nà, mərak uno i mac bay. ²² Həna đukwen na san zle, Mbərom i varak way kawa ananak saa cəce panan ata fok re.»

²³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mərak anak i slabakay à məke wa.»

²⁴ Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tə do ahay fok à məke wa.»

²⁵ Yesu a jan: «Nen nà, do sə slabakay anan ahay do ma mac aya à məke wa, do sə varan atan sifa re. Kuwaya, dowan a kə đəfak upo nga nà, i njahay uho tə sifa awan, kwa kə

məcak dəp nà, na. ²⁶ Kuwaya, dowan a tə sifa mba cəna, kə đəfak nga pi nen a nà, i mac bay. Iken, kə təmahak 'am a anan đaw?»

²⁷ Marta a mbəda apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen, nə đəfak apak nga. Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom a sa nay ahay pə daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay idə sə ayam

²⁸ Pə dəba ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a zla pə cakay ana mərak anahan Mariyama, a jan tə səksək awan: «Miter kà nak, winen apan i ngamak!» ²⁹ Mariyama a sləne matanan cəna, a slabak hərom, a zla pə cakay ana Yesu.

³⁰ Yesu a aday nà, kə dəzlek à wulen su doh bay. Winen à man a tinen sə zlangay tə Marta ata mba.

³¹ Do a tinen mə njahay aya à doh tatə Mariyama ata, tinen apan ti man a mivel à doh. Tə canan winen sə slabak baram ata nà, tə pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa yimay ahay pə jəvay wa.

³² Mariyama a dəzley ahay pə cakay ana Yesu nà, a dukwen gərmec à vo, a jan: «Ba Məduwen, kà ga inde à man a anan aday nà, mərak uno i mac bay.»

³³ Yesu a canan à Mariyama nà, winen apan i yam, aday Yahuda ahay sə pərahan ayak azar ataya đukwen tinen apan ti yam re. Anga nan, a slabakan anan mivel anà Yesu, a cəban.

³⁴ Yesu a cəce: «Ki len anan ahaw?» Tə mbəđahan apan, ta jan: «Miter, hayak, ca apan!»

³⁵ Cəna, Yesu a pəkay idə sə ayam.

³⁶ Yahuda ahay ta wa: «Cen apan, a pəlay anan Lazarus a re!»

³⁷ Aya əna do azar aya ta wa: «Winen do sə təban anan idə anà dowan a hufof ata awan. Abay winen à dəzley ahay à alay a Lazarus tə sifa mba ata nà, i mba apan sa mbar anan aday à mac bay, bidaw?»

Yesu kə slabakak anan Lazarus à məke wa

* **11:16** Ta 'am sə Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

³⁸ A cəban anà Yesu maza asa, a zla pə jəvay. Jəvay a nà, mə tacay a tə bələlən. ³⁹ Anga nan kutok, Yesu a wa: «Təben anan jəvay awan!»

Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga kà gak həna luvon ahay fudo à məkə inde.»

⁴⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Na jak anak bidaw? Kak kə dəfak upo nga nà, ki canan anà məgala sə mazlaḅ a Mbərom asanaw?»

⁴¹ Tə təba anan bələlən pə jəvay wa kutok. Yesu a ca ide à mburom, a wa: «Na gak ayak suse, Bəbay uno, anga kə slənek uno anan. ⁴² Nen, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna na jak ayak nà, anga do sa man a anaya tà dəf apak nga, tà san iken sə slənay ahay nen acəkan.»

⁴³ A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja 'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak uho!»

⁴⁴ Lazarus, dowan a ma mac ata, a nay ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen mə tuweđ aya tə pətike. Ide anahan a dukwen mə tuweđ a tə zana.

Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan zana, aday à zla way anahan.»

*Wurwer sa ban anan Yesu
Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2*

⁴⁵ Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana Mariyama ataya, tə canan anà mer su way ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen ana tinen wa tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁶ Aya əna, do a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁷ Anga nan, Farisa ahay pi zek tə bahay sə gəđan dundo anà way ahay tə ngaman anà məcəđ sə Yahuda azar aya, aday tə halay nga. Ta wa: «Di ga həna nà, kəkəməw? Anga dowan a anan winen apan i ga masuwayan sə way ahay bayak awan. ⁴⁸ Kak da sak a mbəsak anan à ga mer su way matanan nà, do ahay kəzlek ti dəf apan nga. Aday pə dəba anahan a wa kutok nà, Ruma ahay ti i ja à 'am ata inde. Ti mbəzlak uko anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday ti tak uko 'am re.»

⁴⁹ Do kərtek à wulen a tinen awan tə ngaman Kayafas, winen bahay nga su do sə gəđan dundo anà way pə viya ata awan. Winen a jan atan: «Kwanay kə sənən awan bay. ⁵⁰ Suwan do kərtek à mac anga do a kəzlek, tə do ahay saa lize jiya nà, na. Matanan bidaw?»

⁵¹ A ja 'am ataya nà, tə ndaraw si zek anahan a itəbay. Sə đakan anan 'am ata nà, Mbərom, anga tə viya ata nà, winen bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga Yahuda ahay fok. ⁵² Əna Yesu i mac nà, anga Yahuda ahay dəkdek bay. I mac nà, anga aday à halan nga anà wan a Mbərom ma ta 'am ataya, tə njahay pə kərtek a re.

⁵³ A ban pə luvon ata wa kutok nà, bahay sə Yahuda ahay tə dazlan sa ga wurwer sa vad anan Yesu. ⁵⁴ Anga nan, Yesu kə mbak apan sa bar lele à wulen sə Yahuda ahay sabay. A slabak à wulen su doh ata wa, a zla à man kiḅe. Natiya tə njahay à man ata tə njavar anahan ahay à wulen su doh sə ngaman Efərayim ata awan.

⁵⁵ Azar uko sə Yahuda ahay sə ngaman azar uko sə Pasəka ata, i sla bəse. Anga nan, do sə wulen su doh sə kiḅe ahay ta zla à Urəsalima saa lavay anan zek a tinen ahay à cəncan a inde kurre. ⁵⁶ Tə dəzley ahay à Urəsalima nà, tə pəlay anan Yesu. Tə halay nga à doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nà, i nay ahay à azar uko daw, i nay ahay bay?»

⁵⁷ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, pi zek tə Farisa ahay ta ban 'am à wulen a tinen inde, ta wa: «Dowan a kə sənək man a Yesu nà, à đakak uko anan aday di ban anan.»

12

Mariyama a mbađ amar pə saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Natiya, a mbəsak luvon mbərka aday azar uko sə Pasəka i sla nà, Yesu a zla à Baytiniya, à kon ana Lazarus, dowan a Yesu sə slabakay anan ahay à

mæke wa ata awan. ²Ta dan way sa pa anà Yesu à man ata awan, aday Marta a varan atan. Do ahay inde bayak a pə tuwez ata awan, Lazarus dukwen winen inde re.

³A man sa pa way nà, Mariyama a gəba amar sə wurde anahan sə dala bayak awan, a rəbas nə dun'a. A mbədan anan pə saray anà Yesu. Ta da amar ata aday nà, tə way sə ngaman *nardi*, i ga à dunguzlok sə amar inde. A mbədan anan pə saray lele nà, a takad anan panan tə sibək sa nga anahan. Doh ata fok a rəbas nə dun'a lele.

⁴Njavar ana Yesu a inde kərtek à man ata awan, tə ngaman Yudas Iskariyot. Winen do saa ga daf pə Yesu ata awan. A canan anà way ana Mariyama sa ga ata nà, a wa: ⁵«Ta wa, abay tē sukum anan way tə amar a anan nà, i ga dala sə *dinar** səkāt maakan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» ⁶Yudas a ja 'am ataya nà, anga aday a gan may sa man zek anà do mətawak aya bay. Əna a ja matanan nà, anga winen aday nà, do sa ban dala a tinen awan, aday a taa kəra panan.

⁷Aya əna, Yesu a wa: «Mbəsiken anan uwar a anan, a lah anan upo nà, way a aday ti su go pac sa la nen ata awan. ⁸Do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay.»

Wurwer sa vad Lazarus

⁹Natiya Yahuda ahay bayak a tə sləne Yesu winen à Baytiniya nà, ta zla à man ata awan. Ta zla à man ata dukwen nà, anga Yesu cəna coy bay. Ta zla saa cay ahay pə Lazarus re, winen dowan a Yesu sə slabakay anan à mæke wa ata awan. ¹⁰⁻¹¹Matana awan, Yahuda ahay bayan a tə mbəsakak sə pərahan azar anà pəra a tinen†, tə pərahan azar bugol nà, anà Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sə gədan dungo anà way ahay dukwen tə banak 'am sa jəka ti vad

anan Lazarus à wulen ana tinen wa re.

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11;
Lukas 19.28-40

¹²Sidew a kutok, do a sə halay nga anga azar uko sə Pasəka ataya, tə sləne Yesu winen apan i nay ahay à wulen su doh sə Urəsalima cəna, ¹³tə ngərway alay sə gazlangaw ahay à alay inde. Ta zla saa zlangay tatə Yesu pə cəved tə daslam ataya à alay inde. Ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu do saa nay tə sləmay anahan, bahay sə Isəra'ila ata awan.»

¹⁴Yesu a njad zungo a inde, a ján apan, a zla pə cəved. A təra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

¹⁵«Do sə Urəsalima ahay, kə jəjiren bay.

Bahay a kwanay winen apan i nay ahay həna,

winen ma ján a pə zungo.‡»

¹⁶Njavar anahan ahay tə sənək 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sə mazlaḅ ana Mbərom nà, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nà, Deftere a ja 'am ata nà, pə winen awan, aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

¹⁷A alay a Yesu sə ngaman ahay anà Lazarus uho, a slabakay anan à mæke wa ata nà, do ahay inde à man ata bayan awan. Do ataya tə canak anan, aday tə təkəren 'am awan anà do azar aya re. ¹⁸Natiya awan, do ahay ta nay ahay bayan a, tə təma anan Yesu, anga tə sləne kə gak masuwayan ata awan.

¹⁹Farisa ahay ta jan i zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mənuko sa ga həna ata fok nə kə varak uko magwagway bay, anga do ahay fok tinen apan ti pərahan azar.»

Yesu a ja nà, alay a kə slak

²⁰A wulen sə do ahay sa nay à man sə azar uko sə həran nga anà Mbərom ataya nà, Gərek ahay uda awan, ta

* **12:5** Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek. † **12:10-11** Pəra sə Yahuda ahay nà, a dazlan tə Tawrita a Musa. ‡ **12:15** Ca pə Jekariya 9.9.

nak re. ²¹ Ta zla pə cakay ana Filip, do su kon sə Baytisada, pə daliyugo sə Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sə canan anà Yesu.»

²² Filip ite, winen a zla pə cakay ana Andəre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anà Yesu. Tə dəzle cəna, ta jan, ²³ aday Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Alay a kà slak həna, nen Wan su Do, ni ka anan mazlaḅ ana Mbərom sə vuro ata awan. ²⁴ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Wan sa ndaw kə slahak pə yugo aday kə məcak bay cəna, i njahay nə hwiya wan sa ndaw kərtəktəkke. Əna wan sa ndaw kə sak a slahay aday kə məcak ite nà, i wasay bayak awan. ²⁵ Kuwaya dōwan a, a nan sifa anahan nà, i lize anan. Əna dōwan a kə nak anan ide anà sifa anahan pə daliyugo nà, i tam anan, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ²⁶ Kuwaya, a nan à dōwan a su go mer su way nà, à pəruho azar. Aday do su go mer su way nà, à saa zla à man uno saa zla ata ite. Do su go mer su way i nen cəna, kuwaya, Bəbay uno dukwen i həran nga nà, anà winen.»

Yesu a đakay anan amac anahan

²⁷ Yesu a ja, a wa: «Həna nà, mivel uno i ndəroḅ. Nà jan anà Bəbay uno nà, awan a maw? Nà jan nà, à tam nen à dəcə a anan wa đaw? Aday dukwen na nay ahay pə daliyugo nà, sa sa dəcə a anan ata awan. ²⁸ Bəbay uno, ka anan mazlaḅ sə sləmay anak.»

'Am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaḅ uno, aday ni ka anan maza re.»

²⁹ Do a sa man ata aya tə sləne 'am ata nà, ta wa: «Mbərom sa dac!»

Do azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbərom sa jan ahay 'am.»

³⁰ Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dungo ata a jay ahay 'am nà, anga nen bay, əna anga kwanay adəka. ³¹ Həna nà, alay a Mbərom kə slak sa gan sariya anà do sə daliyugo ahay. Mbərom i razl anan bahay sə daliyugo a anan həna. ³² Əna, ta sak

a cakaf nen à mburom nà, ni gəḅak anan ayak do ahay fok pə cakay uno awan.» ³³ Yesu a ja 'am ata nà, anga sə đakay anan amac anahan i təra nə kəkəməw ata awan.

³⁴ Natiya, do ahay ta jan: «Manay mə sləne à Deftere inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Do nà, ti cakaf anan à mburom nà, kəkəma asanaw? Wan su Do aday nà, wita nà, wayaw?»

³⁵ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Jijjay inde winen apan i dəvak ikwen mənjoek mba. Bəren à man sə ide jijjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bəse. Aday do sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. ³⁶ A alay a jijjay winen inde tə kwanay mba cəna, dəfen nga pə ide jijjay, anga aday kə təren do sə ide jijjay ahay.»

Pə dəḅa sa 'am ata wa, Yesu a zla saa der patan wa zek.

Yahuda ahay tə ngəmak sa đaf nga pə Yesu bay

³⁷ Natiya, kwa à ga nà, Yesu kə gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dəp nà, Yahuda ahay tə ngəmak sa đaf nga pə Yesu bay hwiya.

³⁸ Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, do maja'am a Mbərom ata à təra. A ja, a wa:

«Ba Məduwen, waya sa đaf nga pa 'am a manay anaw?

Mbərom Fetek a kan anan ahay gədan anahan nà, à wayaw?Š»

³⁹ Matanan, ta mbak apan sa đaf apan nga bay, anga Ezaya dukwen kə lahak apan, kə jak, a wa:

⁴⁰ «Mbərom kə hurfok atan, anga aday tē canan ide bay,

kə đəfak atan kurkwilen à sləmay, anga aday tē sləne bay, tā san bay.

Bina, abay ti mbəđahan ləen anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.*»

⁴¹ Ezaya a ja 'am ata nà, pə Yesu awan, anga kə lahak sə canan anà mazlaḅ anahan.†

⁴² Kwa tə winen ata təke, à wulen sə bahay sə Yahuda ahay wa dukwen, do ahay inde bayak a tə dəfak nga pə Yesu. Əna tə ngəmak sə dakay anan pa 'am sə do ahay fok bay, anga tə jəjaran anə Farisa ahay, tã saa rəzlay atan ahay ù doh sə wazay ahay wa bay. ⁴³ Tə pəlay nà, mazlaḅ su do zənzen awan, bina mazlaḅ a Mbərom saa varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

⁴⁴ Yesu a ja 'am tə məgalak awan asa, a wa:

«Kuwaya, dōwan a kə dəfak nga pi nen nà, a daf nga pi nen taayak bay. A daf nga pə do sə slənay ahay nen re.

⁴⁵ Kuwaya dōwan kə canak uno nà, kə canak anan anə do sə slənay ahay nen re. ⁴⁶ Na nay ahay pə daliyugo nà, aday do sa daf upo nga ahay tē njahay à luvon inde itəbay, anga nen nə jiyjay sa dav pə daliyugo a anan.

⁴⁷ «Kuwaya kə slənek 'am uno, kə dəfak anan apan anə 'am ata bay cəna, saa gan sariya nà, nen bay, anga na nay ahay saa gan sariya anə do sə daliyugo ahay bay, əna saa tam atan adəka. ⁴⁸ Natiya, dōwan a kə ngəmak nen bay, kə təmahak 'am uno bay, i tavay pa 'am sə sariya, anga 'am uno sa ja ataya ti gan sariya. Ti gan sariya pa pac sa ndav anan daliyugo.

⁴⁹ «'Am inde na jak tə məgala uno ite nà, ibay. Əna nə təkər nà, 'am ana Bəbay uno su jo, aday nà ja ataya awan. Nə dakay anan nà, 'am ataya dəkdek. ⁵⁰ Na san zle re, way anahan su jo ahay nà, ti gəbak ikwen ahay adəka nə sifa sa ndav bay ata awan. Awan a inde, na ja ta nga uno nà, ibay, si mbala a Bəbay uno su jo ataya dəkdek.»

13

Yesu a banay saray a njavar anahan ahay

¹ Natiya, a mbəsak ibay luvon kərtek aday azar uko sə Pasəka i sla. Yesu dukwen a san zle, alay anahan a kə slak sa ma pə cakay ana Bəbay anahan bəse, i mbəsak anan

daliyugo a anan. Hwiya a pəlay anan do anahan ahay pə daliyugo, aday həna a pəlay atan nə hus pa sa var sifa anahan.

² Alay sə təfek suko, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti pa daf nà, ɓa Fakalaw kə dəfak abayak nga à mivəl ana Yudas inde, wan mbala ana Simon Iskariyot ata awan, aday à ga daf pə Yesu.

³ Yesu a san zle, Mbərom kə varak anan gədan pə way ahay fok, aday a san zle re, a nay ahay pə cakay ana Mbərom wa, aday i ma pə cakay anahan asa. ⁴ Anga nan, a sləbak pa man sa pa way a tinen ata wa, a culok anan zana anahan zəbor a pi zek wa, a ɓan zana kataw awan à zar. ⁵ A ngah a'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray a njavar anahan ahay. Kə banak a saray a dōwan a nà, ata i takad panan tə zana anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.

⁶ A hədəkey ahay pə cakay ana Simon Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba Məduwen, iken ki buno anan saray daw?»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ki san way uno sa ga həna ata fan bay. Əna ki i san mba.»

⁸ Piyer a mbədahan apan asa, a wa: «A'ay, ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa: «Kak aday nə banak anak a saray bay nà, iken do uno sabay!»

⁹ Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak matanan cukutok nà, kə buno saray dəkdek bay, əna buno anan alay aday ta nga a təkə.»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kak do kə banak coy nà, a gan may anə abanay zek sabay, əna i banay nə saray dəkdek, anga winen mə banay awan. Kwanay nà, mə banay aya awan. Əna, kwanay a fok bay.»

¹¹ Yesu nà, a san dōwan a saa ga apan daf ata zle. Anga nan a wa: «Kwanay mə banay aya awan, əna fok bay.»

¹² Yesu a ndav anan sə banan atan anan saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek. A njahay à man sa pa way

asa, a wa: «Kə sənen way nen sa gak ikwen həna ata zle daw? ¹³ Kwanay apan ki ngimen uno “Miter”, “Bahay a manay” acəkan, anga nen nà, winen a way anahan. ¹⁴ Nen nə Miter a kwanay, Bahay a kwanay, nə banak ikwen anan saray. Sumor a dukwen, kwanay nà, binen anan anan saray i zek ahay matanan re. ¹⁵ Na ga matanan, aday kə tətiken sa ga matanan cite. Nə dakak ikwen anan minje a coy. ¹⁶ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do sa ga mer su way àga dō dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. Do sa slan dō nà, a zalay anan dō si mer su way anahan a sa slan anan ata bidaw? ¹⁷ Matanan, həna kə sənen anan kutok. Kak aday ki gen anan mer su way a acəkan nà, ki i tislən mivel bayak awan.

¹⁸ «Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na san dō uno sə walay ataya zle. Əna, way a mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya inde nà, à təra. Mə vinde uda nà: “Dowan a ma pak daf maya ata, kə tərak dō manide uno.*” ¹⁹ Ni jak ikwen anan həna, mənjenja way ata sə təra, anga aday, way kətanən kə tərak nà, kə dəfen upo nga, kə sənen anan, nen nà, nen.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dowan a kə təmahak anan dō nen sa slan anan ata nà, dowan ata a təma nə nen awan. Aday dō kə təmahak nen dukwen, a təma anan nə dō sə slənay ahay nen ata re.»

Yudas i i ga daf pə Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23

²¹ Natiya, pə dəba ana Yesu sa ja 'am ataya wa cəna, mivel anahan a slabak, a ja 'am ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kərtek à wulən a kwanay inde, i i ga upo daf.»

²² Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə wayaw nà, ta san bay. ²³ Dō kərtek inde à wulən sə njavar anahan ataya, Yesu a pəlay anan kə zalak. Winen mə njahan a pə cakay.

²⁴ Simon Piyer a cak ayak apan, a ma panan idə biyya, kawa sa ja bine siwaw nà: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.» ²⁵ Dowan ata a həjəkak ayak nga pa mbac ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak daf a nà, wayaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Həna ni gad daf, ni tar anan à tuwez, aday winen nà, dowan a ni varan anan daf ata awan.» Cəna, Yesu a gad daf, a tar anan à tuwez, a varan anan anà Yudas, wan ana Simon Iskariyot.

²⁷ Yesu a varan a daf ata cəna, Fakalaw a zlan à mivel inde anà Yudas. Yesu a jan kutok: «Awan anak inde sa ga nà, gamacan coy!»

²⁸ A wulən su dō a mə njahay a pə tuwez ataya, dowan sa san kwa kərtek Yesu a ja 'am ata angamaw nà, ibay. ²⁹ Yudas nà, dō sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə bayak i ga nà, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay à zla saa varan way anà dō mətawak aya awan.

³⁰ Yudas a təma anan daf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kə gak coy re.

'Am sə asan zek

³¹ Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nà, mazlaḅ uno, nen Wan su Do, winen apan i ka zek. Aday ti nen dukwen, Mbərom i ka anan mazlaḅ anahan re kutok. ³² Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaḅ anahan nà, winen a i ka anan mazlaḅ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. ³³ Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənjęək mba, aday pə dəba wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anà bahay sə Yahuda ahay ata awan: “A man uno saa zla ata nà, ki mben apan saa zla itəbay.” ³⁴ Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am wiya həna: Sənen zek à wulən a kwanay. Ayaw, sənen zek à wulən a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. ³⁵ Njiden sa san zek à wulən a kwanay

* 13:18 Ca pə Jabuura 41.10.

ahay lele. Natiya, do ahay fok ti san, kwanay nà, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a jan anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «À man uno saa zla həna ata nà, ki mba apan sə pəruho azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»

³⁷ Piyer a jan anà Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nà, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»

³⁸ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Tə dīdem a nà, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan daw? Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

14

Yesu nà, cəved, winen dīdem, aday winen sifa

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan à jalay kwanay bay. Dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen upo nga re. ² A gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nà, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man à man ata awan. Kak matanan bay nà, ni jak ikwen bay asanaw. ³ Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nà, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen à man uno saa njahay ata ite. ⁴ Aday dukwen, cəved sa zla à man uno saa zla ata nà, kə sənən zle.»

⁵ Tomas a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nà, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nà, mi i san cəved awan nə kəkəməw?»

⁶ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Nen nà, cəved, dīdem, aday sifa. Anga nan, mənəna nen cəna, dowan saa mba apan sa zla à man ana Bəbay Mbərom nà, ibay. ⁷ Kak kə sənən nen nà, ki sənən anan Bəbay uno zle re. A ban

pə həna anan wa cəna, kə sənən anan zle coy, anga kə cinen anan.»

⁸ Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, dakan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo da asanaw!»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya daw? Dowan a kə canak uno cəna, kə canak anan anà Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Dakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəməw? ¹⁰ Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nà, kə dəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nà, a nay ahay i nen wa bay. Sa ga mer su way ata nà, Bəbay uno a, winen i nen inde ata awan. ¹¹ Dəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nà, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay dukwen, dəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.

¹² «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga cəna, winen dukwen i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Dowan ata i sa ga adəka nà, way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. ¹³ Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su Do ni ka anan mazləb ana Bəbay uno Mbərom. ¹⁴ Kə cəcihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

¹⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen nen asanaw nà, ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok. ¹⁶⁻¹⁷ Aday nen ni gan kem anà Bəbay uno anga aday à slənak ikwen ahay do hinen maza saa mak ikwen zek. Dowan ata nà, winen Apasay sə dəkay anan dīdek a Mbərom. Winen i njahay tə kwanay sə coy. Do sə daliyugo ahay ti njad sə təma anan à mivel a tinen inde itəbay, anga ti canan bay, aday ti san anan bay re. Kwanay nà, ki sənən anan anga i njahay tə kwanay à mivel inde. ¹⁸ Ni mbəsak kwanay taayak

kawa wan mətawak ahay bay, ni may ahay pə cakay a kwanay. ¹⁹ Aday azanan mənjoek nà, dō sə daliyugo ahay ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno hwiya. Nen nà, dō tə sifa awan. Anga nan kwanay dukwen ki njihen tə sifa aya awan. ²⁰ Luvon ata kə dazlek ahay nà, ki sənen anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtek, aday mənuko dukwen kərtek a re.

²¹ «Do sə pəlay nen tə dīdem a cəna, i təma 'am uno, i dəfan apan, i ga mer su way kawa 'am uno sa jan. Bəbay uno dukwen i pəlay anan dō sə pəlay nen, ata nen dukwen ni dakan anan asan zek uno, ni dər panan zek bay, ni kan zek lele.»

²² Yuda ite, winen aday nà, Yudas Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen, ki kan umo zek aday ki kan zek anà dō sə daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəməw?»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kəmaya, dōwan a kə pəlak nen nà, i dəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno dukwen i pəlay anan, manay a cew maya mi dər panan zek bay, aday mi njahay tə winen. ²⁴ Əna, dōwan a kə pəlak nen bay ite, i dəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday dukwen, 'am a kwanay sə sləne həna ata nà, a nay ahay i nen wa bay. Bəbay uno sə slənay ahay nen ata sa ja. ²⁵ A alay a nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak ikwen anan way a anaya coy. ²⁶ Pa 'am nà, Bəbay uno i slənak ikwen ahay maməzek tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan awan. Ata aday, winen adəka i dəkak ikwen anan way ahay fok, aday i mak ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay inde asa.

²⁷ «Natiya kutok, ni mbəsakak ikwen nà, zay. Ni varak ikwen zay uno. Zay uno saa varak ikwen anan ata nà, kawa zay ana daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla way uno, əna kə jilen awan bay, kə jəjiren bay re. ²⁸ Kə slənen sa jəka: Ni zla way uno, aday ni may ahay pə cakay ana kwanay. Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislən adəka nà, mivel. Anga nen

apan ni zla nà, à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə mazlaḅ.

²⁹ «Nə dəkak ikwen anan pi zek wa aday way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərak nà, kwanay ki dəfen upo nga kutok. ³⁰ Ni njad alay a tə kwanay gem sə dəkak ikwen anan way ahay sabay, anga həna bahay sə daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan inde upo kwa mənjoek ibay. ³¹ Əna aday, dō sə daliyugo ahay tã san nà, nə pəlay anan Bəbay uno, aday na ga dukwen mer su way anahan awan.

«Həna adəka nà, slabiken, zluko à man a anan wa!»

15

Yesu nà, a ga minje tə dədazl si sé lele awan

¹ Yesu a ja 'am tə jike awan, a wa: «Nen nà, na ga minje tə dədazl si sé lele awan. Bəbay uno dukwen, winen nà, dō sə ləvan nga anà sé ata awan. ² Anga nan, alay si sé awan aday a wahay wan bay ata nà, i gad anan. Winen sə wahay ata ite nà, i kəkal anan aday alay si sé ata à zəga anan sə wahay wan bayak awan. ³ Kwanay nà, 6a kə tərən kawa alay si sé mə kəkal aya, anga 'am uno sa jak ikwen ataya awan. ⁴ Dizlən alay i nen inde, aday nen ni dazlay alay à kwanay inde ite. Anga alay si sé mə japay a tə dədazl si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan bay. Kwanay həna dukwen matanan re. Kə dizlən alay i nen inde bay cəna, ki mben apan bay kawa dədazl si sé ata re.

⁵ «Nen nà, dədazl si sé, kwanay dukwen alay aya awan. Dōwan a kə dazlak alay i nen inde, aday nen dukwen nə dazlak alay à winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay lele ata awan. Anga mənəna nen cəna, ki mben apan sa ga awan bay fok. ⁶ Aday dōwan a kə mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gad ataya awan. Alay si sé ma gad ataya nà, ti kuray, dō ahay ti ra atan, saa pak à uko inde, sa vak atan coy.

⁷ «Cəkəbay, kak kə dizlen alay i nen inde lele, aday kak 'am uno mə dazlay alay a à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way kawa ana kwanay sa gan may ataya fok, aday ki njiden anan acəkan ca. ⁸ Kak kwanay apan ki gen way lele aya hwiya cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan. Ata ki ken anan nə mazlaḅ a Bəbay uno Mbərom anà dō ahay bayak a kutok.

⁹ «Kawa ana Bəbay uno sə pəlay nen ata awan, nen dukwen nə pəlay kwanay nà, kətanen re. Anga nan, ngiren alay lele à asan zek uno inde.

¹⁰ Nen nà, nə dəfak anan apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday nə ngarak alay à asan zek anahan inde. Matanan, kak aday kə dəfen anan apan anà 'am uno ahay nà, ki ngiren alay à asan zek uno inde lele acəkan.

¹¹ Na jak ikwen anan way a anaya nà, aday ataslay mivel a kwanay à ga inde kawa anuno awan, aday ata ataslay mivel mbala ana kwanay nà, à rah wa lele.

¹² «'Am uno sa jak ikwen ata nà, həna anan: Sənen zek à wulen a kwanay lele, kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Dō kə təmahak sa mac anga car anahan ahay nà, asan zek saa zalay anan mbala anahan ata nà, inde sabay. ¹⁴ Kə təmihen sa ga kawa anuno sa jak ikwen nà, kwanay nə car uno ahay.

¹⁵ Ni ngamak ikwen dō si mer su way ahay sabay, anga dō si mer su way nà, a san mer su way ana bahay anahan bay. Əna ni ngamak ikwen həna nà, car uno ahay adəka, anga ɓa nə dəkak ikwen anan way uno sə sənay ahay pə cakay a Bəbay uno wa ata coy.

¹⁶ Kwanay sə walay nen bay. Nen nə walay kwanay adəka, anga aday kə si gen mer su way lele aya awan, aday lele a tinen a à ndav bəse bay ata awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay uno ataya fok kutok.

¹⁷ Natiya awan, 'am uno ma ja nà, sənen zek à wulen a kwanay inde lele.»

Do sə daliyugo ahay ti nan ide anà dō ana Yesu ahay

¹⁸ «Sənen a pi zek wa, dō sə daliyugo ahay ta saa nak ikwen ide nà, ta lah su no ide adəka nà, i nen awan. ¹⁹ Kak abay kɪ gen nə dō sə daliyugo ahay ata nà, ti nak ikwen ide bay, ti pəlay kwanay, anga kə təren nà, dō a tinen ahay. Əna ɓa nə walak kwanay à wulen a tinen ahay wa, aday kwanay dō a tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti nak ikwen ide hwiya.

²⁰ «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à nga inde aday. Na wa: Dō sa ga mer su way àga dō dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. U no sa ja həna nà, kak tə kukwarak uno azar saa ga alay ti nen nà, ti kukwarak ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan re. Aday, kak tə dəfak anan apan anà 'am uno ahay nà, ata ti taa dəfan apan anà 'am a kwanay ahay ite. ²¹ Aday nà, ti gak ikwen way ataya fok nà, anga nen, bina ta san dōwan a sə slənay ahay nen ata bay.

²² «Ta wa abay à ga adəka nà, na nak bay, aday nə dəkak atan anan 'am uno bay nà, ines a tinen i ga ibay. Əna na nak cukutok aday nə dəkak atan anan 'am uno nà, hwiya tinen apan ti ga ines a tinen ahay re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa nà, inde sabay. ²³ Dōwan a kə nak uno ide cəna, kə nak anan ide anà Bəbay uno re. ²⁴ Na gak mer su way à wulen a tinen lele aya awan, aday kula dōwan maza kə gak matana bay. Kak matanan bay nà, abay ines inde patan ibay re. Tinen tə canan tə ide a tinen aya awan, anà mer su way uno sa ga. Tə winen ata təke nà, tinen apan ti nan uno ide anà manay tə Bəbay uno hwiya. ²⁵ Mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nà: “Tu no ide nà, kəriya pa 'am sə awan a ibay.*” Həna ta nan uno ide nà, anga aday 'am ata à təra.»

²⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dō inde i nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak a zla agay à man

* 15:25 Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

ana Bəbay uno awan nà, ni slənay anan ahay à man a kwanay. Dowan ata nà, Apasay sə dəkay anan didek a Mbərom. Kà sak a nay cəna, i ga nà, side uno awan. ²⁷ Aday kwanay a dukwen, ki naa təren dō sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nà, kurre way anahan asanaw!»

16

¹ «Na jak ikwen anan way a anaya həna nà, anga aday kà saa slihen à alay sə dəcə inde bay, kə mbəsiken sa daf upo nga bay re. ² Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar ù doh sə wazay ahay wa. Aday dukwen alay a inde i slay nà, dō ahay ti vad kwanay. Ata ti bayak nà, kawa ta gan mer su way anà Mbərom. ³ Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nà, tə sənək bay, aday tə sənək zek a Mbərom a bay re. ⁴ Na jak ikwen anan həna nà, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, à mak ikwen ahay à nga inde nà, 6a na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nà, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

Mer su way mbala ana Apasay Cəncan awan

⁵ «Natiya, həna nen ni zla way uno à man ana dō sə slənay ahay nen ata awan. Aka aday dōwan kərtek sə cəcə puno wa ki zla ahaw nə ibay ata nà, angamaw? ⁶ Aday mbac kə slahak pikwen wa həna, anga nə dəkak ikwen anan ata awan. ⁷ Didek a acəkan nà, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nà zla way uno adəka. Anga na sak a zla way uno bay nà, dō sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nà, ni slənay anan ahay pə cakay a kwanay.

⁸ «Winen ite, kà sak a nay cəna, i dakan anan anà dō sə daliyugo ahay nà, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə didek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. ⁹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nà, tə dəfak upo nga itəbay. ¹⁰ Tinen apan ti jəjay pa 'am sə didek, anga nen apan ni zla way uno pə cakay ana

Bəbay uno Mbərom, aday dukwen, kwanay tə tinen ki i cinen uno kula sabay. ¹¹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə sariya, bina bahay sə daliyugo a anan aday dukwen, sariya kə bənək anan coy.

¹² «'Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, əna ti zalak ikwen məgala à nga wa həna. ¹³ Əna Apasay sə dəkay anan didek a Mbərom ata kà sak a nay ahay cəna, i dəkak ikwen anan didek sə way ahay nə fok lele. Anga i ja aday nà, 'am sa nga anahan a bay, əna way anahan sə sləney ahay pə Mbərom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i dəkak ikwen anan way saa təra azanan pa 'am ataya awan. ¹⁴ I i ka anan nə mazlə6 uno awan, anga i njadəy ahay 'am ahay fok i nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. ¹⁵ Way a manay tə Bəbay uno a nə kərtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa sləney ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan à sləmay.»

Way a ma cab a həna ata nà, i təra way sə mbasay adəka

¹⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay həna mənəcək nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənəcək cəna, ki i cinen uno maza asa.»

¹⁷ Azar sə njavar anahan aya tə cəcə pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nə maw? A wa: “I njahay həna mənəcək nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənəcək cəna, ki i cinen uno maza asa.” Aday asa a wa: “Ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno asa.” A ja matanan nà, kəkəməw?» ¹⁸ Aday tə mənahan asa, ta wa: «“I njahay həna mənəcək” ata nà, a nan sa ja jiya nə maw? Da san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

¹⁹ Yesu kə sənək sa jəka, a nan à njavar anahan ahay sə cəcə panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vədən uway nà, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay həna mənəcək nà, ki i

cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənjoek cəna, ki i cinen uno maza asa.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Ki i yimen, ki i jen mawa, əna do sə daliyugo ahay adəka nà, ata ti ma nga sə mbasay. Way i i cəbak ikwen, aday way a sə cəbak ikwen ata i tərak ikwen ambasay adəka. ²¹ Uwar ti zek cew a bine siwaw nà, mbac i slahan anga kutov kà sak a dəlay anan nà, na. Əna kà sak a ca apan, bəslok wan anahan kà nak uho asanaw cəna, awan a cəban sabay anga kə wahak wan, a njad nà, ataslay mivel coy. ²² Matanan awan, kwanay həna dukwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Əna ni naa canak ikwen maza awan. A alay ata nà, ataslay mivel a kwanay i zəga nə bayak awan, aday dōwan saa təma pikwen wa ataslay mivel ata nà, ibay.

²³ «Luvon ata kà sak a dəzley ahay nà, ki i cəcihen puno 'am sə awan sabay, anga ki sənən anan way ahay nə fok. Acəkan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kə cəcihen way pə Bəbay uno wa aday tə sləmay uno a nà, Bəbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sə cəce fok. ²⁴ Hus ahay həna dukwen, kwanay kə cəcihen awan tə sləmay uno bay. Əna cəcihen, ki njiden way a kawa ana kwanay sə cəce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acəkan.»

Yesu kə mbasak pə daliyugo coy

²⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nà, tə 'am sə jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tə jike sabay, əna ni dəkay anan way ahay pə Bəbay uno nà, ngəlarak ngəlarak kutok. ²⁶ Pə luvon ataya nà, ki cəcihen way ahay pə Bəbay uno wa nə tə sləmay uno. Na ja nà, nen saa cəce anga kwanay bay, əna kwanay awan ki cəcihen tə sləmay uno. ²⁷ Anga zek a Bəbay uno awan aday nà, a pəlay kwanay, anga kwanay dukwen kə pəlen nen, kə təmihen nen na nay ahay nà, pə cakay anahan a wa acəkan. ²⁸ Matanan nə slabakay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa acəkan,

na nay ahay pə daliyugo. Anga nan, həna ni slabak ni ma pə cakay anahan asa, ni mbəsak anan daliyugo.»

²⁹ Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, həna ka jak 'am mənjana 'am sə jike kutok. ³⁰ Həna ma san zle, iken ka san way ahay nə fok. Anga dōwan a i saa cəce panak wa way cəna, kə sənək anan anan way anahan a saa cəce ata awan. Anga nan, ma dəf apak nga, ka nay ahay nə pə cakay anə Mbərom wa acəkan.»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Həna nà, kə dəfen upo nga acəkan dəw? ³² Alay a inde i nay ahay mba, kə nak adəka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan à man anahan sa nan. Ata ki i mbəsiken nen nà, taayak. Əna nen nə taayak acəkan bay, anga Bəbay uno a nà, winen inde ti nen hwiya wanahan.

³³ «Na jak ikwen anan nà, aday kə njiden sə njahay zay ti nen. Pə daliyugo həna nà, ki gen dəce bayak awan, əna bənen mivel lele, anga ba nen nə mbasak pə daliyugo coy.»

17

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya cəna, a ca ide à mburom, a wa: «Bəbay uno, alay uno kə slak həna kutok. Kan anan mazlaḅ uno anə do ahay, anga aday nen nà kan anan mazlaḅ mbala anak anə do ahay cite re. ² Kə varak uno məgala sə lavan nga anə do ahay fok kəzlek, anga aday do a iken sə vuro atan ataya tā njad sifa sa ndav bay ata i nen wa kutok. ³ Sifa sa ndav bay ata nà, kawa sa ja bine siwaw nà, tā san iken, iken nə Mbərom dīdek a kərtek, aday tā san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pə daliyugo ata awan.

⁴ «Na kak anan mazlaḅ anak anə do sə daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nə ndəvak anan mer su way anak a sə vuro ata awan. ⁵ Həna kutok, Bəbay uno, vuro ahay mazlaḅ pa 'am anak ite, mazlaḅ a kawa anuno a kurre nen pə cakay anak a mba, kwa à alay

daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

⁶ «Nə dakak atan anan way ahay pə iken anà dō iken sə walay atan ahay à wulen sə dō sə daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, həna nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nə dō anak ahay, kə varak uno anan ite, tə dəfak anan apan anà 'am anak. ⁷ Həna dukwen ta san zle, way iken sə vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. ⁸ Nə dakak atan anan ləbara anak dukwen kawa ananak su jo ata awan, tə təmahak anan acəkan. Tə sənək, nen na nay ahay pə cakay anak wa acəkan, aday dukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

⁹ «Na gak amboh həna anga tinen. Ni gak amboh anga man su dō a bay, əna anga dō a iken sə vuro ataya awan, anga tinen dō anak ahay re ata awan. ¹⁰ Do uno inde cəna, winen dō anak. Mbala anak inde ite dukwen, winen dō uno re. Aday dō anumo ataya, tinen apan ti ka anan mazlaḅ uno pə daliyugo. ¹¹ I njahay həna mənəcək nà, ni mbəsək anan daliyugo a anan, ni mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nà, ni mbəsək atan pə daliyugo re. Bəbay uno cəncan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen tē təra kərtek, kawa mənumo dukwen, mənumo kərtek ata awan. ¹² A alay a manay pə kərtek ata nà, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mənəna dōwan sə lize, si dō mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kə lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata à təra kutok.

¹³ «Həna nà, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nà, aday ataslay mível a tinen à rah wa lele, kawa anuno awan. ¹⁴ Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna dō sə daliyugo ahay ta nan atan idə cəved a bay, anga

tinen dō sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a dukwen, nen dō sə daliyugo bay ata re. ¹⁵ Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Do sə Sədək* wa, à sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa adəka bay. ¹⁶ Tinen dō sə daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen dō sə daliyugo bay ata re.

¹⁷ «Dakan atan anan didek anak, aday tē təra dō anak ma ga nga aya awan. Didek nà, 'am anak awan. ¹⁸ Kawa iken sə slənay ahay nen pə daliyugo ata nà, nen dukwen ni slan atan həna pə daliyugo cite re. ¹⁹ Nə varak anan nga uno anga tinen, aday tinen dukwen tē varak anan nga a tinen ahay acəkan.

²⁰ «Na gak amboh həna nà, anga tinen dəkdek bay, əna na gak amboh anga dō mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i təma nen nà, anga 'am ana njavar uno a anaya saa təkəren atan pi nen ata awan. ²¹ Amboh uno həna nà, tē təra nə zek kərtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, Bəbay uno, iken ti nen nà, zek kərtek awan. Aday asa, tinen a fok, tē təra dukwen kərtek a tə mənumo, aday dō sə daliyugo ahay tē təma nà, iken sə slənay ahay nen acəkan kutok. ²² Nen nə varak atan anan mazlaḅ anak sə vuro ata awan, aday tē təra tinen a fok kawa dō kərtek, kawa mənumo dukwen dō kərtek a ata awan. ²³ Nen tə tinen zek kərtek, aday iken dukwen, mənumo zek kərtek a cite. Tē təra nà, zek kərtek a way anahan. Ata, dō sə daliyugo ahay ti san anan, sə slənay nen nà, iken acəkan. Ti san nà, kə pəlay atan, kawa iken sə pəlay nen ata awan.

²⁴ «Bəbay uno, sə vuro atan nà, iken awan. U no dukwen tã saa njahay à man a həna nen saa njahay uda ata awan, aday tē canan anà mazlaḅ uno iken sə vuro ata awan. Kə vuro anan dukwen, anga kə pəlay nen, kwa daliyugo winen mə ndakay a fan bay.

²⁵ «Bəbay uno, iken dō didek awan, dō sə daliyugo ahay ta san iken bay.

* 17:15 Kawa sa ja nà, Fakalaw.

Nen nà, na san iken zle, aday tə sənək, sə slənay ahay nen nà, iken awan. ²⁶ Nə đakak atan anan iken, ni pərahan azar sə đakan atan anan hwiya, anga aday asan zek anak a sə pəlay nen ata â rahan atan à mível inde. Natiya kutok, tinen ti təra zek kərtek a ti nen.»

18

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53

¹ Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw nà, ta zla way a tinen tə njavar anahan ahay, tə takas zlin-der sə ngaman Kedəron ata awan. Tə njahay à jerne a inde à man ata awan. ² Aday đukwen, Yudas, do saa ga đaf pə Yesu ata, a san man ata zle, anga ba Yesu a taa zla à man ata tə njavar anahan ahay.

³ Yudas a njahan ahay pa 'am wa anà suje ahay bayak awan. Suje sə Ruma ahay inde, aday bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom tə Farisa ahay đukwen tə slənək ahay suje sa ba pu doh sə mazlađ a Mbərom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen tə way sə alay aya hunjəslesle re.

⁴ Yesu a đukwen a san way saa təra apan ata zle. Anga nan, a lah sə cəce patan wa, a wa: «Kə pəlen wayaw?»

⁵ Ta gak munok bay, tə mbəđahan apan, ta wa: «Mə pəlay Yesu sə Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen həna!»

Yudas, do sə njəkan uda anà Yesu ata đukwen, winen mə tavay a pə kərtek a tu do ataya awan.

⁶ Ana Yesu sa jan atan: «Nen həna!» ata cəna, fok a tinen a, ta ma à dəba dərdar, aday tə slahay à məndak.

⁷ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Kə pəlen nə wayaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Yesu sə Nazaratu!»

⁸ Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nà: Nen həna! Kak kə pəlen nə nen kəma, mbəsiken do a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»

⁹ Matanan, a təra nà, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nà saa lize anan do iken sə vuro ataya kwa kərtek bay.»

¹⁰ Simon Piyer kəma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gad sləmay sə alay puway pə dowan wa poc. Dowan ata nà, tə ngaman Malkus, winen do si mer su way anà bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom.

¹¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan a inde. A ga apak nà, ni sa anan məgəvet sə dəcə uno, kawa ana Bəbay uno sə luvo anan zek ata bay đaw?»

Ta zla anan Yesu àga Anas

¹² Pə dəba anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya, tə suje sa ba doh sə mazlađ a Mbərom ataya, ta ban anan Yesu, tə jaway anan. ¹³ Ta zla anan pa 'am nà, àga Anas, midem ana Kayafas. Tə viya ata nà, Kayafas, winen bahay nga su do sə gəđan dundo anà way anga Mbərom. ¹⁴ Aday sa jəka: «Suwan do kərtek â mac, tu do ahay saa lize jiya nà, na.» ata nà, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57

¹⁵ Atə Simon Piyer tə njavar a inde tə pərahan azar anà Yesu. Dowan a hinen ata nà, ta san anan zle lele àga bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay ata awan. Anga nan, a zla ù doh à alay a do ahay sa zla anan Yesu ù doh ata re. ¹⁶ Piyer ite, anga dowan a san anan itəbay ata awan, a tavay way anahan pə alay sə məsudoh uho. Dowan a hinen ata a may uho, a jan anà uwar sa ba 'am su doh ata, â mbəsakan cəved anà Piyer sa zla ù doh ite.

¹⁷ Dalay ata a jan anà Piyer, a wa: «Iken đukwen njavar anà dowan ata ba?»

Piyer a mbəđahan apan, a wa: «A'ay!»

¹⁸ Do sa ba məsudoh ahay pi zek tu do si mer su way ahay tə hanak uko, anga mad a ga ike. Piyer đukwen a

tavay à man ana tinen, a njahay pə uko.

Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom a cəce 'am pə Yesu wa

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71

¹⁹ Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay a cəce 'am pə Yesu a wa. A cəce 'am pə njavar anahan ahay aday pə atətak way anahan aya awan.

²⁰ Yesu a mbəđahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə do ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, ù doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tə səksək a itəbay. ²¹ Kə cəce puno wa asa nà, angamaw? Cəce adəka nà, pu do sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga tətə, anga ta san zle.»

²² Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcan pə məhulom, a wa: «Kə mbəđahan apan anə bahay nga su do sə gədan dundo anə way matanan nà, angamaw?»

²³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kak na gad mungwalay nà, đakay anan đidəm awan kwa! Aday kak na ja nà, đidəm a nà, kə dəco angamaw?»

²⁴ Natiya Anas a slənay anan Yesu tə alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, àga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62

²⁵ A alay ata kutok, Piyer mə njahay a pə uko ata hwiya. Do a pə uko ataya tə cəce panan: «Iken nà, ma wa iken njavar a đowan ata ba?»

Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»

²⁶ Do kərtek à wulen su do si mer su way su doh ataya, aday mərak anə đowan a Piyer sa gad panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tə winen maya na wa ba?»

²⁷ Piyer a məman anan asa. A alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5

²⁸ Sidew a pərek, tə gəba anan Yesu àga Kayafas wa, ta zla anan àga Guverner Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sə Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tə jəjar sa nes a zek, bina ti njad saa pa way sə azar uko sə Pasəka bay.

²⁹ Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cəce patan wa: «Kə zlihen pə đowan a anan nà, angamaw?»

³⁰ Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kak kà gak awan bay cəna, manay mi bənay anan pa 'am anak kələđaw?»

³¹ Pilatu a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday kɪ gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»

Bahay sə Yahuda ahay tə mbəđahan apan, ta wa: «Cəved a manay inde sa gan sariya anə do aday sa mac anan itəđaw?»

³² A təra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sə amac anahan ata, à təra.*

³³ Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anə Yesu taayak, a cəce panan, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay đaw?»

³⁴ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə lavay à nga anak a wa ite đaw, kabay đowan a sa jak kələđaw?»

³⁵ Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sə gədan dundo anə way ahay pə kərtek a tu do sə slala anak aya ta zlah apak àga nen. Ka ga nə maw?»

³⁶ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay. Abay à ga nə matanan kəma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nà saa zla à alay sə bahay sə Yahuda ahay inde bay, bidaw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay.»

* **18:32** Yesu a ja nà, ti daray anan pə dədom (ca pə Yuhana 3.14). Sa vad do matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

³⁷ Pilatu a cæce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dæp nà, iken nê bahay dâw?»

Yesu a mbæda apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen nê bahay. Nen mæ wahay a, na nay pæ daliyugo nà, saa dakay anan didem sa 'am. Kuwaya a nan didem sa 'am nà, i slæne 'am nen apan ni ja ataya awan.»

³⁸ Pilatu a cæce panan: «Didem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vad'a Yesu

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pæ cakay ana bahay sæ Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen nê njadak apan ines sa gan apan sariya anà dowan a anan bay! ³⁹ Kawa sæ kwakwa bine maw nà, ni mbæsakak ikwen anan ahay dō kærtek à dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen nê mbæsakak ikwen anan ahay bahay sæ Yahuda ahay dâw?»

⁴⁰ Tæ mbædahan ayak apan tæ mægalak awan, ta wa: «A'ay, kê mbæsakan umo ahay winen bay. A nan umo nà, mbæsakay ahay adæka nà, Barabas.»

Barabas ata nà, dō sæ væze pæ Ruma ahay.

19

¹ Pilatu a jan anà suje ahay tæ gæba anan Yesu, aday tæ ndabay anan.

² Suje ahay tæ hanan jugo sæ adak, tæ dæfan à nga inde, aday tæ dæfan zana dæzdaz a pi zek, kawa sæ bahay. ³ Tæ hædæken ayak pæ cakay, ta jan: «Bahay sæ Yahuda ahay à ga inde sæ coy!» Tinen apan ti dæcan kurkwer.

⁴ Pilatu a nay uho pæ cakay su dō ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pæ cakay a kwanay à man a anan, aday ki sænen anan nà, nê njadak apan ines tæde aday sa gan apan sariya ata bay.»

⁵ Tæ ngaman ahay à Yesu uho, winen tæ jugo sæ adak awan à nga inde, tæ zana sæ bahay a sæ makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen hæna!»

⁶ Bahay sæ gædan dungo anà way ahay pi zek tu dō sa ba doh sæ mazlaab a Mbærom ahay tæ canan anà Yesu cæna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pæ dædom, darak anan ayak pæ dædom!»

Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sæ matanan cukutok nà, kwanay aya gæben anan aday kê diren anan. Bina nen, nê njadak apan ines sa gan sariya ata bay.»

⁷ Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a tæra zek anahan, Wan a Mbærom awan!»

⁸ Pilatu a slæne matanan cæna, zlawan a zæghan à mivel inde bayak awan. ⁹ Ta ma ù doh asa, a cæce pæ Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sæ mbædahan apan bay.

¹⁰ Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Ki mbæduho apan bay dâw? Gædan uno inde sa tam iken, aday gædan uno inde sæ daray iken pæ dædom re nà, ka san itæbay dâw?»

¹¹ Yesu a mbædahan apan kutok, a wa: «Gædan anak inde pi nen kwa mænjoek itæbay, kak si zek a Mbærom a sæ varak anan aday. Anga nan, dō sæ varak nen à alay inde ata nà, ines anahan nê a zalay ike pæ ananak wa.»

¹² A ban pæ winen ata wa kutok cæna, Pilatu nà, a pælay cæved sæ mbæsakay anan ahay Yesu. Æna Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbæsak anan nà, iken a nà, ki tæra car ana dō sæ lavak nga, bahay sæ Ruma sabay. Anga kuwaya, dowan a kê tærak anan zek anahan bahay a nà, winen manidæ ana bahay sæ Ruma.»

¹³ Pilatu a slæne matanan cæna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay à man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata nà, mæ pæpay a tu kon. Ta 'am sæ Yahuda ahay nà, tæ ngaman Gabata. ¹⁴ Alay a ata nà, man ipec pæ luvon sæ lavan zek anà azar uko sæ Pasæka. Anga sidew a nà, Pasæka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay hëna!»

¹⁵ Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dëdom!»

Pilatu a jan atan: «Nê daray anan bahay a kwanay daw?»

Bahay sə gəđan dundo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

¹⁶ Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tê daray anan pə dëdom. Tə gəđa anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dëdom mə zləngad'awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

¹⁷ Yesu a tavak dëdom anahan mə zləngad'awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. ¹⁸ Suje ahay tə daray anan Yesu pə dëdom à man ata kutok. A alay ata ite, tə daray anan đowan aya inde cew pə cakay anahan, đo kərtek a tə alay puway, đo hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

¹⁹ Pilatu kə vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan tê laway anan 'am ata pə dëdom a Yesu ata awan. 'Am ata mə vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

²⁰ Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday đukwen winen dären pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mə vinde đukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

²¹ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «Kê vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

²² Pilatu a mbəđa apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay

nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

²³ Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəđa anan zana anahan ahay, tə gəzla atan i zek wa fudó. Kuwaya fok kə njadək wa bat. Tə gəđa rəkot anahan matanan re, winen ma han a đukwen mənjenja man sa tam. ²⁴ Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Da saa ngəraw anan zana a anan bay, əna suwan guko apan caca, aday sa san saa njad'anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a təra. Ma ja a nà:

«Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,

ta ga caca pə rəkot uno.*»

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

²⁵ Uwar aya inde mə tavay a pə cakay sə dëdom ana Yesu mə daray ata awan: may a Yesu tə mərak anahan; Mariyama, uwar ana Kulapas; aday Mariyama dəna sə Magədala.

²⁶ Yesu a canan anà atə Mariyama may anahan tə njavar anahan a ləliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak həna nà, winen kutok! ²⁷ Wan ada, həna nà, winen may anak cite.» A bənay à alay ata wa cəna, njavar anahan ata a gəđa anan Mariyama əga winen.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

²⁸ Pə dəđa anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tə ndəvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ata, à təra acəkan.†

²⁹ A man ata ite, tugoy sə a'am inde, winen ma rah a tə way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə gəđa awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tə taran anan ayak pa 'am tə sukol aday à susœb.

³⁰ Yesu a tukom anan cəna, a wa: «Way ahay fok tə ndəvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kə məcak coy.

* **19:24** Ca pə Jabuura 22.19. † **19:28** Ca pə Jabuura 22.16; Jabuura 69.22.

Suje a ndaz anan Yesu pə jaham

³¹ Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sə Yahuda ahay nà mäsinde â njahay mə daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon məduwen a sə dəfan apan àga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tə cəce pə Pilatu wa, aday â jan anà suje ahay tê kađan anan saray ana dō mə daray aya pə dədom ataya awan, aday dukwen, tē dazay atan ahay pə dədom ataya wa.

³² Suje ahay tə dəzley cəna, tə kađan anan saray anà dō mə daray aya pə cakay a Yesu ataya awan. ³³ Taa dəzle pə Yesu nà, 6a winen kə məcak coy. Anga nan, tə kađak anan anan saray ite bay. ³⁴ Əna dō kərtek a à wulen sə suje ahay wa, a ndəzan anan jaham ngəram tə suwer. Atə mez tə a'am tə japay tə ngəzay ahay à kutov wa.

³⁵ Dowan a sə canan ata nà, kə sidek tə dīdem awan, aday a san zle side anahan nà, dīdem awan. A side nà, anga aday kwanay dukwen kə dəfen apan nga re.

³⁶ A təra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbərom ma ja ata nà, â təra, a wa: «Ti kađan a kəlakasl anahan kwa kərtek ite bay.‡» ³⁷ A man hinen dukwen, Deftere a Mbərom a wa: «Ti canan ù dō tinen sa ndaz anan ata awan.§»

Tə gəba anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56

³⁸ Pə dəba anahan a wa, Yusufu, dō sə Arimatiya ahay a cəce cəved pə Pilatu wa, sə gəba anan Yesu à məkə. Yusufu ata dukwen, winen njavar ana Yesu, aya əna a ta pərahan azar nə tə wurwer awan, anga a jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay. Pilatu a varan cəved anà Yusufu awan sə gəba anan Yesu à məkə kutok.

³⁹ Nikodemus, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata dukwen, a gəbay ahay ləluway ahay* mə japay a tə way azar aya bayak awan, aday a

rəbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

⁴⁰ Tinen a cew maya tə Yusufu tə gəba anan mäsinde a Yesu. Ta nga apan rəkot, aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

⁴¹ Jəvay a inde nà, dōwan kula kə dəfak uda mäsinde fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, dəren ta man sə daray a Yesu ata bay. ⁴² Tə dəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday dukwen, man ata winen dəren bay.

20

Yesu winen inde à jəvay sabay

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

¹ Pac sə zaka pərek, idə kə cədek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bələlən inde pa 'am jəvay a sabay. ² A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəbak anan bahay. Winen inde à jəvay sabay, aday ma san man a tinen sa dəf anan ata bay.»

³ Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. ⁴ Cew maya a tinen a ta haw, əna dōwan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dəzlen pa 'am anà Piyer. ⁵ Winen a zərdek ayak idə à jəvay inde nà, a canan ayak anà rəkot pi zek tə pətike* tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kə zlak à jəvay inde bay.

⁶ Piyer a dəzlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anà rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan. ⁷ Pətike sə tuwden anan idə ata nà, winen mə japay a pi zek tə zana azar aya bay. Zana ata nà, winen mə fađay a aday ma dəf a cara.

⁸ Dō sə dəzlek ayak pa 'am ata dukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a dəf apan nga. ⁹ (Deftere a Mbərom a ja nà,

‡ 19:36 Ca pə Gurtaaki 12.46. § 19:37 Ca pə Jekariya 12.10. * 19:39 Ləluway sə àga tinen. * 20:5 Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

Yesu i slabakay ahay à mæke wa. Aya əna hus a dæzley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə sənək 'am ata fan bay.)

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Əna Mariyama dukwen kà mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərdek ayak ide à jəvay inde. ¹² A canan ayak anà maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya dukwen à man sə nahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. ¹³ Tə cəce panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbəfahan atan apan, a wa: «Tə gəbak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

¹⁴ Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay ide mə dədəba nà, a canan anà Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəka winen bay.

¹⁵ Yesu a cəce panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə do sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəba anan nà, dukon anan man anak sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəbay anan way uno bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan: «Mariyama!»

Mariyama a mbəfahak ayak apan 'am, a jan: «*Raboni!*» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

¹⁷ Yesu a jan: «Kê lumo bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana mərak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

¹⁸ Mariyama sə Magədala a zla saa jan anà njavar a Yesu ahay. A dæzle nà, a wa: «Nen nə canak anan anà Ba Məduwen!» Aday a jan atan anan way a Yesu sə təkəren ataya awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49

¹⁹ Pa pac sə zaka ata awan, suko a ga cəna, njavar a Yesu ahay tə halay nga ù doh. Tə tacay anan məsudoh pi zek lele, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay à tərak ikwen!» ²⁰ A jan atan 'am ata cəna, a kan atan anan alay anahan ahay tə jaham anahan ma ndaz ataya awan. Njavar anahan ahay tə canan à bahay a tinen cəna, ataslay mivel a tinen a rah wa.

²¹ Yesu a mənahan atan anan, a wa: «Zay à tərak ikwen. Kawa ana Bəbay uno sə slənay ahay nen ata nà, nen ni slan kwanay matanan re.» ²² A vəzle patan apasay, a wa: «Təmihen Apasay Cəncan awan. ²³ Do a kwanay sə pəsen atan anan ines ahay ata nà, Mbərom kə pəsek atan anan coy. Aday do a kə pəsen atan anan itəbay ataya nà, Mbərom kə pəsek atan anan bay acəkan re.»

Atə Tomas tə Yesu

²⁴ Yawa, Yesu a nay ahay pə cakay ana njavar anahan ahay wa nà, dowan a tinen a kərtek a sə ngaman Tomas ata nà, winen ibay. Tomas nà, tə ngaman Didimus re, anga winen muwsa. ²⁵ Njavar azar ataya ta jan, ta wa: «Mə canak anan anà Ba Məduwen.»

Əna Tomas a mbəfahan atan apan, a wa: «Nen nà, nə canak anan anà vivay sə mbəlak anahan ahay pə alay ata bay, nə lamak anan alay anà mbəlak ataya bay, aday nə tarak wan sə alay à mbəlak sə jaham anahan ata bay cəna, ni dəf nga pə ləbara ata fan bay.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa, a ga lumo pam nà, njavar a Yesu ataya tə halay nga ù doh asa, məsudoh mə tacay awan. Pac ata nà, Tomas winen inde kutok ite. Yesu a nay, a tavay jek à wulen a tinen inde asa, a jan atan: «Zay à tərak ikwen!»

27 A jan anà Tomas kutok, a wa: «Tomas, hayak anan wan sà alay anak à man a anan. Ca pə alay uno ahay! Tar alay à jaham uno inde. Mbəsak avad uway, daf upo nga.»

28 Tomas a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen uno, Mbərom uno.»

29 Yesu a jan, a wa: «Həna kə canak uno kutok nà, ata kə dəfak upo nga a daw? Ataslay mivel i tərən anà dō sa daf upo nga aday winen mənəna sə cuno ata awan.»

Yuhana a vinde Deftere a anan nà, angamaw?

30 Yawa, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya cara cara bayak awan pa man sə ide ana njavar anahan ahay fok, əna masuwayan azar aya dukwen mə vinde à Deftere a anan bay. 31 Aya əna, way a mə vinde a anaya nà, anga aday kə dəfen apan nga, Yesu nà, winen Almasihu, Wan a Mbərom, aday kə njiden anan sifa, anga kə dəfen apan nga ata awan.

21

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cuwbe

1 Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay asa, tinen pa nga sə a'am sə bəlay sə Tiberiyas*. A kan atan zek a nà, natiya:

2 Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas sə ngaman Didimus anga winen muwsa ata awan; Nataniyel wan sə Kana winen pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njavar ana Yesu maza aya inde tinen cew re. Tə japay fok tinen cuwbe.

3 Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kələf.»

Do ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Manay a dukwen mi zla re.»

Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiyop apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kələf kwa kərtek bay.

4 Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məguguje, əna tə sənək anan bay. 5 Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kələf a dəp daw, məndala uno ahay?»

Tə mbədahan apan: «A'ay!»

6 A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»

Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kələf acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kà rak ahay kələf bayak awan.

7 Njavar a aday ləliwe ana Yesu ata a jan anà Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»

Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. 8 Njavar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məguguje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kələf ata awan. Tinen abay dərən pi zek wa ta 'am məguguje a bay. Izəne i ga miter səkat cəna coy.

9 Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anà kələf pə uko, tə canan anà tapa sə pen ahay inde re. 10 Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kələf a kwanay a sə bənay ata mənəcək aday.»

11 Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəbay anan zuvo ata à məndak. Kələf məduwen aya uda səkat tə kwa kuro dāra nga anahan maakan (153), tə winen ata təkə dukwen zuvo kə ngərwak bay.

12 Yesu a jan atan: «Hayak ikwen ahay, pen!» Aday dōwan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» dukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.

13 Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kələf ahay matanan, a varan atan anan re.

14 Həna anan nà, aka zek ana Yesu anà njavar anahan ahay tə slala maakan awan, kwa ananahan sə slabakay ahay à məkə wa nà, na.

Atə Yesu tə Piyer

* 21:1 Tiberiyas nà, sləmay sə bəlay sə Galile hinen.

¹⁵ Pə dəba sa pa way wa nà, Yesu a jan anà Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay dō a anaya daw?»

A mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anà wan sə təman uno ahay.»

¹⁶ Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp daw?»

A mbədahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anà təman uno ahay.»

¹⁷ Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen daw?»

Mbac a slahan anà Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen daw?» ata awan. A mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anà təman uno ahay fok. ¹⁸ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A alay a iken njavar a mba ata nà, kə juwad zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Əna ka sak a ga məduwer nà, ki kan alay anà dō maza awan, i juwad iken, i lagay iken dukwen ta man sa nak ahay sabay.»

¹⁹ Ta 'am a anaya bine siwaw nà, Yesu a dakan anan anà Simon Piyer cəved anahan saa mac aday amac anahan i ka anan mazlaḅ a Mbərom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pəruho azar!»

Atə Yesu tə njavar anahan a inde ləliwe awan

²⁰ Piyer a mbəda zek, a ca ide, a canan ayak anà njavar a Yesu a inde, winen apan i pərahan atan ahay azar. Njavar ata dukwen nà, ləliwe ana Yesu awan. Njavar ata nà, à alay sə azar uko sə Pasəka nà, winen sə həjəkak ayak nga pa mbac a Yesu, aday sə cəce panan wa, a wa: «Saa ga apak daf nə wayaw?» ata awan.

²¹ Kutok, Piyer a cəce pə Yesu wa, a wa: «Aday dōwan a anan kəmaw? Ma saa təra apan ite anaw?»

²² Natiya, Yesu a mbədahan apan anà Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen à njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pəruho azar.»

²³ 'Am ata a ta 'am təday à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itəbay.» Aday abay Yesu kə jak anà Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno à njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

²⁴ Dō sə side ləbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kə vindek anan ləbara awan. Ma san zle, way anahan sə taker nà, dīdem aya awan.

²⁵ Yesu kə gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tə vinde anan kərtek tə kərtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo dukwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sə tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana dō maslan a Yesu ahay Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde dērewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə taker pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəməw. A adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. A dērewel a anan inde kutok, dī sləne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. A andav ana dērewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dazle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay (1.1 - 2.47)

Egliz à Urəsəlima (3.1 - 8.3)

Tə dakay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya (8.4 - 9.31)

Tə dakay anan ləbara mugom a anà dō aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan (9.32 - 15.35)

Ləbara mugom a a dazle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gərek ahay, aday à Ruma (15.36 - 28.31)

Dō maslan ahay ta ba Apasay a Mbərom

¹Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyu-fil, car uno. A deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə dakak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə dakan anan anà dō ahay kwa pa sə dazlan a wa, ²aday hus pə ana Mbərom sə gəba anan à mburom ata awan. A alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan dō maslan anahan ahay, a dakan atan anan way a tinen saa ga pə dəba anahan wa ataya tə məgala

ana Apasay Cəncan awan. ³Pə dəba sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məkə wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fudō. A kan zek anà dō maslan anahan ataya tə cəved ahay cara cara saray bayak awan, anga aday tã san tə dīdek awan, winen inde tə sifa awan. A alay ata nà, winen apan i dakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà dō maslan ataya awan.

⁴Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kâ si zlen à Urəsəlima wa bay. Njihen, hus pə ana Bəbay uno i slənak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak ikwen kurre bidaw? ⁵Yuhana kà gak anan baptisma anà dō ahay tə a'am, əna azanaka, Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ján à mburom

⁶A alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu dō maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isəra'ila ahay aday ti lavay nga a tinen həna daw?»

⁷Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa daf tə məgala anahan awan. ⁸Aya əna, Mbərom i naa slənak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiden məgala sə dakay anan ləbara uno à Urəsəlima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

⁹Natiya, pə dəba sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a ján à mburom i ide a tinen inde, aday matapasl a sərət apan sərdədek, tə canan sabay. ¹⁰Dō maslan ataya nə tinen apan ti cak ayak ide à mburom həməcəcce hwiya. Kwayan'a dōwan aya inde cew tə zana aya pi zek kwedekkwedek, tə sləray ahay pə cakay a tinen. ¹¹Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sə Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak

ide h m c cce   mburom matanan n , angamaw? Yesu n , k  zlak pikwen wa   mburom. Aday kawa ana kwanay a s  cinen anan a zla h na ata n , winen i naa may ahay dukwen, k tanan re.»

Do maslan ahay ta ca do   yime ana Yudas inde

¹² Natiya p  d ba anahan a wa kutok, do maslan ataya t  dazay ahay    zlom s  Ulivet ata wa, ta may ahay   wulen su doh s  Ur salima kutok. Man ata n , d ren t  wulen su doh a bay, i ga n  way s  kilometer k rtek ca. ¹³ T  d zley ahay   wulen su doh s  Ur salima n , ta zla   man s  tafek a tinen,   sewene a tinen a sa taa njahay uda ata awan. Sl may su do ataya h na: Piyer, Yuhana, at  Yakuba t  And re, at  Filip t  Tomas, at  Bartilome t  Mata, Yakuba wan ana Alfa, Simon do manide s  Ruma ahay, aday Yuda wan ana Yakuba. ¹⁴ Tinen ata fok, tat  uwar aya inde, tat  Mariyama may a Yesu, aday t  m rak a Yesu ahay, tinen a fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh p  k rtek awan.

¹⁵ A alay ata n , do sa daf nga p  Yesu ahay, tinen ti ga s kat t  kwa kuro cew (120). Aday p  luvon a inde kutok, Piyer a slabak   wulen a tinen inde, a jan atan, a wa:

¹⁶ «M rak ahay, way kawa ana Apasay C ncan a sa ja   Deftere a Mb rom inde ata n , t ktek k  t rak. T  dongo ana bahay Dawuda, Apasay C ncan a a ja 'am p  Yudas, do sa d kay pa man a Yesu aday t  ban anan ata awan. ¹⁷ Aday abay c k bay Yudas a n , do k rtek   wulen a manay do maslan ahay inde, winen ti mer su way a Yesu   alay inde cite re.»

¹⁸ Yudas aday n , k  njad k magwagway anga way anahan a sa ga lelibay ata awan. Anga nan, a z ba anan dala ata kutok, a zla, a sukom anan guvo. A guvo ata inde kutok, a slahay kup m b burot, aday dinde ahay z rd d ahay uho. A mac   man ata awan. ¹⁹ Matanan, way a s  t ra

ata n , do s  Ur salima ahay fok t  sl nek apan, aday t  ngaman an  guvo anahan ata ta 'am su kon a tinen n , Hak ldama, kawa sa ja ite n , guvo s  mez.

²⁰ Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, m  vinde a   Deftere Jabura inde, Mb rom a ja, a wa:

“Doh anahan a n ,   t ra r gay.

Dowan   sa njahay uda bay.*”

«Aday ma ja awan asa re, a wa:

“Do hinen   z ba anan mer su way anahan awan.†”

²¹ «Natiya, a zla pi zek kutok n , g buko do k rtek   wulen a m nuko wa aday   t ra do maslan a Yesu   yime ana Yudas inde. Sumor a n , winen do s  p rahan azar an  Bahay a m nuko Yesu p  k rtek a t  manay kwa siwa siwa fok, ²² a ban kwa p  ana Yuhana sa gan baptisma wa, hus p  ananahan sa j n   mburom ata awan. Z buko n , do matanan ata awan, anga i t ra kawa m nuko, do s  side aslabakay a Yesu   m ke wa ata awan.»

²³ Natiya awan, ta kay anan ahay sl may s  do ahay cew: at  Yusufu, dowan a t  ngaman Barsabas kabay Yustus re ata awan, t  apan Matiyas.

²⁴ Do maslan ataya ta ga amboh, ta wa: «Ba M duwen, iken n , ka san mivel a kuwaya zle fok. Dakan umo anan   wulen su do a anaya cew aya n , k  z ba wa n  waya ²⁵ aday i t ra do maslan anak, i ga anan mer su way ana Yudas s  mb sak ata anaw. Anga Yudas k  zlak   man a m  lavay zek a anga winen ata kutok.» ²⁶ P  d ba anahan a wa n , ta kad anjar‡ sa ca apan, i slahay n  p  wayaw, aday anjar ata a kay anan, a slahay p  Matiyas. Winen a t ra do maslan m  slala kuro nga cew awan   yime ana Yudas inde kutok.

2

Apasay a Mb rom a dazay ahay p  njavar a Yesu ahay

* 1:20 Ca p  Jabuura 69.26. † 1:20 Ca p  Jabuura 109.8. ‡ 1:26 Ta kad anjar, bina ta lar anjar bay.

¹ Natiya, pə luvon sə azar uko ana Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta* ata nà, njavar a Yesu ahay tə halay nga à man kərtek awan. ² Kwayan'a, agungol a ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara məduwen awan, a rah anan doh a njavar ahay mə njahay uda ata awan. ³ Tə canan anà awan aya kawa miresl sə uko, ta nay ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su dō a tinen ù doh ataya fok. ⁴ Fok a tinen a, Apasay Cəncan a a rahan atan à mível ahay inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom a sə varan atan məgala ata awan.

⁵ A Urəsalima ata nà, Yahuda ahay inde bayak a tə dəfan apan à Mbərom lele, abay tinen mə njahay aya pu kon sə daliyugo ahay fok. ⁶ Tə sləne agungol ata cəna, tə halay nga à man su dō ataya awan. Aday way ata a gan atan wurdədəsdəssa, anga dō ataya tinen apan ti ja 'am nà, kuwaya a sləne ta 'am su kon anahan. ⁷ Way ata a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma nga sa ja, ta wa: «Dō anaya fok nà, tinen Galile ahay bidaw? ⁸ Aday ta ja 'am su kon a mənuko ahay fok nə kəkəməw? ⁹ Mənuko nà, də nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya wa, à Elamiya wa. Mənuko dō sə njahay à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya ahay, ¹⁰ à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay, à Misra ahay, à Siren pə daliyugo sə Libiya ahay. Mənuko dō sa nay ahay kwa à Ruma wa, ¹¹ də nay ahay kwa à Kereta wa tə Arabiya wa re. A wulen a mənuko inde nà, azar su dō aya nə Yahuda ahay, aday azar aya ite nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay. Aday mənuko fok də sləne tinen apan ti dəkay anan masuwayan a Mbərom sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə kəkəməw?» ¹² Way a sə təra ata a gan atan masuwayan, ta san ti ja nə maw bay fok. Ta ja à wulen a tinen

inde, ta wa: «Way a həna anan ata nə masuwayan dūwuraw? Anan sa ja nə maw?» ¹³ Aya əna, azar su dō aya ta ma nga sə mbasay pu dō a Yesu ahay, ta wa: «Dō a anaya nə ta sak mahay, tə vawak nga.»

Wazo ana Piyer

¹⁴ Natiya, pə dəba a wa kutok, Piyer tu dō maslan a kuro nga kərtek ataya fok tə slabak à wulen su dō ataya inde, aday Piyer a dazlan sa jan 'am anà dō ahay tə məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay tu dō sə njahay à Urəsalima a anaya awan, slənen anan 'am uno a anan lele, ni dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a anan. ¹⁵ Kawa ana kwanay sə bayak nà, dō a anaya nə tə vawak nga. Əna cəkəbay matanan bay, anga həna nà, njamde dəsudō sə duwdew mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay asanaw! ¹⁶ Aya, way a anan a təra nà, kawa ana dō maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa:

¹⁷ «Mbərom a ja nà:

A luvon mədakwidok aya inde nà, ni slan Apasay uno à kuwaya inde fok.

Wan a kwanay ahay tə dəna a kwanay ahay fok ti man anan 'am uno anà dō ahay.

Njavar a kwanay ahay ti canan anà way uno sə dəkən atan anan ataya awan.

Məced a kwanay ahay dəkwen, ni jan atan 'am à cən sə zūbay inde.

¹⁸ Ayaw, pə luvon ataya nà, ni slan Apasay uno ù dō si mer su way uno ahay inde,

â ga nə mungol awan, â ga nə dəna awan, ti man anan 'am uno anà dō ahay.

¹⁹ Ni ga way masuwayan aya à mburom,

aday pə daliyugo dəkwen, mez i pak, uko tə jinjek ti kay ahay re.

²⁰ Pac i dav sabay, aday kiya dəkwen i mbədəhan sa ca nà, nduzzo kawa mez.

* 2:1 Pentekosta nà, azar uko sə təra pə dəba sə Pasəka wa à luvon kwa kuro dāra inde ata awan.

Way ataya tə tərak nà, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata, i dazley ahay bəse kutok.

Luvon ata nà, məduwen a aday tə mazlaḅ a re.

²¹ Matanan, kuwaya ḁowan a kə ḁəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

²² Piyer a ja asa, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, slənən 'am uno a anan lele aday. Yesu ḁo sə Nazaratu ata nà, ḁa san zle, winen ḁo a Mbərom sə slənay ahay, anga Mbərom a kə gak masuwayan ahay cara cara à wulen a kwanay inde tə alay a Yesu ata awan. Kwanay kə sənən apan zle lele re. ²³ Mbərom a varak ikwen anan Yesu, kawa anahan sə lavay a zek kwakwa ata awan. Aday a san zle, kwanay ḁukwen kə viren anan anan à alay inde anà ḁo sə atahasl ahay, ti darak anan ayak pə ḁədom mə zləlngad awan, kawa ana kwanay sa ga anan həna ata awan. ²⁴ Əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə wa, winen inde tə sifa awan. Kə təkək anan Yesu à ḁəce sə amac wa, anga amac nà, məgala anahan inde sa ban anan ibay.

²⁵ «Matanan Dawuda kə jak pə Yesu, a wa:

“Nə canan anà Mbərom Fetek pac pac winen inde pə cakay uno.

Winen mə njahay a tə alay puway uno.

Anga nan, ni jəjar sabay.

²⁶ Matanan, mivel uno həna nà, ma rah a tə ataslay mivel awan, nen apan ni təḁa 'am sa ga ara tə ambasay awan.

Kwa nə məkək təkede nà, nen ni ḁəfak ide hwiya,

²⁷ anga iken ki mbəsak nen à məkə inde bay,

ki mbəsak anan zek uno à wuslay à məkə inde bay, nen ḁo anak cəncan awan.

²⁸ Kə ḁəkək uno pə cəved sa njad sifa.

Ki vuro ataslay mivel bayak a pə cakay anak.‡”

²⁹ «Mərak ahay, ḁa san apan zle, bije a mənuko Dawuda ata nà, kə məkək aday ta lak anan. Jəvay anahan a ḁukwen inde, ḁa san man a zle re. ³⁰ Winen nà, ḁo maja'am a Mbərom. Anga nan, a san apan zle re, ḁa Mbərom kə zlapak anan anan ta sa jan nà, i naa ḁaf wan sə kutov anahan à bahay anahan inde. ³¹ Dawuda ḁukwen a san apan zle Almasihu nà, i slabakay ahay à məkə wa. Anga nan, a wa:

“Iken Mbərom nà, ki mbəsak nen à məkə inde bay,

ki mbəsak anan zek uno à wuslay à məkə inde bay.§”»

³² Piyer a ja asa re: «Yesu nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə wa. Manay a fok ma san apan zle, manay ḁo sə canan njək tə ide a manay ataya awan. ³³ Mbərom kə zəḁak anan ayak anga sə njahay tə alay puway anahan awan. Yesu a təma Apasay Cəncan a pə Bəbay anahan wa, kawa ana Bəbay anahan sə zlapay anan ata awan. Winen ḁukwen kə varak umo ahay Apasay ata re. Natiya kutok, way a kwanay sə sləne ta sə canan a anan fok, sa ga mer su way ata nà, winen awan. ³⁴ Aya, Dawuda nà, kə jənək à man a Mbərom itəbay. Əna winen a a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno nà:

Njahay tə ḁay sə alay puway uno,

³⁵ aday ḁo manide anak ahay fok nà, ni təra atan ḁile anak aya awan.*”

³⁶ «Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok, sənən anan tə ḁidek awan: Yesu ḁowan a kwanay sa vad anan ta sə daray anan pə ḁədom mə zləlngad ata nà, Mbərom a təra anan Bahay a nuko awan aday Almasihu re.»

³⁷ Do ataya tə sləne 'am ata fok cəna, mbac a slahay patan wa. Anga nan tə cəce pə Piyer tu ḁo maslan ataya wa, ta wa: «Mà ga həna jiya nə kəmaw, mərak ahay?»

† 2:21 Ca pə Yoo'el 3.1-5. ‡ 2:28 Ca pə Jabuura 16.8-11. § 2:31 Ca pə Jabuura 16.10. * 2:35 Ca pə Jabuura 110.1.

³⁸ Piyer a mbəđahan atan apan, a wa: «Mbəđihen anan ləen anà ines a kwanay ahay, təmihen sa ga bap-tisma anga sə təra dō a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay, i varak ikwen Apasay anahan Cəncan awan. ³⁹ Mbərom kə zlapak sə varak ikwen Apasay anahan Cəncan ata nà, a zlap-an anan anà dō ahay aday winen saa ngaman atan, saa pərahan azar ataya fok re, kawa sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a kwanay ahay, aday anà dō su kon dəren aya fok re.»

⁴⁰ Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak asa. A nan nà, tē tēma 'am ata awan, aday tē sa ya nga bay re. A jan atan asa re, a wa: «Kwanay, mbəsiken anan dō a wuswes a anaya awan, tēmen zek a kwanay ahay.»

⁴¹ Dō ahay bayak a tē tēmahak 'am ana Piyer ata awan, tē tēmahak sa ga bap-tisma. Pə luvon ata nà, dō a Yesu ahay tē zəgahak anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way sə mbulo maakan. ⁴² Pac pac tinen apan ti halay nga sə tətak way pu dō maslan a Yesu ahay wa, ti gəzla pen tē sləmay a Yesu, ti ga amboh. Tə njahay pə kərtek awan, à asan zek inde.

Asan zek su dō a Yesu ahay

⁴³ Dō a Yesu ahay fok tē jəjaran anà Mbərom lele, aday Mbərom a ga masuwayan ahay bayak a cara cara tē alay ana dō maslan a Yesu ahay. ⁴⁴ Tinen a fok 'am a tinen kərtek, way a tinen đukwen mə japay pə kərtek a re. ⁴⁵ Tə sukom a way tē way a tinen, tē guvo a tinen ahay, tē japay anan dala awan, aday tē varan anà kuwaya fok nà, kawa anahan sa gan may. ⁴⁶ Pac pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a àga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tē ataslay mivel aya awan, aday tē mivel kərtek a re. ⁴⁷ Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà dō ahay fok. Aday dō ahay tinen apan

ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan dō ahay.

3

Dowan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pa pac a inde, atə Piyer tē Yuhana ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Ta zla nə tē njamde maakan, alay a dō ahay sa taa ga amboh ata awan.

² Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaḅ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà dowan a inde mə təra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəḅak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu dō sa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay wa. ³ Dowan ata a canan anà atə Piyer tē Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

⁴ Atə Piyer tē Yuhana tē zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.» ⁵ Dowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. ⁶ Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Əna way a həna inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tē sləmay a Yesu Almasihu, dō sə Nazaratu, slabak, zla tē saray anak!»

⁷ Piyer a bənan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tē ndarkwaslak anahan ahay ta njad məgala. ⁸ A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tatə Piyer tē Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambad anan Mbərom.

⁹ Winen apan i zla, i zambad anan Mbərom ata nà, dō ahay fok tē canak anan, ¹⁰ aday tē sənək anan kutok. Ta wa: «Winen nà, dowan mə təra à məndak ata sa taa dubok way pə dō ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərbəḅəkka tē mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

¹¹ Dowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tə Yuhana hwiya, do sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə təra ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹² Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen masuwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken dōwan a anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə dəfan apan anà Mbərom lele ata daw? ¹³ Mbərom ana Ibərahima, tə ana Isiyaku tə ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə dəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaḅ anà Yesu, do si mer su way anahan, Mbərom kə mbərak anan dōwan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday t̄a vad anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan dukwen, kwanay kə ngəmen à mbəsak anan bay re. ¹⁴ Winen nà, do cəncan awan, do didek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu à mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, à mbəsakak ikwen anan ahay do a sa vad nga su do ata adəka. ¹⁵ Kə vaden anan do sə varan sifa anà way ahay fok ata à məke sa ndaw, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. Manay dukwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan tətə. ¹⁶ Dowan həna anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənən anan zle, winen a mbar nà, anga kə dəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga dōwan a anan kə dəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

¹⁷ «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənən didek bay. Bahay a kwanay ahay dukwen ta san didek bay re. ¹⁸ Əna way ata a ga zek matanan nà, anga ba Mbərom kə jak anan tə dungo ana do maja'am

anahan ahay kwakwa, ta sa ja təktek Almasihu anahan saa slənək ikwen ahay ata à ga dəcə. ¹⁹ Həna adəka nà, mbədihən anan loən anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbərom, aday Mbərom i pəsek ikwen anan kutok. ²⁰ Aday Bahay Mbərom i varak ikwen zay, ta sə slənək ikwen ahay Yesu, winen Almasihu a Mbərom sə lavay anan zek anga kwanay kurre ata awan. ²¹ Ayaw, həna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay à mburom à man ata tamak, hus i dəzle pə luvon a Mbərom saa mbəda anan way ahay fok wiya aya kawa ana do maja'am anahan cəncan aya sa ja apan ata aday. ²² Musa a ja nà: “Mbərom Bahay a kwanay i naa varak ikwen do maja'am hinen kawa nen à wulen ana zahav a kwanay a wa. Kə təmihən anan anan 'am anahan saa jak ikwen ata fok. ²³ Dowan a kə təmihak anan anan 'am anahan itəbay ata nà, Mbərom i lize anan à mamasl su do anahan ahay wa.*”»

²⁴ Piyer a pərahan anan azar sa ja, a wa: «Do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, a bənay ahay kwa pə Samiyel wa hus pu do maja'am a Mbərom azar aya, fok a tinen a kərtek tə kərtek ta jak 'am pə way a sə təra pə luvon a anan ataya awan. ²⁵ Do maja'am a Mbərom ataya ta ja way ataya pə kwanay awan, aday Mbərom kə banak 'am tə bije a kwanay ahay anga kwanay a re. A jan anà Ibərahima nà: “Tə alay ana wan sə kutov anak ahay, ni dəf alay sə mazlaḅ uno pu do su kon ahay fok.” ²⁶ Matanan kutok, Mbərom a lah sə slənay anan ahay Yesu, do si mer su way anahan nà, anà kwanay awan, anga aday à dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ta sa may ahay kwanay à cəved sə huwan a kwanay ahay wa.»

4

Atə Piyer tə Yuhana pa 'am su do sə lavan nga anà Yahuda ahay

* 3:23 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19. † 3:25 Ca pə Laataanooji 22.18, 26.4.

¹ A alay a Piyer tē Yuhana tinen apan ti jan 'am anā dō ahay mba, dō sē gədan dundo anā way ahay pi zek tē bahay su dō sa ba doh sē mazlaḅ a Mbərom, aday tē Saduki ahay, ta zla à man a tinen. ² Ta ma nga sa ga patan mivel, anga atē Piyer tē Yuhana nā, tinen apan ti dakan anan anā dō ahay nē Yesu kē slabakak ahay à mēke wa. Matanan, dō ma mac aya dukwen, ti naa slabakay ahay à mēke wa tē sifa aya re. ³ Anga nan kutok, ta ban anan dō maslan ataya awan, tē tacay atan à dangay, hus sa ca pa 'am sē sariya nē sidew awan, bina suko kà gak coy re. ⁴ Aya əna, dō ahay bayak a à wulen su dō sē sləne 'am a Piyer ataya wa tē tēmahak 'am ana dō maslan ataya awan, tē dēfak nga pē Yesu. Dō ataya tē zəgahak anan dō ana Yesu ahay. Tē baslay mungol ahay dēkdēk, tinen mbulo dāra kutok.

⁵ Idē a cəde sidew a nā, bahay sē Yahuda ahay pi zek tē məcēd sē Yahuda ahay aday tē miter sē Tawrita ahay tē halay nga à Urəsalima. ⁶ Atē Anas, bahay nga su dō sē gədan dundo anā way ahay, tatē Kayafas, Yuhana, Aleksandire aday tē azar su dō ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. ⁷ Tē ngaman anā dō maslan a cew ataya pa 'am a tinen, aday tē cəce patan wa, ta wa: «Kē mbəren anan dōwan a mē tēra à mēndak ata nā, tē mēgala wuraw, kabay tē sləmay a wayaw?»

⁸ Cəna Apasay Cəncan a a zlan à mivel inde anā Piyer, a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay bahay ahay tē məcēd ahay, ⁹ manay hēna pa 'am a kwanay nā, anga sumor a manay sa ga ta sa mbar anan dōwan a vədāl a anan ata bugol bidaw? A nak ikwen sa san nā, kē mbərak tē mēgala sē sləmay a wayaw dāw? ¹⁰ Kak matanan nā, kwanay tē Isəra'ila ahay fok, sənən anan kutok: Dōwan a hēna anan mē tavay a pa 'am a kwanay kē mbərak nā, anga mēgala sē sləmay ana Yesu Almasihu, dō sē Nazaratu. Winen nā, kē vəden anan pē dədom mē zləngad

awan, əna Mbərom kē slabakak anan ahay à mēke wa. ¹¹ Natiya, Deftere a Mbərom a ja 'am hēna anan ata nē pē winen awan, a wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nā,
sē tēra kon sē mide lele adəka nā,
winen.*”

¹² «Dō sa mba apan sa tam dō ahay miza nā, ibay, si Yesu a kərtek. Bina sləmay inde maza pē daliyugo sa mba apan sa tam mənuko uwec wa mbala ana dō ana Mbərom sē varak uko ahay ata nā, ibay.»

¹³ 'Am ana Piyer ata a gan ma-suwayan anā dō mē halay nga ataya awan, anga ta ca apan dō maslan a cew ataya nā, dō mēduwen aya bay, aday mē jangay aya bay re, əna tē jəjar sē mbədahan atan apan bay re. Aday dō ataya tē sənək dō maslan ataya tē njahak pē kərtek a tē Yesu.

¹⁴ Əna tinen apan ti ca pē dōwan a ma mbar ata winen inde zay mē tavay a pē cakay ana dō maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sē mbədahan atan apan awan a ibay jiga awan. ¹⁵ Matanan, ta ma anan dō maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tē mbədək sa vad uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. ¹⁶ Ta wa: «Dō a anaya hēna jiya nā, dī ga atan kəmaw? Dō sē Urəsalima a anan ataya fok tē sənək pē masuwayan a mēduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mənuko dukwen, dī mba apan sē mēman anan nā, i ga zek bay re asa. ¹⁷ Aya hēna nā, dī ngaman atan ayak, aday dī gafan atan 'am, tē saa ma apan sa jan 'am tē sləmay a Yesu anā dōwan sabay. Ata kutok nā, ləbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» ¹⁸ Tē ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbəsiken sa jan 'am tē sləmay a Yesu aday sē dakan anan ləbara sa 'am ana Yesu anā dō ahay.»

¹⁹ Aya əna, atē Piyer tē Yuhana tē mbədahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, tēde saa zlan à nga anā Mbərom nē maw? Tēde sē dēfan apan nē anā

* 4:11 Ca pē Jabuura 118.22.

Mb̄erom a daw, kabay lele nà, sà d̄əfak ikwen apan anà kwanay bugol ad̄əka daw? ²⁰ Manay nà, way a manay sà canan ta sà sl̄əne fok c̄əna, mi d̄əkay anan, bina mi mba apan sà njahay way a manay bay.»

²¹ Pə d̄əba anahan a wa nà, d̄o sa gan atan sariya ataya t̄ə nḡəraz patan anga aday t̄ə njahay way a tinen, t̄ə mb̄əsakay atan ahay kutok. T̄ə s̄ənak sa j̄əka ti k̄əta atan k̄ək̄əməw bay, bina d̄o ahay fok tinen apan ti h̄əran nga anà Mb̄erom anga way anahan a sa gan anà d̄owan a v̄ədal ata awan. ²² Ava ana d̄owan a tinen sa mbar anan t̄ə masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fud̄o.

Do a Mb̄erom ahay ta ga amboh

²³ Pə d̄əba a sà mb̄əsakay atan ahay ata nà, atə Piyer t̄ə Yuhana ta ma pə cakay ana d̄o a tinen ahay, t̄ə t̄ək̄əren atan anan way ana bahay sà ḡədan dungo anà way ahay t̄ə m̄əced ahay sa jan atan ata fok. ²⁴ Do a tinen ataya t̄ə sl̄əne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mb̄erom t̄ə miv̄el k̄ərtek awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken d̄o sà ndakay baḡəbaga mb̄urom t̄ə daliyugo t̄ə b̄əlay ahay, aday t̄ə way a uda ataya t̄əke fok. ²⁵ Iken awan ka jak 'am t̄ə dungo ana d̄o si mer su way anak Dawuda, winen b̄ije a manay awan. Apasay anak C̄əncan a k̄ə jak à winen inde, a wa:

“Do su kon azar aya ti ga miv̄el, aday d̄o sà p̄əra ahay ti j̄əjem 'am k̄əriya nà, angamaw?”

²⁶ Bahay sà daliyugo ahay tinen apan ti ndire zek, aday d̄o sà lavan nga anà d̄o ahay ahay tinen apan ti lavan zek anà v̄əram t̄ə Mb̄erom Fetek aday t̄ə Almasihu anahan.†”

²⁷ «Ayaw, way ata matanan ac̄əkan, anga h̄əna kutok nà, Hiridus tat̄ə Pontiyos Pilatu, t̄ə halay nga à wulen su doh a anan inde t̄ə Ruma ahay t̄ə Isəra'ila aya awan, anga sa b̄an 'am pə Yesu d̄o si mer su way anak c̄əncan a, iken sà walay ata awan. ²⁸ Iken nà,

m̄əgala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. ²⁹ H̄əna kutok, Ba M̄əduwen, sl̄əne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan m̄əgala anà d̄o si mer su way anak ahay sa ja 'am anak m̄ənjəna aj̄əjar. ³⁰ Varan umo ḡədan sa mbar anan d̄o sà d̄əvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara t̄ə m̄əgala sà sl̄əmay a Yesu, d̄o si mer su way anak c̄əncan awan.»

³¹ Pə d̄əba sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a b̄al k̄əzlek k̄əzlek. Tinen a fok t̄ə njad̄ək m̄əgala sà d̄əkay anan 'am a Mb̄erom m̄ənjəna sà j̄əjar, anga Apasay C̄əncan a k̄ə rahak atan à miv̄el inde.

Do a Yesu ahay t̄ə japay anan zl̄ile a tinen ahay p̄ə k̄ərtek awan

³² Do a Yesu ataya fok nà, miv̄el a tinen a k̄ərtek, abayak nga a tinen ahay k̄ərtek a re. T̄ə japay anan zl̄ile a tinen p̄ə k̄ərtek awan. Dowan sa j̄əka «zl̄ile uno anuno taayak» nà, ibay fok. ³³ T̄ə m̄əgala a bayak a, d̄o maslan ataya t̄ə p̄ərahan azar sà d̄əkay anan, t̄ə canak anan Yesu k̄ə slabakak ahay à m̄əke wa. Mb̄erom k̄ə gak atan sumor bayak awan. ³⁴ Dowan m̄ətawak a à mamasl a tinen nà, inde sabay fok, bina d̄o aday guvo anahan inde kabay doh anahan inde ataya fok, t̄ə sukom a way, ta nay anan dala awan ³⁵ anà d̄o maslan ahay, aday tinen t̄ə varan anà kuwaya p̄ə ananahan sa gan may.

³⁶ Dowan a inde ite, t̄ə ngaman Yusufu, winen p̄ə sl̄ala ana Lewi, a njahay p̄ə daliyugo sà Kiprus. Sl̄əmay anahan hinen nà, Barnabas, kawa sa ja nà, d̄o sà varan m̄əgala anà d̄o ahay. ³⁷ Winen d̄ukwen, guvo anahan inde re, a sukom a way, a nay anan dala awan, a varan anan anà d̄o maslan ahay.

5

Atə Ananiyas t̄ə uwar anahan Safira

† 4:26 Ca p̄ə Jabuura 2.1-2.

¹ Dowan a inde asa tə ngaman Ananiyas tə uwar anahan Safira, tə sukom anan way tə guvo a tinen. ² Tinen a ta pak 'am ahay i zek. Ananiyas a ra pə dala wa məcak, a ndakay apan man. Azar a kutok a zla anan à man ana dō maslan ahay. ³ A dəzlek anan ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə mbəsakan anan mível anak anà Fakalaw angamaw? Anga həna nà, kə gəđak anan mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka rak ayak pə dala sə guvo a kwanay wa məcak agay nà, angamaw? ⁴ Guvo a nà, guvo anak awan. Kə sukumak anan way dukwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw? Kə gəđan mungwalay ata nà, anà dō zəzen a bay, əna anà zek a Mbərom awan.»

⁵ Pə dəba sə sləne 'am ata wa cəna, Ananiyas a slahay à məndak, aday a mac kwayan'a. Dō sə sləne ləbara sa 'am ataya fok nà, mbac kə slahak patan wa, ta ma nga sə jəjar. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, njavar ahay ta zlak ayak ù doh, ta nga apan rəkot, ta nay anan uho saa la anan.

⁷ A njahay pə dəba wa way sə ler maakan nà, uwar anahan Safira dukwen kə zlak ayak ite. Winen kə sənək pə way a sə təra tə mbaz anahan ata bay fok. ⁸ Uwar ata a dəzlek ayak ù doh cəna, Piyer a cəce panan, a wa: «Uwar a anan, ənga, jan umo aday. Kə sukumen anan way tə guvo a kwanay nà, dala a nə kawa winen a anan dəp daw?»

Uwar ata a mbəda apan, a wa: «Ayaw, dala a nà, matanan awan.»

⁹ Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay tə mbaz anak kə jipen 'am a kwanay kərtek sə njəkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà, angamaw? Ənga, cak ayak apan, dō sa la anan mbaz anak ahay, tinen uho. Kagasl, ti naa zəbak ayak iken saa la cite.»

¹⁰ Pə dəba ana 'am ata wa cəna, uwar ata a slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay ta nay ù doh, tə zəba məsinde, ta lak anan ayak pə cakay ana mbaz anahan. ¹¹ Dō a Yesu

ahay fok tu dō sə sləne anan ləbara sa 'am ata fok nà, ta ma nga sə jəjar.

Do maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

¹² Dō maslan ahay nà, ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak a à wulen sə dō ahay inde. Dō a Yesu ahay fok ta taa halay nga ù vo sə galak ana Sulimanu inde à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ¹³ Əna, kwa abay dō ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja nà, tinen dō lele aya dukwen, dō a azar aya sə dəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam sə njahay pə cakay a tinen bay fok. ¹⁴ Tə winen ata təkə dukwen, dō ahay tinen apan ti dəf nga pə Bahay Yesu hwiya. Dō a Yesu ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac, mungol tə uwar aya təkə fok. ¹⁵ Dō ahay tə sləne 'am sə masuwayan ana dō maslan ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma nga sa zla anan dō sə dəvac a tinen ahay pə cəved ahay, tə nahay atan pə biket kabay pə lala, anga tinen tə bayak nà, hinahibay Piyer i zla ta man ata nə, mezeze anahan a à njad sə laman anà dō sə dəvac a tinen azar aya awan. ¹⁶ Dō maza aya ite ta nay anan ahay tu dō sə dəvac a tinen ahay kwa à wulen su doh a azar aya sa mban anà Urəsalima ataya wa. Ta nay anan ahay tu dō a tinen dəvac aya awan, tu dō a setene sa taa vawan atan nga ataya fok. Ta nan atan anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu dō maslan a Yesu ahay wa

¹⁷ Natiya kutok, bahay nga su dō sə gəđan dongo anà way ahay, tu dō anahan ahay tinen à wulen sə Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sə jugwar 'am pu dō maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. ¹⁸ Cəna, ta ban anan dō maslan a Yesu ataya, aday tə dəfak atan ayak à dangay. ¹⁹ Aya əna, cəkəbay, à luvon ata inde nə, maslay a Mbərom a nay ahay, a təba anan məsudoh sə dangay ata awan, aday a nay anan ahay dō maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa:

20 «Həna nà, zlen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday kâ sa dîken anan ləbara sə sifa wiya a anan fok anà do ahay.»

21 Do maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sə duwdew à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sə tətakan anan way anà do ahay.

Pə dəba wa mənjoek, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, məced sə Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu do maslan ataya à dangay. 22 Suje ahay tə dəzle u doh sə dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà do maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəba à dangay wa, ta nay, ta jan anà do mə halay nga ataya awan, ta wa: 23 «Manay ma zlak u doh sə dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday do sa ba patan ataya dukwen, tinen cekərkərre tə idə, tinen apan ti ba re. Mə təba anan məsudoh, ma zla u doh sə dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà dowan à man ata bay.»

24 Do sə lavan nga anà suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə sləne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan i zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu do a anaya awan anaw?»

25 Pə dəba anahan a wa nà, dowan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Dowan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà do ahay.»

26 Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu do anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna ta nay atan nə tə gədan a bay, anga tinen a dukwen tə jəjaran anà man su do awan, ta sə bayak nà, hinahibay do ahay ti i tar atan tu

kon. 27 Ta nay atan ahay do maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə məced sə Yahuda ahay. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: 28 «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kâ sa tətiken anan anan way anà do ahay tə sləmay ana dowan ata sabay. Əna hwiya kə mbəsiken bay. Həna, wulen su doh sə Urəsalima nà, 'am ata kâ tak uda 'am coy. Nətiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay daw?»

29 Piyer tu do maslan a azar ataya tə mbəfahan atan apan, ta wa: «Sumor a nà, mə dəfan apan bugol nə anà Mbərom, bina anà do zənzen a bugol daw? 30 Kwanay nà, kə vəden anan Yesu ta sə daray anan pə dədom mə zləngad awan. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom do ana bije a mənuko ahay sə dəfan apan ata kə slabakak anan ahay à məke wa. 31 Mbərom nà, kə varak anan mazlaḅ, kə dəfak anan tə day sə alay puway anahan, kə tərak anan bahay awan, do sa tam do, anga aday à dakan anan anà Isəra'ila ahay cəved sə mbəfahan ləen anà ines a tinen ahay aday i pəsen atan anan. 32 Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan a i side anan re. Winen nà, Mbərom a varan anan anà do sə dəfan apan ataya awan.»

33 Do mə halay nga à man sa ga sariya ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ga patan mivel tə mindel. A nan atan sa vad anan do maslan ataya à məke. 34 Aya əna, dowan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Dowan ata nà, tə ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sə Tawrita a re. Do ahay fok tə jəjaran deē deē. A jan anà do ahay, a wa: «Ənga, mbəsiken anan do maslan a anaya tã zla uho mənjoek aday.»

35 Pə dəba ana do maslan ahay sa nay uho ata nà, a jan anà do ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anà way a kwanay a saa gan anà do a anaya ata awan. 36 Anga kə njahak bayak a bay, dowan

a inde tə ngaman Tudas, kà nak ahay, a jan anà dō ahay nà, winen bahay məduwen awan. Aday dō ahay ti ga səkat fuđo tə pərahak anan azar. Pə dəba anahan a wa nà, tə vədak anan, dō sə pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

³⁷ «Pə dəba wita wa asa dukwen nà, dōwan a sə ngaman Yudas winen dō sə Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sə baslay anan sləmay sə dō ahay pə dāliyugo ata awan. Winen dukwen, kà rak dō ahay bayak a pi zek, tə pərahak anan azar. Pə dəba a wa, ta vad anan dukwen, dō sə pərahan azar ataya ta tak 'am səret fok re.

³⁸ «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtek həna: Mbəsiken anan dō a anaya awan tã zla way a tinen. Dōwan à sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su dō zənzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dəzle anan jo à man a bay! ³⁹ Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nà, ki mben apan sə lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hinahibay ki sa gen mægəzləga ti zek a Mbərom awan.»

⁴⁰ Natiya, dō mə halay nga sa ga sariya ataya, tə təma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tə ngaman ayak anà dō maslan ataya ù doh miza awan, tə ndabay atan, tə gafan atan 'am ta sa ja nà: «Kà si jen anan 'am anà dō ahay tə sləmay a Yesu sabay fok.» Tə mbəsak atan kutok.

⁴¹ Dō maslan ahay ta nay ahay à wulen su dō ataya wa tə ataslay mivel awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday dō ahay tē pəkan atan waray ì idē, tã ga atan alay anga sləmay a Yesu. ⁴² Tinen bine siwaw nà, pac pac fok, ta zla à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom aday à gulom su doh sə dō ahay re, tinen apan ti wazay, ti dakan anan anà dō ahay nà, ləbara mugom a sa ja nə Yesu winen Almasihu ata awan.

6

Tə walay dō ahay cuwḅe i mer su way a Mbərom inde

¹ A alay ata kutok nà, abaslay su dō sə pərahan azar anà Yesu ahay kə zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kə zəbak ahay à wulen ana dō sa daf nga pə Yesu ahay tinen sa ja 'am sə Gərek ahay tu dō sa ja 'am sə Ibəraninko ahay ata awan. Dō sa ja 'am sə Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sə gəzla way sa pa nà, mədukway sə uwar a manay ahay ta njad awan itəbay.»

² Anga nan kutok, dō maslan ataya tə halan nga anà dō sa daf nga pə Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsak mer su way sə dəkay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbədək pi mer su way sə gəzlan way sa pa anà dō ahay nà, i ga zek bay. ³ Anga nan, mərak ahay, wilen dō ahay cuwḅe à wulen a kwanay wa, tinen dō ma rah Apasay a Mbərom aya awan, dō sə kəlire* ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sə gəzla way sa pa nà, anà tinen kutok. ⁴ Aday manay mi ga amboh, mi dəkay anan 'am a Mbərom tə fefane kutok.»

⁵ 'Am ata kà zlak anan à nga anà dō a Yesu ahay fok. Matanan, tə walay Etiyen, winen dō sa daf nga pə Yesu lele aday ma rah a tə Apasay Cəncan a re. Asa tə walay apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tə apan Nikola, winen dō sə wulen su doh sə Antakiya. Abay winen nà, dō sə pəra əna ḅa kə təmahak sə pərahan azar anà Tawrita a Musa. ⁶ Pə dəba wa nà, ta zla anan dō ataya cuwḅe pa 'am ana dō maslan a Yesu ataya awan. Dō maslan ahay ta ga amboh, tə dafan atan alay pa nga anà dō mə walay ataya anga sa daf atan ì mer su way ata inde kutok.

⁷ Matanan kutok, 'am a Mbərom nà, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Dō sa daf nga pə Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsalima.

* **6:3** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Aday dō ahay bayak a à wulen su dō sə gədan dongo anà way ahay wa tē dəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

⁸ Etiyen nà, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan, kə varak anan mēgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə dō ahay. ⁹ Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə bile mə mbəsak aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tē Aleksandriya wa, aday azar aya dukwen ta nay pə daliyugo sə Silikiya tē Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vad awiy-away tatē Etiyen. ¹⁰ Aya əna, ta mbak apan sə vədan uway bay, anga Apasay a Mbərom kə varak anan kəlire† sa ja 'am.

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, tē haman anà dō ahay aday tā gad apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kə jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

¹² Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivel sə dō ahay, ta sə maced sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. ¹³ Ta ray ahay dō sa gad apan mungwalay miza aya asa. Tē dazlan sa gad apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Dowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re. ¹⁴ Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu dō sə Nazratu ata i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday i mbəda anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

¹⁵ Dō a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə ide anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

7

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay daw?»

² Etiyen ite a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tē bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaḅ kə kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kə zlak à Haran fan bay ata awan. ³ Mbərom a jan nà: “Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan dō anak ahay, aday kà zla ù kon a həna nen saa dakak apan ata awan.*”

⁴ «Cəna, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəba ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan à hədek ù kon hinen asa, à nay à man a nuko a anan awan. ⁵ A alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa dəf saray dap kərtek dukwen, kə varak anan fan bay. Əna Mbərom a zlapan anan tē daliyugo a anan, a wa: “Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.” Aday à alay anahan sa jan 'am ata dukwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. ⁶ Mbərom a jan ahay, a wa: “Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti təra atan bile aya ta sa ga atan alay ava ahay səkat fudo. ⁷ Aya əna, kon a saa təra atan bile ahay ata nà, nen a ni i kəta anan. Aday pə dəba anahan a wa nà, ni may atan ahay pə daliyugo a anan, ti naa həro nga kutok.†” ⁸ Matanan, Mbərom a ban 'am tē Ibərahima, ta sa ja à gad mədəndalas. Pə dəba anahan a wa, Ibərahima a wahay Isiyaku, aday pə

† **6:10** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. * **7:3** Ca pə Laataanooji 12.1. † **7:7** Ca pə Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

luvon jəmaakan sə wahay anahan nà, a gədan mədəndalas. Isiyaku dukwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mənuko ahay, a gan atan matanan re.

⁹ «Bije a mənuko ataya nà, ta nan ide anà mərak a tinen Yusufu, tə sukumak anan way pə daliyugo sə Misra bile awan. Tə winen ata təkə dukwen, Mbərom winen apan i ba anan Yusufu hwiya, ¹⁰ a tam anan pə way sə gəban ahay 'am ahay wa. A varan kəlire anga aday à zlan à nga anà Firawna, bahay sə Misra ata awan. Anga nan, Firawna a daf anan dō sə lavan nga anà daliyugo sə Misra, aday dō sə lavan nga anà gulom su doh anahan re.

¹¹ «Aday kutok nà, may a ga pə daliyugo sə Misra ata, tə daliyugo sə Kanana a təkə fok. Zek kà dak anan anà dō ahay nà, ndəlekeke. Matanan, bije a mənuko ataya ta njad way sa pa sabay. ¹² Pə dəba wa kutok, Yakob a sləne sa jəka ndaw inde sə sukom à Misra nà, a slan bije a mənuko ataya tã saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama'am sə azla a tinen à Misra. ¹³ Ta ma mə slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kə dəkak anan anan zek anà mərak anahan ahay. Matanan Firawna dukwen kə sənək zahav ana Yusufu ahay kutok. ¹⁴ Pə dəba anahan a wa, Yusufu a slan dō saa nay anan ahay bəbay anahan Yakob tə zahav anahan aya təkə. Tinen sa nay pə daliyugo sə Misra ata nà, abaslay a tinen a nə kwa kuro cuwbe nga dāra. ¹⁵ Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pə dəba anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tə bije a mənuko ataya təkə. ¹⁶ Ta zla saa la atan à Sikem pə daliyugo sə Kanana, à jəvay ana Ibərahima sə sukom pə zahav ana Hamor wa ata awan.

¹⁷ «À alay aday 'am a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata i təra, i i sla bəse coy nà, zahav a mənuko Isəra'ila ahay a ma nga sə wasay pə daliyugo sə Misra ata awan. ¹⁸ Aday Misra ahay ta daf uda bahay hinen,

əna bahay a wiya ata a san Yusufu bay. ¹⁹ Anga nan, a ga wurwer pə bije a mənuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bəlaray tã lar anan wan a tinen ndəlebebe aya aday tã mac. ²⁰ A alay ata ite, tə wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbərom, leftekəre. Ta gan nga àga bəbay anahan ù doh way sə kiya maakan ahay. ²¹ Pə dəba anahan a wa, ta zla anan, tə mbəsak anan pa 'am zlander. Əna dəna a bahay ata a tan à nga, a zəba anan, a dədok anan agay kawa wan si zek anahan wahan. ²² Musa nà, à alay a winen sa har àga bahay ata nà, kə tətakak anan asan way sə Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way dukwen tə məgala re.

²³ «Ava ana Musa a ga kwa kuro fudō nà, a jalay sa zla saa can ide anà dō sə zahav anahan Isəra'ila ahay. ²⁴ Winen a tan à nga anà dō sə Misra inde, winen apan i ga anan alay tu dō sə Isəra'ila ahay. A zla sa man zek anà dō anahan ata, bəskol winen vad anan dō sə Misra ata məsinde awan. ²⁵ Musa a bayak nà, Isəra'ila ahay ti san Mbərom i tam atan tə alay anahan. Əna dō anahan ataya tə sənək bay. ²⁶ Sidew a asa a tan à nga anà dō anahan Isəra'ila ahay cew tinen apan ti vad zek. Anga nan, a təkər anan sə ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Məndala uno ahay, aday kwanay nə tə mərak ahay asanaw, ki vadən zek nà, angamaw?” ²⁷ Aya əna, dō sə jugwar 'am ata a kadan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw? ²⁸ Bina, a nak sa vad nen kawa iken sa vad anan dō sə Misra avad ata re daw?” ²⁹ Musa a sləne 'am ata cəna, a haw way anahan pə daliyugo sə Madiya saa njahay à man ata kawa mədurlon. Pə dəba wa, a njad wan mungol aya cew à man ata re.

³⁰ «Pə ava anahan a kwa kuro fudō ata nà, maslay a Mbərom a kan ahay zek ù uko sə vərəgaz wa à man sa saf bəse tə bəzlom sə Sina. ³¹ Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a hədek apan

saa zəzor anan. Əna Mbərom Ba Məduwen a jan ahay, a wa: ³² “Nen nà, Mbərom ana bije anak ahay. Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku aday Mbərom ana Yakob.” Musa a sləne 'am ata cəna, a ma nga pə ajəjar kwaslkwaslkwasl. A rihe nga ù vo, a nan sə canan sabay fok. ³³ Mbərom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan təkarak à saray wa, bina man a iken sə tavay uda ata nà, man cəncan awan. ³⁴ Ayaw, Musa, nen nə sənək pə dəcə ana dō uno ahay sa ga pə daliyugo sə Misra, nə slənek adəma way a tinen awan. Anga nan, nə dazak ahay həna nà, sa naa təmay atan ahay. Həna ni slan iken, ma à Misra asa.†”»

³⁵ «Musa ata nà, Isəra'ila ahay tə larak anan, anga 'am a tinen sa jan “Wayə sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbərom kə gəbək anan, kə tərək anan bahay awan, dō sa tam dō a re. A walay anan tə alay ana maslay anahan sa kan zek ù uko sə vərəgaz inde ata awan. ³⁶ Musa nà, a təmay atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bəlay sə ngaman Bəlay Dəzdəz ata, aday ava kwa kuro fudō à saf inde re.

³⁷ «Musa ata asa re kà jak anan anà Isəra'ila ahay, a wa: “Mbərom i naa slənək ikwen ahay dō maja'am anahan hinen kawa nen à wulen ana dō sə zahav a kwanay ahay wa.‡”

³⁸ Aday à alay a bije a mənuko ahay tinen mə halay nga à kiβe pə pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à Musa pə bəzlom sə Sina. Musa kə tərək dō a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa, aday a mak uko anan 'am ataya awan.

³⁹ «Aya əna, bije a mənuko ataya tə ngəmak sə təmahan anan 'am ana Musa bay, tə larak anan. Ta gan may adəka nà, sa ma à Misra bu-

gol. ⁴⁰ Anga nan, ta jan anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a manay ahay, aday mi bar nà, mi daf anan pa 'am wa. Bina Musa sə dōwan a anan sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma san sa tan à nga nə maw bay.*” ⁴¹ Natiya, tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay mivel anga mer su way a tinen ata awan. ⁴² Aya əna, Mbərom a mbəsək atan à alay anahan wa sənday, aday tē dəfan apan anà mawuzlawazl ahay. Kə tərək kawa ana dō maja'am a Mbərom sa ja apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:

“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf inde way sə ava kwa kuro fudō ata nà,
kə wislen uno way dāw, kə viren uno way dāw?

Kə viren uno awan bay fok.

⁴³ Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə ngaman Molok ata awan,
aday kə taviken anan mawuzlawazl sə pəra a kwanay sə ngaman Refan ata re.

Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a kwanay anga sə həran atan nga.

Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a anan wa,
ti ra kwanay dəren pə Babila wa re.†”

⁴⁴ «À alay a bije a mənuko ahay à kiβe ata nà, ta taa gəba anan jawjawa sə mazlaβ a Mbərom. Tə ndakay anan nə uwek, kawa ana Mbərom sə dakan anan minje awan anà Musa ata awan. ⁴⁵ Pə dəba anahan a wa, atə Yosuwə tə bije a mənuko ahay ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazlaβ a Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə zəba anan alay. Dō sə daliyugo ataya nà, Mbərom kə rəzlk atan. Bije a mənuko ataya ta pak atan

‡ 7:34 Ca pə Gurtaaki 2.14 - 3.10. § 7:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15. * 7:40 Ca pə Gurtaaki 32.1, 23. † 7:43 Ca pə Amos 5.25-27.

pə daliyugo ata wa. Matanan, jaw-jawa sə mazlaḅ a Mbərom ata inde à Kanana dezl ahay pə alay ana bahay Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.

⁴⁶ «Bahay Dawuda a nà, kə tərak ləliwe ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a cəce cəved' aday à ndakan doh anà Mbərom ana Yakob. Əna Mbərom kə varak anan cəved' sə ndakay doh ata bay. ⁴⁷ Saa han doh ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.

⁴⁸ «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga mburom i njahay ù doh su do zəzen a sə ndakay ata bay. Kawa ana do maja'am a Mbərom sa ja, ⁴⁹ Mbərom a wa:

“Bagəbaga mburom kə tərak man sə njahay sə bahay uno.

Aday daliyugo dukwen, man sa daf saray uno re.

Bina, ki i ndiken uno tədə nà, doh sa ma ite anaw?

Man aday ki viren uno tədə sə njahay uda ata nə ahaw?

⁵⁰ Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà, nen a bidaw?†”»

⁵¹ Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Kwanay nà, do rawraw aya pa 'am a Mbərom kawa do sə pəra ahay. Bina kə ticen anan mivél a kwanay, kə rəden anan sləmay a kwanay, anga aday kə slənen 'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə dəfan apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay kawa bije a kwanay ahay.

⁵² Bina, abay do maja'am a Mbərom a wura aday bije a kwanay ahay ta gak anan alay bay anaw? Tə vədak anan do maja'am a Mbərom aya sə dakan atan anan ahay anay ana do maslan anahan a didek ata awan. Aday do maslan anahan a didek ata a dəzley ahay ta nga anahan a dukwen, ki gen apan daf, kə vəden anan re. ⁵³ Kwanay nà, kə təmihen anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay ana maslay anahan ahay ata awan, əna kə ngəmen sə dəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

† 7:50 Ca pə Esaaya 66.1-2.

⁵⁴ Do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya tə sləne 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a cəban atan nə ndəlekeke, ta ga apan mivél tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. ⁵⁵ Aya əna, Etiyen nà, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca ide à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. ⁵⁶ A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday Wan su Do dukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

⁵⁷ Do sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəday a sləmay a tinen ahay, anga aday tē sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kad apan. ⁵⁸ Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Do sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday à ban atan apan.

⁵⁹ A alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nà, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nà, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.»

⁶⁰ A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəba ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8

¹ Avad' Etiyen ata nà, kə zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu do a Yesu ahay

Ta pac ata kwayan'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu do a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsalima inde. Tinen a fok ta ta 'am à Urəsalima wa. Ta haw à wulen su doh sə kibe sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsalima nà, do maslan a Yesu ahay vərre coy. ² Do sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tə yimak anan dukwen tə mindel. ³ Aya əna, Sol sə dowan ata nà, a ma nga sə pəslay

anan do a Yesu ahay nə jiga awan. A zla nà, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay do sa daf nga pə Yesu ahay, uwar tə mungol aya təkə fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

⁴ Do a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə dəkay anan ləbara a Yesu à man a tinen sa bar ataya fok. ⁵ Filip nà, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. A man ata kutok, a dəkay anan 'am a Yesu Almasihu anà do ahay. ⁶ Do sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nə lele, anga tə slənek 'am anahan, aday tə canak anan anà way anahan sa ga tə masuwayan aya ata awan. ⁷ Setene ahay ta nak ahay à do ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tə məgalak awan. Do mə təra à məndak aya tu do vədal aya bayak a tə mbərak re. ⁸ Matanan, ataslay mivel inde bayak a à wulen su doh sə Samariya ata awan.

⁹ Natiya, à wulen su doh ata inde nà, dowan a inde tə ngaman Simon. Dowan ata nà, maram awan, kà gak mer su way sa gan masuwayan anà do sə Samariya ataya tə mindel, aday a wa winen nà, do məduwen awan. ¹⁰ Do ataya fok, do mətawak aya tu do zlile aya təkə, tə varan zlangar anà dowan ata, ta sa ja nà: «Winen nə məgala a Mbərom sə ngaman Məgala Məduwen a ata awan.» ¹¹ Kə njahak nə bayak awan, Simon sə dowan ata, winen apan i gan masuwayan anà do ahay bayak a ti mer su way sə kəlen anahan ata awan. Anga nan, ta taa pəkan sləmay anà 'am anahan a nə lele tə mindel.

¹² Aya əna, Filip a zla à man ata kutok, a wazay anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ta sə bahay a Mbərom a nà, do ataya ta daf nga pə Yesu. Mungol tə uwar aya təkə fok ta ga baptisma. ¹³ Natiya Simon sə dowan ata dukwen kə dəkaf nga pə Yesu aday kà gak baptisma re. Winen gədek sa taa pərahan azar anà Filip

kwa aha fok, anga a canan anà mer su way a Filip sa ga ataya nà, ta gan masuwayan.

¹⁴ Natiya, do maslan a Yesu ahay à Urəsalima tə sləne sa jəka do sə Samariya ahay tə dəkaf nga pa 'am a Mbərom ata nà, ta slan atə Piyer tə Yuhana à man a tinen. ¹⁵ Do a cew ataya tə dəzle à Samariya nà, ta gan amboh anà Mbərom aday à varan Apasay anahan Cəncan a anà do sə Samariya ataya awan. ¹⁶ Do ataya ta ga baptisma nà, tə sləmay a Yesu Almasihu dəkdek, bina tə njadək Apasay Cəncan ata fan bay. ¹⁷ Matanan, atə Piyer tə Yuhana ta ga amboh sə dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a dazay patan kutok.

¹⁸ Simon sə dowan ata a ca apan do sa daf nga pə Yesu ahay tə njadək Apasay Cəncan a à alay ana do maslan ahay sə dəfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nà, a gəba dala sə varan anà atə Piyer tə Yuhana, ¹⁹ a jan atan nà: «Viren uno məgala ata ite! Ata aday nen nə njadək məgala ata nà, ni mba apan sa daf alay pa nga su do aday à njad Apasay Cəncan a ite.»

²⁰ Aya əna Piyer a mbədahan apan ite, a jan nà: «Kak sə matanan cukutok nà, kə lize tə dala anak a təkə, bina iken kə jalay nə ki mba apan sə sukom məgala a Mbərom sa var ta 'am kəriya ata asanaw! ²¹ Matanan, iken nà, ki mba apan sə japay tə manay sabay fok, anga mivel anak a aday nà, winen didek a pa 'am a Mbərom bay. ²² Iken həna adəka nà, mbədahan ləen anà ines anak. Cəce pə Mbərom wa aday hinahibay i pəsek anan way anak sə jalay matanan à mivel anak inde ata awan. ²³ Anga na ca apak nà, iken nə sədøk awan, aday huwan kà gak apak bahay jiga awan.»

²⁴ Simon sə dowan ata a sləne 'am ata cəna, a jan anà atə Piyer tə Yuhana nà: «Kem, gen anan amboh anà Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo həna ata à təro bay ite!»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, do maslan a cew ataya tə pərahan anan

azar sə dākay anan ləbara a Yesu anə dō ahay. Mer su way a tinen a ndav nà, ta ma way a tinen à Urəsalima, aday tinen apan ti dākay anan ləbara mugom a anə dō sə wulen su doh sə Samariya ahay re.

Filip tu dō sə Etiyopiya a inde

²⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, maslay a Mbərom Ba Məduwen a jan anə Filip nà: «Slabak, zla ta day sə dəlon pə cəved a sə slabak à Urəsalima wa sa zla à Gaza ata awan, dō ahay tə mbəsakak sa zla tə cəved ata awan.»
²⁷ Cəna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pə cəved ata kutok, a tan ayak à nga anə dōwan a inde winen Etiyopiya ahay, winen mə dədasl awan. Winen nà, dō məduwen awan, dō sa ba pə dala ana uwar sə ngaman Kandake, winen bahay sə Etiyopiya ahay ata awan. A zla à Urəsalima nà, saa həran nga anə Mbərom. ²⁸ Winen apan i ma pə dəba agay tə muta sə pəles awan, aday Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya inde apan, winen apan i jinge anan.

²⁹ Apasay a Mbərom a jan anə Filip nà: «Zla pə cakay ana muta sə pəles a tiya ata awan.»

³⁰ Cəna, Filip a hawan ayak azar anə muta sə pəles ata awan. A bənak anan ayak nà, a sləne nə dōwan sə muta sə pəles ata winen apan i jinge Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya. Filip a cəce panan kutok, a wa: «İken apan ki sləne way a iken sə jinge ata dəp dāw?»

³¹ Dō sə Etiyopiya ata a mbədahan apan anə Filip, a wa: «Ni mba apan sə sləne kəkəma aday mənəna dōwan sə duko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anə Filip aday à jənak ayak à muta inde sə njahay pə cakay anahan. ³² Natiya, way anahan a sə jinge à Deftere a Mbərom inde ata nə həna:

«Winen kawa təman aday tinen apan ti zla anan à man sə waslay way ata awan.

Aday kawa wan sə təman aday tinen apan ti gad panan sibœk dukwen a yam bay ata, matanan kə təbak anan 'am anahan sa yam bay re.

³³ Tə tərak anan à məndak, ta gak anan sariya tə cəved a bay, dōwan saa ja 'am sa wan sə kutov anahan dukwen, ibay fok.

Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo wa.*»

³⁴ Pə dəba anahan a wa kutok, dōwan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, duko anan ite aday: Dō maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a dāw? Kabay a ja nə pu dō hinen dāw?» ³⁵ Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a dakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. ³⁶ Tinen apan ti zla pə cəved nà, tə dəzle à man sə a'am. Dōwan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde həna asənə, ni ga baptisma a bay ike nà, angamaw?»

[³⁷ Filip a mbədahan apan, a wa: «Kak kə dəfak nga pə Yesu tə mivəl kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptisma acəkan.»

A mbədahan apan anə Filip nà: «Nə dəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

³⁸ Natiya, a tavay anan muta sə pəles anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

³⁹ Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəba anan Filip à man ata wa. Dōwan ata kə canak anan sabay fok. A pərahan azar anə cəved anahan sa zla tə ataslay mivəl a tə mindel. ⁴⁰ Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

9

Sol a daf nga pə Yesu pə cəved sə Damas

* **8:33** Ca pə Esaaya 53.7-8.

¹ A alay ata nà, Sol winen apan i pèrahan azar sè kətəbar anan dō a Bahay Yesu ahay ta sa ja nà i vad atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su dō sè gədan dongo anà way ahay anga Mbərom, ² a cəce panan à vinder dèrewel à alay inde, i varan anà dō sè lavan nga anà doh sè wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sè Damas inde ataya, aday tã san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kà tak anan à nga anà dō sè pèrahan azar anà cəved a Yesu ahay à Damas nà, kwa dō mungol awan, kwa dō uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsalima.

³ Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. ⁴ Cəna a slahay anan à məndak, aday a sləne agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?»

⁵ Sol a mbəda apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbəda apan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, dōwan a iken sè jugwar panan wa 'am ata awan. ⁶ Slabak, zla à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

⁷ Dō sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay slebərərre mənəna aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà dōwan bay. ⁸ Sol a slabak, a təba anan ide anahan ahay nà, a canan ide sabay, kə hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. ⁹ Luvon maakan fok, winen huof awan. Kà pak awan bay, aday kà sak awan bay re.

¹⁰ A Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman i cən sè zūbay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

¹¹ Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla àga Yudas, pə cəved sè ngaman “cəved mə tavay awan” ata awan. Kə cəce dōwan a inde, tə ngaman Sol, winen dō sè Tarsus, anga həna winen

apan i ga amboh. ¹² A cən sè zūbay inde a canan anà dōwan a sè ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a dəfan alay pa nga, aday à mba apan sè canan ide miza awan.»

¹³ Ananiyas ite a mbəda apan, a wa: «Bahay uno, dō ahay bayak a tə təkərek uno ləbara sa 'am a dōwan ata awan. Tu jo nà, kà gak anan alay bayak a tu dō anak ahay à Urəsalima. ¹⁴ Aday həna a nay ahay à man a anan ata nà, bahay sè gədan dongo anà way ahay tə vindek anan ahay dèrewel à alay inde, anga aday à ban anan dō sè hərək nga a anaya fok.»

¹⁵ Aya əna, Bahay Yesu a mbəda apan anà Ananiyas, a wa: «Iken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nà, nə walak anan su go mer su way anga aday i dakan anan sləmay uno anà dō sè pəra ahay tə bahay a tinen ahay, aday anà dō sè Isəra'ila ahay re. ¹⁶ Nen a ta nga uno awan ni dakan anan dəcə anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

¹⁷ Natiya, Ananiyas a zla àga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nà, a dəfan alay pa nga anà Sol ta sa jan: «Sol, mərək uno, sè slənay nen à man anak nà, Bahay Yesu, dōwan a sa kak zek pə cəved à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slənay nen nà, anga ide anak ahay tə təba, aday anga kà njad Apasay Cəncan awan.»

¹⁸ Kwayan'a cəna, awan a a slahay i ide ana Sol ahay wa, kawa sliper sè dombana, ide anahan ahay tə təba kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga baptisma. ¹⁹ Aday, a pa way sa pa, a njad məgala miza kutok.

Sol a wazay à Damas

Sol a njahay way sè luvon ahay mənəcək tə dō a Yesu ahay à Damas ata awan. ²⁰ Kwayan'a a dazlan sè wazay ù doh sè wazay sè Yahuda ahay, ta sa ja nà, Yesu nə winen Wan a Mbərom acəkan. ²¹ Dō sè sləne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, dōwan a anan nà, winen dō sa ga anan alay tu dō a Yesu ahay à Urəsalima ba? Aday həna a nay ahay

à man a anan nà, anga aday i ban anan dō sə həran nga anà Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anà bahay sə gədan dundo anà way ahay re ba?»

²² Aya əna, Sol a njad apan məgala sə wazan anà Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njənan ta sa ja nà, Yesu nə winen Almasihu. Do ataya ta mbak apan sə mbicen 'am bay jiya awan.

²³ A njahay pə dəba anahan a wa əngal nà, Yahuda ahay ta ma anan 'am i zek ahay anga aday ti vad anan, ²⁴ aya əna, Sol nə kə sənək apan. Luvon tə ipec fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba məsudoh sə wulen su doh ahay anga aday ti vad anan. ²⁵ Əna pə luvon a inde kutok, dō ana Sol ahay tə gəba anan à cəkarak inde, tə taray anan ahay uho tə libər à mufəlok sə dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urəsalima ata awan

²⁶ Ana Sol sə dəzle à Urəsalima nà, a gan may sə japay tu dō a Yesu ahay à man ata awan. Əna hərra dō ataya fok tə jəjaran, anga sa jəka tə didek a, winen nà, dō a Yesu re nà, tə təmahak bay. ²⁷ Aya Barnabas kutok, winen a zəba anan Sol, ta zla pi zek à man su dō maslan a Yesu ahay. Barnabas a dakan atan anan nà, Sol kə canək anan anà Bahay Yesu pə cəved sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu dukwen kə jak anan ahay 'am re. Aday dukwen, Sol kə dakak anan anan ləbara a Yesu anà dō ahay à Damas mənəna ajəjar.

²⁸ Natiya, a ban pə winen ata wa kutok, Sol a japay tu dō a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sə Urəsalima ta sə dakay anan ləbara ana Bahay Yesu mənəna ajəjar. ²⁹ Winen apan i ja 'am, i vad awiyaway tə Yahuda sa ja 'am sə Gərek ataya awan, əna tinen ite ta gan may sa vad anan. ³⁰ Matanan, dō a Yesu ahay tə sləne apan nà, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

³¹ Pə dəba anahan a wa kutok, dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya tə

Galile aday ta sə Samariya fok, tinen mə njahay a nà, à zay inde, dəcə inde sabay kutok. Tə varan məgala i zek ahay, tə həran nga anà Bahay Yesu pac pac, Apasay Cəncan a a man atan anan mivəl ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sə zəga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

³² Piyer nà, winen apan i zla kwa ta sə wura fok. Pə luvon a inde nà, a zla sa can ide anà dō a Yesu ahay à Lida. ³³ A man ata kutok, a tan à nga anà dowan a inde tə ngaman Aneyas, winen mə təra à məndək awan. Way sə ava jəmaakan, winen mə nahay awan. A mba apan sə slabək bay. ³⁴ Piyer a jan nà: «Aneyas, slabək! Yesu Almasihu kə mbərak iken. Fadəy anan man sə nahay anak.» Cəna, a slabək kwayan'a. ³⁵ Natiya, dō sə Lida tu dō sə Saron ahay fok tə canan anà way ata nà, ta daf nga pə Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabək anan Tabita à amac wa

³⁶ A Yafo nà, uwar a inde, tə ngaman Tabita, winen dō a Yesu. Tabita a nan sa ja nà, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sə Gərek. Uwar ata a taa ga nə mer su way lele aya awan, a taa man zek anà dō mətawak aya re. ³⁷ Pə luvon a inde, dəvac a ban anan Tabita, a mac. Tə banay anan məsinde awan, aday tə dəfək anan ayak ù doh à sewene inde.

³⁸ Wulen su doh sə Yafo nà, dərən pi zek wa tə wulen su doh sə Lida bay. Anga nan, dō a Yesu ahay à Yafo tə sənək apan Piyer nə winen à Lida, ta slan dō ahay cew à man anahan aday tã jan nà: «Kem, ənga haway əga manay bəse aday!» ³⁹ Piyer a sləne cəna, a zla tə tinen à Yafo.

Piyer a dəzle cəna, tə lagay anan ù doh à sewene pə cakay ana məsinde awan. Mədukway sə uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan kəlmije tə zana ana Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tə sifa mba ataya awan. ⁴⁰ Piyer a rəzlay anan ahay dō ahay uho. A dukwe gərmec aday a ga amboh. Coy, a

mbədə 'am pə məsinde, a jan: «Tabita, slabak!» Tabita a təba ide ngurret, aday a canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf. ⁴¹ Piyer a bənan alay, a man zek sə slabak. Pə dəba wa nà, a ngaman anà dō a Yesu ahay tə mədukway sə uwar ahay, a kan atan anan Tabita winen tə sifa awan.

⁴² Natiya, ləbara ata a ta 'am à wulen su doh sə Yafo inde fok, aday dō ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu. ⁴³ Piyer kə njahak à Yafo ata bayak awan, àga dōwan inde tə ngaman Simon, winen dō sə kəfad ambar.

10

Mbərom a kan anan way anà Korneliyus

¹ Dōwan a inde tə ngaman Korneliyus à wulen su doh sə Kaysariya, winen bahay sə suje ahay à wulen ana suje sə Italiya ahay. ² Winen tu dō su doh anahan ahay nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə dəfan apan anà Mbərom aday tə həran nga lele. A taa man zek anà dō mətawak aya awan, aday a taa gan amboh anà Mbərom.

³ Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə njamde maakan, Mbərom a kan anan way. A canan anà maslay a Mbərom njæk tə ide anahan. Maslay a Mbərom ata a nay pə cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»

⁴ Korneliyus a canan anà maslay a Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbədəhan apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»

Maslay a Mbərom a mbədəhan apan ite, a wa: «Mbərom kə slənek amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà dō mətawak a ataya awan. Ka zlak anan à nga à Mbərom, kə mbədəkek iken à nga wa bay. ⁵ Həna nà, slan dō ahay à Yafo, tá saa ngaman ahay anà dōwan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. ⁶ Winen àga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen dō sə kəfad ambar. Doh ana dōwan ata nə pa 'am sə bəlay.»

⁷ Maslay a Mbərom ata a zla way anahan kutok nà, Korneliyus a ngaman anà dō si mer su way anahan ahay cew tə apan suje anahan kərtek, winen dūkwən, dō sə dəfan apan anà Mbərom lele. ⁸ Korneliyus a jan atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan à Yafo saa ngaman anà Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anà Piyer

⁹ Sə sidew a nà, à man ipec inde, dō a Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo. Əna, Piyer a ján pə zlukwad saa ga amboh. ¹⁰ May a dazlan sa han apan. Anga nan, a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay way. ¹¹ A ca ide à mburom nà, bagəbaga mburom nə mə təba awan, aday awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudō fok, aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo. ¹² A zana ata inde nà, a canan anà gənaw ahay tə saray aya fudō fudō cara cara fok, pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə məvuhom sa nga mburom ahay.

¹³ Piyer a sləne dūngo a a jan ahay, a wa: «Piyer, slabak! Gədan dūngo aday kà rac.»

¹⁴ Piyer a mbədəhan apan, a wa: «A'ay, Bahay uno. Kula na pak way ma ga mənjadak a aday mə gafay 'am aya bay.»

¹⁵ Piyer a sləne dūngo ata asa, a wa: «Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay!»

¹⁶ Awan ata kə mak ahay apan nà, saray maakan, aday zana ata a ma à mburom tətah kutok.

Piyer a zla àga Korneliyus

¹⁷ Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa ja nə maw?» A alay ata ite, dō maslan ana Korneliyus ataya tə njadək anan doh ana Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh. ¹⁸ Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer

nà, winen inde à gulom su doh a anan ite daw?»

¹⁹ Piyer nà, deenzen'e winen apan i jalay pə way ana Mbərom sa kan anan ata mba. Aya əna Apasay a Mbərom a jan: «Do ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay iken. ²⁰ Dazay kwayan'a, kâ sa jalay awan anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay nà, nen awan.»

²¹ Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a jan atan: «Dowan a kwanay sə pəlay ata nà, nen awan. Ki jen nə maw?»

²² Tə mbədahan apan: «Sə slənay ahay manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje ahay. Winen do didek awan, aday a dəfan apan anà Mbərom lele re. Yahuda ahay fok ta san apan zle winen do lele awan. Maslay a Mbərom cəncan a a jan nà, â ngamak ayak àga winen aday i saa sləne 'am anak saa jan ata awan.»

²³ Piyer a təma atan, a varan atan man sə nahay.

Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu do a Korneliyus ataya, aday tə azar su do a Yesu ahay à Yafo kutok. ²⁴ A anjahay sidew kərtek anahan awan, tə dazle à Kaysariya kutok. Korneliyus nà, ba kə gərak anan do anahan ahay ta car anahan ahay sa ba anan gərekke agay. ²⁵ A alay a Piyer sə dazlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a dukwen gərmec u vo, a həran nga. ²⁶ Aya əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen do zənnen a re asanaw?»

²⁷ Tinen apan ti kad' bala hus ta zla pi zek à gulom su doh. A man ata nà, Piyer a tan ayak à nga anà do ahay bayak a mə halay nga aya awan.

²⁸ A jan atan, a wa: «Kə sənən apan zle, manay Yahuda ahay, sə japay tu do kabay sa zla àga do aday winen Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay kə gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom kə đakak uno anan way həna aday nà ca pə kuwaya nà, do mənjadak a kabay do mə gafay 'am

a sabay. ²⁹ Anga nan, həna nə nga-mak ikwen ahay apan pə angamay a kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki jen nə ma kutok anaw?»

³⁰ Korneliyus a mbədahan apan, a wa: «Kà gak way sə luvon maakan ahay, nen apan ni ga amboh, kəslsla à alay a həna anan inde sə suko u doh uno. A alay ata kutok, dowan a ma pak zana a wuted' ike ata a tavay pa 'am uno, ³¹ u jo, a wa: “Korneliyus, Mbərom kə slənek anan amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà do mətawak aya ata awan. ³² Həna nà, slan do ahay à Yafo, tã saa ngaman ahay anà dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. Winen àga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.”

³³ Anga nan, nə slənak ayak do sə ngamak ahay bəse, aday suse ka nak ahay acəkan. Aya kutok, manay a fok mə halak nga pa 'am a Mbərom həna, ma gan may sə sləne way ana Bahay a mənuko a sa gan may kâ jan umo ata awan.»

Wazo a Piyer

³⁴ Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am kutok, a wa: «Həna nà, nə sənək Mbərom a gəzla anan do ahay pi zek wa sabay kutok. ³⁵ Kwa abay à ga nə iken zahav wura wura fok aday kə həran nga anà Mbərom, ka gak mer su way lele fok cəna, ki zlan à nga anà Mbərom. ³⁶ Kə sənən apan zle, Mbərom a slənay ahay ləbara anahan nà, anà Isəra'ila ahay. A đakan atan anan ləbara mugom a sə zay sa nay tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay ana do ahay fok kəzlek. ³⁷ A dazlan ahay nə kwa pə ana Yuhana sa jan anà do ahay nə tã ga baptisma ata wa. Kwanay kə sənən pə way a sə təra pə dəba anahan a wa, pə daliyugo sə Galile, aday pə daliyugo sə Yahudiya. ³⁸ Yesu, do sə Nazaratu ata nà, Mbərom kə varak anan məgala tə Apasay Cəncan awan. Kà zlak kwa ta sə wura fok, kə gak mer su way lele aya awan, kə mbərak anan do

ahay aday setene ahay sa ban atan ataya fok, anga Mbərom winen inde tə winen.

³⁹ «Sə side anan mer su way anahan sa ga à Urəsalima aday pə daliyugo sə Yahuda ahay a anan fok nə manay aya awan. Ta vad anan ta sə laway anan pə dədom mə zləngad awan. ⁴⁰ Cəkəbay, pə luvon maakan sə amac anahan ata nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə wa. Kà kak anan zek anà dō ahay, ⁴¹ əna anà dō ahay so bay. Kà kak umō zek anà manay dō a Mbərom sə walay kwakwa sə side ləbara anahan ahay. Manay dukwen, ma pak way, ma sak way pə kərtek a tə Yesu pə dəba sə aslabakay anahan à məkə wa. ⁴² A jan umō nà, mē wazay anan ləbara mugom ata anà dō ahay, mā ja nà, Mbərom a daf saa gan sariya anà dō ma mac aya tu dō sə uho ahay fok nə winen. ⁴³ Dō maja'am a Mbərom ahay fok ta ja nə 'am anahan awan, ta wa: “Kuwaya dōwan a kə dafak apan nga nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ahay, anga məgala sə sləmay anahan awan.”»

Do su kon azar aya tə njadək Apasay Cəncan awan

⁴⁴ Natiya, à alay a Piyer winen apan i ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay pu dō sə sləne wazo anahan ataya fok. ⁴⁵ Yahuda ahay à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay aday ta nay tatə Piyer jiya ataya, way ata a ma nga sa gan atan masuwayan, anga cəkəbay dō su kon azar aya dukwen, Mbərom kə varak atan cəved sa njad Apasay Cəncan a re! ⁴⁶ Bina, tə sləne bine siwaw nà, tinen apan ti ja 'am ta 'am a aday dōwan a san bay ataya awan, tinen apan ti həran nga anà Mbərom. Anga nan kutok Piyer a wa: ⁴⁷ «Dō a anaya ta njad Apasay Cəncan a nə kawa ana mənuko sa njad ata re. Dōwan a saa jəka tā njad sa ga bap-tisma bay ata nà, wayaw?» ⁴⁸ Natiya kutok, a wa tā gan atan bap-tisma tə sləmay ana Yesu Almasihu. Pə dəba anahan a wa nà, Korneliyus a cəce Piyer à njad sə njahay tə tinen luvon ahay əngal ite.

11

Piyer a təkəren anan ləbara sə way sə təra à Yafo ata anà dō sə Urəsalima ahay

¹ Dō maslan ahay tu dō a Yesu ahay kwa aha pə daliyugo sə Yahudiya ataya tə slənek kwa dō su kon azar aya dukwen tə təmahak 'am a Mbərom re. ² Natiya, Piyer a zla à Urəsalima kutok nà, dō a Yesu aday tinen Yahuda ahay ataya ta man anan mungok, ³ ta wa: «Iken ka zla àga dō sə pəra ahay aday ka pak ahay way sa pa pə kərtek a tə tinen jiga nə angamaw?»

⁴ Piyer a təkəren atan anan 'am ata, kwa pa sə dazlan a wa jiga fok cərah lele, a wa: ⁵ «À alay a nen à Yafo nà, nen apan ni ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay masuwayan sə way à cəen sə zūbay inde. Nə canan anà awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudō fok, aday winen apan i dazay ahay à man ata wa pə cakay uno. ⁶ Nə zəzor anan lele nà, nə canan anà gənwah ahay, way sə kiβe ahay, way sa zla tə kutov ahay, tə məvuhom sa nga mburom ahay tinen uda fok.

⁷ «Nə sləne agungol sa 'am a ndəray ahay, u jo ahay nà: “Piyer, slabak! Gədan dūngo, aday kà rac.”

⁸ «Aday nen nə mbədahan ayak apan, na wa: “A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay, anga way mənjadək aya kabay way mə gafay 'am aya nà, kula kə sələmak à 'am uno bay.”

⁹ «Nə sləne agungol sa 'am ata u jo ahay mə slala cew awan, a wa: “Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay.”

¹⁰ Awan ata kà mak uno anan ahay 'am ata saray maakan, aday pə dəba anahan a wa gwedere ata a ma anan way anahan à mburom tətah.

¹¹ «À alay ata kutok, dō ahay maakan ta zlak ayak à man uno a sə njahay ata awan. Tə slənak atan ayak à Kaysariya wa. ¹² Apasay a Mbərom u jo nà, nà zla tə tinen jiga awan, à su go gərwecwec bay. Dō a mbərka həna anaya tə pəruho azar àga dōwan

a inde. ¹³ Dowan ata a jan umo, a wa a canan anà maslay a Mbərom a slərak ayak ù doh anahan, a jan nà: “Slan do ahay à Yafo pə dōwan a inde tə ngaman Simon Piyer, à nay ahay àga iken. ¹⁴ Piyer sə dōwan ata i naa jak 'am sa tam iken tu dō su doh anak aya təkə fok.”

¹⁵ «Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay patan kawa anahan sə dazay ahay puko kurre ata re. ¹⁶ Matanan, na may anan ahay 'am ana Bahay a nuko ma ja kurre ata, a wa: “Yuhana kà gak anan baptisma anà dō ahay tə 'am, əna Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan ata awan.” ¹⁷ Matanan kutok, Mbərom kə varak atan Apasay Cəncan awan, kawa anahan sə varak uko ata, à mənuko dō sa daf nga pə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà, nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom pə way anahan sa gan may sa ga ata tətə dāw?»

¹⁸ Do ataya tə sləne anan 'am a Piyer ata cəna, ta mak anan anan mungok sabay, aday tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Mbərom kə varak anan cəved anà dō su kon azar aya aday tã yam pə ines a tinen ahay, tã njad sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sə Antakiya

¹⁹ Pə dəba sa vad anan Etiyen ata wa nà, bahay sə Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu dō a Yesu ahay tə mindel. Anga nan, azar su dō a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsalima wa, ta zla kwa pə daliyugo sə Finikiya tə Kiprus aday à wulen su doh sə Antakiya. A alay a tinen apan ti zla ata nà, tə dakan anan ləbara a Yesu nə anà Yahuda ahay dəkdek. ²⁰ Əna azar su dō a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tə Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tə dakan anan ləbara mugom a pə Bahay Yesu anà dō aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. ²¹ Do ahay bayak a tə dafak nga pə Bahay Yesu, tə təmahak sə pərahan azar, anga

məgala a Mbərom a ga mer su way ù dō sə dəkay anan ləbara ataya inde.

²² Natiya, dō a Yesu à Urəsalima ataya tə sləne ləbara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. ²³ Barnabas a dəzle à Antakiya kutok, a taslay mivél, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kà kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan məgala aday tə pərahan azar à Bahay Yesu tə didek awan, aday tə mivél kərtek a re. ²⁴ Barnabas nà, winen dō lele awan. Winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan, aday a daf nga pə Yesu tə mivél kərtek awan. Matanan, dō ahay bayak a tə dafak nga pə Bahay Yesu.

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. ²⁶ A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tə Sol ta ga pi zek tu dō a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà dō ahay bayak awan. A man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà dō a Yesu ahay nə dō ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

²⁷ A alay ata ite nà, dō maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsalima wa à Antakiya. ²⁸ Dowan inde kərtek à wulen a tinen ata tə ngaman Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mivél inde, aday a slabak sə dəkay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. ²⁹ Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ban 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə məgala anahan wa fok, aday sa man anan zek anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. ³⁰ Pə dəba anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ban ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tə Sol saa varan dala ata anà məced sə egliz ahay kutok.

12

Dəce su dō a Yesu ahay kə zəgahak

¹ A alay ata nà, bahay a sə ngaman Hiridus ata a ban anan dō a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tə mindel. ² A jan anà dō ahay tâ vad anan Yakuba, mərak ana Yuhana tə maslalam. ³ A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a tərà nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlambar a bay ata awan. ⁴ A ban anan nà, a daf anan ù doh sə dangay, a jan anà suje ahay tâ ba anan lele. Suje ahay ite, tə gəzla zek fudō fudō, saray fudō. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə dō ahay fok pə dəba sə azar uko sə Pasəka wa. ⁵ Matanan, Piyer ma ban a à dangay, əna dō a Yesu ahay dukwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tə mindel anga Piyer a re.

Masley a Mbərom a təmay anan Piyer ù doh sə dangay wa

⁶ Sə luvon a aday idē i cəde nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ban a tə calalaw ahay cew re. Suje aya inde dukwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. ⁷ Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyjay a dav ù doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dang-wazl anan Piyer, a pədek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tə pəsak zek, tə slahay à alay a Piyer wa. ⁸ Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwad zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanən cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwad anan zana anak, aday zlumo.» ⁹ Ta nay maya tə Piyer hus ahay uho ù doh sə dangay wa. Əna way ata a tərən nə kawa cən a zəban, bina kə sənək sa jəka dīdek a ata bay. ¹⁰ Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan, tə takasay man sə suje mə slala cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəslom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təba zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay

uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə məgəzləga cəved cəna, maslay a Mbərom ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

¹¹ Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənək dīdek a kutok! Cəkəbay Bahay a nuko kə slənək maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tū go ataya wa fok re.»

¹² A san anan way a sə tərən ata lele cəna, a zla àga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Dō ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan. ¹³ Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan dōwan a awan. ¹⁴ A sləne dūngo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivəl bayak a tə mindel, əna kə mbədəkek anan à nga wa sə təba anan məsudoh. A zla saa jan anà dō ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

¹⁵ Tə mbədəhan apan, ta jan: «Nga a vawak daw?»

Əna a jan atan nà: «Tə dīdek a nà, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kak matanan acəkan nà, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

¹⁶ Əna Piyer kə mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təban ayak wa məsudoh, tə canan anà Piyer cəna, a gan atan masuwayan. ¹⁷ A kan atan ayak alay anga aday tâ saa bəbal awan bay. A dakan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkəməw ata awan. A jan atan, a wa: «Jen anan 'am anà atə Yakuba tu dō azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

¹⁸ Idē a cəde cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a tərà nə maw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan. ¹⁹ Hiridus a wa tē pəlay anan, əna tə njadək anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anà suje ataya, a wa tâ vad atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

²⁰ Hiridus a ga mivel pu do sə Tirus tə Sidon ahay fok. Tinen ite, tə halay nga, ta zla saa kađay bala tə winen awan. Ta lah sə mbəđahan alay anà 'am tə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəba anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen tə winen. Anga do a tinen ahay tə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

²¹ Luvon ana Hiridus a sa đaf ata a dəzley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. ²² Do ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə do zənnen a bay, mbərom!» ²³ Natiya, maslay a Mbərom a a dəcən à Hiridus tə dəvac, anga kə hərak anan nga anà Mbərom bay. Asan ahay tə wahan i zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

²⁴ 'Am a Mbərom nə, a ta 'am, aday do a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

²⁵ Atə Barnabas tə Sol ite nə, ta ndav anan mer su way a tinen à Urəsalima wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

13

Do a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas tə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

¹ A wulen su do a Yesu ahay à Antakiya nə, do maja'am a Mbərom ahay inde tu do sə tətakan anan 'am a Mbərom anà do ahay inde. Do ataya nə, atə Barnabas, Simiyon tə ngaman wan dədədem, Lukiyus do sə Siren, Manahen dowan a ta har maya tə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday tə apan Sol kutok. ² Pac a inde tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilen uno atə Barnabas tə Sol anga mer su way a nen sə ngaman

atan apan ata awan.» ³ Ta ga sumaya, ta gan amboh anà Mbərom lele cəna, tə dəfan alay pa nga anà atə Barnabas tə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas tə Sol tə wazay à Kiprus

⁴ Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan anan atə Barnabas tə Sol. Ta zla à Selewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à bəlay inde ata awan. ⁵ Tə dəzle à Salamiya nə, tə wazay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa man atan zek.

⁶ Tə takas kon ata nə, tə dəzle à wulen su doh sə Pafos. A man ata ta tan à nga anà dowan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Dowan ata nə, Yahuda ahay, aday a wa winen do maja'am a Mbərom. Əna cəkəbay winen maram awan. ⁷ Bar-Yesu ata nə, winen car ana Sergiyus Pawlus, guverner sə Kiprus ata awan. Guverner ata dukwen, do ma san way a tə mindel. A ngaman anà atə Barnabas tə Sol əga winen awan, anga a nan sə sləne 'am a Mbərom.

⁸ Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan guverner à təra do a Yesu bay. ⁹ Əna Sol sə ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay Cəncan a, a zəzor anan dowan ata, a wa: ¹⁰ «Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anà do ahay fok nə tə mungwalay, a nak sa ga vərəm tə way didek aya fok. Kə pəlay sə mbəda anan didek a Bahay Mbərom à təra 'am sə mungwalay hwiya nə angamaw? ¹¹ Həna Bahay Mbərom i kəta iken. Ki hurof, alay a mənjoek ki canan anà jiyjay sa pac bay.»

Cəna, Bar-Yesu sə dowan ata, kə hurfok acəkan, takəđimbom, a canan anà way ahay sabay. A pəlay do sə bənan alay agay.

¹² Guverner a ca pə way a sə təra ata cəna, a đaf nga pə Yesu, anga atətak way sa 'am a Bahay Yesu a gan ma-suwayan.

Pol a wazay à Antakiya sə Pisidiya

¹³ Atə Pol tu dō anahan ataya, ta ján à kwalalan inde à Pafos, ta zla à Perge pə daliyugo sə Pamfiliya. Yuhana sə ngaman Markus re ata nà, a mbəsak atan, a ma way anahan à Urəsalima. ¹⁴ Tinen ite tə slabak à Perge wa, ta zla à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya. Pə luvon sa man uda nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə njahay à man ata awan. ¹⁵ Pə dəba sə jinge Deftere sə Tawrita tə Deftere su dō maja'am a Mbərom ahay wa nà, dō sə lavan nga anà doh sə wazay ahay ta jan anà atə Pol nà: «Mərak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde sə varan məgala anà dō ahay nə, ká naa jen.»

¹⁶ Pol a slabak, a cakaf alay aday dō ahay tá pak sləmay, a jan atan, a wa: «Isəra'ila ahay pi zek tu dō su kon azar aya sə həran nga anà Mbərom ataya awan, pəken uno sləmay aday!

¹⁷ «Mbərom ana Isəra'ila ahay sə həran nga ata nà, kə walak anan bije a mənuko ahay. Kə hərak anan Isəra'ila ahay à alay a tinen à Misra ata awan, aday a təmay atan à Misra wa tə məgala anahan məduwen awan. ¹⁸ Kə səmak anan à anjahay a tinen à kiβe ava kwa kuro fudō. ¹⁹ Kə lizek anan bahay ahay cuwβe pə daliyugo sə Kanana wa, aday a varan anan kon ata anà dō anahan ahay kutok. ²⁰ Way ata fok a təra nà, i ga ava səkat fudō tə kwa kuro dāra (450). Pə dəba wa kutok, Mbərom kə varak atan ahay bahay nga ahay hus ahay alay ana dō maja'am a Mbərom Samiyel.

²¹ «Pə dəba anahan a wa asa tə cəce bahay pə Mbərom wa, a varan atan Sol wan ana Kis, dō sə zahav ana Benyamin. Kə njahak bahay a ava kwa kuro fudō. ²² Mbərom a lar a wa Sol nà, a daf uda Dawuda, a ga bahay. Mbərom a ja pə Dawuda, a wa: “Na ca pə Dawuda wan ana Yisa nà, kə zlak uno à nga, i ga way su zlo à nga ahay fok re.”

²³ «Pə slala ana Dawuda ata kutok, Mbərom a varan anà Isəra'ila ahay dō sa tam dō kawa anahan sə zlapay

anan kwakwa ata awan. Dowan ata nà, winen Yesu. ²⁴ A alay a Yesu kə dazlak anan anà mer su way fan bay ata nà, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay kə wazak anan anà Isəra'ila ahay fok tə mbəda 'am pə Mbərom, tə mbədahan ləen anà ines ahay, tá ga baptisma. ²⁵ Yuhana ata i sa ndav anan mer su way anahan kutok nà, a jan anà dō ahay, a wa: “A ga pikwen nà, nen wayaw? Nen dō a kwanay sa taa ba ata bay. Dowan a inde i nay ahay à dəba uno wa mba. Dowan ata dukwen, na slak kwa sə pəsakan anan libe sə təkarak anahan bay.”»

²⁶ Pol a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Mərak uno ahay, zahav ana Ibərahima pi zek tu dō su kon azar aya sə həran nga anà Mbərom ataya, Mbərom a slənay ahay ləbara sə dəkay anan, a tam nuko nə kəkəmwaw ata nà, anà mənuko awan. ²⁷ Dō sə Urəsalima tə məcəd a tinen ahay ta taa jinge 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay nə pac pac pə luvon sa man uda awan. Əna tə sənək Yesu a nə winen dō sa tam dō bay. Aday dukwen, à alay a tinen sa gan sariya anà Yesu ata nà, ta gak kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja ataya awan. ²⁸ Kwa abay á ga nə ta tak anan à nga pə ines a təde sa vad anan apan ata bay dəp nà, ta jan anà Pilatu nà, á vad anan. ²⁹ Ta ndav anan sa gan kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ataya fok nà, tə dazay anan pə dədom wa, tə dəfak anan ayak à jəvay inde. ³⁰ Əna Mbərom a pədəkey anan à wulen su dō ma mac aya wa. ³¹ Luvon ahay bayak awan, winen apan i kan zek anà dō anahan a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan ahay à Galile wa hus ahay à Urəsalima. Tinen dō sə side anan à wulen sə Isəra'ila ahay inde kutok.

³² «Manay nà, ma nak ikwen anan ahay nə tə ləbara mugom ata awan, kawa sa ja nà, way a Mbərom sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ataya nà, ³³ kə gak uko anan anà mənuko, wan a tinen ahay, ta sə slabakay anan ahay Yesu a məke wa.

A tēra kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa:
“Iken nē wan uno.

Biten nē tērak bēbay anak.*”

³⁴ «Mbērom a slabakay anan à mēke wa aday i mac sē wuslay ite sabay. Bina 6a kà jak, a wa:

“Tē dīdek a nà, ni varak ikwen way uno cāncan a sē zlapan anan anà Dawuda ataya awan.†”

³⁵ «Asa, kawa ana Deftere sa ja à man hinen, a wa:

“Ki mbēsak anan dō anak cāncan a à wuslay à mēke inde bay.‡”

³⁶ «A ja 'am ata nē pē Dawuda bay, bina Dawuda kà gak anan mer su way ana Mbērom à wulen ana dō anahan ahay nà, kē mēcak, ta lak anan pē cakay ana bije anahan ahay, kē wuslak. ³⁷ Əna dōwan a Mbērom sē slabakay anan à mēke wa ata nà, kē wuslak itēbay.

³⁸ «Mērak uno ahay, sēnen anan tē dīdek a nà, mē dākak ikwen anan 'am sē pēse ines nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kà mbak apan sē tēra kwanay dō dīdek aya pa 'am a Mbērom bay. ³⁹ Əna kuwaya kē dēfak nga pē Yesu cēna, kē tērak dō dīdek a pa 'am a Mbērom kutok. ⁴⁰ Aya əna, gen anan nga i zek lele, bina way ana dō maja'am a Mbērom ahay sa ja a anan ata à saa njad kwanay bay, bina a wa:

⁴¹ “Cen apan, kwanay dō sē kēdey anan Mbērom ahay!

Mbērom a ja nà, à gak ikwen masuwayan, aday kī zlen saa lize! Anga à alay a kwanay tē sifa aya mba ata nà, kwa à ga nē dōwan a inde 6a kē dākak ikwen anan dēp nà,

ni kēta kwanay tē cēved si mer su way a aday kwanay saa ngam sa daf apan nga bay ata awan.Š”»

⁴² A alay a atē Pol tē Barnabas ti zla way a tinen ù doh sē wazay ana Yahuda ahay wa ata nà, dō ahay ta wa, tē may ahay pē luvon sa man uda awan asa, anga aday tē pērahan

anan azar sē dakan atan anan 'am ata awan. ⁴³ Dō ahay ta ta 'am nà, Yahuda azar aya tu dō sē pērahan azar anà pēra a tinen ahay bayak a ta zla pē kērtēk a tatē Pol tē Barnabas. Tinen ite tē varan atan mēgala ta sa jan atan nē tē tavay à sumor a Mbērom inde.

⁴⁴ Luvon sa man uda a sla cēna, ta ma ù doh sē wazay asa, zek mēduwen su dō a fok a nay à wulen su doh wa sē slēne 'am a Mbērom. ⁴⁵ Aya əna, bahay sē Yahuda ahay tē canan anà man su dō ata nà, ta ga sērak pē atē Pol tē Barnabas. Anga nan, pa 'am anahan sa ja fok cēna, tē vēdan uway, tē gēnahan. ⁴⁶ Əna, atē Pol tē Barnabas ta jan atan 'am mēnjēna zlawan, ta wa: «Tēktek mi lah sa jak ikwen 'am a Mbērom anà kwanay Yahuda ahay aday. Əna kak a nak ikwen bay aday kē bayiken nē ki njiden sifa sa ndav bay ata bay nà, mi mbēsak kwanay, mi i jan anan 'am ata anà dō su kon azar aya awan. ⁴⁷ Bahay a manay a jan umo nē matanan, a wa:

“Nē dēfak iken jiyjay sē dēvan anà dō su kon ahay fok.

Ki tēra dō sē dakan anan cēved sa tam anà dō sē daliyugo ahay kwa aha fok.*”»

⁴⁸ Dō su kon a azar ataya tē slēne 'am ataya cēna, tē taslay anan mivel, tē hēran nga anà Mbērom lele anga 'am anahan. Dō a mē walay aya saa njad sifa sa ndav bay ataya fok, tinen tē dēfak nga pē Yesu. ⁴⁹ Lēbara ana Bahay Yesu a ta 'am kwa aha pē daliyugo ata awan. ⁵⁰ Aya əna, bahay sē Yahuda ahay tē buwtay anan mivel su dō mēduwen aya à wulen su doh ata inde, pi zek tē uwar zlile aya sē hēran nga anà Mbērom aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan. Tē dazlan sa ga anan alay tē atē Pol tē Barnabas, tē rēzlay atan ahay ù kon a tinen wa. ⁵¹ Matanan kutok, atē Pol tē Barnabas tē bēzlam anan morbodok sē yugo pē saray a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen à wulen su doh sē

* 13:33 Ca pē Jabuura 2.7. † 13:34 Ca pē Esaaya 55.3. ‡ 13:35 Ca pē Jabuura 16.10. Š 13:41 Ca pē Habakuk 1.5. * 13:47 Ca pē Esaaya 49.6.

Ikoniya. ⁵² Njavar a Yesu ahay à Antakiya sə Pisidiya ite tə taslak mivel bayak a, tinen ma rah Apasay Cəncan aya fok.

14

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Ikoniya

¹ A wulen su doh sə Ikoniya, atə Pol tə Barnabas ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə wazay kawa ana tinen sə kukwa ata re. Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya bayak a tə dəfak nga pə Yesu anga wazo a tinen ata awan. ² Əna Yahuda azar aya ite ta ngam sa dəf apan nga a itəbay. Tə buwtay anan mivel su do su kon azar ataya aday tã nan ide anà do sa dəf nga pə Yesu ataya awan. ³ Atə Pol tə Barnabas tə njahak à man ata nə mənjoek bay, tə dəkay anan 'am a Bahay Yesu nə mənjenja zlawan. Winen a dukwen kə varak atan məgala sa ga way masuwayan aya sə dəkay anan nə way a tinen sə dəkay anan pə sumor a Mbərom sa gan anà do ahay nà, didek awan. ⁴ Do sə wulen su doh ahay fok tə gəzlak zek day ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: Do a əngal ta zla ta day su do maslan ahay, azar aya ite ta zla ta day sə Yahuda ahay.

⁵ Matanan kutok, do su kon azar aya pi zek tə Yahuda ahay tə məced a tinen aya fok, tə pəlay wurwer sa ga atan alay tu do maslan ahay ta sa tar atan tu kon. ⁶ Do maslan ahay tə sləne cəna, ta haw way a tinen ù kon sə Likoniya, ta zla à wulen su doh sə Listəra aday à Derbe, aday ta man ataya fok. ⁷ A man ataya dukwen tə pərahak anan azar sə wazay anan ləbara mugom awan.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Listəra

⁸ A wulen su doh sə Listəra ata awan, dowan a inde saray anahan ahay cew maya ma mac aya awan. Winen vədal a kwa sə wahay anahan, kula kə zlak tə saray anahan ahay

itəbay. ⁹ Winen nà, winen apan i sləne wazo ana Pol. Pol a zəzor anan, a canan anà adaf nga anahan ata nà, i mbar anan. ¹⁰ Anga nan, a jan tə məgalak a, a wa: «Slabak, tavay!» Dowan ata a slabak hərom, a dazlan sa zla tə saray anahan ahay kutok.

¹¹ Do ahay tə canan anà way ana Pol a sa ga ata nà, tə dazlan sa zlah ta 'am a tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbərom ahay tə tərak kawa do zənzen aya, aday ta nak àga mənuko!» ¹² Barnabas nà, ta wa winen nə Zewus, Pol dukwen ta wa winen nə Hermes, anga sa taa ja 'am nə winen.* ¹³ Doh sə pəra a tinen anga Zewus ata nà, ma han a nə zad tə wulen su doh. Do sə gədan dundo anà way anga Zewus ata, a gəbay ahay guson sa sla ahay, a pak patan daslam sə way mə vərez aya, a nay anan pə məsudoh sə wulen su doh ata awan. Tinen pə kərtek a tə do ahay, a nan atan sə waslan way anà do maslan ahay. ¹⁴ Atə Pol tə Barnabas tə sləne sa jəka ti varan atan way matanan ata nà, tə ngəraw anan zana ahay pi zek wa, ta haw way a tinen à wulen sə do ahay inde, tə azlah awan, ta wa: ¹⁵ «Kwanay do ahay, ki gen matanan nà, angamaw? Manay dukwen do zənzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay nə sə dəkak ikwen anan nə ləbara mugom awan, aday kə mbəsiken sa ga pəra kəriya ataya, kə təmihen Mbərom bahay sə sifa ata awan, winen do sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təke fok. ¹⁶ Kwakwa ata nà, kə mbəsakak anan do su kon azar aya tə pərahan azar anà way sə mivel a tinen ahay. ¹⁷ Kwa matanan ata dukwen, winen apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya awan. Winen apan i gak uko iven. A nah anan way ahay tə alay awan. A varak uko way sa pa. A taslak uko anan mivel.» ¹⁸ Ta 'am ataya dukwen, kə dak anan 'am anà atə Pol tə Barnabas sə gafan 'am anà

* **14:12** Pə Gərek ahay nà, Zewus winen bahay sə mbərom ahay, aday Hermes ite nà, do maslan a tinen pə cakay sə mbərom a tinen ahay.

man su do a sə waslan atan way kawa tinen mbərom ahay ata hwiya.

¹⁹ Yahuda azar aya ta nay ahay nà, kwa à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya wa tə wulen su doh sə Ikoniya wa. Tə pəkan 'am anà man su do awan, aday ta tar anan Pol tu kon. Tə ngəza anan Pol à wulen su doh wa, a ga patan nə kə məcak coy. ²⁰ Əna do a Yesu ahay tə halay apan nga cəna, a slabak, a ma à wulen su doh asa. Ide a cəde sidew a nà, ta zla way a tinen tə Barnabas à Derbe.

Atə Pol tə Barnabas ta ma à Antakiya pə daliyugo sə Siriya asa

²¹ Atə Pol tə Barnabas tə wazay anan ləbara mugom a à Derbe, aday do ahay bayak a tə təmahak sa daf nga pə Yesu. Pə dəba anahan a wa, ta ma a Listəra tə Ikoniya, tə Antakiya sə Pisidiya. ²² Tə varan məgala anà do a Yesu ahay à man ataya awan, anga aday tə pərahan azar sa daf nga pə Yesu tə mivəl kərtek awan. Aday ta wa: «Di zla à bahay a Mbərom nə tə dəcə ahay bayak awan.» ²³ A man ana do a Yesu ahay sə halay nga ataya fok, tə dəfan atan məcəd sə egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh, aday tə mbəsak atan à alay inde anà Bahay Yesu a tinen a sa daf apan nga ata awan.

²⁴ Tə takas pu kon sə Pisidiya wa nà, tə dəzle pə daliyugo sə Pamfiliya. ²⁵ Tə wazay anan ləbara mugom a à wulen su doh sə Perge, aday ta zla way a tinen à wulen su doh sə Ataliya. ²⁶ A Ataliya wa kutok, ta ján à kwalalan inde sa zla way a tinen à Antakiya pə daliyugo sə Siriya maza awan, man a do ahay sə mbəsak atan à alay ana Mbərom inde, aday à gan atan sumor sa ga mer su way anahan ata awan. Mer su way ata dukwen, tə ndəvak anan kutok.

²⁷ Tə dəzle à Antakiya kutok nà, tə halan nga anà do a Yesu ahay, tə dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. Ta jan atan nə Mbərom kə təbak anan cəved anà do su kon azar aya aday tã daf nga pə

Yesu. ²⁸ Tə njahak à man ata pi zek tu do a Yesu ahay kiya bayak awan.

15

Ahalay nga məduwen a à Urəsalima

¹ Do sə Yahudiya azar aya ta zla à Antakiya, tə dazlan sə dakan anan way anà mərak ahay, ta wa: «Kak kə gəden mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si ki gəden mədəndalas kawa ana Tawrita a Musa sa ja aday.» ² Atə Pol tə Barnabas ta kad apan bala bayak a tu do ataya, tə tere dadok-dokkwe. Anga nan ta ja à wulen a tinen aya inde nà: «Waluko do ahay, atə Pol tə Barnabas pi zek tu do azar aya, tã zla à Urəsalima saa cəcə 'am ata pu do maslan a Yesu ahay wa tə məcəd sə egliz ahay wa aday.»

³ Anga nan kutok, do a Yesu ahay à man ata ataya ta slan atan à Urəsalima. Tinen apan ti zla tə daliyugo sə Finikiya tə Samariya nà, ta jan anà do a Yesu ahay nə do su kon azar aya dukwen tə dəfak nga pə Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay mivəl.

⁴ Atə Pol tə Barnabas tə dəzle à Urəsalima nà, do maslan ahay tə məcəd sə egliz ahay, pi zek tu do a Yesu ahay fok tə təma atan. Tə təkəren atan way ana Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. ⁵ Əna do a Yesu ahay aday tinen Farisa ahay ata tə slabak, ta wa: «Təde, əna si do su kon azar ataya tã ngam sa gad mədəndalas aday tə pərahan azar anà Tawrita a Musa re aday.»

⁶ Do maslan ahay pi zek tə məcəd sə egliz ahay tə halay nga, tə wudəh anan 'am ata awan. ⁷ Tə njahak pa 'am ata nə mənəcək bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərak uno ahay, kə sənən zle lele, kwakwa nà, Mbərom kə walak nen à wulen a kwanay wa sə wazan anan ləbara anahan mugom a anà do su kon azar aya, anga aday tə sləne anan, tã daf apan nga. ⁸ Matanan, Mbərom, do sa san mivəl sə do ahay fok ata, a dəkay anan nə kə təmahak anan do su kon azar ataya ta

sə varan atan Apasay anahan Cəncan a, kawa anahan a sə varak uko anan anà mənuko ata re. ⁹ Mbərom nà, kè gəzlak mənuko pi zek wa itəbay. Kè pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tə dəfak apan nga. ¹⁰ A nak ikwen sa ca mazan pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dəwan inde kà mbak apan sə dəfan apan anà Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa bije a mənuko ahay, də mbak ahay apan sə dəfan apan bay re. ¹¹ A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nà, tinen dukwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

¹² Pə dəba anahan a wa, man su do fok a njahay təttemtemme sə sləne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə sləne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu do maslan ataya à wulen su do su kon azar aya ata awan.

¹³ Ta nday anan sə təkər 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele.

¹⁴ Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kè dazlak anan sa gan nga anà do sə daliyugo ahay ta sə walay do ahay à wulen a tinen wa sə təra anan do anahan aya awan. ¹⁵ Do maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

¹⁶ «Mbərom Fetek a wa:

Pə dəba wa ni may ahay, ni han anan doh ana bahay Dawuda ma mbazl ata awan.

Kwa kè tərak rəgay coy dəp nà, ni ndakay anan asa.

¹⁷ Matanan, do azar aya fok, do su kon azar aya nen sə walay atan sə təra do uno ahay ataya fok, ti pəlay nen.*

¹⁸ Həna anan nà, 'am uno awan, nen Mbərom Fetek do sa kay anan way ata kwakwa.»»

¹⁹ Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nà, dē vawan nga anà do su kon azar aya sə mbəda 'am pə Mbərom ataya bay. ²⁰ Suwan sə vinden atan ayak

nà, tã pa way mənjadak aya mə varan a anà pəra ahay ata bay, tã ján uho bay, tã rac sluwed sə way mə ngərew angərew ataya bay, tã sləba mez bay re.† ²¹ Anga Tawrita a Musa nà, do ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna bidaw? Tinen apan ti jinge anan ù doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

Ta slan derewel anà do a Yesu ahay aday tinen do su kon azar aya ata kutok

²² Pə dəba anahan a wa, do maslan ahay tə məcəd sə egliz ahay tu do a Yesu ahay fok, ta ban 'am sə walay do ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəba Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen do tə mazlaḅ aya à wulen su do ana Yesu ahay inde. ²³ Ta slan atan tə derewel à alay inde. Derewel ata a ja nà:

«Manay do maslan ahay, tə məcəd sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay mə təra do a Yesu aya à wulen su do su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

²⁴ «Mə slənek do a manay ahay inde ta zlak ayak əga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənak atan ayak bay. ²⁵ Anga nan, mə halay nga, mə walay do ahay, mi slənak atan ayak əga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. ²⁶ Tinen nà, tə zukwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²⁷ Anga nan, mə slənak ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

²⁸ «Kà zlak anan à nga anà Apasay Cəncan a aday anà manay a re, mə zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: ²⁹ Kə rəcen sluwed sə way mə waslan a

* **15:17** Ca pə Amos 9.11-12. † **15:20** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.6-18, 17.10-16.

anà pəra ahay bay, kə sləben mez bay, kə rəcen sluwed sə way mə ngərew a angərew bay, kə jənen uho bay re. Kə mbəsiken way ataya nə, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

³⁰ Ta slan anan dō ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tə dəzle à man ata cəna, tə halan nga anà dō a Yesu ahay, tə varan atan anan dərəwel a sə manan kutok. ³¹ Tə jinge anan dərəwel ata cəna, a varan atan ataslay mivəl bayan a, anga kə varak atan məgala bayak a re. ³² Atə Yudas tə Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tə varak atan məgala lele, bina tinen dō maja'am a Mbərom ahay.

³³ Tə njahay à man ata zərat lele nə, dō a Yesu ahay tə lagay atan, aday ta jan atan nə tē dəzle tə zay. Ta ma à man ana dō sə slənay atan ataya awan. [³⁴ Əna Silas ite nə, a njahay à man ata awan.]

³⁵ Aya əna, atə Pol tə Barnabas ite, tə njahay à Antakiya. Tinen pə kərtek a tu dō a Yesu azar aya tə dakan atan anan aday tə wazan atan anan 'am a Bahay a mənuko Yesu.

Atə Pol tə Barnabas tə gəzla nga

³⁶ A njahay pə dəba wa mənjoek nə, Pol a jan anà Barnabas, a wa: «Muko saa cay pə mərak a mənuko sə dakan atan anan ahay 'am ana Bahay a mənuko Yesu ataya awan, tə njahay həna kəkəməw.» ³⁷ 'Am ata a zlan à nga anà Barnabas, aday a nan tē japay tə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ³⁸ Əna Pol ite nə, a nan sə japay tə Markus sabay, anga winen kə mbəsakak atan à Pamfiliya, kə ndəvak anan mer su way a tinen sa ga ata bay. ³⁹ 'Am ata kə zlak atan pi zek sabay, tə gəzla nga. Barnabas a gəba Markus, ta zla à Kiprus tə kwalalan. ⁴⁰ Pol ite a gəba Silas, ta zla way a tinen. Mərak ahay ta ga amboh anga tinen aday Bahay Mbərom à pərahan azar sa gan atan sumor anahan. ⁴¹ Pol a zla tə daliyugo sə Siriya tə Silikiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay à man ataya awan.

16

Pol a gəba anan Timote à japay tə tinen

¹ Atə Pol ta zla à wulen su doh sə Derbe, aday tə dəzle à Listəra kutok. Njavar a Yesu a inde à man ata tə ngaman Timote. May anahan a dukwen dō a Yesu a re, winen Yahuda ahay, aday bəbay anahan ite nə Gərek ahay.

² Mərak ahay fok a Listəra tə Ikoniya tə həran nga anà Timote cəvedabay.

³ A nan anà Pol sə gəba anan à alay. Anga nan, a gəba anan, aday a gədan mədəndalas. A ga matanan nə, anga Yahuda ahay à man ata tē təma anan, bina dō sa man ataya fok ta san zle, bəbay ana Timote nə Gərek ahay. ⁴ A man aya aday ta zlak ata cəna, ta jan way ana dō maslan ahay pi zek tə məcəd sə egliz ahay à Urəsəlima sa jan anà dō ahay ataya awan, ta wa tē pərahan azar anà way ataya nə lele.

⁵ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay tə njadak məgala, abaslay a tinen a ma nga sə zəga pa 'am pa 'am.

Cən a zuban anə Pol

⁶ Apasay Cəncan a a gafan 'am anə atə Pol tu dō anahan ahay sə dakay anan 'am a Mbərom pə daliyugo sə Aziya. Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Firigiya tə Galatiya. ⁷ Tə dəzle pə magaga sə daliyugo sə Misiya nə, ta gan may sa zla tə daliyugo sə Bitiniya, əna Apasay a Yesu kə mbəsakak atan cəved a bay. ⁸ Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Misiya, tə dazay à wulen su doh sə Təruwas.

⁹ Sə luvon ata kutok, cən a zuban anə Pol, a canan anə dō sə Makedoniya a inde mə tavay awan, a jan: «Kem, hayak à Makedoniya ite, kə naa man umo zek.» ¹⁰ Pə dəba ana cən sə zuban ata wa nə, mə lavay zek sa zla pə daliyugo sə Makedoniya ata kutok, anga mə sənək, Mbərom kə ngamak umo saa dakan anan ləbara anahan mugom a anə dō sa man ataya awan.

Lidiya a təma sa daf nga pə Yesu à Filipi

¹¹ Ma ján à kwalalan inde à Təruwas, ma zla anan à Somotoras. Sidew a dukwen, ma zla à Niyapolis.

¹² A man ata wa kutok, ma zla à Filipi, wulen su doh a à day sə daliyugo sə Makedoniya mama'am a inde, man sə njahay sə Ruma ahay. Mə njahak à man ata dukwen, luvon ahay bayak a mənjøek. ¹³ Pə luvon sa man uda awan, ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am zlinger, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay ti ga amboh nà à man ataya awan. Mə njahay, ma kad bala pi zek tə uwar ahay mə halay nga aya à man ata awan.

¹⁴ A wulen a tinen wa nà, uwar a inde tə ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sə Tiyatira wa. A sukum anan way tə zana dəzdaz aya awan. Winen nà, a taa həran nga anà Mbərom. Winen apan i pak sləmay pə wazo a Pol, aday Bahay a mənuko a təban anan mivel anahan, a təma 'am ana Pol sa ja ata awan. ¹⁵ Winen tu do su doh anahan ahay fok ta ga baptisma. Aday a jan umo: «Kak ki cen upo kawa nə dəfak nga pə Bahay a mənuko tə didem a nà, hayak ikwen ahay, njihen àga nen awan.» A gan umo bəlaray sa zla àga winen nə matanan.

Ta ban anan atə Pol tə Silas à dangay

¹⁶ Pə luvon a inde, manay apan mi zla à man sa ga amboh, mə zlangay tə bile a inde dəna awan. Apasay lelibay a à winen inde. Anga nan, a mba apan sa san way saa təra pa 'am ataya awan. Do sə lavan nga anà dəna ata ataya tə njadak anan dala ti mer su way anahan ata nə bayak awan.

¹⁷ Dəna ata winen apan i pərahan umo azar tə azlah a, a wa: «Do a anaya nà, tinen do si mer su way ana Mbərom sə bagəbaga mburom ahay! Ti jak ikwen cəved aday Mbərom i tam kwanay ata awan.» ¹⁸ Winen apan i ja matanan luvon bayak awan.

Coy a cəban anà Pol, a mbəda 'am pə dəna ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tə sləmay ana Yesu Almasihu, hayak à dəna a anan wa!» Cəna, apasay ata a zləray à winen wa.

¹⁹ Do sə lavan nga anà dəna ata ataya ta ca apan nə ti njad wa dala sabay nà, ta ban anan atə Pol tə Silas,

tə ngəza atan tə wulen su doh ata à man sə sariya. ²⁰ Ta zla atan pa 'am su do sa ga sariya ahay, ta wa: «Do anaya nə tinen Yahuda ahay, tinen apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su doh a manay. ²¹ Tinen apan ti dakay anan way sa zla pi zek tə pəra a manay ahay bay ataya awan. Mənuko nə Ruma ahay, dī mba apan sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bay!»

²² Man su do a a halay nga sə japay pə atə Pol tə Silas. Do sa ga sariya ataya ta jan anà suje ahay tē culok patan wa zana, aday tē ndabay atan. ²³ Tə ndabay atan bayak a lele nà, ta zla atan à dangay. Ta jan anà do sa ba patan ata nà: «Ba atan nə lele.» ²⁴ A sləne matanan cəna, a zla atan à doh sə dangay à mamasl ata awan, a ban atan à səsile inde.

²⁵ Man luvon a ga nà, atə Pol tə Silas ta ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sə həran nga anà Mbərom. Do sə dangay azar ataya tinen apan ti sləne re. ²⁶ Cəna, daliyugo a bal, aday a bal anan doh sə dangay ata re. Məsudoh ahay tə təba zek, calalaw su do a mə jaway ataya fok tə pəsak, tə guce à məndak.

²⁷ Do sa ba pə do ahay à doh sə dangay ata a pədek. A canan anà məsudoh ahay mə təba aya ata cəna, a ga apan nə do sə dangay ahay tə hawak. Anga nan, a ndahay maslalam anahan, abay i vad anan nga anahan. ²⁸ Əna Pol a təba 'am, a jan ayak, a wa: «Kā gan awan i zek anak bay! Manay fok, manay inde.»

²⁹ Do sa ba pu doh sə dangay ata a cəce uko, a haw à doh, winen apan i jəjar, a slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. ³⁰ Coy, a mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa, a wa: «Kem, ni ga ma aday nà tam anaw?»

³¹ Ta jan kutok: «Kak kə dəfak nga pə Bahay Yesu nà, ki tam, iken tu do su doh anak ahay fok.» ³² Natiya tə təkəren atan 'am ana Bahay Yesu, winen tu do su doh anahan ahay fok. ³³ Sə luvon ata kutok, dowan a sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho, a banan atan anan mbəlak a tinen

ahay, aday kwayan'a ta gan atan bap-
tisma tu do su doh anahan ahay nɔ
fok. ³⁴ A zla anan atɔ Pol tɔ Silas
àga winen, a varan atan way sa pa.
Winen tu do su doh anahan ahay fok,
tinen mɔ taslay mivel aya awan, anga
tɔ dɔfak nga pɔ Mbɔrom.

³⁵ Idɛ a cɛdɛ cɛna, do sa ga sariya
ahay ta slan suje ahay saa jan anɔ
do sa ba pɔ do ahay u doh sɔ dangay
nɔ, à mbɔsak anan atɔ Pol tɔ Silas.
³⁶ Natiya, do sa ba pu doh sɔ dangay
a jan anɔ Pol, a wa: «Do sa ga sariya
ahay tɔ slɛnak do ta wa nɔ mbɔsak
kwanay. Ki mben apan sa zla way a
kwanay kutok. Zlen tɔ zay.»

³⁷ Əna Pol a jan anɔ suje ataya, a wa:
«Tɔ njadɔk pumo ines sɔ awan bay,
aday tɔ ndaɔak manay pɔ idɛ sɔ do
ahay fok. Manay dukwen do sɔ Ruma
ahay re! Ta daf manay à dangay.
Hɛna nɔ, a nan atan sɔ mbɔsak manay
tɔ akar a daw? I ga zek kula bay! Si
do sa ga sariya ataya tɔ nay sɔ mbɔsak
manay tɔ alay a tinen aya awan.»

³⁸ Suje ataya ta zla, ta jan anɔ do
sa ga sariya ataya nɔ atɔ Pol tɔ Silas
nɔ, do sɔ Ruma ahay. Tɔ slɛne sa jɛka
tinen do sɔ Ruma ahay ata cɛna, ta ma
nga pɔ ajɛjar. ³⁹ Anga nan, ta zla à
man a tinen awan, tɔ cɛce patan wa
apɛse zek. Aday tɔ mbɔsakay atan
ahay à dangay wa kutok, ta sa jan
atan nɔ tɔ zla à wulen su doh a tinen
ata wa. ⁴⁰ Atɔ Pol tɔ Silas ta nay à
dangay wa lele nɔ, ta zla tɔ àga Lidiya
asa. Tɔ halay nga tɔ mɔrak ahay à
man ata awan, tɔ varan atan mɔgala.
Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

17

Atɔ Pol tɔ Silas ta zla à Tesaloniki

¹ Atɔ Pol tɔ Silas tɔ mbɔsak Filipi,
ta zla tɔ wulen su doh sɔ Amfipolis
tɔ Apoloniya, tɔ dɔzle à Tesaloniki.
Doh sɔ wazay ana Yahuda ahay inde
à man ata awan. ² Pol a zla u doh ata
awan, kawa anahan a sa taa zla kwa
aha ataya re. A luvon sa man uda
aya maakan nɔ tinen apan ti mbɔda

alay pa 'am sɔ Deftere a Mbɔrom tu
do ataya awan. ³ Winen apan i dakan
atan anan nɔ, Deftere a Mbɔrom a
ja nɔ, si tɔktek Almasihu i ga dɛce,
i mac, i slabakay à mɔke wa aday.
Pol a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen
'am anahan a hɛna ata nɔ, winen nɔ
Almasihu.» ⁴ Azar su do a tinen aya
nɔ tɔ tɔmahak 'am a tinen ata awan,
tɔ pɔrahan azar anɔ Pol tɔ Silas. Matana
re, Gɔrek ahay bayak a sɔ dɔfan apan
anɔ Mbɔrom ataya tɔ dɔfak nga pɔ
Yesu, tinen pɔ kɔrtek a tɔ uwar zliɛ
aya awan, aday tinen mɔnjɔk bay re.

⁵ Anga nan kutok, Yahuda ahay ta
ga patan sɔrak. Tɔ halan nga anɔ do
kɔriya aya à lumo ahay wa, aday tɔ
slabakan anan mivel anɔ do ahay à
wulen su doh inde tɔ abɔbal awan a
tinen ata awan. Yahuda ahay ta zla
àga dɔwan inde tɔ ngaman Yason, saa
pɔlay anan atɔ Pol tɔ Silas, aday ti zla
atan uho pa 'am sɔ do ahay. ⁶ Əna ta
ca apan nɔ tɔ njadɔk atan à man ata
bay cɛna, ta ban anan zek a Yason
awan, pi zek tɔ mɔrak azar aya, ta
zla atan pa 'am su do sɔ lavan nga
anɔ wulen su doh ata awan. Ta zlah,
ta wa: «Sɔ slabak anan 'am kwa aha
pɔ daliyugo fok nɔ do a anaya awan.
Hɛna, ta nak àga mɔnuko re. ⁷ Yason
dukwen kɔ tɔmahak atan àga winen.
Awan a bɔnan atan mbiyed ta 'am
ana bahay sɔ Ruma bay re. Ta wa
bahay sɔ dɔwan a tinen a hinen inde
tɔ ngaman Yesu.» ⁸ Ta 'am a tinen
a matanan ataya kutok, tɔ jɛnan pɔ
mivel anɔ do ahay tu do sɔ lavan atan
nga ataya tɔke kutok. ⁹ Do sɔ lavay
nga ataya ta gan bɔlaray anɔ Yason
tu do a Yesu azar ataya tɔ varan atan
dala aday ti mbɔsak atan uho tamak.*

Atɔ Pol tɔ Silas ta zla à Bereya

¹⁰ Luvon a ga cɛna, do a Yesu ahay
ta slan anan atɔ Pol tɔ Silas à Bereya.
Tɔ dɔzle à man ata ite nɔ, ta zla u
doh sɔ wazay ana Yahuda ahay. ¹¹ Do
sɔ Bereya ahay nɔ, tinen kawa do
sɔ Tesaloniki ahay itɔbay, tinen do
sɔkɛffe aya awan. Tɔ rɔzlek anan à

* **17:9** Abay dala ata nɔ, ti i man atan anan, əna kak ta gak ines hinen asa, dɔwan i man atan anan sabay.

nga wa sə sləne ləbara a Yesu nə bayak awan. Pə idé sə cəde fok, tinen apan ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə dīdek aya daw. ¹² Do ahay bayak a à wulen a tinen ahay wa, tə dəfak nga pə Yesu. Uwar sə Gərek ahay zlıle aya bayak a pi zek tə Gərek mungol aya bayak a ta daf nga pə Yesu.

¹³ Əna Yahuda ahay à Tesaloniki tə sləne Pol winen apan i wazay 'am a Mbərom à Bereya nà, ta nay à Bereya a re, tə dazlan sə jugwar 'am pə do ahay wa kawa àga tinen ata re. ¹⁴ Cəna, mərak ahay tə lagay anan Pol pa 'am sə bəlay məduwen ata awan, əna atə Silas tə Timote nə tə njahay à Bereya hwiya. ¹⁵ Do a sə lagay anan Pol ataya tə lagay anan hus à Atena, aday ta sa ma à Bereya kutok. Pol a jan atan nà, tã jan anà atə Silas tə Timote nə tã njadak anan ayak bəse.

Pol a wazay à wulen su doh sə Atena

¹⁶ Pol winen apan i ba anan atə Silas tə Timote à Atena. A ca apan nà, wulen su doh ata fok ma rah a tə pəra ahay bayak a cara cara. A cəban. ¹⁷ Anga nan, ta kad bala pi zek tə Yahuda ahay aday tu do su kon aya azar a sə həran nga anà Mbərom ataya ù doh sə wazay a tinen. Matanan re, kwa à lumo ahay dukwen, winen apan i kad bala tə do ahay.

¹⁸ Do ahay inde sə pərahan azar anà atətak way ana Epikuri ahay tə Sitoyiki ahay, tə kadak bala pi zek tatə Pol ata re. Azar aya ta wa: «Do sə təbəlem a anan, a ja nə ma ite anaw?» Do maza aya ite ta wa: «Izəne a ja 'am sə pəra sə mədurlon ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen apan i dakay anan nə 'am a Yesu ta 'am sə aslabakay anahan à məke wa. ¹⁹ Anga nan, tə zəba anan Pol aday ta zla anan pa 'am sə do ahay à man a sə ngaman Ariyopagos ata awan, ta wa: «A nan umo sə sləne atətak way anak a wiya ata awan. ²⁰ Azar sa 'am aya nə kula mə slənek

bay. A nan umo sa san anan.» ²¹ Do sə Atena ahay pi zek tə mədurlon aya mə njahay a à man ata ataya fok, ta ga awan itəbay, si ta pak adəka nə sləmay pə way wiya aya awan, aday ti kad apan bala.

²² Natiya Pol a tavay pa 'am sə do ahay à Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na ca apan nà, kə rəzlen anan à nga wa sa ga pəra a kwanay ahay nə lele. ²³ Anga nen apan ni bar à wulen su doh a kwanay nà, nə canan à man sə pəra a kwanay ahay, aday na tan à nga anà man sə gədan dungo anà way ahay dukwen, mə vinde apan natiya: “Anga mbərom a dowan a san sləmay a bay ata awan.” Aka aday, dowan a kə həren anan nga ata, kwa à ga nə kə sənən anan bay, nen ni dakak ikwen anan sləmay anahan a kutok.

²⁴ «Sə ndakay daliyugo pi zek tə way a uda ataya fok nə winen awan. Winen Bahay sə bagəbaga mburom tə daliyugo a təke. A njahay ù doh su do zənzen a sa han tə alay ata bay. ²⁵ Mbərom kə gak anan may do ahay ta gan awan bay, anga sə varan sifa tə apasay a pi zek tə way azar aya anà kuwaya adəka nə winen. ²⁶ A ndakay do mama'am awan, aday tə winen kutok, a ndakay zahav sə do ahay fok. A varan atan tə njahay pə daliyugo a anan. Kwa həna kabay, kə dəfak atan magaga tə alay a sə njahay a tinen pə daliyugo a re. ²⁷ A ga matanan nà, anga aday do ahay tã pəlay anan, izəne ti njad anan ta sə tətam atətam. Əna Mbərom winen dərən tə mənuko bay. ²⁸ Anga 'am inde a wa:

“Sifa a mənuko, a bal zek a mənuko, tə anjahay a mənuko dukwen, ta nay ahay nə à winen a wa.”

«Kawa ana do sa ga ara a kwanay sa ja dukwen, a wa:

“Mənuko dukwen, gwaslay anahan ahay.”

²⁹ «Matanan, mənuko wan ana Mbərom ahay. Aday da sa bayak sa jəka Mbərom a ga minje tə mezeze sə do ahay sə ndakay way nə tə alay a tinen aya ata bay, tinen mə ndakay

aya nə sə gura, sə dala, kabay su kon. ³⁰ Mbərom kə səmak anan anə do ahay sa ga way matanan à alay a ta san 'am anahan fan bay ata awan. Əna həna kə jak anan anə do ahay kwa aha fok tã yam pə ines a tinen ahay, tã mbəsak cəved a tinen a lelibay ataya kutok. ³¹ Anga kə dəfak luvon a aday i gan sariya tã cəved a anə daliyugo fok ata awan. Kə walak anan dōwan a saa ga way ata coy. A kan anan anə do ahay ta sə slabakay anan ahay à məke wa.»

³² Tə sləne 'am ana Pol sa ja 'am sə slabakay ahay à məke wa ata cəna, do a azar a ta ma nga sə mbasay apan. Əna azar su do aya ite, ta wa: «A nan umo sə sləne 'am a anan pac hinen asa.» ³³ Natiya Pol a mbəsak atan, a zla way anahan. ³⁴ Aday cəkəbay do azar aya dukwen tã dəfak apan nga, tã pərahak anan azar. A wulen su do ataya nà, dōwan a inde tã ngaman Diyonişiyus, do sə Ariyopagos, tã uwar a sə ngaman Damaris ata, aday tu do azar aya kutok re.

18

Pol a wazay a Korintu

¹ Pə dəba wa cəna, Pol a slabak à Atena wa, a zla à Korintu. ² A tan ayak à nga anə dōwan a inde tã ngaman Akilas, winen Yahuda ahay, tã wahay anan à Pontus. Kə njahak bayak a bay ta nay ahay tã uwar anahan Pəriskila à Italiya wa, anga bahay sə Ruma sə ngaman Kəlawdiyus ata a rəzlay anan Yahuda ahay fok à Ruma wa. Pol a zla àga tinen, ³ tã njahay pə kərtek awan, ta nga ambar sə ndakay doh ataya pə kərtek awan, anga mer su way a tinen a nə kərtek. ⁴ Pə luvon sa man uda fok cəna, Pol a kad bala pi zek tã Yahuda ahay tã Gərek ahay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, anga a nan nə tã daf nga pə Yesu.

⁵ Atə Silas tã Timote ta nay ahay kwa à Makedoniya wa, tã dəzle à man a Pol. Matanan, Pol a mbəsak sa nga ambar, anga sa ga wazo pac pac, ta sa jan anə Yahuda ahay tã didek a Almasihu nə, Yesu. ⁶ Əna Yahuda ahay

tə təmahak anan anan 'am anahan ata bay, ta ma nga sə gənanahan. Anga nan, Pol a bəzlam anan morbodok sə zana anahan, a jan atan tã angəraz a, a wa: «Ka sak a lizen nà, 'am a pa nga a kwanay kutok, bina 'am uno sabay. Həna nà, ni wazan anə do su kon azar aya awan.»

⁷ Matanan, a mbəsak atan səfek, a zla way anahan àga dōwan a inde tã ngaman Titiyus Yustus. Dōwan ata nà, a dəfan apan anə Mbərom. Doh anahan a dukwen, pə cakay su doh sə wazay ana Yahuda ahay. ⁸ Kərispus, do sə lavan nga anə doh sə wazay a tinen ata, a daf nga pə Bahay Yesu tu do su doh anahan aya təke. Do sə wulen su doh sə Korintu ahay sə sləne 'am ana Pol ataya bayak a tã dəfak nga pə Yesu, aday ta gak baptisma re.

⁹ Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a, cən a zuban. Bahay Yesu a jan nà: «Kə jəjar bay, dəkay anan 'am uno hwiya, kə tacay 'am bay. ¹⁰ Nen inde tã iken. Dōwan saa vəze apak sə lamak ibay. Anga do uno ahay inde à wulen su doh a anan bayak awan.» ¹¹ Pol a njahay à man ata ava daz tã kiya mbərka, i dakan anan 'am a Mbərom anə do ahay.

¹² A alay Galiyo winen guverner sə daliyugo sə Akaya ata nà, Yahuda ahay tã halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa 'am sə sariya. ¹³ Ta wa: «Dōwan a anan winen apan i njak anan do ahay aday tã həran nga anə Mbərom tã cəved a kawa ana Tawrita a mənuko sə dəkay anan ata sabay!»

¹⁴ Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, əna Galiyo sə dōwan ata a wa: «Yahuda ahay, abay à ga nə ines sə laman anə ngomna kabay ines a hinen nà, ni təma 'am a kwanay, ¹⁵ əna kak kə tərak avad uway pa 'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə Tawrita a kwanay cukutok nà, gen anan sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen ni ga zahav sə sariya a anan bay.»

¹⁶ Natiya ta razl atan à man sə sariya wa. ¹⁷ Ta ban anan Sostenes, do sə lavan nga anə doh sə wazay a tinen, tã ndəbay anan pa 'am sə do ahay à man

sa ga sariya. Əna kà gak anan à nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

¹⁸ Pə dəba anahan a wa, Pol a njahay à Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak anan mərak ahay kutok. A zla à kwalalan inde, winen tə Pəriskila tə Akilas, ta zla à Siriya. Əna a saa ján à kwalalan inde à Kenkeriya nà, a fad anan nga pi zek wa, anga way anahan sə mbađay apan ata awan.

¹⁹ Tə dəzle à wulen su doh sə Efesus. Pol a mbəsak anan atə Pəriskila tə Akilas à man ata awan. A zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, ta kad bala sa 'am a Yesu pə kərtek awan. ²⁰ Tə cəce à njahay apan tə tinen mba, əna Pol a ngam bay. ²¹ I sa zla way anahan nà, a jan atan, a wa: «Kà zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni i may ahay àga kwanay.» A ján à kwalalan inde, a mbəsak Efesus kutok.

²² Pol a dəzle à Kaysariya nà, a zla sa jan ahay 'am anà do a Yesu ahay. Aday a zla way anahan à Antakiya kutok. ²³ A njahay à man ata mənəcək nà, a zla way anahan asa. A bar pə daliyugo sə Galatiya tə Firigiya, a varan məgala anà do a Yesu ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus tə Korintu

²⁴ Dowan a inde tə ngaman Apolos a nay à Efesus. Winen Yahuda sə Aleksandriya ahay. A san 'am zle, a san Deftere a Mbərom zle lele. ²⁵ Kə tətakak cəved sə pərahan azar anà Bahay Yesu lele re, a wazay lele tə məgala si zek anahan a təke, a đakay anan 'am a Yesu tə cəved a lele. Əna a san nə baptisma ana Yuhana đəkdek coy. ²⁶ Matanan kutok, a dazlan sa ja 'am mənəcəna sə jəjar ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. Atə Pəriskila tə Akilas tə sləne anan 'am anahan ahay, aday tə gəba anan àga tinen, tə đakan anan apan cəved ana Bahay Yesu lele asa.

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Apolos a gan may sa zla pə daliyugo sə Akaya. Do a Yesu ahay à Efesus tə varan məgala sa zla, aday tə vinden đerewel anà mərak a tinen ahay à man ataya

awan, anga aday tə təma anan lele. A dəzle à man ata nà, a man zek anà do a Yesu ahay bayak a tə sumor a Mbərom sə varan ata awan. ²⁸ A vad uway tə Yahuda ahay pa 'am sə do ahay, 'am aday Yahuda ahay tə sənək sə mbəđahan apan bay. A đakan atan anan à Deftere a Mbərom inde nà, tə đidem a Almasihu nə Yesu.

19

Pol a wazay à Efesus

¹ A alay a Apolos winen à Korintu nà, Pol a zla tə daliyugo sə Galatiya tə Faragiya, a dəzle à wulen su doh sə Efesus. A man ata kutok, a tan à nga anà do a Yesu ahay. ² Pol a cəce patan wa, a wa: «À kwanay sa đaf nga pə Yesu ata nà, kə njiden Apasay Cəncan a đaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kula mə slənek 'am sə Apasay Cəncan a bay jiga awan.»

³ Pol a jan atan asa, a wa: «Aday kə njiden baptisma wura kəla anaw?»

Ta wa: «Ma ga nə baptisma mbala ana Yuhana.»

⁴ Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà, anga sə đakay anan kə yimak pə ines anak ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila ahay tə đaf nga pə đowan a saa nay ahay pə dəba anahan wa ata awan, kawa sa ja nà, Yesu.»

⁵ Tə sləne matanan cəna, tə təma sa ga baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, Pol a đəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. Aday ta man anan 'am a Mbərom anà do ahay kutok. ⁷ Abaslay su do sa ga baptisma ataya nə i ga kuro nga cew.

⁸ Kiya maakan nà, Pol a taa zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay a Mbərom mənəcəna sə jəjar, anga a nan nə tə đaf nga pə Yesu lele. ⁹ Əna do azar a nə ta ma nga sə kuray anan nga a tinen ahay, ta ngam sə təma 'am anahan ata bay. Tinen gədek a ja 'am lelibay a pə

cøved a Yesu pa 'am sə do ahay. Anga nan kutok, Pol a ra anan do sa daf nga pə Yesu ahay, ta zla way a tinen. Pə ide sə cəde fok, a zla sa kad bala tə do ahay à man sə jangay ana Tiranus. ¹⁰ A taa ga nə matanan, həna ava cew. Natiya kutok, do sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə sləne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

¹¹ Matanan, Mbərom kà gak mer su way ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay ana Pol. ¹² Kwa zana kabay masuwar a tinen sə laman anan ayak anà zek a Pol ata nà, do ahay ta zlan anan ayak anà do sə dəvac a tinen ahay. Dowan a dəvac ataya fok tə mbərak, aday dōwan a məhərvov a gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay dukwen ta nak à tinen wa re.

¹³ A alay ata dukwen, Yahuda azar aya inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə setene ahay. Aday tə taker anan sa razl setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə wazay 'am anahan ata nà, hayak ahay à dōwan a anan wa!» ¹⁴ Sa ga awan ata nà, wan ana Sikuwas ahay cuwbe. Sikuwas aday nà, winen bahay sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom.

¹⁵ Ta ja matanan ata cəna, apasay a lelibay ata a mbədahan atan ahay apan, a wa: «Na san Yesu zle, Pol dukwen na san 'am anahan a zle re, əna kwanay nə maya anaw?» ¹⁶ Dowan a apasay lelibay a à winen inde ata, a kad patan tə məgala, a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a ngəraw patan wa zana a tinen ahay à məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw way a tinen.

¹⁷ Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya mə njahay aya à Efesus ata fok tə sləne 'am ata nà, mbac a slahan atan, aday do ahay ta ma nga sə varan zlangar anà sləmay ana Bahay Yesu. ¹⁸ Do ahay bayak a à wulen su do a Yesu ahay ta nay, tə dakay anan way

a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sə do ahay fok. ¹⁹ Do sa taa ga maram ataya ta ray anan dərəwel sə maram a tinen ataya fok uho, ta vak anan pa 'am sə do ahay. Tə baslay anan dala sə masa sə dərəwel ataya fok nà, a ga dala sə *dinar** mbulo kwa kuro dara (50,000). ²⁰ Matanan, 'am a Bahay Yesu a ta 'am tə məgala awan təday.

Do ahay tə vaze pə Pol à Efesus

²¹ Pə dəba sə way ata wa nà, a nan à Pol sa zla à Urəsalima tə cøved sə Makedoniya tə Akaya. A wa: «Na zlak à Urəsalima nà, təktek ni zla à Ruma re.» ²² A slan do si mer su way anahan ahay cew à Makedoniya, atə Timote tə Erastus. Aday winen a njahay pə daliyugo sə Aziya hamak.

²³ A alay ata ite, 'am məduwen a a slabak à wulen su doh sə Efesus, anga cøved sə pərahan azar anà 'am ana Bahay Yesu. ²⁴ Dowan a inde à man ata tə ngaman Demetriyus, winen do sə təvad. A ndakay doh sə pəra a tinen a inde tə ngaman Artemis tə dala. Mer su way anahan ata a gan dədəffa anà do anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan. ²⁵ A ngaman anà do si mer su way anahan ahay pə kərtek a tu do sə təvad ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay do ahay, kə sənən zle, mer su way a mənuko a anan ata a mak uko zek. ²⁶ Kwanay a dukwen, kə cinen anan, kə slənen way ana dōwan a sə ngaman Pol ata sa ga. A wa pəra sə do ahay sə ndakay tə alay ataya fok nə tə tərak mbərom ahay tə didek a bay. Do ahay à Efesus a anan bayak awan tə təmahak 'am anahan ata, aday pi zek məduwen sə daliyugo sə Aziya dukwen, do ahay tə təmahak 'am anahan ata re. ²⁷ Kak matanan hwiya cəna, do ahay ti i kədey anan mer su way a mənuko a anan. Matanan cəna coy bay re. Do ahay ti mbəsak sə varan zlangar anà doh ana Artemis, mbərom a mənuko məduwen awan. Aday Artemis, mbərom ana do sə Aziya ahay fok tə do ahay pə daliyugo fok

* **19:19** Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

sə həran nga ata, i lize anan mazlaḡ anahan!»

²⁸ Do ahay tə sləne wan sa 'am ata cəna, ta ga mivəl, tə dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sə Efesus ahay nà, məduwen awan!» ²⁹ 'Am ata a ta 'am səneh à wulen su doh inde, a slabakan anan mivəl anà do ahay fok. Ta ban anan do ana Pol ahay cew, atə Gayus tə Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gəsle a tinen sə kukwa awan. ³⁰ Pol dukwen abay a nan sa zla à man a tinen ata re, əna do a Yesu ahay tə gafan 'am. ³¹ Məcəf sə daliyugo sə Aziya ahay, car ana Pol ahay, tinen dukwen ta slan do saa jan nà, à sa zla à man sə gəsle ata bay.

³² A alay ata nà, mawrasan a zlan à mivəl inde anà man su do fok. Kuwaya a zlah nə 'am anahan cara, anga alay a van anà do ahay a nà, ta san 'am a sə halan atan apan nga ata bay. ³³ Yahuda ahay tə gəḡa anan do a tinen inde tə ngaman Aleksandre pa 'am sə do ahay. Do azar aya tə dakan way a sə təra ata, aday à jan anà do ahay. Aleksandre a cakaf alay à mburom aday do ahay tā pak sləmay, i jan atan anan 'am awan. ³⁴ Aya əna, man su do a san anan sa jəka winen Yahuda ahay ata nà, a zəga anan apan sə bəbal awan adəka. I ga way sə ler cew tinen pa 'am kərtek a: «Artemis sə Efesus ahay nà, məduwen awan!»

³⁵ Coy kutok, səkəreter sə wulen su doh ata a mba apan sə mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulen su doh a mənuko Efesus nà, i ba anan doh ana Artemis, mbərom məduwen ata awan, aday i ba anan pəra sa ga anan minje tə winen a sə slahay ahay à mburom wa ata re. ³⁶ Dowan a saa mba apan sə məman anan way ataya nə ibay. Anga nan, guko ngatay aday, sənen way a kwanay a saa ga ata awan. ³⁷ Dowan a kwanay sə bənay à man a anan ataya dukwen, tə kərak awan ù doh cəncan a wa bay, tə gənəhak anan anà mbərom a mənuko bay re. ³⁸ Kak Demetriyus tu

do anahan ahay a nan atan sa zlah pə dowan a nà, suwan tā zla anan 'am a à man sə sariya tə alay awan. Ti tan ayak à nga anà bahay aya à man ata awan. ³⁹ Bina, kak a nak ikwen way maza cəna, haluko anan nga anà bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. ⁴⁰ Bina, way a sə təra biten ata nà, izəne, Ruma ahay ti ja nà, də vəzek pə ngomna. Ata i var puko cəved sə mungok adəka, anga di i mba apan sə dakan anan à ngomna way a sə halak uko apan nga kawa həna anan ata bay.» ⁴¹ A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cəna, a wa do ahay tā ta 'am.

20

Pol a zla à Makedoniya tə Akaya

¹ 'Am ata a mbacay nga lele nà, Pol a halan nga anà do a Yesu ahay. A man atan anan mivəl ù doh, aday a mbəsak atan, a zla way anahan pə daliyugo sə Makedoniya. ² A bar pə daliyugo ata sa man anan mivəl ù doh ta 'am ahay cara cara anà do ahay. A dəzle pə daliyugo sə Akaya kutok, ³ a njahay kiya maakan à man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pə daliyugo sə Siriya, əna a sləne nà, Yahuda ahay ta gan may sa vad anan. Anga nan, a ma way anahan tə daliyugo sə Makedoniya. ⁴ Sa zla tatə Pol nà, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya ahay, Aristarkus tə Sekundus, tinen Tesaloniki ahay, tatə Gayus do sə Derbe ahay, tatə Timote, tatə Tikikus tə Torofimus, tinen do sə Aziya ahay. ⁵ Tinen nà, tə lahan umo pa 'am, ta saa ba manay à Təruwas. ⁶ Manay nà, ma zla à Filipi wa pə dəḡa sə azar uko sə Pasəka ata wa, saa ján à kwalalan inde. A ga luvon dāra nà, ma njad atan à Təruwas a kutok. Mə njahay à man ata lumo pam.

Pol a zla à Təruwas

⁷ Pac sə sime suko a nà, mə halay nga sa pa way sa pa cəncan awan, aday Pol winen apan i jan 'am anà do ahay. Kə njahak apan nə hus à man luvon, anga sidew a nà, a nan

sa zla way anahan. ⁸ U doh a manay sə halay uda nga ata nà, lalam ahay uda nə bayak awan. ⁹ Wan a inde njavar a tə ngaman Ewtike, mə njahay a à mufəlok su doh ata awan. Pol winen apan i tətakan anan way anà do ahay hwiya, aday Ewtike sə maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay à məndak kwa ahay à sewene ata wa. Tə gəba anan nà, winen ma mac awan. ¹⁰ Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan həmbok, a wa: «Kê jilen awan bay, winen tə sifa awan!» ¹¹ Aday a ján, a ma ù doh a mə cərazl ata re, a gəzla anan pen aday ta pa kutok. Ta kad bala pi zek hus ana pac sə sləray ahay. Pol a zla way anahan kutok. ¹² Wan a njavar ata nà, do ahay tə lagay anan agay, winen tə sifa a zay. Way ata kə taslak atan anan mível bayak awan.

Pol a zla à Miletus

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, ma zla way a manay. Ma ján à kwalalan inde sa zla à Asos. Əna Pol a jan umo nə mâ lah, anga a nan sa zla nə tə cəved sə dədala. ¹⁴ A bənak ayak manay à Asos nà, mə gəba anan tə manay à kwalalan inde, ma zla jiya à Mitilen. ¹⁵ Mə slabak à man ata wa tə kwalalan sidew awan, mə dəzle bəse tə Kiyos. A njahay luvon kərtek nà, mə dəzle à Samos. A njahay luvon kərtek asa cəna, mə dəzle à Miletus kutok. ¹⁶ A nan anà Pol sə tavay à Efesus bay, anga a nan sə njahay bayak a pə daliyugo sə Aziya sabay. A zla tə guzlgozl a anga a nan sə dəzle à Urəsalima aday ti sa ga azar uko sə Pentekosta, kak i ga zek nà, na.

Pol a jan 'am anà Efesus ahay

¹⁷ A Miletus wa, Pol a slənay ahay do ahay saa ngaman ayak anà məced sə egliz ahay à Efesus wa. ¹⁸ Tə dəzley ahay pə cakay ana Pol cəna, a jan atan 'am, a wa: «Kə sənən zle, nə njahay tə kwanay à alay a nen àga kwanay ata nə kəkəməw, kwa anuno sa nay ahay pə daliyugo sə Aziya a anan. ¹⁹ Na gan mer su way anà Bahay a mənuko nà, nen mə nahay nga awan,

tə ide sə ayam awan, aday à dəcə ahay inde, anga Yahuda ahay tə pəlak su go sədœk. ²⁰ Kə sənən zle, à wazo uno ahay inde fok, nə dəkrek pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nà, na jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə do ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. ²¹ Nə dəkak anan anan ləbara a Yesu anà Yahuda ahay, anà do su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anà do ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbədihen 'am pə Mbərom, aday dəfen nga pə Bahay Yesu.

²² «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsalima. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa təro à Urəsalima ata bay. ²³ Way inde kərtek na san cəna, kwa ni zla aha fok dukwen, Apasay Cəncan a u jo nà, dəcə ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. ²⁴ Əna, kwa à ga nə nə məcak, kwa à ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtek awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nà, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nà, sə dəkay anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anà do ahay ata awan.

²⁵ «Sənən anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə dəkak anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. ²⁶ Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a təkə nà: Na gak anan way nen sa mba apan ata anga aday kê njiden sifa sa ndav bay ata awan. Kak dowan inde kə dəkak nga pə Yesu bay nà, wita 'am uno sabay. ²⁷ Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nà jak ikwen anan ata nə fok, nə dəkrek pikwen wa awan bay. ²⁸ Gen anan nga i zek ahay lele, aday gen anan nga anà do a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varak ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren do sa gan nga anà do a Yesu ahay fok, do anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. ²⁹ Anga na san zle, na sak a zla way uno nà, do sə sədœk ahay inde, ti nay

à wulen a kwanay saa bənan mbiyed anà dō a Yesu ahay. ³⁰ Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde dukwen, dō ahay inde ti ra zek sə mbəda anan didek a Mbərom aday dō a Yesu ahay tē pərahan atan azar. ³¹ Anga nan, ben, gen anan nga anà zek ahay lele. Aday sənən apan, ava maakan nà, luvon tē ipec, nen apan ni dakak ikwen anan way nē, mənəna sa man uda awan. Na mak ikwen zek tē ide sə ayam awan.

³² «Ni mbəsakan kwanay à alay inde hənə anà Mbərom aday anà sumor sa 'am anahan. 'Am ata dukwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anà dō anahan ahay fok ata awan. ³³ Na gak anan may anà dala kabay gura kabay zana pə dōwan wa bay. ³⁴ Kwanay a kə sənən zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njad way sa pa, nen tu dō uno ahay fok. ³⁵ Pac pac, na taa dakak ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà dō ma va alay i zek aya hwiya. Aday dukwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: «Ataslay mivel ana dō sa var way a zalay ataslay mivel ana dō sə təma way» ata awan.»

³⁶ Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a ga amboh tu dō ataya fok. ³⁷ Natiya, tinen a fok ta ma nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. ³⁸ Sə cəban atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tə lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

21

Pol a zla à Urəsalima

¹ Mə mbəsak anan məced sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a dukwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. ² Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla ù kon sə

Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. ³ Ma zla əngal nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə daliyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay dukwen à man ata awan. ⁴ Mə pəlay anan dō a Yesu ahay à man ata wa, mə njahay pə kərtek a lumo kərtek. Ta jan anà Pol nà: «Kà zla à Urəsalima bay!» anga Apasay Cəncan a kə dakak atan anan.

⁵ Pə dəba sə lumo ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Dō ahay fok tē lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtek a tē uwar a tinen ahay, tē gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. ⁶ Pə dəba wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

⁷ Azla a manay tē kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolimayis. A man ata dukwen, mə njahay hway sa jan 'am anà mərak ahay. ⁸ Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla àga Filip, dō sə dakay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay àga winen kutok. Filip ata nà, dō kərtek à wulen su dō a cuwəbe tinen sə walay atan à Urəsalima wa ata awan.* ⁹ Dəna a Filip ahay inde fudo, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. ¹⁰ Mə njahak à man ata nē luvon ahay bayak a, aday dō maja'am a Mbərom a inde tē ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa, ¹¹ saa cak ayak pumo. A gəba way sə juwad zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tē saray a tēke, a wa: «Apasay Cəncan a a ja nà: «A Urəsalima nē bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nē kətanən. Ti varan anan à alay inde anà dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.»»

¹² Mə sləne matanan cəna, manay tē mərak sa man ata ataya fok, ma jan

* **21:8** Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

anà Pol nà: «Kem, kâ zla à Urəsalima bay.»

¹³ A mbəfahan umo apan nà: «Kə yimen nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mível daw? Nen mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsalima anga sləmay ana Bahay Yesu.»

¹⁴ Ma mbak apan sə kadān nga bay. Anga nan, mə mbəsak anan 'am ata awan. Ma ja, ma wa: «Bahay Yesu à lavay dala anahan a kawa sa gan may.»

¹⁵ Pə dəba sə nahay wa mənjoek cəna, mə lavay zek aday ma zla à Urəsalima a kutok. ¹⁶ Do a Yesu ahay sə wulen su doh sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay à Urəsalima, àga dowan a inde tə ngaman Mənason, winen Kiprus ahay. Winen dukwen do ana Yesu a kwakwa. Mə nahay nə àga winen awan.

Azlangay ana atə Pol tə məced sə egliz sə Urəsalima ahay

¹⁷ Mə dəzle à Urəsalima cəna, mərak ahay tə təma manay tə ataslay mível awan. ¹⁸ Sidew a nà, ma zla tatə Pol àga Yakuba. Məced sə egliz ahay fok mə halay nga aya àga winen. ¹⁹ Pol a jan atan 'am, aday a dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə winen àga do su kon azar aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.

²⁰ Tə sləne cəna, tə həran anan nga anà Mbərom. Aday ta jan anà Pol, ta wa: «Mərak, kə canak anan anà way a sa ga à man a anan ata bidaw? A wulen sə Yahuda ahay, do ahay dəbu dəbu bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan azar anà Tawrita lele. ²¹ Tə sləne nà, iken apan ki dakan anan way anà Yahuda mə njahay aya à wulen su do su kon a azar aya nə tē mbəsak sə pərahan azar anà Tawrita ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nà, tē gədan atan mədəndalas anà gwaslay ahay bay, tē pərahan azar anà atətak way sə Yahuda ahay sabay. ²² Guko nə kəkəməw? Bina, ti i sləne ka nak ahay. ²³ Way a mi jak həna ata nà, ga anan! Do ahay inde à man a anan

fudo, tə zlapak anan anà Mbərom.

²⁴ Ti zla saa ndav anan ambađay a tinen a sə zlapan anà Mbərom ata nà, zlen pə kərtek awan, aday tən cəncan aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a tinen anga aday tē mba apan sa fad nga. Ka gak anan matanan acəkan nà, do ahay fok ti san, way a tinen a sə sləne apak ata fok, mungwalay, bina iken a dukwen, kə pərahan azar anà Tawrita a Musa a lele re. ²⁵ Əna anà do sa daf nga pə Yesu à wulen su do su kon azar ataya nà, mə slənak dərəwel sa jan atan ayak nà, tē saa rac sluwed sə pəra bay, tē saa sləba mez bay, tē saa rac sluwed su way mə ngərew angərew bay, tē saa ján uho bay re.»

²⁶ Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla tu do ataya awan anga sə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. A zla u doh sə mazlađ a Mbərom, a jan anà do sə gədan dundo à way ahay luvon a aday ti təra do cəncan aya coy aday kuwaya i varan way à Mbərom re ata awan.

Ta ban anan Pol

²⁷ Luvon cuwbe a sə təra cəncan a pa 'am a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse, Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan anà Pol u doh sə mazlađ a Mbərom. Tə pəkan 'am anà do ahay fok aday tē ban anan. ²⁸ Ta zlah, ta wa: «Isəra'ila ahay, men umo zek! Dowan a anan nà, winen do sa bar kwa ta sə wura sa jan anà do ahay, Isəra'ila ahay, Tawrita a Musa, doh sə mazlađ a Mbərom fok kə tərak awan kəriya ata awan. Aday həna dukwen, gədek a ray ahay Gərek ahay u doh sə mazlađ a Mbərom, kə gak mənjadak pa man cəncan a həna anan.» ²⁹ Ta ja 'am ata nà, anga tə canak anan anà atə Pol tə Torofimus, Efesus ahay, winen à Urəsalima à man ata awan. A ga patan dukwen, Pol kə zlak anan u doh sə mazlađ a Mbərom re.

³⁰ Təday 'am ata a ta 'am à wulen su doh ata fok, do ahay tə haway ahay à man ana Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan u doh sə mazlađ

a Mbərom wa. Cəna, tə tacay anan məsudoh aya awan. ³¹ Abay a nan anə man su do a nə sa vad anan Pol à məke, əna ba ləbara ata kə dəzlek anan à sləmay inde anə bahay nga sə suje sə Ruma ahay, ta jan, ta wa: «Wulen su doh sə Urəsalima fok, kə nəsek!» ³² Cəna, bəse bahay nga sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen ahay, ta haw à man ata awan. Do ahay tə canan anə suje ahay tə bahay nga a tinen a təke cəna, tə mbəsak sa vad anan Pol.

³³ Bahay nga sə suje ata a hədek pə cakay ana Pol, a ban anan, a jan anə suje anahan ahay nə tē jaway anan tə calalaw ahay cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen wayaw? A ga maw?» ³⁴ Do ahay fok ta ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay kə slənek 'am sə awan inde lele dədaf bay, bina abəbal awan kə zalak. Anga nan, a wa tā zla anan Pol ù doh sə suje ahay. ³⁵ Tə dəzley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nà, suje ahay tə gəba anan pa nga mburom cəkeke, anga do ahay tə vəzek kə zalak. ³⁶ Man su do ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəden anan, vəden anan!»

Pol a vad uway pi zek wa

³⁷ Suje ahay ti saa dəzle anan Pol ù doh a tinen bəse nà, a jan anə bahay nga a tinen, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kərtek tətə daw?»

Bahay nga sə suje ata a cəce panan: «Ka san 'am sə Gərek zle daw? ³⁸ Iya! Na wa iken Misra ahay sə vəze ata ba, aday kə zlak anan do ahay tə way sə alay aya à kiβe kwakwa, tinen mbulo fudo ata ba?»

³⁹ Pol a mbədahān apan, a wa: «Nen nə Yahuda ahay. Tə wahay nen à Tarsus, pə daliyugo sə Silikiya. Aday Tarsus nà, wulen su doh kəriya bay. Na gak amboh, vuro cəved sa jan 'am anə do ahay ite.»

⁴⁰ Bahay nga sə suje ahay a varan cəved sa ja 'am kutok. Pol a jən pə bərkwitek, a cakaf alay à mburom aday do ahay tē mbəsak 'am. Tə mbəsak sa ja 'am lele nà, a dazlan sa

jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa:

22

¹ «Kwanay məced ahay, kwanay mərak uno ahay! Slənen, ni jak ikwen nà, ines inde upo ibay.»

² Tə sləne winen apan i jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə zəga anan apan sa pak sləmay səkəffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: ³ «Nen nə Yahuda ahay, tə wahay nen à Tarsus pə daliyugo sə Silikiya. Əna na har dukwen à Urəsalima à man a anan. Sə tətuko anan way dukwen, Gamaliyel, kə dakak uno anan Tawrita ana bije a mənuko ahay nə lele. Nə pərahan anan azar anə Mbərom tə məgala si zek uno a təke, kawa ana kwanay a sə pərahan azar həna biten ata re. ⁴ Na gak anan alay tu do sə pərahan azar anə cəved ana Yesu ahay nə mənjoek bay. Azar aya dukwen tə məcak anga nen. Nə bənək do mungol aya pi zek tə uwar aya, nə dərzlak atan à dangay. ⁵ Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay fok ta san zle, na ja dukwen 'am didek aya awan. Tə vindək uno dərrewel à alay inde sa zlan anan ayak anə mərak a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bənay anan ahay do a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Urəsalima, aday do sə lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

⁶ «Nen apan ni zla à Damas. Man ipec a ga nà, nen apan ni dəzle à man ata bəse. Cəna jiyjay sə awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. ⁷ Nə sləhay à məndak, nə sləne dundo a dowan a a ngumo: “Sol, Sol! Kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?”

⁸ «Nə cəce panan wa: “Iken nə wayaw, Bahay uno?”

«U jo, a wa: “Nen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan.” ⁹ Do sə cakay uno ataya tə canak anan anə jiyjay sə way ata awan, əna tə slənek 'am a dowan ata bay.

¹⁰ «Nə cəce panan: “Nâ ga nə maw, Bahay uno?”

«Bahay a u jo nâ: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a iken saa ga ata fok à man ata awan.” ¹¹ Jiyjay a sə maka məduwen ata a ma nga sə huron. Anga nan, do sə cakay uno ataya tə bəno alay à Damas.

¹² «Dowan a inde à Damas tə ngaman Ananiyas, a dəfan apan anà Mbərom tə cəved awan. A pərahan azar anà Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tə dəfan apan cəvedabay. ¹³ A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərak uno, təba ide!” Natiya kutok, ide uno ahay tə təba, nə canan ide zle kutok.

¹⁴ Ananiyas u jo nâ: “Mbərom a bije a mənuko ahay kə walak iken, anga aday kâ san way anahan sa gan may, kâ canan anà do anahan didek awan, kâ sləne 'am anahan sa ja ata awan.

¹⁵ Anga nan ki siden sa jan anà do ahay fok, way anak sə canan, tə way anak sə sləne. ¹⁶ Ka ba həna nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

¹⁷ «Na may à Urəsalima bine siwaw nà, nen apan ni ga amboh ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan sə way ì cəen sə zubay inde. ¹⁸ U jo nâ: “Bəse, slabak à Urəsalima wa, bina do a anaya ti sləne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

¹⁹ «Nə mbədahan apan: “Bahay, do a anaya ta san zle, tə didek a na zlak ù doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa do sa daf apak nga ahay, aday sə ndabay atan. ²⁰ A alay a tinen sa vad Etiyen do sə side sləmay anak ata dukwen, nen inde. Kà zlak uno à nga sa vad anan re. Na bak pə zana ana dowan a sa vad anan ataya awan.”

²¹ «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken daren àga do su kon azar aya awan.”»

²² Man su do ataya ti pəkan sləmay, hus a dəzle pa 'am su do su kon azar ataya kutok. Əna tə sləne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəden anan, kə mbəsiken anan tə sifa bay!»

Ta gan may sə ndabay anan Pol

²³ Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəroz awan matanan. ²⁴ Bahay nga sə suje ata a jan anà suje ahay tâ ma anan Pol ù doh, tê ndabay anan, tê cəce panan 'am, anga aday tâ san Yahuda ahay ta gan matanan nà, angamaw? ²⁵ Əna tə jaway anan aday saa ndabay anan cəna, Pol a jan anà bahay sə suje a à man ata ata, a wa: «Cəved inde mə varak ikwen a sə ndabay do sə Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay daw?»

²⁶ Bahay sə suje ata a sləne matanan cəna, a zla à man ana bahay nga sə suje ata, a jan, a wa: «A nak mâ ga həna nə maw? Dowan a anan nà, winen do sə Ruma ahay!»

²⁷ Bahay nga sə suje ata a zla pə cakay ana Pol, a cəce panan: «Jo! Iken do sə Ruma ahay daw?»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Ayaw, nen do sə Ruma ahay.»

²⁸ Bahay nga sə suje ata a jan: «Nen naa təra do sə Ruma ahay nà, nə gucek dala bayak awan.»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Əna nen nà, do sə Ruma ahay kwa sə wahay nen.»

²⁹ Kwayan'a, suje a mə lavay zek a sə ndabay anan aday â ja 'am ataya, tə mbəsak anan. Bahay nga sə suje ata a sləne sa jəka Pol nə do sə Ruma ahay nà, a ma nga pə ajəjar, bina kə jawak anan tə calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sə maced sə Yahuda ahay

³⁰ Bahay nga sə suje ahay, a nan sa san anan tə didek a nə Yahuda ahay ta zlah pə Pol nə angama aday anaw. Anga nan, sidew a nà, a pəsak anan calalaw ahay à alay a Pol wa. A wa bahay sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom, tə maced sə Yahuda ahay fok, tê halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sə do ahay.

23

¹ Pol a zəzor anan do sə lavay nga ataya, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə

dəfan apan anà Mbərom nə tə cəved a hus ahay biten.»

² Ananiyas, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom a sləne 'am ata cəna, a jan anà dōwan aya pə cakay ana Pol ata tē dəcan pa 'am.

³ Coy, Pol a jan, a wa: «Tə dīdek a Mbərom i dəcak i iken a, iken dō sə mbədəmbədə a anan! Iken mə njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, əna kə dəfak anan apan anà Tawrita sabay, kak ka wa tē dəco nà, na!»

⁴ Dō a pə cakay ana Pol ataya ta jan nà: «Iken apan ki gənanan anà bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, kəkəməw? Sə tavay anan nə Mbərom!»

⁵ Pol a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay, na san sa jəka winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom bay. Bina Deftere a ja nà: “Kā ja 'am lelibay a pu dō mə tavay a pa 'am sə dō ahay ata bay!*”»

⁶ Pol a san zle, à wulen a tinen inde nà, azar su dō aya nə Saduki ahay, azar aya dukwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anà məced sə Yahuda ahay tə məgalak a, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə Farisa ahay, aday wan sə Farisa ahay re. Ta zlah upo à man a anan nà, anga na san zle, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məke wa tə sifa aya awan.»

⁷ A ja 'am ata cəna, Farisa ahay tə Saduki ahay tə dazlan anà avad uway sa 'am ata awan. Anga nan, tə gəzla zek jəban cew. ⁸ Anga Saduki ahay ta wa, dōwan inde saa slabakay ahay à məke wa ibay, maslay a Mbərom ahay ibay, apasay ahay dukwen ibay. Aday cəkəbay, Farisa ahay ta wa way ataya inde fok cite. ⁹ Abəbal awan a zəga, miter sə Tawrita aya azar a sa day sə Farisa ahay tə slabak, tə ngəraz, ta wa: «Mə njadək ines a dōwan a anan kwa kərtek bay. Izəne tə dīdek a maslay a Mbərom kabay apasay kə jak anan 'am. Waya sa san anaw!»

¹⁰ Mawuswes məduwen a a slabak miza asa. Bahay nga sə suje ahay ata kə jəjarak anga tā saa ngəraw anan Pol i zek wa bay. Anga nan, a jan anà suje anahan ahay tē gəba anan Pol à wulen sə dō ahay wa, ta ma anan ù doh sə suje ahay.

¹¹ Sə luvon ata awan, Bahay Yesu a kan zek anà Pol, a jan, a wa: «Kə jəjar bay! Kə dəkak anan sləmay uno à Urəsalima à man a anan, aday ki i dəkak anan à Ruma matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vad anan Pol

¹² Sidew a nà, Yahuda ahay tə halay nga sa ma anan 'am i zek. Tə mbədəy nà, ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. ¹³ Dō a sa ban 'am ataya ti zalay kwa kuro fudō. ¹⁴ Ta zla à man ana bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məced sə Yahuda ahay, ta jan atan, ta wa: «Mə mbədək mi pa awan bay, si mi vad anan Pol aday. ¹⁵ Həna nà, kwanay tə məced ahay, slənen dō pə cakay ana bahay nga sə suje sə Ruma ahay, à nay anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan nà, a nak ikwen sə sləne anan 'am anahan ataya lele asa. Ata manay mi vad anan winen mənəna sə dəzley ahay pə cakay a kwanay a jiga awan.»

¹⁶ Əna wan ana mərak a Pol a inde a sləne ti vad anan Pol. A zla ù doh sə suje ahay, a təkəren 'am ata anà Pol. ¹⁷ Pol a ngaman anà bahay sə suje ahay kərtek, a jan nà: «Zla anan wan a anan à man ana bahay nga sə suje ahay aday. Way inde i jan.»

¹⁸ Suje ata a zla anan wan ata pə cakay ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol dōwan a ma ban ata a ngumo, a wa nà nay anan wan a anan pə cakay anak, anga a nan sa jak 'am inde.»

¹⁹ Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»

²⁰ Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə banak sə cəce panak, sidew

* 23:5 Ca pə Gurtaaki 22.27.

nà, ki zla anan Pol pa 'am ana mæced a tinen ahay, a nan atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa. ²¹ Əna kê təmahan atan anan bay, anga do ahay inde tə zalay kwa kuro fudo, tə pəkak anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tə mbadak ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. Tə lavak anan zek sa ga matanan, ta ba həna nà, 'am anak.»

²² Bahay nga sə suje ata a sləne matanan cəna, a jan anà wan ata, a wa: «Kə saa jan anà dowan ka nak su jo 'am a anan bay!» A mbəsakay anan kutok.

Bahay nga sə suje ahay a slan anan Pol à alay ana guverner inde

²³ Natiya, bahay nga sə suje ahay a ngaman anà bahay sə suje ahay cew, a jan atan, a wa: «Hilen anan nga anà suje ahay səkat cew, aday do sa ján pə pəles ahay kwa kuro cuwəe, do sə pəlat ahay səkat cew. Fok a tinen a tə lavay zek sa zla à Kaysariya sə luvon tə njamde dəsudó. ²⁴ Liven anan anan zek tə pəles ahay anà Pol, i ján apan. Kə dazlen anan tə zay à man ana guverner Felikus.» ²⁵ Aday a vinde dərəwel a anan:

²⁶ «Nen Kəlawdiyus Lisiyas, anà Felikus, guverner məduwen awan. Iken inde zay bidaw?

²⁷ «Dowan a anan nà, Yahuda ahay ta ban anan, a nan atan sa vad anan. Nə sləne sa jəka winen do sə Ruma ahay nà, ma zla manay tə suje ahay sə təmay anan. ²⁸ U no sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na zla anan à man sə mæced a tinen aya awan. ²⁹ Na tan à nga nà, kə gak way tədə sə tacay anan à dangay bay, mə zakay a asa, sa vad anan à məke. Ta ban anan nə anga 'am sə pəra a tinen ahay vərre. ³⁰ Nə sləne sa jəka Yahuda ahay tə banak sə pəkan zek sa vad anan nà, kwayan'a nə slənak anan ayak à man anak. Na jan anà do a sa ban anan ataya nə tə sa zlah apan à man anak.»

³¹ Suje ahay tə gəba anan Pol kawa ana bahay nga sə suje ahay sa jan atan ata awan. Sə luvon ata tə dazle anan à wulen su doh sə Antipatris.

³² Sidew a nà, suje ahay sa zla tə saray ata ta may agay, əna do sə pəles ahay nə tə lagay anan Pol nà, dezl. ³³ Tə dazle à Kaysariya nà, tə varan dərəwel ata anà guverner, tə mbəsakan anan ayak Pol à alay inde. ³⁴ Guverner ata a jangay anan dərəwel ata awan. A cəce pə Pol wa, winen do sə daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nà, ³⁵ a jan, a wa: «À alay a do sa zlah apak ataya ta nak nà, ni sləne 'am anak awan.» Aday a jan anà suje ahay nə tə ba anan Pol u doh sə bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

24

Yahuda ahay ta zlah pə Pol

¹ Pə dəba wa a ga luvon dāra nà, Ananiyas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, a zla à Kaysariya. Ta zla tatə mæced sə Yahuda azar aya, tatə Tertulus, do sa san sariya sə Ruma ahay. Tə dazle pə cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah pə Pol.

² Tə ngaman anà Pol cəna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken do ma ba awan, ava bayak a mə njahay u kon a anan zay nə anga iken. Kon a anan a ndakay nà, anga asan way anak awan! ³ Ma njad way ataya fok nà, anga iken. Mə ngərak anak.

⁴ «Na slak sə vəved 'am pa 'am anak bayak a bay, əna kem, nə cəce panak anga sərom anak, sləne anan 'am a anan mənjoek aday. ⁵ Ma tan à nga anà dowan a anan, winen do lelibay awan. Winen apan i pəkan 'am anà Yahuda ahay sə vəze pə do ahay pə daliyugo fok. Winen bahay nga su do sə ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. ⁶ A dazlan sa ga mənjadak pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna mə bənak anan. [Abay ma ja nə mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, ⁷ əna bahay nga sə suje ahay Lisiyas kə ngəzərak anan pumo wa sə məgala. ⁸ A wa do sa zlah apan ataya tə nay pa 'am anak awan.] Kə cəcihek

panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, didek aya awan.»

⁹ Yahuda ahay fok, tə japay anan 'am a tinen tə dōwan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am didek aya awan.»

¹⁰ Guverner a sukwe alay pə Pol aday á ja 'am. Pol a wa: «Na san zle, ava bayak a iken dō sa gan sariya anà dō ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivel sa vad uway pi zek wa, pa 'am anak awan. ¹¹ Kə zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urəsalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wudihək anan 'am ata dukwen, ki tan à nga nə kətana awan. ¹² Dōwan kà tak uno à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni vad uway pa 'am tu dō bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulen su doh təkede, dōwan kà tak uno à nga nə slabakak anan avad uway tu dō bay re. ¹³ Dōwan inde à wulen a tinen saa tavay pa 'am a tinen a sa zlah upo ata dukwen, ibay. ¹⁴ Əna ni jak way inde həna: Nen apan ni dəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəved a Yesu, cəved a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday dukwen, nen nə dəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tə Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay a təkə fok. ¹⁵ Manay tu dō a anaya dukwen ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məkə wa, kwa dō didek aya awan, kwa dō lelibay aya awan. ¹⁶ Anga nan, nen apan ni rəzlen à nga sə njahay mənəna ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok matanan.

¹⁷ «Nə bərak uho ava bayak awan. Pə dəḅa wa na ma tə dala a à alay inde à Urəsalima, sa man zek anà dō uno ahay. Nə gəḃak anan dūngo anà way ahay anga Mbərom re. ¹⁸ Tu to à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra dō cəncan a pa 'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà dō ahay bay, aday abəbal awan ibay re. ¹⁹ Əna Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə

inde à man ata awan. Tinen dukwen, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tã nay ta ja anan pa 'am anak kwa! ²⁰ Kabay, dō a anan ataya ta jak sədøk uno sa ga à alay a nen pa 'am ana məcəd a manay aya ata bidaw? ²¹ A alay uno sə tavay pa 'am a tinen dukwen, na jak 'am maza bay, si 'am inde kərtek. Na wa: “Ki gen uno sariya biten, anga dō ma mac aya ti slabakay à məkə wa nà, nə dəfak apan nga.”»

²² Felikus a san 'am sə cəved a Yesu zle lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sə suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya a kwanay awan.» A jan anà dō ahay tã ta 'am kutok. ²³ A jan anà bahay sə suje a sa ba anan Pol ata dukwen, á ba anan lele, əna tã sa bənan mbiyed bay, dō anahan ahay tã gan nga lele.

Pol a kaḃan bala anà atə Felikus tə Durusila

²⁴ Anahay pə dəḅa wa mənəcək nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila, winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a sləne 'am anahan sə təkər ahay a dəf nga pə Almasihu Yesu nə kəkəməw ata awan. ²⁵ Pol a ja 'am pa 'am sə didek a Mbərom, sə alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac hinen asa.» ²⁶ A ga apan dukwen, izəne Pol i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə pac pac, sa kaḃ bala tə winen.

²⁷ Pə dəḅa wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbad anan Felikus. Əna a nan à Felikus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya à dangay.

25

A nan anà Pol nà, bahay sə Ruma á saa gan sariya

¹ Festus a dəzle à Kaysariya nà, a ga luvon maakan nə a slabak sa zla à Urəsalima. ² A man ata asa, bahay sə gəḃan dūngo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tu dō sə lavan nga anà

Yahuda ahay, ta zlah pə Pol pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: ³ «Kak kà zlak anak à nga nà, gəbay anan Pol à Urəsalima.» Anga a nan atan sa vad anan Pol pə cəved.

⁴ Festus a mbədahan atan apan, a wa: «Pol winen à alay sə suje ahay inde à Kaysariya. Nen a dukwen ni ma à man ata bəse. ⁵ Lele a nà, do sə lavak ikwen nga ahay t̄ pəruho azar à Kaysariya, ti zlah apan, kak awan a inde sa zlah apan nà, na.»

⁶ Festus kə njahak a Urəsalima i ga luvon jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way anahan à Kaysariya. Sidew a dukwen, a zla ù doh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay Pol. ⁷ Pol a dəzlek ayak cəna, Yahuda ahay sa nay ahay à Urəsalima wa ata, ta van nga tew. Ta zlah apan tə cəved ahay cara cara ma da 'am aya awan, əna tə njadak nga sa 'am sə tavay apan bay. ⁸ Pol a mbəda 'am pi zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà doh sə mazlaḅ a Mbərom bay, kwa anà bahay sə Ruma bay.»

⁹ A nan à Festus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol wa: «Ki ngam sa zla à Urəsalima, ni saa gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya daw?»

¹⁰ Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya tədə nà, à man a anan. Ka san zle, na gak anan ines anà Yahuda ahay bay. ¹¹ Kak abay na gak ines aday tədə sa vad apan nen ata dukwen, nə cəcihek t̄ mbəsakay ahay nen bay. Əna kak awan a inde tədə à 'am a tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, dōwan a inde i mba apan sə varan atan nen à alay inde nà, ibay. Na gak amboh, zla anan sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

¹² Festus tu do anahan ahay ta ma anan 'am i zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa zla à man ana bahay sə Ruma ata nà, ki zla à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

¹³ A ga luvon ahay mənjoek pə dəba anahan a wa nà, atə bahay Agaripa tə mərak anahan uwar a tə ngaman Bernike, ta nay ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya. ¹⁴ Tə njahay à man ata mənjoek nà, Festus a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa: «Dowan a inde à man a anan tə bənay ahay à bahay ana Felikus wa. ¹⁵ A alay a nen à Urəsalima nà, bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nà ban anan ta sa man anan mungok. ¹⁶ Əna na jan atan nà, pə sariya sə Ruma ahay nə dōwan a ta zlah apan ata pi zek tu do anahan a sa zlah apan ataya, ti vad uway pi zek wa à man sa ga sariya. I mbədahan apan anà nga anahan pə way a tinen sa zlah anan apan ataya awan. Kak matanan bay nà, ti varan anan dōwan a ta zlah apan ata anà suje ahay bay. ¹⁷ Tinen a fok tə dəzley à man a anan cəna, na gak munok bay jiga awan. Sidew a kwayan'a nə njahay pə sariya awan, na wa t̄ gəbay anan dōwan ata awan. ¹⁸ Do a sa zlah apan ataya tə slabakak sa ja 'am, əna ta jak awan a inde lelibay a kawa anuno sə bayak apan ata bay. ¹⁹ Na ca apan asanaw nà, sə slabak à wulen a tinen cəna, avad uway sa 'am pə pəra a tinen ahay, aday pə dōwan a inde tə ngaman Yesu, kə məcak əna Pol a wa winen tə sifa awan. ²⁰ Nen dukwen nə sənək sə wudəh anan ləbara ata lelibay. Anga nan na jan anà Pol nà: «Ki ngam sa zla à Urəsalima daw? Mi i gak sariya à man ata awan.» ²¹ Əna Pol a cəce t̄ saa gan sariya nà, əga bahay sə Ruma. Anga nan, na wa t̄ ban anan lele hus pə luvon a ni saa slənan anan ayak anà bahay sə Ruma.»

²² Agaripa a mbədahan apan anà Festus, a wa: «Nen dukwen, u no sə sləne anan ləbara ana dōwan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i sləne anan sidew.»

²³ Sidew a cəna, atə Agaripa tə Bernike ta nay tə mazlaḅ sə bahay awan, do ahay tinen apan ti həran

atan nga. Ta zla à man sə halay nga, tə bahay nga sə suje ahay pə kərtek awan, pi zek tu do sə wulen su doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa tē gəbay anan Pol. ²⁴ Tə dəzley anan tə Pol cəna, Festus a jan anà bahay Agaripa, a wa: «Iken bahay Agaripa pə kərtek a tu do a məjapay aya à man a anan ataya fok, kə cinen anan anà dōwan a anan zle. Yahuda ahay fok kwa à Urəsalima, kwa à man a anan, ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa nê mbəsak anan tə sifa bay. ²⁵ Əna na tak anan à nga anà awan a tədə sa vad anan apan ata bay. Aday winen a a cəce dukwen nê slənan anan ayak anà bahay sə Ruma. Natiya kutok, na gak anan may tã saa gan sariya à man ata awan. ²⁶ Əna na san awan a ni vinden ayak anà bahay sə Ruma ata pə dōwan a anan bay re. Anga nan, na nay anan pa 'am a kwanay, mə zakay a adəka nà, pa 'am anak, iken bahay Agaripa, anga aday pə dəba sə bənan bitem anà 'am anahan a wa nə, ni san way a tədə sə vinde apan ata kutok. ²⁷ Bina abayak nga uno kə ngəmak sə slənan ayak do anà bahay sə Ruma mənəna sə vinde anan way anahan a sa ga ata bay.»

26

¹ Agaripa a jan anà Pol: «Cəved inde mə varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi zek wa, a wa: ² «Suse bahay Agaripa, nə taslak mivél sa ja 'am uno biten pa 'am anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan upo ataya fok, ni dakak anan. ³ Anga iken nà, ka san pəra sə Yahuda ahay zle, ka san way a tinen ahay sə bəbal anan awan ataya zle fok re. Anga nan, nə rəke panak nà, ban mivél sə sləne anan 'am uno nə fok.

⁴ «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cədew a mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa à Urəsalima dukwen, ta san anjahay uno zle re.

⁵ Ta san zle kwakwa, nə pərahan azar nà, anà atətak way sə Farisa ahay,

atətak way ma da 'am a cəvedəbay ata awan. Kà nak atan dukwen, ti side anan re. ⁶ Həna, nen à sariya inde tə tinen dukwen nà, anga nə dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapay anan anà bije a manay ahay ata awan. ⁷ Zahav a manay ahay kuro nga cew dukwen, tinen apan ti dəfan ide anà way ata awan. Bina tinen apan ti dəfan apan anà Mbərom, luvon tə ipec nà, anga na awan. Ba məduwen, Yahuda ahay ta zlah upo nà, nə dəfan apan nə anà 'am ata awan. ⁸ Kwanay Yahuda ahay, kə təmihen sa jəka Mbərom i mba apan sə slabakay anan do ma mac aya à məke wa bay nà, angamaw?

⁹ «Nen a ta nga uno dukwen, nə rəzlek anan à nga wa sa nes anan sləmay a Yesu sə Nazaratu ata awan. ¹⁰ Na ga mer su way ata nà, à Urəsalima. Bahay sə gədan dundo anà way ahay tə varak uno cəved sə dərəzl anan do a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan atan sariya sa vad atan à məke dukwen, a taa zlo à nga re. ¹¹ Saray bayak awan, na zlak ù doh sə wazay ahay, nə bənak atan mbiyéd cəvedəbay. Na gak atan bəlaray sə təra anan sləmay a Yesu à məndak. Mivél kə zəbak nen tə mindel, hus na zlak à wulen su doh su kon ahay dərən dərən aya saa gay atan ahay alay à man ataya wa re.

¹² «Natiya, pə luvon a inde, nen apan ni zla à Damas. Sə vuro cəved a nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay. ¹³ Ba məduwen, man ipec a ga nà, nə canan anà jiyjay sə awan a nay à mburom wa, a zalay jiyjay ana pac nə gam gam lele. A van umo nga tew, manay tu do uno sa zla jiga ataya awan. ¹⁴ Manay a fok mə sləhay mbortoto à məndak. Aday nə sləne dundo a u jo ahay 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa: “Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw? Iken apan ki njahay pə kudəs anak anga sa ga vərəm ti nen.”

¹⁵ «Nə cəce, na wa: “Iken nə wayaw, bahay uno?”

«Bahay Yesu a mbəduho apan, a wa: «Nen Yesu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ¹⁶ Əna slabak, tavay! Na kak zek nà, aday kâ təra dō si mer su way uno. Nə walak iken sa jan anà dō ahay way nen sa kak anan ata, tə way nen saa dākak anan ata re. ¹⁷ Ni tam iken à alay sə Yahuda ahay wa, tə alay su dō su kon azar aya ata wa fok re. Ni slan iken pə cakay a tinen, ¹⁸ anga aday kâ təban atan anan idē, kâ nay atan i idē zənzen a wa, i idē jiyjay a inde, kâ tam atan à məgala ana Fakalaw wa, kâ zla atan à alay ana Mbərom inde. Natiya kutok, ti njad apəse 'am sə ines a tinen ahay, ti zla à man sə njahay ana Mbərom pə kərtek a tu dō anahan sa daf nga pi nen a azar ataya awan.»

¹⁹ «Anga nan kutok, bahay Agaripa, nə dəfan apan nà, anà way Mbərom su ko anan ahay kwa à mburom wa ata awan. ²⁰ Na lah sə wazay anan 'am ata nà, à Damas, à Urəsalima, aday pə daliyugo sə Yahudiya fok. Pə dəba anahan a wa, nə pərahan azar sə wazan anà dō su kon azar aya re. Nə wazan atan nà, tē mbəsak ines a tinen ahay, tē mbəda 'am pə Mbərom, tã ga mer su way a tədə anga tə mbədahak anan ləen anà ines ata kutok. ²¹ Yahuda ahay ta ban nen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, anga nan. A nan atan sa vad nen à məke sa ndaw. ²² Əna hus ahay həna biten, Mbərom kə mbəsakak nen bay, kâ mak uno zek. Anga nan, nen mə tavay a pa 'am sə dō ahay fok anga sə dākay anan didek sa 'am anahan anà dō lele aya pi zek tu dō kəriya aya awan. Nə wazak awan maza bay, si way ana Musa tu dō maja'am a Mbərom ahay sa ta ja apan ti təra ataya awan. ²³ Ta wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah sə slabakay à məke wa, i kay anan jiyjay sə sifa anahan anà Yahuda ahay, aday anà dō su kon azar aya ite re.»

²⁴ Pol winen apan i taker 'am ata matanan mba, Festus a jan tə məgalak a, a wa: «Pol, kə vawak nga! Asan way anak a kə zalak ata, kə tərak

iken à məndak. Ka san awan sabay.»

²⁵ Pol a mbədahan apan anà Festus, a wa: «Ba məduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am tədə ni jak anan ataya, aday 'am didek aya re. ²⁶ Agaripa dukwen a san zle coy, awan a inde mi dər aya uda panan wa ibay, anga tə təra aday nà, à mider aya inde bay. ²⁷ Iken bahay, kə dəfak nga pa 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay bidaw? Na san zle, kə dəfak patan nga.»

²⁸ Agaripa a jan anà Pol: «Bəse matanan ca, a nak sə təra nen dō ana Almasihu a daw?»

²⁹ Pol a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə bəse həna, kwa à ga nə bəse həna bay, nen apan ni gan amboh anà Mbərom nà, iken tu dō sə sləne 'am a anan ataya fok nə kə təren kawa nen a re, əna tə calalaw aya à alay inde bay.»

³⁰ Matanan, bahay tə guverner tatə Bernike fok tə slabak à man ata wa. ³¹ Tinen apan ti zla way a tinen ata nà, ta jan i zek ahay, ta wa: «Dowan a anan nà, kə gak way lelibay a tədə sa vad anan à məke kabay sə tacay anan apan à dangay bay.»

³² Bahay Agaripa a jan anà Festus, a wa: «Ta wa abay dowan a anan à cəce tã sa gan sariya à Ruma bay nà, dī mbəsak anan.»

27

Ta slan anan Pol à Ruma

¹ 'Am a sa jəka mi zla pə daliyugo sə Italiya tə kwalalan ata a tavay nga nà, tə varan anan Pol tu dō a azar a ma ban ataya à alay inde anà Yuliyus, winen bahay sə suje à wulen ana suje ana bahay sə Ruma ahay. ² Ma zla à kwalalan inde kutok. Kwalalan ata nà, a nay à wulen su doh sə Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sə bəlay pə daliyugo sə Aziya. Dowan a inde tə ngaman Aristarkus, winen dō sə Tesaloniki ahay pə daliyugo sə Make-doniya, winen tə manay re.

³ Sidew a nà, mə dəzle à Sidon. Yuliyus sə dowan ata nà, a gan sumor anà Pol ta sə varan cəved à zla à man ana car anahan ahay tã gan nga.

⁴ Mə slabakay ahay à man ata wa

kutok, ma van nga anà Kiprus ta day sə alay puway, bina ta day sə alay gula nà, mad kè varak umo cəved bay. ⁵ Ma zla bəse tə daliyugo sə Silikiya tə Pamfiliya, mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Mira ata pə daliyugo sə Lisiya. ⁶ Bahay sə suje ahay a tan à nga anà kwalalan hinen nə, à man ata awan. Kwalalan ata đukwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A đaf uda manay kutok.

⁷ Luvon ahay əngal nà, ma zla anga anga tətibay. Kà dak umo 'am sə dəzle à Kənidus. Mad kè gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tə daliyugo sə Kereta, ta day sa mad ibay ata awan, ma zla ta day sə ngaman Salamonı ata awan. ⁸ Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, əna mə dəzle à man a sə ngaman Man sə Dazay Lele ata awan, winen dəren tə wulen su doh sə ngaman Lasaya ata bay.

⁹ Ma gak ayak munok pə cəved bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata đukwen, alay a kə ndəvak. Aday azla tə kwalalan đukwen, a da 'am cəvedəbay, anga alay sə vəvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anà đo sa bal kwalalan ataya, a wa: ¹⁰ «Kwanay đo ahay, azla a mənuko a anan i i dak uko 'am. Way a mənuko ahay ti i lize tə kwalalan a təke. I dahay pə way ahay cəna coy bay re, sifa a mənuko aya đukwen kà nak ti lize.»

¹¹ Əna bahay sə suje ahay tə tinen ata a təma dam nà, 'am ana bahay nga sə kwalalan ta 'am ana đo sa bal kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cəna, a gan may bay. ¹² Mə zakay a đukwen, man a sə tavay uda ata nà, lele sə tavay uda tə alay sə vəvara a bay. Anga nan, zek məduwen su đo a đukwen a gan may sə slabak à man ata wa. Kak i ga zek cəna, ti i ba à Fenika. Fenika ata đukwen nà, man sə tavay sə kwalalan ahay pə daliyugo sə Kereta. A mbəda 'am pə bəlay si ta day sa pac sə slahay ù doh.

Vəvara məduwen a a slabak

¹³ Mad sə walay a dazlan sa bal mənjoek mənjoek cəna, a ga patan nə tə njadək way a sa zlan atan à nga

ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. ¹⁴ Əna kə njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. ¹⁵ Kwayan'a a ban anan kwalalan gec, a mba apan sə tavan pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata à dərəđ anan adəka cukutok. ¹⁶ Ma zla bəse tu kon a sə ngaman Kawda winen à a'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mənjoek. A man ata wa kutok, ma ban anan kwalalan a manay a cədeu ata sə məgala anga aday à saa lize pumo wa bay. ¹⁷ Tə cakaf anan kwalalan a cədeu ata, ta đaf anan à məduwen inde. Pə dəba anahan a wa, ta ban anan winen a məduwen ata tew tə liber. Do sa bal kwalalan ahay tə jəjarak sa mban anà wiyen sa day sə Libiya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalan anà mad à zla anan kawa sa nan kutok.

¹⁸ Vəvara kə mbəsakak sa bal bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalan wa. ¹⁹ Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. ²⁰ Mə canak anan anà pac bay, anà mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kə mbəsakak sa bal bay. Manay aya đukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

²¹ Kə njahak bayak a đo ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay đo ahay, suwan abay kə təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, đə slabak à Kereta wa bay. Kə təmihen matanan cəna, tiya nà, đı ga dəce bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. ²² Əna həna nen apan ni cəce pikwen wa, bənen mbac lele. Dowan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalan saa lize dəkdek. ²³ Anga avad a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə dəfan apan ata a slənay ahay maslay ana-

han pə cakay uno, ²⁴ a wa: “Pol, kə jəjar bay! Tə didek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kə gak anak sumor, bina do a anaya à kwalalan inde ata fok ti lize kwa kərtek bay.” ²⁵ Anga nan, do ahay, kə jəjiren bay. Nə dəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Dowan i lize bay. ²⁶ Aya əna, vəvara i lize anan kwalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

²⁷ Kə gak həna luvon kuro nga anahan a fudo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cəna, a ga pu do sa bal kwalalan ahay nà, manay apan mi dəzle pə yugo. ²⁸ Tə dazay anan liber tə rəslom ma ban aya apan ata à a'am inde, anga sə lavay anan sədek sə a'am awan. Ta tan à nga nà, a'am a nə sədek i ga miter kwa kuro fudo. Tə hədek mənjoek asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan. ²⁹ Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalan à man sə pəkərad ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya fudo ta sə dəba sə kwalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday ide à cəde bəse. ³⁰ Do sa bal kwalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalan a cədew ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalan a re. ³¹ Əna Pol a dazlan sa jan anə suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak do sa bal kwalalan ahay tə njahak à kwalalan inde bay cəna, ki təmen bay.» ³² Matanan, suje ahay ta slad anan liber sa ban anan kwalalan a cədew ata pə kwalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalan a cədew ata a slahay à a'am inde.

³³ Coy ide winen apan i cəde bəse kutok, Pol a jan atan nə tâ pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fudo, kə jəjiren, ki pen awan bay. ³⁴ Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay

nà, kem, pen way həna mənjoek kutok. Əna kwa sibœk sa nga a kwanay kərtek saa lize nà, ibay.» ³⁵ A ndav anan 'am anahan ata cəna, a gəba way sa pa, a ngəran ayak anə Mbərom pa man sə ide a tinen ahay fok. A gəzla anan i zek wa, a dazlan sa pa. ³⁶ Ajalay nga a tinen a fok a dəle, ta pa way kutok. ³⁷ Do a abay à kwalalan inde ataya məbaslay zek manay səkat cew tə kwa kuro cuwbe nga anahan mbərka (276). ³⁸ Ta rah lele nà, tə guce anan ndaw à a'am inde anga aday kwalalan à ba sabay.

Kwalalan ana atə Pol kə lizek

³⁹ Ide a cəde lele kutok nà, do sa bal kwalalan ahay fok, ta san sa jəka tinen ahaw bay jiga awan. Tə canan anə man sə wiyen sa 'am sə bəlay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalan à man ata aday à nga uda awan. ⁴⁰ Anga nan, ta slad anan liber sə njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya, tə mbəsak atan à a'am inde. Tə dazlan tə pəsak anan liber sə dədom sa tan cəved anə kwalalan ataya awan. Tə cakaf anan zana sa day sa 'am sə kwalalan, anga aday vəvara à zla anan kwalalan pa man sə wiyen ata awan. ⁴¹ Əna kwalalan a tavay way anahan dek, anga man ata nə sədek bay. Kwalalan a nga ta day sa 'am à wiyen inde gec. Məsugurndolon sə a'am a nay, a kad anan kwalalan ta sə dəba anahan a wa.

⁴² A nan abay anə suje ahay sa vad anan do sə dangay ahay anga tâ saa zləzlov aday sa haw way a tinen ahay bay. ⁴³ Əna bahay sə suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sə bayak ata awan, anga a nan sa tam anan sifa ana Pol. Coy, a jan anə do sa san sə zləzlov ataya tâ lah pa 'am à a'am inde. ⁴⁴ Anə do azar aya ite nà, a jan atan nə tâ ban alay à dədom sə kwalalan ma kad ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mə dəzle pə dədala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

28

Pol winen à Malta

¹ Mə dəzle pə dədala zay nà, mə sləne sləmay ana man ata nə tə ngaman Malta. ² Do sa man ataya tə təma manay tə ataslay mivél a lele. Tə hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday mađ đukwen a ga ike. ³ Pol a ray dədom sa pak pə uko. Uko sa ban pə dədom cəbak ata nà, dədew a nay ahay à dədom ata wa, a rac anan Pol pə alay. ⁴ Do su kon ataya tə canan anà dədew mə tapan a pə alay ata nà, ta wa: «Avad' uway a ibay! Dowan a anan nə do sa vad' nga su do. Kwa à ga həna kə təmak à a'am wa dəp nà, mbərom a mənuko sə ngaman Didek ata nə i mbəsak anan tə sifa a bay.» ⁵ Aya əna, Pol a mbazlay anan dədew ata, a slahay ù uko inde. Awan kə hanak apan kwa mənəcək bay. ⁶ A ga patan nà, i mac bəse, kabay alay anahan i tar. Əna kə njahak bayak a, awan kə gak anan bay. Tə bayak asa, ta wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nə mbərom a kərtek a re!»

⁷ Bahay sa man ata nà, tə ngaman Publijus, doh anahan a nə dərən ta man ata bay. A ra manay àga winen, mə njahak luvon maakan, winen apan i pan umo way lele. ⁸ Bəbay ana Publijus ata, winen mə nahay a, nga a bərzlan, aday azay a ruhan re. Pol a zla à man ana đowan a đəvac ata, a ga amboh anga winen, a đəfan alay pa nga, a mbar anan. ⁹ Pə dəba anahan a wa đukwen, do sə đəvac sa man ata azar aya fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan. ¹⁰ Tə varak umo magwagway ahay bayak awan. Manay apan mi zla way a manay coy, mi ján à kwalalan inde đukwen, tə varak umo way sa man umo zek pə cəved' ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

¹¹ Pə dəba anahan a wa kiya maakan nà, ma zla tə kwalalan sa nay ahay à Aleksandriya wa. A alay sə vəvara nà, kwalalan ata winen à man ata awan. Kwalalan ata nà, tə ndakak apan pəra sə mbərom ahay cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor tə

Polok ata awan. Kwalalan ata kə vak à man ata awan. ¹² Mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Sirakus ata awan, mə njahay à man ata luvon maakan. ¹³ Mə slabak à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan a nà, mađ sə walay a dazlan sa bal. Sidew a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli. ¹⁴ Ma tan à nga anà do a Yesu ahay à man ata awan. Ta jan umo nə mē njahay àga tinen lumo pam lele. Mə lavay zek sa zla à Ruma nà, matanan kutok. ¹⁵ Mərak ahay à Ruma tə sləne ləbara a manay nà, ta nay ahay à wulen su doh sə ngaman Lumo sə Apiyas, aday à wulen su doh sə ngaman Man sə Tavay Maakan ata awan, anga aday mē zlangay tə tinen. Pol a canan atan cəna, a ngəran anà Mbərom, anga kə njadək məgala.

¹⁶ Mə dəzle à Ruma cəna, tə varan cəved' anà Pol sə njahay ù doh anahan cara, əna suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

¹⁷ Pə dəba anahan a wa luvon maakan cəna, Pol a ngaman anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tə halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mərak uno ahay, na gak awan pu do a mənuko ahay bay, na gak awan pə atətak way ana bije a mənuko ahay bay, əna tə bənək nen à Urəsalima, tə varan ahay nen à alay inde anà Ruma ahay. ¹⁸ Tə cəce puno wa way uno sa ga ata nà, a nan atan abay sə mbəsak nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde təde ti vad' apan nen a bay. ¹⁹ Əna a nan anà bahay sə Yahuda ahay tē mbəsak nen bay. Anga nan, nə cəce, na wa tē su go sariya àga bahay sə Ruma, kwa à ga nə na gak anan may sa zlah pu do uno ahay bay dəp nà, na. ²⁰ Anga nan kutok, nə cəce, na wa đē zlangay, bina u no kə sənən tə jaway nen kawa həna anan đukwen, anga na đaf nga pə đowan a Isəra'ila ahay fok sa ba ata awan.»

²¹ Tə mbədahan apan, ta wa: «Manay mə slənek awan a anga iken ibay. Dowan inde kə nak ahay tə

dereuwel a à alay inde anga iken à Yahudiya wa ibay. Mərak ahay tə təkerek umo ləbara sə awan lelibay pə iken ibay a re. ²² Əna ma gan may nà, mē sləne tə alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa aha fok cəna, dō ahay tə kədəy anan dō ana Yesu ahay.»

²³ Ta dəfluvon a aday ti i halay nga asa ata awan. Luvon ata a dəzley ahay cəna, dō sə halay nga à man ana Pol ataya tə zalay sə kwakwa ata awan. Pol a dakan atan anan 'am sə bahay a Mbərom nə hway. A rəzlen à nga sə dakan atan anan 'am a Yesu nə ndekərkərre tə cəved sə Tawrita, aday tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay fok. ²⁴ Azar sə dō ahay tə təmahak 'am a Pol sa jan atan ata awan, əna azar sə dō ahay aya tə təmahak itəbay. ²⁵ Tinen apan ti vad uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok. Əna ta saa ta 'am ata nà, 6a Pol kà jak atan 'am inde kərtek, a wa: «Way ana Apasay Cəncan a sa jan anà bje a kwanay ahay tə dundo ana dō maja'am a Mbərom Ezaya nà, didek awan. ²⁶ Mbərom a wa:

“Zla, ka sa jan anà dō uno ahay nà:
Ki pəken sləmay lele, əna ki sənən awan bay.

Ki zəzuren way lele, əna ki cinen anan anà awan bay.

²⁷ Anga dō a anaya nà, nga a tinen nə mə kuray aya awan,
tə rədak anan sləmay a tinen ahay,
tə tacak anan ide a tinen ahay.

Kak matanan bay cəna,
abay ti canan ide,
ti sləne sləmay,
ti san way,
ti mbəda 'am pi nen, ni mbar atan.*”»

²⁸ Pol a jan atan asa, a wa: «Sənən a kutok nà, Mbərom kə təkək cəved sa tam anà dō su kon azar aya həna. Tinen nà, ti sləne ləbara anahan.»

[²⁹ Pə dəba sa 'am ataya wa nà, Yahuda ahay ta zla way a tinen, tinen

apan ti vad uway tə mindel à wulen a tinen.]

³⁰ Ava cew nà, Pol mə njahay a ù doh sə masa. A təma mbəlok anahan ahay fok nə lele. ³¹ A wazay anan 'am sə bahay a Mbərom, a dakan anan ləbara ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu anà dō ahay. A ja 'am mənəna ajəjar, aday dowan kə gafak anan 'am bay.

* 28:27 Ca pə Esaaya 6.9-10.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Ruma ahay
Adakay way pə deftere
a anan**

Derewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kə tərak wulen su doh zek məduwen a sə daliyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tətakan atan ayak way ahay bayak a dəc dəc pə cəved a Mbərom sə varan anà dō ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan zek anahan (1.1-17)

Pa 'am a Mbərom nà, dō ahay fok ta gak ines (1.18 - 3.20)

Mbərom a təma dō ahay nə kəkəməw (3.21 - 4.25)

Anjahay wiya su dō sa daf nga pə Yesu ahay (5.1 - 8.39)

Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay (9.1 - 11.36)

Anjahay su dō a Yesu ahay à wulen a tinen inde (12.1 - 15.13)

Aja 'am ahay (15.14 - 16.27)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Ruma ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nà təra dō maslan anahan awan, nen mə walay a sə dakay anan ləbara anahan mugom a anà dō ahay. ² Ləbara ata aday nà, Mbərom a kə zlapak uko anan ahay tə dungo ana dō maja'am anahan ahay kwakwa, tə vinde anan à Deftere anahan inde. ³ Ləbara ata nà, pə wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen mə wahay a pə daliyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. ⁴ Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa tə məgala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a dakay anan nə Yesu Almasihu, Bahay a

mənuko, winen wan anahan awan.

⁵ Tə winen a kutok, Mbərom a təra nen dō maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nà zla saa dakay anan 'am anahan anà dō su kon azar aya awan, aday tà daf apan nga, tē dəfan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

⁶ Kwanay Ruma ahay, kwanay dukwen à wulen su dō ataya inde. Mbərom a ngamak ikwen nà, aday kə təren dō ana Yesu Almasihu ahay.

⁷ Anga nan kutok, nə vindek ikwen ayak nà, à kwanay dō a Mbərom a sə pəlay ataya awan. A ngamak ikwen nà, aday kə təren dō anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tà gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

⁸ Mama'am aday nà, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay a fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga dō ahay bayak a pə daliyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki dəfen nga pə Yesu Almasihu. ⁹ Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nə bayak nə pə kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata dukwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am didek awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a dukwen tə mivəl kərtek awan. Na gan mer su way sə dakay anan ləbara a mugom a pə wan anahan Yesu Almasihu.

¹⁰ Na gan amboh həna, aday à vuro cəved sa zlak ayak àga kwanay. Kak way ata kə zlak anan à nga ite nà, ni zlak ayak kutok. ¹¹ Anga na gak anan may nə bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sə vuro ataya awan, anga aday kə njiden məgala anahan. ¹² Na ja adəka nà, varuko anan məgala i zek ahay lele, anga mənuko də dəfak nga pə Yesu Almasihu.

¹³ Mərak uno ahay, u no dukwen, sənen apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak àga kwanay nə saray bayak awan. Əna hwiya nə njadək

caved a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way à wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga ù kon azar aya ata re, anga aday kâ zëgihen anan sê përahan azar anà Yesu lele. ¹⁴ Mbërom kâ varak uno mer su way à alay inde. Natiya tãktek ni dakan anan lëbara ata anà dõ ahay fok. Nê dakan anan anà dõ mæ vëzle aya aday anà dõ mæ vëzle a itëbay ataya re. Nê dakan anan anà dõ mæ jangay aya aday anà dõ mæ jangay a itëbay ataya re. ¹⁵ Anga nan kutok, na gan may tã mindel sê dákak ikwen anan lëbara a Yesu ata anà kwanay Ruma ahay re.

Lëbara ana Yesu nà, mægala awan

¹⁶ Nen tã ataslay mivel a sê dákay anan lëbara ana Yesu. U go waray bay. Anga lëbara a mugom ata nà, mægala ana Mbërom uda awan sa tam anan dõ sa dáf nga pë Yesu Almasihu ataya fok. A varan caved pa 'am nã anà Yahuda ahay aday ù dõ su kon azar aya re. ¹⁷ Lëbara a mugom ata a dákay aday nà, Mbërom a tãra anan dõ zãzen a, dõ didek a pa 'am anahan a nã kækëmaw. A nan nà, dõ ahay tã dáf nga pa wan anahan cãna coy. Caved maza inde sabay. A tãra nã kawa ana Mbërom a sa ja à Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Dowan a kã dáfak nga pë Mbërom cãna, i tãra anan dõ didek a pa 'am anahan. Ata dõwan ata i njad sifa didek awan.*»

Mbërom a ga mivel pã ines sã dõ ahay fok

¹⁸ Aya ãna, mivel a Mbërom winen apan i kay uho anga sa ga sariya pë huwan su dõ zãzen awan, bina tinen tã dëfan apan bay, tã hëran nga bay. Mbërom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata nà, kã mbësakak anan caved anà dõ azar a sa san anan didek a Mbërom sabay. ¹⁹ Mbërom i gan atan sariya, anga ta san caved sa tam zle. Ba kã dákak atan anan caved ata awan, ãna tã bënak anan bitem anà caved ata bay. ²⁰ Mbërom a aday nà, winen kækëmaw? Kula dõwan kã canak anan bay. Ëna a ban pë

ananahan sã ndakay daliyugo ata wa nà, way anahan a mæ ndakay ataya tã dákay anan nã winen Ba Mægala pa sã viyviya awan, aday winen dõ kãrtek Mbërom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, dõ ahay ti mba apan sa njad alay sa 'am tãte sabay.

²¹ Natiya kutok, kwa á ga nã ta san Mbërom zle dëp nà, tã hërak anan nga aday tã ngërak anan kawa abay tãde sã hëran nga aday sã ngëran anà Mbërom ata bay. Adëka nã, abayak nga a tinen a fok nã pë way kãriya aya awan. Asan way a tinen kã hurfok. Ta san awan pë Mbërom sabay. ²² Tã bayak adëka nã, ta san way zle, cækëbay tinen bëlëale aya awan. ²³ Tã varak anan mazlað anà Mbërom, dõ sa mac itëbay ata, sabay. Ta ma nga nã sã dukwen gërmec ù vo anà përa ahay sa ga minje tu dõ zãzen aday sa mac ataya awan, aday anà përa ahay sa ga minje tã mævuhom ahay, way sã kibe ahay, aday anà way sa zla tã kutov ahay cara cara.

²⁴ Anga nan kutok, Mbërom a mbësak atan sa ga way sa zlan atan à nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way sã waray ahay sa ga mësagar pi zek ahay. ²⁵ Tã mbësak Mbërom, dõ sã didek, anga sã përahan azar anà way mungwalay aya awan. Tã hëran nga adëka nã, anà way a Mbërom sã ndakay ataya awan. Tinen mbësak zek a Mbërom a dõ sã ndakay way ataya awan, dõwan a abay tãde sã hëran nga, sã ngëran pa sã viyviya ata awan. Amen.

²⁶ Anga nan, Mbërom a mbësak atan tã ga way sã waray a sa zlan atan à nga cavedabay ata awan. Uwar ahay, tã mbësak sã nahay tã mungol ahay, ta ma nga sã nahay adëka nã tã uwar car aya awan. Way ata dukwen nã way sa zlan à nga anà Mbërom bay. ²⁷ Mungol ahay dukwen ta ga nã matanan, tã mbësak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may adëka nã, anà mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, atã mungol tã mungol

* 1:17 Ca pë Habakuk 2.4.

tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan mäsagar. Ti mer su way a tinen ataya, tinen apan ti ngəzahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

²⁸ Do ataya tə pəlay sa san Mbərom bay. Anga nan, winen a kə mbəsakak atan aday tã nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, tã ga way lelibay aya bayak awan sa zlan atan à nga. ²⁹ Mivel a tinen nà, ma rah aya tə way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor pə way sə do ahay, tinen sədøk aya awan, sərak aya awan, tinen apan ti vad do, tinen apan ti təre, tinen apan ti njəkan uda anà do ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti gəfan azar anà do azar awan, ³⁰ tinen apan ti ja 'am lelibay aya pə do ahay, ti nan ide anà Mbərom, ti gənahan anà do ahay, ti həran nga anà zek a tinen, ti zlapay awan aya awan, tinen apan ti pəlay nə cəved wiya sa ga ines ahay, tə dəfan apan anà bəbay a tinen ahay kabay anà may a tinen ahay sabay, ³¹ ta san way lele aya sabay, ta san pa 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san sə pəlay do sabay, dowan a gan atan ĩ zek wa itəbay re. ³² Aday dukwen, do ataya ta san zle, Tawrita a Mbərom kà jak pə sariya ana do ataya awan, ti njad amac. Kwa à ga nə ta san zle dəp nà, tinen apan ti ga way ataya matanan hwiya. Mə zakay a kutok nà, tinen apan ti həran nga anà do sa ga way ataya kawa ta ga nə way lele aya awan.

2

Sariya a Mbərom saa gan anà do ahay ata awan

¹ Kwa à ga nə iken waya waya, san apan aday nà, kak iken apan ki man anan mungok anà do pə ines cəna, ka man anan mungok ata nà, anà zek anak awan re, anga ki mba apan sa njad alay sa 'am sabay, bina iken a dukwen ka ga nə way a lelibay ataya re. ² Da san apan zle asanaw, kak Mbərom kà gak anan sariya anà do sa

ga way matanan ataya nà, sariya anahan nə didek awan. ³ Iken do sa man anan mungok ù do pə way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata nà, ki saa tam pə sariya a Mbərom a wa nə kəkəma kəla anaw? ⁴ Adəka bay, i ga nà, tiya nə kə kədey anan sumor a Mbərom tə munapanaw anahan dəge? Kə kədey anan anga Mbərom a ngam sa gak sariya fan bay ata bidaw? A gak sumor ata dukwen, aday kà njad alay a sa yam pə ines anak ahay aday nà, ka san bidaw?

⁵ Iken nà, kurkwilen à sləmay anak inde, a nak sa yam pə ines anak bay adəka. Tə alay anak awan, a nak Mbərom à gak sariya anahan. Pə luvon sə sariya a Mbərom nà, ki ga dəce nà, bayak awan. Anga pə luvon ata cəna, Mbərom i gan sariya anà do ahay fok tə cəved awan. ⁶ I varan anà do ahay fok nə pə way a tinen aya sa ga ata awan. ⁷ Do hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazlaḅ a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà do ataya kutok, Mbərom i varan atan sifa sa ndav bay ata kutok. ⁸ Əna do azar aya ite, ti vəze pə Mbərom. Do ataya ite nà, do sa ngam didek itəbay ataya awan, aday tə pərahan azar adəka nà, sa ga nə sədøk a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivel anahan ahay fok pə tinen. ⁹ Matana awan, do sə sədøk ahay fok, ti njad dəce sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday do su kon azar aya kutok. ¹⁰ Aya əna, do sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazlaḅ, i ngəran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am dukwen anà Yahuda ahay, aday anà do su kon a azar aya re. ¹¹ Mbərom a ga mer su way anahan pə do ahay nà, alay kərtek a wa.

¹² Do su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize dukwen, mənjenja Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita

zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. ¹³ Dowan saa təra dō didek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak dowan a kə dəfak anan apan aday. ¹⁴ Do su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday dukwen, à alay azar aya nà, ta ga way tədə kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə dakay anan Tawrita inde à mivél a tinen kwa abay à ga nə dowan kà jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. ¹⁵ Mer su way a tinen a sa ga ata a dakay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivél a tinen ahay inde, anga aday tã san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a dakay anan re. Bina, alay azar dukwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. ¹⁶ Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà dō ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə dō ahay anga way mi der aya à mivél inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə təkəren anà dō ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə dəfak anan apan anà Tawrita a bay

¹⁷ Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay həna nà, kəkəməw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay dō a Mbərom ahay. ¹⁸ Ki jen nə way sa zlan à nga anà Mbərom ata dukwen, kə sənən zle coy, anga Tawrita kə dakak ikwen anan way lele aya sa ga. ¹⁹ A ga pikwen nà, ki mben apan sə bənan alay anà hufof ahay aday sə dəvan anà dō a azar aya tinen i ide zənzen a inde ata awan. ²⁰ Kwanay gədek a tətakan anan way anà dō bəlbəle aya, aday sə jangan atan way anà dō gwaslay ahay aya à abayak nga inde mba ata awan. Matana awan, ki jen nə Tawrita kə dakak ikwen anan cəved sa san way aday sa san didek ahay fok.

²¹ Əna kwanay apan ki tətakan anan anan way anà dō ahay, əna kwanay mbədək anan à nga wa sə tətakan anan way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen nà: «Kà ga akar bay!» Kwanay a, kwanay apan ki kəren way ahay. ²² Ki jen anà dō ahay nà: «Kà ga mədīgweđ bay!» aday kwanay a, kwanay apan ki pəlen uwar ahay uho ata kəməw? Kwanay apan ki gifen anan 'am anà dō ahay sa ga pəra, əna a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəmə asa anaw? ²³ Kwanay apan ki həren anan nga i zek bayak awan, anga Mbərom kə varak ikwen Tawrita anahan, əna kwanay apan ki nəsen anan Tawrita ata nə pa ma mba asanaw? Ata kə nəsen nà, sləmay a Mbərom awan. ²⁴ Mə vinde a à Deftere a Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Do su kon azar aya tinen apan ti nes anan sləmay a Mbərom dəgerger anga kwanay Yahuda ahay.*»

Way sə dakay anan iken Yahuda ahay nà, agad mədəndalas bay

²⁵ Kwanay Yahuda ahay nə kə gəden mədəndalas anga sə dakay a nə kwanay dō a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i mak ikwen zek acəkan. Kak ki gen anan way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà, ki təren kərtek a tu dō ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. Magwagway a kwanay a ibay. ²⁶ Natiya nà, dō kə gədak mədəndalas itəbay, aday kə bənak anan bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata lele nà, Mbərom a i ca apan kawa dō ma gad mədəndalas a bay aday daw? ²⁷ Anga nan kutok, dō su kon a azar aya aday tə gədak mədəndalas sə awan itəbay əna ti dəfan apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà, Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan ki gəden mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata awan.

* 2:24 Ca pə Esaaya 52.5.

²⁸ Natiya kutok nà, sə tɛra Yahuda ahay didek aya nɛ maya anaw? Do sa gad pa zlay si zek anahan wa ata daw? A'ay. Agad mɛdɛndalas didek a nà, agad pa zlay si zek wa cɛna coy bay. ²⁹ Əna Yahuda didek nà, do sa gad mɛdɛndalas à mivɛl inde ata awan, bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay. Anga agad mɛdɛndalas didek a nà, mbala ana Apasay a Mbərom sa gad à mivɛl inde ata awan. Wita dukwen, 'am sə Tawrita mɛ vinde avinde ata bay. Do matanan kutok cɛna, saa hɛran nga nɛ Mbərom a bina, do zɛnzen a bay.

3

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

¹ Izəne dɔwan a i cəce: «Kak matanan cukutok nà, Yahuda ahay tɛ zalay do su kon a azar aya nɛ ta ma kutok anaw? Agad mɛdɛndalas a tinen ata nà, magwagway a inde asa daw?» ² Tɛ didek a nà, magwagway a inde nɛ mənɟɛk bay. Mama'am aday nà, Mbərom kɛ varak atan anan 'am anahan à alay inde.

³ Izəne do hinen i cəce asa: «Yahuda aya azar a tɛ dɛfan apan anà 'am a Mbərom sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà, Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay anan ata sabay kutok daw?» ⁴ Matanan bay! Kwa à ga nɛ do ahay fok mungwalay aya awan, Mbərom nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! Mɛ vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Iken Mbərom nà, ka jak 'am cɛna, do ahay fok ti san nɛ ka ja didek a hwiya acəkan.

Dowan a kɛ pɛlak anak cəved sə mungok dukwen, i san iken do didem a hwiya.*»

⁵ Izəne do maza awan i cəce re: «Ines a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà do ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak

uko ata nà, tɛ cəved a bay kələdaw?» Ni ja uda kawa su do a man a aday!

⁶ Matanan bay jiga awan, Mbərom winen do didek a hwiya. Bina aday i saa gan sariya anà do sə daliyugo aya kəkəmaw?

⁷ Izəne do hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nɛ Mbərom nɛ do didek awan, aday do ahay ti varan mazlaɓ adəka. Əna, i go uda sariya anga nen do sa ga ines nɛ pa ma asa mba anaw?»

⁸ Kəkəmaw? Kak matanan nà, sa ga ines nɛ lele cukutok, anga sumor a Mbərom i kay ahay uho! Do a azar ta gad upo mungwalay sa jəka: «Sa ja 'am ata nɛ Pol.» Do ataya dukwen ti njad wa sariya a Mbərom.

Do mənɟəna ines nà, ibay

⁹ Natiya kutok nà, mənuko Yahuda ahay, dɛ zalay do su kon azar aya daw? A'ay, dɛ zalak dɔwan ibay. Kawa anuno sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya fok, ines a lavan atan nga. ¹⁰ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja aday nà:

«Dowan inde kwa kɛrtek didek a nà, ibay.

¹¹ Dowan inde kɛrtek sa san didem nà, ibay.

Dowan inde sə pəlay sa san Mbərom a dukwen, ibay re.

¹² Do ahay fok tɛ mbədahak anan lɛn anà Mbərom, tɛ tɛrak do kəriya aya awan.

Dowan inde sa ga sumor kwa kɛrtek dukwen, ibay.†»

¹³ «Way sa nay uho à 'am a tinen ahay wa cɛna, lelibay aya fok,

kawa way sa nay ahay à jəvay mɛ tɛba a wa a rəbas ike ata awan.

Miresl a tinen ahay tɛ mbəda nà, way sə njəkan uda anà do a azar aya awan.‡»

«'Am a tinen ahay fok nɛ kawa umom su kɔn ahay.§»

¹⁴ «Ta ja dukwen, 'am sə tahasl do ahay hwiya,

* **3:4** Ca pə Jabuura 51.6. † **3:12** Ca pə Jabuura 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20. ‡ **3:13** Ca pə Jabuura 5.10. § **3:13** Ca pə Jabuura 140.4. * **3:14** Ca pə Jabuura 10.7.

aday 'am mi wesl aya re.* »

15 «Ta haw sa vad do dukwen ahahaw.

16 A man a tinen sa zla ahay cəna,
ti həzlap way sə gəban dəce anə do
ahay bayak awan.

17 Ta san cəved sə njahay zay tə do
ahay itəbay re.†»

18 «Tə jəjaran anə Mbərom itəbay
fok.‡»

19 Kak Deftere a Mbərom kə jak
matanan cukutok nà, da san apan
zle, a jan 'am ata nə anə do a aday
Mbərom a varay 'am anahan a à
alay a tinen ahay inde ataya bidaw?
Natiya kutok, dowan inde kwa kərtek
i mba apan sə məman anan ines
təte sabay. Mbərom i gan sariya
anə do ahay fok. 20 Matana awan,
dowan inde saa təra do didek a pa 'am
a Mbərom anga sə dəfan apan anə
Tawrita nà, ibay. Adəka, Tawrita a
jan anə do ahay nà, ines inde aday tã
san anan coy.

*Do ahay ti təra do didek aya pa 'am
a Mbərom nə kəkəməw?*

21 Həna nà, Mbərom kə təbak anan
cəved anə do ahay sə təra do didek aya
pa 'am anahan. Cəved a wiya ata nə tə
bənək pi zek tə cəved sə Tawrita bay.
Aya əna, Tawrita pi zek tu do maja'am
ana Mbərom ahay ta jak pə cəved ata
kurre way anahan. 22 Cəved ata nà,
natiya awan: Dowan aya tə dəfak nga
pə Yesu Almasihu nà, tinen ti təra
do didek aya pa 'am a Mbərom ku-
tok. Mbərom a təba cəved ata dukwen,
anga Yahuda ahay taayak bay, əna
anə do saa dəf nga pə Yesu ahay fok.
Anga Mbərom awan aday nà, a gəzla
do ahay pi zek wa itəbay. 23 Bina, do
ahay fok ta gak ines. Ta slak sə njahay
à man sə mazla6 a Mbərom cəncan
ata bay. 24 Aya əna, Mbərom kə gak
atan sumor anahan kəriya awan, kə
tərak atan do didek aya pa 'am ana-
han. A ga matanan ata dukwen tə
alay ana Yesu Almasihu, do sə təmay
atan ahay à atahasl wa ata awan.
25 Mbərom a slənay anan, anga aday

à mac à yime sə do ahay fok, aday
mez anahan à banay puko wa ines
ahay. Matanan, dowan a kə dəfak nga
pə Yesu cəna, Mbərom i pəsen anan
ines anahan kutok. A ga kətanən nà,
anga a nan sə dəkay anan nə winen
do didek awan. Ines sə do ahay sa taa
ga ataya nà, Mbərom a taa ga kawa a
canan atan bay, 26 a taa njahay tete
kawa awan ibay. Əna həna kutok,
winen apan i dakan anan anə do ahay
nà, winen do didek awan, ta sa ga way
didek awan. Aday dukwen, a nan sə
təra anan do sa dəf nga pə Yesu ahay,
do didek aya pa 'am anahan.

27 Kak matanan cukutok nà, awan
a inde kə mbəsakak uko aday di njad
sa ga anan ti zek daw? İbay jiga
awan. Kak abay dowan a a dəfan
apan nà, anə Tawrita fok kəma, ata
abay i mba apan sa ga anan ti zek
lele. Əna Mbərom a a təba nə cəved
miza awan. Cəved ata nà, adaf nga
pə Yesu Almasihu. 28 Matanan, da
san zle way anahan, Mbərom a təra
anan do ahay, do didek aya pa 'am
anahan nà, anga tə dəfak nga pə Yesu,
bina anga sə dəfan apan anə Tawrita
a Musa bay. 29 Aka aday winen a
nà, Mbərom sə Yahuda ahay taayan
kələdaw? A'ay, winen Mbərom sə do
ahay kəzlek, Yahuda ahay tu do su
kon azar aya təke. 30 Anga Mbərom
nə winen kərtek. Kak Yahuda ahay tə
dəfak apan nga, i təra atan do didek
aya pa 'am anahan. § Matanan re,
kak do su kon azar ataya tə dəfak nga
pə Mbərom dukwen, i təra atan do
didek aya pa 'am anahan re.* 31 Na
jak matanan nà, ata nə kədiyək anan
Tawrita adəka daw? Adəka bay, nə
həran nga, aday nə təra anan way lele
kawa ana Mbərom a sa dəf anan ata
awan.

4

Minje ana İbərahima

1 Həna nà, bayakuko pə bije a
mənuke İbərahima aday. Di ja nə

† 3:17 Ca pə Esaaya 59.7-8. ‡ 3:18 Ca pə Jabuurə 36.2. § 3:30 Yahuda ahay, tinen do ma gad
mədəndalas aya awan. * 3:30 Do su kon azar aya nà, tinen do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya
awan.

maw? Ma sə tərən anaw? ² Kak Ibərahima kə tərak do didek a pa 'am a Mbərom anga a ga mer su way lele nà, abay tiya nə i njad sə həran nga anà zek. Əna kə njadak sə həran nga anà zek pa 'am ana Mbərom bay. ³ A Deftere a Mbərom inde nà, ta ja apan nə maw? «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.*» ⁴ Da san zle, dōwan a kə gak mer su way cəna, tə haman way sə herreḅ anahan, bina tə varan nə magwagway bay asanaw? Wita nə way sə herreḅ anahan a way anahan. ⁵ Əna dōwan a kə dəfak nga pə Yesu mənjenja a dəf nga pi mer su way anahan lele aya nà, Mbərom i ca apan nà, adaf nga anahan ata kə tərak anan do didek awan. Cəved a Mbərom inde sə tərən anan do ahay do didek aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya awan.

⁶ Bahay Dawuda a ja matana re. A ja nà, Mbərom a tərən anan do sa dəf apan nga ataya, do didek aya pa 'am anahan, mənjenja a ca ide pi mer su way a tinen ata awan. Ti taslay mivel kutok. Matanan, Dawuda a wa:

⁷ «Do sa ga ines ahay ti taslay mivel, anga Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay, aday kə banak patan wa atahasl a tinen ahay fok.

⁸ Do sa ga ines ahay, ti taslay mivel, anga Mbərom i ca pə ines a tinen ahay sabay.†»

⁹ Natiya, ataslay mivel ata nà, winen mə lavay zek a anga Yahuda ahay dəkdek daw, kabay anga do su kon azar aya cite daw? Nə lahak sa ja coy asanaw: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡» ¹⁰ Way ata a tərən nà, siwaw? A gad mədəndalas aday daw, kabay pə dəḅa anahan a wa daw? Pə dəḅa anahan a wa bay. A sa gad mədəndalas nà, Mbərom kə tərək anan winen do didek a pa 'am anahan coy. ¹¹ Ibərahima a gad mədəndalas

sə dəkay anan winen kə dəfak nga pə Mbərom coy, aday Mbərom kə tərək anan do didek a pa 'am anahan coy re. Matanan Ibərahima a tərən bəbay su do sa dəf nga ahay aday tinen ma gad mədəndalas a itəbay ataya fok. Bina Mbərom a tərən atan do didek aya pa 'am anahan kawa anahan sə tərən anan Ibərahima ata awan. ¹² Aday Ibərahima, winen bəbay su do ma gad mədəndalas aya fok re, əna si ti pərən azar anà cəved sə adaf nga ana Ibərahima à alay a aday a saa gad mədəndalas ata awan.

Way a Mbərom mə zlapan a anà do anahan ahay

¹³ Mbərom a zlapan anà Ibərahima, i varan anan daliyugo fok anà zahav anahan. Matanan kutok, Mbərom a a zlapan anan nà, anga Ibərahima kə dəfak anan apan anà Tawrita bay, əna a zlapan anan anga Ibərahima kə dəfak apan nga ata awan, kə tərək do didek a pa 'am anahan.§ ¹⁴ Kak dōwan aya inde tə njadak way ata anga sə dəfan apan anà Tawrita cəna, ata adaf nga pə Mbərom i tərən kəriya bugol, aday 'am a Mbərom sə zlapay anan ata kə tərək way kəriya re. ¹⁵ Tawrita a gəḅay ahay cəna, mivel a Mbərom, bina do ahay tə dəfan apan bay, ta gak ines. Abay Tawrita à ga ibay cəna, aga ines i ga inde sabay re.

¹⁶ Anga nan kutok, way a Mbərom sə zlapay anan ata nà, a zlapan anan nə anà do sa dəf apan nga ahay. A ga matanan ata dukwen, aday à varan atan anan way ata kəriya awan. 'Am ata mə zlapan a dukwen, anà zahav ana Ibərahima ahay fok. Zahav ana Ibərahima nà, do sə dəfan apan anà Tawrita ahay dəkdek bay, əna do sa dəf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ahay re. Anga winen nə bəbay a mənuko aya fok. ¹⁷ Kawa ana Mbərom sa jan anà Ibərahima, a wa: «Nə tərək iken bije sə zahav ahay bayak awan.*» Matanan Ibərahima nà, winen bəbay a mənuko pa man sə

* 4:3 Ca pə Laataanooji 15.6. † 4:8 Ca pə Jabuura 32.1-2. ‡ 4:9 Ca pə Laataanooji 15.6. § 4:13 Ca pə Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18. * 4:17 Ca pə Laataanooji 17.5.

ide a Mbərom, anga winen kə dəfak apan nga. Mbərom winen do sə varan sifa anə way ma mac aya fok, do sə ndakay way ahay fok tə alay məgaɓar awan, ata awan. ¹⁸ Abay abayak nga ana Ibərahima inde pə awan sabay, əna kə dəfak nga pa 'am a Mbərom sa ja: «Wan sə kutov anak ahay ti baslay zek bay†» ata awan. Kə dəfak anan ide anahan zuhhwe pə Mbərom, kə tərak bəbay sə zahav ahay bayak awan acəkan. ¹⁹ A san zle re, ava anahan kə dəzlek bəse səkat coy, aday Saratu dukwen, i mba apan sa ga wan sabay. Kwa â ga nə zlay si zek anahan nə coy kawa ma mac awan dəp nà, adaf nga anahan pə Mbərom ata bəle a bay.

²⁰ Anga nan, kula way a Mbərom sə zlapan anan ata, kə gak anan hiyem hiyem bay. Adəka nà, adaf nga anahan kə jərahak, a ma nga sə həran nga à Mbərom. ²¹ Way inde a san zle kərtek cəna: Mbərom nə məgala anahan inde sa ga way anahan sə zlapay anan ata awan. ²² Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡ ²³ 'Am a Deftere sa ja «Mbərom a ca apan nə winen do didek awan» ata, mə vinde nə anga Ibərahima dəkdek bay. ²⁴ 'Am ata mə vinde a anga mənuko re. Da daf nga nə pə Mbərom, winen do sə pədəkey anan Bahay a mənuko Yesu à wulen su do ma mac aya wa ata awan. Aday winen a dukwen i i təra mənuko do didek aya pa 'am anahan. ²⁵ Mbərom a mbəsak anan â mac anga ines a mənuko ahay, aday a slabakay anan anga dē təra do didek aya pa 'am anahan awan.

5

Mbərom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

¹ Matanan kutok, də təra do didek aya pa 'am a Mbərom, anga də dəfak apan nga, aday həna kutok zay a mənuko inde tə winen anga Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ² Winen kə njadək uko cəved aday Mbərom a gak uko sumor, anga də dəfak nga pə

winen awan. Tə sumor anahan ata nà, di jəra sə tavay apan nə njənan lele. Di taslay anan mivəl, anga di i njad sə njahay à man sə mazlaɓ a Mbərom. ³ Aday asa, di taslay mivəl tə dəcə a mənuko ahay re, anga də san zle, də gak dəcə nà, di njad ngatay aday. ⁴ Ngatay aday dukwen, i təra mənuko do ma san nga aya awan. Aday də tərak do ma san nga aya ite, di dəfan ide anə way sa 'am. ⁵ Di dəfan ide anə way sa 'am, way sa 'am ata dukwen a njəkan uda anə do itəbay asanaw? Anga Mbərom kə kak uko anan asan zek anahan coy ta sə varak uko ahay Apasay anahan Cəncan a à mivəl inde re.

⁶ Ayaw, à alay a mənuko bəle aya mba ata nà, Almasihu winen kə məcak anga mənuko, mənuko aday nà, do mə vəze aya pə Mbərom. Almasihu a mac nà, à alay ata kutok, kawa sa zlan à nga à Mbərom. ⁷ Dowan saa təma sa mac anga do didek a natiya ca nà, ibay. Izəne anga do sa ga way lele aya nà, do ahay ti ngam sa mac. ⁸ Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko nà, à alay a mənuko do sə ines ahay hwiya. Matanan Mbərom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na. ⁹ Aya, mez ana Almasihu kə varak uko cəved sə təra do didek aya pa 'am a Mbərom. Anga nan də san zle lele re, zek a ana Almasihu a dukwen, i i tam mənuko à mivəl a Mbərom saa ga pə do ahay ata wa re. ¹⁰ A alay a aday mənuko do sa nan ide anə Mbərom ahay hwiya ata nà, winen kə ndəvak anan sa zlah anan məlmal tə mənuko, tə amac a wan anahan. Aka aday həna də tərak do anahan ahay coy nà, i tam mənuko à sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kə slabakak ahay à məke wa kutok bidaw? ¹¹ Wita dəkdek cəna coy bay. Di taslay mivəl re, anga ajapay a mənuko tə Mbərom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kə tərak mənuko car a Mbərom ahay coy asanaw?

† 4:18 Ca pə Laataanooji 15.5. ‡ 4:22 Ca pə Laataanooji 15.6.

Minje ata ana Adama tə Almasihu

¹² Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga dō kərtek sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə dō ahay. Dō ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. ¹³ Mbərom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Əna à alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbərom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. ¹⁴ Aya əna, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa dukwen, amac winen apan i vad dō ahay. Kwa tinen ta gak ines kawa ana Adama dō sə vəze pə Mbərom ata itəbay nà, amac kə vədak atan re.

Adama dukwen, winen kawa minje ana Yesu, dōwan a saa nay ahay ata awan. ¹⁵ Əna magwagway a Mbərom sə varak uko tə Yesu ata nà, kə gak minje tə ines mbala ana Adama sa ga ata bay. Tə didek a nà, dō ahay bayak a tə məcak anga ines ana Adama. Əna magwagway a Mbərom sa var kəriya tə alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kə gak anan sumor anà dō ahay kə zalak. ¹⁶ Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tə atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kə varak anan mungok coy, sariya kə bənak anan. Aya əna, sumor a Mbərom a mbasay pə ines sə dō ahay, kwa à ga nə ta gak ines bayak awan, aday a təra atan dō didek aya pa 'am anahan. ¹⁷ Matanan kutok, anga ines su dō kərtektəkke, amac kə mbərmak alay pə dō ahay fok. Əna way sə zalay anan way ata tə sumor dukwen, a nay tu dō kərtektəkke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, Mbərom kə gak anan sumor anà dō ahay bayan awan, a təra atan dō didek aya pa 'am anahan. Matanan ti njad sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay pə kərtek a tatə Yesu a kutok.

¹⁸ Natiya kutok, ines su dō kərtek kə gəbak ahay 'am sa ban anan dō ahay fok. Matanan, mer su way su dō kərtek lele a, kə gəbak ahay 'am sə

təra anan dō ahay fok, dō didek aya pa 'am a Mbərom, aday sə varan atan sifa sa ndav bay ata re. ¹⁹ Kwakwa ata nà, dō kərtektəkke a ngam sə dəfan apan anà Mbərom bay. Anga nan, dō ahay bayak a tə tərak dō sə ines ahay. Matanan re, dō kərtektəkke a dəfan apan anà Mbərom. Anga nan, dō ahay bayak a ti təra dō didek aya pa 'am anahan.

²⁰ Tawrita a dəzley ahay nà, anga aday ines ahay tə ma nga sə zəga pə dō ahay ite. Əna à man a aday ines kə zəgahak ata nà, sumor a Mbərom a ma nga sə zəga pə dō ahay ite re. ²¹ Kwakwa ata nà, məgala ana ines inde sa vad dō. Həna dukwen, sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay ata nə məgala anahan inde sə təra atan dō didek aya pa 'am anahan re. Natiya, dō ahay ti mba apan sa njad sifa sa ndav bay ata awan. Ti njad anan nə tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

6

Aga baptilma nà, amac tə Yesu aday aslabakay à məkə wa tə winen a re

¹ Həna kutok nà, u no sa ja nə maw? Zəgahuko anan sa ga ines aday sumor a Mbərom à zəga ite daw?

² Matanan bay re. Də takas nà, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday di njahay i ines inde kəkəma asa anaw? ³ Da san way ata zle lele. A alay a mənuko sa ga baptilma ata nà, də japay nə tə Yesu Almasihu, aday dā mac tatə winen a re. ⁴ Matanan, tə baptilma ata nà, mənuko fok də məcak tatə winen, aday ta lak mənuko tatə winen a re. Əna mazlaḅ a Mbərom nə məgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su dō ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay mənuko anga aday dā njad sə njahay tə sifa wiya awan.

⁵ Natiya, də japak tə winen à alay a mənuko sa mac tə winen ata awan. Matanan, à alay a mənuko saa slabakay à məkə wa ata nà, di japay tə winen à aslabakay anahan

à amac wa ata re. ⁶ Sənuکو way inde aday: Anjahay a mənuko kwakwa ata nà, tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad a pə kərtek a tə Almasihu, anga aday ubor sə ines a mə japay a tə mənuko ata dukwen à lize sə coy, aday mənuko dā təra bile sə ines ahay sabay. ⁷ Natiya kutok, dowan a kə məcak cəna, winen bile ana ines sabay. ⁸ Matanan, kak də məcak tə Almasihu nà, dī daf apan nga dī njahay tə sifa anga winen a re. ⁹ Almasihu a slabakay ahay à məkə wa. Anga nan, dā san a zle re, i naa mac sabay, anga mægala ana amac inde apan sabay. ¹⁰ Almasihu kə məcak. Amac anahan ata kə gəzłak atan pi zek wa tə ines sə coy. Həna nà, winen pə kərtek a tə Mbərom, tə sifa awan. ¹¹ Matanan re, kə sənən zle, kwanay dukwen kə məcən, aday kə gəzłen pi zek wa tə ines. Həna nà, kwanay pə kərtek tə Mbərom tə sifa aya awan, anga kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu.

¹² Anga na awan, ines à ga pikwen mægala sabay, kə pərihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki məcən wanahan asanaw! ¹³ Kà sa mbəsiken anan zek a kwanay ines à ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen adəka nə mer su way a Mbərom kutok, kawa dō ma mac aya ta may uho à məkə wa ataya awan. Mbəsiken anan zek a kwanay həna nà, sa ga mer su way dīdek aya kutok. ¹⁴ Sə lavak ikwen nga həna nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom sa gak ikwen ata kutok. Natiya mægala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sə bile

¹⁵ Həna nà, dī ja nə maw? Sə lavak uko nga nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom kutok. Cəved inde sa ga way lelibay a adəka daw? A'ay! ¹⁶ Kə sənən itəbay daw? Kə tərən bile su dō aday nà, bəlaray si ki dəfen anan apan anà dowan ata awan. Kak kwanay bile ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay bile ana Mbərom ahay, ata

Mbərom i təra kwanay dō dīdek aya awan. ¹⁷ Kwakwa ata nà, kwanay bile ana ines ahay. Ngəren anan anà Mbərom anga həna kə təmihen sə dəfan apan tə mivel kərtek a anà atətak way a kwanay a sə sləne ata awan. ¹⁸ Abay kwanay bile sə ines ahay, əna kə təmen ahay à bile sə ines wa, aday kə tərən bile ana dīdek ahay kutok ite. ¹⁹ Nə gəba minje sə bile nà, anga aday kə sənən way a ni jak ikwen ata awan. A alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, kə mbəsiken anan zlay si zek a kwanay à ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sə sədək ahay dəkdek. Həna biten dukwen, kwanay bile sə dīdek ahay. Matanan, mbəsiken anan zek a kwanay à gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde.

²⁰ Natiya kutok, à alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, aga mer su way lele cəna, a zlak ikwen à nga bay. ²¹ Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nə maw? Way a sa gak ikwen waray həna biten ataya awan. A andav sə way ma ga waray ataya dukwen, amac inde. ²² Aya əna, həna kutok, kə təmen ahay à bile sə ines ata wa. Kə tərən bile ana Mbərom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde kutok. A andav a inde ite, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. ²³ Magwagway sə ines nà, amac. Əna way a Mbərom sa var kəriya ata nà, sifa sa ndav bay pə kərtek a tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

7

Do sa daf nga pə Yesu ahay, tə Tawrita

¹ Mərak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak həna ata nà, ki sənən, anga kə sənən Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anà dō nà, si à alay a winen tə sifa pə daliyugo mba ata awan. ² Minje nə kawa uwar. A alay a mbaz anahan inde tə sifa nà, Tawrita a ban anan pə mbaz anahan ata awan. Əna, mbaz anahan kə sak a mac ite nà, Tawrita kə mbəsakak

anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa. ³ Uwar kà sak a zla à mbaz hinen, aday mbaz anahan a mama'am ata ma mac a bay cəna, wita uwar ata kà gak mədigwed pa mbaz anahan ata awan. Əna mbaz ata kərtek a kə məcak cəna, 'am sə Tawrita ata inde apan sa ga mədigwed a sabay. I mba apan sa zla à mbaz hinen, kà gak ines bay.

⁴ Mərak uno ahay, kwanay həna ata dukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə kərtek a tə Yesu Almasihu, dowan a sa mac anga kwanay pə dədom mə zləngad ata awan. Anga nan kutok, kwanay dukwen kə məcen aday kə gəzlen tə Tawrita sə coy. Həna kə jipen tə Yesu, do sə slabakay ahay à məke wa. Matanan kutok, di mba apan sa gan mer su way lele aya anə Mbərom, i zlan à nga. ⁵ Da taa ga nà, mer su way sə ubor si zek a nuko ahay. Way ana Tawrita sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde. ⁶ Həna kutok, də gəzlak tə Tawrita, anga də məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, di mba apan sa gan mer su way anə Mbərom tə cəved lele aday wiya awan, cəved ana Apasay Cəncan a sə dəkak uko anan ata awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga anga də dəfan apan anə Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

⁷ A nan sa ja həna nə ma kutok anaw? Tawrita ata nà, way sə nes do adəka daw? A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita sə duko anan. Bina, abay na san ubor bay, anga na san 'am a sa jəka: «Kà sa ga ubor bay*» ata bay. ⁸ Əna nə sləne 'am ata cəna, ines kə njadək upo cəved kutok, a ga anan mer su way ta 'am ata sə wuho ubor ahay cara cara i zek inde. Mənjəna Tawrita nà, ines a aday dukwen, winen way ma mac awan. ⁹ Bina, à alay a nen nə sənək pə Tawrita fan bay nà, nen lele njənnjan

tə sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna, ines kə tərək way tə sifa bugol, aday winen məgala awan. ¹⁰ Ata jumdođ, nen nə məcak ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i lagay nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəbo ahay adəka nə amac. ¹¹ Natiya Tawrita a varan cəved anə ines sə njəko uda, aday sa vad nen re.

¹² Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan awan, aday 'am anahan a ma ja ataya dukwen, tinen way cəncan aya, way didek aya, aday way lele aya re. ¹³ Aka aday way lele ata a ma nga sa vad nen asa daw? A'ay re! Əna ines a gəba way a lele ata, a ga anan mer su way sə vuro amac. A təra matanan, anga aday də san ines nà, winen ines ata acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu do zənnen awan

¹⁴ Matanan kutok, də san zle, Tawrita aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa. Aday nen nə do zənnen awan, bile sə ines. ¹⁵ Tə didek a nà, way uno sa ga ata cəna, na san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita nə ni ga anan kutok. ¹⁶ Kak way uno sa ga ata u zlo à nga bay nà, ata nə sənək kutok, Tawrita, winen way lele awan. ¹⁷ Matanan kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata sa ga anan. ¹⁸ Anga nan kutok, na san zle, awan inde lele awan i nen inde nà, ibay. Na ja nà, pə ubor si zek uno, nen do zənnen awan ata awan. Aga way lele dukwen, u zlo à nga, əna na mba apan sa ga bay. ¹⁹ Bina lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay, aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok, na ga adəka nà, winen awan. ²⁰ Kak way lelibay aday u no sa ga bay dukwen na ga anan cəna, sa ga awan ata dukwen, nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

* 7:7 Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

²¹ Nga sa 'am a inde kutok: A alay a u no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo uda awan. ²² Bina, à mivel uno a inde nà, nen mə taslay mivel a sə pərahan azar anà Tawrita a Mbərom. ²³ Anga nan kutok, na ca apan nà, awan a inde lelibay a i nen inde a slabak anan vəram tə abayak nga uno sa gan may anà way lele ata awan. Natiya, nen nə tərak bīle ana atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan. ²⁴ Anga nan kutok, nə tərak dō mə jəjay a sə coy. Aday saa tam wa nen à amac ata wa həna nà, waya kutok anaw? ²⁵ Ngəruko anan həna anà Mbərom, anga kə təmāk nen tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna, ni dəfan apan anà Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anà cəved sa ga ines dəkdek.

8

Anjahay tə sifa wiya awan

¹ Matanan kutok, həna nà, awan saa ban anan dō ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nà, inde sabay. ² Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. ³ Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan dō itəbay, anga bəle sə sluwed si zek su dō kə mbəsakak anan cəved a bay re. Əna Mbərom nà, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su dō zənzen aya, aday sə təmay nuko i ines a mənuko ahay wa. Tə cəved ata kutok, Mbərom kə gak anan sariya anà ines i zek su dō zənzen ata inde kutok. ⁴ A ga matanan, anga aday dā mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, dī dəfan apan nà, anà Apasay a Mbərom kutok, bina anà ubor si zek à mənuko sabay. ⁵ Aday nà, dō sə dəfan apan anà ubor si zek a tinen ahay nà, ta ga way sa zlan à nga anà zek a tinen ahay. Əna dō sə dəfan apan anà way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom cəna, ta ga dukwen way sa zlan à nga a cite. ⁶ Dō sa taa bayak pə

way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom ite dukwen, i i njaf zay tə sifa sa ndav bay ata awan. ⁷ Dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà ubor si zek cəna, winen dō manide a Mbərom, anga a dəfan apan anà 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re. ⁸ Dō sa ga way sa zlan à nga anà ubor si zek aday nà, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

⁹ Kwanay adəka nà, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki dəfan anan apan anà ubor si zek bay nà, na. Dowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nà, winen dō anahan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə Almasihu winen mə njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə tərən dō dīdek aya pa 'am a Mbərom. ¹¹ Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Matanan, kak Apasay anahan ata dukwen winen mə njahay a à kwanay inde nà, i slabakay ahay kwanay à məke wa tə winen a re.

¹² Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nà, sə ubor si zek bay, bəlaray dī ga kawa ana ubor si zek su dō zənzen a sa gan may bay. ¹³ Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anà ubor si zek nà, ki məcən. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom à mərōd anan ubor si zek ata nà, ki njiden sifa kutok. ¹⁴ Anga dō aday Apasay a Mbərom a lavan nga tətə cəna, winen wan a Mbərom. ¹⁵ Apasay ata dukwen a təra kwanay bīle aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay adəka nà, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, də ngaman anà Mbərom nà, «*Abba*, Bəbay uno!» ¹⁶ Apasay a Mbərom a tə alay anahan a dakan anan anà apasay a mənuko sa san

anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. ¹⁷ Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nà, di njad way anahan a sə dāren anà gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anà Almasihu ata re. Matanan, kak dā tēmahak sa ga dāce anga Almasihu nà, di njad sə tēma way sə mazlaḅ anahan ataya re.

Mazlaḅ a mənuko saa njad azanaka ata awan

¹⁸ A ga upo aday nà, awan sə zlan-gar anan dāce a mənuko sa ga hēna ataya tē mazlaḅ a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənječek ca! ¹⁹ Way a Mbərom sə ndakay fok dukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nà, ababa. ²⁰ Anga way a Mbərom sə ndakay fok tē tērak way kəriya aya awan. A nan atan sə tēra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan adāka*, anga aday tā daf ide ²¹ pə luvon a aday i sa tēmay atan ahay à bile sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti japay tē wan anahan ahay à mazlaḅ anahan ata inde, à barbarar inde kutok ite. ²² Da san zle, kwa ahay à dālen a wa, hus ahay biten nà, daliyugo a fok winen à dāce inde, kawa uwar i sa wahay bāse coy ata awan. ²³ Əna daliyugo a anan taayan dākdēk bay. Way ana Apasay a Mbərom sə varak uko mətēkwe ataya fok, ti njahay nə matanan. Di dāfan ide anà luvon a aday Mbərom i tam mənuko à dāce wa, aday di tēra wan a Mbərom ahay sə dīdek a coy ata kutok. ²⁴ Abay aday dā tēmak coy bidaw? Əna dā canan fan bay, di dāfan ide mba. Way aday kə canak anan tē ide coy ata nà, way ata nə kə dāfan ide adādaf mba dāw? Wita, dōwan a ngaman adāfan ide sabay! ²⁵ Aya əna, kak di dāfan ide anà way hēna dā canak anan fan bay ata nà, di ba ababa.

²⁶ Apasay Cəncan a dukwen a nay ahay sa mak uko zek, anga mənuko nə bəle aya awan. Bina, kwa à amboh

a mənuko ahay inde dukwen, dā san sə rəke way a pə Mbərom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a tē alay anahan, a gan amboh anà Mbərom tē mēgala anahan a tēke, à yime a mənuko inde. Do zənzen i mba apan sa ga kətanān bay. ²⁷ Mbərom a ca ide aday nà, à mivel inde. A san way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a cəce nə way kawa sa zlan à nga à Mbərom vərre à yime a mənuko dō a Yesu ahay inde.

²⁸ Da san zle asanaw! Do sə pəlay Mbərom tē mivel kərtek a aday Mbərom a ngaman pi mer su way anahan ata nà, kwa sə tēra nə ma ma fok cəna, Mbərom a tēra anan way sumor a anga dōwan ata awan. ²⁹ Mbərom a lah sə walay wa dō anahan ahay nà, kwa hēna kabay, aday kə gak atan nga anga aday tā ga minje ta wan si zek anahan awan. Ata Almasihu i tēra murkwaya sa wan anahan ahay fok. ³⁰ Do a aday Mbərom sa lah sə walay atan ataya nà, kə ngamak atan kurre re. Do anahan a sə ngaman atan ataya nà, kə tērak atan dīdek aya pa 'am anahan re. Do anahan a sə tēra atan dō dīdek ataya nà, kə varak atan mazlaḅ coy re.

Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tē asan zek a Mbərom nà, ibay

³¹ Hēna nà, di ja nə ma asa anaw? Kak Mbərom winen tē mənuko nà, saa mba apan sə mbasay puko nà, waya asa anaw? ³² Wan si zek anahan a dukwen, kə tēmak anan à 'am sə dāce wa bay, əna a varan anan anà dō ahay aday tā vad anan anga mənuko fok. Matanan, i varak uko way azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan ata re. ³³ Saa mba apan sa zlah puko asa nà, wayaw? Sə tēra mənuko dō dīdek aya pa 'am anahan nà, zek a Mbərom a sə walay mənuko ata awan. ³⁴ Waya saa mba apan sa ban mənuko anga dā gak ines asa anaw? Yesu Almasihu ta nga anahan a kə məcak, kə slabakak ahay à məkē wa, aday hēna winen mənjahay a à alay puway a Mbərom. Winen

* 8:20 Ca pə Laataanooji 3.17.

apan i gan amboh anà Mbərom anga mənuko. ³⁵ Kak matanan cukutok nà, ma saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa kutok anaw? Dəce ahay daw? Ajalay nga daw? Aban mbiyed sə do ahay asa daw? Atə may tə mətawak daw? Mərava sə amac tə maslalam daw? Awan a inde saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek ana Almasihu a nə ibay! ³⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Manay pə cəved sə amac sasidew a nà, anga iken.

Ta ga alay tə manay nà, kawa təman sə waslay ahay.†»

³⁷ A mamasl sə way ataya inde fok kutok, dī njad məgala sə mbasay, anga Almasihu, do sə pəlay nuko, i varak uko məgala anahan. ³⁸⁻³⁹ Anga nan, na san zle lele, awan inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom nà, inde sabay. Mbərom kà kak uko anan asan zek anahan tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan, kwa amac, kwa sifa adəka, kwa maslay a Mbərom ahay, kwa setene ahay, kwa way sə tərà à alay a həna ata awan, kwa way saa tərà à alay a saa nay pa 'am azanaka ata awan, kwa do sə məgala ahay, kwa məgala sə bagəbaga mburom ahay, kwa məgala sə məke ahay, kwa way a Mbərom mə ndakay azar aya fok, awan a inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom cəna, ibay!

9

Mbərom kə walak anan Isəra'ila ahay

¹ Way a ni ja həna ata nà, winen way dīdem awan. Nen do a Yesu, na gad mungwalay bay. Apasay Cəncan a a jan anà mez si zek uno a dukwen, 'am a anan nà, dīdek awan. ² Mivel uno ma rah a nə tə mugo, aday nen à dəce ahay inde nə pac pac, ³ anga Yahuda ahay, do sə zahav uno ahay. Abay à ga zek nà, suwan Mbərom à laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tã njad sifa. Nen

nà, mē gəzla pi zek wa tə Yesu Almasihu. ⁴ Tinen nà, wan sə Isəra'ila ahay. Mbərom kə tərak atan wan anahan aya awan. Kə dakak atan anan mazlaḅ anahan, kə banak 'am tə tinen, kə varak atan Tawrita, 'am anahan. Kə dakak atan anan cəved sə həran nga lele awan, kə zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. ⁵ Kə varak atan Ibərahima, Isiyaku aday Yakob tə gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu dukwen, pə sluwed si zek nà, wan sə kutov a tinen awan. Almasihu a aday dukwen, winen Mbərom, winen pa nga sə way mə ndakay aya fok. Zambaduko anan pa sə viyviya awan. Amen!

Wan a Mbərom dīdem aya awan

⁶ Way a Mbərom a sə zlapay anan ata kə tərak awan kəriya bay re. A'ay, əna wan sə Isəra'ila ahay tə tərak do ana Mbərom dīdem aya fok bay. ⁷ Aday wan sə kutov ana Ibərahima ahay tə tərak wan anahan dīdek aya fok bay re, bina Mbərom a jan nà: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.*» ⁸ 'Am ata a nan sa ja nə maw? Wan mə wahay aya à kutov su do zəzen ata wa cəna, tə tərak wan a Mbərom ahay anga bəbay tə may a tinen ahay bay. Tə tərak wan a Mbərom ahay nà, anga Mbərom a sə zlapay anan ata awan. ⁹ 'Am a Mbərom a sə zlapay anan ata nà, həna: «I va daz cəna, ni may ahay, aday Saratu i njad wan.†» ¹⁰ Wita cəna coy bay re. Cuko pə Rəbeka ite. Kə wahak anan muwsa ahay anà bije a mənuko Isiyaku. ¹¹⁻¹³ Rəbeka a kə wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nà, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. A ga nə mer su way lele aya awan, à ga nə mer su way lelibay aya awan dukwen, tə wahak atan sa ga awan fan bay. A alay ata nà, Mbərom kə jak anan anà Rəbeka coy, a wa: «Wan zek məduwen a i gan mer su way anà wan zek cədeaw awan.‡» Deftere a Mbərom kə jak

† 8:36 Ca pə Jabuura 44.23. * 9:7 Ca pə Laataanooji 21.12. † 9:9 Ca pə Laataanooji 18.10-14. ‡ 9:11-13 Ca pə Laataanooji 25.23.

pə muwsa ataya, a wa: «Nə gəbak Yakob, aday nə larak anan Isuwa.Š» A təra matanan anga sə dakay anan nà, Mbərom a walay dō nə pə way sa zlan à nga anà winen, bina pi mer su way su dō zənnen a bay.

¹⁴ Həna nà, dī ja nə ma kutok anaw? Mbərom kà gak mer su way tə cəved a sabay cukutok daw? Matanan ata bay re. ¹⁵ A jan anà Musa nà: «Ni gan sumor nà, anà dōwan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sū go ī zek wa cəna, dōwan a u no ū go ī zek wa ata awan.*» ¹⁶ Kawa sa ja kutok nà, Mbərom a gan sumor anà dō nà, anga a nan anà dōwan a bay, kabay anga mer su way ana dōwan ata bay, əna anga sumor ana Mbərom a way anahan. ¹⁷ A Deftere a Mbərom inde dukwen, Mbərom a jan anà Firawna, a wa: «Na daf iken bahay a à Misra nà, anga aday ni ka anan məgala uno tə iken, pə iken a re, anga u no sa ndar anan sləmay uno anà dō sə daliyugo ahay fok.†» ¹⁸ Matanan acəkan, a ca ike, Mbərom a gan sumor anà dōwan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anà dō hinen dukwen kawa sa nan.

Mivel a Mbərom sa ga tə sumor anahan sa ga ite

¹⁹ Hinahibay nà, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nà, Mbərom a gafan 'am anà dō ahay pə ines angamaw? Way ahay fok tə təra dukwen, kawa sa zlan à nga asənə, ines sə dō ahay uda nə wuraw?» ²⁰ Matanan, iken a aday nə waya saa vad uway pa 'am tə Mbərom a kəlanaw? Həna nà, way ma han a nə i mba apan sa jan anà dō sa han anan: «Ka sa han nen kawa həna anan angamaw?» tətə daw? ²¹ Do sa han səngəle nà, məgala anahan inde pə dudō aday sa han anan way ahay kawa sa nan bidaw? I han səngəle tə dudō ata awan, aday i han anan jugwire tə dudō a mə mbəsak ata re.

²² Mer su way a Mbərom a dukwen, kətanen! A nan dō ahay tā san nə winen tə mivel a anga tinen, aday winen Ba Məgala re. Aya əna, kə ngəmak sə səmen anà dō sə jənan pə mivel, aday abay ti lize ataya acəkan. ²³ A nan anà Mbərom nà, dō ahay tā san mazlaḅ anahan nə məduwen awan, aday i gəzla anan tə mənuko anga a nan sa gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am kurre, anga aday dā njad mazlaḅ anahan. ²⁴ Mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya awan. Əna kə ngamak dō ahay à wulen sə Yahuda ahay wa dəkdek bay. Kə ngamak anan anà dō ahay à wulen su dō su kon a azar aya wa re. ²⁵ Mbərom a kə jak 'am ata tə dūngo ana dō maja'am anahan Hose'a, a wa:

«Dowan aya aday abay tinen dō uno ahay bay ataya awan,
həna ni ngaman atan dō uno ahay kutok.

Dowan aya aday abay nə pəlay atan itəbay ataya awan,
həna ni pəlay atan kutok.‡»

²⁶ A ja asa, a wa:

«Ū kon a aday dō ahay ta ja nà, tinen dō uno ahay itəbay ataya dukwen,
à man ata adəka, ti ngaman atan wan ana Mbərom didek aya kutok, winen bahay sə sifa.Š»

²⁷ Do maja'am a Mbərom Ezaya dukwen kə jak pə Isəra'ila ahay, a wa: «Kwa abay Isəra'ila tē wasay nə kawa wiyen sə zliner,
saa tam nà, dō ahay fok bay, əngal a mənjoek ca.

²⁸ Mbərom Fetek i ga sariya pu dō sə daliyugo ahay anga anga sə coy.*»

²⁹ Ezaya ata kərtek a kə lahak sa ja: «Abay Mbərom Ba Məgala à mbəsakak uko zahav mənjoek bina,
də tərak kawa dō sə Sodoma tə Gomora.†»

Š 9:11-13 Ca pə Malakiya 1.2-3. * 9:15 Ca pə Gurtaaki 33.19. † 9:17 Ca pə Gurtaaki 9.16. ‡ 9:25 Ca pə Hose'a 2.1-3. § 9:26 Ca pə Hose'a 2.25. * 9:28 Ca pə Esaaya 10.22-23. † 9:29 Ca pə Esaaya 1.9; Laataanooji 19.23-28 re.

Isəra'ila ahay tə sənək cəved sa tam didek a bay

³⁰ Lele həna juko nə kəkəma asa anaw? Do su kon a azar ataya tə njadək sə təra do didek aya pa 'am a Mbərom anga tə dəfak nga pə Yesu. Aday abay tə pəlak sə təra do didek aya bay re. ³¹ Yahuda ahay ite nə, tə pəlak sə təra do didek aya ta sə dəfan apan anə Tawrita, əna tə njadək a cəved a bay. ³² Angamaw? Anga tinen tə bayək cəna ti njad anan ta sə dəfan apan anə Tawrita ti mer su way, bina ta sa dəf nga pə Mbərom a bay. Anga nan, tə slahək pu kon sə hawan saray u do ata awan. ³³ A Deftere a Mbərom inde nə, Mbərom a ja pu kon ata, a wa:

«Cen apan, ni dəf kon sə hawan saray anə do ahay à Urəsalima, kon sə slahay do ahay. Aday do kə bənək alay à winen inde ite nə, i jalay a bay.‡»

10

¹ Mərak uno ahay, na gan amboh anə Mbərom tə mivəl kərtek a nə, u no nə Yahuda ahay tə njad sa tam ite. ² Ni mba apan sa ja həna dukwen, tinen apan ti rəzlen à nga wa sə pərahan azar anə Mbərom nə cekərkərre, əna mənəna asan wa way mə cəde ide aya awan. ³ Tə sənək sa jəka Mbərom i təra anan do ahay do didek aya pa 'am anahan kəkəməw nə, tə sənək bay. Tə pəlay sə təra do didek aya nə, tə cəved si mer su way dəkdek. Matanan, tinen tə mbərzlak a wa way sa nan à Mbərom. ⁴ Kwa pə ana Almasihu sa nay ahay wa nə, məgala ana Tawrita kə ndəvak coy. Natiya, kuwaya dowan a kə dəfak apan nga cəna, Mbərom i təra anan do didek a pa 'am anahan.

Mbərom i tam anan do sa dəf nga pə Yesu ahay fok

⁵ Musa a ja 'am pə cəved sə təra do didek a tə Tawrita nə, a wa: «Do sə dəfan apan anə 'am ana Tawrita nə,

i njad sifa nə tə winen awan.*» ⁶ Əna cəved sə təra do didek a anga sa dəf nga pə Mbərom nə, cara. Deftere a Mbərom a wa: «Kā sa ja bay: “Wayə sa jən à mburom anaw?†”» Kawa sa ja nə, i jən saa ngaman anə Almasihu aday i dazay anan nə wayaw? ⁷ «Kā sa ja bay: “Wayə saa dazay à məke inde anaw?‡”» Kawa sa ja nə, wayə saa zləzlamay anan Almasihu à məke wa pə cakay sə məsinde ahay wa anaw? ⁸ Musa a ja nə kəkəma kutok anaw? A wa: «'Am a Mbərom winen bəse tə iken! Winen à 'am anak inde, à mivəl anak inde re.§» Wita nə, ləbara sa 'am a həna manay apan mi dəkay anan pə cəved sa dəf nga pə Mbərom ata kutok. ⁹ Ki mba apan sa ja pa 'am sə do ahay fok, Yesu nə, winen Bahay anak tətə dəw? Kə təmahək aday kə dəfak apan nga nə, Mbərom kə slabakək anan ahay à məke wa dəw? Kak matanan nə, ata ki tam coy kutok. ¹⁰ Bina kak kə dəfak nga pə Yesu à mivəl anak inde nə, ki njad sə təra do didek a pa 'am a Mbərom. Aday kak ki dəkay anan pa 'am sə do ahay, Yesu winen Ba Məduwen nə, Mbərom i tam iken acəkan. ¹¹ Anga Deftere a Mbərom a ja nə: «Do kə bənək alay à winen inde ite nə, i jalay a bay.*» ¹² Cəved sa 'am ata nə, anga do ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga do su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nə, winen Bahay sə do ahay fok. A gan sumor anə do sa dəf nga pə sləmay anahan ahay nə, fok. ¹³ Kawa ana Deftere a Mbərom a sa ja kutok: «Kuwayə dowan a kə dəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

Cəved sə dəkay anan ləbara mugom awan

¹⁴ Ti njad sə həran nga anə Mbərom a aday tə dəfak apan nga bay ata nə, kəkəməw? Kak aday kula tə slənək anan ləbara a bay nə, ti njad sa dəf

‡ 9:33 Ca pə Esaaya 28.16. * 10:5 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.5. † 10:6 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.12. ‡ 10:7 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13. § 10:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14. * 10:11 Ca pə Esaaya 28.16. † 10:13 Ca pə Yoo'el 3.5.

apan nga nə kəkəməw? Aka aday kak dōwan a kə təkərek atan anan bay nà, ti sləne kəkəməw? ¹⁵ Kak dō ma slan a ibay nà, waya saa təkər 'am ata anaw? Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəba kawa saray su dō sə dəkay anan ləbara mugom ataya nə maw?‡» ¹⁶ Əna saa təma anan ləbara mugom ata nə dō ahay fok bay. Dō maja'am a Mbərom Ezaya kà jak, a wa: «Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?§» ¹⁷ Matanan, dō kə dəfak nga dūkwen, anga 6a kə slənek ləbara ana Yesu Almasihu. Aday dōwan kə slənek ləbara anahan dūkwen, anga dō inde kə təkərek anan anan.

¹⁸ Kak matanan cukutok nà, ni cəce aday: Isəra'ila ahay nà, tə slənek anan ləbara a anan itəbay kələdaw? Tə slənek, bina Deftere a Mbərom kà jak, a wa:

«Tə slənek dūngo ana dō maslan uno ahay pu kon pu kon fok. 'Am a tinen a kə dəzlek hus pə magaga sə daliyugo.*»

¹⁹ Kak matanan asəna, ni cəce asa re, Isəra'ila ahay tə sənək anan 'am ata bidaw? Mbərom kə mbədahak apan kurre tə dūngo a Musa, a wa:

«Ni slabak anan sərak a kwanay pu kon kəriya awan.

Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mivél pu kon a aday dō anahan aya ta san awan bay ata awan.†»

²⁰ Ezaya dūkwen kə jəjarak bay, a wa:

«Mbərom a ja nà: “Sa njad nən nà, dōwan aya aday tə pəlak nən bay ataya awan.

Na kan zek dūkwen, anà dōwan aya aday tə cəcihek nən a bay jiga ataya awan.‡”»

²¹ Aday pə Isəra'ila ahay ite nà, Mbərom a wa:

«Hway, nən apan ni ba sa kan alay anà dō uno ahay.

Əna dōwan ataya nə tə dəfo apan bay, ta ma nga sə vəze upo adəka.§»

11

Isəra'ila ahay ta gan i zek wa anà Mbərom

¹ Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek aday: Kak matanan cukutok nà, a nan sa ja nà, Mbərom kə larak anan Isəra'ila ahay dāw? Matanan bay! Anga nən a ta nga uno dūkwen, nən Isəra'ila ahay. Nən mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin, zahav ana Ibərahima. ² Mbərom kə larak anan dō anahan Isəra'ila ahay bay, winen a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənən way ana Deftere a Mbərom sa ja pə Eliya ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman anà Mbərom anga Isəra'ila ahay, ³ a wa: «Mbərom Fetek, dō anaya tə vədak anan dō maja'am anak ahay, tə mbəzlak anan man sə gədan dūngo anà way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nən a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vad nən a re.*» ⁴ Zek a Mbərom awan, a mbədahan apan nə kəkəməw? A jan nà: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu dō uno ahay inde mbulo cuwəbe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anà Ba'al itəbay.†» ⁵ Həna ata dūkwen, matanan re. Mbərom kə lavak anan zek tu dō ahay inde mə walay aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan. ⁶ Kak Mbərom kə gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, əna anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbərom sabay.

⁷ Ata həna nə kəkəma kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nà, tə njadak anan fok bay! Sa njad anan way ata cəna, dō a Mbərom sə walay à wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su dō a tinen aya tə kurak anan nga a tinen ahay. ⁸ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja:

‡ 10:15 Ca pə Esaaya 52.7. § 10:16 Ca pə Esaaya 53.1. * 10:18 Ca pə Jabuura 19.5. † 10:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21. ‡ 10:20 Ca pə Esaaya 65.1. § 10:21 Ca pə Esaaya 65.2. * 11:3 Ca pə 1 Laamii6e 19.10, 14. † 11:4 Ca pə 1 Laamii6e 19.18.

«Zek a Mbərom a sa ga aday tã san awan bay.

Kə tacak atan anan ide,
kə dəngəzłak atan anan sləmay.
Hus biten tinen hwiya matanan.‡»

⁹ Dawuda đukwen a ja patan, a wa:
«Way sa pa sə azar uko a tinen ahay
ã təran atan kawa balay sa
mbazl anan way sə kiđe ahay,
tã slahay anan, aday Mbərom á
kəta atan.

¹⁰ Mbərom á hurof atan, aday tã
canan ide kula sabay,
á ga atan alay aday mível a tinen
á ndərođ.Š»

¹¹ Matanan həna, ni cəce way maza awan asa: Saray a sə dəcan aná Isəra'ila ahay ata nà, kə slahak anan à məndak fok acəkan kutok đaw? A'ay! Əna anga ines a tinen, do su kon azar aya tə njadak cəved sa tam pə cakay ana Mbərom kutok. A ga anan matanan aday Isəra'ila ahay tã ga sərak pu do su kon aya azar ataya awan. ¹² A alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nà, Mbərom kə gak anan lele anà do su kon azar aya pə daliyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, do azar aya ta njad zlıle à alay a Mbərom wa. Kak Mbərom kə gak anan lele anà do azar aya anga Isəra'ila ahay sə đəfan apan sabay ata nà, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nà, sumor anahan i zalay re bidaw?

Mbərom a tam anan do su kon azar aya nə kəkəməw?

¹³ Həna ni jak ikwen anà kwanay do su kon azar aya awan. Nə tərak do maslan ana Mbərom pə cakay a kwanay do su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata đukwen, mer su way lele cəvedabay. ¹⁴ U no nà, do su kon uno aya đukwen tã cuno matanan, aday tã ga pikwen sərak, anga aday Mbərom á tam wa do a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite. ¹⁵ A alay ana Mbərom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məlmal anahan tu do su kon aya

azar a pə daliyugo fok kutok. Aday à alay azanan kə təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Ataslay mível i ga inde, anga do ma mac aya ti njad sifa wiya awan.

¹⁶ Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbərom nà, pen a ma lađ ata azar a fok đukwen ana Mbərom a re.* Kak tə varak anan anan sləlay si sé ahay anà Mbərom nà, alay si sé đukwen anahan aya re.

¹⁷ Alay si sé zahav a azar aya tə gəđak atan aday tã tapak ayak uda alay si sé sə kiđe à yime aya inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay do su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan həna nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə sləlay si sé wa ata re. ¹⁸ Anga nan kutok, kà sa kədiyən anan alay si sé məkəkal ataya bay. Ki həren anan nga i zek kəriya nə angamaw? Kwanay adəka nà, alay si sé ahay đəkdek, məgala ana alay si sé cəna, à sləlay aya inde. Bina, məgala ana sləlay a nay à alay si sé wa adəka bay.

¹⁹ Izəne do inde à wulen a kwanay i ja: «Abay Mbərom a a kəkal anan alay si sé ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok bidaw!» ²⁰ Acəkan, Mbərom a patay atan wa, anga aday i tapay uda iken! Əna Mbərom a patay atan anga tə đəfak apan nga bay, aday a tapay uda iken đukwen, anga kə đəfak apan nga kutok. Kə həran nga anà zek adəka bay, jəjaran à Mbərom bugol. ²¹ Anga kak Mbərom kə patak anan Isəra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite sabay, kak kə mbəsakak sa đaf apan nga nà, na đaw? Iken adəka nə mə tapay a nə atapay!

²² San anan kutok aday, Mbərom nà, winen do sumor awan, əna winen zizək re. Winen zizək tu do mə slahay a pə cəved anahan wa ataya awan, əna pə iken ite kutok nà, winen do sumor awan, kak iken apan ki

‡ 11:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 29.3; Esaaya 6.10. pə Limle 15.19-21.

Š 11:10 Ca pə Jabuura 69.23-24. * 11:16 Ca

pərahan azar hwiya nà, na. Kak matanan bay, i i patay iken a re. ²³ Yahuda ataya dukwen nà, kak tə dəfak apan nga maza dukwen, i ma atan pə dədazl a tinen kwakwa a re. Anga məgala anahan nà, inde sə tapay atan maza awan. ²⁴ Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya nà, kwanay kawa alay si sé sə kiŋe ataya kutok. Tə gəday anan à kiŋe wa, ta naa tapay anan pi sé sə agay ata awan. Kak Mbərom a ga way ma da 'am a kətanən ata nà, i mba apan sa ma anan Yahuda ahay à man a tinen inde sabay kələdaw, tinen aday nə alay si sé ata dīdek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pə cakay ana Mbərom mba

²⁵ Mərak uno ahay, u no nà, sənen anan way a mi der a anan lele, aday kə hərən anan nga anà zek ahay bay. Bina, Isəra'ila ahay əngal a nan atan sa dəf nga pə Mbərom bay, anga mivəl a tinen mə kuray aya awan. Ti naa mbəda mba, əna dō su kon azar aya Mbərom sə walay atan ataya tē mbəda apan 'am fok aday. Ata Isəra'ila i dəf nga pə Mbərom kutok. ²⁶ Natiya Mbərom a i tam anan zahav sə Isəra'ila ahay fok cite. Mə vinde à Deftere inde, Mbərom a wa: «Dowan a saa tam anan dō ahay ata nà, i nay ahay à Urəsəlima wa. I pəse anan huwan ana wan a Yakob ahay fok.

²⁷ Həna anan nà, 'am uno sa ɓan tə tinen à alay a ni pəsen atan anan ines a tinen ahay ata awan.†»

²⁸ Yahuda ahay tə təra dō manidə ana Mbərom ahay, anga ta ngam sə təma ləbara mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay dō su kon azar aya ata awan, ki mben apan sa zla à bahay anahan inde. Aya əna, Mbərom kə walak atan i pəlay atan hwiya, anga kə zlapak anan anà bije a tinen ahay. ²⁹ Mbərom kə ngamak anan anà dōwan a aday kə zlapak anan, i varan way nà, i təra nə hwiya

kawa anahan ata awan. Mbərom a mbəda anan 'am bay. ³⁰ Kwanay dō su kon a azar aya ata dukwen, à alay a inde nà, kə dəfen anan ahay apan anà Mbərom a cara daw? Əna həna ki gen anan i zek wa, anga Yahuda ahay dukwen tə dəfak anan apan bay. ³¹ A təra tə tinen Yahuda ahay dukwen matana re. Həna ti dəfan apan anà Mbərom bay, aday Mbərom kə gak ikwen sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday, tinen ti yam pə ines a tinen, aday tã gan i zek wa anà Mbərom ite. ³² Matanan, Mbərom kə varak anan cəved anà kuwaya anga aday à dəfan apan anà Mbərom bay ata way anahan. Ata aday dō ahay ti gan i zek wa dukwen, fok a tinen a kutok.

Mazlaɓ a Mbərom

³³ Tə dīdem a, sumor a Mbərom nà, məduwen awan. Asan way anahan kə zalak dō ahay fok, aday a san way ahay nə fok. Way anahan sə bayak dukwen, dōwan a san sə dakay anan tətibay. Dowan sə gəzlan alay anà cəved anahan ibay fok re. ³⁴ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw?

Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.‡»

³⁵ «Waya sə varan way aday i təran gudire à Mbərom anaw?§»

³⁶ Sə ndakay anan way ahay fok nə Mbərom.

Way ahay fok à alay anahan inde, aday ti ga inde dukwen anga winen.

Do ahay tē varan mazlaɓ anà Mbərom pa sə viyviya awan! Amen.

12

Anjahay ana dō si mer su way ana Mbərom

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kə gak uko sumor nə bayak awan. Anga nan, nə cəce pikwen wa həna kutok nà, viren anan anan nga a kwanay anà Mbərom, kawa way sə dō ahay sə varan anà Mbərom tə sifa aya ata

† 11:27 Ca pə Esaaya 59.20-21. ‡ 11:34 Ca pə Esaaya 40.13. § 11:35 Ca pə Ayuba 41.3.

awan. Tāren dō ma ga nga aya anga Mbərom. Ata nā, i zlan à nga anā Mbərom a kutok, aday ki hāren anan nga tē dīdem awan. ² Kī gen kawa dō sē daliyugo ahay bay. Adāka bay, mbiken anan mível a kwanay anā Mbərom ā mbēda anan, ta sē varak ikwen abayak nga wiya aya awan. Ata nā, ki sēnen way ana Mbərom a sa gan may ata kutok: way sərom aya awan, way sa zlan à nga, aday way lele aya kutok.

³ Nen nā, Mbərom kà gak uno sumor, kē tərak nen dō maslan anahan. Anga nan, nen apan ni jak ikwen fok, na wa: Kā hāren anan nga anā zek bay. Sēnen adāka nā, nga a kwanay aya awan. Cen pə mēgala ana Mbərom a sē varak ikwen ata awan aday. Ki sēnen kutok, kwanay pə cəved a Mbərom nē kəkəmwaw.

⁴ Zek su dō nā, kərtek, əna hawal aya inde apan dukwen bayak awan, kuwaya ti mer su way anahan cara.

⁵ Tē mənuko hāna dukwen, matanan. Mənuko bayak awan, əna mənuko zek kərtektəkke, anga mənuko mē japay aya tē Yesu Almasihu, aday mənuko fok mē japay aya pi zek re.

⁶ Mbərom kē varak uko mēgala ahay nē cara cara, kawa sa zlan à nga anā winen awan. Natiya, kuwaya ā ga anan mer su way tē way ana Mbərom a sē varan ata awan. Kak Mbərom a varak nē mēgala sē ma anan 'am anahan awan, ma anan kawa anahan sē varak anan mēgala ata kutok. ⁷ Kak Mbərom a varak nē mēgala sa man zek anā dō ahay, man atan zek. Kak Mbərom a varak mēgala sē tətakan anan way anā dō ahay, tətakan atan anan. ⁸ Kak Mbərom a varak nē mēgala sē varan gədan anā dō ahay, varan atan gədan. Kak Mbərom a varak mēgala sa varan way anā dō mətawak aya awan, varan atan tē mível kərtek awan. Kak Mbərom a varak nē mēgala sē njahan pa 'am wa anā dō ahay, njahan atan pa 'am wa tē mível kərtek awan. Kak Mbərom a varak

mēgala sa gan sumor anā dō ahay nā, ga anan tē ataslay mível awan.

⁹ Pəlen dō a azar aya tē mível kərtek awan, aday tē təbəlem dəkdek bay. Way lelibay aya cəna, kē ngəmen bay. Pəlen nē way lele aya awan. ¹⁰ Pəlen zek ahay à wulen a kwanay, kawa mərak sē pəlay zek ahay ataya awan. Dəfen anan apan anā dō a azar aya tē mível kərtek awan. ¹¹ Gen mer su way nē tē mēgala si zek a kwanay a tēke. Kā tēren dō sē isew ahay bay. Gen anan mer su way anā Bahay a nuko Yesu nē tē mível kərtek a re. ¹² Dəfen anan idē a kwanay zuhhwe nā, pə way ana Mbərom saa varak uko ata tē ataslay mível awan. Səmen anan anā dēce ahay, gen anan amboh anā Mbərom nē kwa siwa siwa fok. ¹³ Gəzlen zlile a kwanay ahay tu dō a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nā, na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay ahay.

¹⁴ Gen anan amboh a Mbərom aday ā daf alay sē mazlaḡ anahan pu dō sē jugwar pikwen wa 'am ahay ataya awan. Kā saa tahislen atan bay. ¹⁵ Tislen mível tu dō sē taslay mível ahay. Yimen pi zek tu dō sa yam ahay. ¹⁶ 'Am ā zlak ikwen pi zek tu dō a kwanay ahay. Kā hāren anan nga anā zek bay. Gen anan mer su way ahay nē fok lele, kwa mer su way cədəw aya awan. Kī cen pa nga a kwanay kawa dō kəlire* aya bay.

¹⁷ Kak dōwan a kà gak ikwen huwan nā, kā si men anan anan uda siked a bay. Pəlay adāka nā, cəved sa ga way lele aya aday dō ahay ta san zle, way lele aya ata awan. ¹⁸ Ga mēgala lele, aday kak cəved inde nā, njahay zay tē dō ahay fok. ¹⁹ Kwanay car uno ahay, kī men anan anan uda siked anā dōwan bay. Mbəsiken anan Mbərom a ā sa ga patan mível. Deftere a Mbərom a ja nā: «Mbərom Fetek a wa: “Ama siked nā, anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sē dō ahay nā, nen awan.†”» ²⁰ Adāka nā, gen kawa ana Deftere a Mbərom

* **12:16** Kəlire a anan nā, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. † **12:19** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

sa ja: «Kak do manide anak, may a han apan na, varan daf. Kak sa gan na jom, varan a'am a sa. Ka gak matanan kutok na, i tara kawa ka halan slan sa uko pa nga, i yam pa ines anahan kutok.‡» ²¹ Kâ mbasiken anan caved anà sädœk â mbasay pikwen bay, ana mbisen pa sädœk ta sa ga way lele aya awan adaka.

13

Dafen anan apan anà bahay sa daliyugo ahay

¹ Kuwaya â dafan apan anà ngomna, anga do sa lavan nga anà do ahay ataya fok, sa varan atan mägala ata na, zek a Mbærom awan. Aday sa daf atan dukwen, winen a re. ² Matanan kutok, dowan a kâ sädœrek pa ngomna dukwen, a sader na pi zek a Mbærom awan. Ata, do matanan ata a ngæzahay pi zek na sariya a Mbærom. ³ Aday do sa ga way lele aya ite na, ti jëjara anà do sa lavan atan nga ahay itæbay, si do sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sa jëjara anà ngomna bay ba? Ga na way lele awan. Ata ngomna i hærak nga. ⁴ Matanan, anga winen dukwen, a ga na mer su way a Mbærom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a dukwen, jëjara, anga Mbærom a varan mägala ata na kæriya bay re. Winen do si mer su way a Mbærom anga sa dakan anan mivel a Mbærom sa ga anà do ahay ta sa gan atan sariya pa way lelibay aya awan. ⁵ Anga nan, lele sa dafan apan anà ngomna. Gen matanan anga kâ sænen zle â mivel a kwanay a na, wita caved lele awan, bina anga sa jæka tæ sa gak ikwen sariya bay ata adaka bay.

⁶ Aday dukwen, ka var jangal na, anga nan re, bina Mbærom kâ dæfak anan do si mer su way ataya tæ ga anan lele. ⁷ Himen anan anan anà dowan ataya way a tæde ki himen atan ataya awan. Viren jangal anà do sa cakal aya awan. Viren anan anan

dala sa duwan anà do sa tæma aya awan. Jëjiren anan anà do a tæde ki jëjiren atan ataya awan, aday dæfen anan apan anà do a tæde ki dæfen atan apan ataya re.

Pælen do a azar aya anga sa dæfan apan anà Mbærom

⁸ Gudire ana dowan â ga inde pikwen ibay, si gudire kærtektække saa mbædek pikwen na, na: gudire sa asan zek. Gudire ata na, a ndav itæbay. Aday do sa san do na, kâ gak way ana Tawrita sa gan may ata fok. ⁹ Mbærom a jak uko na: «Kâ ga mædigwed bay, kâ vad nga su do bay, kâ ga akar bay, kâ ga ubor pa way su do bay.*» 'Am a anaya pi zek tæ azar aya fok na mæ japay a na, â 'am kærtek a inde, a wa: «Pælay anan do sa cakay su doh anak kawa iken sa pælay anan nga anak ata awan.†» ¹⁰ Do sa pælay anan do sa cakay su doh anahan na, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kâ pælak anan do sa cakay su doh anak ahay na, kâ dæfak anan apan anà Tawrita fok kutok.

¹¹ Gen matanan, anga kâ sænen alay a anan ata zle, alay sa pædek pa ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbærom saa tam kwanay sa coy ata, winen bæse. Winen dæren kawa â alay a mænuko sa dæfay ahay nga pa Yesu ata sabay. ¹² Luvon winen apan i ndav, ide winen apan i cæde. Dæ ga way a mænuko sa taa ga sa luvon ataya sabay. Ruko way sa alay a mænuko ahay saa vad anan zek tæ way lelibay ataya si pec kutok. ¹³ Zluko tæ caved lele aya kawa do sa bar si pec ahay ata awan. Dæ vaway nga tæ mahay bay, dæ mbæsakan zek anà agæle lelibay aya bay, tæ caved a wura wura dukwen dæ jan uho bay re, dæ tære bay, aday dæ ga ubor pa way sa do azar aya bay. ¹⁴ Mbæsiken anan caved anà Bahay a mænuko Yesu Almasihu â tærak ikwen way sa alay a kwanay awan. Kâ bayiken pa way sa ubor si zek a kwanay ahay sabay.

‡ 12:20 Ca pa Balndi 25.21-22. * 13:9 Ca pa Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21.

† 13:9 Ca pa Farillaaji Lewin'ko'en 19.18.

14

Ki men anan anan mungok anà zek ahay bay

¹ Təmihen anan do bale a pə cəved sə pərahan azar anà Yesu ataya awan, mənjàna kwanay sə tære tə winen pə way anahan sə bayak à mivel anahan inde ata awan. ² Do azar aya ti bayak, way sa pa inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna do aday winen bale a pə cəved a Mbərom ata nà, i rac sluwed itəbay. ³ Dowan a sa rac way so ata à sa kədey anan dōwan a sa rac sluwed itəbay ata bay. Aday dōwan sa rac sluwed itəbay ata dukwen, à sa man anan mungok anà dōwan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kə təmahak anan mərak ata re. ⁴ Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anà bile su do hinen ata nà, kəkəməw? Kə gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kə gak way lele dukwen, saa ngəran dukwen, bahay anahan ata re. Tə dīdem a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga tətə, i tavay nə njənjan.

⁵ Azar su do a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday do ahay inde tə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya à san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivel inde ata awan. ⁶ Kak dōwan a kə zalak anan luvon hinen pə luvon a azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anà Bahay a nuko. Do sa pa way so, a nan dukwen sə həran nga anà Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata do sa pa way azar aya itəbay ata dukwen, a nan sə həran anan nga anà Bahay a nuko re, aday a ngəran dukwen anà Mbərom a re.

⁷ Dowan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anà zek anahan tətə pə daliyugo dukwen ibay. Aday dōwan sa mac anga nga anahan a dukwen ibay re. ⁸ Kak mənuko tə sifa aya nà, wita anga aday dā ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak də məcak, dā mac anga sa ga dukwen mer su

way anahan a re. Matanan, kwa à ga nə mənuko tə sifa aya awan, kwa à ga nə də məcak, mənuko do si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. ⁹ Anga Yesu Almasihu nə kə məcak, kə slabakak ahay à məke wa, aday à təra bahay su do tə sifa aya awan, aday winen bahay su do ma mac aya re.

¹⁰ Aday iken, ka gan sariya anà do sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kədey anan nà, angamaw? Mənuko a fok, dī zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, do saa gak uko sariya ata awan. ¹¹ Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə dīdek awan, kuwaya fok i nay ahay sa naa dukwo gərmec ù vo.

Kuwaya i ja ta 'am anahan awan, nen nə Mbərom acəkan.* »

¹² Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i dakay anan way anahan sa ga həna ata tə alay anahan awan.

Kə fakay anan mərak anak i ines inde bay

¹³ Kak matanan cukutok nà, dē mbədək sa gan sariya anà mərak a mənuko ahay sabay. Adəka bay, kà si gen way aday i fakay anan mərak ahay i ines inde ata bay. ¹⁴ Bina manay mə japay aya tə Bahay a mənuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mənjadak a ta nga anahan a nà, ibay. Əna dōwan a kə bayakak awan a inde nə tə mənjadak a kəma, à sa pa bay, anga pə winen nà, a ga mənjadak acəkan. ¹⁵ Kak kə nəsək anan mivel anà mərak anak ahay tə way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nə kə pəlay anan bay. Almasihu kə məcak anga mərak ata awan. Way sa pa anak à sa lize anan bay. ¹⁶ A ga apak nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kak ka san zle do ahay ti i jak nə lelibay kəma, kà pa bay, aday do ahay tā ja apak way lelibay a sabay. ¹⁷ 'Am sə bahay a Mbərom nà, kə jak awan pə way anak sa pa ata bay. Kwa pə way anak sa sa ata dukwen, kə

* 14:11 Ca pə Esaaya 45.23.

jak awan bay re. Bahay a Mbərom nà, way ana Apasay Cəncan a sa ga à mənuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varak uko zay sə njahay pə kərtek awan, aday i varak uko ataslay mivel. ¹⁸ Dowan a winen apan i gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, i zlan à nga anà Mbərom kutok, aday dō ahay ti dəfan apan anà dō matanan ata awan.

¹⁹ Anga nan, guko məgala sa ga way sə ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà dō ahay sa har à 'am a Mbərom inde ataya re. ²⁰ Kà nes anan mer su way a Mbərom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mənjadak a bay. Əna, kak mərak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cəna, mbəsak sa pa way ata awan. ²¹ Way lele cəna, kà sa ga way sə fakay anan mərak ahay ĩ ines inde ataya bay, kwa à ga nə sa rac sluwed, kwa à ga nə sa sa mahay, kwa à ga nə sa ga ma ma fok. ²² Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kà jan anan anà dōwan bay, si kwanay tə Mbərom a dəkdek. Do sa ga way tə ajalay nga a cuwcew bay ata cəna, i taslay mivel. ²³ Aya əna, dō sə vədan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan i ga ines, anga kə dəfak anan mivel anahan pə way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbərom nà, dōwan a kà gak way aday a san sa jəka lelibay kabay lele dukwen a san bay cəna, kà gak ines.

15

Ga way sa zlan à nga anà dō a azar aya awan

¹ Mənuko dō məgala aya pə cəved a Mbərom ata, muko anan zek anà dō bəle aya awan. Dà ga way sa zlak uko à nga à nuko vərre a bay. ² Mənuko fok, guko way sa zlan à nga anà mərak a mənuko ahay, anga aday dā man atan zek sa har pa 'am ana Mbərom. ³ Yesu Almasihu a ta nga anahan a dukwen kə pəlak way sa

zlan à nga a bay re. Adəka bay, a təra nə kawa mə vinde apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa: «Do ahay tə gənahak nà, anakiken Mbərom, əna 'am a tinen ata a njad nə nen awan.*» ⁴ Way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ata fok, tə vinde anan anga aday way a mə vinde ata à dəkak uko anan way, aday anga dē dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya awan. Ata dī dəma way ahay lele kawa ana Deftere sə varak uko anan məgala ata awan. ⁵ Mbərom Bahay sə varan məgala anà dō ahay sə dəma way ata, à təra anan abayak nga a kwanay kərtek, aday kī gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. ⁶ Ata kwanay a fok kī njiden sə həran nga anà Mbərom, Bəbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tə cəved kərtek awan. 'Am a kwanay dukwen kərtek awan.

Do su kon azar aya tə həran nga anà Mbərom

⁷ Matanan, təmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sə təma kwanay ata re, aday dō ahay tə həran nga anà Mbərom. ⁸ Na jak ikwen nà, Almasihu Yesu kə tərak dō si mer su way ana Yahuda ahay, anga sə dakan atan anan nà, Mbərom winen dō sə dīdek, aday way anahan sə zlapan anan anà bije a manay ahay fok ata ti təra. ⁹ Aday ata, dō su kon azar aya ata ti həran nga anà Mbərom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A təra kawa Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hərak nga, Mbərom uno, à wulen su dō aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan, ni zambad iken tə ara ahay.†»

¹⁰ 'Am a Mbərom a ja asa, a wa: «Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya awan, tislən mivel pə kərtek a tu dō a Mbərom ahay.‡»

¹¹ A man hinen asa, a wa: «Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya fok,

* **15:3** Ca pə Jabuura 69.10. † **15:9** Ca pə 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50. ‡ **15:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43.

hären anan nga anà Mbərom Fetek.

Kwanay dō su kon ahay fok,

zambiden anan. §»

¹² Ezaya kà jak re, a wa:

«Do sə slala ana Yisa i nay ahay saa təra bahay su dō su kon a azar aya awan.

Tinen ti dəfan ide aday â tam atan.* »

¹³ Mbərom, dō sə varan mægala anà dō ahay sə dəfan ide ata, â varak ikwen ataslay mivel, â varak ikwen zay, anga kə dəfen nga pə winen awan. Natiya ki dəfen anan ide bayak a tə mægala sə Apasay Cəncan awan.

Mer su way ana Pol

¹⁴ Mərak uno ahay, nen a ta nga uno dukwen, na san zle, kwanay nə dō lele aya awan, kə sənən didek zle, aday ki mben apan sə tətakan anan way anà zek a kwanay ahay coy. ¹⁵ Əna, nə vindek ikwen ayak tə gədan a pə way azar aya nà, anga u no kə mbədəken anan way a anaya à nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbərom a kə gak uno sumor anahan ¹⁶ sa dəf nen dō si mer su way ana Almasihu Yesu awan, à wulen su dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni dakan atan anan ləbara mugom a sa nay pə cakay a Mbərom wa ata nà, nə tərak kawa dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom. Anga kak tə dəfak apan nga nà, ata ti təra kawa way mə varan aya, Apasay Cəncan a sa gan nga cara aday â zlan à nga anà Mbərom ata awan.

¹⁷ Natiya kutok, ni taslay mivel ti mer su way ana Mbərom sə vuro anga ajapay a manay tə Almasihu Yesu ata awan. ¹⁸ Ni ja 'am sə awan maza kula bay. Ni ja nà, pə way ana Almasihu a sa ga ti nen ata dəkdek. Anga kə varak uno mægala sə bənan alay anà dō su kon aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya pə cakay ana Mbərom, aday tē dəfan apan. A ga matanan ata nà, ta 'am uno sa ja ataya, aday tə way uno sa ga ataya, ¹⁹ aday tə masuwayan ahay cara cara,

aday tə mægala ana Apasay anahan re. Nə dəkak anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anà dō ahay, nə dazlan ahay kwa à Urəsalima wa, hus nə dəzle anan à Iliriya. ²⁰ U zlo à nga sə dəkay anan ləbara mugom a à man aya aday dō ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su dō hinen bay. ²¹ U no adəka nà, â təra kawa winen mə vinde a à Deftere a Mbərom inde ata awan:

«Dowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan.

Aday dowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok. †»

A nan anà Pol sa zla à Ruma

²² Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njad cəved a bay. ²³ Kə gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay ide, əna mer su way uno kə mbəsakak uno cəved bay. Həna mer su way uno à man a anan kə ndəvak kutok. ²⁴ Natiya, à alay a ni i zla à Espaniya ata nà, ni njahay àga kwanay mənjoek, anga aday kə tislən uno mivel aday kī men uno zek tə cəved sə dəzle à man ata awan.

²⁵ Əna həna ni zla à Urəsalima aday ni i man zek anà dō a Yesu ahay à man ata awan, ²⁶ anga dō a Yesu ahay à Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sə cakal way anga sa man zek anà dō mətawak aya à wulen su dō a Yesu ahay à Urəsalima. ²⁷ Tə bayak sə cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday tədə sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anà dō su kon azar aya sa njad anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə dō su kon a azar aya tē man zek anà Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. ²⁸ Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy nà, ni i zla à Espaniya tə àga kwanay. ²⁹ Na san zle re, na sak a zlak ayak àga kwanay nà, Yesu Almasihu i

gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay ide ata awan.

³⁰ Mərak uno ahay, kwanay kə dəfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kə varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh à Mbərom tə mivəl kərtek a anga nen, aday ũ mo zek. ³¹ Gen amboh, anga aday dō sə Yahudiya ahay aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya tē bəno mbiyed bay ite. Gen amboh đukwen, aday way uno saa zla anan à Urəsalima ata à zlan à nga anà dō a Yesu ahay à man ata awan. ³² Natiya, kak Mbərom kə pəlak nà, ni zlak ayak àga kwanay nen mə taslay mivəl awan. Ata ni njad sə taslay mivəl pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

³³ Mbərom, dō sa taa var zay ata, à gak ikwen nga. Amen!

16

Pol a jan 'am anà Ruma ahay

¹ U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fəbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom à Kenkeriya à wulen su dō a Yesu ahay. ² Kà zlak ayak àga kwanay cəna, təmihen anan tə mivəl kərtek a lele, anga winen dō ana Bahay a mənuko. Təmihen anan kawa abay tədə dō a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kà mak anan zek anà dō ahay bayak a, kwa ĩ nen a đukwen, kà mak uno zek a re.

³ Jen anan 'am anà atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. ⁴ A alay a inde abay ni mac coy nà, su mo zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga nen đukwen, tə lavak anan zek coy. Saa ngəran atan nə nen dəkdek bay. Dō a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngəran atan re. ⁵ Na jak anan 'am anà dō a Yesu ahay sə halay nga àga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anà Epaynet, car uno đidek awan. Winen dō sa lah sa dəf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. ⁶ Na jak anan ayak 'am anà Mariyama, winen đukwen kà gak mer su way bayak a anga kwanay.

⁷ Na jak anan ayak 'am anà dō sə àga nen ahay, atə Andərenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nə jiga awan, tinen dō tə mazlab aya bayak a à wulen su dō maslan ahay, aday tə luho sa dəf nga pə Yesu Almasihu adəka, bina nə lahan atan bay.

⁸ Na jak anan ayak 'am anà Ampəliyatus, car uno awan, manay à alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

⁹ Na jak anan ayak 'am anà Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kərtek awan.

Na jak anan ayak 'am anà Sətakis, car uno đidek awan.

¹⁰ Na jak anan ayak 'am anà Apeles, winen đukwen kà gak dəcə anga Yesu Almasihu aday kə səmak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anà dō sə àga Aristobul ahay re.

¹¹ Na jak anan ayak 'am anà dō uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anà dō a Bahay a mənuko Yesu ahay àga Narsis.

¹² Na jak anan ayak 'am anà Tirofen tə Tiropas, dō sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anà Persis, mazar uno đidek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

¹³ Na jak anan ayak 'am anà Rufus, dō lele pə cəved sə pərahan azar anà Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anà may anahan, kà gak uno nga kawa nen wan si zek anahan đidek awan.

¹⁴ Na jak anan ayak 'am anà Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday dō a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁵ Na jak anan ayak 'am anà Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anà Olimpás aday anà dō a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁶ Jen anan 'am ì zek ahay lele. Dō sà egliz ana Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

¹⁷ Mèrak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anà dō sa ngam way a kwanay mē tatak aya bay ataya awan. Tinen apan ti gēzla anan dō ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anà dō ahay pē caved lele aya wa. Kê njihen pē cakay a tinen bay. ¹⁸ Zahav su dō ataya nà, ta ga nē mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan à nga vèrre. Tinen apan ti ran mindel anà dō ahay nē ta 'am. Natiya, tē njèkan uda anà dō ma san way a bay ataya awan. ¹⁹ Kwanay ite nà, dō ahay fok ta san zle, kē dāfen anan apan anà Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivel tē kwanay bayak a re. U no nà, tēren dō sa san sa ga mer su way lele aya dākdek, mēnjēna sē japay anan tē huwan. ²⁰ I njahay bayak a sabay, Mbèrom, Bahay sē zay, i varak ikwen mēgala sē mbasay pē Fakalaw, ki jēnen apan bēse coy. Bahay a nuko Yesu à gak ikwen sumor anahan.

²¹ Timote, dōwan a sa ga mer su way maya ti nen ata kà jak ikwen ayak 'am. Dō uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atē Lukiyus tē Yason tatē Sosipater. ²² Nen Tertiyus, dō sē vinde dèrewel ana Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen dō ana Bahay a nuko Yesu. ²³ Gayus kà jak ikwen ayak 'am. Nē njahay nà, àga winen, aday dō a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh àga winen. Erastus, dō sa ban dala sē wulen su doh a anan ata, tē Kawartus, mèrak a mēnuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[²⁴ Bahay a mēnuko Yesu à gak ikwen sumor à kwanay a fok. Amen.]

Pol a hēran nga anà Mbèrom

²⁵ Zambadūko anan slēmay a Mbèrom! I mba apan sē varak

ikwen mēgala sē njahay mē ngazlay saray aya à caved anahan inde, kawa ana lēbara mugom a nen sē dākak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata nà, Mbèrom kē dèrek anan lēbara mugom ata awan. ²⁶ Èna hēna winen a kà kak anan ahay uho, aday dō ahay tē wazay nē way ana dō maja'am a Mbèrom ataya sē vinde pē Almasihu ata awan. A ga matanan, anga aday dō su kon ahay fok tē dāf apan nga, tē dāfan apan kutok. ²⁷ Hèruko anan nga à Mbèrom pa sē viyviya awan! Asan way anahan nē a zalay way ahay fok. Hèruko anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Korintu ahay
mama'am awan
Adakay way pə deftere
a anan**

A alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh məduwen awan. A man ata nà, Pol kə wazak anan ləbara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà dō su kon azar aya re. Pə dəba anahan a wa kutok, Pol a sləne nà, 'am aya inde tə slabakak à wulen sə dō a Yesu ahay cara cara bayak awan. Dō ahay tə gəzlak zek ahay jəban jəban, 'am sə gəba zek ahay so, anjahay səkəffe inde à man sə sləne wazo ibay, apa daf cəncan a kə tərak way sa ga anan azay, tə sənək sa ga anan mer su way tə məgala ana Apasay Cəncan a sa var ataya bay, aday tə sənək 'am sə aslabakay ana dō ma mac aya à məkə wa bay. Natiya kutok, Pol a mbədahan atan ayak pə way ataya fok, ta sə dakan atan anan asan zek a Mbərom anga dō ahay.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am ahay (1.1-9)

Atəra zek kərtek tə dədom ana Yesu məzləngad awan (1.10 - 2.16)

Agan nga anà atətak way ana dō maslan a Yesu ahay (3.1 - 4.21)

'Am sə gəba zek ahay (5.1 - 7.40)

Ahəran nga à Mbərom, bina anà pəra ahay bay (8.1 - 11.1)

Məgala ana Apasay Cəncan aya awan (11.2 - 14.40)

Yesu kə mbasak pə amac (15.1-58)

Andav sa 'am ahay (16.1-24)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Korintu ahay

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à nga à Mbərom sə ngumo aday nê təra dō maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tə Sostenes, winen dō sa daf nga pə Yesu Almasihu kawa mənuko a re. ² Mə vindek

ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Korintu. Kə təren dō a Mbərom ahay anga Yesu Almasihu. Mbərom a ngamak ikwen nà, anga aday kə təren dō mə japay aya tə winen awan. Kə ngamak anan anà dō sə dukwen gərmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tə təra dō mə japay aya tə winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mənuko a fok. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor, aday tə varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dō sə Korintu ahay

⁴ Hwiya nə ngəran anà Mbərom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sə japay kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Anga Mbərom dō sə japay kwanay tə Yesu Almasihu ata nà, kə varak ikwen məgala ahay cara cara. Kə tərak kwanay dō sa san way ahay, aday kə varak ikwen məgala sə dakay anan 'am anahan anà dō ahay coy. ⁶ Kə njiden anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sə dakak ikwen anan ləbara a Yesu Almasihu ata dukwen nà, kə təmihen a nə tə didek a à mivél a kwanay inde. ⁷ Anga nan kutok, kwanay dō sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kə njiden anan məgala ahay fok coy. Awan a inde a kəcak ikwen nà, inde sabay. ⁸ Mbərom dukwen i təra kwanay dō njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday dōwan à sa njad pikwen alay sa 'am sə slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. ⁹ Matanan, kə jəjiren awan bay, anga Mbərom a sə ngamak ikwen aday sə japay kwanay tə wan anahan Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nə dō didek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su dō a Yesu ahay

¹⁰ Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tə sləmay

ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am â zlak ikwen pi zek, aday kâ gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Təren do mə japay aya awan, mível a kwanay â ga nə kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen â ga nə kərtek a re. ¹¹ Bina 6a do ahay inde ta nak ahay àga Kuluwe wa pə cakay uno, tə dakak uno anan atəre inde à wulen a kwanay. ¹² U no sa ja nà, azar su do a kwanay aya ta wa: «Manay nà, do ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay dukwen do ana Apolos ahay.» Azar su do əngal aya asa ta wa: «Manay nà, do ana Piyer ahay.» Aday azar su do aya ite kutok ta wa: «Manay nà, do ana Almasihu ahay.» ¹³ Ki jen matanan ata nà, 6a Almasihu a nà, kə gəzlak anan zek anahan a daw? Kabay kwanay kə jilen nə tə darak ayak pə dədom mə zləngad a anga kwanay nà, nen Pol a daw? Kabay ki gen baptisma nà, tə sləmay uno, nen Pol a ite daw?

¹⁴ Nə ngəran anà Mbərom tətibay adəka, anga nen na gak anan baptisma anà dowan bay, əna si atə Kərispus tə Gayus dəkdek. ¹⁵ Natiya dowan inde i mba apan sa jəka a ga baptisma nə tə sləmay uno nen Pol nà, ibay. ¹⁶ Ayaw, cəkəbay nə mbədəkek anan à nga wa adəka re, 6a na gak anan baptisma anà Sitifanas, winen tu do su doh anahan ahay re. Pə dəba anahan a wa, na gak anan baptisma anà dowan a inde nà, na san sabay. ¹⁷ Bina, Almasihu a slan nen aday nà, saa gan baptisma anà do ahay bay, əna saa dakay anan ləbara mugom a anà do ahay. Nen apan ni dakay anan ləbara sa 'am anahan ata, əna tə asan way kawa su do zənzen a sə bayak apan ata bay. Na ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu Almasihu a pə dədom mə zləngad ata â təra awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tə asan way su do zənzen awan

¹⁸ Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, do saa

lize ahay ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya awan. Əna pə mənuko do saa tam ahay ite nà, da san zle wita nə məgala a Mbərom a way anahan. ¹⁹ Da san way ata zle nà, anga 6a Mbərom kə jak à Deftere inde, a wa:

«Ni lize anan kəlire su do kəlire aya awan,
aday ni jəjay anan asan way su do ma san way aya fok.*»

²⁰ Natiya kutok, kak Mbərom a kə jak matanan cukutok nà, do a kəlire ataya ti ga inde asa daw? Kabay miter sə Tawrita ahay nà, ti ga inde daw? Kabay do sa san sa vad awiyaway ahay nà, tinen ti ga inde daw? Asan way a tinen ata i man atan zek pə awan bay jiga awan. Mbərom kə tərak anan asan way a tinen ata way sə mindel kəriya awan.

²¹ Matanan do sə daliyugo ahay, tə asan way a tinen ata, tə canak anan anà way a Mbərom sə ndakay tə kəlire† anahan awan, əna tə sənək wa Mbərom a bay hwiya. Anga nan kutok, Mbərom a tə alay anahan a kə varak anan cəved sa tam anà do sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay anan ata awan. Əna cəkəbay, do ahay ta ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel adəka. ²² Yahuda ahay ite nà, ta gan may aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà masuwayan aday. Gərek ahay ite, a nan atan ti saa təma nà, si ti san tə kəlire sa nga a tinen a aday. ²³ Aya əna mənuko də dakay anan nà, Yesu Almasihu nə tə darak anan pə dədom mə zləngad awan. Ata pə Yahuda ahay nà, wita way sə bənan atan mbiyed. Pu do sə pəra ahay ite, wita nà, da ja nə 'am sə mindel kəriya awan. ²⁴ Əna pə mənuko do a Mbərom mə ngamay aya kwa â ga nə à wulen sə Yahuda ahay wa, kabay à wulen su do sə pəra ahay wa nà, da san zle, Yesu Almasihu nà, winen məgala ana Mbərom tə kəlire anahan a təke fok. ²⁵ Way a Mbərom sa ga nà, kawa way sə mindel kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay

* **1:19** Ca pə Esaaya 29.14. † **1:21** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

asan way su dō zenzen awan. Way anahan sa ga nē kawa way bāle awan, aday cəkəbay way ata a zalan mēgala à nga wa anā dō ahay bugol.

²⁶ Matanan, mērak uno ahay, ənga bayiken pi zek a kwanay a mē nga-may ataya aday. Pu dō sē daliyugo ahay nā, dō kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay, dō tē mēgala aya dukwen inde à wulen a kwanay gem ibay, aday dō sē ngəlaw ahay dukwen nā, inde à wulen a kwanay gem ibay re. ²⁷ Əna Mbərom a walay adəka nā, dō mindel aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anā dō sa jəka tinen nē ta san way zle ataya awan. Aday Mbərom a walay dō bāle aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anā dō sa jəka tinen mēgala aya ata awan. ²⁸ Aday a walay dō kəriya aya awan, tu dō aday dō ahay tē kədəy atan ataya awan, aday tu dō demdemem aya pə daliyugo wa. A ga matanan nā, anga aday sē lize anan dō sē mazlaḅ ahay pə daliyugo a anan wa. ²⁹ Matanan kutok, dōwan i mba apan sē hēran nga anā zek pa 'am anahan bay. ³⁰ Sē japay mənuko tē Yesu Almasihu nā, zek a Mbərom awan. Matanan hēna Mbərom a tēra anan Yesu Almasihu nā, dədəzl sē asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nā, tē Yesu Almasihu ata kutok, dē tērak dō dīdek aya pa 'am anahan aday dē tērak dō anahan ahay ma tam aya i ines wa tē alay anahan. ³¹ Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nā, ā ga ti zek adəka nā, ti mer su way a Mbərom sa ga.»

2

Wazo ana Pol à Korintu

¹ Mērak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak āga kwanay kurre sē dəkak ikwen anan way a Mbərom mi dēr aya ata nā, nē dəkak ikwen anan nē tē cəved sa 'am ma da 'am aya bay. Aday dukwen, nē dəkak ikwen anan nē tē cəved sē asan way su dō sē daliyugo ahay bay re asanaw? ² Anga, na zlak ayak āga kwanay nā, na gan

may nā san kərtek nā, Yesu Almasihu, aday winen mē daray a pə dədom mē zləngad ata awan. ³ A alay a nen āga kwanay ata nā, nen bāle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. ⁴ Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nā, na vak ikwen nga tē asan way sē dō ahay bay. Əna mēgala ana Apasay a Mbərom a dəkak ikwen anan nā, 'am uno sa jak ikwen ata nē 'am dīdek aya awan. ⁵ Anga nan kutok, kē dāfen nga pə Mbərom nā, anga asan way su dō zenzen a bay, əna tē mēgala a Mbərom.

Asan way su dō zenzen a tē kəlire a Mbərom

⁶ Anā dō ma san nga aya à cəved sa daf nga pə Mbərom ata nā, mē dakan atan anan ayak nē kəlire sē asan way dīdek awan. Kəlire ata nā, mbala ana dō sē daliyugo ahay bay, kabay mbala ana dō mēduwen aya sē lavan nga anā dō ahay ataya bay re. Dō sa san way ataya nā, ti i lize anan pi zek azanan. ⁷ Əna kəlire mbala manay sē dəkak ikwen anan ata nā, winen nē kəlire mbala a Mbərom awan. Wita nā, abay winen mi dēr awan kwakwa. Kwa daliyugo dukwen mē ndakay a fan bay, Mbərom a lavay anan zek tē kəlire anahan, anga aday sa tam mənuko à mazlaḅ anahan inde. ⁸ A wulen su dō sē lavan nga anā dō ahay pə daliyugo ataya nā, dōwan inde kwa kərtek sa san way ata nā, ibay. Abay tā san aka nā, tiya ti darak anan ayak Bahay sē mazlaḅ pə dədom mē zləngad ata bay. ⁹ Way ata nā, a tēra kawa mē vinde awan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula dōwan kē canak anan bay,
kula dōwan kē slənek bay,
aday kula dōwan kē bayakak apan à mivel inde bay ata nā,
Mbərom a lavan anan zek tē way ata anā dō sē pəlay anan ahay.*»

¹⁰ Aya mənuko nā, Mbərom a kak uko anan ahay way a mi dēr ataya tē mēgala sē Apasay anahan. Apasay

‡ 1:31 Ca pə Yeremiya 9.22-23. * 2:9 Ca pə Esaaya 64.3.

anahan ata nà, a zəzor anan way ahay fok, kwa abay â ga nà, way mi der aya à mivel a Mbərom a inde təkede dukwen, a san zle hwiya re.

¹¹ Natiya, do zənzen a nà, sa san way sə mivel anahan a aday nà, si apasay si zek anahan awan. Matana re, dowan sa mba apan sa san way sə mivel a Mbərom nà, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re.

¹² Mənuko nà, Apasay a à mənuko inde ata nà, mbala a Mbərom a way anahan, bina apasay sə daliyugo a anan bay. Anga nan, da mba apan sa san sumor a Mbərom ma gak uko aya fok ata awan. ¹³ Anga nan kutok, manay apan mi dakay a way anà do ahay nà, sə pəkan umo 'am nà, Apasay a Mbərom awan, bina asan way sə daliyugo bay. Natiya mə tətakan anan didek sə way mbala Apasay a Mbərom ata anà do aday Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen inde ataya awan.

¹⁴ Natiya awan, dowan a aday kə njadak Apasay a Mbərom à mivel anahan inde bay cəna, i mba apan sə təma way ana Apasay a Mbərom sə varan anà do ahay ataya bay. Bina winen a ca apan aday nə kawa way sə mindel kəriya aya awan. I sləne bay, anga sa man zek anà do ahay aday sə sləne way ataya nà, Apasay a Mbərom awan. ¹⁵ Əna do aday Apasay a Mbərom inde à mivel anahan inde ata nà, a mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Əna zek anahan a kutok nà, dowan a mba apan sa san 'am anahan a bay. ¹⁶ Anga Deftere a Mbərom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw? Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.†» Aya, manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivel a manay, aday mə bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sə bayak ata awan.

3

Do si mer su way ana Mbərom ahay

¹ Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak àga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà do ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak adəka nà, kawa do sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə təren do sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. ² Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata dukwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.* Aday kwa abay â ga nə həna biten təkede dukwen, ki mben apan fan bay re, ³ anga kwanay hwiya kawa do sə daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sərak ahay pi zek, aday atəre dukwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa do sə daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su do sə daliyugo aya kutok bidaw? ⁴ Kak aday azar su do a kwanay aya ta wa: «Manay nà, do ana Pol ahay» aday do hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, do ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay do sə daliyugo aya sabay kutok daw?

⁵ Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw? Manay nà, do si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nə mer su way sə dakak ikwen anan ləbara ana Yesu Almasihu anga aday kə dəfen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nə mer su way mbala ana Mbərom a sə ngaman umo apan sa ga ata awan. ⁶ Manay ma ga nà, kawa do sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sə lahak ayak sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nə tərak kawa do sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom àga kwanay kawa do sə pəkan a'am anà zahav sə way a ma casl ata awan. Əna sa har anan zahav sə way ata nà, zek a Mbərom awan.

⁷ Matana kutok, do sa casl way tu do

† 2:16 Ca pə Esaaya 40.13. * 3:2 Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «daf».

sə pəkan a'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Əna si zek a Mbərom a tə alay anahan do sa har anan zahav sə way ata awan. ⁸ Natiya kutok, á ga nə nen Pol, do sa casl, á ga nə Apolos, do sə pəkan a'am, cew maya manay a, awan inde kə gəzlak manay pi zek wa daw? Əna zek a Mbərom i varan umo magwagway si mer su way anà kuwaya pə herreḅ sə ayanga a manay. ⁹ Manay cew maya tə Apolos a nə, mə japay nə pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kə tərən nə, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kə tərən kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. ¹⁰ Nen nə, Mbərom kə gak umo sumor anahan, bina sə dazlan anan mer su way ata ága kwanay nə, nen awan. Matanan kutok, nə tərak do mərike a sa san sa han doh ata awan. Nə pəkak anan saray sə way a coy. Aday do hinen ahay tinen apan ti han apan. Əna kuwaya á han apan dukwen, tə wurwer awan. ¹¹ Saray su doh nə, ma pak a coy. Saray su doh ata nə, Yesu Almasihu. Dowan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. ¹² Pə saray sə way ata kutok, do ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tə guro, azar aya dukwen ta han apan tə rəslom, azar aya ite tu kon mə jəra aya awan. Aday jəba su do azar aya ite, tinen kutok nə, ta han apan tə dədom, tə mapapar, aday azar aya kutok tə gusuko. ¹³ Aya əna, pə luvon sə sariya kutok nə, jiyjay i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i kataḅ anan mer su way ana kuwaya tə uko. Ata aday di canan anà mer su way a mənuko ahay kutok, kwa á ga nə lele, kwa á ga nə lelibay, ata di san kutok. ¹⁴ Kak aday uko kə mbak apan sa vak anan mer su way á dowan a bay nə, ata winen i njad magwagway anahan. ¹⁵ Əna kak uko kə mbak apan sa vak anan mer su way a dowan a ite nə, i njad awan bay. Zek anahan a dada nə, i tam, əna i tam nə wurcihew wurcihew kawa do sə təmay ahay á

'am sə uko wa, alay məgaḅar awan.

¹⁶ Kwanay nə, kə tərən kawa doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday Apasay anahan mə njahay a á mivəl a kwanay inde. Wita nə kə sənən apan itəbay daw? ¹⁷ Kak dowan a kə nəsek anan doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nə, Mbərom i lize anan dowan ata awan. Anga doh sə mazlaḅ a Mbərom nə, cəncan awan, aday kwanay dukwen doh ata awan.

¹⁸ Natiya kutok, dowan á sa njəkan uda anà zek anahan bay. Kak dowan a inde á wulen a kwanay kə jak winen nə do ma san way a pə daliyugo a anan nə, á təra zek anahan nə do mindel a adəka, aday á njad kəlire diḅek a kutok. ¹⁹ Anga asan way su do sə daliyugo ahay nə, Mbərom a ca apan nə wita nə mindel kəriya awan. Deftere a Mbərom a ja nə: «Mbərom a mbazl anan do ma san way aya á balay sə wurwer a tinen aya inde.†»

²⁰ Aday a ja asa re, a wa: «Mbərom Fetek a san nə, abayak nga su do ma san way aya nə way kəriya aya awan.‡» ²¹ Anga nan kutok, dowan á sa həran nga anà zek anga do zənzen a bay. Sənən adəka nə, way ahay fok nə ana kwanay. ²² Á ga nə nen Pol, á ga nə Apolos kabay Piyer nə, manay a fok nə ana kwanay a bidaw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sə alay a həna a anan, kabay way sa nay á alay a azanan pa 'am ata awan fok nə, ana kwanay awan. ²³ Aday zek a kwanay a ite nə, sə lavay kwanay dukwen nə Almasihu. Aday Almasihu a ite dukwen, ana Mbərom awan.

4

Do maslan ana Yesu ahay

¹ Sənən apan lele, manay do maslan ana Almasihu ahay nə, do si mer su way anahan ahay. Mbərom a varan umo anan mer su way sə dakan anan anà do ahay way anahan abay mi der aya kwakwa ata awan. ² Natiya kutok, do si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way á alay inde ata

† 3:19 Ca pə Ayuba 5.13. ‡ 3:20 Ca pə Jabuuru 94.11.

nà, sumor a nà, dō dīdek awan. ³ Nen a aday nà, kâ gæden uno azar, kī jen nà nen lele kabay nen lelibay fok nà, awan a jalay nen bay. Kwa â ga nà dōwan aya inde tinen apan ti gudō azar ata dæp nà, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno tækede kâ jak uno awan a ibay. ⁴ Anga nen a nà bayak nà, awan a mi dæder a inde aday tæde abay sæ gudō apan azar nà ibay. Əna kutok nà, u no sa ja nà nen na ga ines itæbay ata bay re. Suu go sariya nà, zek a Mbærom a tæ alay anahan awan. ⁵ A nak ikwen sæ lahan pa 'am anà Mbærom sa gan sariya anà dō ahay nà, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mænuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kâ nak kutok nà, i dav anan jiyjay anahan pæ way a mi dæder a i ide zænzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sæ mivel sæ dō ahay kutok re. A alay ata kutok, Mbærom i hæran nga anà kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

⁶ Mærak uno ahay, næ vindek ikwen ayak minje sæ way a anaya pæ manay tæ Apolos nà, anga aday kâ sænwen way a mi dæder aya uda ata awan. U no nà, pærihen anan azar anà way a mæ vinde à Deftere a Mbærom inde ataya awan. Kâ hæran anan nga anà zek a kwanay anga dō kærtek, aday sæ kædey anan dō azar aya bay. ⁷ Anga, sa jak iken nà, kæ zalay dō azar a næ wayaw? Awan anak a inde aday kæ tæma pæ Mbærom wa bay næ maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njad tæ alay anak a ite nà, angamaw?

⁸ A ga pikwen nà, kæ njiden anan way ahay fok, kwanay dō zlile aya awan, aday ki jen nà, kwanay bahay ahay. Aday kæ bayiken nà, manay næ bahay ahay itæbay. Abay â ga næ matanan cukutok nà, wita lele, dī ga bahay ata næ pæ kærtek a jiga bugol bidaw? ⁹ Aya nà, matanan bay. Manay næ dō maslan anà Yesu Almasihu ahay. Əna Mbærom a tæra manay kawa dō mædakwidok aya awan, kawa dō kæriya aya awan, aday ma ban aya coy saa vad manay pa

'am sæ dō ahay fok ata awan. Mæ tæra kawa way sæ gæle anan pæ ide sæ dō ahay, kwa pæ ide ana maslay a Mbærom ahay re. ¹⁰ Dō sæ daliyugo ahay ta ca pumo nà, kawa mindel ahay, anga manay apan mi dækay anan læbara ana Almasihu. Aday a ga pikwen nà, kwanay kæ sænwen way zle, anga ajapay a kwanay tæ Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nà, dō bæle aya awan. Kwanay nà, mægala aya awan. Manay nà, dō ahay tæ kædey manay, aday tæ varak ikwen mazlæb anà kwanay bugol kutok. ¹¹ Hus hæna biten dækwen nà, may winen apan i rawad manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itæbay re, ta taa ndæbay manay næ hwiya. Manay apan mi bar næ karara kawa doh a manay næ inde itæbay. ¹² Mæ ræzlen à nga wa anà mer su way næ ndekærkærre, anga aday mâ njad sa tar alay à 'am.* Kwa tæ gænahak umo dæp nà, manay ma ma nga sæ pæsen atan anan adæka nà, 'am lele aya awan. Tæ jugurak pumo wa 'am dæp nà, mæ dæma anan ca. ¹³ Dō ahay ti rac manay ta 'am, əna manay mi bænan atan mbac adæka re. Ti ga alay tæ manay kawa kwaskwalay. Hæna hwiya ma nan anà dōwan bay, kawa ruhom sæ daliyugo a anan.

¹⁴ Næ vindek ikwen ayak nà, anga sæ pækak ikwen waray i ide pæ way a kwanay sa ga ataya bay, əna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. ¹⁵ Kwa abay â ga næ dō ahay inde bayak a tæ baslay zek bay sa zlak ayak àga kwanay saa dækak ikwen anan læbara ana Almasihu dæp nà, bæbay a kwanay pæ cæved sæ pærahan azar anà Yesu Almasihu inde kærtek nà, nen a hwiya. Na ja matanan nà, anga sæ dækak ikwen anan læbara mugom a nà, nen. Kwanay kæ tæmihen sa daf nga pæ Yesu Almasihu næ à alay uno wa. ¹⁶ Anga nan kutok, næ cæce pikwen wa nà, pærihen anan azar anà azla uno awan. ¹⁷ Matanan næ slænak ikwen ayak Timote, winen

* 4:12 Ca pæ Mer su way ahay 18.3.

wan uno ləliwe uno awan, winen ma daf nga pə Bahay a mənuko Yesu a nə lele. Winen kə sak a dəzlek ayak nə, i dakak ikwen anan cəved uno sə pərahan azar anə Yesu Almasihu nə lele. Wita nə, way uno sə dakan anan anə do a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

¹⁸ Do a azar aya tinen apan ti zlapay awan, à wulen a kwanay inde. Tə bayak nə, i ga nə ni zlak ayak əga kwanay sabay. ¹⁹ Əna kə zlak anan à nga anə Bahay a mənuko Yesu nə, nen apan ni zlak ayak bəse. Ata ni i san anan do sə zlapay awan ataya nə, tə bəbal awan kəriya daw, kabay məgala a tinen a inde acəkan daw kutok. ²⁰ Anga bahay a Mbərom nə, way məgala awan, bina abəbal awan bay. ²¹ A nak ikwen jiga nə maw? Nə zlak ayak əga kwanay nə tə məkiβek a daw, kabay nə zlak ayak nə tə asan zek a aday tə anjahay səkəffe à mivél inde daw?

5

Way ma ga waray a à mamasl su do a Yesu ahay inde

¹ Ihe, nen apan ni sləne kwa ta sə wura fok, ta wa, 'am inde məduwen a əga kwanay. Nə sləne nə, dowan a inde nə tə nahay tə uwar ana bəbay anahan. Jəba sə way ata nə, kwa à mamasl su do sə pəra ahay inde dukwen, ta gan may bay re. ² Abay təde pə jəba sə way ata nə, ki yimen anan anan adəka, əna kwanay nə, gədek a zlapay anan re. Do sa ga way matanan ata nə, kə rəzlen anan à wulen a kwanay wa bay adəka nə, angamaw? ³ Kwa à ga nə nen dəren tə kwanay, apasay uno winen inde tə kwanay. Do sa ga way matanan ata nə, nen nə gəzlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde à wulen a kwanay. ⁴ Na jak ikwen ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu hənə nə, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a dukwen, apasay uno i ga inde à mamasl a kwanay, aday

dukwen məgala ana Bahay a mənuko Yesu i ga inde re. ⁵ Aday ka sak a hilen nga ata nə, viren anan anan dowan ata à alay inde anə Fakalaw, aday ubor si zek anahan à lize. Ata nə, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

⁶ Kwanay apan ki zlabiren awan bugol nə, ki gen nə way lele daw? Bina kə sənən sa jəka: «Wudəh mənjoek cəna, a zlabar anan nuko nə fok» nə, kə sənən bidaw? ⁷ Ines nə, kawa wudəh ata awan. Matanan, pəken anan ines a kwanay ahay à wulen a kwanay wa. Natiya, ki tənən do didək aya awan. Bina abay hənə ata adəka nə, kwanay mə təra a nə, do didək aya coy, anga Yesu Almasihu kə məcak kawa wan sə təman mə waslan a anə Mbərom pə luvon sa ga azar uko sə Pasəka ata awan.* ⁸ Anga nan kutok, guko azar uko sə Pasəka ata nə, tə way mənjenə wudəh ata awan, kawa sa ja nə, tə mivél cədan'a aday à didək a inde.† Bina mbəsakuko atə sədək tə huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wudəh ata awan.

⁹ A dərəwel uno sə vindek ikwen ayak hinen inde ata nə, na jak ikwen ayak bidaw? Kə saa jipen tu do sa ján uho ahay bay. ¹⁰ Nə vindek ikwen ayak matanan ata nə, na ja nə pu do sa ján uho ahay, do sa ga ubor pə dala ahay, kabay do sə van nga anə do ahay, kabay do sa ga pəra ahay, əna tinen abay do sə daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay na ja nə pə tinen nə, wita si ki mbəsiken anjahay pə daliyugo bidaw? ¹¹ Əna na ja nə, pu do aday a jan anə nga anahan a nə, winen do a Yesu, aday cəkəbay winen do sa ján uho, winen do sa ga ubor pə dala, winen do sa ga pəra, winen do sa gad mungwalay pu do, winen do sə vaway nga aday do sa van nga anə do ahay ata awan. Do sa ga way matanan ataya nə, kə tiren alay à tuwez jiga bay fok.

¹²⁻¹³ Mə zaray ənaw ahay pi zek tu do sə daliyugo ataya aha, aday saa

* 5:7 Ca pə Gurtaaki 13.7, 12.21. † 5:8 Ca pə Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki Tawreeta 16.3.

gan atan sariya awan anaw? Wita nà, mer su way a Mbərom awan. Aya əna, do a Yesu ahay kutok nà, saa gan atan anan sariya a tinen ahay nə kwanay awan. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: «Rəzlen anan do sə huwan ahay à wulen a kwanay wa.‡»

6

Sariya à wulen su do a Yesu ahay

¹ Awan a kə slahak ikwen ù uko inde nà, ki men nga sa zla anan 'am a nə à man su do sə pəra ahay. Wita kà zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata à man a do a Yesu ahay bidaw? ² Kə sənən zle, saa gan sariya anà do sə daliyugo ahay fok bugol nə mənuko do a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok nà, way a cacədew ataya à mamasl a kwanay inde nà, ki mben apan sə cəcal anan bay nə angamaw? ³ Kə sənən ite sabay kələdaw? Kwa anà maslay a Mbərom ahay təkede nà, saa gan atan sariya dukwen, mənuko re. Aday way sə daliyugo a anan ataya nà, dī mba apan sa ga sariya təde təde sabay kutok daw? ⁴ Matanan kutok, way kə slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su do sə pəra ahay nà, angamaw? Tinen a aday nà, man a tinen inde lele à wulen su do a Yesu ahay ibay. ⁵ Na ja matanan nà, anga aday way ata à gak ikwen waray. Bina do ma san way a, kwa kərtek nà, inde à wulen a kwanay sə ndəvak ikwen anan 'am a itəbay daw? ⁶ Iya, cəkəbay awan a kə slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su do sə pəra ahay. Wita lelibay. Kà si zlen anan kula sabay.

⁷ Aday asa, kak sariya inde à wulen a kwanay ahay cəna, pa 'am a Mbərom nə kə zluwen coy. Kwa abay dōwan a gak ikwen nə maw, kwa a kəra pikwen wa nə way dəp nà, kə njihen way a kwanay nə suwan bidaw? ⁸ Aday cəkəbay sa ga way a lelibay ataya aday sə kəra way a nə kwanay awan. Aday ki gen anan way

ataya nə anà mərak a kwanay aya awan dəge! ⁹ Kə sənən apan zle lele, do sa ga way lelibay aya nə tinen ti njad man à bahay a Mbərom inde bay. Sənən apan lele, dōwan à sa njəkan uda anà zek anahan bay. Do sa ján uho ahay, do sa ga pəra ahay, tu do sa ga mədigwed ahay, aday tu do sa gan may anà uwar ahay sabay, tə pəlay sə nahay nə tu do mungol aya, ¹⁰ do sə akar ahay, do sa ga ubor pə way ahay, do sə vaway nga ahay tu do sa gad mungwalay pə do ahay, do sa van nga anà do ahay, fok a tinen ti canan pə ide wa anà bahay a Mbərom bay. ¹¹ Kwakwa ata nà, azar su do a kwanay aya nà, ta gak ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re asanaw? Əna həna, Apasay a Mbərom a mənuko sə dəfan apan ata kə banak pikwen wa ines ahay, kə tərak kwanay do anahan ahay aday kə tərak kwanay do didek aya pa 'am anahan tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Zek su do mə ndakay a nà, sə həran anan nga anà Mbərom

¹² Natiya kutok, azar su do a a bayak nà: «Cəved inde sa ga way ahay fok.» Əna way azar aya nà, ti njadan 'am anan à nga bidaw? Ta ja asa, ta wa: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Əna pi nen nà, u no sə təra bile sə awan bay fok. ¹³ Ta ja nà: «Way sa pa inde nà, anga kutov, aday kutov inde dukwen anga way sa pa re.» Ayaw, əna tinen a cew maya pə luvon a inde nà, Mbərom i naa lize atan mba. Aday dukwen, zek kutok nà, Mbərom a ndakay anan nà, anga sa ján anan uho bay. A ndakay anan nà, anga sə pərahan anan azar anà Bahay a mənuko Yesu. Aday do sa gan nga i zek a mənuko nà, winen a re. ¹⁴ Mbərom kə slabakak anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa tə məgala anahan. I naa slabakay ahay mənuko dukwen, tə məgala anahan ata matanan re.

‡ 5:12-13 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 17.7.

15 Kə sənən apan sa jəka zek a kwanay kə tərak hawal si zek ana Yesu Almasihu bidaw? Aya əna, ni gəba anan hawal si zek ana Yesu Almasihu ata aday ni japay anan tə uwar sa taa ján uho kutok asa daw? Wita i ga zek sabay. 16 Kak kə mbakak anan zek anak anga sa ján anan uho matanan nà, ata kə tərak zek kərtek a tə dōwan a kwanay sə japay maya ata kutok bidaw? Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» 17 Aya əna, dō sə japay tə Bahay a mənuko Yesu nà, tinen tə tərak zek kərtek a à apasay inde coy.

18 Anga nan, mbəsiken 'am sa dah uho nə səfek à alay a kwanay wa. Ines azar aya fok, tinen i zek inde bay. Əna dō sa dah uho ahay fok ta ga ines ata nà, pi zek a tinen a cərkəke way anahan. 19 Kə sənən apan zle lele, zek a kwanay a nà, doh ana Apasay a Mbərom Cəncan awan. Apasay a Mbərom mə njahay a à kwanay inde. Mbərom a varak ikwen anan. Anga nan, zek a kwanay a həna dukwen, kə liven apan nga sabay. 20 Bina Mbərom kə bəmbadak kwanay masa nə ndədəmdəmma bayan awan. Natiya, mbəsiken anan zek a kwanay à həran nga anà Mbərom kutok.

7

Agəba zek

1 Həna nà, ni mbədahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno à derewel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nà, abay dōwan à gəba uwar bay nə tədə. 2 Aya əna kutok nà, kak ki mben apan sə njahay tətibay aday ta saa ján uho nà, suwan kuwaya à gəba uwar aday dəna ahay dukwen tã zla à mbaz. 3 Asa atə mungol tə uwar anahan dukwen tē mbədahan ləen i zek ahay bay. 4 Zek ana uwar nà, ana winen a bay, əna anà mbaz anahan. Mungol dukwen matanan re, zek anahan dukwen anà

winen a bay, əna anà uwar anahan. 5 Kà si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə dəfen alay a inde mənəcək sa ga amboh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə dəba anahan a wa dukwen nà, jipen asa, bina Fakalaw i saa njad pikwen cəved sa njak kwanay i ines inde, anga kə sənən sə lavan nga anà zek a kwanay tətibay ata awan.

6 Na ja matanan nà, sa jəka aday təktek gen matanan ata bay. Əna ki gen matanan nə lele. 7 Nen na gan may nà, abay kuwaya à njahay kawa nen mənəna uwar nə lele. Əna kutok nà, Mbərom a varan məgala anahan anà dō ahay nə cara cara. Anà dōwan hinen a varan məgala sə njahay mənəna uwar.* Anà dō hinen asa, kə varak anan məgala sə njahay tə uwar awan.

8 Həna nen apan ni jan ayak 'am anà dō mənəna uwar ataya awan, anà dəna dalay ataya awan, aday anà mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mənəna sə gəba zek ahay kawa nen. 9 Aya əna, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nà, kuwaya à gəba uwar, dəna ahay dukwen tã zla à mbaz, aday mədukway sə uwar ahay ite tã zla à mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

10 Nen apan ni jan ayak anà dō mə gəba zek aya awan, 'am daɓdaɓaɓ awan. 'Am ata nà, sa nga uno a bay, əna ana Mbərom. Uwar à sa mbəsak anan mbaz anahan bay. 11 Aday, kak uwar a dōwan a kà zlak way anahan nà, à sa zla à mbaz hinen bay. A njahay taayak, kabay tã ndav anan 'am a sə cəban atan pi zek ta mbaz anahan ata aday à ma agay. Aday mungol dukwen nà, à sa razl anan uwar anahan bay re.

12 Həna nen apan ni jan ayak anà dō azar aya nà, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbərom bay. Na ja ite nà, hinahibay, kak dōwan a kwanay a inde uwar anahan nə a daf nga pə Yesu fan

* 6:16 Ca pə Laataanooji 2.24. * 7:7 Məgala sə səmen anà way, anjahay mənəna uwar.

bay aday uwar anahan ata dukwen a nan sə njahay ta mbaz anahan nà, dowan ata â sa razl anan uwar ata bay. ¹³ Matanan re, kak uwar a inde à wulen a kwanay aday mbaz anahan nà a daf nga pə Yesu fan bay, aday mbaz anahan ata dukwen a nan sə njahay tə uwar anahan nà, uwar ata â sa mbəsak anan mbaz anahan bay re. ¹⁴ Bina mbaz anahan a sa daf nga pə Yesu fan bay ata nà, winen à mamasl su dō a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kə dafak nga pə Yesu a fan bay ata dukwen, winen à mamasl su dō a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nà, gwaslay a kwanay ahay dukwen tə gəzlak tə Mbərom kutok bidaw? Əna həna, tinen à mamasl su dō a Yesu ahay kutok bidaw?

¹⁵ Aya əna, kak dowan a sa daf nga pə Yesu fan bay ata, a nan sə mbəsak anan dō sa daf nga pə Yesu ata nà, i mba apan sə mbəsak anan. Anga nan kutok re, dowan mə mbəsak a ata nà, â ga nə mungol, â ga nə uwar, winen ma ban a ta 'am sə gəba zek tə winen sabay. Mbərom a ngamak ikwen nə saa njahay zay. ¹⁶ Iken uwar a ma daf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a tətə daw? Aday iken mungol ma daf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a tətə way anahan daw?

Njihen kawa ana Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata awan

¹⁷ Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak həna ata nà, lele cəna kuwaya â njahay nə kawa ana Mbərom a sə lavan anan zek ata awan, aday â pərahan azar anà anjahay anahan a kurre à alay ana Mbərom a ngaman ata awan. Na jan anà dō a Yesu ahay kwa aha fok nə kətanən.

¹⁸ Minje sə way həna: A alay a Mbərom sə ngamak ata nà, hinahibay iken ma gad mədəndalas awan. Kak matanan nà, â bənak mbiyed aday sa dər anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbərom a ngamak nà, iken ma gad mədəndalas a bay nà, kà sa

gad mədəndalas sabay re. ¹⁹ Agad mədəndalas kabay agad mədəndalas bay, cew maya fok tə tərak way kəriya awan. Way lele kərtek nà, adəfan apan anà 'am a Mbərom. ²⁰ Kuwaya â njahay nà, kawa à alay a Mbərom sə ngaman ata awan. Dowan â sa mbədahan bay.

²¹ A alay a Mbərom a ngamak nà, iken bile a daw? Kak matanan nà, kə jalay awan bay. Əna kak cəved inde aday ki təmay à bile ata wa nà, təmay wa re. ²² Bina, da san zle, bile aday Bahay a mənuko kə ngamak anan ata nà, winen bile a dowan sabay anga winen dō ana Bahay a mənuko. Əna, dō aday Bahay a mənuko a ngaman nə winen bile a itəbay ata nà, kə tərak bile ana Almasihu kutok. ²³ Kwa â ga nà, dowan a winen bile, kabay winen bile a itəbay nà, Mbərom kə bəmbadək ahay kwanay, masa a nà, ndədəmdəmma. Kwanay nà, kə tərən bile sə way sə daliyugo ahay sabay. ²⁴ Mərak uno ahay, kuwaya â njahay nà, pə kərtek a tə Mbərom, kawa anahan sə ngaman à alay ata awan.

'Am anga mbalam ahay tə dəna dalay aya awan

²⁵ Kə cəcihen puno wa 'am sə mbalam ahay ta sə dəna dalay aya awan. Ni mbədahak ikwen ayak apan həna ata nà, 'am sa nga uno awan, bina Mbərom su jo ahay bay. Aya əna, dəfen nga pa 'am uno ata awan, anga Mbərom kə gak uno sumor sə tərə nen dō dīdek awan.

²⁶ 'Am uno ata nà, həna: Lele nà, sə njahay pə ananak a həna ata awan, bina dəcə ahay inde həna bayak awan. ²⁷ Kak iken, uwar anak inde nà, kə razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nà, kə pəlay sə zəba bay re. ²⁸ Aya əna, kwa dowan a kə zəbak dalay dukwen, kə gak ines bay. Aday kak dəna dalay a kə zlak à mbaz dukwen, kə gak ines bay re. Əna sənən apan lele, dō mə zəba zek aya nà, dəcə ahay inde bayak a pə daliyugo a anan, aday dukwen u no dəcə ataya tə tak ikwen à nga bay.

²⁹ Mərak uno ahay, way a u no sə dəkak ikwen anan ayak ata nà, həna: Alay a mə mbəsakak uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pə winen a anan wa nà, do tə uwar aya dükwen tē varan a mivəl a tinen anà Mbərom nə kawa à alay a tinen mbalam aya ata re. ³⁰ Matanan do sa yam ahay dükwen, tē njahay kawa tinen apan ti yam bay. Do mə taslay mivəl aya dükwen, tē njahay kawa tinen apan ti taslay mivəl bay. Do sə sukom way ahay ite nà, way a tinen mə sukom ataya, â gan atan à nga wa bay. ³¹ Do sa ga mer su way tə way ahay pə daliyugo a anan dükwen, tã daf anan abayak nga a tinen dook pə way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan həna ata nà, i ndav asanaw!

³² Na ja matanan ata nà, u no awan â wusek ikwen nga bay. Do mbalam a nà, a daf abayak nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu, anga aday â zlan à nga. ³³ Do tə uwar a ite nà, abayak nga anahan nə pə way sə daliyugo ahay. A nan sa gan nga anà uwar anahan aday sa zlan à nga. ³⁴ Natiya abayak nga anahan nə pə Bahay a mənuko vərre sabay, kə gəzłak cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tã dəna dalay aya dükwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sə varan anan ajalay nga a tinen tã apasay a tinen fok anà Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pə way sə daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anà mbaz anahan aday â zlan à nga.

³⁵ Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nə gafak ikwen 'am pə awan a ibay. Na gan may adəka nà, tiven nə pə cəved lele awan, aday pərihen anan azar anà Bahay a mənuko nà, tã mivəl kərtek a re.

³⁶ Nen apan ni jan ayak 'am həna asa nà, anà wan njavar aya tã dəle a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pə dəle anahan ata awan, aday pə dəba wa a ca apan i mba apan sə dəma təte sabay anga ta

gak idə pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tē gəba zek. I tərən atan ines bay re. ³⁷ Aday kak wan njavar ata a ca apan nə i mba apan sə dəma sə njahay mənəna sə gəba anan dəle anahan ata təte way anahan nà, â gəba anan sabay. Kak dōwan a gafan apan 'am bay, a bayak apan à mivəl anahan a wa nà, wita, kà gak way lele re. ³⁸ Natiya kutok, dōwan a kə gəbak anan dəle anahan nà, kà gak way lele awan, aday dōwan a kə mbak apan sə dəma, kə gəbak anan sabay dükwen, kà gak way lele sə zalay dōwan a hinən ata awan.

³⁹ Uwar nà, à alay a mbaz anahan winen tã idə mba ata nà, cəved anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njad cəved nà, si pə luvon a inde mbaz anahan ata kə məcak aday. Ata i mba apan sa zla à mbaz maza awan. Əna kutok nà, â zla nə əga do sə daf nga pə Yesu. ⁴⁰ Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan â njahay mənəna mbaz. Ata ataslay mivəl anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a i nen inde ata sə dükö anan 'am ata awan.

8

Sluwed sə pəra

¹ Həna nà, ni mbədahak ikwen ayak pə way a kwanay sə cəcihey ahay puno anga sluwed sə pəra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, dā san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahar nga anà zek. Way sa man zek ù do adəka nà, asan zek a à wulen a mənuko inde ata awan.

² Kak dōwan inde à wulen a kwanay kà jak a san way zle coy nà, ata winen kə sənək way tədə kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. ³ Aya əna, do sə pəlay Mbərom adəka nà, Mbərom dükwen i ja, a san a dōwan ata zle re.

⁴ Pa 'am sə arac sluwed sə pəra ata nà, tədə abay dī rac daw? Da san zle, pəra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Da san zle re, Mbərom inde nà, winen a kərtektəkke, maza ibay. ⁵ Tə dīdek a nà, do ahay tinen apan ti hərən nga anà way ahay à

bagəbaga mburom aday pə daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pə tinen nà, mbərom ahay inde tə bahay ahay inde bayak a sə dəfan atan apan. ⁶ Cəkəbay, pə mənuko ite nà, da san zle Mbərom inde nà, kərtek, Bəbay a mənuko, winen sə ndakay way ahay fok pə daliyugo. Də njahay tə sifa dukwen, anga sə həran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kərtek dukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mə ndakay a nà, tə alay anahan. Aday sə varak uko sifa sa ndav bay ata nà, winen a re.

⁷ Aya əna, kwa da san apan zle pəra nə way kəriya a aday sifa uda ibay dəp nà, do azar aya ta san bay. Anga tinen apan ti rac sluwed sə pəra ata nà, tə bayak nə pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom. Ata tə bayak nà, arac sluwed ata kə nək atan pa 'am a Mbərom. ⁸ Da san apan zle, sə japay mənuko pi zek tə Mbərom nà, way sa pa bay. Də rəcak sluwed ata nà, awan i zəga mənuko pə cəved a Mbərom bay. Də rəcak bay təkede dukwen, awan i kəcak uko pə cəved a Mbərom bay re.

⁹ Əna, gen anan ngatay anà zek aday! Kwa à ga nà, abay cəved inde sa pa way ahay fok dəp nà, kɪ pen bay anga hinahibay ki sa zluwen anan mərak a kwanay bəle aya à cəved a Mbərom wa. ¹⁰ U no sa jak ikwen ayak nà, dowan a bəle ata kə canak anak i iken, do sa san way ata, à man sa rac sluwed sə pəra nà, a ga apak nə winen i rac bay bugol daw? ¹¹ Ca apan, tə asan way anak ata nà, kə zluwek anan mərak anak a bəle ata, à cəved a Mbərom wa. Yesu Almasihu a mac nà, anga mərak anak ata bidaw? ¹² Ka sak a ga matanan sə zluwe anan mərak anak à cəved a Mbərom wa, aday kə nək anan ajalay nga anahan a bəle ata nà, wita kə nək nə pa 'am ana Yesu Almasihu a re. ¹³ Matanan, kak ni rac sluwed sə pəra aday ni zluwe anan mərak uno bəle awan à cəved a Mbərom wa

cukutok ata nà, suwan ni rac sluwed sə pəra ata sabay jiga awan! U no nà, mərak uno bəle ata à zluwe à cəved a Mbərom wa bay!

9

Pol a ga minje pi zek anahan

¹ Həna nà, ni gak ikwen ayak minje sa 'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde mə gufo apan 'am a daw? Na wa, nen dukwen do maslan a Yesu a re ba? Nə canak anan anà Bahay a mənuko Yesu njək tə idə uno bidaw? Aday kwanay kə tərən do ana Yesu Almasihu ahay nà, anga nen a sə dakak ikwen anan ləbara mugom ata re bidaw? ² Kwa abay à ga nà, do azar aya tə təmahak nen kawa do maslan a Yesu bay nà, kwanay dada nà, kə sənən apan zle nen do maslan anahan way anahan, bina kə tərən do ana Yesu ahay nà, anga nen sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan. Natiya, anga kwanay nà, ma ca awan uho lele, nen nə do maslan a Bahay a mənuko Yesu acəkan.

³ Do ahay inde ta taa mo mungok. Həna ni mbədahan atan ayak apan: ⁴ Na slak sa njad way sa pa ti mer su way uno bidaw? ⁵ Na slak aday mi zla miya tə uwar à man si mer su way uno, kawa do maslan azar aya tə mərak a Bahay a mənuko ahay tatə Piyer ata itəbay daw? ⁶ Asa abay təde sa ga mer su way tə alay a manay aday mǎ njad way sa pa ite nà, manay tə Barnabas cuwcuwwe kələdaw? ⁷ Suje inde, i ga mer su way mənəna sə haman apan nà, inde daw? Dowan inde i jule way à guvo mənəna sa tar way anahan sə julən ata à 'am nà, inde daw? Kabay do sa bal sla inde aday a njad sa sa pay a bay nà, inde daw?

⁸ Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata nà, a nay à ajalay nga su do zənzen a wa dəkdek bay, anga mə vinde awan, à Tawrita inde re. ⁹ Mə vinde a à Tawrita a Musa inde nà, Mbərom a wa: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kǎ

* 9:9 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Kwanay kə bayiken, Mbərom a ja 'am ata nà, pa sla ahay dəkdek coy daw? ¹⁰ Didek a nà, a ja 'am ata bugol nà, anga manay a bidaw? Acəkan. Mə vinde a anga manay a wanahan. Do sa ga mer à guvo, tu do sa zlaḅ a ndaw a nà, ta ga mer su way ata nə tə ajalay nga saa njad way sa pa ata bidaw? ¹¹ Mə dakak ikwen anan 'am a Mbərom nà, manay kawa do sa casl way à guvo ata awan. Kak matanan nà, təde abay mi njad way sa pa à kwanay wa bidaw? ¹² Kak abay do azar aya nà, cəved a tinen inde sa njad way sa pa pə kwanay wa cukutok nà, manay mi njad pikwen wa zal tinen bugol bidaw? Aya əna, mə ngəmak sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a nan umo nà, awan à van saray anà ləbara a Yesu Almasihu bay.

¹³ Kə sənən apan zle, do sa ga mer su way à doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay nà, ta pa nà, way a ma var aya à doh sə mazlaḅ a Mbərom ata bidaw? Aday asa, do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom dukwen, ta rac sluwed sə way a tinen sə gədan dungo ataya bidaw? ¹⁴ Matana re, do sə dakan anan ləbara a Yesu mugom a anà do ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.†

¹⁵ Əna nen nà, nə bənək anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja dukwen, nə vinde nà, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nà mac, ta sa saa cəce nà, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga ĭ zek anga nan sabay. ¹⁶ A nan sa ja nà, ni həran nga ĭ zek anga sə dakay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni dakay anan nà, tə bəlaray. Na sak a dakay anan bay ata dukwen, i buno dəvac re. ¹⁷ Abay à ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nà, wita ni cəce magwagway kutok. Aya əna, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata à alay inde nà, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. ¹⁸ Kak matanan cukutok

nà, magwagway uno ĭ mer su way ata inde nà, maw? Ni dakay anan ləbara mugom ata nà, kəriya awan, mənjenja sə cəce awan pu do wa. Təde abay ni cəce magwagway pi mer su way ata awan, əna ni gan may sə cəce bay.

¹⁹ Abay à məndak wa nà, nen bile daw? A'ay! Na var anan nga uno kawa bile anga sa man zek anà do ahay fok, anga aday, à ga zek nà, do ahay bayak a tā njad sa daf nga pə Yesu ite. ²⁰ Natiya kutok, mi njahay tə Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tē təma Yesu kawa bahay a tinen. Tu do sə dəfan apan anà Tawrita a Musa ahay nà, ni njahay tə tinen kawa nen nə dəfan apan anà Tawrita a Musa ata re. Kwa à ga nà, bəlaray ni dəfan apan anà Tawrita ata bay nà, ni ga matanan, anga aday tē təma sa daf nga pə Yesu. ²¹ Tu do sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tə tinen kawa nen do sa san Tawrita bay re, anga aday tē təma sa daf nga pə Yesu. U no sa ja nà, ni dəfan apan anà 'Am a Mbərom bay bay. Nə dəfan apan anà 'am ana Almasihu adəka. ²² Tu do sa daf nga pə Yesu aday tinen bəle ataya dukwen, mi njahay tə tinen kawa nen bəle awan, anga aday tā njad məgala sə pərahan azar anà cəved a Yesu tə didek awan. Natiya awan, ti zek uno nà, ni təra kawa do ahay fok, anga kwa kəkəma kəkəma dukwen, nà njad sa tam anan do azar awan. ²³ Aday nà ga nə ma ma, na ga fok nà, anga aday ləbara a Yesu mugom a à ta 'am, aday nà njad sə təma magwagway a Mbərom saa varan à do ahay ata awan.

²⁴ Kə sənən zle asanaw, do ahay bayak a ti haw aday sa njad a magwagway, əna saa njad sə dəzle pə magwagway ata nə do kərtektəkke. Kwanay həna dukwen, hiwen nə kawa do saa njad magwagway ata re. ²⁵ Do sa gan may sa haw fok, a kəta anan nga anahan nə lele, anga aday à zalay do ahay. Ata i njad magwagway sə ahaw anahan ata

† 9:14 Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7.

kutok. Əna magwagway anahan ata nà, a njahay bay. Way sa ndav bəse. Aya əna, mənuko nà, dī kəta anan nga a mənuko lele nà, anga sa njad anan magwagway sa ndav itəbay ata awan. ²⁶ Anga nan kutok, ni haw nà, ide zuhhwe pa 'am. Nen kawa dō sa nja gwiya kəliyya sa vad yugo zləszlas ata bay, əna ni car nà, pa wan sə gwiya wanahan. ²⁷ Ni kəta anan zek uno lele, anga aday â dəfo apan, bina nen dō sə dakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay ata nà, nà sa təra nen a na slak sabay bay.

10

Pol a ga minje pə Isəra'ila ahay

¹ Mərak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak à nga inde nà, way sə təra pə bije a mənuko ahay à kiβe inde à alay a Musa sə njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbərom kà bak atan fok à mezeze sə mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen a tə takasak à bəlay ata wa.* ² Tinen a fok, tə tərak kawa Musa a gan atan baptisma à mugudongudon ata inde, aday à bəlay ata inde re. Matanan tə tərak dō mə japay aya tə Musa kutok. ³ Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay à mburom wa ata awan.† ⁴ Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay à pəkərad wa ata awan.‡ Pəkərad a Mbərom sə varan atan ata nà, winen Yesu Almasihu, dō sa taa lagay atan ata awan. ⁵ Tə winen ata təke dukwen, zek məduwen a su dō kà zlak anan à nga à Mbərom bay. Anga nan, tə məcak à kiβe inde tololo pa man pa man.§

⁶ Natiya kutok, à way a mə təra ataya inde nà, sumor a nà, sənuko wa way inde. A nan sə dəkək uko anan nà, mənuko dukwen dā sa ga ide pə way lelibay aya kawa tinen sa taa ga ataya sabay.* ⁷ Anga nan kutok, kə dəfen anan apan anà pəra

ahay, kawa azar su dō a tinen aya sə dəfan ahay apan ata bay. Deftere a Mbərom a ja nà: «Do ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak sə gəslen pa 'am anà pəra kutok.†» ⁸ Aday, mənuko dukwen, dā sa ján uho kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina Mbərom kə vadək atan à luvon kərtek inde, abaslay sə dō ahay i ga mbulo kwa kuro cew nga maakan (23,000).‡ ⁹ Aday asa, mənuko dukwen, dā sa jugwar 'am pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan mazan kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak atan, tə məcak. ¹⁰ Aday asa re, mənuko dukwen, dē gədan azar anà Mbərom kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina maslay a Mbərom a sa taa vad dō ata kə lizek atan.

¹¹ Natiya kutok, Mbərom a ga anan way ataya nà, anga aday dā san wa way à minje sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya dukwen, anga aday dā san pi zek mənuko dō sə biten anaya pə uho mədakwidok a anan nà, dā ga way ataya sabay.

¹² Matanan, dōwan a kə bayakak winen tə məgala à cəved a Mbərom inde nà, â gan ngatay i zek, bina i sa zluwe à cəved ata wa. ¹³ Ubor sə way sa njak kwanay ataya nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya əna Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am anà ubor sə way ataya zal məgala a kwanay bay. Ubor sə awan a kə njəkək kwanay nà, winen a i varak ikwen məgala sə dəma anan aday i tak ikwen cəved sə takas wa.

Ki gen pəra sə awan sabay

¹⁴ Natiya kutok, car uno ahay, u no sa jak ayak nà, ki gen pəra sə awan sabay jiya awan. ¹⁵ Na san zle, kwanay sə sləne 'am uno ataya nà, dō ma san way aya coy. Anga nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am lele

* **10:1** Ca pə Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Ca pə Gurtaaki 16.4-35. ‡ **10:4** Ca pə Limle 20.8-11. § **10:5** Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30. * **10:6** Ca pə Limle 11.4, 34. † **10:7** Ca pə Gurtaaki 32.6. ‡ **10:8** Ca pə Limle 25.1-9.

ɔaw, kabay 'am lelibay a ɔaw? ¹⁶ Ni ga minje ta sa pa way sa pa cɛncan a aday. Da sa way à gɛsa'am wa pɛ kɛrtek a ta sɛ ngɛran à Mbɛrom nà, ɔɛ japay ata nà, tɛ mez a Yesu Almasihu bidaw? Aday ɔa pa tapa sɛ pen pɛ kɛrtek a nà, ɔɛ japay ata nà, ti zek a Yesu Almasihu a re bidaw? ¹⁷ Tapa sɛ pen nà, kɛrtek. Aday mɛnuko a bayak ata nà, mɛnuko a fok ɔɛ japay kɛrtek, anga ɔa pa nɛ tapa sɛ pen a kɛrtek ata awan.

¹⁸ Ni ga minje tɛ Isɛra'ila ahay re asa aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga Mbɛrom. Aday ɔo sa rac sluwed sɛ way ataya nà, tinen mɛ japay a tata Mbɛrom a asanaw?

¹⁹ Matanan, u no sa ja nɛ maw? Tɛ waslak anan way anà pɛra nà, ta ga nɛ way ɔidek a ɔaw? Kabay zek a pɛra aday nà, ma à ɔowan sumor a bugol anaw? ²⁰ Awan a ɔowan sumor a bay. Aya ɛna, sɛnen apan, way a tinen a sɛ waslay ata nà, tɛ varan anan anà setene ahay, bina anà Mbɛrom bay. Anga nan kutok, u no kɛ jipen tɛ setene ahay bay.

²¹ Matanan, ki sen way à gɛsa'am a Bahay a mɛnuko wa, aday ki sen way à gɛsa'am sɛ setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek bay. Matana asa re, ki pen way sa pa ana Bahay a mɛnuko, aday ki pen way sa pa mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i ga zek bay re asanaw? ²² Kabay, a nak uko sɛ jugwar 'am pɛ Mbɛrom wa, aday à ga puko mivel ɔaw? ɔɛ zalay anan tɛ mɛgala ɔaw?

Gen way sa man zek à ɔo azar aya ata awan

²³ Azar su ɔo a kwanay ahay ta ja nà: «Cɛved inde sa ga kwa ma fok.» Acɛkan, ɛna way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa: «Cɛved inde sa ga kwa ma fok.» Acɛkan, ɛna way ahay fok ti man zek à ɔowan pɛ cɛved sɛ pɛrahan azar anà Mbɛrom bay. ²⁴ ɔowan à sa ga way sa man zek anà nga anahan taayak bay. À ga nɛ way sa man zek anà ɔo azar aya awan. ²⁵ Ki ten anan à nga à sluwed à lumo cɛna, sukumen.

Kà sa cɛcihen sa jɛka sluwed a nay awanaw bay jiga awan. Rɛcen, kà sa jilen awan bay. ²⁶ Anga mɛ vinde à Deftere a Mbɛrom inde nà: «Daliyugo tɛ way a uda ataya tɛke fok nà, sɛ lavan nga nɛ Mbɛrom Fetek.Š»

²⁷ Minje a nà, ɔo sɛ pɛra kɛ ngamak anak ayak pɛ way sa pa àga winen, aday kɛ tɛmahak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kà sa jalay awan bay jiga awan. ²⁸ ɛna ɔowan a kà sak a ɔakak anan: «Hɛna anan nà, sluwed sɛ way mɛ waslan a anà pɛra» nà, wita kà rac bay. Bina, ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. ²⁹ Nɛ bayak nɛ pɛ abayak nga ana ɔowan ata awan, bina pɛ abayak nga anak itɛbay.

Aya ɛna, na jak kà rac bay nà, anga-maw? Kak nɛ rɛcak sluwed, aday ɔo i ma nga sɛ gudɔ apan azar nà, ata cɛved a mɛ vuro a sa pa way ahay fok ata kɛ nɛsek kutok bidaw? ³⁰ Na pak way ta sɛ ngɛran ayak à Mbɛrom nà, coy, bina ɔowan i gudɔ apan azar nà, angama asa anaw?

³¹ Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nɛ ma ma fok cɛna, gen way ahay fok nà, anga aday ɔo ahay tɛ hɛran nga à Mbɛrom. ³² Kà si gen way sɛ zluwe anan ɔo ahay à cɛved a Mbɛrom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nɛ ɔo sa ɔaf nga pɛ Yesu ahay ɔukwen, kɛ zluwen ɔowan à cɛved a Mbɛrom wa bay. ³³ Gen way ahay fok nà, kawa nen. Nen nɛ pɛlay sa ga nɛ way aday à zlan à nga anà kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nà, nɛ bayak pi zek uno a aday bay, ɛna nɛ bayak nɛ pɛ ɔo ahay adɛka, aday tɛ tam ite.

11

¹ Pɛrihen anan azar anà azla uno, kawa nen a ɔukwen nɛ pɛrahan azar anà azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atə mungol tə uwar pa 'am a Mbərom

² Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki pərihen anan azar anà way uno sə tətakak ikwen anan ata awan. ³ Aya əna, u no sənən anan way a həna anaya aday: Pa nga sə do mungol a fok nà, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su do uwar a dukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nà, Mbərom winen nga awan.

⁴ Kak do mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, à sa daf awan à nga inde bay, bay nà, wita kə kədiyək anan Bahay anahan.

⁵ Aya əna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, à ban way à nga inde. Kà sak a ban way à nga inde bay nà, ata kə kədiyək anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma fad nga awan. ⁶ Kak aday uwar kə banak way à nga inde bay nà, à fad nga kwa! Wita cara cara ta sa fad nga daw? Kak agad sibœk kabay afad nga a gan waray nà, à ban way à nga inde. ⁷ Mungol ite nà, à daf awan à nga inde bay, anga Mbərom a ndakay mungol nà, à ga minje tə winen awan, aday i ka anan mazlaḅ a Mbərom awan. Əna uwar ite nà, i ka anan mazlaḅ a do mungol awan.

⁸ Bina Mbərom a ndakay do mungol a nà, tə sluwed si zek su do uwar a bay. Əna a ndakay do uwar a adəka nà, tə sluwed si zek su do mungol awan. ⁹ Aday Mbərom a ndakay do mungol a nà, anga uwar bay, əna a ndakay uwar anga do mungol a bugol. ¹⁰ Anga nan kutok, uwar à ban way à nga inde sə dakay anan a dəfan apan anà bahay anahan, aday anga maslay a Mbərom ahay re.

¹¹ Aday abay, pə mənuko do a Bahay Yesu ahay nà, uwar ahay tə njahan pə alay wa anà mungol ahay, aday mungol ahay dukwen tə njahan pə alay wa anà uwar ahay ite

re. ¹² Anga, kwa abay à ga nà, Mbərom a ndakay uwar tə sluwed si zek a mungol dəp nà, həna sə wahay mungol ahay dukwen, uwar ahay re. Aday sə ndakay way ahay fok nà, Mbərom awan.

¹³ Bayiken apan à wulen a kwanay inde aday. Pə kwanay nà, uwar i gan amboh à Mbərom mənəna sa ban way à nga inde nà, lele daw? ¹⁴ Aday pə mungol ite nà, do ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay tə sibœk a à nga inde njəvwewe nà, lelibay. A ga waray. ¹⁵ Cəkəbay, pə uwar ahay ite nà, sibœk inde apan gəsefgəseffe nà, a varan mazlaḅ adəka bugol. Bina sibœk inde pə uwar a matana nà, a tərən kawa way ma ban a à nga inde.

¹⁶ Aday kə nak anan à dowan a sa ja 'am pa 'am a anan hwiya apan nà, à san nə manay mə njadak cəved maza ibay. Do a Yesu ahay kwa aha dukwen tə njadak cəved maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

¹⁷ Pa 'am a hinen inde ata nà, ni varak ikwen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga kə hilen nga sə həran nga anà Mbərom nà, ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a kwanay ata winen apan i ma kwanay à dəḅa, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am bay. ¹⁸ Mama 'am a aday nə sləne nà, à man sə ahalay nga a kwanay ahay nà, kwanay mə gəzla zek aya awan. Aday nen nə jalay nà, i ga nə matanan acəkan. ¹⁹ Aday abay, kak agəzla zek inde à wulen a kwanay ibay nà, ti i san wa do sa daf nga pə Yesu a tə didek aya nà, kəkəməw?

²⁰ A alay a kə hilen nga sa pa way cəncan a nà, ki pen nə mbala a Mbərom sa gan may ata bay. ²¹ Anga kuwaya a haw nà, sa pa way a anahan a sa nay anan ahay agay wa ata awan. Ata do azar aya ma rah aya awan, mə vaway nga aya awan re, aday do hinen ahay tinen apan ti mac ta may pə cakay a tinen à man ata asa re. ²² Kak a nak ikwen sa naa ga matana nà, ki pen way sa pa agay wa bidaw? A nak ikwen sə kəḅey anan ahalay nga su do a Yesu ahay daw? A

nak ikwen sə pəkan waray i ide inde anà do mətawak aya kələdaw? Həna nā jak ikwen nə ma kutok anaw? Nə ngərak ikwen apan daw? A'ay! Ni ngərak ikwen apan bay jiga awan.

²³ Way a nen sə dakak ikwen anan ata nā, nə tətək pə Bahay a mənuko wa. Sə luvon a aday ti i ban anan Bahay a mənuko Yesu ata nā, a gəba tapa sə pen, ²⁴ a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa. A wa: «Həna anan nā, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kā ti gen matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.» ²⁵ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a ja, a wa: «Tə gəsa'am a anan nā, Mbərom a ban 'am wiya tə do ahay. A ban 'am a nə tə mez uno awan. Kwanay apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way nā, kā ti gen matanan anga sə bayak pi nen.» ²⁶ Matanan kutok, à alay a kwanay apan ki pen tapa sə pen a anan, aday ki sen way à gəsa'am a anan wa nā, ata kwanay apan ki dīken anan ləbara sə amac a Bahay a mənuko Yesu, hus pə luvon anahan a saa may ata awan.

²⁷ Anga nan kutok, kak dōwan a kə pak tapa sə pen a Bahay a mənuko aday kə sak way à gəsa'am anahan wa mənəna sə gəzlan alay pi zek wa anà way sə mivəl anahan aya nā, wita kə gak ines pi zek a Bahay a mənuko tə mez anahan. ²⁸ Natiya, kuwaya à gəzlan alay pi zek wa anà way sə mivəl anahan aya lele aday. Kak awan ibay nā, ata i mba apan sa pa tapa sə pen ata aday i sa sa way à gəsa'am ata wa kutok. ²⁹ Kak dōwan a kə sak a pa tapa sə pen ata aday kə sak a sa way à gəsa'am ata wa mənəna sə bayak pi zek a Bahay a mənuko nā, wita kə gak ines, Mbərom i ga apan mivəl. ³⁰ Anga nan kutok, do ahay bayak a à wulen a kwanay inde tə slahak à dəvac inde, aday bayak a tə tərək à məndak, aday azar aya dukwen tə məcak re. ³¹ Abay dē gəzlan ahay alay pi zek wa anà way sə mivəl a mənuko ahay lele aday dī sa pa

way ata nā, Mbərom i kəta mənuko matanan bay. ³² Aya əna, Mbərom a kəta mənuko nā, wita a dakak uko anan wurwer, anga aday dā sa slahay à sariya anahan inde pə kərtek a dənəm tu do sə daliyugo ahay bay.

³³ Natiya kutok, mərək uno ahay, kə hilen nga saa pa way nā, ben zek ahay aday. ³⁴ Kak dōwan a, may a han apan nā, à pak ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay nga a kwanay i gəbak ikwen ahay sariya a Mbərom sabay. Pa 'am azar aya nā, ben nen a ni zlak ayak àga kwanay a aday, ata ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

12

Mərike ana Apasay a Mbərom sə gəzlan anà do ahay

¹ Matanan kutok, mərək uno ahay, pa 'am sə məgala ana Apasay Cəncan a sə varan anà do ahay ata nā, u no kə gəzlen anan alay pi zek wa sa san anan nə lele. ² Kə sənən apan zle, à alay a kə tərən do a Yesu ahay fan bay ata nā, kə pərihen anan ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara cara. Pəra a kwanay ataya nā, way ma mac aya awan, əna ta rak ikwen ahay mindel sə pərahan atan azar. ³ Anga nan kutok nā, gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak dōwan a nā, Apasay a Mbərom inde à winen inde nā, i mba apan sa ja: «Mbərom à tahasl anan Yesu» daw? Aday kak dōwan a kə jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nā, Apasay Cəncan a inde à winen ibay nā, i mba apan sa ja matana daw?

⁴ Məgala ana Apasay a Mbərom sə varan anà do ahay nā, inde tə cəved ahay cara cara, əna Apasay ata nā, winen kərtektəkke. ⁵ Aday mer su way a Ba Məduwen sə varan anà do ahay inde cara cara re, əna Bahay a inde nā, Yesu a kərtektəkke. ⁶ Matana re, cəved sa ga mer su way aya inde cara cara, əna sa ga mer su way ataya fok, aday à tinen inde fok nā, Mbərom a kərtektəkke. ⁷ Mbərom a ka anan məgala ana Apasay Cəncan a à kuwaya inde nā, anga aday kuwaya à man anan zek anà do ahay fok.

8 Matana kutok, anà dō kərtek awan, Apasay Cəncan a a varan mægala sa ja 'am nə tə kəlire. Anà dō hinen, Apasay ata kərtek awan, a varan mægala sa ja 'am tə asan way awan. 9 Anà dō hinen, Apasay ata kərtek a a varan mægala sa daf nga pə Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà dō hinen, Apasay ata kərtek a a varan mægala sa mbar dō dəvac aya awan. 10 Anà dō hinen, a varan mægala sa ga way masuwayan aya awan. Anà dō hinen, a varan mægala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Anà dō hinen, a varan mægala sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay lelibay aya awan. Anà dō hinen, a varan mægala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata awan. Aday anà dō hinen kutok, a varan mægala sa man anan anà dō ahay 'am ataya awan. 11 Mægala sə way ataya fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata kərtektəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

12 Cuko pə minje si zek aday. Zek su dō nà, kərtek, əna hawal ahay inde apan bayak awan. Aya əna, kwa hawal si zek ahay inde apan bayak a təkede nà, winen nə zek kərtek a hwiya. Aday zek a Yesu Almasihu dukwen, matana re. 13 Anga, à alay a dā ga baptilma nà, mənuko fok, kwa Yahuda ahay, kwa dō su kon azar aya awan, kwa dōwan a nə bīle, kwa dōwan a nə bīle a bay, Mbərom a gak uko ahay baptilma tə Apasay Cəncan a kərtektəkke, sə təra mənuko fok zek kərtek awan. Aday mənuko fok dā rah nə tə Apasay Cəncan ata kərtek a re.

14 Ayaw, zek su dō cəna, hawal kərtektəkke itəbay, əna hawal si zek ahay inde apan bayak awan. 15 Matana kutok, kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan kutok dāw? 16 Aday kak sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen ide bay» nà, i təra hawal si zek bay anga

nan cara dāw? 17 Kak abay zek fok ide a dəkdek mənəna sləmay nà, i sləne way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay a dəkdek mənəna cən nà, i rəbas way ta maw? 18 Aya əna, Mbərom a ndakay dō nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday a zav atan pi zek tə cəved a kawa sa zlan à nga ata awan. 19 Bina, kak zek fok, winen hawal si zek kərtektəkke nà, ata winen zek mba dāw? 20 Matana bay jiga awan. Pi zek su dō cəna, hawal si zek ahay inde cara cara bayak awan, əna zek a nà, kərtektəkke hwiya.

21 Anga nan kutok, ide i mba apan sa jan anà alay: «Na gak may bay», kabay nga i mba apan sa jan anà saray ahay: «Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay. 22 Adəka bay, hawal si zek aya aday dā ca patan kawa bəle aya ata nà, dā gan atan may tə mindel bugol. 23 Aday hawal si zek azar aya, aday dā ca patan nə tinen way ma ga waray aya ata nà, dā gan atan nga tə mindel. Aday hawal si zek azar aya, aday dā ngam dōwan à canan atan bay ataya nà, də ndakay patan man bugol nə lele. 24 Əna hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may dē ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su dō nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tə varan atan zlangar bay ataya awan. 25 A ga matanan nà, anga aday zek à gəzla bay, aday hawal si zek ahay fok tâ man zek i zek ahay. 26 Kak hawal si zek a kərtek a, winen à dəce inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à dəce inde re bidaw? Aday kak tə varak anan zlangar anà hawal si zek a kərtek a nà, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivəl pə kərtek a tə winen ata bidaw?

27 Kwanay nà, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. 28 Matana awan, à wulen su dō a Yesu ahay inde nà, Mbərom kə ndirek anan dō ahay pi mer su way anahan pə mədire pə mədire: mama'am awan, a daf dō maslan ahay; mə slala cew

awan, a ďaf dō maja'am anahan ahay; mē slala maakan awan, a ďaf dō sē tətakan anan way anahan ahay anā dō ahay. Aday a ďaf dō sa ga way masuwayan aya awan, dō tē mēgala aya sa mbar dō ahay, dō sa san sa man zek à dō ahay ahay, dō sa lavan nga anā way ahay, aday tu dō sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. ²⁹ Dō ahay fok nā, tinen dō maslan ahay ďaw? Dō ahay fok, tinen dō maja'am a Mbərom ahay ďaw? Kabay dō ahay fok, tinen dō sē tətakan anan way a Mbərom ahay anā dō ahay ďaw? Dō ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya ďaw? ³⁰ Dō ahay fok, ti njad mēgala sa mbar dō ďaw? Dō ahay fok, ti ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya ďaw? Kabay dō ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anā dō ahay ďaw? ³¹ Natiya kutok, gen anan may sa njad mēgala sē way lele aya pē Mbərom wa.

Matanan, hēna ni ďakak ikwen anan cəved sē azla lele a sē zalay azar aya fok.

13

Mazla6 ana asan zek

¹ Kwa abay ā ga nā, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay a Mbərom ahay zle dēp nā, kak asan zek inde upo ibay nā, wita nē tərak way sē bəbal awan kəriya ata awan. Nē tərak kawa njamde mē laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kəcawar sa fa siy siy siy ata awan. ² Kwa abay ā ga nā, mēgala uno inde sa man anan 'am a Mbərom anā dō ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi đer aya mbala Mbərom ata đukwen, kwa abay ā ga nē adaf nga uno pē Mbərom inde i mba apan sē hēdek anan bəzlom ahay dēp nā, ata kak asan zek inde upo ibay nā, nē tərak dō kəriya awan. ³ Aday kwa abay ā ga nā, nē gəzlan anan zlile uno fok anā dō ahay, kwa abay ā ga nā, ni ngam sa var a zek uno aday tā vak nen đukwen, aday

kak asan zek inde upo ibay nā, ni njad anan maw?

⁴ Dō tē asan zek a cəna, a gan ngatay anā way ahay fok, a gan sumor anā dō ahay, a ga idé pē way su dō itəbay, a zlapay awan itəbay, a həran nga ĩ zek bay. ⁵ Dō tē asan zek a cəna, a ga way sa ga waray itəbay, a pəlan way anā nga anahan a đəkdek itəbay, a ga mível itəbay, aday a halay ines sē dō ahay itəbay re. ⁶ Dō tē asan zek a cəna, a taslay mível tē way lelibay aya itəbay, əna a taslay mível adəka nā, tē đidək. ⁷ Dō tē asan zek a cəna, a səmen anā way ahay kwa siwa fok, a ďaf nga pē Mbərom kwa siwa fok, a đəfan idé anā way a Mbərom kwa siwa fok, aday a tavay njənan kwa siwa fok.

⁸ Asan zek nā, a ndav itəbay. Aya əna, 'am sa man anan 'am a Mbərom à dō ahay ataya nā, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nā, ti i ndav. Aday asan way ahay đukwen, ti i ndav re. ⁹ Hēna đā san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbərom a mənuko sa man anan anā dō ahay ataya đukwen, đā sənak a fok coy fan bay re. ¹⁰ Əna, alay a kà slak Mbərom kà kak uko anan đidək sē way ahay fok nā, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

¹¹ A alay a nen gwaslay aya mba nā, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nē bayak way đukwen kawa gwaslay ahay, nē sləne way ahay kawa gwaslay ahay re. Əna à alay aday nē sənak nga uno coy ata nā, nē mbəsakak way sē gwaslay ahay kutok. ¹² Hēna nā, đā ca pē way ahay nē kustehtehhe, kawa dō a ca idé à malam mənjeroh a inde ata awan. Əna azanan pa 'am nā, đī i canan à way ahay fok nē idé cer wa kutok. Hēna nā, na san way ahay cərah a fan bay. Azanan pa 'am nā, ni san anan way ahay fok cərah, kawa ana Mbərom sa san nen cərah ata awan.

¹³ Aday hēna kutok nā, way ahay inde maakan, ti ndav itəbay: adaf nga pē Mbərom, adəfan idé anā way a Mbərom, aday asan zek. Əna sē zalay way azar ataya nā, asan zek a kutok.

14

Ləbara sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay

¹ Rəzlen anan à nga wa sa ga way sə asan zek tə do ahay. Aday gen anan may sa njad məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ata tə mivəl kərtek awan. Gen anan may jiya nà, anà məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. ² Do sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a sləne bay ataya nà, a jan nə anà Mbərom dəkdək, bina anà do ahay bay, anga dōwan a sləne 'am ataya bay. Winen a ja nà, pə way a Mbərom mi dər aya tə məgala sə Apasay Cəncan awan. ³ Aya əna, do winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan atan gədan, a man atan anan mivəl ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbərom inde. ⁴ Do winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, a varan gədan nà, anà zek anahan a vərre. Aya əna, do sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan gədan anà do a Yesu mə halay nga ataya kəzlek.

⁵ Nen na gan may nà, do ahay fok tə mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kə zalak nà, do ahay tə mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay adəka aday. Kak dōwan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, do hinen à ga inde sa man anan anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà do a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday do ataya ta san bay ata awan.

⁶ Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak àga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənen bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəməw? Sumor a nà, ni zlak ayak àga kwanay nà, ni dəkək ikwen anan way a Mbərom mi dər aya awan, kabay ni dəkək ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak

ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətəkək ikwen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a dāw?

⁷ Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjaval. Kak ta fak a way ataya tə mərike a bay nà, do sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan dāw? ⁸ Aday kak do sa ján pə ciccək anga vərəm kə fak anan tə cəved a bay nà, waya i lavan zek anà aga vərəm a anaw? ⁹ Minje ata pə kwanay dūkwən matana re. Kak ki jen 'am aday a sləne zek bay nà, dōwan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kə tərək 'am kəriya kutok bidaw? ¹⁰ 'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pə daliyugo. 'Am ataya fok, do su kon ataya nə tə sləne ike. ¹¹ Kak dōwan i jo 'am ta 'am aday nə sləne bay ata nà, mə tərək pi zek kawa mədurlon ahay. ¹² Pə kwanay dūkwən matana re. Ki rəzlen anan à nga wa tə mindel sə pəlay məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya əna sumor a nà, pəlen məgala ana Apasay Cəncan a sa man zek anà do a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.

¹³ Anga nan kutok, do sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, à ga amboh anga aday Mbərom à varan məgala sa man anan 'am ataya anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan. ¹⁴ Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acəkan, əna à abayak nga uno inde nà, nə slənek awan bay. ¹⁵ Wita ni ga nə kəkəməw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh tə abayak nga uno re. Ni zambad a Mbərom à apasay uno inde, aday u no sə zambad a Mbərom tə abayak nga uno a təkə re.

¹⁶ Kak iken nà, iken apan ki ngəran anà Mbərom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay do sə uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay

nà, ti i mba apan sə təma amboh a kwanay «Amen*» nə kəkəməw? Bina dō ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. ¹⁷ Kwa â ga nà, iken kə ngəran anà Mbərom nə tə didek awan, kak dō ahay tə slənek bay nà, i man atan zek bay.

¹⁸ Nen aday nà, ni ngəran anà Mbərom anga nə njadak məgala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. ¹⁹ Kwa â ga matana dəp nà, à wulen su dō a Yesu ahay inde nà, u zlo à nga sa ja 'am ahay dāra aday dō ahay ta san zle ata anga sə tətakan atan anan way. Wita nà, a zalay sə vəved 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday dō ahay ta san bay ata awan.

²⁰ Mərak uno ahay, kə bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Təren adəka nà, dō ma san nga aya awan. Aya əna, pa sa ga huwan nà, təren kawa kwanay gwaslay cacədew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itəbay. ²¹ 'Am mə vinde a inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Ni naa jan 'am ù dō a anaya nà, ta 'am su kon aday ta san bay ata awan,

ni jan atan anan tə dongo sə mədurlon ahay.

Əna tə winen ata təke dukwen, ti ngam sə pəkan sləmay anà 'am uno bay.”»

²² Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ata nà, a kan anan way anà dō sa daf nga pə Yesu bay ataya awan, bina anà dō a Yesu ahay ite sabay. Aya əna, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, anga dō a Yesu ahay adəka, bina anga dō sa daf nga pə Yesu bay ataya bay. ²³ Natiya, kak kwanay dō a Yesu ahay kə hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ataya nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kə sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja,

nga a vawak ikwen, bidəw? ²⁴ Aya əna, kak kwanay a fok ki men anan anan 'am a Mbərom à dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kə sak a zlak ayak nà, i sləne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. ²⁵ Way anahan sə bayak mi dər aya à mivel inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà Mbərom duboz, i həran nga ta sa ja Mbərom inde à wulen a kwanay acəkan!

Way təde sa ga à man sə ahalay nga su dō a Yesu ahay ata awan

²⁶ Matanan kutok, mərak uno ahay, nà jak ikwen ayak həna nə ma asa anaw? A alay sə ahalay nga a kwanay ahay cəna, dō kərtek i ga ara, dō hinen i tətakan anan way anà dō ahay, dō hinen i dakan anan way ana Mbərom mi dər aya anà dō ahay, dō hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday dō hinen i man anan 'am ataya anà dō ahay. Aya əna, way a kwanay sa ga ataya nà, gen atan fok nà, anga aday â man zek anà dō a Yesu ahay sa har pə cəved a Mbərom.

²⁷ Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday dō ahay ta san bay ataya nà, mbiken anan cəved anà dō ahay cew tã ja, â sa zalay pə dō ahay maakan wa bay. Dō ataya nà, tã ja 'am ataya dukwen, pə məmbire pə məmbire. Aday dō sa man anan 'am ataya anà dō azar aya dukwen, â ga inde re. ²⁸ Kak dōwan inde sa man anan 'am ataya anà dō ahay ibay nà, suwan, à wulen ana dō a Yesu ahay nà, dō sa ja 'am ataya tē njahay way a tinen tete. Sumor a nà, tã ja 'am ataya nà, kuwaya anà nga anahan, aday anà Mbərom cəna coy.

²⁹ Pa 'am ana dō sa man 'am a Mbərom anà dō ahay nà, dō ahay cew, maakan tã ja, aday dō azar aya tã pak sləmay sə cəcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nà, 'am a Mbərom

* **14:16** Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, â təra matana acəkan!» † **14:21** Ca pə Esaaya 28.11-12.

a acəkan daw. ³⁰ Kak dowan winen apan i jan 'am anà dō ahay, aday Mbərom kə dakak anan anan way anà dō hinen à wulen a kwanay inde nà, dō mama'am ata à mbəsak sa jan 'am anà dō ahay, anga aday dowan a mə slala cew ata à ja 'am a kutok. ³¹ Ayaw, cəved inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay, əna jen anan nə pə məmbire pə məmbire, anga aday kwanay a fok kə njiden atətak way lele aya awan, aday kə viren anan gədan anà zek ahay. ³² Dō aday məgala inde apan sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, i mba apan sə lavan nga anà məgala ata re. ³³⁻³⁴ Mbərom aday nà, way ma ga a tə cəved a bay cəna, a zlan à nga itəbay. A gan may nà, njahuko səkəffe à zay inde.

Matanan, à man sə ahalay nga ana dō a Yesu ahay inde nà, uwar a kwanay ahay dukwen tē njahay à səkəffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga à wulen su dō a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tā ja 'am bay, anga cəved a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nà, tā ma nga a tinen à məndak, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja. ³⁵ Kak a nan à uwar a sə cəce awan aday à san anan nà, à cəce pə mbaz anahan wa agay. Anga, dō uwar a kə jak 'am à man sə ahalay nga su dō a Yesu ahay nà, wita nə lelibay.

³⁶ Abay kwanay kə jilen nà, 'Am a Mbərom a dazlan ahay nə àga kwanay wa daw? 'Am a Mbərom a a dazlek ayak nà, àga kwanay dəkdek cəna coy daw? ³⁷ Kak dowan inde à wulen a kwanay a bayak nà, winen kə njadək məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay, kabay kə njadək məgala sə Apasay a Mbərom hinen nà, à san way inde kərtek aday: Way uno a sə vindek ikwen ayak a anan nà, sə duko anan nə Bahay a mənuko awan. ³⁸ Kak dowan a kə sənakanan matanan bay nà, Mbərom dukwen i san a winen bay re.

³⁹ Natiya awan, mərak uno ahay, rəzlen anan à nga wa sa njad məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō

ahay. Aday kə gifen anan 'am anà dō sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. ⁴⁰ Aya əna, gen anan way ahay fok nə tə cəved aya awan, bina tə hoyohoyo bay.

15

Yesu Almasihu nà, kə slabakak ahay à məke wa

¹ Mərak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak à nga inde nà, ləbara mugom a nen sə dakak ikwen anan ata awan. Kwanay dukwen, kə dafen apan nga, aday kə ngizlen uda saray lele re. ² Ləbara mugom a mbala a kwanay sa daf apan nga ata nà, sa tam kwanay nə winen awan, kak kə bənen anan kawa anuno sə dakak ikwen anan nà, na. Kak matanan bay cəna, adaf nga a kwanay kə tərak way kəriya awan.

³ Way a nen a sə tətakay ahay ata nà, na jak ikwen anan nə winen a re. Way ata nà, nga sa 'am lele a sə zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nà, kə məcak anga ines a mənuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja nà, a təra nə matanan acəkan. ⁴ Pə dəba wa nà, ta la anan à məke, aday pə luvon maakan anahan a nà, Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa. A təra dukwen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata re. ⁵ Pə dəba anahan a wa nà, kə kak anan zek anà Piyer, aday kə kak anan zek anà dō maslan anahan azar aya re. ⁶ Pə dəba wa asa, kə kak anan zek anà dō anahan ahay sə zalay səkat dāra à alay kərtek a inde. Alay avan ana dō ataya həna nà, tinen inde tə sifa mba, əna azar aya nə tə məcak. ⁷ Pə dəba wa, kə kak anan zek anà Yakuba, aday anà dō maslan anahan ahay fok re.

⁸ Pə dəba a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek i nen ite re. Ata nen nə tərak kawa wan ma may amama pə kiya cuwbe ata awan. ⁹ Ayaw acəkan, nen nə tərak kawa wan gudar a à wulen su dō maslan ahay inde, na slak təde aday ti ngumo dō maslan a bay, anga nen na gak anan

ahay alay tu dō a Yesu ahay tē min-del. ¹⁰ Aya əna, tē winen ata tēke nā, hēna Mbərom kà gak uno sumor sē tēra nen dō maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nā, kē tērak way kəriya bay, anga kē varak uno mēgala sa ga mer su way lele aya sē zalay dō maslan a azar ataya fok. Tē dīdek a nā, sa ga mer su way a lele ataya nā, nen bay. Sa ga nā, sumor a Mbərom a su go ata awan. ¹¹ Natiya kutok, kwa ā ga nē nen, kwa ā ga nē dō azar aya awan, awan inde kē mbədahak ibay. Manay a fok mē wazay a nā, ləbara mugom a mbala ana kwanay sa daf apan nga ata kērtēk awan.

Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à mēke wa

¹² Manay nā, ma jak ikwen anan tē dīdek awan, Mbərom nā, kē slabakak anan ahay Yesu Almasihu à mēke wa. Aka aday, dō a kwanay azar aya ta wa, dō ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nā, kəkəma asa anaw? ¹³ Kak abay dō ma mac aya ti slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja ata nā, Yesu Almasihu dukwen kē slabakak ahay sabay cukutok daw? ¹⁴ Kak abay Yesu Almasihu kē slabakak ahay sabay ata nā, wita ma ya nga sa ma a manay sē dakay anan 'am a Mbərom asa anaw? Aday dukwen, ata kē dāfen nga nē pa 'am lele mba re daw? ¹⁵ Kak abay dō ma mac aya ti i slabakay ahay à mēke wa bay nā, Mbərom kē slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata manay mē gədak mungwalay pə Mbərom ta sa jəka, Mbərom kē slabakak anan ahay Yesu Almasihu à mēke wa bidaw? ¹⁶ Kak dō ma mac aya ti slabakay à mēke wa bay nā, ata Yesu Almasihu kē slabakak ahay à mēke wa bay re ba? ¹⁷ Kak Yesu Almasihu kē slabakak ahay bay, kē dāfen nga hēna nē pa maw? Aday Mbərom dukwen kē pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba? ¹⁸ A nan sa ja kutok nā, dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay aday tē məcak ata nā, tinen tē lizek pa sē viyviya

cukutok daw? ¹⁹ Kak dē dāfan idē anā Yesu Almasihu, anga aday ā mak uko zek pə anjahay a mənuko hēna pə daliyugo a anan dəkdek nā, ata wita nē yimuko zek a nuko, bina dā ga i zek wa zal dō ahay fok.

²⁰ Tē dīdek a nā, Yesu Almasihu kē slabakak ahay à mēke wa acəkan. Winen nā, kē lahak sē slabakay ahay à mēke wa. Aslabakay anahan à mēke wa ata nā, a dakay anan nē, dō a azar aya ti i slabakay ahay ite re. ²¹ Amac a nay pə daliyugo nā, anga dō kērtēk. Aday dō ahay ti slabakay ahay à mēke wa dukwen, anga dō kērtēk re. ²² Matanan, dō ahay fok ta mac, anga tinen a fok zahav ana Adama. Aday dō ahay fok ti njad sifa, anga Almasihu. ²³ Dō ahay ti slabakay à mēke wa nā, kawa ana Mbərom a sē lavan atan anan zek ata awan: Almasihu kē lahak sē slabakay ahay, aday à luvon anahan a saa may ata inde nā, dō anahan ahay fok ti i slabakay ahay re. ²⁴ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu i lize anan mēgala sē apasay lelibay aya fok, tē bahay a tinen ahay fok, aday pi zek tē mēgala sē bahay ahay pə daliyugo fok re. Pə dəba a sē lize way ataya wa fok nā, daliyugo i ndav, aday Yesu i man anan bahay anahan à alay inde anā Bəbay anahan Mbərom kutok.

²⁵ Kawa sa ja nā, Yesu Almasihu ā ga bahay hus pə ana Mbərom saa mbakan anan dō manide anahan ahay fok à alay inde. ²⁶ Dō manide mēdakwidok a aday Yesu i sa lize anan ata nā, Amac. ²⁷ Deftere a ja matanan, a wa: «Mbərom a mbakan anan way ahay fok à alay inde.*» Kē sənēn zle asanaw, kak Deftere kē jak «way ahay fok» ata nā, Mbərom a dō sē mbakan alay pə way ahay wa fok ata, winen a nā, uda ibay. ²⁸ Matanan, Yesu kē njadək mēgala sa ga bahay pə way ahay fok nā, winen a dukwen, Bəbay anahan Mbərom i ga apan bahay ite re. Natiya awan, Mbərom i ga bahay kwa pə ma fok tembərazem kutok.

* 15:27 Ca pə Jabuura 110.1.

²⁹ Bayiken pə dō ahay aday ta taa ga bap̄tisma anga dō ma mac aya ata aday. Ta ga matanan nà, angamaw? Kak abay dō ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata nà, ta ran mindel ì zek pa maw? ³⁰ Aday asa, manay həna d̄ukwen, kak abay dō ma mac aya ti slabakay à məke wa sabay ata nà, ma ga d̄ace ndelem ndelem a anan sasidew ata nà, angamaw? ³¹ Sənen apan lele, mərak uno ahay, nen nà, kəla siwa fōk amac a d̄af nen pa 'am wa nə p̄d̄an. 'Am uno sa jak ikwen ata nà, d̄idek awan, kawa 'am uno sa ja: Nə taslak mivēl t̄ə kwanay bayak awan, anga kwanay kə jipen t̄ə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. ³² Dō ahay ta gak alay ti nen bayak a à Efesus. A ga nə kawa ma vad̄ zek t̄ə zizōek ahay. Aday kak abay na ga matanan anga sa njad̄ zay p̄ə daliyugo a anan nà, ni njad̄ anan magwagway wuraw? Kak abay dō sə məke ahay ti slabakay ahay sabay, ata nà, p̄ərahuko anan azar anà jike sa 'am a inde həna bid̄aw? A wa: «ənga puko panan a mənuko, aday suko panan a mənuko, anga luvon sə sidew nà, anà mənuko sabay.†»

³³ Anga nan kutok, dōwan â njak a nga anahan bay. Kuwaya kə njahak p̄ə kərtek a tu dō sə huwan ahay cəna, huwan a tinen ata i zəvan. ³⁴ Kə viwen anan nga ì zek ahay bay! K̄i gen ines bay. Na ca apan nà, dō ahay inde à wulen a kwanay ta san Mbərom bay. Na ja matanan aday waray â gak ikwen.

Di i slabakay ahay à məke wa nà, ti zek wuraw?

³⁵ Hinahibay dō inde i cəce: «Dō ahay ti i slabakay ahay à məke wa nə kəkəmaw? Aday ti i slabakay ahay nə ti zek wura asa anaw?» ³⁶ Dōwan kə sak a cəce matana nà, wita dō mindel awan! Da san apan zle, zahav sə way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à məke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. ³⁷ Aday zahav sə way iken sa casl anan ata, kwa â ga nə ndaw, kwa â ga nə zahav sa ma sa

ma fōk cəna, ka casl nà, wan sə way ata awan, bina daslam anahan a bay!

³⁸ Əna Mbərom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sə way ahay cara cara ta har d̄ukwen, t̄ə daslam a tinen ahay cara cara re.

³⁹ Way t̄ə sifa aya fōk, zek a tinen aya cara cara re. Zek su dō zəzen aya awan, winen cara, zek sə gənaw ahay, winen cara, zek sə məvuhom ahay, winen cara, aday zek sə kələf ahay d̄ukwen, winen cara re. ⁴⁰ Way mə ndakay aya à mburom t̄ə way mə ndakay aya p̄ə daliyugo nà, arəba a tinen aya nə cara cara. ⁴¹ Adav ana pac nə cara, adav ana kiya d̄ukwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya d̄ukwen, adav a tinen aya ta gad̄ 'am pi zek ahay wa re.

⁴² I t̄əran anà dō saa slabakay ahay à məke wa ataya d̄ukwen matana re. Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à məke kawa zahav sə way ata nà, i wuslay à məke à man ata awan. Əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay à məke wa ata nà, i wuslay itəbay. ⁴³ Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à məke ata nà, way kəriya awan, əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay ata nà, winen t̄ə mazlaḅ awan. Zek ma lak ayak à məke ata nà, winen bəle awan, əna zek su dō saa slabakay ahay ata nà, winen məgala awan. ⁴⁴ Zek ma lak ayak à məke ata nà, winen zek sə daliyugo a anan, əna zek su dō saa slabakay ahay à məke wa ata ite nà, winen zek sə uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sə daliyugo a anan inde cukutok ata nà, zek sə uho saa nay ahay ata d̄ukwen, i ga inde re. ⁴⁵ Deftere a Mbərom a wa: «Adama dō mama'am ata nà, winen dō t̄ə sifa awan.‡» Aday kutok, Yesu Almasihu dō sa nay à man a Mbərom wa ata nà, winen dō sə varan sifa anà dō ahay. ⁴⁶ Sə lahay aday nà, zek sə uho saa nay ata bay, əna zek sə daliyugo a anan, aday zek sə uho saa nay ahay ata a nay p̄ə d̄əba wa kutok.

† 15:32 Ca p̄ə Esaaya 22.13. ‡ 15:45 Ca p̄ə Laataanooji 2.7.

⁴⁷ Adama nà, mə ndakay a tə yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Əna Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbərom wa. ⁴⁸ Do sə daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana re, do saa njahay pə cakay a Mbərom ahay, zek a tinen i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. ⁴⁹ Həna nà, mənuko da ga minje tə Adama, do mə ndakay a tə yugo ata awan. Aday azanan dī i ga minje tə Yesu, do sa nay ahay à man a Mbərom wa ata awan.

⁵⁰ Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak həna: Do zənzen a nə, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom saa nay ata inde ti zek sə daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sə njahay pə cakay a Mbərom pa sə viyviya bay re.

⁵¹ Pəken sləmay aday, u no sə đakak ikwen anan way a Mbərom mi der a inde. Mənuko fok dī mac kəzlek bay, əna mənuko fok, zek a mənuko i mbəda zek hinen. ⁵² Way ata i təra nà, ma kərtek kawa ambəcək ide ca. I təra à alay a məzləzlilen i đakay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzlilen ata kà fak zek nà, do ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko do tə sifa aya dukwen, Mbərom i mbədahak uko anan zek ite re. ⁵³ Ayaw, i təra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. ⁵⁴ A alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kə tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a Deftere a Mbərom sa ja apan ata i təra kutok, a wa:

«Mbərom kə mbasak pə Amac, kə lizek anan pa sə viyviya awan. §»

⁵⁵ «Iken Amac, məgala anak a aha kutok anaw?

Iken Amac, məgala anak a sa vad do ata, aha kutok anaw?*

⁵⁶ Amac a njad məgala pə do ahay nà, anga ines a tinen ahay. Aday məgala ana ines ite nà, a nay à Tawrita wa. ⁵⁷ Aya əna, ngəruko anan anà Mbərom adəka, anga kə varak uko anan məgala sə mbasay pə Amac, tə alay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

⁵⁸ Anga nan kutok, mərak uno ahay, ngizlen saray lele, kà si yen nga bay. Gen anan nga anà mer su way a Mbərom kwa siwa fok, anga kə sənən apan zle, ayanga a kwanay i mer su way ana Bahay a mənuko Yesu inde ata nà, i təra kəriya bay.

16

Acakal way anga sa man zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima

¹ Həna asa, pa 'am sə acakal way anga sa man ayak zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima ata nà, kwanay nà, gen kawa anuno sa jan anà do a Yesu ahay à Galatiya ata awan. ² Pac sə Zlaba ahay fok cəna, kuwaya à zəba dala kawa anahan sə lavay a zek ata, aday à đaf anan cara. Bina, dowan à sa ba nen ni zlak ayak aday ata saa cakal bay. ³ Na sak a dəzlek ayak nà, ni varan derewel à alay inde anà do a kwanay a saa walay ataya awan, ni slan atan tə dala ata à Urəsalima. ⁴ Kak na cak apan təde nen a ta nga uno nà zla nà, mi zla jiga tu do ataya awan.

Man ana Pol saa zla ataya awan

⁵ Ni zlak ayak àga kwanay nà, tə daliyugo sə Makedoniya, anga u no sa zla tə wulen su doh a tinen ahay saa can atan ayak ide. ⁶ Izəne, ni njahay àga kwanay mənjoek, izəne à alay sa mad fok ni njahay àga kwanay. Aday à alay uno saa slabak àga kwanay wa ata nà, ki i men uno zek tə dala sə cəved. ⁷ Na zlak ayak àga kwanay dukwen, u no saa zla way uno bəse bay. Kà zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni njahay tə kwanay zərat lele àga kwanay kutok. ⁸ Əna ni njahay à Efesus tamak hus pə azar uko sə

Pentekosta, ⁹ anga Mbərom kə təbak uno cəved sa ga mer su way məduwen a à man a anan. Aday dō manide ahay inde bayak a re.

¹⁰ Kak Timote kə dəzlek ayak à wulen a kwanay nà, təmihen anan lele anga aday â zlan à nga sə njahay à mamasl a kwanay, bina a ga mer su way a Mbərom, Bahay a mənuko, nə lele kawa nen awan. ¹¹ Matanan, dōwan â sa kədəy anan bay. Men anan zek adəka tə dala sə cəved. Ata aday i mbəsak kwanay tə zay, i dəzley à man uno dukwen lele aday tə zay a re. Bina, manay tə mərak ahay à man a anan, manay apan mi ba anan.

¹² Mərak a mənuko Apolos nà, na gak anan kem aday tã zlak ayak pə kərtek a tə mərak azar aya awan, əna a ngam həna fan bay. Aya əna, azanan pa 'am dukwen, kə njadak cəved a nà, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

¹³ Ben lele, rəzlen à nga wa sə pərahan azar anà Mbərom nə lele. Kə pəken anan zlawan i zek ahay bay, kə viren anan bəle anà mivél a kwanay ahay bay. ¹⁴ I mer su way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənen zek ahay.

¹⁵ Mərak uno ahay, kə sənen Siti-fanas tu dō su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo sə Akaya nà, tinen. Tə varak anan nga a tinen anà Mbərom anga aday tã man zek anà dō a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen kem nà, ¹⁶ dəfen anan apan anà zahav su dō matanan ataya awan. Dəfen anan apan anà dō sa ga mer su way tə məgala kawa tinen ataya a re.

¹⁷ Nə taslay mivél bayak a jiga nà, anga atə Sitifanas tə Fortinatus tatə Akayus ta nak ahay à man uno. Ta nak su mo zek à yime ana kwanay inde. ¹⁸ Tə bənak uno mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen anan mbac ata re. Zahav su dō ataya nà, bənen atan à 'am wa nə lele.

¹⁹ Dō a Yesu ahay sə halay nga pə daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen ayak 'am. Atə Akilas tə Pəriskila pi zek tu dō a Yesu sə halay

nga əga tinen ataya fok ta jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok kə jipen nə pə sləmay a Bahay a nuko Yesu a kərtek. ²⁰ Dō a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am i zek ahay lele re.

²¹ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan.

²² Kak dōwan a nə a pəlay Bahay a mənuko Yesu bay cəna, Mbərom â tahasl anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko â nay! ²³ Bahay a mənuko Yesu â gak ikwen sumor anahan. ²⁴ Kwanay a fok, dō sə mivél uno aya awan, anga də japay fok dukwen pə Yesu Almasihu awan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Korintu ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere
a anan**

A derewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sə mivél ahay bayak awan. Atə Pol tə egliz sə Korintu tə sləne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sə pəse zek ahay aday sa zlah məlmal tə tinen. Asa, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu ahay ataya tə tətakan anan way mungwalay aya anà dō ahay, aday ta ja nə Pol winen dō maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a dakay anan ləbara anahan tə dəcə anahan sa ga anga winen dō maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran anà Mbərom anga sumor anahan (1.1-11)

Azlah məlmal à wulen ana atə Pol tə Korintu ahay (1.12 - 7.16)

Pol a varan məgala anà Korintu ahay sə cakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima (8.1 - 9.15)

Pol a ga 'am pi zek wa ta sə dakay anan winen dō maslan a Yesu didek awan (10.1 - 12.21)

Andav sa 'am ahay (13.1-13)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Korintu ahay

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō a Mbərom sə walay aday sə təra anan dō maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mə vindek ayak nà, manay tə Timote mərak a mənuko, anà kwanay dō a Yesu ahay à Korintu, aday anà dō a Yesu azar aya pə daliyugo sə Akaya fok re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay.

Mbərom a man a mivél ù doh anà dō sa ga dəcə ahay

³ Ngəruko anan anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu,

dō sa taa gan sumor anà dō ahay aday sa taa man atan anan mivél ù doh kwa siwa ata awan. ⁴ A alay a mənuko à dəcə inde cəna, a mak uko anan mivél ù doh, anga aday mənuko dukwen dā man anan mivél ù doh anà dō sa ga dəcə ahay matanan ite. ⁵ Dəcə a manay sa ga bayak ataya nà, kawa dəcə ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbərom a man umo anan mivél ù doh tə alay ana Yesu Almasihu bayak a re. ⁶ Əna kwa à ga nə manay apan mi ga dəcə dəp nà, a təra anga aday à mak ikwen anan mivél ù doh, aday Mbərom à tam kwanay. Matana re, Mbərom a man umo anan mivél ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mivél ù doh a re. Natiya ki mben apan sə səmen anan anà dəcə ahay à alay a kwanay sa ga dəcə ahay kawa ana manay sa ga dəcə ataya re. ⁷ Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pə cəved a Mbərom wa nə ibay, anga ma san zle, kə jipen tə manay à dəcə ahay inde, aday Mbərom i mak ikwen anan mivél ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mivél ù doh ata re.

⁸ Mərak ahay, a nan umo nà, sənen anan dəcə a manay sa ga pə daliyugo sə Aziya ataya awan. Ma gak dəcə bayak a kə zalak umo məgala à nga wa. Ma jak abay sa jəka mi sa təmay wa zay bay. ⁹ Ayaw, manay mə lavak anan zek sa mac coy, abay manay mə bayak nà, na. Aya əna, a təra matanan nà, anga aday mē daf nga pə Mbərom, dō sə slabakay dō ahay à məke wa, bina pə məgala si zek a manay aya ite sabay. ¹⁰ Mbərom kə təmak manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma daf nga nə pə winen awan, i tam manay azanaka re. ¹¹ Kwanay dukwen, men umo zek tə amboh. Ata, dō ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbərom i mbəđahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, dō ahay bayak a ti ngəran à Mbərom anga kə təmahak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a dakay anan kà zlak à Korintu sabay nə angamaw

¹² Way a sa zlan umo à nga ata nà, həna: Ma san zle à mível a manay inde nà, azla a manay pa 'am sə dō ahay nə dīdek awan, kawa sa zlan à nga anà Mbərom. Mə zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay dukwen, winen dīdek a re. Ma njad mēgala sa zla matana ata nà, tə asan way su dō zəzen a bay, əna Mbərom sa gan umo sumor sa zla matanan ata awan. ¹³⁻¹⁴ Abay kə sənən bidaw, way a manay sə vindek ikwen ayak ata nà, awan uda mi dər a ibay asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə vindek ayak ata way anahan. A ga pumo nà, hus həna, kə sənən manay nə əngal. Əna ki i sənən manay nə kweceh kutok, aday pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay dukwen ki i zlen umo à nga ata re.

¹⁵⁻¹⁶ Anga na san way ataya zle kutok, u no abay sa zlak ayak əga kwanay, aday ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may à Makedoniya wa əga kwanay asa. Aday abay ki men uno zek tə dala sə cəved sa zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni zlak ayak əga kwanay saray cew sa mak ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə əga kwanay sabay. ¹⁷ Anuno sa jak ikwen ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele bidaw? Ayaw, nə bayakak apan lele, abay ni ga matana way anahan. Bina na ja way kawa dō sə daliyugo ahay bay asanaw? Kak matanan nà, nə japay anan atə ayaw tə a'ay alay kərtek awan.

¹⁸ Əna ni jak ikwen ayak həna pa 'am a Mbərom, winen dō dīdek awan, à alay a manay sə dakak ikwen anan ləbara mugom ata nà, mə japak anan atə ayaw tə a'ay pə way kərtek a bay. ¹⁹ Manay tə Silas tatə Timote mə dakak ikwen anan nà, ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom awan. Winen a japay anan atə ayaw tə a'ay itəbay. A ja nà, way dīdek a vərre. ²⁰ Anga way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya fok nà, ti təra nə anga ayaw ana Yesu Almasihu.

Anga winen a kutok, dā taa ja «Amen» anga sə varan mazlaḅ anà Mbərom. ²¹ Asa, Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo mēgala pə cəved a Yesu Almasihu ata, i varak ikwen mēgala re. A walay mənuko, ²² a varak uko anan Apasay anahan kawa vivay sə way sə dakay anan mənuko nà, dō anahan ahay. Aday kə varak uko Apasay ata à mível inde, sə dakay anan dī i njad anan way anahan sə zlapan anan anà dō ahay ataya fok.

²³ Həna ni jak ikwen ayak nà, na zlak ayak əga kwanay sabay angamaw ata awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa jak ikwen ata nà, dīdek awan. Kak matana bay nà, suwan nà mac. Na zlak ayak à Korintu bay nà, anga u no sa gak ikwen way saa cəbak ikwen ata bay. ²⁴ A nan sa ja nà, mə lavak ikwen nga pə cəved sə adaf nga a kwanay bay, anga ma san zle, adaf nga a kwanay nà, mə jəra a lele coy. Əna a nan umo nə guko mer su way pə kərtek a tə kwanay, anga aday kə tislən mível.

2

¹ Anga nan, na ja ni zlak ayak əga kwanay nà, aday sa ga way sə cəbak ikwen maza bay. ² Kak na sak a ga way sə cəbak ikwen nà, i cəbo i nen a re. Ata dōwan saa tuslo anan mível inde sabay, bina way ata i cəbak ikwen anà kwanay a fok. ³ Anga nan, na zlak ayak bay, əna nə vindek ayak à yime uno inde nà, dərrewel a ma cab ata awan. Na ga matanan nà, anga aday, na saa zlak ayak, nà tan à nga anà way sə cəbo əga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan mível nə kwanay bidaw? Na san kwanay zle fok. Kak nə taslak mível nà, ki tislən mível re. ⁴ Nə vindek ayak dərrewel ata nà, tə mugo awan, aday tə idə sə ayam awan. Əna nə vindek anan ayak nà, sə cəbak ikwen bay, əna anga aday kə sənən anan nə pəlay kwanay tə mindel.

Pol a gan may nà, tə pəsen anan and dōwan a sa ga ines ata awan

⁵ Dowan a kwanay a kà gak way sa ca6 nà, u go i nen Pol bay, əna anà kwanay a fok adəka. Kak nə mbəlek anan bay nà, anà zek məduwen su dō awan. ⁶ Dō ahay bayak a tə ngərzak apan, aday kà slak matanan, bina kə yimak pə ines anahan coy kutok. ⁷ Alay a kà slak həna sə pəsen anan coy, aday sa man anan mível ù doh, bina i ga mugo kə zalak, mbac i i slahan. ⁸ Anga nan, ni cəce pikwen wa nà, ken anan anan asan zek a kwanay sə dakan anan nə kə pəlen anan asa. ⁹ Nə vindek ikwen ayak dərewel a hinen inde ata nà, sa ca pikwen wa azan, aday sa san kwanay apan ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok bidaw. ¹⁰ Həna ni jak ikwen ayak, dōwan a kwanay kə pəsen anan anan ata nà, nen dukwen nə pəsek anan. Nen nà, nə pəsek anan dōwan ata pa man sə idə ana Almasihu, anga sa mak ikwen zek à kwanay, kak awan inde sə pəsen anan nà, na. ¹¹ Na gak matanan, anga u no nà, Fakalaw à sa njak mənuko pi zek bay, bina da san wurwer anahan aya zle asanaw?

Pol a dəfan idə anà Titus à wulen su doh sə Təruwas

¹² Kwakwa ata nà, nə slabak sa zla à Təruwas saa dəkay anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu. Nə dəzle à man ata kutok nà, na ca apan nə Bahay a mənuko Yesu kə lavak uno anan zek lele ta man ata sə dəkay anan uda ləbara anahan. ¹³ Əna, nen tə ajalay nga awan, anga na tak anan à nga anà mərak uno Titus bay. Anga nan, nə mbəsak anan dō sə Təruwas ahay, na zla way uno à Makedoniya.

Di njad sə mbasay anga Yesu Almasihu

¹⁴ Ngəruko anan à Mbərom. Sa taa lagay mənuko tə ahosom a pa 'am sə vərəm wa anga ajapay a mənuko tə Yesu Almasihu nà, winen a hwiya. Aday winen a a dakan anan zek anà dō ahay kwa aha nə tə mənuko. Mənuko nà, kawa amar sə wurde ma pak awan. ¹⁵ Amar sə wurde ata nà, winen Almasihu à mível a

mənuko inde, ma pak a sə dakan anan mazla6 a Mbərom anà dō saa tam ahay, aday anà dō saa lize ahay ite. ¹⁶ Matanan kutok, anà dō saa tam ataya nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var sifa, aday anà dō saa lize ahay ite nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var amac. Kak matanan cukutok nà, waya saa sla pi mer su way ata anaw? ¹⁷ Bina dō ahay bayak a tinen apan ti dəkay anan 'am a Mbərom nà, kawa way sə masa. Manay nə ma ga matanan itəbay. Manay apan mi dəkay anan 'am anahan nà, mə dəkay anan tə mível kərtek awan, anga manay mə japay a tə Yesu Almasihu, aday sa slan manay pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan.

3

A6an 'am wiya awan

¹ A nan sa ja nà, manay apan mi həran nga i zek maza pa 'am a kwanay bidaw? Ma gak anan may anà dərewel sə dəkak ikwen anan manay mayanaw bay. Aday mə cəcihek pikwen wa dərewel sa zla anan à alay inde à man a əga kwanay wa bay re. Dō maza aya ta gak anan may matanan, əna manay nà, kawa tinen itəbay. ² Kwanay a nà, dərewel a mə vinde awan anga manay a bay aday dāw? Winen mə vinde a pə mível a manay, aday dō ahay fok ti san anan, ti jinge anan ata awan. ³ Way mi dər a bay, kwanay nà, kawa dərewel ana Almasihu sə vinde aday sa slan tə alay a manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tə alay su dō zənzen a bay, əna mə vinde a tə Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə vinde a dukwen pu kon bay, əna winen mə vinde a pə mível su dō zənzen aya awan.

⁴ Ma san anan matanan nà, anga Yesu Almasihu kə dəkak umo anan pa 'am a Mbərom. ⁵ Ma san zle lele, manay a ta nga a manay a nà, mi sləken anà mer su way ata tə məgala a manay bay. Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala sa ga anan. ⁶ A varan umo məgala nà, sə dəkay

anan ləbara mugom awan. Ləbara mugom a ata nà, aʔan 'am a wiya ata awan. Winen a ga minje tə aʔan 'am kwakwa ata sabay. Də bənan à 'am wa nà, anà Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde kwakwa ata nà, a lagay dō ahay nə saa mac. Əna Apasay Cəncan a ite nà, a varan à dō ahay adəka nà, sifa sa ndav kula bay ata awan.

⁷ Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am anahan pu kon, aday dō ahay tə canak anan anà mazlaʔ anahan awan, anga winen a kə dəvak anan jiyjay sə mazlaʔ anahan pi jəer a Musa. Kwa abay à ga nà, jiyjay ata i njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak apan sə zəzor anan jəer a Musa bay, anga a dav ike kə zalak.* Kak aʔan 'am kwakwa ata sə lagay a dō ahay à amac inde ata kə dəvak kətanən nà, ⁸ aʔan 'am wiya həna ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay adəka kutok a daw? ⁹ Aʔan 'am kwakwa ata nà, a varan cəved anà Mbərom sa ban dō ahay tə sariya. Kak way sə gəbək uko ahay sariya ata kə mbak apan sa ka anan mazlaʔ a Mbərom nà, aʔan 'am a wiya sə təra mənuko dō didek aya pa 'am a Mbərom ata i ka anan mazlaʔ a Mbərom sə zalay way ata sabay kutok daw? ¹⁰ Matanan, way a sa ka anan mazlaʔ a Mbərom kwakwa ata nà, a ga kawa winen həna tə mazlaʔ ata sabay, anga aʔan 'am wiya ata a ka anan mazlaʔ a Mbərom nà, kə zalak pə kwakwa ata wa mbəlek. ¹¹ Mbərom a ʔan 'am kwakwa ata nà, kwa a njahay nə mənjoek ca, kə kak anan mazlaʔ anahan tə winen awan. Matanan kutok, aʔan 'am wiya a sə njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen məduwer ata tə mazlaʔ re.

¹² Awan inde mi ɖer a à 'am a manay inde ibay, anga manay a mə dəfan ide nà, anà way ataya awan. ¹³ Musa a kərat way pə ide kwakwa ata nà, anga, kwa à ga nà, mazlaʔ ata i njahay bayak a bay dəp nà, a

nan Isəra'ila ahay tə canan anà mazlaʔ a Mbərom pə ide anahan ata bay. Əna mənuko dī ga kawa Musa sa ga ata itəbay. ¹⁴ Kwakwa ata dukwen, Isəra'ila ahay tə sənək ahay way bay. Həna zahav a tinen ahay dukwen, awan inde sə gafan atan 'am sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde a takan ide à asan way a tinen. Sa mba apan sə kurat anan awan a mə takan a i ide anà asan way a tinen ata nà, si Yesu Almasihu a kərtək. ¹⁵ Matanan, həna biten dukwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde hwiya sə takan ide anà asan way a tinen. ¹⁶ A alay a dōwan a kə mbədahak 'am pə Bahay a nuko Yesu cəna, i kurat anan zana sə takan ide ù dō ata awan.† ¹⁷ Bahay a nuko Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man ana Apasay anahan winen apan i ga mer su way anahan ata nà, Deftere a Musa a lavan nga anà dō ahay sabay. ¹⁸ Matanan, mənuko dō sa daf nga pə Yesu ahay fok, dī kərat zana pə ide sabay. Də canan anà mazlaʔ a Mbərom, aday mazlaʔ anahan winen apan i təra mənuko kawa winen awan. Mazlaʔ a mənuko dukwen, i zəga pa 'am pa 'am. Wita dukwen, mer su way ana Apasay ana Bahay Mbərom.

4

Mənuko dō bəle aya dī ka anan mazlaʔ a Mbərom

¹ Mbərom kə gak umo sumor sə walay manay pi mer su way a anan. Anga nan, manay mə məcan alay sabay. ² Manay mə gucek way ma ga waray aya i ide zənzen inde ataya awan. Ma ga mer su way a manay nà, à wurwer inde bay, aday mə kaʔan nga anà 'am a Mbərom à bərgaslay inde bay re. Adəka mə dəkay a didek nà, ngəlarak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya à san 'am a manay nə didek awan. ³ Dō azar aya ta san ləbara mugom a manay sə dəkən atan anan

* 3:7 Ca pə Gurtaaki 34.29-35. † 3:16 Ca pə Gurtaaki 34.34.

ata bay. A tɛra kawa zana mɛ takan atan a ì idɛ inde. Kwa abay â ga nɛ matanan, a tɛran anà dɔ saa lize ahay vɛrre. ⁴ Tinen nà, ta san lɛbara mugom ata bay, anga bahay sɛ daliyugo a anan kɛ hurfok atan anan abayak nga a tinen, aday tâ daf nga pɛ lɛbara ata bay. A nan nɛ tɛ canan anà jiyjay sɛ dɛvan atan ata bay, bina jiyjay ata a nay nà, à 'am sɛ lɛbara mugom a wa, lɛbara sɛ dɛkay anan mazlaɓ a Yesu Almasihu, dɔwan a winen nɛ mezeze a Mbɛrom ata awan.

⁵ Manay apan mi dɛkay anan lɛbara mugom a nà, mɛ dɛkay anan nɛ zek a manay a itɛbay, ɛna mɛ dɛkay anan nà, Yesu Almasihu winen Bahay sɛ way ahay fok. Manay nɛ dɔ si mer su way a kwanay ahay anga Yesu Almasihu. ⁶ A alay a Mbɛrom sɛ ndakay daliyugo ata nà, a ja, a wa: «Jiyjay â dav ì idɛ zɛnzen inde!»^{*} Aday sa dav anan jiyjay à mivel a manay inde nà, winen a re. Jiyjay ata a dɛkak uko anan nà, mazlaɓ a Mbɛrom sa dav pi jɛr ana Almasihu wa ata awan. Mɛ dɛkan anan lɛbara mugom ata anà dɔ ahay nà, anga na awan.

⁷ Manay nɛ bɛle aya kawa sɛngɛle sɛ dudɔ ahay, ɛna way a lele ata inde à manay inde. Mbɛrom a ga matanan nà, anga aday dɔ ahay tâ san mɛgala sɛ lɛbara mugom ata a nay à winen wa, bina à manay wa bay. ⁸ Do ahay tinen apan ti ngɛdec manay, ɛna tɛ ganak manay bay. Mɛ dawarak, ɛna mɛ mɛcak anan alay à jugom wa bay. ⁹ Do ahay tinen apan ti ga alay tɛ manay, ɛna Mbɛrom kɛ mbɛsakak manay à alay wa bay. Do ahay tinen apan ti zlɛmba manay, ɛna mɛ mɛcak fan bay. ¹⁰ Manay apan mi sa lirew, kawa dɛce sɛ amac a Yesu Almasihu winen ì zek a manay inde, anga aday dɔ ahay tâ canan tɛ manay nɛ Yesu winen tɛ sifa awan. ¹¹ A alay a manay tɛ sifa aya pɛ daliyugo a anan mba nà, dɔ ahay ti pɛlay sa vad manay anga Yesu. Mɛgala a manay winen apan i ndav, ɛna wita dɛkwɛn a kay uho nà,

sifa a Yesu Almasihu winen à manay inde. ¹² Natiya, manay apan mi mac pɛ cɛved sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu, aday kwanay ite, kwanay apan ki njiden sifa anga mer su way a manay kutok.

¹³ Deftere a Mbɛrom a ja nà: «Nɛ dɛfak apan nga, anga nan na jak 'am.†» Apasay a manay a nɛ kɛrtek tɛ ana dɔwan a sɛ vinde 'am ata awan. Manay dɛkwɛn, mɛ dɛfak apan nga matana re. Anga nan, mi pɛrahan azar sɛ dɛkay anan 'am a Mbɛrom. ¹⁴ Bina ma san zle, Mbɛrom kɛ slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu à mɛke wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatɛ Yesu a re. I tavay mɛnuko fok pɛ kɛrtek a pa 'am anahan. ¹⁵ Mbɛrom a varan umo mer su way ata nà, anga kwanay, aday dɔ ahay bayak a tâ njad anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zɛga anan dɔ ahay sɛ ngɛran aday sɛ hɛran nga re kutok.

Pol kɛ mɛcak anan alay à jugom wa bay

¹⁶ Anga nan, mɛnuko dɛ mac anan alay à jugom wa bay. Kwa â ga nɛ zek a mɛnuko winen apan i ga mɛduwer, sifa a mɛnuko nà, winen apan i zɛga sa mbɛda pac pac re. ¹⁷ U no sa ja hɛna nà, dɛce a mɛnuko i sa ndav pa pac a mɛnuko saa zla à mazlaɓ a Mbɛrom inde, aday dɛce ataya ti lavay a zek tɛ mɛnuko saa njad mazlaɓ ata awan. Mazlaɓ ata nà, mɛduwen awan, aday i ga inde nɛ sɛ coy. Da sak a bayak pɛ mazlaɓ ata cɛna, dɛce a mɛnuko ahay tɛ tɛrak kawa way cɛdew aya awan. ¹⁸ Natiya, dɛ dɛfan idɛ hɛna nà, anà way aday dɛ canan fan bay ataya awan, bina pɛ way aday dɛ canan zle coy ataya bay. Anga way aday dɛ canan zle coy ataya nɛ ta ga inde sɛ coy itɛbay, ɛna way aya aday dɛ canan bay ataya nà, ti ga inde sɛ coy.

5

¹ Da san zle, zek a mɛnuko hɛna ata i ga inde nɛ sɛ coy bay, winen kawa jawjawa a walay zek ata awan. Aday

* **4:6** Ca pɛ Laataanooji 1.3. † **4:13** Ca pɛ Jabuura 116.10.

Mbəróm kə walak anan jawjawa a mənuko həna ata nà, i naa varak uko uda doh lele a à mburóm. Doh ata nà, ma han a tə alay su do zənnen a bay, aday i ga inde nə sə coy. ² Hus həna mənuko apan dī rac slan, anga Mbəróm kə mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko nà, à varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko à nga tə mindel nə winen. ³ A alay a Mbəróm kə pəkak puko zek wiya ata nà, dī ga inde ti zek ata nə sə coy. Ata kula apasay a mənuko i bar awan mənjenja zek sabay. ⁴ Həna mənuko ti zek a kawa jawjawa ata mba nà, dī ga dəcə, dī rac slan hwiya. Di ga matanan, anga dī ba nə luvon aday Mbəróm i culok puko wa zek a mənuko a anan bay. A'ay, dī ba nà, luvon aday Mbəróm i pak puko zek a mənuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize anan winen məduwer ata kutok. ⁵ Sə lavay a zek tə mənuko anga sa njad zek wiya ata nà, zek a Mbəróm awan. Kə varak uko Apasay anahan sə dəkak uko anan nà, dī i njad a way ataya pa 'am.

⁶ Natiya, də dəkak nga lele pə way saa təra ataya awan, aday da san zle, pə daliyugo həna nà, mənuko dərən tə Bahay a mənuko. ⁷ Bina də canak anan həna fan dāw? Əna də njahay matanan anga də dəkak apan nga. ⁸ Ayaw, mənuko də dəkak nga lele pə way a saa təra ataya awan. Anga nan, ma ca apan nə lele saa njahay tə Bahay a mənuko awan, bina sə njahay ti zek sə daliyugo a anan bay.

⁹ Kwa à ga nə mənuko pə daliyugo mba, kwa à ga nə da zlak azanan àga winen a coy, a nak uko nà, sa ga nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko vərre ata awan. ¹⁰ Anga mənuko fok dī zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I hamak uko magwagway si mer su way a mənuko ma ga aya həna pə daliyugo ataya awan. Kak da gak mer su way lele aya nà, dī təma magwagway lele aya re, aday kak da gak mer su way lelibay aya ite nà, dī

sləba anan ile a mənuko a sə tukos lelibay ata awan.

Mbəróm a nan sa zlah anan məlmal a tinen tə do ahay

¹¹ Natiya, manay ma san sə jəjaran anà Bahay a nuko lele. Anga nan, mi təkər sə dəkak anan anà do ahay nà, 'am a manay sa ja ataya tinen dīdək aya awan. Mbəróm a san ajalay nga a manay zle. A ga upo nà, à mivəl a kwanay inde dūkwen, kə sənən nen zle re. ¹² A nan sa ja nà, manay apan mi həran nga i zek maza pa 'am a kwanay kutok dāw? Matana bay! A nan umo sə dəkak ikwen anan nà, cəved a kwanay saa ga ti zek anga manay. Matanan ki sənən sə mbədihən anan apan anà do sa ga ti zek tə way sa ca apan ta sə uho vərre ataya, bina tə way sə təra à mivəl inde bay ataya awan. ¹³ Kak à alay azar a do ahay ti ca pumo kawa manay mə vaway nga aya nà, wita anga Mbəróm. Aday à alay a hinen ahay dūkwen ti ca pumo manay mə vaway nga aya bay nà, wita anga kwanay ite.

¹⁴ Mi ga matanan nà, anga asan zek ana Almasihu a gan umo bəlaray. Ma san zle, winen kə məcak anga do ahay fok, aday mənuko fok də məcak tə winen kutok. ¹⁵ Aday ma san zle re, a mac anga do ahay fok nà, anga aday do sə pərahan azar ahay tə njahay kawa sa zlan à nga kutok, bina kawa sa zlan atan à nga a tinen sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a slabakay ahay à məke wa anga tinen a re.

¹⁶ Natiya həna dī ca pə do ahay kawa ana do zənnen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa ata nà, abay à ga nà, da cay ahay pə Yesu Almasihu matanan, həna dī ga matanan sabay. ¹⁷ Anga dōwan a kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kə tərak do wiya awan. Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay. Kə tərak winen do wiya awan. ¹⁸ Sa ga way ata fok nà, zek a Mbəróm awan. A slənay ahay Yesu Almasihu saa zlah anan məlmal anahan tə mənuko, aday kə varak umo mer su

way sa jan anà dō ahay nē kē zlahak anan mēlmal anahan tē tinen. ¹⁹ Way a manay sa ja nā, Mbərom a ga mer su way tē alay a Almasihu sa zlah anan mēlmal anahan tē dō ahay fok. Anga nan kutok, a baslan atan anan ines anà dō ahay sabay. A varan umo mer su way sa jan anà dō ahay, Mbərom kē zlahak anan mēlmal anahan tē tinen.

²⁰ Mē tēmahak anan mer su way ata awan. Hēna nā, manay dō sa ja 'am anga Yesu Almasihu kutok. Mbərom i ngaman anà dō ahay nē tē alay a manay kutok. Anga nan, ma jan anà dō ahay tē sləmay a Yesu Almasihu, ma wa: «Zlihen anan mēlmal a kwanay tē Mbərom.»

²¹ Almasihu nā, kē gak ines sē awan itəbay. Əna, Mbərom a tavakan anan ines a mənuko fok pa nga anahan anga mənuko kutok. A ga matanan, anga aday dē tēra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom, anga mənuko mē japay aya tē Almasihu.

6

¹ Manay ma ga mer su way a manay nē pē kərtek a tē Mbərom. Anga nan, kwanay dukwen, ma jak ikwen, rəzlen anan à nga wa anga aday sumor a Mbərom sa gak ikwen ata à sa tēra awan kəriya bay. ² Mbərom a ja nā:

«Alay a kē slak sa ga sumor nā, nē tēmahak amboh anak.
Alay a kē slak sa tam dō dukwen, na mak anak zek.*»

³ A nan umo sa ga awan sē zluwe anan dō ahay pē cəved a Mbərom wa bay fok, anga a nan umo dōwan à gədan umo azar pi mer su way a manay bay. ⁴ Adəka bay, pē way a manay sa ga ahay fok cəna, mē dakan anan anà dō ahay nā, manay nē dō si mer su way a Mbərom ahay. A ga nē dāce inde, à ga manay apan mi sa lirew, à ga nē dō ahay tinen apan ti pak pumo zlawan, mē səmen anà way ataya matanan fok. ⁵ Tē ndəbak manay, tē dəfak manay à dangay, dō ahay fok tē vəzek pumo.

* 6:2 Ca pē Esaaya 49.8.

Mer su way kē dak umo 'am, alay azar a mē njəkak ahan bay, ma pak awan bay re. ⁶ Anjahay a manay nē cəncan awan, ma san dīdem zle, ma gak munapanaw, manay dō səkəffe aya awan. Apasay Cəncan a winen inde tē manay, mē pəlay dō ahay tē mivēl kərtek awan. ⁷ Ma jan anà dō ahay nā, dīdek a Mbərom. Sē varan umo mēgala dukwen, winen awan. Mēgala ata a kay anan uho nē, manay dō si mer su way a Mbərom ahay. Azla a manay a dīdek ata nā, a tēran umo way sē alay sa vad a zek tu dō manidē ahay, aday way sē alay sē tavan anà dō manidē ataya re. ⁸ Dō azar aya tinen apan ti hēran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gədan umo azar. Dō azar aya ti ngəran umo, dō hinen ahay ti gənahan umo re. Ta ca pumo nā, kawa dō sē mungwalay ahay, aday manay apan mi jan atan nē dīdek a vərre. ⁹ Ta ca pumo nā, kawa ta san manay bay, aday cəkəbay kuwaya a san manay zle. Tē bayak nē mi mac coy bəse, əna hēna manay tē sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, əna tē vədak manay bay. ¹⁰ Kwa abay à ga nē manay mi ga mugo nā, ma ma nga sē taslay mivēl hwiya. Manay kawa dō mətawak aya awan, aday dō ahay bayak a tinen apan ti njad zlile pē cakay a Mbərom à alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cəkəbay way ahay fok nē ana manay bugol.

¹¹ Kwanay Korintu ahay, à 'am uno inde sa jak ikwen ata nā, nē dərək pikwen wa awan bay, aday mivēl a manay mē təba aya lele anga kwanay re. ¹² Mivēl a manay mē tacay aya anga kwanay bay, əna kwanay sē tacay anan mivēl a kwanay anga manay adəka. ¹³ Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pəlen manay kawa ana manay sē pəlay kwanay ata awan, aday kē tīcen umo anan mivēl a kwanay bay adəka.

Kê jipen tə way mənjadak a bay

¹⁴ Kê jipen tə dōwan aya aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya bay. Abay ma sə zlangar anan atə dīdek tə sədøk anaw? Atə jiyjay tə ide zənzen ti japay nə kəkəməw? ¹⁵ Atə Almasihu tə Fakalaw a aday nà, 'am a zlan atan pi zek daw? Ma a zaran atan ənaw pi zek anà atə dō sa dəf nga pə Yesu tu dō sa dəf apan nga itəbay ata anaw? ¹⁶ Way sə pəra ahay ti njad man ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kələdaw? Mivel a mənuko aday nà, doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen bahay sə sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay tə tinen, ni ga inde à wulen a tinen. Ni tərən atan Mbərom a tinen, aday ti tərə dō uno ahay.†»

¹⁷ Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Hayak ikwen ahay à wulen a tinen wa, gəzlen nga tə tinen, kê jipen tə way ma ga mənjadak aya bay.

Ata ni təma kwanay kutok.‡»

¹⁸ Dō maja'am a Mbərom a wa:

«“Ni tərək ikwen Bəbay, aday ki tərən wan uno ahay tə dənə uno ahay.”

Mbərom Ba Məgala a ja nà, na.§»

7

¹ Car uno ahay, way a Mbərom sə zlapay anan a anaya fok nà, anà mənuko. Anga nan, banuko anan way mənjadak aya fok à mivel a mənuko wa, banuko anan apasay a mənuko ahay re. Ata dī njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, dī dəfan apan lele.

Atə Pol tə Korintu ahay tə zlahak anan məlmal a tinen

² Təben umo anan mivel a kwanay. Ma gak anan sədøk anà dōwan àga kwanay bay, mə zluwek dōwan à cəved wa bay, mə njəkak anan uda anà dōwan àga kwanay bay. ³ Na ja matanan ata dukwen, əna u no sa

mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, mə təbak ikwen anan mivel a manay lele. A ga nə dī njahay tə sifa aya awan, à ga nə dī mac, mənuko mə japay aya coy. ⁴ Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am mənəna awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mivel anga kwanay. A dəcə a manay ahay inde fok dukwen, kə bənen uno mbac, nen mə taslay mivel a lənlən.

⁵ Aya əna, à alay a manay sə dəzle pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, mə njadək sa man uda bay. Adəka bay, mə njadək dəcə ahay cara cara bayak awan. Dō ahay tə jugurak pumo wa 'am, aday à mivel a manay inde dukwen mə njadək ajəjar re. ⁶ Əna Mbərom, dō sə bənan mbac anà dō mbac kə slahak atan ataya nà, kə bənak umo anan mbac, ta sə dəzley anan Titus à man a manay. ⁷ Sə bənan umo mbac nà, adəzle a Titus dəkdek bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nà, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kə dəkak umo anan way a sə cəbak ikwen ata re, aday kə dəkak umo anan kə rəzlen anan à nga wa sə tavan anà dō manide uno ahay. Nə sləne cəna, ataslay mivel uno a zəga apan kutok.

⁸ Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nà, kwa à ga nə kə slahak ikwen mbac dəp nà, a cəbo bay. A cəbo bay ata nà, anga na san zle, tə derewel uno ata nà, mbac i slahay pikwen wa alay a mənəcək ca. Tə dīdek a nà, kə cəbak uno mənəcək, ⁹ əna həna nen tə ataslay mivel awan, anga nə vindek ikwen ayak cukutok. Nə taslay mivel nà, anga nə vindek ikwen ayak derewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivel adəka nà, anga derewel uno kə mbədahak ikwen anan mivel, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nà, a zlan à nga à Mbərom awan, anga a nan kê yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan

† 6:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 26.12; Ejekiye 37.27. ‡ 6:17 Ca pə Esaaya 52.11. § 6:18 Ca pə 2 Samuyila 7.14; Esaaya 43.6; Yeremiya 31.9.

ines anà dōwan à dērewel a manay inde bay.

¹⁰ Kak mbac a slahay pə dōwan a wa kawa sa zlan à nga à Mbərom nà, a mbəfahan anan mivél, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan i ines anahan wa. Way ata nà, a cəban à dōwan bay. Əna kak dōwan a, mbac a slahan kawa dō sə daliyugo ahay nà, wita nà, a mac dō. ¹¹ Mbac a sə slahay pikwen ata nà, kà zlak anan à nga à Mbərom. Aday həna cen apan, sə təra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbəfahan alay anà 'am ata awan. A nak ikwen sə dākay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivél pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kà gak ikwen pə way a saa təra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sə cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, aday sə kəta anan dō sa ga ines ata kutok. Natiya kə dīken anan tə way ataya fok nà, abay 'am a kwanay uda ibay.

¹² Natiya dērewel a nen sə vindek ikwen ayak ata nà, nə vindek ikwen ayak nà, anga dōwan a sa ga ines ata dəkdek bay, anga dōwan a tinen sa gan ines ata dəkdek bay re, əna nə vindek ikwen ayak aday kə sənən anan pa 'am a Mbərom, kwanay a fok kə pəlen manay tə mivél kərtek awan. ¹³ Anga nan, həna way ata kə varak umo məgala anà manay a fok.

Ayaw, mə njadak məgala, əna tə way ata dəkdek bay. Kwanay a fok kə bənen anan mbac anà Titus. Anga nan, Titus kə taslak mivél bayak awan, aday mə njadak ataslay mivél, anga ataslay mivél anahan ata re. ¹⁴ Nen nə varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kə pəken uno waray i idé bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen dīdek aya awan. Matanan, ana manay sə varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata dūkwen, kə tərak dīdek a re. ¹⁵ A dəzlek ayak əga kwanay nà, kə təmihen anan lele, kə dəfen anan apan tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pə

way ata nà, a zəgahan anan asan zek sə pəlay kwanay. ¹⁶ Nen mə taslay mivél a kutok, anga ni mba apan sa daf pikwen nga həna pə way ahay fok.

8

Acakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima

¹ Mərak uno ahay, u no sənən pə sumor a Mbərom sa gan anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya. ² A mamasl sə dəce məduwen a inde, tinen mətawak aya awan, əna tinen mə taslay mivél aya hwiya. Aday ataslay mivél a tinen tə mətawak a tinen ata kə varak atan məgala sə cakal dala bayak a anga mer su way a Mbərom à Urəsalima. ³ Na san zle, tə varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sə zalay pə way a tinen sa mba apan wa. Dōwan kə jak atan cakilen way bay, ⁴ əna ta gak umo kem sə cəce pumo wa cəved sə japay uda alay a tinen sa man zek anà dō a Yesu ahay à man ata awan. ⁵ Way a tinen a sa ga ata nà, kə zalak pə way a manay sə bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tə varak nga a tinen anà Bahay Yesu, aday mə slala cew a anà manay kutok re, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

⁶ Anga nan kutok, ma jan anà Titus, dō sə dazlan anan acakal way ata, à mak ayak əga kwanay, sa ndav a wa mer su way sə sumor a Mbərom sə varak ikwen ata awan. ⁷ Mbərom kə zalak ikwen anan sumor anahan tə cəved ahay cara cara bayak awan. Kə dəfen nga pə Almasihu lele, kə dīken anan ləbara mugom a lele, kə sənən dīdek a Mbərom zle, kə viren anan nga a kwanay fok anà Mbərom, aday kə pəlen dō ahay dūkwen lele kawa ana kwanay sə tətak pə manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

⁸ Na ja matana ata nà, u no sa gak ikwen bəlaray sa var way ata daw? A'ay, u no sa jak ikwen pu dō sə pəlay sə cakal dala ataya awan, anga u no sa san kə pəlen dō azar aya nə kəkəməw. ⁹ Kə sənən sumor a Bahay

a mənuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nà, way ahay fok à alay anahan inde. Əna, anga kwanay nà, a təra nga anahan mətawak awan, anga aday, tə mətawak anahan ata, kwanay kə njiden anan way ahay fok à alay inde kutok.

¹⁰ Həna ni jak ikwen nà, cəved uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kà gak həna ava daz nà, kwanay a kə lihen apan sə cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sə bayak apan kurre ata re. ¹¹ Həna nà, ndəven a wa sa var way kawa ana Mbərom sə varak ikwen ata kutok. A alay a kwanay sə bayak apan nà, ki gen anan may sə cakal tə mindel. Matanan, həna dükwen, cakilen anan tə mindel, hus a sa ndav a wa kutok. ¹² Anga, kak kə viren way anga Mbərom tə mivəl kərtek a kawa a kwanay sa mba apan nà, i təma anan, bina a cəce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. ¹³ Kà sa bayiken sa jəka, u no sə təra kwanay mətawak aya, aday dō azar aya tə təra dō tə zlile aya anga kwanay bay. A'ay, u no nà, kə liven. ¹⁴ Həna nà, way sə zalak ikwen à alay inde ata nà, i man zek anà dōwan aya way a kəcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kə kəcak ikwen à alay inde ite nà, ata tinen ti mak ikwen zek tə way a tinen sə zalan atan à alay inde ata awan. Ata ki liven kutok. ¹⁵ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Do sə dāgay way bayak ata awan, kə zalak anan bay.

Aday dō sə dāgay mənəcək ata awan, kə kəcak anan bay re.*»

Titus tu dō azar aya ti zla à Korintu

¹⁶ A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mə ngəran à Mbərom, anga sa daf abayak nga ata à mivəl a Titus inde ata nà, winen awan. ¹⁷ Titus kə təmahak sa mak ayak əga kwanay, kawa ana manay sə cəce panan ata awan. Əna, anga ana mañay sə cəce panan ata cəna cōy bay. A nan à winen a sa mak ayak

re, anga a nan sa mak ikwen zek tə mindel.

¹⁸ Mə slənak anan ayak mərak a hinen inde tə winen re. Mərak ata nà, dō a Yesu ahay fok tə varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sə dakan anan ləbara mugom a anà dō ahay lele. ¹⁹ Aday asa, dō a Yesu ahay à man a anan tə walak anan saa zla tə manay tə way a mə cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nà, i varan mazlaḅ anà Bahay a nuko, aday i dāgay anan ma gan may sa man zek anà dō ahay acəkan. ²⁰ Dala ata nà, bayak awan, aday a nan umo dōwan à sa gədan umo anan azar anga mə sənək sə gəzla anan tətibay ata bay, mə zləman jiga nà, anà winen awan. ²¹ Mə pəlay m̄a ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sə dō ahay re.

²² Mi slənak ayak mərak hinen inde tu dō a cew ataya re. Mə canak anan saray bayak awan aday tə cəved ahay cara cara, ma tan à nga nà, a gan may sa man zek anà dō ahay tə mindel. Həna kə varak anan apan nga anahan re, anga kə dəfak pikwen nga bayak awan. ²³ Titus aday nà, ma bar maya awan, ma taa ga mer su way anga kwanay maya awan. Mərak azar ataya ite kəma, sə slənak atan ayak nà, egliz sa man a anaya awan, aday tinen dō sa ka anan mazlaḅ ana Almasihu pa 'am sə dō ahay. ²⁴ Natiya, ken atan anan asan zek a kwanay, dīken atan anan kə pəlen atan acəkan. Ata egliz ataya ti san manay mə hərək ikwen nga ata nə angamaw kutok.

9

Acakal way tə ataslay mivəl awan

¹ Pa 'am sə maməzek a saa slənan ayak anà dō a Yesu ahay ata nà, awan a inde mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek sabay. ² Anga na san zle, kwanay aday nà, a nak ikwen sa man atan zek tə mindel. Nə hərək ikwen nga pa 'am sə dō ahay pə daliyugo sə Makedoniya nà, bayak awan. Na jan atan nà, kwanay pə daliyugo sə

* 8:15 Ca pə Gurtaaki 16.18.

Akaya fok, kwanay mə lavay zek aya sə cakal way ata nà, kà gak həna ava daz. A nak ikwen sa man zek anà dō sə Urəsalima ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan atan nà, ta ma nga sa var way lele kutok. ³ Kwa matanan təkede nà, ni slənak ikwen ayak mərak ataya nà, anga aday kə liven zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata mə hərak ikwen nga nà, pə way kəriya bay. ⁴ Bina, hinahibay dō sə Makedoniya ahay ti zlak ayak tə manay nà, ti tan à nga kə liven zek bay. Kak matanan nà, waray i gan umo anga mə dəfak pikwen nga, aday mə zakay adəka, waray i gak ikwen à kwanay a re. ⁵ Anga nan kutok, na ca apan lele sə slənak ayak mərak ataya tə lahan umo ayak àga kwanay. U no nà, tē lavay anan zek tə way ana kwanay sə zlapay anan sumor a ata awan. Ata na sak a zlak ayak nà, ni tan à nga nə kə liven anan zek. Ni san kutok, ki mbərmen apan sa var tə mivəl kərtek awan, bina ki viren tə ndəren a bay. ⁶ Sənen a nà, dōwan kə caslak way tə ndəren a nà, i njad way dukwen, mənjoek ca. Aday dōwan a kə mbərma apan alay sa casl way nà, i njad way dukwen, bayak awan.

⁷ A alay sə cakal way nà, kuwaya à var kawa ananahan a sə bayak apan à mivəl anahan inde ata awan, tə mugo a bay, aday anga waray bay re. Anga Mbərrom a pəlay nà, dō sa var way tə ataslay mivəl awan. ⁸ Mbərrom a aday dukwen, məgala anahan inde sə varak ikwen way ahay bayak a sə zalay way a kwanay sa gan may ataya fok. Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga sumor a wura wura cəna, way a kwanay ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya hwiya. ⁹ Mə vinde à Deftere a Mbərrom inde nà, matanan. A wa:

«Do lele nà, a gəzla way anahan tu dō mətawak aya awan.

Didək anahan ata, a mbədəken à nga wa anà Mbərrom kula itəbay.* »

¹⁰ Mbərrom, dō sə gəzlan zahav sə way anà dō ahay, aday sə varan atan

way sa pa ata nà, i varak ikwen zahav sə way, i zəgahak ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata re. ¹¹ I varak ikwen way ahay cara cara fok, anga aday kə viren anan way anà dō ahay kwa siwa fok. Natiya, dō ahay bayak a ti ngəran anà Mbərrom anga sumor a kwanay sa gan atan tə alay a manay ata awan. ¹² Way a kwanay sə cakal ata nà, ki men anan zek anà dō a Yesu ahay à Urəsalima cəna coy bay, əna way ataya ti man zek anà dō ahay bayak a sə ngəran à Mbərrom anga mer su way a kwanay ata re. ¹³ Ata ti həran nga à Mbərrom anga kə dīken anan nə kwanay dō lele aya awan. Kə dīken anan ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə dəfen anan apan. Ti həran nga re, anga kə gəzlen way a kwanay tə tinen aday tu dō maza aya re, ata awan. ¹⁴ Mbərrom kə gak ikwen sumor bayak awan. Anga nan, dō ataya ti ga amboh anga kwanay, aday ti pəlay kwanay re. ¹⁵ Ngəruko anan anà Mbərrom, anga sumor anahan sa gak uko ata a zalay way ahay fok.

10

Pol a ga 'am pi zek wa

¹ Dōwan aya inde ta wa nen Pol nà, nen dō sə tete à alay a nen àga kwanay, aday nen dō sa sa mbac pə way à alay a nen dəren tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen ayak kem tə sərrom aday tə səkəffe mbala ana Almasihu nà, ² amboh, mbədīhen anan anjahay a kwanay, anga aday nà sa zlak ayak àga kwanay ta mbac a bay. Anga dō ahay inde àga kwanay, ta wa ma ga mer su way nà, kawa dō sə daliyugo ahay. Nen nà, ni san saa njahay ti cer a tu dō ataya awan. ³ Manay nà, dō zənzen aya acəkan, manay pə daliyugo re. Əna vərəm a manay sa ga nà, kawa vərəm sə dō sə daliyugo ahay bay. ⁴ Way sə alay a manay aday nà, kawa way sə alay su dō sə daliyugo ahay bay. Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərrom.

* 9:9 Ca pə Jabuura 112.9.

Way sə alay a manay nà, mægala a tinen inde sa mbazl a wa jal ana do manide a Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay pa 'am anà mungwalay sə do ahay, ⁵ manay apan mi mbazl a wa way sə vəzen pa 'am a Mbərom aday sə tacan anan cəved sa san Mbərom anà do ahay ata awan. Way a manay sa ja nà, way sə mbəda anan abayak nga sə do ahay à mivel inde, aday abayak nga a tinen ahay tē bənan à 'am wa anà Almasihu ata awan. ⁶ Ma sak a canan kə bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi mba apan sə kəta anan do azar a à wulen a kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am wa itəbay ataya awan.

⁷ Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho ahay dəkdək. Kak dōwan a inde a bayak nə winen do ana Almasihu nà, à san asa, manay dukwen do ana Almasihu ahay kawa winen a re. ⁸ Bahay a mənuko kə varak uno mægala pə kwanay, anga aday nà mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am, bina sa ma kwanay à dəba bay. Izəne nə hərək anan nga i zek uno anga nan kə zalak, əna waray i go anga nan bay. ⁹ Aya əna, dōwan à sa bayak nà, nə pəlay cəved sa pak pikwen zlawan tə dərəwel uno ahay bay. ¹⁰ Do azar aya ta wa: «Pol a vinde dərəwel anahan ahay nà, ta mbac a aday tə jinje awan, əna kak winen à wulen a mənuko inde nà, winen zlawan awan, aday a bəbal awan kəriya awan.» ¹¹ Dōwan aya sa ja matana ataya nà, tā san way inde kərtek: A alay a manay dərən tə kwanay mə vindek ikwen ayak dərəwel ti cer awan. Aday ma sak a dəzlek ayak əga kwanay dukwen, mi ga anan mer su way si cer ata re.

¹² Do ataya tə bayak way lele aya pi zek a tinen nə bayak awan. Manay nà, mi mba apan sa jəka mē zlangar tə tinen aday mē lavay tə tinen nə kəkəməw? Tinen nà, tə lavay anan nga a tinen nə tə tinen aya awan. Tinen bəlbəle aya awan. ¹³ Manay nà, mi hərən nga i zek si tə way sə təra pə dala a Mbərom a sə varan umo ata

awan. Kwanay dukwen do sə dala ata aya awan. Mi hərən nga i zek ti mer su way sə dala hinen bay. ¹⁴ A manay sa zlak ayak əga kwanay saa dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu mugom ata nà, mə gədak anan 'am wa anà magaga a Mbərom sə dəfan umo ata bay, anga sə slənak ayak manay əga kwanay nə Mbərom. ¹⁵ Manay nà, mi hərən nga anà zek ti mer su way su do azar aya bay. Wita mer su way a Mbərom sə varan umo ata bay. Əna manay mi gan may nà, adaf nga a kwanay pə Yesu ata à zəga apan, aday mer su way a manay əga kwanay dukwen à zəga apan ite re. ¹⁶ Natiya mi mba apan sə dəkay anan ləbara mugom a pə daliyugo hinen dərən pə kwanay wa asa, əna mənəna sə gəfan 'am anà mer su way su do a azar a, anga a nan umo sə hərən nga i zek ti mer su way a do azar aya bay. ¹⁷ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nə, ti mer su way a Mbərom sa ga.*» ¹⁸ Anga Mbərom a təma nà, do sə hərən nga i zek ahay ata bay, əna a təma do winen Mbərom a sə hərən nga ata adəka.

11

Pol tu do sə tətək way mungwalay ataya awan

¹ Iya, kak ki mben apan sə səmen anan anà bəlbəle uno sa ga nà, lele. Səmen anan kutok. ² Nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana asan zek a Mbərom a sə vuro ata awan. Nə lavak anan zek tə kwanay sə varan kwanay anà Yesu Almasihu mənəna ines, kawa bəbay sə lavay zek tə dənə anahan sa zla à mbaz ata awan. Əna na ga sərək jiga nà, anga kwanay, ³ bina nə jəjar nà, dōwan inde i nay sa njak kwanay, anga aday kə pərihen anan azar anà cəved ana Almasihu tə mivel kərtek a sabay. Bayiken pə Hawa aday. Dədew a nay sa njak anan nà, tə wurwer sa 'am matana awan.* ⁴ Do ahay inde, ti zlak ayak

* **10:17** Ca pə Yeremiya 9.22-23. * **11:3** Ca pə Laataanooji 3.1, 13.

àga kwanay, ti ðakak ikwen anan Yesu, əna tə cəved a aday kula mə ðakak ikwen anan matana bay ata awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen, apasay aday kula kə təmihen pə manay wa itəbay ata awan. Kabay asa, ti ðakak ikwen anan ləbara mugom a aday kula kə slənen pə manay wa bay re ata awan. Aday kə səmen anan anà do ataya lele nə ta ma kəla anaw?

⁵ A ga pikwen nà, tinen do maslan a Yesu məduwen aya awan. Əna na san zle, tə zalay nen bay. ⁶ Izəne na san sə təkər 'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nà, nə zalay tinen. Mə ðakak ikwen anan way ata nà, tə way a manay sa taa jak ikwen, aday tə way a manay sa taa ga ataya fok re.

⁷ A alay a anuno sə ðakak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nà, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à məndak anga kwanay, aday kə hərən pə cəved a Mbərom. Anuno sa ga matana ata nà, nə nəsek adəka bugol daw? ⁸ Nə təmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nà, si egliz maza aya sə vuro way ataya awan. Nə tərak atan mətawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. ⁹ A alay a nen àga kwanay, aday na gak anan may anà dala dukwen, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Do sə Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sə vuro way nen sa gan may ata awan. A alay ata dukwen, nə bənək anan mbiyed anà dowan àga kwanay bay jiga awan, aday ni gan may sə cəce pikwen wa awan kula bay re. ¹⁰ Na jak ikwen didem ata nà, tə sləmay ana Almasihu a, winen i nen inde ata awan. Nen nə təmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Dowan inde pə daliyugo sə Akaya i mba apan sə gufo apan 'am nà, ibay. ¹¹ Na ga matanan ata nà, anga nə pəlay kwanay bay bugol daw? A'ay, Mbərom a san zle nə pəlay kwanay bugol adəka.

¹² Aya əna, kawa anuno sa ga ata

nə ni pərahan azar sa ga matanan hwiya, anga do sə tətək way mungwalay ataya tə sa njad cəved sə hərən nga i zek bay, ta sa ja nə tinen ta ga mer su way kawa ana manay. ¹³ Do ataya nà, tə təra zek a tinen dukwen kawa do maslan ana Yesu Almasihu didək aya, əna tinen do maslan ana Yesu ahay bay. Tə way a tinen sa ga ataya nà, ta njak do ahay. ¹⁴ Anga nan, way a tinen a sa ga ataya nà, àgak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a dukwen kə tərək anan zek anahan kawa winen maslay a Mbərom do sa ka anan jiyjay re. ¹⁵ Kak matanan cukutok nà, do ataya tə tərək anan zek a tinen kawa do si mer su way didək aya nà, àgak ikwen masuwayan sabay. Pə luvon sə sariya dukwen, ti njad magwagway si mer su way a tinen a lelibay ataya matana re.

Pol a ga ti zek tə dace anahan ahay

¹⁶ Ni mənahan asa re, dowan à sa bayak nə nen bəlbəle a bay. Əna kak kə bayiken matanan dukwen, səmen anan kutok, kawa ana kwanay sə səmen anan anà do bəlbəle ataya awan, anga u no sa ga ti zek mənjoek ite re. ¹⁷ 'Am uno saa ga ti zek ata nà, i zlan à nga anà Bahay Yesu bay, əna na ga kawa do bəlbəle aya kutok asanaw! ¹⁸ Na ca apan nə do ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek tə way sə daliyugo ahay. Matanan, nen dukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. ¹⁹ Kwanay nà, kə sənen way itəbay kələdaw? Kə səmen anan anà do sa ga ti zek ataya tə ataslay mivel nà, angamaw? ²⁰ A zlak ikwen à nga tə təra kwanay kawa file a tinen aya awan, tə pa pikwen wa way kəriya awan, tə njak kwanay tə mungwalay, tə har anan nga a tinen pə kwanay, aday tə kapak ikwen ile i ide inde kutok. Kə səmen anan anà way ataya fok. ²¹ Lele nà, waray i go, anga gədan a manay inde sa ga matanan tə kwanay ibay ata bidaw? A'ay!

Ni ja 'am sə bəlbəle həna kutok! Ni jan anà dowan ataya nà, tə ga ti zek tə way kawa sa nan atan,

aday nen ni ga anan ti zek tə way ata re. ²² Tinen Ibəraninko ahay daw? Nen Ibəraninko ahay re. Tinen Isəra'ila ahay daw? Nen Isəra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibərahima ahay daw? Nen zahav ana Ibərahima re. ²³ Tinen do si mer su way ana Almasihu ahay daw? Ni ja 'am kawa nga a vuwo: Nen adəka bugol, nə zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. Tə ndabak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac nə saray bayak awan. ²⁴ Saray dara, Yahuda ahay tə ndabak nen, alay kwa kuro fudo ibay kərtek.† ²⁵ Saray maakan, Ruma ahay tə vadak nen tə sukol. Saray kərtek, tə tarak nen tu kon. Saray maakan, məsugurdolon sə a'am kə lizek umo anan kwalalan à bəlay inde. Nə njahak à a'am sə bəlay inde hway aday hwiyoop re. ²⁶ A man sa bar uno ahay saray bayak a nə zukwa lize anga zəlaka, anga do sə akar ahay, anga do su kon uno ahay, anga do su kon azar aya re, à wulen su doh, à kibe, pa nga sə a'am, aday nə zukwa lize anga do sa jəka tinen do ana Almasihu ahay aday cəkəbay tinen do sə mungwalay ahay ata awan. ²⁷ Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a nə njəkak ahan bay. Nə dəmāk may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à mad inde, na taa bar mənjenja zana. ²⁸ Mənjenja sə baslay dəcə uno azar aya dukwen, u no sa ja pə way inde kərtek. Way sə vuro ajalay nga pac pac nə, anjahay sə egliz ahay. ²⁹ Dowan a kə njadak bəle nə, a təra kawa sa njad bəle ata nə nen. Dowan a kə slahak i ines inde dukwen, a han jiya nə pi nen.

³⁰ Kak cəved inde sa ga ti zek nə, ni ga a ti zek nə tə bəle uno. ³¹ Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu a san zle, na gad mungwalay bay. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. ³² Bina, à alay a nen à Damas nə, do ana bahay Aretas sa daf à wulen

su doh ata, a daf suje ahay sa ba anan məsudoh sə wulen su doh ataya awan, anga aday tā ban nen. ³³ Əna, do a Yesu ahay ta daf nen à cəkarak məduwen a inde, ta ban apan liber sə dazay nen tə mufəlok si zled sə wulen su doh. Na tam pə dowan ana bahay ata wa nə, matana awan.‡

12

Way a Mbərom sa kan anan anə Pol ataya awan

¹ Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga i zek mənjoek. Na san zle i man zek anə dowan bay, əna ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anə dowan a inde aday sə dakan atan anan ataya awan. ² Na san dowan a inde, winen do ana Almasihu. Kə gak həna ava kuro nga fudo, Mbərom a gəba anan saa njahay mənjoek à man anahan à bagəbaga mburom. Izəne i cən sə zəbay inde, izəne kə zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nə, a san zle. ³⁻⁴ Ayaw, na san way inde kərtek nə, Mbərom kə gəbak anan hus à jerne anahan. Izəne i cən sə zəbay inde, izəne kə zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nə, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay à man ata wa nə, dowan i mba apan sa ja anan tə miresl su do zənzen a bay, aday abay cəved inde sa ja anan ibay re. ⁵ Ni ga a ti zek nə, tə dowan ata kutok. Əna pi zek uno nə, ni ga anan ti zek bay, si tə bəle uno dəkdek. ⁶ Kwa abay nə gan may sa ga anan ti zek dəp nə, nə tərak do bəlbəle a bay, anga ni ja nə way didek awan. Əna ni ga a ti zek bay, anga u no dowan à sa dəfo apan anga way a nen sə həran a nga i zek ataya bay. U no do ahay tə dəfo apan adəka nə, anga tə slənek didek sa 'am uno, aday tə canak anan anə anjahay uno re ata awan.

⁷ Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə duko anan ataya fok. Aya əna, Mbərom a kə dafak uno way kawa adak i zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata

† 11:24 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.3. ‡ 11:33 Ca pə Mer su way ahay 9.23-25.

dukwen, tu do maslan ana Fakalaw, aday nê hëran nga anà zek bay. ⁸ Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu â gëba puno wa dëce ata awan. ⁹ Əna a mbəduho apan, a wa: «Sumor uno i slak da, anga mägala uno a ga mer su way ü do inde nà, à alay a winen bəle awan.» Nə sləne matanan cəna, u zlo à nga sə hëran nga anà zek anga nen bəle a kutok, anga aday mägala ana Almasihu â ga mer su way i nen inde lele. ¹⁰ Matanan, ni taslay mivel anga nen do bəle awan. Kwa â ga nə do ahay tə gənuho kabay do ahay ta ga alay ti nen, kwa â ga nə ni sa məndolor sa 'am kabay ni slahay à dëce inde, na san zle kutok, way ataya ti təro anga Almasihu. Aday ni taslay mivel anga à alay a nen bəle ata nà, Almasihu i vuro mägala.

A nan anà Pol nà, Korintu ahay tə pəlay anan asa

¹¹ Na ja 'am kawa nga a vuwo, əna ines a kwanay. Nə hëran nga anà zek nà, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa â ga nə nen awan kəriya awan, do sa jəka tinen do maslan a Yesu məduwen aya ata nà, tə zalay nen tə awan a ibay. ¹² A alay a nen àga kwanay ata nà, na ga mer su way uno ahay nə tə munapanaw awan, aday Mbərom kà gak masuwayan sə way ahay tə alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sə way ataya tə dəkay anan nà, nen do maslan a Mbərom a kutok. ¹³ Awan a inde lele na gak àga do a Yesu ahay à man a hinen aday na gak anan àga kwanay bay nà, inde dāw? Na gak àga kwanay bay nà, way kərtek: Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Kak sə cəbak ikwen nə way ata nà, pəsen uno anan asəka!

¹⁴ Həna nà, ni i zlak ayak àga kwanay bəse kutok, aday ata na zlak ayak àga kwanay nə saray maakan. Matanan ni i ngam kə viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nə pəlay nə zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I təra kawa atə bəbay tə gwaslay anahan

ahay. Gwaslay ahay tə varan way anà bəbay bay, əna bəbay a varan way anà gwaslay ahay. ¹⁵ Kwa nê lize anan way uno ahay fok, kwa nà yan nga anà zek hus à sa mac pə cəved sa mak ikwen zek dəp nà, i go awan bay, ni taslay anan mivel hwiya. Iya, cəkəbay ki i pəlen nen sabay, anga nə pəlay kwanay kə zalak bugol dāw?

¹⁶ Na wa kə sənən zle ba? Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Əna do a kwanay azar aya ta wa: «Pol nə wurwer awan. A nan sə təma puko wa dala tə wurwer.» ¹⁷ Nə njəkak ikwen uda nə kəkəməw? Nə njəkak ikwen uda nà, ta sə slənak ayak do ahay àga kwanay ata dāw? Bayiken apan lele aday. ¹⁸ Na jan anà Titus nə â zlak ayak àga kwanay. Pə kərtek a tə Titus, nə slənak ayak mərak a hinen ata re, kə sənən anan zle lele. Sə təma pikwen wa way tə wurwer nà, Titus a kələdāw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nà, na ga dukwen matanan re, mivel a manay a nə kərtek awan.

¹⁹ Way a manay sə vindek ikwen ayak həna à dərəwel a anan inde ataya nà, a ga pikwen nə mə vindek ikwen ayak anga aday kə njiden pumo alay sa 'am sabay kutok dāw? Manay ma ja 'am a anaya nə pa 'am a Mbərom, kawa sa zlan à nga anà Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved ana Mbərom. ²⁰ Sa pak upo zlawan jiga nà, ni zlak ayak àga kwanay nə ni njad kwanay pə cəved lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo à nga bay. Kak matanan nà, azla si zek uno a dukwen i zlak ikwen à nga bay re. Izəne, na sak a zlak ayak nà, ni canan nə ki tərihen, ki gen sərak ahay, ki gen mivel ahay pi zek, ki gəzlen zek, ki gənihen anan i zek ahay, ki gəden anan azar anà do ahay, ki hərən anan nga i zek, aday ki gen rawraw. ²¹ Sa pak upo zlawan asa nà, na sak a dəzlek ayak àga kwanay maza nə Mbərom uno i puko waray i ide anga kwanay. U go nə kawa ni i tan à nga anà do sa ga

ines ahay bayak a àga kwanay asa, tə mbəđahak anan ləen anà ines ataya itəbay. Izəne ti pərahan azar sa ga sədœk, sə kukwaran azar anà uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cəna, ata i go ayam.

13

Mədakwidok sa 'am ana Pol ahay

¹ A alay a ni zlak ayak àga kwanay mə slala maakan ata nà, dī i gan sariya anà dō sa ga way lelibay ataya awan. Ata dī ga kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata kutok: «Kak dōwan a kə zlahak pu dō nà, t̄a njad̄ dō sə side way ata dō ahay cew kabay maakan.*» ² Anuno sa zlak ayak àga kwanay mə slala cew ata nà, na jak anan ù dō sa ga ines ataya t̄a mbəsak. Kwa anà dō azar aya dukwen nə gafak atan 'am matana re. Kwa həna nen daren dəp nà, ni man ayak anà 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nà, ni kəta anan dō sa ga ines ahay nə fok. ³ Na wa, a nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sənən anan kutok! Winen nə bəle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nə tə mægala awan. ⁴ Ayaw, à alay a tə daray anan pə dədom mə zləngad̄ ata nà, kà mak anan nga anahan kawa dō bəle a wanahan. Əna həna winen tə sifa pa sə viyviya awan, tə mægala a Mbərom. Manay kəma, mə japay nə tə winen awan. Ayaw, tə day hinen nə manay bəle aya kawa winen, əna manay tə sifa aya tə winen a re. Ma sak a zlak ayak àga kwanay kutok nà, mi ga mer su way dukwen tə mægala a Mbərom.

⁵ Na jak ikwen nà, cen ide à mivél a kwanay ahay inde aday, kak kə dəfen nga pə Yesu acəkan nà, ki sənən anan kutok. Almasihu Yesu winen inde à mivél a kwanay ahay nà, kə sənən bidaw? A ga upo dukwen, kə sliren pə cəved̄ anahan wa bay, ⁶ aday ki cinen umo manay nə dō maslan ahay tə dīdek aya awan, aday mə slarak pə cəved̄wa bay re. ⁷ Manay apan mi gan

amboh anà Mbərom nà, dōwan à sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa à ga nə dō ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tə cəved̄ awan, kwa à ga nə dō ahay ta ca apan nə ma gak mer su way tə cəved̄ a bay dəp nà, a nan umo nə, gen lele hwiya. ⁸ Ma ja matanan nà, anga manay mi mba apan si nes anan dīdek a Mbərom bay, mi mba apan sa ga nə way sa zla anan dīdek anahan pa 'am pa 'am vərre. ⁹ Kak kwanay mægala aya pə cəved̄ a Mbərom nà, mi taslay mivél, kwa manay bəle aya dəp nà, na. Kem anà Mbərom aday à mak ikwen zek sa ma pə cəved̄ anahan maza awan asa.

¹⁰ Na lah sə vindék ikwen ayak dərəwel a anan nà, anga u no ni saa dəzlek ayak nà, kə mbəđihen anan ləen anà ines ataya coy. Ni gan may saa ngəraz pə dōwan sabay. Tə dīdek a nə Bahay a nuko kə varak uno cəved̄ sə ngəraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved̄ anahan, bina saa ma kwanay à dəba adəka bay.

¹¹ Mərak uno ahay, həna ni ndav anan dərəwel uno kutok. Tislen mivél. Gen mægala sa har pə cəved̄ a Mbərom, pəken sləmay pə way uno sa jak ikwen, 'am à zlak ikwen pi zek ahay, njihen à zay inde lele. Ata Mbərom, dō sə pəlay dō ahay fok aday sə varan atan zay ata, i njahay tə kwanay a fok. ¹² Jen anan 'am i zek ahay lele kawa kwanay tə mərak ahay. Dō a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. ¹³ Bahay a nuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbərom à ga inde à wulen a kwanay, aday Apasay Cəncan a à japay kwanay fok pə kərtek awan.

* 13:1 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Galatiya ahay
Adakay way pɛ deftere
a anan**

Pol a vinden ayak derewel a anan nà, anà egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya. Kwa á ga nɛ egliz ahay inde à man ata bayak a dɛp nà, way a tinen sa gan may nà, kɛrtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak à man ataya awan, ta sa ja nà, bɛlaray dɔ a Yesu ahay fok tâ gad mɛdɛndalas aday tâ dɛfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, dɔ i tɛra dɔ didek a pa 'am a Mbɛrom nà, ta sa daf nga pɛ Yesu, bina ta sɛ dɛfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan nà, winen dɔ maslan ana Yesu tɛ didek awan (1.1 - 2.21)

Sɛ tɛra anan dɔ didek a pa 'am a Mbɛrom nà, adaf nga pɛ Yesu (3.1 - 4.31)

Do ahay tinen ɓile aya sabay anga Yesu (5.1 - 6.10)

Andav sa 'am ahay (6.11-18)

*Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ
Galatiya ahay*

¹ Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay ana Pol wa, nen dɔ maslan a Yesu. Nɛ tɛra dɔ maslan a nɛ tɛ alay su dɔ zɛnzen a bay, aday sa slan nen dukwen dɔ zɛnzen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tɛ Mbɛrom Bɛbay a nuko, dɔ sɛ slabakay anan ahay Yesu à mɛke wa ata awan.

² Manay tɛ mɛrak ahay à man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a à egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya ata awan. ³ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tâ gak ikwen sumor, aday tâ varak ikwen zay a tinen. ⁴ Yesu Almasihu kɛ varak anan nga anahan, anga sɛ pɛsek uko anan ines a

mɛnuko ahay, aday sa tam mɛnuko pɛ way sɛ daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan à nga anà Bɛbay a mɛnuko Mbɛrom awan. ⁵ Hɛruko anan nga à Mbɛrom pa sɛ viyviya awan. Amen!

Lɛbara mugom awan

⁶ Nɛ slɛne sa jɛka kɛ mbɛsiken anan lɛbara mugom a mbala Yesu, kɛ mbɛdihen 'am pɛ lɛbara hinen ata nà, u go masuwayan. Mbɛrom kɛ ngamak ikwen, kà gak ikwen sumor anahan tɛ alay ana Yesu Almasihu. Tɛ winen ata tɛke dukwen, kwanay mbɛsak anan kwayan'a. ⁷ Lɛbara mugom a maza inde sabay. Bina lɛbara mugom a sa nay ahay pɛ cakay ana Mbɛrom wa cɛna, mbala ana Almasihu, nen sɛ dakak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga dɔ ahay inde tinen apan ti vawak ikwen nga, a nan atan sɛ mbɛdɛ anan lɛbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. ⁸ Ɔna kak dɔwan a a dakak ikwen anan lɛbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cɛna, kwa abay á ga nɛ manay, kwa abay á ga nɛ maslay a Mbɛrom a nay à mburom wa, Mbɛrom á tahasl anan. ⁹ Ma jak anan 'am ata coy, hɛna ni mɛnahan asa re: Kak dɔwan a a wazay aday kɛ mbɛdahak anan alay anà lɛbara a kwanay a sɛ slɛne ata cɛna, Mbɛrom á tahasl anan sɛ coy. ¹⁰ Nɛ vindek ikwen ayak matanan ata nà, u no nɛ dɔ ahay tâ hɛro nga daw? A'ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nà, saa hɛro nga tɛde adɛka nɛ Mbɛrom awan. A ga pikwen nà, u no nà zlan à nga anà dɔ zɛnzen a cukutok daw? Kak abay ú no nà zlan à nga anà dɔ zɛnzen a nà, ni tɛra dɔ si mer su way ana Almasihu a mba daw?

*Caved ana Pol sɛ tɛra dɔ maslan ana
Yesu ata awan*

¹¹ Mɛrak uno ahay, u no sɛnen anan way inde aday: Lɛbara mugom a nen sɛ dakak ikwen anan ata nà, a nay ahay à abayak nga sɛ dɔ ahay wa bay. ¹² Nɛ slɛne 'am ata dukwen, pu dɔ zɛnzen a wa bay, aday dɔwan kɛ tɛtakak uno anan itɛbay re. Yesu

Almasihu a ta nga anahan a sə đuko anan way ata awan.* ¹³ Kə sənən zle, kwakwa ata nà, nə pərahak anan ahay azar anà pəra sə Yahuda ahay nə lele. A alay ata nà, nə jugurak 'am pu do a Yesu ahay wa bayak awan. U no nə do a Yesu ahay tã ga inde sabay fok. ¹⁴ A wulen ana mëndala uno ahay inde nà, nə zalay do azar aya bayak awan ta sə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay nà, na. Nə varak anan zek anà pəra ana bije a manay ahay nà, təhhe kə zalak.

¹⁵ Əna, zek a Mbərom a a walay nen, kwa à alay a nen a mə wahay a fan bay. Kà gak uno sumor anahan sə ngumo sə təra nen do anahan. A alay a kawa sa zlan à nga ata nà, ¹⁶ kà kak uno anan wan anahan aday nà san anan, nê đakan anan anà do sə pəra ahay nə ləbara ana wan anahan ata awan. A alay ata đukwen, nə cəcihek awan pu do wa bay, ¹⁷ na zlak à Urəsalima sə cəcihey 'am pu do sə luho sə təra do maslan ana Yesu Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a na lah sa zla adəka nà, pə daliyugo sə Arab ahay. Pə dəba anahan a wa nà, na may ahay à wulen su doh sə Damas kutok.

¹⁸ Pə dəba anahan a wa ava maakan nà, na zla à Urəsalima kutok, anga aday nà san Piyer ite. Mə njahay tə winen nà, luvon kuro nga anahan a đara. ¹⁹ Nə canak anan anà do maslan a Yesu hinen sabay, si Yakuba, mərak ana Bahay a mənuko Yesu. ²⁰ Way a nen sə vinde həna ata nà, Mbərom a san zle re, na gad mungwalay bay, winen 'am đidek awan. ²¹ Pə dəba anahan a wa, nə slabak à Urəsalima wa, na zla saa bəray pə daliyugo sə Siriya tə Silikiya ahay wa. ²² Do sə egliz sə Yahudiya ataya ata, tə canak uno njök tə ide a tinen fan bay. ²³ Ta taa sləne 'am nà, sə do ahay sa ja pi nen ata đakđek. 'Do ahay ta wa: «Dowan a sa ga alay tə mənuko à alay ata ata, kə mbədahak, həna winen apan i wazay anan ləbara a Yesu mugom awan. Abay aday kà gak anan

may sə lize wa do sa đaf nga pa 'am ataya awan.» ²⁴ Anga nan kutok, tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga nen.

2

Pol a zlangay tu do maslan ahay à Urəsalima

¹ A ga pə dəba wa ava kuro nga anahan a fudo nà, na zla maza à Urəsalima asa, manay maya tə Barnabas kutok. Na jan anà Titus đukwen à pərahan umo azar. ² Na zla nà, anga Mbərom kə đakak uno anan, si nà zla à man ata awan. Mə dəzle cəna, mə halay nga tə məced sə egliz ahay vərre. Na jan atan ləbara mugom a nen sə đakan anan anà do sə pəra ahay ata awan. U no mer su way uno sa taa ga aday həna nen apan ni ga ata nà, à saa təra kəriya bay. ³ Titus a manay maya ata nà, winen Gərek ahay. Əna ta jak anan à zla saa gad mədəndalas aday sə təra do a Yesu bay. ⁴ Aya əna, do sə mungwalay ahay ta nay, ta wa təktek à gad mədəndalas. Tinen nà, tə ləlakak ayak zek à wulen a manay inde tə akar, anga ta gan may sa san nə manay bile sə Tawrita ahay sabay nə kəkəməw. Bina manay mə japay aya tə Yesu Almasihu, manay bile ahay sabay. Əna, a nan atan nə mē təra bile sə Tawrita ahay asa. ⁵ Manay mə mbəsakak atan cəved kwa mənjoek bay. Kà nak umo aday tã njad cəved sa nes anan ləbara mugom a đidek a anan bay, anga aday à dəzlek ayak pikwen, winen lele hwiya.

⁶ Bina do ahay inde à man ata tinen məced sə egliz ahay. A ga nə do ataya nà, məced sə egliz ahay, à ga nə tinen məced sə egliz ahay bay dəp nà, wita kà gak uno à nga wa bay. Anga pə ide ana Mbərom aday nà, do ahay fok tə lavay ike hərrro. 'Do ataya nà, à alay a nen apan ni jan atan 'am uno sa taa wazay ata nà, ta jak awan inde wiya sə đuko anan way a bay re. ⁷ Tə təmahak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à alay inde adəka nə zek

* **1:12** Ca pə Mer su way ahay 9.3-6.

a Mbərom awan. Mbərom u jo nā zla saa dakan anan anà dō sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anà Piyer ā zla saa dakan anan anà Yahuda ahay ata awan. ⁸ Tə sənək nə Mbərom ata kərtek a sə varan məgala anà Piyer sa ga mer su way à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənək sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer su way ata à wulen su dō sə pəra ahay inde ata nə winen a re. ⁹ Atə Yakuba tə Piyer tatə Yuhana, dō aday dō a Yesu ahay ta ca patan nə kawa məcəd sə egliz ahay ataya nà, tə sənək, Mbərom kə varak uno mer su way ata à alay inde i nen tə dīdek awan. Anga nan, tə varak umo alay, nen tə Barnabas, kawa sa ja nà, mə japak i mer su way ata inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nà, mi zla pə cakay su dō sə pəra ahay, aday tinen nà, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. ¹⁰ Tə cəce pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke: Mā man zek anà dō mətawak aya awan, à wulen su dō a Yesu ahay à Urəsalima. Way ata dukwen, nə varak anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anà Piyer à Antakiya

¹¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə dō ahay fok, anga kà gak way lelibay awan. ¹² Kurre ata nà, 6a kà pak way pə kərtek a tu dō a Yesu ahay sa nay à wulen su dō sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənək ayak dō ahay. Dō ataya tə dəzlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu dō ataya sabay. Zlawan a gan anga dō sa gan may dō ahay tā gad mədəndalas ataya awan. ¹³ Dō a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbadire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas dukwen, kà gak mbadire ata anga tinen a re. ¹⁴ Na ca apan kutok nà, tə bənək anan bitem anà cəved sə dīdek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anà Piyer pa 'am sə dō ahay fok, na wa: «Iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa dō

su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anà dō su kon azar ataya nə tâ ga kawa Yahuda ahay asa nà, angamaw?»

Cəved sa tam dō cəna, adaf nga pə Yesu Almasihu

¹⁵ Tə dīdek a nà, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay dō su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anà cəved a Mbərom bay. ¹⁶ Cəkəbay, manay ma san nə dōwan saa təra dō dīdek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i dəfan apan anà way a Tawrita sa ja nà, ibay. Sə təra dō dīdek a pa 'am a Mbərom nà, dō sa daf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma daf nga pə Almasihu aday mə təra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom, bina mə təra dō dīdek aya anga mə dəfak anan apan anà Tawrita ata bay. Dōwan inde Tawrita kə ndakak anan pa 'am a Mbərom nà, ibay.

¹⁷ Manay Yahuda ahay dukwen, mə pəlay sə təra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom nà, ta sa daf nga pə Yesu Almasihu. Anga nan, manay mə tərək kawa dō sə ines ahay, anga mə dəfan apan anà Tawrita ana Yahuda ahay sabay ata awan. A nan sa ja nə Almasihu kə zlak manay i ines inde kutok daw? Matanan bay. ¹⁸ Adəka bay, kak dōwan a kə mbəsakak sə dəfan apan anà Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbərom bay, aday i ma apan asa i dəfan apan anà Tawrita nà, ata kə gak way sa zlan à nga anà Mbərom bay kutok. ¹⁹ Nen aday nà, kawa dō ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga məgala anahan inde upo sabay. A təra matanan ata nà, anga aday nê təra dō tə sifa pa 'am a Mbərom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vad anan Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, nen mə japay tə winen, ma mac maya awan. ²⁰ Tə sifa həna ata aday nà, nen sabay, əna Almasihu a tə alay anahan a i nen inde kutok. Anjahay uno həna pə daliyugo ata dukwen, ni njahay ta sa daf nga pə Wan a Mbərom.

Winen a pəlay nen aday kə varak anan sifa anahan anga nen. ²¹ Sumor a Mbərom su go ata nə ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak dō i mba apan sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga sə pərahan azar ana Tawrita nà, ata a nan sa ja nə Almasihu a mac kəriya awan.

3

Mbərom a tam anan dō ahay nə tə cəved wuraw

¹ Kwanay Galatiya ahay, kə sənən awan itəbay kələdaw? Ma sə təra pikwen matanan ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, manay mə dəkak ikwen anan way ahay fok lele coy. ² Jen uno way inde kərtek aday. Mbərom a varak ikwen Apasay anahan a Cəncan a ata nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay kələdaw? A'ay! Mbərom a varak ikwen Apasay anahan nà, anga kə slənen ləbara mugom a aday kə dəfen apan nga. ³ Kə sənən way itəbay nà, angamaw? Way ana Mbərom sə dazlan à kwanay inde tə məgala ana Apasay Cəncan a ata nà, a nak ikwen sa ndav a wa hənà tə məgala si zek a kwanay a cukutok daw? ⁴ Dəce a kwanay sa ga ataya fok nà, ti təra way kəriya aya daw? Ti təra kula kəriya itəbay. ⁵ Mbərom kə varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay inde. A ga matanan nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay daw? A'ay. A ga matanan anga kə slənen, kə dəfen nga pə ləbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

⁶ Bayiken pə Ibərahima aday. Deftere a Mbərom a ja apan nə maw? A wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō didek awan.*» ⁷ Kak matanan cukutok nà, kə sənən zle coy, wan ana Ibərahima tə didek aya cəna, dō sa daf nga pə Mbərom

ahay kutok. ⁸ Kwakwa ata nà, tə vinde à Deftere a Mbərom inde pə luvon a aday dō su kon azar aya dukwen ti daf nga pə Mbərom aday i təma atan, i təra atan dō didek aya pa 'am anahan a kutok. Mbərom a dakan anan ləbara mugom ata nà, anà Ibərahima, a wa: «Ni daf alay sə mazlaḅ uno pu kon sə daliyugo ahay fok, anga iken.†» ⁹ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan re. Dō sa daf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ataya dukwen, Mbərom i gan atan sumor re cite.

¹⁰ Əna dō sa jəka ti njad sə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nà, Mbərom i tahasl atan. Bina Deftere a Mbərom a ja nà: «Kuwaya, dowan kə dəfak anan apan anà 'am a Deftere sə Tawrita sa ja ata pac pac bay cəna, Mbərom i tahasl anan.‡»

¹¹ Da san zle lele, dowan inde sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga a dəfan apan anà Tawrita nà, ibay! Da san cəna, anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà: «Dowan a kə dəfak nga pə Mbərom cəna, Mbərom i təra anan dō didek a pa 'am anahan. Ata dowan ata i njad sifa didek awan.Š»

¹² Əna, adəfan apan anà Tawrita nà, kawa adaf nga pə Mbərom bay. Tinen cara cara way anahan. Adəka bay, kawa ana tinen sə vinde à Deftere a Mbərom inde ata nà: «Dō sə dəfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nə tə winen awan.*» ¹³ Kawa sa ja nà, Mbərom kə tahaslak mənuko coy, anga də dəfak anan ahay apan anà 'am sə Tawrita ahay fok bay ata awan. Əna Almasihu kə nak, anga aday Mbərom à tahasl anan à yime a mənuko inde. Tə ananahan sa ga matanan ata nà, a bəmbadəy ahay mənuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mə vinde à Deftere a Mbərom inde: «Kak tə lawak anan dowan a i sé inde cəna, winen mə tahasl awan.†»

¹⁴ Yesu Almasihu a ga matanan anga

* **3:6** Ca pə Laataanooji 15.6. † **3:8** Ca pə Laataanooji 12.3. ‡ **3:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 27.26. Š **3:11** Ca pə Habakuk 2.4. * **3:12** Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.5. † **3:13** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 21.23.

aday way a lele aya Mbərom sə zlapay anan i varan anan anà Ibərahima ataya dukwen, do su kon azar aya tã njad anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan dukwen, anga aday dã njad Apasay a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko anga dë dëfak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapay anan anà Ibərahima

¹⁵ Mərak uno ahay, ni dakak ikwen anan way inde tə way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak do ahay cew tə japak, 'am kà zlak atan pi zek, aday tə banak 'am à wulen a tinen inde, dōwan maza sa saa nes anan way a tinen ata nà, inde sabay. Aday dōwan sa saa zəga anan apan dukwen ibay re. ¹⁶ A təra tə Mbərom dukwen matanan. Mbərom a zlapay anan tə way ataya kwakwa anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan dukwen matanan.‡ Deftere kà jak sa jəka, Mbərom a zlapay anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, əna tə vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtektəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nà, Almasihu. ¹⁷ U no sa ja nà maw? Mbərom kə banak 'am tə Ibərahima. Ava səkat fudō tə kwa kuro maakan a (430) a ndav nà, Mbərom a varan Tawrita anà Yahuda ahay pə dəba anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ban a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapay anan anà Ibərahima kwakwa ata bay re. ¹⁸ Mbərom a zlapay anan anà Ibərahima nà, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anà do ahay anga sə dëfan apan anà Tawrita nà, i təra way mə zlapay a sabay. Wita nà, magwagway. Əna, Mbərom a gan sumor anà Ibərahima nà, ta sə zlapay tə way.

Mbərom a varay Tawrita ike nà, angamaw?

¹⁹ Kak matanan cukutok nà, Mbərom a varay ahay Tawrita angama asa anaw? Anga aday dã san way lelibay aya inde mənuko

apan dī ga pa 'am anahan. A varak uko anan ahay dukwen sə coy a itəbay, əna hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə zlapay anan anà Ibərahima ata awan. Pə dəba anahan a wa, wan ata a dəzley ahay cəna, məgala ana Tawrita kə ndəvak. Sa nay anan Tawrita nà, maslay a Mbərom ahay. Tə varan anan à alay inde anà Musa aday à dakan anan 'am a Mbərom anà do azar aya awan. ²⁰ A alay ata nà, Mbərom a jan 'am anà do ahay bay, a daf do à wulen a tinen inde. Əna, à alay a Mbərom sə zlapay anan anà Ibərahima ata nà, dōwan inde à wulen a tinen ibay. Mbərom a jan anan 'am ata nə tə alay anahan awan.

²¹ A nan sa ja kutok nà, atə Tawrita tə way a Mbərom sə zlapay anan ata tə zlangar bay daw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita a Mbərom a sa var ata kə mbak apan sə varan sifa anà do zənzen a nà, i mba apan sə təra anan do didek a pa 'am a Mbərom re. Əna həna ata nà, matanan bay fok. ²² Adəka bay, Deftere a Mbərom a ja nà, do sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə ines. A təra matanan anga aday Mbərom à varan anan way anahan a sə zlapay anan ata anà do saa daf nga pə Yesu Almasihu ahay. I varan atan anan nà, anga adaf nga pə Yesu Almasihu a cərkəke.

²³ Kwakwa ata nà, cəved sa daf nga pə Yesu inde fan bay, Tawrita kə tərak pumo nə kawa mətumar, a ba pumo hus pə ana Mbərom sə dakan umo anan cəved sa daf nga pə Almasihu kutok. ²⁴ Natiya awan, Tawrita kə tərak umo do sə dakan umo anan cəved lele awan, hus pə ana Almasihu sə dəzley ahay kutok. A təra matanan anga aday Almasihu kə sak a nay ata nà, Mbərom i təra manay do didek aya pa 'am anahan, anga mə dëfak apan nga. ²⁵ Həna nà, alay a sa daf nga pə Almasihu ata kutok. Mer su way ana mətumar a manay ata kə ndəvak coy. ²⁶ Matanan, kwanay a fok kə

‡ 3:16 Ca pə Laataanooji 12.7.

tøren wan a Mbərom ahay, anga kə dəfen nga pə Yesu Almasihu, ²⁷ bina à alay a kwanay sa ga bap̄tisma ata nà, kə jipen nə tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə tøren kawa winen awan. ²⁸ Kwa â ga nə iken Yahuda ahay, kwa â ga nə iken dō su kon azar aya awan, kwa â ga nə iken bile, kwa â ga nə iken nə bile a itəbay, kwa â ga nə iken mungol awan, kwa â ga nə iken uwar awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə tøren zek kərtek, anga kə jipen nə tə Yesu Almasihu. ²⁹ Natiya kutok, kak kwanay dō ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki njiden anan way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata re.

4

¹ Nə dəkak ikwen anan way inde aday: Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, aday winen wan a hwiya ata cəna, winen kawa bile mba, kwa â ga nə saa pa way ahay fok nə winen dəp nà, na. ² A alay a kə hərak fan bay ata nà, sa gan nga nə dō ahay, winen tə way anahan aya təke, hus pə ana bəbay anahan a sa daf anan alay ata awan. ³ Mənuke dukwen matanan re. A alay ata, mənuke kawa gwaslay ahay, aday də tərak ahay bile sə way lelibay aya sa ga bahay pə daliyugo ataya re. ⁴ Əna alay ana Mbərom awan a sla kutok, a slənay anan ahay wan anahan â nay ahay pə daliyugo, dō uwar a sə wahay anan. Kə dəfak anan ahay apan anà Tawrita ana Yahuda ahay, ⁵ anga aday â tam anan dō aday tinen bile sə Tawrita ataya awan, aday mənuke dukwen də təra wan a Mbərom ahay kutok. ⁶ Way a sə dəkay anan kwanay wan a Mbərom ahay ata nà, həna: Mbərom a slənay Apasay ana Wan anahan à mivél a mənuke inde fok, aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*» kawa sa ja nà: «*Bəbay!*» ⁷ Natiya awan, iken bile sə awan sabay, əna wan a Mbərom kutok. Anga nan, ki njad anan way a Bəbay anak Mbərom sə lavan anan

zek anà gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anà Pol

⁸ A alay a kwanay kə sənən Mbərom fan bay ata nà, kwanay nə bile sə pəra ahay cara cara, aday pəra ataya dukwen tinen mbərom didek aya bay re. ⁹ Əna həna kə sənən Mbərom zle kutok. U no sa ja adəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə təra bile sə way a mənəna məgala ataya asa dāw? ¹⁰ Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. ¹¹ Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kə tərak awan kəriya awan.

¹² Mərak uno ahay, kem ikwen ite, tøren kawa nen awan, anga nen a dukwen, nə tərak kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. ¹³ Kə sənən apan zle asanaw, nə dəkak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen dəvac awan. ¹⁴ Dəvac uno ata kə bənək ikwen mbiyed bayak awan, əna kə kədiyen nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen adəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa ana kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. ¹⁵ A alay ata dukwen, kwanay tə ataslay mivél a lele. Ataslay mivél a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kə mben apan tiya nà, kə ndihen anan ide a kwanay ahay aday sə vuro anan i nen. ¹⁶ Həna, nə tərak dō manide a kwanay, anga nen sa jak ikwen didek ata dāw?

¹⁷ Dō sə gədak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kə jipen tə tinen, əna mənəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tə gəzla mənuke pi zek wa, aday kə jipen tə tinen aya kutok. ¹⁸ Agan may sə japay tu dō a azar aya nə lele, kak nga sa

'am a tinen ata lele nà, na. Kwa á ga nà nen tã kwanay, kwa á ga nà nen tã kwanay bay dáp nà, way ata nà lele, u no nà japuko hwiya. ¹⁹ Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kà dèlak anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kà tãren njavar a Yesu Almasihu ahay tã dídek aya ata awan. ²⁰ U no sã njahay tã kwanay nã bayak awan, anga aday nã san cãved sa jak ikwen anan dídek sã way a tãde ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak hãna ata sabay.

Lãbara ana atã Saratu tã Hajara

²¹ Kwanay dõ sa jãka ki gen anan may sã pãrahan anan azar anã Tawrita ataya nã, kã slãnen way ana Tawrita sa ja ata itãbay kãlãdãw? ²² A ja nã, Ibãrahima nã, wan anahan ahay nã cew. Wan anahan a kãrtek a nã, sã wahay nã ãile ana Ibãrahima sã ngaman Hajara ata awan*, ãna wan hinen ata kutok nã, sã wahay nã uwar sã pãzugoy anahan sã ngaman Saratu ata wanahan.† ²³ Ñile ata nã, winen a wahay wan anahan nã kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, ãna uwar sã pãzugoy ata nã, a wahay nã matanan itãbay, anga ãa Mbãrom kã zlapak anan anan kurre tã wan ata awan.‡ ²⁴ Way ata a ãakak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nã ta 'am a Mbãrom sa ãan ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday ãile ata nã, a ga minje ta 'am a Mbãrom sa ãan tã Musa à ããzlom sã Sina. Gwaslay anahan ahay nã fok mã wahay aya nã ãile ããkãk. ²⁵ Natiya, Hajara cãna, a ga minje ta 'am mã ãanay a à ããzlom sã Sina wa ata awan, pã daliyugo sã Arab ahay. Winen a ga minje tã wulen su doh sã Urãsalima sã biten re, anga dõ sã njahay uda ataya nã fok ãile sã Tawrita aya awan. ²⁶ Ñna wulen su doh a Mbãrom tã dídek a nã, Urãsalima hinen, winen à bagãbaga mburom ata awan. Winen nã may a mãnuko, aday dõ saa njahay uda ataya nã tinen ãile aya itãbay. ²⁷ Kawa

winen mã vinde awan à Deftere a Mbãrom ata, ta wa:

«Iken uwar a ããrlay a anan,
kula kã wahak ããwan itãbay ata awan,
aday kã ããmak way kawa uwar sã wahay ahay itãbay.

Taslay mivel,

anga uwar a ma razl ata nã,
i njãd gwaslay ahay zal uwar a winen ta mbaz anahan mba ata awan.Š»

²⁸ Mãrak uno ahay, kwanay nã kawa Isiyaku, bina kã tãren wan a Mbãrom ahay anga Mbãrom kã zlapak anan. ²⁹ A alay ana Ibãrahima ata ãukwen, Isãmayel, wan ana Hajara sã wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bãnãan mbiyed anã Isiyaku, wan a mã wahay a tã mãgala sã Apasay Cãncan ata awan. Hãna ata ãukwen, matanan tã mãnuko hwiya re. ³⁰ Ñna mã vinde awan à Deftere a Mbãrom inde nã natiya: «Razl anan uwar a ãile ata ta wan anahan a tãke. Anga wan sã ãile i pa 'am su doh ana bãbay itãbay. Sa saa pa tãte cãna, wan ana uwar sã pãzugoy.*» ³¹ Natiya kutok, mãrak uno ahay, mãnuko nã wan sã uwar a ãile ata itãbay, ãna wan ana uwar aday winen ãile itãbay ata kutok.

5

Kã tãren ãile ahay bay

¹ Almasihu kã tãmak nuko à ãile ana Tawrita sã Yahuda ahay wa, anga aday ãã tãra ãile ahay sabay. Gen mãgala lele, kã viren anan cãved anã ããwan sa ma kwanay à ãile sã awan inde sabay.

² Nen Pol na jak ikwen ayak aday nã, kak a nak ikwen dõ ahay tã gããak ikwen mãdãndalas cãna, ata way ana Almasihu sa ga anga kwanay ata kã tãrak way kãriya awan. ³ Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kã gããak mãdãndalas cãna, á gan bãlaray anã zek anahan sã ããfan apan anã 'am ana Tawrita ahay nã

* 4:22 Ca pã Laataanooji 16.15. † 4:22 Ca pã Laataanooji 21.2. ‡ 4:23 Ca pã Laataanooji 17.16.

Š 4:27 Ca pã Esaaya 54.1. * 4:30 Ca pã Laataanooji 21.10.

fok lele. ⁴ Kwanay do sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə do didek aya anga kə dəfen anan apan anə Tawrita sə Yahuda ahay ata nə, kwanay tə Almasihu dukwen kə gəzlen. Ki njiden sumor a Mbərom sa gak uko sabay. ⁵ Manay ite, mə dəfan ide nə, anə luvon a Mbərom a saa təra manay do didek aya tə didek ata kutok. Mbərom i ga matanan nə, anga mə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nə, way a mi ba tə məgala sə Apasay a Mbərom ata awan. ⁶ Kak dowan a nə kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa â ga nə winen ma gad mədəndalas awan, kwa â ga nə winen ma gad mədəndalas a bay, kə tərak way kərtek awan. Way məduwen a cəna, dəfuko nga pə Yesu awan. Adaf nga a mənuko ata i varak uko məgala sə pəlay do a azar aya re.

⁷ A alay ata nə, ki gen ahay məgala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərahan azar anə didek ata nə wayaw? ⁸ Dowan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nə, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay asanaw? ⁹ Do ahay ta taa ja nə: «Wudəh mənjoek cəna, a zlambar anan nuko nə fok.» ¹⁰ A ga upo dukwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok də japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, dowan a sa njak kwanay ata nə, kwa â ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

¹¹ Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anə do ahay nə, gəduko mədəndalas aday Mbərom i sa təma mənuko bay. Kak abay matanan nə, do ahay ti bəno mbiyed sabay, aday amac a Yesu sa mac pə dədom ata i cəban atan sabay. ¹² Do sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nə, u no nə suwan tə dədəsl anan zek a tinen məzawal awan!

¹³ Mərak uno ahay, Mbərom a ngamak ikwen aday kə tərən bile sə Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nə, həna ki mben apan sa ga way sə ubor si zek a kwanay ahay cukutok

bay re. Əna pəlen zek ahay lele adəka, aday gen anan mer su way i zek ahay re. ¹⁴ Nga sa 'am a sə japay anan Tawrita fok cəna, həna: «Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» ¹⁵ Əna, kak kwanay apan ki rəcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sə kiβe ahay asa nə, gen anan ngatay i zek a kwanay bina, ki saa sədəken zek ahay kutok.

Apasay Cəncan a, tə mivəl su do zənzen awan

¹⁶ Na ja nə, Apasay Cəncan a â lagay kwanay tə cəved awan. Ki gen matanan cəna, ki pərihen anan azar anə cəved sə ubor si zek a kwanay ahay sabay. ¹⁷ Way ana ubor si zek su do sa gan may cəna, tə japay tə way mbala ana Apasay Cəncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata ite dukwen, tə zlangar tə way mbala ana ubor si zek su do sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nə tə ngəle nga i zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay. ¹⁸ Kak sə lagay kwanay nə, Apasay Cəncan a cəna, məgala ana Tawrita inde pikwen sabay.

¹⁹ Way ana ubor si zek sa gan may do ahay tā ga nə a san zek zle: vuwar, aján uho, aga mədigwed tə cəved ahay cara cara, ²⁰ ahəran nga anə pəra ahay, madan, anan ide i zek ahay, atəre, sərak, aga mivəl, abayakan way à nga anahan dəkdək, agəzla zek, 'am sə wan bahay, ²¹ ubor, avaway nga, agəsle lelibay aya awan, aday aga way mənjadak aya matanan bayak awan. Na jak ikwen panan wa à alay ata awan, həna ni mənahan ayak maza re: Do sa ga way matanan ataya nə, ti zla à bahay a Mbərom inde kulibay.

²² Əna way ana Apasay Cəncan a sa gan may â njahay à mivəl su do inde ataya nə, asan zek, ataslay mivəl, zay, munapanaw, lele, sumor, didek, ²³ anjahay səkəffe, aday agan nga anə

* 5:14 Ca pə Farillaaji Lewinjo'len 19.18.

zek. Tawrita nà, kà gafak anan 'am anà dō sa ga way matanan ataya itəbay jiga awan. ²⁴ Do ana Almasihu Yesu ahay nà, tə gucek anan way sə ubor si zek lelibay ataya à nga wa, kawa tə darak atan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ²⁵ Sə varak uko sifa nà, Apasay Cəncan awan. Kak matanan cukutok nà, lele saa lagay mənuko pə cəved dukwen, winen a re. ²⁶ Dê həran nga anà zek bay, dâ ga way sə cəban anà dō a azar a bay, dâ ga sarak pə dō azar aya bay re.

6

Muko anan zek i zek ahay

¹ Mərak uno ahay, kə cinen anan anà dōwan a winen apan i ga ines cəna, kwanay aday Apasay a Mbərom a lavak ikwen nga ataya nà, men anan pə cəved lele awan asa, əna tə mivél səkəffe awan. Əna gen anan nga anà zek a kwanay aya awan. Bay nà, ki sa slihen uda re. ² Men anan zek i zek ahay à dəcə a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen matanan cəna, ata kə dəfen anan apan anà 'am a Almasihu a kutok.

³ Kak dōwan a kə bayakak nə winen dō məduwen a aday winen dō kəriya cəna, kə sapatak anan nga anahan. ⁴ Kuwaya â ca pə azla anahan awan aday. Kak winen lele nà, ata i taslay anan mivél ti mer su way anahan a sa ga tə alay anahan awan, bina, anga a lavay anan mer su way anahan ta su dō hinen ata bay. ⁵ Kuwaya â tihen nga nà, anà mer su way anahan a sa ga pa 'am a Mbərom, aday a fədan gugo ata awan. ⁶ Dōwan a winen apan i tətakan anan way anà dō a Yesu ahay cəna, dō a Yesu ataya tē gəzla anan way a tinen ahay fok tə dōwan ata awan.

⁷ Kê sapiten nga a kwanay ahay bay, dōwan sa mba apan sə gəsle anan tə Mbərom nà, ibay. Kuwaya i halan nga nà, anà way anahan a sa casl ata awan. ⁸ Kak a ga nə way sa zlan à nga i zek ahay dəkdek, i mac nə tə way ataya awan. Əna kak a ga nə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom nà,

i mac itəbay, əna Apasay a Mbərom i varan sifa sa ndav bay ata awan. ⁹ Kak matanan cukutok nà, pərahuko anan azar sa ga way lele aya awan, dâ ya nga bay. Anga kak dâ yak nga sa ga way a lele ataya bay cəna, à alay inde nà, dī saa njad anan way lele aya awan. ¹⁰ Anga nan, həna nà, alay a inde anga aday dâ gan way lele aya anà dō ahay fok, mə zakan a anà mərak a mənuko dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay ataya awan.

'Am mədakwidok aya awan

¹¹ Ənga, cen pə way uno a sə vindek ikwen ayak a anaya aday, nə vindek ayak nə bərzlozlo tə alay uno awan.

¹² Sa gak ikwen bəlaray sa gad mədəndalas nà, dō sa gan may tã zlan à nga anà dō ahay fok ataya awan. Ta ga matanan nà, anga aday tã njad dəcə anga sə dəkay anan amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata bay cəna coy. ¹³ Kwa tinen aya dukwen, tə dəfan apan anà Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan atan nə kwanay kê gəden mədəndalas anga aday tē həran nga i zek anga kə bənen atan à 'am wa. ¹⁴ Nen ite nà, ni həran nga anà zek nà, si anga amac ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata awan. Pi nen nà, way sə daliyugo a anan ataya fok tə tərak kawa way kəriya aya awan anga amac anahan. Nen a dukwen, nə tərak kawa dō ma mac a pa 'am sə way sə daliyugo ahay re. ¹⁵ Kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas awan, kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas a itəbay, a ga awan ibay. Way sa mak uko zek cəna, təruko dō wiya aya awan. ¹⁶ Dō sə pərahan azar anà way uno sa ja ataya, aday dō a Yesu ahay à wulen ana Isəra'ila ataya dukwen, Mbərom â varan atan zay anahan, aday tã gan i zek wa.

¹⁷ A ban pə həna anan wa cəna, dōwan â sa bəno mbiyed tə awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tə dəkay anan nə nen dō a Yesu coy. ¹⁸ Mərak uno ahay, Bahay a

mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen
sumor anahan ite. Amen.

**Derewel a Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Efesus ahay
Adakay way pɛ deftere
a anan**

A alay ata nà, Efesus winen wulen su doh mɛduwen awan. Pol a dakan atan anan ayak anjahay su dɔ a Yesu ahay kɛ tɛrak à sɛkɛffe inde pɛ kɛrtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga dɔ ahay ata awan. Kwa à ga nɛ tinen Yahuda ahay, kwa à ga nɛ tinen Yahuda ahay itɛbay, tɛ tɛrak kɛrtek anga slɛmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a dakan atan anan ayak way sɛ gɛzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tɛ anjahay wiya hɛna Apasay Cɛncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a dakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay

Adazlan sa 'am ahay (1.1-23)

Almasihu winen apan i japay anan dɔ anahan ahay (2.1 - 3.21)

Anjahay su dɔ sɛ jiyjay ahay (4.1 - 6.24)

Aja 'am

¹ Sɛ vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dɔ maslan a Yesu Almasihu, Mbɛrom sɛ walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nɛ vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à Efesus ata awan, kwanay dɔ sa daf nga pɛ Yesu Almasihu ahay aday mɛ japay a tɛ winen awan, ata re. ² Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tɛ gak ikwen sumor aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbɛrom sa gak uko tɛ alay ana Yesu Almasihu

³ Hɛruko anan nga à Mbɛrom Bɛbay ana Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu. Anga ɛa Mbɛrom a kɛ dɛfak puko alay sɛ bahay anahan tɛ way ahay

cara cara, anga mɛnuko mɛ japay aya tɛ Yesu Almasihu. ⁴ Mbɛrom a walay nuko dɔ anahan ahay nà, kurre daliyugo a dukwen mɛ ndakay a fan bay. A walay mɛnuko nà, anga aday dɛ tɛra dɔ anahan ma ga nga aya awan, aday dɛ tɛra dɔ mɛnjɛna ines ahay pa 'am anahan a kutok. Mbɛrom nà, kɛ pɛlak nuko wanahan, ⁵ kwa hɛna kabay, kɛ gak anan may sɛ tɛra mɛnuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nɛ matanan.

⁶ Mbɛrom a a ga matanan ata nà, anga aday dɛ hɛran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko nɛ kɛriya awan, anga mɛnuko mɛ japay aya tɛ wan anahan lɛliwe ata awan. ⁷ Winen kɛ bɛmbadɛk ahay mɛnuko à alay a Fakalaw wa, tɛ mez anahan, aday kɛ pɛsek uko anan ines ahay. Natiya, mɛnuko mɛ japay aya tɛ winen. Mbɛrom a kak uko anan ahay sumor anahan lele mɛduwen ata nà, matanan. ⁸ Winen kɛ gak uko sumor bayak a ta sɛ tɛra mɛnuko dɔ kɛlire* aya aday dɔ ma san way aya kutok. ⁹ Natiya, a dɛkak uko anan way anahan a abay mi dɛr a kwakwa ata awan. Way a mi dɛr a, way a Mbɛrom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tɛ Yesu Almasihu. ¹⁰ Way ata nà, alay a kɛ slak cɛna i halan nga anà way ahay fok ù vo su dɔ kɛrtek, way sɛ bagɛbaga mburom ahay, tɛ way sɛ daliyugo aya tɛke fok. Aday Yesu Almasihu a kɛrtek i tɛra bahay a pa nga sɛ way ataya fok.

¹¹ Mɛnuko nà, dɛ njadɛk magwagway sɛ sifa mbala ana Mbɛrom a sɛ lavay a zek kurre ata, anga mɛnuko mɛ japay a tɛ Yesu Almasihu. A walay mɛnuko nà, kurre, anga kɛ zlak anan à nga, anà winen awan. Mbɛrom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nɛ, kawa sa zlan à nga, ¹² aday dɔ ahay tɛ hɛran nga anà mazlaɔ anahan anga mɛnuko.

* **1:8** Kɛlire a anan nà, madan bay, ɛna asan way ana Apasay a Mbɛrom.

Manay nà, dō sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. ¹³ Kwanay ite dukwen, kə jipen tə Yesu à alay a kə slənen ləbara sa 'am dīdek awan, ləbara mugom a mbala anà Mbərom sa tam anan dō ahay ata awan. Anga kwanay kə dāfen nga pə Almasihu tə mivəl kərtek a nà, Mbərom dukwen a varak ikwen Apasay anahan Cəncan a kawa anahan a sə zlapay anan ata awan. Matanan, a dākay anan nə kwanay dō anahan ahay. ¹⁴ Apasay anahan a sə varak uko kurre ata nà, a dākak uko anan dī i njad anan way a Mbərom a sə layak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga dō sə Efesus ahay

¹⁵ Anga nan kutok, nə ngəran anà Mbərom bayak a, anga kwanay. Bina nə slənek, kwanay apan ki dāfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko hwiya, aday nə sləne dukwen, asan zek a kwanay inde bayak a anga dō a Yesu ahay re. ¹⁶ Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay cəna, nə mbədək anan à nga wa sə ngəran anga kwanay bay re. ¹⁷ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu, winen dō sə mazlaḅ, anga aday à varak ikwen kəlire, à kak ikwen zek, aday kə sənən anan acəkan. ¹⁸ Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday à cədək ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sə ngamak ikwen apan ata awan. Aday kə sənən, magwagway a kwanay a saa njad ata nà, way lele a sə zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiden anan pə kərtek a tu dō a Yesu azar aya fok.

¹⁹ Na ga amboh asa re nà, anga aday kə sənən anan məgala anahan. Tə məgala ata nà, i mak uko zek anà mənuko, dō sa daf apan nga ahay. Mbərom a kay anan ahay məgala anahan ata uho nà, ²⁰ ta sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa, aday ta sə varan man sə njahay sə mazlaḅ pə cakay anahan à mburom ata awan. ²¹ A man ata kutok, Yesu a

lavan nga anà maslay a Mbərom ahay fok, tə bahay a tinen aya təke fok, tata məgala sə way ahay fok, tə mazlaḅ a tinen aya təke fok re. Sləmay anahan a ndar à man ata nà, zal sləmay ahay fok, kwa həna, kwa pə uho sa nay ata dukwen, sləmay saa zalay anahan nà, ibay re. ²² Mbərom kə varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mbərom a daf anan bahay a pa nga sə way ahay fok, aday bahay a pa nga su dō anahan ahay re. ²³ Dō anahan ataya nà, tə tərak zek ana Almasihu awan, aday sə njahay i zek anahan ata inde nà, winen, kawa anahan sə njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

2

Sumor a Mbərom sə varan sifa anà dō ahay

¹ A alay ata nà, kwanay kawa dō ma mac aya pa 'am a Mbərom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan, kwanay dō mi nes aya re. ² Kə pərihen anan ahay azar nà, anà cəved su dō sə daliyugo ahay. Kə dāfen anan ahay apan anà bahay sə apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sə apasay ahay à wulen ana atə bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. Sa ga mer su way həna à wulen ana dō sə dāfan apan anà Mbərom bay ataya dukwen, apasay a lelibay ata re. ³ A alay ata nà, mənuko a fok dukwen dā gak ahay way lelibay aya kawa dō ataya re, də pərahak anan ahay azar anà ubor si zek a nuko ahay. Da gay ahay nə way sa zlan à nga anà abayak nga a mənuko ahay dəkdek. Anga mer su way a mənuko ma gay a lelibay ataya nà, abay Mbərom i ga puko mivəl kawa anahan sa ga pu dō a azar ataya fok re.

⁴ Əna cəkəbay matanan bay, adəka nà, mənuko dā gak anan i zek wa anà Mbərom, kə pəlak nuko cəvedabay. ⁵ Kwa abay mənuko kawa dō ma mac aya anga ines a mənuko ahay dəp nà, kə varak uko sifa wiya awan. A

sifa ata inde nà, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A tam kwanay nə ta 'am kəriya awan, anga sumor anahan. ⁶ Mbərom a kə slabakak nuko à amac wa pə kərtek a tə Yesu Almasihu awan, anga mənuko mə japay a tə winen. A varak uko man sə njahay à mburom pə cakay anahan pə kərtek a tə Yesu Almasihu. ⁷ Mbərom a gak uko sumor ata tə alay ana Yesu Almasihu nà, sə dakay anan pa sə viyviya a nə, sumor anahan a zalay way ahay fok. ⁸ Mbərom a tam kwanay nà, ta 'am kəriya awan, anga kə dəfen nga pə winen, bina anga lele sə awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata ⁹ pi mer su way a kwanay lele aya bay nà, angamaw? A ga nà, anga aday dōwan â sa njad sə zlapay anan bay fok. ¹⁰ Mbərom a ga matana aday nà, anga mənuko aya dukwen, mer su way anahan aya awan. A təra mənuko dō wiya aya nə tə alay a Yesu Almasihu, anga aday dā njad sa ga mer su way lele aya kutok. Mer su way a lele ataya nà, Mbərom a a lavay anan zek nà, kurre, anga aday dā njad sa ga atan.

Də tərak zek kərtek a tə Yesu Almasihu

¹¹ Əna bayiken pə anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nà, Yahuda ahay bay, kwanay dō su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nà, kwanay ma gad mədəndalas aya itəbay. Anga ta jan anà nga a tinen nà, tinen dō ma gad mədəndalas aya awan. Cəkəbay aday agad mədəndalas a tinen ata nə sə sluwed si zek dəkdek. ¹² Matanan, na jəka bayiken pə anjahay a kwanay a à alay ata aday nà, anga à alay ata nə kwanay dō dərən dərən aya pi zek wa tə Almasihu. Kwanay mədurlon aya à wulen sə Isəra'ila ahay inde. Mbərom a 6an 'am ta sə zlapan anan tə way anà Isəra'ila ataya nà, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kə dəfen anan ahay idə nà, ibay. Bina kwanay mə njahay aya pə daliyugo, aday kə sənən Mbərom bay re. ¹³ A alay ata nà, kwanay abay dərən pi zek wa tə

Mbərom, əna həna kutok nə kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, anga kə mbədak anan mez anahan. Həna kwanay bəse tə Mbərom kutok.

¹⁴ Həna nà, Almasihu kə varak uko zay anà mənuko a fok, anga tə amac anahan nà, kə mbəzlak a wa jal sə sədøk a sə gəzla Yahuda ahay pi zek wa tə zahav a azar aya ata awan. Winen nà, zay a həna à mamasl a nuko inde ata kutok. ¹⁵ Aday a mbazl anan wa məgala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tə zahav azar aya, a təra atan kərtek kutok. Tə tərak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tə Yesu Almasihu, a zlah anan məlmal a tinen, tə njadək zay à wulen a tinen. ¹⁶ Anahan sa mac pə dədom mə zləngad ata nà, kə zəbak anan ana idə à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tə təra zahav kərtek, aday a zlah anan məlmal ana zahav ataya tatə Mbərom a kutok. ¹⁷ A nay ahay pə daliyugo nà, sə dakay anan nə zay inde anga manay Yahuda ahay, dō a bəse tə Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay dō su kon aya azar a, kwanay abay dərən tə Mbərom ataya re. ¹⁸ Anga winen kutok, na wa mənuko a fok dī mba apan sə hədek pə cakay a Mbərom Bəbay a mənuko tə gədan sə Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

¹⁹ Anga nan kutok, kwanay kə tərən mbəlok ahay kabay mədurlon ahay sabay. Kwanay à gulom su doh a Mbərom inde kawa dō a Yesu azar aya re. Kwanay wan sə agay ahay kutok. ²⁰ Anga nan re, kə tərən kon aya həna mi dezl aya à dədon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nà, saray anahan ma pak a dukwen tu dō maslan a Yesu ahay aday tu dō maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə təra kon sə mide awan. ²¹ Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i jubay, i təra doh sə mazla6 a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan. ²² Kwanay nà, mə japay aya tə

winen. Anga nan, kwanay nà, kon a mæ baslay aya i zled su doh ata inde, aday Apasay a Mbærom i njahay ù doh ata inde kutok.

3

Mer su way a Pol sa ga anga do su kon azar aya awan

¹ Anga nan kutok, nen Pol do si mer su way ana Yesu Almasihu, nen à dangay hëna nà, anga kwanay do su kon azar aya awan. ² Ba kə slänen anan coy asanaw, Mbærom kə varak uno mer su way sə dəkək ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. ³ Mbærom kə təbək uno anan ide pə way anahan abay mi dər a ata awan. Hëna, na jak ikwen ayak panan mənjøek. ⁴ Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nà, ki i sänen ide uno kə təbək sa san way a Mbærom a mi dər a pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Kwakwa ata nà, Mbærom kə kak atan anan ahay uho anà do ahay bay. Əna hëna kutok, tə alay ana Apasay Cəncan awan, kə kak anan ahay uho lele anà do maslan anahan cəncan aya awan, aday anà do maja'am anahan ahay re. ⁶ Way a abay mi dər ata nà, hëna kutok: Way a Mbærom a sə zlapan anan abay ana Yahuda ahay dəkdek ata nà, kwanay do su kon azar aya dukwen ki njiden anan ite re. Kwanay tə Yahuda ahay kə tərən nə zahav kərtek. Aday way a Mbærom sə zlapay anan i varan anà do a Yesu Almasihu ahay ata nà, i varak ikwen anan re. Way ataya fok, kə njiden atan nà, anga kə dəfen nga pə ləbara mugom awan.

⁷ Mbærom kə gak uno sumor, ta sə vuro mer su way anahan sə dəkən atan anan ləbara mugom ata anà do ahay tə mægala anahan. ⁸ Nen nà, do ma va alay i zek a à wulen su do a Yesu ahay inde fok. Tə winen ata təkə dukwen Mbærom kə gak uno sumor sə vuro mer su way sə dəkən anan anà do sə pəra ahay, zlile sə way a lele aya à Yesu Almasihu inde ata awan. Zlile sə way ata nà, məduwen awan, dōwan i mba apan sa ndav

anan wa sa san anan bay. ⁹ Mbærom kə gak uno sumor asa, sa kay anan ahay à jiyjay anahan inde nà, way a mi dər ata i ga zek nə kəkəmw. Mbærom do sə ndakay way ahay fok ata, a dər anan way ata kurre. ¹⁰ Əna hëna nà, Mbærom kə kak anan ahay way a mi dər ata tə alay ana do a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbærom ahay tə bahay a tinen ahay à bagəbaga mburom inde ata, tã san kəlire a Mbærom inde pə way ahay fok. ¹¹ Mbærom a ga anan. Aday a ga anan way ata tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. ¹² Natiya awan, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu, aday dā daf nga pə winen re. Anga nan, dī mba apan sə hədek pə cakay a Mbærom mənjenja ajəjar kutok. ¹³ Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac ā saa slahay pikwen wa anga dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dəcə uno ataya tã gəbək ikwen ahay adəka nà, ataslay mivəl, anga dəcə ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

¹⁴ Anga nan kutok, hëna nen apan ni gan amboh anà Mbærom Bəbay a mənuko anga kwanay tə mivəl kərtek awan. ¹⁵ Zahav su do anahan ahay fok, kwa à bagəbaga mburom, kwa pə daliyugo, Mbærom winen bəbay a tinen fok. ¹⁶ Nen apan ni gan amboh nà, anga aday Apasay anahan ā varak ikwen mægala à mivəl a kwanay inde sə pərahan azar anà cəved anahan. Anga winen bahay sə mazlaḅ, mægala inde apan. ¹⁷ Na gan amboh dukwen, aday Yesu Almasihu ā njahay à mivəl a kwanay inde sə coy anga kə dəfen apan nga. Na gan amboh asa nà, anga aday kə sänen zek ahay à asan zek a Mbærom inde. Ki gen matanan nà, ki tərən do mægala aya awan, kawa dədazl sə way ma ha sləlay a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. ¹⁸ Matanan, kwanay tu do a Yesu ahay fok ki njiden mægala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa

kəkəma fok, asan zek anahan nà, inde tə mənuko hwiya. ¹⁹ Na gan amboh asa re, anga aday kə sənən asan zek ana Almasihu, way a sə zalak uko mægala sa san anan cərah ata awan. Ata nà, Mbərom i rah kwanay tə way a ma rah aya à winen inde ata awan.

²⁰ Mbərom a, dō sa mba pə way ahay fok ata, i ga way zal mbala anà mənuko sa mba apan sə bayak, kabay sə cəce panan ataya awan. I ga nə tə mægala anahan a sa ga mer su way a à mivél a nukò inde ata re. ²¹ Həruko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga məduwen ataya à wulen su dō anahan ahay inde tə alay ana Almasihu Yesu ata awan. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. Amen!

4

Təruko zek kərtek

¹ Natiya awan, həna nen à dan-gay nà, anga nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak həna nà, azla a kwanay à ga nə kawa tədə ana dō a Mbərom mə ngamay aya ata acəkan. ² Kawa sa ja nà, nihen a nga a kwanay à məndak səver. Təren dō səkəffe aya awan, dō sə muna-panaw ahay, aday səmen anan anà way ahay à wulen a kwanay inde tə asan zek awan. ³ Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərom sə varak uko ata à nes bay. Zay à tərak ikwen libər sə japay kwanay awan. ⁴ Dō a Yesu ahay nà, tə tərak zek ana Almasihu a kərtek, aday zek ata dukwen kərtektəkke coy. Apasay Cəncan a dukwen, winen kərtektəkke. Way a Mbərom a sə ngamak ikwen apan ata dukwen aday kə dəfen anan idə ata nà, winen kərtektəkke re. ⁵ Bahay a mənuko a dukwen kərtektəkke, adaf nga a mənuko pə Mbərom dukwen kərtek a re. Aday baptisma a mənuko sa ga ata dukwen, kərtek a re. ⁶ Də həran nga dukwen anà Mbərom a kərtek a ata awan, winen Bəbay sə dō ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə dō ahay fok. Winen apan i ga mer su way tə dō

ahay fok, aday winen mə njahay a à dō ahay inde fok re.

⁷ Mənuko fok də njadak mægala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anà Almasihu, dōwan a sə varak uko anan ata awan. ⁸ Anga nan, 6a mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde kwakwa nà, natiya:

«À alay anahan sa ján way anahan à mburom ata nà,
a mbasay pu dō manidə anahan ahay,
a ra anan dō ma ban ataya à alay, aday a varan mægala anà dō ahay kutok.*»

⁹ Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nə maw? Kawa sa ja nà, 6a kə dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à məkə. ¹⁰ Aday dōwan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nà, winen dōwan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday à rah anan wa way ahay fok kutok.

¹¹ Aday sə gəzlan mægala si mer su way anà dō ahay fok dukwen, winen awan. A varan anà dō azar aya awan, mægala sə təra dō maslan ahay, anà dō hinen ahay, mægala sə təra dō maja'am a Mbərom ahay, anà dō hinen ahay, mægala sə dakan anan ləbara mugom a anà dō ahay, aday anà dō azar aya ite, mægala sə njahan pa 'am wa anà dō ahay ta sə tətakan atan anan way anà dō ahay re. ¹² A gəzla mægala ata matanan ata nà, anga aday dō ataya tã man zek anà dō a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərom. Ata dō a Yesu ahay, kawa sa ja nà, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, ¹³ hus mənuko a fok dī təra dō mə japay aya pə kərtek a à cəved sa daf nga pə Yesu Wan a Mbərom, aday sa san winen a kutok re. Ata dī təra dō a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənuko jiga i təra kərtek a tə ana Almasihu a kutok.

¹⁴ A alay ata nà, dī təra kawa gwaslay ahay sabay. Aday atətak way mungwalay aya i mba apan sa 6al mənuko kawa kwalalan, aday mad sa

* 4:8 Ca pə Jabuura 68.19.

ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Do sə wurwer ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. ¹⁵ Əna sənuko zek ahay, juko anan didek sa 'am a Mbərom anə zek ahay adəka. Matanan, mənuko apan dī təra do mə jəra aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. ¹⁶ Mənuko nə, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nə, winen awan. Di ga a minje ti zek su do nə, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nə pə kərtek awan. Ata zek dukwen i har lele. Matanan re, do ana Almasihu ahay tə pəlak zek ahay nə, ti har pə cəved a Mbərom fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu

¹⁷ Natiya həna 'am a inde məduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko. U no nə, gen anan nga anə 'am a anan lele: Kā sa pərihen anan azar anə azla su do sə pəra ahay bay, anga abayak nga a tinen a nə, pə way kəriya aya awan. ¹⁸ Abayak nga a tinen a nə, i ide zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərom sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. ¹⁹ Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nə, way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdək, aday tə pərahan anan azar dukwen anə way sə mivəl a tinen ma ga waray aya dəkdək re.

²⁰ Əna kwanay nə, kə tətiken pə Almasihu wa nə, anjahay matana ata bay. ²¹ Na san zle, kə slənen anan ləbara anahan, kə təmihen anan re. Aday tə tətakak ikwen anan way didek aya awan, way didek aya mbala ana Yesu Almasihu. ²² Tə dakak ikwen anan nə, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nə, kə nəsek a mivəl a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. ²³ Həna nə, mbəsiken anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom â mbədəhak ikwen anan

mivəl. ²⁴ Pərihen anan azar anə azla wiya awan, anga Mbərom a kə tərak kwanay do wiya aya ma ga minje aya tə winen awan, anga aday kə təren do didek aya, do sa ga way tə cəved aya awan, do cəncan aya re.

²⁵ Anga nan kutok, həna nə, kə gəden mungwalay sabay. Jen anan i zek ahay nə, 'am didek awan, anga mənuko də japak pi zek kərtek awan. ²⁶ Way kə cəbak ikwen nə, kə sa gen mivəl aday sa ga way lelibay aya bay. Pac i sa sləhay u doh nə, way a sə cəbak ikwen ata nə, â ndalay. ²⁷ Bina kə sa mbiken anan cəved anə Fakalaw sa ga mer su way â kwanay inde bay. ²⁸ Kak do sə akar inde â wulen a kwanay nə, â mbəsak akar nə səfek. Â rəzlan â nga wa sa ga adəka nə, mer su way lele awan. Ata i njad anan way, aday winen dukwen i mba apan sa man zek anə do aday way a kəcan atan ataya ite. ²⁹ Kə nəsen anan 'am anə zek ahay bay. Jen anan i zek ahay nə, 'am lele aya, tədə sa man zek anə do sa pak sləmay ahay. ³⁰ Way sə cəban anə Apasay a Mbərom Cəncan ata nə, kə si gen bay, anga Mbərom a ga pikwen vi-vay anahan sə dakay anan kwanay do anahan ahay nə tə winen awan. I sa tam kwanay pa sə viyviya dukwen, tə winen a re. ³¹ Kə dəfen 'am ahay pə mivəl bay. Awan â sa cəbak ikwen bay. Kī gen mugo bay re. Kə sa ngərzen pi zek ahay bay, aday kə sa gənihen anan i zek ahay bay re. Aday kə si gen anan sədøk i zek ahay sabay jiga awan. ³² Matana awan, gen anə zek ahay adəka nə, way sumor aya awan. Sənen zek ahay re, aday pəsen anan anan ines i zek ahay, kawa ana Mbərom a sə pəsek ikwen anan anga Yesu Almasihu ata awan.

5

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde

¹ Kwanay nə, wan a Mbərom ahay, aday a pəlay kwanay re ata awan. Anga nan, sumor a nə, anjahay a kwanay â ga minje tə ana Mbərom awan. ² Gen asan zek kwa siwa siwa

fok, kawa ana Yesu Almasihu a sə pəlay mənuko ta sa mac anga mənuko ata awan. A var anan sifa anahan kawa way ma gad dundo awan, mə varan a anà Mbərom, aday a zlan à nga à Mbərom re ata awan.

³ Həna nà, kwanay kə tərən dō a Yesu ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa adah uho, way ma ga waray azar aya awan, awahay ubor pə way sə dō ahay fok nà, dōwan â sa slaf sləmay a à wulen a kwanay inde kwa mənjoek bay. ⁴ Aday asa, dōwan â sa nes 'am bay, dōwan â sa cəcap 'am bay, aday dōwan â sa kəlap 'am lelibay aya kəriya bay re. Sumor a nà, miresl a kwanay ahay tē ngəran anà Mbərom adəka. ⁵ Kə sənən apan zle, dō sa dah uho ahay, tu dō sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti njad sə njahay à bahay ana atə Almasihu tə Mbərom inde bay. Dō sə wahay ubor pə way sə dō ahay ahay dukwen, ti canan pə ide wa anà bahay a Mbərom bay jiga re. Anga way a tinen a sə wahay apan ubor ata a zlan atan à nga zal zek a Mbərom awan, tə dəfan apan nə kawa way sə pəra a tinen.

⁶ Anga nan, kà sa bənen anan à 'am wa anà dō sa njak kwanay ta 'am sə mindel ahay ata bay. Bina Mbərom a ga mivél pu dō sa ngam sə təma 'am anahan bay ataya nà, anga jəba sə way a tinen a sa ga sə mindel ataya awan. ⁷ Matana kutok, jəba su dō ataya nà, kà sa jipen tə tinen a bay jiga awan. ⁸ A alay ata nà, kwanay i ide zənzen a inde. Əna həna kwanay i ide jiyjay a inde, anga ajapay a kwanay tə Bahay a mənuko Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay à təra nà, anjahay su dō sə ide jiyjay ahay kutok. ⁹ Na ja matana ata nà, anga way sumor aya awan, tə way lele aya pa 'am a Mbərom, aday tə way didek aya fok, ta nay ahay nə i ide jiyjay ata wa. ¹⁰ Gen anan may sa san nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan. ¹¹ Kà sa jipen tu dō sa ga way sə ide zənzen ataya bay jiga awan. Anga way a tinen a sa ga ataya nə, way kəriya aya vərre. Sumor a nà, ten patan

Mbərom adəka. ¹² Anga way a tinen a sa ga ataya nà, kwa sə sləfan sləmay dukwen, dī ngam bay, anga way ataya nə ma ga waray aya tə mindel. ¹³ Bina kak dā tak patan Mbərom nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay uho à jiyjay a inde. ¹⁴ Bina way ma kay a uho nà, ide jiyjay i ca anan uho. Anga nan, dā wa:

«Iken dō ma njak ahan awan, pədek bidaw?

Slabak à amac wa, aday Almasihu i kak anan jiyjay anahan kutok.»

¹⁵ Anga nan kutok, sənən pə guter anga anjahay a kwanay à sa ga kawa ana dō sa san awan bay ataya bay, əna kawa su dō ma san way aya awan. ¹⁶ Kà sa nəsən anan alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan. ¹⁷ Matanan, kà sa tərən dō mindel aya bay, əna sənən way a Mbərom sa gan may kí gen ataya awan. ¹⁸ Kà sa viwen nga tə mahay bay, anga ki i nəsən anan sifa a kwanay. Suwan Apasay a Mbərom à rah à mivél a kwanay inde. ¹⁹ Gen ara sa man zek i zek ahay à wulen a kwanay inde, tə ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga anà Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga anà Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mivél kərtek awan. ²⁰ Ngəren anan anà Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su doh inde

²¹ Dəfen anan apan i zek ahay à wulen a kwanay inde lele, anga kwanay dō sə dəfan apan anà Almasihu ahay.

²² Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i dəkay anan kwanay kə dəfen anan apan anà Almasihu. ²³ Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà dō anahan ahay ata awan.

Pu do ana Almasihu ahay nà, winen nà nga awan. Do anahan ataya nà tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. ²⁴ Natiya kutok, kwanay uwar ahay, dāfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa do ana Yesu Almasihu ahay sə dāfan apan ata re.

²⁵ Kwanay mungol ahay ite, pālen anan uwar a kwanay ahay kawa ana Almasihu sə pəlay anan do anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan do anahan ahay, kə varak anan sifa anahan anga tinen. ²⁶ A var anan sifa anahan anga aday do anahan ataya tē tēra cāncan aya awan. Kə banak atan tə a'am aday ta 'am anahan. Kə banak atan anga aday tē tēra cāncan aya pa 'am a Mbərom. ²⁷ Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tə mazlaḅ awan, tinen mənǰəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan dukwen, ā ga inde patan ibay re. Do anahan ahay adəka nà, tə tərak cāncan aya awan, tinen mənǰəna mungok ahay kutok. ²⁸ Matana kutok ite re, mungol ā pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Do kə pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nà zek anahan awan. ²⁹ Tə dīdek a nà, dōwan kula kə nak anan ide i zek anahan nə ibay. Adəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà do anahan ahay nà, matana kutok. ³⁰ Anga mənuko fok də tərak hawal si zek anahan aya awan. ³¹ Deftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti tēra nà, zek kərtektəkke coy.*» ³² 'Am a Deftere sa ja ata nà, way məduwen a mi dər a uda awan. Əna pi nen nə Deftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu do anahan ahay. ³³ Aya əna, 'am ata həna ma ja dukwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya ā pəlay anan

uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar dukwen ā dāfan apan anà mbaz anahan lele re.

6

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

¹ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tə may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way aday tədə a zla apan do a Yesu ahay tē ga anan ata awan. ² 'Am a Mbərom a ja nà: «Dāfan apan anà bəbay anak tə may anak.*» Wita nà, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tə way inde ata awan. ³ 'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nà, natiya: «Kak kə dāfak atan apan nà, ngama i tərak, ki ga zile pə daliyugo.» ⁴ Kwanay bəbay ahay ite, kə si gen way sə cəban anà gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pə akəta, aday tətiken atan anan way nà, kawa sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

Bile ahay tə bahay a tinen ahay

⁵ Kwanay bile ahay, dāfen anan apan anà bahay a kwanay ahay həna pə daliyugo ata awan, bənen atan à 'am wa tə ajəjar a kosl kosl jiga awan, kawa kə dāfen anan apan nə anà zek ana Almasihu awan. ⁶ Dāfen atan apan wanahan anga sa jəka ti dāfak ikwen ide ata bay, kabay anga sa zlan atan à nga ata bay. Əna gen mer su way a kwanay nà, anga sa zlan à nga à Mbərom aday tə mivəl kərtek aya awan, anga kwanay nə bile ana Almasihu ahay. ⁷ Gen mer su way nà, tə ataslay mivəl a, kawa ki gen anan mer su way nə anà Bahay a mənuko, bina anà do zənzen a bay. ⁸ Sənen apan lele: Kwa iken bile, kwa iken bile bay fok nà, ka gak mer su way lele aya cəna, Bahay a mənuko i varak apan magwagway anahan a way anahan.

* **5:31** Ca pə Laataanooji 2.24. * **6:2** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

⁹ Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga anà ßile a kwanay ahay tē cōved awan. Mbāsiken 'am sē kətəbar atan à alay wa re. Anga kē sēnen apan zle, kwanay tē tinen a tēke fok nā, dō sē lavak ikwen nga inde kərtek à mburom. Winen nā, a ca pikwen fok hərro à alay kərtek a wa.

Way sē alay su dō a Yesu ahay

¹⁰ Hēna kutok nā, tēren dō gēdan aya njənnjan, mē tavay aya lele tē mēgala ana Bahay a mənuko. ¹¹ Tēmihen way sē alay a Mbərom sē varak ikwen ataya à alay inde, anga aday sē tavan pa 'am anā wurwer ana Fakalaw. ¹² Anga vərām a nuko saa ga ata nā, dī ga nē tu dō zənzen aya bay. Di ga vərām ata nā, tē apasay lelibay aya aday tē bahay a tinen aya tēke re. Tinen tē lavan nga anā daliyugo a anan hēna mi nes ata awan. Aday vərām a mənuko asa nā, tē way lelibay aya à wulen ata ana bagəbaga mburom tē daliyugo ata awan. ¹³ Anga nan kutok, ren way sē alay a Mbərom sē varak ikwen ata à alay inde, anga luvon a manidē ata kà nak ahay pikwen sa naa pa kwanay. Tēren pa 'am nā, dō mungol aya awan. Husen anan vərām a kwanay, ki men anan wa bay jiga awan. ¹⁴ Matanan, hēna nā, liven zek, tiven nā, mungol mungol a kutok. Didek a Mbərom i tēra kawa zana ma ßan a à zar kutov dərkat ata kutok. Way lele aya pa 'am a Mbərom ti tərak ikwen kawa palalam sē njamde pē dəginəgine. ¹⁵ Alavay zek a kwanay sē dəkay anan ləbara mugom a sē varan zay anā dō ahay fok ata i tərak ikwen kawa təkarak à saray a kwanay ahay inde. ¹⁶ Kwa siwa fok, dəfen nga pē Yesu tē mivel kərtek awan. Ata i tərak ikwen mbaray sē kəcaw pikwen wa gadam ana Fakalaw sē mbalay kwanay ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tē uko aya dəp nā, mbaray ata i mbacay anan. ¹⁷ Mbərom kē tēmak kwanay. Dəfen apan nga aday i tərak ikwen dugwala à nga a kwanay inde. Bənen anan 'Am a Mbərom nē lele, i tərak

ikwen kawa maslalam ana Apasay sē varak ikwen ata awan.

¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom tē mivel kərtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana Apasay anahan a sa taa dəkak ikwen anan ata awan. Gen anan amboh à Mbərom sē cəce panan wa way ahay cara cara. Kā sa njəken anan ahan sa ga amboh matanan ataya bay, liven zek lele. Matanan gen amboh anga dō a Yesu ahay fok re. ¹⁹ Gen amboh anā Mbərom anga nen, aday ā vuro cōved sa ja anan 'am anahan, aday nē dəkay anan ləbara anahan mugom a mənəna ajəjar. Əna nē dəkay a nā, way a Mbərom mi dər aya sē dūko anan ata fok. ²⁰ Nen à dangay nā, anga Yesu kē slənak nen sē dəkay anan ləbara mugom a pē winen awan. Matanan, gen anan amboh à Mbərom anga aday nē dəkay anan 'am anahan ata cərah mənəna zlawan, kawa tēde abay nē dəkay anan ata awan.

Pol a jan 'am anā dō ahay

²¹ Na gan may hēna nā, kē sēnen anjahay uno ti mer su way uno à man a anan ata ite. Tikikus nā, mərak uno, car uno re, aday winen dō sa ga mer su way ana Bahay a mənuko tē mivel kərtek awan. I mak ikwen anan ləbara uno ahay fok. ²² Anga nan, hēna nen apan ni slənak anan ayak à man a kwanay, saa dəkak ikwen anan ləbara a manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a mivel ù doh lele kutok.

²³ Atē Bəbay Mbərom tē Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tē varan anā mərak ahay nē zay, asan zek, tē mēgala sē adaf nga a tinen pē Yesu.

²⁴ Sumor a Mbərom ā tēran anā dō sē pəlay Bahay a mənuko Yesu Almasihu tē asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Filipi ahay
Adakay way pə deftere
a anan**

Filipi nà, wulen su doh məduwen a pə cəved sa zla à Ruma a inde. Pol winen dō kərtek à wulen su dō sa daf egliz à man ata ataya awan, aday a pəlay anan dō a Yesu ahay à Filipi cəvedabay. A tətakan atan way pə anjahay sa ma nga à məndak ata awan, a dakan atan anan ayak miter mungwalay aya inde, aday a varan atan məgala sə pərahan azar anà adaf nga a tinen pə Yesu.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran à Mbərom anga Filipi ahay (1.1-11)

Yesu winen dō si mer su way a Mbərom ma ma nga à məndak awan (1.12 - 2.18)

Avar məgala aday adakay way (2.19 - 4.9)

'Am mədakwidok aya awan (4.10-23)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Filipi ahay

¹ Sə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tə Timote, manay dō si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà dō sə lavan nga anà egliz ahay tu dō si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà dō sa daf nga pə Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sə Filipi ata inde fok re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran à Mbərom anga dō sə Filipi ahay

³ Kwa siwa nə bayakak pə kwanay cəna, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay. ⁴ A alay a nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay fok cəna, hwiya na ga nà, tə ataslay

mivel awan. ⁵ Nə ngəran à Mbərom, anga kwa pə ana kwanay sə təma Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde nà, mənuko apan dī dəkay anan ləbara anahan mugom a pə kərtek awan. ⁶ Mbərom kə dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivel a kwanay inde. Aday na san zle, i pərahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. ⁷ Nen nə pəlay kwanay tə dīdek awan. Kak nə bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele. Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni təkər anan ləbara a Yesu mugom a aday sə dəkay anan dīdem anahan təkede nà, mənuko a fok də japak à sumor a Mbərom a su go ata inde re asanaw! ⁸ Natiya dukwen, Mbərom a san zle, nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana Yesu Almasihu sə pəlay mənuko ata awan.

⁹ Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay à zəga pa 'am pa 'am. Matanan ki sənən sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay tə cəved dīdek awan. ¹⁰ Ata ki sənən sə gəzla anan way lele aya pi zek wa tə way lelibay aya awan, aday hus pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mənəna sa ga ines, dō cəncan aya awan. ¹¹ Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varak ikwen məgala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata dō ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambad a Mbərom, aday ti həran nga.

Adakay anan ləbara a Yesu Almasihu

¹² Matanan mərak uno ahay, u no sənən anan way a anan lele: Dəce a su to nga həna ataya nà, ta mak zek adəka nə sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sə dəkay anan nə pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sə tavay anan mer su way adəka bugol bay. ¹³ Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu dō a azar aya fok, ta san zle nen həna à dangay nà, anga nen dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen

nà, anga nan. ¹⁴ Ləbara sə aban nen a anan ata nà, kà mak anan zek anà dō a mənuko azar aya bayak a adəka, sə dəkay anan ləbara a Yesu mənjenja sə jəjar bugol. Ta ma nga sə dəkay anan 'am a Mbərom nà, pa 'am pa 'am.

¹⁵ Tə dīdem a nà, dō ahay inde tinen apan ti dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu nà, sə sərak anga nen. Əna dō azar aya ite nà, tinen apan ti dəkay anan nə tə mivəl kərtek awan. ¹⁶ Tinen, ta ga mer su way ata nà, anga tə pəlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta ban nen à dangay dükwen pi mer su way ata wa re. ¹⁷ Aya əna, dō a sə dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sərak anga nen ataya nà, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nà, anga ta gan may sə zəga anan dəcə uno à dangay adəka bugol.

¹⁸ Cəkəbay, kwa â ga nə dō ataya tə dəkay anan 'am a Mbərom a nə tə mivəl kərtek awan, kwa â ga nə tə mivəl kərtek a bay təkede nà, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu adəka nà, kà tak 'am coy. Wita, i cəbo bay, nen nə taslay adəka nà, mivəl. Ni taslay anan mivəl nə kwa siwa siwa fok, ¹⁹ anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek adəka nà, sa tam anan sifa uno à dəcə wa. I təra matanan nà, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

²⁰ Way a nen sə pəlay aday na daf apan nga ata nà, u no nə â təra, i go waray bay. Kwa â ga nə həna, kwa â ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tə sifa awan, u no nà, zek uno â həran nga anà Yesu Almasihu tə dīdek a hwiya. ²¹ Anga həna kəma, kak nə njahak uho tə sifa a nà, nə həran nga nə anà Yesu Almasihu. Aday kak nə məcak dükwen, wita suwan re. ²² Kak nen inde tə sifa pə daliyugo dükwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbərom mba. Ni gan may həna nà, anà wura dükwen, na san fan bay re.

²³ Abayak nga uno həna dükwen kə gəzlak cew re. Abay na gan may, nà zla way uno saa njahay pə kərtek a tə Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nà, suwan nə wita awan. ²⁴ Aya əna, tə winen ata təkə dükwen, suwan nə njahay uho tə sifa awan, anga sa mak ikwen zek adəka. ²⁵ Wita dükwen nə sənək anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho tə kwanay fok, anga aday kə zəgihen anan sa daf nga pə Yesu tə ataslay mivəl a lele. ²⁶ Natiya kutok, na zlak ayak pə cakay a kwanay nà, ki tislən mivəl bayak awan, ki həren anan nga anà Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

²⁷ Lele a həna kəma, anjahay a kwanay â ga nə lele aday dō ahay tã san kwanay nà, dō sa daf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pə cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni sləne ləbara a kwanay a dükwen, hwiya ni san kwanay mə tavay a lele ndekərkərre tə mivəl kərtek awan, anga ləbara a Yesu mugom awan. ²⁸ Aday ni san ki jəjiren anan anà dō manidə a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nə dō mə lize aya awan, aday kwanay nà, kə təmen adəka coy. Wita dükwen, sa ga anan nə zek a Mbərom awan. ²⁹ Mbərom kə gak ikwen sumor anga aday kə dafən nga pə Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nà, sa daf apan nga cəna coy bay, sa sa dəcə anga winen a re. ³⁰ A alay a nen àga kwanay ata nà, kə cinen anan anà vərəm uno sa ga anga 'am a Mbərom ata awan, aday həna dükwen nen apan ni ga vərəm ata re. Natiya mənuko fok də japak sa ga vərəm ata kawa ana kwanay a həna, kwanay a uda ata re.

2

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

1 Həna nə, kwanay mə japay a kərtek tə Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varak ikwen mägala re bidaw? Na wa, Apasay Cəncan a kə japak kwanay pə kərtek a tə winen a ba? Kwanay aya dukwen, kwanay apan ki sənən zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor i zek ahay re asanaw? 2 Natiya, kak a nak ikwen ataslay mivél uno á rah wa nə, 'am á zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay á ga nə kərtek, mivél a kwanay ahay á ga kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen á ga nə kərtek a re. 3 Ká si gen mer su way á wulen a kwanay ahay inde tə sarak aya bay. Kabay ká si gen mer su way sə həran nga aná zek a kwanay ahay bay re. Adəka bay, men anan nga a kwanay nə, á məndak, aday cen pə do ahay nə, kawa tə zalay kwanay bugol. 4 Ká si gen way sa mak ikwen zek a kwanay aya dəkdek bay, əna gen nə way sa man zek aná do ahay re. Ki gen anan way a anaya nə, ata ataslay mivél uno i rah wa acəkan. 5 Abayak nga a kwanay á ga nə kawa ana Yesu Almasihu.

6 Winen a aday nə, tinen tə Mbərom a nə kərtek, kwa həna kabay.

Əna tə winen ata təke dukwen, ká gak anan may sə lavay a nga anahan tə Mbərom a sabay re.

7 Adəka bay, a ca pa man sə njahay anahan ata nə, kawa way kəriya awan, a mbəsakak anan ayak.

Tə wahay anan awahay pə daliyugo á wulen sə do ahay, tə sənək anan winen do.

Kə tərək anan zek anahan bile awan.

8 Ká mak anan nga anahan á məndak ta sə dəfan apan aná Mbərom hus pə amac, amac pə dədom mə zləngad awan.

9 Anga nan kutok, Mbərom a cakaf anan, a ma anan pa man sə njahay anahan a kurre ata awan.

A dəf apan sləmay sə zalay sləmay sə way ahay fok tə mazla6.

10 Anga nan kutok, do ahay fok, á ga nə, á bagəbaga mburom, á ga

nə pə daliyugo, kwa á man su do ma mac aya dukwen,

ta sak a sləne sləmay a Yesu cəna, tinen a fok ti dukwen gərmec ú vo.

11 Tinen a fok ti həran nga aná Mbərom, Bəbay a nukó, ta sa ja nə, Yesu Almasihu winen Bahay awan.

Ken anan jiyjay sa 'am a Mbərom pə daliyugo

12 Natiya, mərak uno ahay, kə sənən apan zle, Yesu nə, kə dəfak anan apan aná Mbərom. Həna dukwen, dəfen anan apan aná Mbərom kawa ana kwanay sə dəfan apan á alay a nen ága kwanay ata awan. Ka taa dəfen anan apan nə lele. Á ga həna nen inde ága kwanay sabay dəp nə, gen matanan hwiya. Kwanay nə, kə təmen coy. Natiya, gen mer su way lele aya sə dəfan apan á Mbərom tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. 13 Anga Mbərom a mbədəhak ikwen anan mivél kawa sa zlan á nga, aday kí gen mer su way lele aya sa zlan á nga re.

14 Pi mer su way a kwanay saa ga fok cəna, ká si gen tə agungoz a bay, ká sa tərihen apan á wulen a kwanay ahay inde bay re. 15 Natiya ki tərən do lele aya, mənəna ines ahay, ki tərən wan a Mbərom lele aya awan, á wulen su do mi nes a aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen a fok i ide zənzen inde. Anga nan kutok, ken anan jiyjay a kwanay á wulen a tinen inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, 16 aday dıken atan anan 'am sa njad sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen matanan nə, pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nə, nen ni taslay mivél tə kwanay pə ide anahan. Anga ni san kutok, mer su way uno, tə dəcə uno sa sa anga kwanay ata nə, kə tərək uno kəriya bay. 17 Həna, adaf nga a kwanay pə Yesu ata nə, kə tərək kawa way mə varan á Mbərom. Aday nen nə, hinahibay ti i vad nen dəp nə, mez uno i təra kawa way mə varan a aná Mbərom re, i japay pi zek tə way ana kwanay sə varan ata awan. Aday

dukwen, i taslak uko anan mivel bayak adaka, nen tɔ kwanay a tɔke fok. ¹⁸ Kwanay dukwen, tislɛn mivel pɛ kɔrtek awan. Matanan tasluko mivel jiga awan.

Atɔ Timote tɔ Epafɔroditus

¹⁹ Hɛna, kak kɔ zlak anan ɔ nga anɔ Bahay Yesu nɔ, na gan may sɛ slɛnak anan ayak Timote ɔga kwanay bɛse. Ata aday ni slɛne lɛbara a kwanay a nɔ, i vuro ataslay mivel. ²⁰ Anga uwec wa Timote a cɛna, dɔwan inde kwa kɔrtek sɛ bayak pɛ kwanay kawa nen nɔ, ibay. Si winen a taayak. ²¹ Dɔ a azar ataya fok nɛ tɛ pɛlay sa gan mer su way a Yesu Almasihu bay. Ta ga nɔ, mer su way sa zlan ɔ nga anɔ zek a tinen aya cɛna coy. ²² Ɖna kɛ sɛnen zle Timote nɔ, kɔ slak mungol wana-han, anga kɔ gak mer su way lele aya sɛ dɔkay anan lɛbara a Yesu mugom awan, manay maya awan. Winen nɔ, kawa wan pɛ cakay ana bɛbay anahan ata awan. ²³ Natiya, hɛna kutok u no sɛ slɛnak ayak nɛ winen awan, ɛna ni ca pɛ sariya uno su go ata lele aday. ²⁴ Nen a dukwen na san zle Mbɛrom i mbɛsuko ayak cɛved saa zlak ayak ɔga kwanay azana re.

²⁵ Aday asa, na gan may sɛ slɛnak ikwen anan ayak mɛrak a mɛnuko Epafɔroditus, winen dɔwan a kwanay sɛ slɛnay ahay ɔ man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tɛ winen nɔ, ma gak mer su way a Mbɛrom miya awan, mɛ rɛzlek anan ɔ nga wa anɔ 'am a Mbɛrom miya re. ²⁶ U no sɛ slɛnak ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tɛ mindel, winen ɔ ajalay nga inde, bina a san zle kɛ slɛnen pɛ lɛbara sɛ dɛvac anahan a re. ²⁷ Didek a acɛkan, dɛvac kɔ gak anan. Ibay mɛnjɔek abay i mac coy. Ɖna Mbɛrom kɛ jalak panan nga, kɛ mbɛrak anan. Mbɛrom a jalay nga nɔ, pɛ winen wa cɛna coy bay. A jalay nga nɛ pi nen wa re. Mbɛrom a mbar anan nɔ, anga aday ajalay mɛrava anahan tɛ dɛce azar aya tɛ zulo ɔ nga wa bay.

²⁸ Anga nan, na gan may tɛ mindel sɛ slɛnak anan ayak ɔ man a kwanay aday ka sak a cinen anan nɔ, kɛ tislɛn mivel bayak awan. Ata aday nen dukwen ni jalay awan gem sabay re. ²⁹ Matanan, tɛmihen anan nɔ, tɛ ataslay mivel awan, anga kwanay a fok kɛ tɛren dɔ a Yesu ahay. Dɛfen anan apan anɔ jɛba su dɔ aya kawa winen ata awan. ³⁰ Winen nɔ, kɛ zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sɛ bɛlɛlen wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

3

Dɛfuko nga nɔ, pɛ Yesu kɔrtek coy

¹ Mɛrak uno ahay, 'am a inde hɛna u no sa jak ikwen anan ayak: Tislɛn mivel anga kwanay dɔ a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak hɛna asa nɔ, pɛ way aday nɛ dɔkak ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sɛ dɔkak ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pɛ atɔtak way lelibay aya wa ite re.

² Bɛnen nga a kwanay pu dɔ sa jɛka ki i tɛren dɔ a Mbɛrom ahay nɔ, si gɛden mɛdɛndalas aday ataya awan. Tinen dɔ sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kɛla ahay, dɔ a Mbɛrom ahay itɛbay. ³ Dɔ a Mbɛrom didek aya nɔ, mɛnuko a adaka. Anga mɛnuko apan dɛ hɛran nga ɔ Mbɛrom tɛ mɛgala sɛ Apasay Cɛncan awan, aday dɛ taslay mivel anga Yesu Almasihu. Bina dɛ dɛf nga pɛ way si zek a mɛnuko ahay bay.

⁴ Kak adɛf nga pɛ way si zek a mɛnuko ahay nɛ lele kɛma, abay tiya nɔ, nen ni dɛf apan nga itɛbay dɛw? Aday kak dɔwan a inde kɛ bayakak, lele sa dɛf nga pɛ way si zek ataya nɔ, nen ni lahan apan adaka bidaw? ⁵ Nen a aday nɔ, zaav sɛ Yahuda guzgewez awan, wan sɛ Isɛra'ila ahay. Nen mɛ wahay a ɔ slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jɛmaakan pɛ dɛba sɛ awahay uno wa cɛna, tɛ gudɔ mɛdɛndalas. Kak tɛ day sɛ dɛfan apan anɔ Tawrita nɔ, nen nɛ dɛfan apan tɛ mindel bina nen ɔ wulen sɛ Farisa

ahay inde. ⁶ Ta day sə pəra a manay Farisa ahay dukwen, nə pərahan azar nà, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu dō sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə didem ana Tawrita dukwen, mungok uno ibay re.

⁷ Na taa ca pə way ataya fok nà, kawa way su mo zek ahay. Əna həna na ca pə way ataya fok ite nà, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anà Yesu Almasihu bay. ⁸ Ayaw, na ca pə way ahay fok nà, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakak way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nà, kawa kwaskwalay, aday nê dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, ⁹ mē njahay pə kərtek a tə winen. Na taa jəka nen mənəna ines nà, anga na taa dəfan apan anà Tawrita ata awan. Əna həna nə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Matanan, Mbərom a ca upo nen mənəna ines pə idé anahan kutok. A ga matanan anga nə dəfak nga pə winen awan. ¹⁰ Way uno sa gan may cəna, u no nà san Yesu Almasihu, aday u no nà san məgala anahan sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. U no sə səmen anà dəcə ahay kawa anahan sə səmen ata, aday u no sa ga minje tə winen à amac anahan inde re. ¹¹ Natiya, kà zlak anan à nga a Mbərom nà, i slabakay ahay nen à məke wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

¹² Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nə tərak kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sə dəzle à man anahan, anga 6a Almasihu Yesu kə təmək nen aday nê dəzle à man anahan awan.

¹³ Ayaw, mərak uno ahay, nen dukwen na mbak apan sa jəka nə dəzlek à man a Yesu a, fan bay re. Əna way kərtek inde ni ga kawa dō sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pə way sə dəba ahay fok, aday ni rəzlen à nga wa sa ca idé, ¹⁴ ni haw idé uno zuhhwe pə way a saa njad pa

'am ata awan. Way uno saa njad ata nà, sifa a Mbərom a sə ngamak uko apan à mburom pə cakay ana Yesu Almasihu ata awan.

¹⁵ Natiya, mənuko dō a Yesu ma san nga lele aya nà, bayakuko matanan. Aday kak dōwan a inde abayak nga anahan kə gəzlak pi zek wa tə mbala a mənuko nà, Mbərom i cəden a wa mba. ¹⁶ Həna ata nà, pərahuko anan azar sa zla pə kərtek awan, tə cəved a mənuko sa nay anan ahay hus həna ata awan.

¹⁷ Mərak uno ahay, gen kawa nen awan, aday pərihen anan azar anà minje su dō sa ga kawa manay ataya re.

¹⁸ Na ja matanan nà, anga dō ahay inde bayak awan, ta ngam sə təma mer su way sə dəcə ana Yesu Almasihu sa ga pə dədom mə zləngad ata bay. 'Am ata aday nà, 6a na taa jak ikwen anan, həna nə mənahan ayak hwiya nə anà 'am ata tə idé sə ayam awan. ¹⁹ Dō ataya nà, Mbərom i lize atan u uko inde. Tinen nà, tə pərahan azar anà Mbərom bay, əna tə pərahan azar anà way sə mível a tinen ahay dəkdek. Tinen, tə həran nga i zek ta sa ga adəka nə way lelibay aya awan. Tə bayak nə pə way sə daliyugo ahay dəkdek coy.

²⁰ Mənuko nà, dā gan may anà way ataya itəbay, anga mənuko dō sə gala a Mbərom ahay. Mənuko apan dī ba Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, dō sa tam dō. Winen i may ahay à mburom wa mba. ²¹ Kà sak a may ahay nà, i mbədə anan zek a mənuko bəle a anaya awan, aday i təra anan zek tə mazla6 a kawa ananahan awan. I ga way ata nà, tə məgala mbala anahan a sə lavan nga anà way ahay fok ata awan.

4

Zay à ga inde à wulen su dō a Yesu ahay

¹ Natiya, mərak uno ahay, tiven njənan à cəved a Mbərom inde, kawa anuno sə dəkak ikwen anan ata awan. Nə pəlay kwanay bayak awan, aday haway a kwanay u go

re. Nen mə taslay mivél awan anga kwanay a fok, ni həran nga anà zek anga kwanay car uno ahay.

² 'Am uno inde anga uwar a cew a anaya re, atə Evodi tə Sintike. Na gan may nà, tē tēma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen â tēra nə kərtek, anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay. ³ Aday iken ite məndala uno Suzugos*, nə cəce panak nə, man zek anà uwar a cew ataya ite. Manay tə tinen, mə rəzlak anan à nga wa sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan. Manay nà, atə uwar ataya awan, tatə Kəleman, aday tu dō si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su way pə kərtek awan. Tinen a fok, Mbərom kə vindək a sləmay a tinen à dərəwel su dō tə sifa aya inde.

⁴ Kwanay nà, tislén mivél kwa siwa siwa fok, anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday ni mənahan ayak nà, anà 'am anan re. Tislén mivél. ⁵ Sumor a nà, lele a kwanay â kay uho pa 'am sə dō ahay fok, tē canan. Sənen apan, Bahay a mənuko Yesu nà, winen inde tə kwanay. ⁶ Matanan, kə jilén awan bay, əna way a kwanay sa gan may ahay fok nà, dīken anan anan à Mbərom adəka. Dəbuken anan Mbərom, gen anan amboh, aday ngəren anan re. ⁷ Ki gen matanan nà, Mbərom i varak ikwen zay anahan. Zay ata nà, dō zənzen a i gəzlan alay sa san a kula bay. Zay ata i ba anan mivél a kwanay tə abayak nga a kwanay ahay pə ajalay nga ahay wa, anga kwanay dō ana Yesu Almasihu ahay.

⁸ Mərak uno ahay, ni zəgahak ikwen anan ayak apan 'am uno aya inde hənə. Way ahay inde nà, tədə sə jalay apan. Matanan kutok, bayiken pə way dīdek aya awan, aday pə way tə mazlaḅ aya re. Bayiken pə way tədə aday sa daf apan nga ataya awan, tə way cəncan aya awan. Bayiken pə way mə rəḅa aya awan aday tə way tədə sə həran nga ataya awan. Way a anaya fok nà, tinen lele, way tə

mazlaḅ aya awan. ⁹ Way a nen sə dəkak ikwen anan, aday kə tēmihén anan ataya nà, gen matanan. Aday way a kə slənen pi nen wa, aday kə cinen uno nen apan ni ga ataya nà, gen matanan re. Natiya, Mbərom, dō sə varak uko zay ata, i njahay tə kwanay kutok.

Pol a ngəran ù dō sə Filipi ahay

¹⁰ Nə ngəran anà Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, nə taslay mivél bayak awan, anga kə njidén sə bayakay ahay upo miza awan. Tə dīdek a nà, abay ka taa bayiken ahay upo way anahan. Aday hənə alay a kə zlak pikwen wa bayak a, kə njidén alay a sə dəzle anan ahay upo bəse bay. ¹¹ Kə sa bayiken na ja matanan nà, anga sa jəka way a kucə ata bay. Matana bay, anga nə sənək idé sə njahay zay tə way a inde upo ata kwa kəkəma fok. ¹² Nə sənək mətawak, aday nə sənək anjahay su dō zliile a re. Nə sənək anan way ahay cara cara fok. Nə sənək arah, aday nə sənək anahay ta may re. Nə sənək idé à sə njahay tə way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənək idé à sə njahay mənəna way à alay inde re. ¹³ Natiya, ni mba apan sə səmen à way ataya fok nà, anga məgala a Yesu Almasihu a sə vuro ata awan. ¹⁴ Kwa â ga nə matanan dəp nà, ki gen lele ta su mo zek à dəce uno ahay inde.

¹⁵ Kwanay dō sə Filipi ahay, bayiken pə alay a nen sə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu mugom a kurre ata aday. A alay a nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Makedoniya wa ata nà, su mo zek nə, kwanay dəkdek, bina egliz miza inde kə mak uno zek anga sa man zek anà 'am a Mbərom nà, ibay. ¹⁶ A alay a nen à wulén su doh sə Tesaloniki dūkwén, ka taa mən uno zek pə way a sa taa kucə ataya re. ¹⁷ Kə sa bayiken, na ja matanan nà, anga sa jəka nə dubok pikwen wa way ata bay. Əna nə taslay mivél adəka nà, anga na san zle Mbərom i daf pikwen alay sə meskefe anahan

* **4:3** Suzugos a nan sa ja nà, dō sa ga mer su way pə cakay su dō hinen.

anga way a kwanay sə vuro ata awan.

¹⁸ Nə təmahak way a kwanay a sə sləno anan ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan nà, bayak awan, ni ga dəce sə awan sabay re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata nà, lele. Kə viren nà, anà Mbərom. I təma anan, a zlan à nga re. ¹⁹ Mbərom a aday nà, awan a a kəcan à alay inde bay, anga winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə alay a Yesu Almasihu. ²⁰ Do ahay fok tē zambad a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Pol a jan 'am anà do ahay

²¹ Jen anan 'am ù do a Yesu ahay fok kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu. Mərak a mənuko həna à man a anan ataya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²² Aday do a Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am re. Mə zakan a jiya nà, anà do sa ga mer su way àga bahay sə Ruma ahay.

²³ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Kolosiya ahay
Adakay way pɛ deftere
a anan**

Sa daf Egliz à wulen su doh sɛ Kolosiya nà, Epafəras. A alay ana Pol sɛ vinde derewel a anan nà, tinen à dangay maya tɛ Epafəras. A dakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sɛ way ahay fok, aday a dakan atan anan azla a tinen à tɛra kawa su dɔ mə japay a tɛ Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, adaf nga pɛ Yesu a zalay asan way sɛ daliyugo ahay fok, tɛ pərahan azar anà atətak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sɛ way ahay fok (1.1-23)

Yesu nà, way a Mbərom mi dər awan (1.24 - 2.5)

Anjahay wiya mbala dɔ a Yesu Almasihu ahay (2.6 - 4.6)

Andav sa 'am ahay (4.7-18)

Pol a jan ayak 'am anà Kolosiya ahay

¹ Sɛ vindek ikwen ayak dərewel a anan nà, nen Pol, nen dɔ ana Mbərom sɛ ngaman aday sɛ tɛra anan dɔ maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tɛ Timote mərak a mənuko ata awan. ² Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mərak a manay ahay, mə japay aya tɛ Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko à gak ikwen sumor aday à varak ikwen zay anahan.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dɔ sɛ Kolosiya ahay

³ A alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mə mbədək anan à nga wa sɛ ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re.

⁴ Mə ngəran anga mə slənek kwanay nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivél a kwanay inde tɛ dīdek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà dɔ a Yesu ahay re. ⁵ Ki gen matanan nà, anga kə sənən zle Mbərom kə lavak ikwen anan zek tɛ way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki dafen anan idɛ à way a kwanay saa njad anan mba ata awan. Kə sənən pɛ way a Mbərom a sɛ lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sɛ sləne ləbara mugom a sa 'am dīdek a ata awan. ⁶ Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kə tak 'am pɛ daliyugo kwa aha fok. Kə tərak nà, kawa sé aday winen apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde dūkwen matanan re. A dazlan sɛ zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sɛ sləne Mbərom kə gak ikwen sumor acəkan ata awan. ⁷ Sɛ dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay i mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tɛ mivél kərtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu àga kwanay à yime a manay inde. ⁸ Epafəras ata nà, kə dəkak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sɛ varak ikwen məgala sɛ pəlay mərak ahay ata awan.

⁹ Anga nan kutok, a ban kwa pɛ ana manay sɛ sləne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mə mbəsakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kə sənən way anahan sa gan may, aday à varak ikwen kəlirɛ* tɛ asan way tɛ məgala sɛ Apasay anahan. ¹⁰ Natiya tɛ kəlirɛ sɛ asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pɛ Mbərom

* 1:9 Kəlirɛ a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

i zəga nə pa 'am pa 'am. ¹¹ Ma gan amboh anà Mbərom dukwen, anga aday â varak ikwen məgala sə mazlaḅ anahan sə jəra njənjan, aday sə səmen anà way ahay fok tə ataslay mivel awan. ¹² Matanan, ngəren anà Bəbay Mbərom anga kə varak ikwen cəved sa njad magwagway anahan sə lavan a zek a anà dō anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. ¹³ Mbərom kə təkak ahay mənuko à alay a məgala ana bahay sə ide zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sə bahay a wan anahan ləliwe ata awan. ¹⁴ Sə təkay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nə, wan a Mbərom, anga kə pəkək uko anan ines a nuko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sə lavan nga anà way ahay fok

¹⁵ Mbərom nà, kula dōwan kə canak anan tə ide bay. Əna Yesu Almasihu dōwan a mezeze a Mbərom ata kə kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anà way a Mbərom mə ndakay aya kəzlek jiga fok. ¹⁶ Mbərom a ndakay way ahay fok nə tə alay a wan anahan ata awan, kwa â ga nə pə daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday də canan zle ataya, kwa way aday də canan bay ataya fok, kwa way tə məgala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen aya təkə fok. Way ataya fok mə ndakay aya nə, tə alay a wan anahan ata awan, aday anà wan anahan ata re. ¹⁷ Winen nà, a lahan anà way ahay fok, aday way ataya ta ga inde dukwen, anga winen a re. ¹⁸ Winen nà, pa nga ana dō sə japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à məke wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kə lahak anan pa 'am ana way ahay fok. ¹⁹ Mazlaḅ sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anà Mbərom a nə matana awan. ²⁰ A nan à Mbərom

a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am â zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə dō ahay anga wan anahan ata awan, anga kə pəkək anan mez anahan, kə məcak pə dədom.

²¹ Kwakwa ata nà, kwanay dəren dəren pi zek wa tə Mbərom, kə təren nà, dō manide anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay dukwen, lelibay aya re. ²² Əna Yesu kə təkək dō zənzen awan, aday kə məcak anga kwanay. Matana həna kutok nà, Mbərom kə zlahak anan məmal anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə təren dō cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənəna ines aday dōwan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. ²³ Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa daf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kə sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njənjan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə sləne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata dukwen, daliyugo kəzlek kə slənek anan fok coy re. Həna, nen Pol nà, Mbərom kə təkək nen dō si mer su way anahan, anga sə dəkək anan ləbara sa 'am a anan re.

Mer su way a Pol sa ga anga dō a Yesu ahay

²⁴ Həna nà, nen apan ni taslay anan mivel tə dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. A alay ata nà, Yesu Almasihu a kə sak dəcə, matanan nen ni sa dəcə anga dō anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga dəcə matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivel a kwanay inde ataya â ndav wa. ²⁵ Mbərom kə zəbak nen dō si mer su way anahan à wulen su dō anahan ahay wa. A gan may nà, nê dəkək ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. ²⁶ Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi dər awan, dōwan a san anan

fan bay. Aya h̄ana n̄a, Mb̄erom k̄a kak anan ahay uho an̄a d̄o anahan ahay kutok. ²⁷ A nan an̄a Mb̄erom n̄a, d̄o anahan ahay pu kon pu kon fok t̄a san way anahan mi d̄er ata n̄a, winen lele aday t̄a mazlāb a re. Way a mi d̄er ata n̄a, Yesu Almasihu a à mivel a kwanay inde ata awan. T̄a winen awan, ki mben apan sa d̄af anan abayak nga a kwanay dook pa man s̄a mazlāb anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

²⁸ Anga nan, manay apan mi d̄akan anan an̄a d̄o ahay fok n̄a, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi t̄ak̄aren atan, manay apan mi jan atan panan fok n̄a, t̄a k̄alire a Mb̄erom a s̄a varan umo ata awan. A nan umo jiya n̄a, d̄o m̄a japay aya t̄a Yesu Almasihu ahay fok t̄a t̄era n̄a, d̄o ma san nga aya pa 'am a Mb̄erom. ²⁹ Nen apan ni r̄azlen à nga wa sa ga mer su way ata t̄a m̄agala mbala Yesu Almasihu a ì nen inde n̄a, anga nan kutok. Sa ga mer su way a ì nen inde n̄a, m̄agala ata awan.

2

¹ U no n̄a, s̄anen apan lele, mer su way h̄ana nen apan ni ga ata n̄a, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata n̄a, anga kwanay d̄o s̄a Kolosiya ahay, tu d̄o s̄a Lawdikiya ahay, aday d̄ukwen, anga azar su d̄o kula t̄a canak uno fan bay ataya re. ² Na ga matanan n̄a, anga s̄a varak ikwen m̄agala aday k̄a s̄anen zek à wulen a kwanay ahay inde, k̄a t̄aren zek k̄artek awan. Aday asa u no n̄a, k̄a njiden k̄alire sa san d̄idek a Mb̄erom fok. Ata n̄a, ki s̄anen anan way a Mb̄erom a mi d̄er ata awan, kawa sa ja n̄a, Yesu Almasihu. ³ K̄alire t̄a asan way lele aya fok d̄i tan à nga n̄a, à Yesu Almasihu inde.

⁴ N̄a d̄akak ikwen anan ayak way a anaya n̄a, anga aday d̄owan à sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay t̄a wurwer sa 'am ahay bay. ⁵ S̄anen apan lele re, kwa nen inde à wulen a kwanay ibay d̄ap n̄a, apasay uno inde t̄a kwanay. Nen apan ni taslay mivel

t̄a mindel n̄a, anga n̄a sl̄one kwanay apan ki gen way t̄a c̄aved aya awan, aday adaf nga a kwanay p̄a Yesu Almasihu n̄a, m̄a tavay a demer demer lele.

Anjahay su d̄o ana Yesu Almasihu ahay

⁶ H̄ana n̄a, k̄a t̄amihen Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde winen n̄a bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay n̄a, à t̄era kawa azla su d̄o m̄a japay aya t̄a winen ac̄akan ataya awan. ⁷ Matanan, hen sl̄alay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan sl̄alay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. H̄aren à 'am anahan inde, adaf nga a kwanay p̄a winen à ga n̄a nj̄ennjan kawa ana kwanay a s̄a t̄atak ata awan. Nḡaren an̄a Mb̄erom bayak awan.

⁸ Aya əna, s̄anen pi zek lele, bina d̄o ahay ti i njak kwanay t̄a at̄atak way mungwalay aya, aday t̄a asan way k̄ariya aya awan. Aday c̄ak̄abay asan way a tinen ataya n̄a asan way su d̄o z̄enzen awan, kabay asan way s̄a apasay lelibay aya s̄a daliyugo a anan, bina asan way mbala Almasihu it̄abay. K̄a p̄aken anan sl̄amay an̄a at̄atak way a tinen ataya bay jiga awan, ⁹ anga anjahay a Mb̄erom fok n̄a, winen ì zek ana Yesu Almasihu inde. ¹⁰ Matanan h̄ana, kwanay k̄a jipen t̄a winen a kutok ata n̄a, Apasay a Mb̄erom d̄ukwen k̄a rahak à kwanay inde coy re. Anga Almasihu a n̄a, Bahay a pa nga s̄a way a t̄a m̄agala aya à mburom ata fok.

¹¹ Anga ajapay a kwanay t̄a winen ata n̄a, Mb̄erom k̄a gak pikwen mez anahan s̄a d̄akan anan an̄a d̄o ahay kwanay n̄a d̄o anahan ahay. Kwakwa ata a jan an̄a Yahuda ahay n̄a, t̄a gad̄ m̄ad̄andalas anga tinen d̄o anahan ahay. Aya kwanay h̄ana kutok n̄a, Mb̄erom a a ga pikwen mez s̄a d̄akay anan n̄a kwanay d̄o anahan ahay ite. A ga way ata n̄a t̄a alay su d̄o bay, əna t̄a alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen k̄a rak ahay kwanay à anjahay a kwanay s̄a kwakwa lelibay ata wa coy. ¹² A alay a kwanay sa

ga baptisma ata nà, kè tərak kawa ta lak kwanay à mæke inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday à alay a kwanay sa may ahay à 'am wa ata dukwen kè tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay à mæke wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A tərā matanan nà, anga kwanay kə dəfen apan nga, mægala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay à mæke wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à mæke wa ata re.

¹³ A alay ata nà, Mbərom a ca pikwen nà, kawa dō ma mac aya awan, anga kwanay nà, dō sa ga ines ahay, aday anga kà gak pikwen mez sə dəkay anan kwanay nə dō anahan ahay ata fan bay re. Aya hənā kutok, Mbərom kə varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. ¹⁴ A alay ata nà, sariya a Mbərom kə bənak mənuko, anga də pərahak anan azar anà 'am anahan ma ja aya ata bay. Ənā pə dəbā anahan a wa nà, Mbərom kə ngərwak anan dərēwel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə vinde aya uda ata aday kə darak anan pə dədom a mə zləngad awan. Matanan sariya inde puko sabay sə coy. ¹⁵ A alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zləngad ata nà, kə jakak anan alay pa nga anà mægala ana bahay sə setene ahay à bagəbaga mburom inde ata fok, kə mbak patan. Kə pəkak atan waray i idē pa 'am sə dō ahay fok re.

¹⁶ Anga nan kutok, dōwan á sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, dōwan á sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə dəfan apan anà luvon sa man uda ata bay jiga awan. ¹⁷ Way ataya fok nà, minje pə way saa nay ahay, bina dīdek sə way ataya fok nà, à Yesu Almasihu a inde. ¹⁸ Dō ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan dō ahay ta sa ja nà, dō ahay tē nahay anan nga a

tinen aday tē dəfan apan anà maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anà cən sə zūbāy a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya i cən sə zūbāy inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan dəkdek. Matanan jəba su dō ataya nà, kà sa bənen atan à 'am wa bay jiga awan, anga tinen dō sə həran nga i zek ahay, dō sə kwecele ahay re. ¹⁹ Dō ataya nà, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu dō a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njad sə japay pi zek nà, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njad sa har tə alay a Mbərom kutok re.

²⁰ Hənā kə sənən apan zle lele, kwanay nà, kə mæcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nà, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay dō sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə dəfen anan apan anà 'am sə awan aya pərslesle nà, angamaw? ²¹ 'Am kawa: «Kə laman alay anà way a anan bay», «Kə tukom way a anan bay», kabay «Kə zəbā anan way a anan bay» re. ²² Da jak dī dəfan apan anà way ataya cəna, dā san zle, ta nay à abayak nga su dō zənzen a wa dəkdek, way ataya fok ti lize. ²³ Mama'am a nà, dō ahay tə bayak nà, atətak way ataya tə varan kəlire anà dō ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anà dō ahay sa ga pəra kawa sa zlan à nga anà dō ahay, sə nahay anan nga à məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re. Aya ənā, mer su way matanan ataya fok nà, i man zek anà dō ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

3

Yesu Almasihu kə mbədahak ikwen anan anjahay

¹ Kə sənən apan zle coy kwanay nà, kə slabiken ahay à mæke wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, dəfen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njad à

mburom ata awan. Ki njiden anan nà, à man ana Yesu Almasihu, dōwan a mē njahay a tē day sē alay puway a Mbərom ata awan. ² Matana awan, abayak nga a kwanay à ga nē dēgēcce pē way a à mburom ata awan, bina kē bayiken pē way sē daliyugo ahay bay. ³ Anga nan kutok, kē sēnen apan zle, kwanay nà, kē mēcen, aya əna Mbərom kē slabakak ahay kwanay à mēke wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi dēr a à alay ana Yesu Almasihu inde pē cakay a Mbərom. ⁴ Tē dīdek a nà, Yesu Almasihu nē winen sifa a kwanay. Natiya, pē luvon a aday Yesu Almasihu a kà sak a sləray ahay ata nē kwanay dukwen ki sləren ahay nē tē winen awan, aday tē mazlaḅ anahan a re.

⁵ Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sē waray ahay, aga ubor pē way ma ga waray aya awan, tē way lelibay aya awan, aga ide pē way ahay. Bina ka sak i gen ide pē way ahay nà, ki dēfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. ⁶ Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mível pu dō sē dēfan apan bay ataya awan. ⁷ A alay ata nà, anjahay a kwanay a dukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

⁸ Aya hēna kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kī gen mível bay, awan à cəbak ikwen bay, kī gen anan way lelibay aya anà dō ahay bay, kà si gen mənjelgek bay, kà sa nēsen anan 'am anà dōwan bay, ⁹ kà sa gēden anan mungwalay i zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sē kwakwa ata nà, kē mbəsiken anan ti mer su way anahan aya tēke fok. ¹⁰ Hēna Yesu Almasihu kē mbədahak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kē pəken zana wiya a pi zek, kē tēren dō wiya aya coy. Dōwan a kwanay wiya ata winen apan i zēga sē ndakay zek nē pac pac, anga aday kī gen minje tē Mbərom, dō sē ndakay

kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbərom lele cərah kutok. ¹¹ Anga nan kutok, hēna nà, awan sē gəzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu dō azar aya nà, ibay. Dō ma gad mədəndalas aya awan, tu dō ma gad a bay aya fok, tinen nē kərtek. Dō mē vəzle a bay aya awan, tu dō mē vəzle a bay a tē mindel ataya fok, tinen kərtek a re. Aday dō bīle aya awan, tu dō bīle aya bay ata awan, tinen kərtek a ca. Dō ataya fok, awan kē gəzlaḅ atan alay pi zek wa bay. Anga zek ana Yesu Almasihu a nà, winen pa nga sē dō ahay fok, aday à mível su dō anahan ahay inde fok re.

¹² Matanan, kwanay nà, kē tēren dō a Mbərom ahay coy, a pəlay kwanay anga winen a sē walay kwanay. Anga nan, sumor a nà, azla a kwanay à cəved a Mbərom inde à ga nē lele. Gen anan sumor i zek ahay fok, tēren dō lele aya awan, dō mē nahay nga aya awan, dō səkəffe aya awan, aday dō sē munapanaw ahay re. ¹³ Səmen anan i zek ahay. Kwa abay awan inde kē slahak anan ù uko inde anà dōwan aya dəp nà, tē pəse zek ahay, anga Bahay a mənuko nà, winen apan a taa pəsek uko anan ines a nuko ahay. ¹⁴ Way lele bina maw nà, sēnen zek à wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan nà, asan zek i japay kwanay pē kərtek awan, aday mível a kwanay ahay dukwen, ti ga nē kərtek a re.

¹⁵ Mbəsiken anan mível a kwanay anà zay a Yesu Almasihu sē varak ikwen ata anga aday à lavan nga anà mível à kwanay. Mbərom a ngamak ikwen ahay à zay anahan ata inde anga aday kē tēren uda zek kərtek awan. Natiya ngəren anan kwa siwa siwa fok. ¹⁶ 'Am ana Yesu Almasihu à rah anan mível a kwanay ahay. Diken anan anan 'am a Mbərom i zek ahay, men anan zek i zek ahay tē atatak way ahay tē kəlire mbala ana Mbərom a sē varak ikwen ata awan. Gen ara sē zambad anan Mbərom, tē ara sē həran nga, aday tē ara mbala ana Apasay a Mbərom sē dakak ikwen anan ata awan. Ngəren anan à Mbərom tē

ataslay mivel awan. ¹⁷Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nà, gen nà, tæde kawa do a Bahay Yesu ahay, ta sæ ngèran apan anà Mbèrom Bèbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su do a Yesu ahay

¹⁸Kwanay uwar ahay, dæfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay nè lele. Wita nà, way aday tæde do a Yesu ahay ti ga ata awan.

¹⁹Kwanay mungol ahay, pælen anan uwar a kwanay ahay lele, kà si gen atan alay bay.

²⁰Kwanay gwaslay ahay, bænén anan à 'am wa anà atə bəbay a kwanay tə may a kwanay ahay pə way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nà, i zlan à nga anà Bahay a mənuko.

²¹Kwanay bəbay sæ gwaslay ahay kutok, kà si ngèrzen pə gwaslay a kwanay ahay bəra bəra bay, bina ti njahay nè slebər bərre.

²²Kwanay bile ahay ite, dæfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay lele. Kà sa dæfen atan apan nà, pə ide a wa aday à zlan atan à nga ata cəna coy bay. Əna dæfen atan apan nè lele tə mivel kərtek awan, anga kwanay nà, do sæ jəjaran à Mbèrom ahay. ²³Kwanay apan ki gen nà, mer wura wura fok cəna, gen nè tə mivel kərtek awan, kawa ki gen anan mer su way anà Bahay a mənuko, bina anà do zænzen a bay. ²⁴Sənen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nà, zek a Bahay a mənuko awan, i varak uko anan way anahan sæ zlapan anan anà do anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nà, winen Almasihu. ²⁵Sənen apan lele asa re, dowan a kà gak ines nà, Mbèrom i gan sariya pə ines anahan ata awan. Bina Mbèrom a gəzla do ahay pi zek wa itəbay asanaw!

4

¹Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anà bile a kwanay ahay nè lele aday tə cəved awan. Bina kwanay dukwen, kə sənen zle, bahay

inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbèrom aday tæren do ma san way aya awan

²Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh anà Mbèrom ta sæ ngèran kwa siwa siwa fok. ³Gen anan amboh à Mbèrom anga manay re. Gen anan amboh anga aday mǎ njad cəved sæ dəkay anan ləbara sa 'am ana Almasihu mi dər ata anà do ahay. Həna manay à dangay nà, anga ləbara sa 'am anahan ata awan. ⁴Gen anan amboh à Mbèrom nà, anga aday ũ mo zek sæ dəkay anan 'am anahan anà do ahay cərah lele, kawa abay tæde ni dəkay anan ata awan.

⁵Gen anan nga anà anjahay a kwanay à mamasl su do sa san Mbèrom bay ahay inde ata nà, lele. Kwa siwa cəna, kà sa təmen anan alay a bay, gen nè way lele aya awan. ⁶A akad bala a kwanay ahay inde nà, 'am a kwanay ataya fok à ga nè 'am lele aya ma daf nga awan. Matanan ki sənen sæ mbədahan apan anà do sæ cəce 'am ahay fok.

Aja 'am mədakwidok aya awan

⁷Mərak a nuko Tikikus i dəkak ikwen anan ləbara sæ njahay uno à man a anan ata awan. Tikikus nà, winen mərak a mənuko, car uno re, winen do sa ga mer su way a Bahay a mənuko ndekər kərre lele. Manay apan mi gan mer su way anà Mbèrom miya awan. ⁸Nen apan ni slənak anan ayak nà, anga aday à təkərek ikwen anan ləbara a manay, aday i varak ikwen məgala sæ pərahan azar a Mbèrom. ⁹Tikikus i zlak ayak tə mərak a mənuko Onesimus do sæ àga kwanay awan. Winen nè car a mənuko, aday a ga mer su way a Mbèrom nà, ndekər kərre re. Tinen ti dəkak ikwen anan way sæ təra à man a manay a anan ataya fok. ¹⁰Matanan Aristarkus, dowan a manay à dangay həna miya ata kà jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a mərbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak 'am. Kə sənen apan zle, na jak ikwen lele, Markus kà sak a

dəzlek ayak nà, təmihen anan lele.

¹¹ Yesu sə dōwan inde tə ngaman Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. A wulen ana dō su mo zek sa ga mer su way anga bahay a Mbərom ataya nà, Yahuda maza aya ibay, si tinen a maakankən'a ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sə vuro məgala i mer su way inde wanahan.

¹² Epafəras kà jak ikwen ayak 'am. Winen nà, dō sə àga kwanay aya re, winen dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu cite. Winen apan i rəzlen à nga wa sa gan amboh anà Mbərom pac pac anga kwanay. A gan amboh a Mbərom nà, anga aday kə tərən dō mə jəra aya awan, kə tərən dō ma san nga aya awan aday kə sənən sa ga way ana Mbərom sa gan may fok kutok. ¹³ Na san pi mer su way anahan sa ga tə mətəndəron ataya zle anga kwanay, anga dō sə Lawdikiya ahay, aday anga dō sə Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar anahan a tətə. ¹⁴ Lukas car a mənuko doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday Demas dukwen kà jak ikwen ayak 'am re.

¹⁵ Matanan jen anan 'am anà mərak à mənuko ahay à Lawdikiya ataya awan. Jen anan 'am anà Nimfa tu dō a Yesu ahay sa taa halay nga àga winen ataya awan. ¹⁶ Derewel a anan nà, jingen anan àga kwanay, aday kə slənən atan anan ayak anà dō sə egliz sə Lawdikiya ahay tē jinge anan re. Aday derewel uno sə vinden anà Lawdikiya ahay ata kə dəzlek ayak àga kwanay nà, jingen anan ite re. ¹⁷ Jen anan anà Arkipus nà, à demed pi mer su way a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga anan nə lele.

¹⁸ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindək ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Sənən apan lele re, nen nà, à dangay hwiya.

Natiya Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Tesaloniki ahay
mama'am awan
Adakay way pə deftere
a anan**

A derewel a anan inde nà, Pol a ngəran anà dō a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndəron sə pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tã ga mer su way bayak a anga sə wadaf anan ləbara a Yesu mugom a pə daliyugo. A dakan atan anan anjahay a tədə i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa təra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga dō a Yesu ahay à Tesaloniki (1.1 - 3.13)

Anjahay su dō a Yesu ahay (4.1-12)

Amay ana Yesu Almasihu (4.13 - 5.28)

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō ana Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom à gak ikwen sumor anahan, aday à varak ikwen zay re.

Pol a ngəran à Mbərom anga dō a Yesu ahay à Tesaloniki

² Manay mə ngəran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. A alay a manay apan mi ga amboh cəna, mə mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. ³ Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mə bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan, aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kə pəlen anan, aday pə atavay a kwanay njənan a anga kə dəfen anan idə hənə ata dukwen anà winen

a re. ⁴ Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kə walak kwanay sə təra dō anahan ahay. ⁵ A alay a manay sə dəkay anan ləbara mugom a àga kwanay ata nà, ma jak ikwen nə 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nə tinen 'am dīdek aya coy re. A alay a manay àga kwanay ata dukwen, mə njahay kəkəməw nə kə sənən zle lele. Ma ga matanan nə anga sa mak ikwen zek.

⁶ Kwanay aday nà, ki zlen hənə nə kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kə təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, dō ahay ta gak alay tə kwanay bayak a anga 'am ata awan. Aday tə winen ata təkə dukwen, kə tislən anan mivəl ta 'am ata adəka, anga Apasay Cəncan a kə varak ikwen məgala. ⁷ Natiya kutok, kwanay apan ki dīken anan anan cəved a Mbərom lele anà dō ahay pə daliyugo sə Makedoniya tə Akaya.

⁸ Dō ahay bayak a à Makedoniya tə Akaya tə slənek ləbara sa 'am pə Bahay a mənuko anga kwanay. Kwa ta sə wura fok, dō ahay tə slənek coy kwanay apan ki dəfen nga pə Mbərom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. ⁹ Bina tinen a tə alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kə təmihen manay àga kwanay nə kəkəməw. Tinen apan ti təkər ləbara sa 'am a kwanay sə mbəsak pəra ahay ata, aday kə mbədihən anan mivəl a kwanay pa sa gan amboh anà Mbərom, winen dō tə sifa aday winen dō dīdek ata awan. ¹⁰ Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nə Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nà, Yesu, Mbərom sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan. Wan ata nà, i tam mənuko anga aday Mbərom à ga pukə mivəl à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

2

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

¹ Mərak a manay ahay, kwanay a kə sənən zle, ana manay sa zlak ayak àga kwanay ata nə kə tərak awan kəriya bay. ² Kə sənən zle, ma sak dəcə à wulen su doh sə Filipi, anga ta gak alay tə manay, tə gənahak umo. Mə dəzlek ayak àga kwanay à Tesaloniki dukwen, do a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a təke dukwen, Mbərom kə bənək umo mbac bayak awan, aday mə dəkak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. ³ Manay apan mi dəkən anan cəved didek a anə do ahay nə, mə gədan atan nə mungwalay bay, way lelibay aya inde à mivəl a manay itəbay re, mə njəkan uda anə dowan bay. ⁴ Mə təkər nə, way ana Mbərom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nə, ma slak sə dəkay anan 'am anahan, aday a varan umo anan ləbara anahan mugom a à alay inde sə dəkən anan anə do ahay kutok. Ma ja 'am nə, aday mə zlan à nga anə do zənzen a bay, əna aday mə zlan à nga anə Mbərom awan, winen do sa san abayak nga a manay ata awan. ⁵ Kə sənən zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindel bay, aday ma jak 'am sə rəke pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde həna ata dukwen, Mbərom a san zle, winen 'am didek awan. ⁶ Kula mə pələk dowan à həran umo nga bay. Kwa à ga nə kwanay, kwa à ga nə do maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

⁷ Abay cəved inde mi cəce pikwen wa way ahay kawa do məduwen aya sa ga ataya bidaw, anga manay nə do maslan ana Almasihu ahay. Əna mə cəcihek awan bay. Mə tərə adəka nə, do səkəffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anə gwaslay anahan ahay ata awan. ⁸ Mə pəlay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak àga kwanay nə, mə pəlay sə dəkak ikwen anan pa 'am nə ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday winen ata dəkdek bay re. Mə pələk sə varak ikwen anan nga a manay aya re, anga

ki zlen umo à nga cəvedəbay. ⁹ Mərak a manay ahay, kə mbədəken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga àga kwanay ata bay asanaw? Kwa à ga nə sə luvon, kwa à ga nə sə ipec, ma ga mer su way nə ndekərkərre, anga aday à alay a manay apan mi dəkak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay a Mbərom wa ata nə, mə njad way sa pa mənəna sə bənək ikwen uda mbiyed.

¹⁰ Kwanay a kə sənən zle ma ga mer su way àga kwanay nə kəkəmaw, aday Mbərom dukwen a san a zle re. Anjahay a manay àga kwanay do a Yesu ahay nə lele, didek awan, dowan i gədan umo azar pə awan a ibay. ¹¹ Kə sənən zle re, ma ga way ahay tə kuwaya a kwanay nə kawa bəbay sa ga way tə gwaslay anahan ahay ata awan. ¹² Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen məgala, ma taa jak ikwen dukwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anə Mbərom, dowan a sə ngamak ikwen aday kī zlen à bahay anahan inde tə mazlaə ata awan.

¹³ Mi ngəran anə Mbərom hwiya re, anga à alay a manay sə dəkak ikwen anan 'am anahan ata nə, kə təmihen anan nə kawa 'am su do zənzen a bay, əna winen kawa 'am a Mbərom a way anahan. Tə didek a nə, wita nə 'am a Mbərom acəkan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivəl a kwanay inde, kwanay do sa daf nga pə Yesu ataya awan. ¹⁴ Mərak uno ahay, kwanay kə tərən kawa do ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbərom pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tə pərəhan azar anə Yesu. Matanan həna do a kwanay ahay ti ga alay tə kwanay dukwen, kawa winen ata kəslsla. ¹⁵ Yahuda ataya tə vədək ahay do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tə vədək anan Bahay a mənuko Yesu, aday həna tə rəzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anə Mbərom a bay jiga awan. Ta nan ide anə do ahay fok. ¹⁶ Abay tə gafak umo 'am sə dəkay anan ləbara sa 'am a Mbərom anə do su kon azar aya, anga

aday dō ataya tâ tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nà, ines a tinen ahay, aday Mbərom a kà gak patan mivel həna acəkan.

Haway ana dō sə Tesaloniki ahay a gan anà Pol

¹⁷ Mərak uno ahay, à alay a mənuko sə gəzla nga ata nà, mivel kə hanak pumo anga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nà, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kə mbədəkek ayak pə kwanay à dəbà. Abay a nan umo sa mak ayak àga kwanay maza awan. ¹⁸ Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, əna Fakalaw kə nəsək anan cəved awan. ¹⁹ Mə bayak pə kwanay nə anga kwanay kə viren umo məgala sa daf nga pə way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà dō ahay ata awan. Sə varan umo ataslay mivel hway apan təkede dukwen, kwanay re. Jugo sə vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anà Bahay a mənuko Yesu azanan i may ahay ata nà, kwanay. ²⁰ Tə didek a nà, dō ahay tə varan umo zlangar anga kwanay nə bayak awan, aday mə taslay mivel dukwen tə kwanay a re.

3

¹ Haway a kwanay kə gak umo cəna, mbac a slan umo cəvedabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slənak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak. ² Timote nà, mərak a mənuko, winen apan i ga mer su way a Mbərom tə manay, mə dəkay anan ləbara mugom a mbala Yesu Almasihu anà dō ahay nə manay pə kərtek awan. Mə slənak anan ayak àga kwanay nà, aday à mak ikwen zek, aday à varak ikwen məgala sə tavay njənan pə cəved a Mbərom. ³ Matanan, kwa həna dəcə ahay ta tak ikwen à nga dəp nà, dowan à sa zluwe kwa kərtek à cəved a Mbərom wa bay. Kə sənən zle, dī takas nə tə dəcə ahay matanan təktek re asanaw? ⁴ Ayaw,

à alay a manay àga kwanay ata nà, ma jak ikwen ayak panan wa coy, dō ahay ti naa ga alay tə mənuko pa 'am mba. Matanan həna dəcə ataya ta nak ahay puko kawa ana kwanay sa san ata kutok. ⁵ Na ca apan, dəcə winen apan i nay ahay pikwen nà, mbac kə slahak uno. Anga na awan, nə slənak ayak Timote àga kwanay, aday nà san kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu acəkan hwiya bidaw? Nə jəjarak, na wa, tiya nə Fakalaw kə njəkak kwanay à cəved sə didek wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kə tərak way kəriya awan.

⁶ Həna Timote kə mak ahay àga kwanay wa pə cakay a manay, a təkəren umo nà, ləbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu hwiya, kə pəlen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pə manay tə ataslay mivel awan, bina haway a manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re. ⁷ Mərak a manay ahay, manay apan mi sa dəcə, dō ahay ti jugwar pumo wa 'am dəp nà, Timote a nay a jan umo matanan cəna, kə varak umo məgala bayak a, anga kwanay apan ki pərihen anan azar sa daf nga nə pə Yesu hwiya. ⁸ Bina, kak kwanay apan ki tiven njənan pa 'am a Mbərom matanan kəma, mi taslay mivel sə njahay tə sifa aya uho. ⁹ Ataslay mivel a manay sa njad pa 'am a Mbərom a mənuko həna anga kwanay ata nà, kwa mē ngəran anà Mbərom nə kəkəma, wita kə slak awan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə sə sipec, kwa à ga nə sə luvon, manay apan mi gan amboh aday à varan umo cəved sa zlak ayak àga kwanay saa cak ikwen ahay ide aday mi tətakak ikwen anan ahay way aday kə sənən pə cəved a Mbərom fan bay ataya awan.

¹¹ Ma gan amboh anà Bəbay a mənuko Mbərom a ta nga anahan awan, tə Yesu Bahay a mənuko nà, tē təban umo ayak cəved a sə dəzlek ayak àga kwanay awan. ¹² Bahay a

mənuko Yesu â varak ikwen mægala sa san zek à wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sə pəlay anan do ahay fok, kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Natiya awan, tə cəved ata kutok, ki tərən do mægala aya pə cəved anahan, anga aday kə njiden awan lelibay a pə mivél a kwanay ahay sabay, kə tərən do cəncan aya pa 'am a Bəbay a mənuko Mbərom pə luvon a Bahay Yesu saa may ahay pə daliyugo tu do anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pə luvon ata nà, winen a pi zek tu do anahan aya azar a fok.

4

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Mərak a manay ahay, way a mə mbəsak a sa jak ikwen ayak ata nà, həna: Mə tətakak ikwen anan anjahay sa zlan à nga anà Mbərom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nə matanan. Əna manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nà, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu, zəgihen anan apan asa. ² Kə sənən way a manay sə tətakak ikwen anan tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu ataya zle. ³ A nan a Mbərom cəna, kə tərən do cəncan aya awan, kawa sa ja bine siwaw nà, kə limen anan alay à uwar uho bay, ⁴ kuwaya â njahay nə tə uwar anahan awan, à səkəffe inde. Ata do ahay ti hərak ikwen nga. ⁵ Adəka bay, ubor â ga pikwen bahay bay. Wita nə azla su do sa san Mbərom itəbay ataya awan, do sə pəra ahay. ⁶ Dowan â gan sədək anà do hinen ta sə jənan pə uwar bay, anga Bahay a nuko Yesu i naa gan sariya anà do sa ga ines a matanan ataya awan. Ba ma jak ikwen anan 'am ata coy. ⁷ Anga Mbərom a ngamak uko nə saa ga ines tu do sə uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko adəka nà, sə njahay à cəncan inde pa 'am anahan. ⁸ Anga nan, kak dōwan a kə ngəmak 'am a anan itəbay cəna, a ngam bay nà, do zənzen a bay, əna zek a Mbərom a, dōwan a sə varak uko Apasay Cəncan ata awan.

⁹ Mərak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am sə pəlay zek à wulen a kwanay do a Yesu ahay sabay. Zek a Mbərom a kə dəkak ikwen anan cəved ata coy. ¹⁰ Tə didek a nà, kə pəlen do a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya fok. Əna ma gak ikwen kem nà, zəgihen anan apan pa 'am pa 'am. ¹¹ Rəzlen anan à nga wa sə njahay səkəffe lele. Kə sa slihen à 'am sə do ahay inde bay. Gen mer su way tə alay a kwanay aya aday kə njiden way sa pa, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. ¹² Ki gen anan matanan cəna, do sə uho ahay ti dəkak ikwen apan, aday ki saa rəken awan pu do wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

¹³ Mərak ahay, a nan umo nà, sənən anan way saa tərən anà do a ma mac ataya awan. Əna zlawan â sa gak ikwen kawa do sa ba Yesu itəbay ataya bay. ¹⁴ Də dəkak apan nga, Yesu kə məkak, aday kə slabakak ahay à məkə wa. Anga nan, da san zle, do sa daf nga pə Yesu ahay aday tə məkak coy ata nà, Mbərom i i slabakay atan ahay à məkə wa anga aday tə njahay à man a Yesu. ¹⁵ 'Am a manay sa jak ikwen ayak həna ata nà, 'am ana Bahay a mənuko Yesu a sə tətakan anan anà do ahay ata awan. Pə luvon ana Yesu saa may ahay ata nà, mənuko həna tə sifa ataya di naa lahan apan anà do ma mac ataya sa zla à man ana Yesu a bay. ¹⁶ Pə luvon ata nà, Mbərom i varan cəved anà maslay anahan ahay. Bahay a tinen i ngaman atan, aday ata ti fa məzləzlilen kutok. Cəna zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, do a anahan ma mac ataya ti lah sə slabakay ahay à məkə wa pa 'am. ¹⁷ Ata aday mənuko mə mbəsak a tə sifa uho ataya di japay tu do anahan a azar ataya à mata-pasl inde tatə Bahay a mənuko Yesu à mburom. Natiya di njahay tatə Bahay a mənuko Yesu pa sə viyviya awan. ¹⁸ Kak matanan cukutok nà, men anan anan mivél ù doh anà zek ahay lele ta 'am a anan.

5

Təruko do mə lavay zek aya awan

¹ Mərak a manay ahay, pa 'am sə luvon kabay alay a sə amay ana Bahay a mənuko Yesu nà, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, ² anga kwanay aya kə sənən zle coy, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, i slay ahay puko nə kawa do sə akar sa nay à alay a dowan a san apan bay ata awan. ³ I təra nà, à alay a do ahay ti ja nə «Zay inde, awan inde sə bənan mbiyed'ù do ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan à nga kawa dəcə sa tan à nga anà uwar, wan sə dəlay anan ata awan. Tinen a fok, dowan saa tam wa kwa kərtek dukwen, ibay.

⁴ Aya əna, mərak ahay, kwanay nà, mə njahay aya i ide zənzen inde bay. Luvon ata i sa dəzley pikwen gangaf kawa do sə akar sə gaway ahay bahay su doh ata bay. ⁵ Kwanay nə do sə ide jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mənuko do sa bar sə luvon ahay i ide zənzen inde ataya bay. ⁶ Anga nan kutok, dā njak ahan kawa do azar aya itəbay. Adəka bay, dəfuko anan ide anà zek a mənuko ahay lele, guko anan nga i zek re. ⁷ Do ahay ta taa njak ahan nə sə luvon, aday ta taa vaway nga dukwen sə luvon. ⁸ Aya, mənuko nà, do sə ide jiyjay ahay. Anga nan, guko anan nga i zek. Dəfuko nga pə Yesu, aday sənuko zek. Da gak matanan ata nà, i tərak uko kawa palalam à mbac inde. Aday dəfuko anan ide anà luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuko ata awan. Way ata dukwen i tərak uko kawa dugwala à nga inde. ⁹ Mbərom a walay mənuko nə anga aday dā saa ga dəcə pa 'am anahan bay, əna sa naa tam mənuko tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ¹⁰ A mac anga mənuko, anga aday kwa à ga nə də məcak coy, kwa à ga nə mənuko tə sifa aya mba, dī njahay tə winen awan. ¹¹ Anga nan, viren anan məgala i zek ahay, aday men anan zek i zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga həna coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

¹² Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nà, dəfen anan apan anà do a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuko a daf atan nə sə tətakak ikwen anan cəved anahan. ¹³ Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

¹⁴ Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nà, gifen anan 'am anà do sə isew ahay, viren anan məgala ana do sə zlawan ahay, men anan zek anà do bəle aya awan, aday kà si yen nga tə do ahay bay fok. ¹⁵ Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kà si men anan anan sədək anà dowan bay. Əna kwa siwa siwa dukwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənəna sə mbədək anan do azar aya à nga wa re. ¹⁶ Kwa siwa fok cəna, tislən mivəl. ¹⁷ Gen amboh kwa siwa. ¹⁸ Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nə guko matanan, mənuko do a Yesu Almasihu ahay fok. ¹⁹ Kà ticen anan alay pa 'am anà Apasay Cəncan a bay. ²⁰ Kà kədiyen anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay bay. ²¹ Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nà, təmihen atan. ²² Zləmen anan anà sədək a wura wura fok jiga awan.

²³ Mbərom a do sə varak uko zay ata, à təra kwanay do cəncan aya jiga awan. A ba anan apasay a kwanay, tə mivəl a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a mənuko i sa may ata nà, à njad pikwen wa way lelibay a bay. ²⁴ Mbərom a sə ngamak ikwen ata i ga anan, anga winen nà, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

²⁵ Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. ²⁶ Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay tə alay.

²⁷ Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu nà, jingen anan derewel a anan pa 'am su do a Yesu ahay fok.

²⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà do sə
Tesaloniki ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Pol a jan 'am anà do sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à derewel anahan mama'am a inde ata awan. A alay ata nà, do a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atətak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, do ahay tə sənək apan bay. Əna Pol a ja nà, wita mungwalay. A alay a Yesu i may ata nà, i tam anan do anahan ahay, aday i gan sariya anà do sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am didek a pə amay a Yesu Almasihu (1.1 - 2.17)
Aga amboh tə adakay way ahay (3.1-18)

Pol a jan 'am anà do sə Tesaloniki ahay

¹Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay do a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay do a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

Mbərom i gan sariya anà do ahay mba

³Mərak uno ahay, lele a nà, mē ngəran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mē ngəran, anga kə zəgihən anan sa daf nga pə Yesu, aday kə zəgihən anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. ⁴Anga nan kutok, à alay a manay àga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa

kwanay apan ki sen lirew ahay tə cəved ahay cara cara pu do sə jugwar pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan adaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

⁵Way ata a dakay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà do ahay tə cəved lele a kutok. Kwanay ki sen lirew hənə ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde. ⁶Ayaw, Mbərom nà, do didek awan. Luvon a kà slak cəna, i man anan uda siked anà do sa ga alay tə kwanay ataya awan. ⁷Kwanay do sa sa lirew hənə ataya nà, i varak ikwen anjahay zay kutok. Manay dukwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan ahay məgala aya, ⁸à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu do sa san Mbərom itəbay ataya fok, i ga anan alay tu do sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. ⁹Ti sa lirew nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anà məgala sə mazlaḅ sə bahay anahan itəbay. ¹⁰Way ataya ti təra nà, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nà, do anahan ahay ti həran nga. Do sə dəfan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su do sə həran nga ataya awan, anga kwanay dukwen kə dəfen apan nga coy, bina 6a mə dakak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

¹¹Anga nan kutok, ma taa gan amboh anà Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nà, anga aday kə njihen kawa do anahan a sə walay ataya awan. Aday ma gan amboh anga aday à mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, à ba kwanay tə məgala anahan ata ite. ¹²Natiya, do ahay ti həran nga anà Bahay a

mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday dō ahay ti h̄arak ikwen nga anga winen re. Mb̄erom a mənuko t̄a Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

2

Do s̄a s̄ad̄øk

¹ M̄arak a manay ahay, u no sa ja 'am h̄ana n̄a, p̄a luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko d̄i halan nga pa 'am. Ma gak ikwen amboh n̄a, ² k̄a viwen anan nga i zek ahay kwayan'a, anga 'am ana dō ahay sa j̄aka luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata n̄a, k̄a nak coy ata bay. Kwa â ga n̄a sa ja 'am ata n̄a, dō maja'am a Mb̄erom, kwa â ga n̄a dō s̄a wazay sa ja, kwa dō ahay t̄a ja n̄a nen a s̄a vinde anan ad̄aka, k̄a d̄afen apan nga bay, k̄a j̄ajiren bay. ³ Dowan â sa njak kwanay bay j̄iga awan. Luvon ata i nay ahay ta 'am k̄ariya bay. Dō ahay bayak a ti v̄aze p̄a Mb̄erom, aday dō s̄a s̄ad̄øk a ti i lize anan ù uko inde ata i nay ahay aday. Ata, luvon ata i nay ahay kutok. ⁴ Dō s̄a s̄ad̄øk ata i gafan 'am an̄a dō ahay kwa s̄a h̄eran nga an̄a ma fok, kwa s̄a h̄eran nga an̄a zek a Mb̄erom awan. I ja n̄a winen a a zalay mb̄erom ahay fok. I zla ù doh s̄a mazlāb a Mb̄erom, i d̄af man s̄a njahay anahan à man ata awan, i t̄era anan zek anahan kawa Mb̄erom awan.

⁵ K̄a s̄enen apan sabay k̄el̄ad̄aw? A alay mənuko p̄a k̄artek ata n̄a, na jak ikwen anan way ataya coy asanaw? ⁶ H̄ana tamak n̄a, awan inde s̄a gafan 'am sa nay ahay, aday k̄a s̄enen awan ata zle. Alay ata k̄a slak c̄ana, dō s̄a s̄ad̄øk ata i nay ahay kutok. ⁷ T̄a d̄id̄ek a c̄ana, dō ahay inde, tinen apan ti ga s̄ad̄øk bayak a coy. Da san anan n̄a, anga Mb̄erom a k̄a mak uko zek s̄a d̄akak uko anan way ata awan. Əna way a nen sa j̄aka ti nay ataya n̄a ti nay ahay fan bay, si d̄owan a s̄a takan alay i id̄e ata k̄a zlak wa aday. ⁸ Ata aday, alay a i sla aday dō s̄a s̄ad̄øk ata i sa nay ahay kutok. Yesu

Almasihu Bahay a mənuko k̄a nak ahay à mazlāb anahan inde n̄a, i lize a wa dō s̄a s̄ad̄øk ata awan, i v̄azle apan apasay sa 'am anahan aday â mac. ⁹ Dō s̄a s̄ad̄øk a sa nay ata n̄a, i nay ahay n̄a t̄a m̄agala ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya cara cara sa njak anan dō ahay. ¹⁰ I may ahay n̄a, sa ga way lelibay aya cara cara sa njak anan dō aday saa lize ù uko inde ataya awan. Ti lize anga ta ngam s̄a p̄alay 'am s̄a d̄id̄ek it̄abay. Abay t̄a ngam tiya n̄a, Mb̄erom k̄a t̄amak atan bid̄aw? ¹¹ Anga nan kutok, Mb̄erom k̄a c̄arwidek anan abayak nga a tinen aday t̄a d̄af nga n̄a p̄a way mungwalay aya awan. ¹² Natiya awan, sariya i ban anan dō sa ngam sa d̄af nga p̄a d̄id̄ek a Mb̄erom it̄abay əna ta gan may an̄a way lelibay ataya ata awan.

Mb̄erom a walay kwanay

¹³ Kwanay m̄arak aya aday Bahay a mənuko s̄a p̄alay kwanay ataya awan, sumor a n̄a, mi nḡeran à Mb̄erom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay a daliyugo winen m̄a ndakay a fan bay ata d̄ukwen, Mb̄erom k̄a walak kwanay anga saa tam kwanay t̄a m̄agala s̄a Apasay C̄ancan awan. Apasay ata a t̄era kwanay dō anahan ahay. A tam kwanay d̄ukwen, anga k̄a d̄afen nga p̄a d̄id̄ek a Mb̄erom ata awan. ¹⁴ Anga nan, à alay a manay s̄a d̄akak ikwen anan l̄abara sa 'am a mugom ata n̄a, a ngamak ikwen p̄a cakay anahan, anga aday k̄a njiden anan mazlāb ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

¹⁵ Anga nan, m̄arak a manay ahay, tiven n̄a nj̄anjan lele, b̄enen anan way a manay s̄a t̄atakak ikwen anan ataya awan. Kwa â ga n̄a m̄a t̄atakak ikwen anan ta 'am, kwa â ga n̄a m̄a vindek ikwen anan ayak avinde p̄a d̄erewel, b̄enen anan lele.

¹⁶⁻¹⁷ Bahay a mənuko Yesu Almasihu a ta nga anahan a aday Mb̄erom B̄abay a mənuko, t̄a varak ikwen m̄agala aday ḡedan sa ga way lele aya aday sa ja 'am s̄a way lele aya hwiya ite. Bina Mb̄erom a p̄alay nuko,

aday tə sumor anahan i varak uko mægala hwiya, aday i mak uko zek sə dəfan ide anà way a lele saa nay ahay pa 'am ata re.

3

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

¹ Mərak a manay ahay, 'am uno mə mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara ana Bahay a mənuko Yesu à zla bəse pa 'am pa 'am, aday do ahay tē dəfan apan kawa ana kwanay a sa ga həna ata ite. ² Anga manay dukwen, gen anan amboh, anga aday à gan umo nga pu do sə sədoək ahay wa. Anga sə tēma way a manay sa ja ataya nà, do ahay fok bay.

³ Əna Bahay a mənuko nà, winen do didek awan, i mak ikwen zek sə tēra do mægala aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa re. ⁴ Bahay a mənuko awan a man umo zek sa dəf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. ⁵ Bahay a mənuko à mak ikwen zek à mível a kwanay ahay inde, anga aday kə sənən anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkəməw ata awan, aday kə səmen anan anà dəce ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya à ga mer su way

⁶ Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, do sə isew ahay à wulen a kwanay inde ataya nə kə njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə tēmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. ⁷ Kə sənən anjahay a manay à wulen a kwanay zle, aday lele dukwen njihen kawa ana manay ata re. A alay a manay àga kwanay nà, manay isew aya bay asanaw? ⁸ Ma pak dəf a dōwan kəriya bay, ma lar zek adəka nə pi mer su way aday mē pan way i zek a manay ahay, kwa à ga nə sə luvon, kwa à ga nə sə sipec, anga a nan umo sə

vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. ⁹ Ma ga matanan ata nà, a nan sa ja nà, mə cəcihek pikwen wa dəf nə, ma gak way lelibay a bay, əna a nan umo tə minje a manay adəka nə sə tətakak ikwen anan way. ¹⁰ A alay a manay àga kwanay ata dukwen, ma jak ikwen nà, kak dōwan a a nan sa ga mer su way bay cəna, à pa way bay ite re.

¹¹ Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nà, anga mə slənek do ahay inde à wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Əna ta gan may cəna, sə dazay à 'am sə do ahay inde so. ¹² Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, manay apan mi gafan 'am anà zahav su do kətanən ataya, tē mbəsak way ataya aday tē ga mer su way sa njad anan dəf a tinen cite re.

¹³ Mərak a manay ahay, kwanay ite nà, kə si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. ¹⁴ Kak dōwan a kə bənək anan 'am a manay a sə vindek ayak à dərəwel a anan inde ata bay cəna, sənən anan dōwan ata lele. Kə sa jipen tə winen sabay aday waray à gan. ¹⁵ Əna kī cen apan kawa winen do manide bay. Jen anan apan adəka nə tə cəved lele awan, anga winen mərak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

¹⁶ Bahay a mənuko Yesu, do sə varak uko zay ata, à varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kəkəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mənuko à njahay tə kwanay a fok ite.

¹⁷ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə dərəwel uno ahay fok matanan. Həna anan nà, alay uno awan. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor à kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Timote
mama'am ata awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Timote a taa man zek anà Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Həna Pol a vinden ayak derewel a anan anà Timote nà, way sa man zek anà egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan à ta 'am kwa aha. Anga nan, a dakan anan ayak anà Timote nə miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla dō ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday dukwen, Pol a dakan anan anjahay tədə dō a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sə dō ahay à egliz inde (1.1 - 3.13)

Adakay way pə miter mungwalay aya awan (3.14 - 4.5)

Adakay way anga məced sə egliz ahay (4.6 - 6.21)

Pol a jan ayak 'am anà Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō maslan ana Yesu Almasihu. Sa daf nen dō maslan a nà, atə Mbərom, dō sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, dōwan a mənuko sə dəfan ide ata awan.

² Nə vindek ayak derewel a anan nà, akiken Timote. Iken kawa wan si zek uno awan, anga iken dō sa daf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko tə gak sumor, tə varak zay a tinen, aday kə gan atan i zek wa ite re.

Atatak way su dō mungwalay aya awan

³ 'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sə Make-doniya ata nà, ni mənahan ayak həna nà, anà 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina dō ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sə

mungwalay ahay anà dō ahay. Anga nan, gafan atan 'am. ⁴ Jan atan nà, tə mbəsak sə ngwedese 'am kəriya aya awan, tə mbəsak 'am sə baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sə zəbay avad awiyaway à wulen su dō ahay inde kəriya awan. 'Am ata dukwen i man zek anà dō sa daf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom bay re. ⁵ Dakan atan anan, anga aday tə pəlay dō ahay tə mivél kərtek a lele, mənəna sə bayak nga sa ga mbadire, aday ta sa daf nga pə Mbərom tə didek a acəkan.

⁶ Azar su dō aya nà, tə zluwek à cəved wa, ta ma nga sə ngwedese 'am kəriya aya awan. ⁷ Abay ta gan may adəka nà, sə tətakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Əna cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sə ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anà way a tinen sə tətakan anan anà dō ahay ata bay.

⁸ Mənuko nà, da san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak dōwan a kə pərahak anan azar tə didek a nà, na. ⁹ Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga dō sa ga way lele aya ata bay, əna ma var adəka nà, anga dō lelibay aya awan, anga dō sə vəze pə Mbərom ahay, anga dō sə dəfan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga dō mə tahasl aya awan, anga dō sə həran nga anà Mbərom bay ahay, anga dō sə təra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga dō sə lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga dō sa vad nga su dō ahay azar aya re, ¹⁰ anga dō sa ján uho ahay, aday anga dō sə nahay tə dō ahay nə kawa su dō zəzen a sabay ataya awan, anga dō sə sukom a way tə dō ahay bile aya coy ata awan, anga dō sa gad mungwalay ahay, aday anga dō sə mbadan pa nga wa anà mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga dō sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sə tətak lele ata re. ¹¹ Sə dəkak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a

Mbərom, winen do sə mazlaḅ, aday do sə ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sə ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

¹² Nen nà, nen apan ni ngəran anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sə vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kə dəfak nga pi nen ta sə mbuko anan mer su way anahan à alay inde.

¹³ Kurre ata nà, nen nə jənək anan pa 'am anà Mbərom, nə jugurak 'am pu do anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu do anahan ahay tə mindel re. Əna winen kə gak uno sumor anga a ca upo nà, na san awan bay, aday nen nə dəfak nga pə winen a bay re. ¹⁴ Natiya, Bahay a mənuko Yesu Almasihu kə gak uno sumor məduwen a sa dəf nga pə winen a, aday kə varak uno məgala sə pəlay do ahay tə asan zek anahan awan.

¹⁵ Ihe, nga sa 'am didek a həna, aday u no nà, kuwaya à təma anan tə mivəl kərtek awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu a nay pə daliyugo nà, anga sa tam anan do sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay nga su do sə atahasl aya nà, nen a adəka bugol. ¹⁶ Əna na gak anan i zek wa anà Yesu, nen bahay nga su do sə atahasl ahay. Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan ahay ngatay anahan a sa ndav bay ata anà do ahay, anga aday tà dəf apan nga aday tà njad sifa sa ndav bay ata re. ¹⁷ Kuwaya à zambad a Mbərom Fetek, Ba Məduwen. Winen nà, a mac itəbay, dowan a canan itəbay re. Mbərom nà, winen kərtektəkke. Kuwaya à həran nga, à varan mazlaḅ pa sə viyviya awan. Amen.*

¹⁸ Iken ite, wan uno Timote, həna nə mbəsakak anan atətak way anaya à alay anak inde, kawa ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am ataya ti varak məgala sa ga məgəzləga sə

tavan à nga wa anà 'am a Mbərom. ¹⁹ Ki mba apan sa dəf nga pə Mbərom lele tə mivəl kərtek awan. Əna azar su do a aya nà, tə ngəmak sa ga matanan bay. Anga nan kutok, tə mbədəhak anan lən anà cəved a Mbərom, aday tə lizek. ²⁰ A wulen su do ataya nà, atə Himeniyas tə Aleksandire inde à wulen a tinen. Nə mbəsakak atan pə alay ana Fakalaw, aday tə mbəsak sə jənan pa 'am anà Mbərom.

2

Adakay way pa 'am sa ga amboh

¹ Mama'am sə way, aday u no sə dakan anan ayak u do a Yesu ahay nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom, dəbuken anan, ngəren anan anga do ahay fok. ² Gen anan amboh a Mbərom anga bahay ahay, tu do məduwen aya awan, anga aday dē njahay səkəffe zay ta sə dəfan apan anà Mbərom, aday ta sa ga way lele aya sə cəban à Mbərom bay ata awan. ³ Ki gen matanan nà, wita lele, i zlan à nga anà Mbərom, do sa tam nuko. ⁴ A gan may do ahay fok tà tam, tà san didek sə way ahay. ⁵ Anga Mbərom a nà, winen kərtektəkke, aday do sə japay anan Mbərom pi zek tə do ahay dukwen, winen kərtektəkke re, winen nà, Yesu Almasihu. ⁶ Winen kə nak ahay, kə varak anan nga anahan sa mac anga sə bəmbad anan do ahay fok. Natiya kutok, à alay a Mbərom sə walay ata nà, Yesu a dakay anan nə Mbərom i tam anan do ahay. ⁷ Anga nan, Mbərom kə tərək nen do maslan anahan sa zla saa tətakan anan way anà do sə pəra ahay, anga aday tà dəf nga pə Yesu tə didek awan. Way ma ja a anaya nà, didek aya awan, mungwalay uda ibay.

Anjahay su do a Yesu ahay à egliz

⁸ Natiya awan, na gan may mungol ahay tà ga amboh kwa aha fok, əna tà ga nə tə mivəl mə banay awan, mənəna way ma caḅ a, aday tə kuzom a bay re. ⁹ Uwar ahay dukwen, tà ban zana aday tədə a zla pi zek sa ban

* 1:17 Amen, kawa sa ja nà, à təra matanan.

ata awan. Tâ sa wahay nga sê zlapay anan, anga aday dô ahay têt canan atan ata bay re. Têt laway way sê gura ahay pi zek kabay mambətembəte ahay bay. Kabay tâ pak zana sê dala bayak aya pi zek bay re. ¹⁰ Aya əna, way sê ndakay dô adəka nà, aga mer su way lele awan, mer su way kawa sê uwar lele aya sa jəka tət dəfan apan anà Mbərom ataya awan. ¹¹ U doh a Mbərom nà, uwar ahay têt pəkan sləmay anà atətak way səkəffe lele tət anahay nga awan. ¹² Nə varak anan cəved anə uwar ahay sətətavay pa 'am su dô mungol aya sətəwazan atan bay, têt lavan nga anə mungol ahay bay re, əna têt njahay way a tinen tete. ¹³ Anga Mbərom a ndakay pa 'am nà, Adama, aday a ndakay Hawa à dəba wa kutok. ¹⁴ Aday asa, Fakalaw a nay, a njak nà, Hawa, bina Adama bay. Natiya uwar ata kətə dazak i ines inde. ¹⁵ Tətəwinen ata tətəkə dukwen, Mbərom i tam atan re, anga tinen nà, may a nuko ahay. Əna si ti jəra sa dəf nga pətə Yesu, sətəpəlay dô ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sətə tətəra dô sətə waray ahay re.

3

Mer su way ana dô sətənjahan pa 'am wa anə dô a Yesu ahay

¹ Ihe, 'am dīdek a hənə: Kak dōwan a kətəgak anan may sətə tətəra dô sətə lavan nga anə dô a Yesu ahay nà, wita kətəpəlak mer su way lele awan. ² Əna dô sətə lavan nga anə dô a Yesu ahay nətə anjahay anahan a əga nà, natiya: Ines əga inde apan aday sətəgədan anan apan azar bay. Uwar əga inde apan dukwen kətəkəcoy. A tətəra dô sətəjinje bay, ə tətəra dô ma san nga awan, əgəbə mazlaḅ pi zek wa bay, ətəma mbəlök ahay lele. A mba apan sətətətakan anan way à dô ahay lele. ³ A vaway nga tətəmahay bay. A cakal 'am tətə dô ahay bay, ə tətəra adəka nà, dô tətəawan. A jugwar 'am bay, aday əga ubor pətə dala bay re. ⁴ A lavan nga anə gulom su doh anahan tətə, əjan pətəakətə anə gwaslay anahan ahay tətə

cəved awan, aday tətə dəfan apan lele. ⁵ Bina, kak dōwan a kətəmbak apan sətə lavan nga anə gulom su doh anahan tətətibay nà, i mba apan sətə lavan nga anə dô a Yesu ahay tətətibay re asanaw?

⁶ Kak ki dəfen dōwan a aday i lavan nga anə dô a Yesu ahay nà, kətəsə dəfen dô sətə tətəma Yesu Almasihu həniniye mba ata bay, bina winen mbəlök a mba nà, hinahibay i i har nga i mer su way ata inde. Ata dukwen, Fakalaw i njad apan alay sa 'am aday Mbərom dukwen i gan sariya re. ⁷ Dōwan ata nà, anjahay anahan əga nətəlele aday kwa dô sa san Mbərom bay ahay tətəkədə tətə dəfan apan. Bina, kak matana bay cənə, dô ataya ti njad sətəgədan azar pətəines anahan ahay ata dukwen, i slahay à alay a Fakalaw inde kutok.

Do si mer su way ahay à egliz ahay inde

⁸ Hənəasa, anjahay ana dô si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tətəgəbə mazlaḅ pi zek wa bay, miresl əga à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tətəvaran zek anəmahay bay, tâ sa ga ubor aday sətəpəlay dala tətəcəved sətədanakay bay. ⁹ Sumor a nà, tətə dəfan apan anə 'am ana Mbərom sa kak uko anan ahay uho ata nətətəhhe lele tətə mivəl kətəkəawan. ¹⁰ Ki sətə dəfen anan dô ataya i mer su way inde nà, dô a Yesu ahay tâ cəpətə anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sətəgədan atan anan apan azar ibay nà, ti dəf atan à mer su way inde kutok.

¹¹ Uwar ahay dukwen tətəgəbə mazlaḅ pi zek wa bay, tətəgədan azar a dōwan bay, tətəvaway nga bay, aday dô ahay tâ dəf patan nga kwa à ma inde anaw fok.

¹² Do si mer su way ataya nà, uwar əga inde patan dukwen kətəkə kətəkəcoy, tətə lavan nga anə gwaslay a tinen ahay aday anə gulom su doh a tinen ahay tətə. ¹³ Aday kak dô ataya ta gak anan mer su way a tinen tətəcəved a nà, dô ahay ti dəfan atan apan, aday ti mba apan sətədəkay anan 'am a Yesu

nə ndəndan lele, anga tə təmahak Yesu Almasihu tə mivél kərtek awan.

Nga sa 'am pə didek a Mbərom

¹⁴ Abay nə jalak sa zlak ayak à man anak bəse, əna həna suwan nà vindek ayak dərəwel a anan tamak. ¹⁵ Həna kwa nà sak a zlak ayak bəse sabay dəp nà, dərəwel a anan i dəkak anan anjahay sə dō ahay à gulom su doh a Mbərom inde. Gulom su doh a Mbərom nà, winen Egliz, kawa sa ja nà, dō a Yesu ahay. Egliz nà, winen kawa saray galak sa ban anan didek a Mbərom bahay sə sifa. ¹⁶ Tə didek a, way a mi dər a pə cəved sa daf nga pə Yesu ata nà, way məduwen awan:

Yesu Almasihu nà, a nay ahay à mburom wa.

A təra dō zəzen awan.

Apasay a Mbərom kə vədak panan awiyaway

ta sə dəkay anan, winen dō didek awan.

Masley a Mbərom ahay tə canak anan.

Do sə pəra ahay tə slənek ləbara anahan awan.

Do sə daliyugo ahay tə dəkak apan nga.

Mbərom a cakafak anan ayak à man sə mazlaḅ anahan inde à mburom,

pə cakay anahan awan.

4

Do sə tətakan anan way mungwalay aya anà dō ahay

¹ Apasay a Mbərom kə jak anan 'am a didek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am nà, azar su dō ahay ti mbəsak sa daf nga pə Yesu, aday ti pərahan azar anà atətak way sə apasay sə mungwalay ahay tə atətak way sə setene ahay. ² Do sə tətak way ataya nà, tinen dō sə mbadəmbada ahay, aday tinen dō sə mungwalay ahay re. Mivél su dō ataya nà, mi nes aya awan, kawa tə ndəzak atan anan zlac tə njamde ma ga uko ngəlaḅaḅa ata awan. ³ Do sə mungwalay ataya nà, tinen apan ti gafan 'am anà dō ahay sə gəḅa uwar, tinen apan ti gafan 'am anà dō ahay sa pa way

sa pa azar aya awan. Aday cəkəbay Mbərom a var anan way sa pa ataya nà, anga aday dō ana Yesu Almasihu ahay sa san didek sə way ataya tà pa ta sə ngəran apan anà Mbərom. ⁴ Anga way a Mbərom mə ndakay aya cəna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Di mba apan sə ngəran à Mbərom aday dī pa way sa pa anuko ahay kutok. ⁵ Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbərom tə amboh anuko ti təra atan cəncan aya pa 'am a Mbərom.

Do sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

⁶ Natiya kutok, ka sak a tətakan anan way a iken a sə sləne a anan anà dō a Yesu ahay nà, iken nə dō sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kə tərak dō ma har awan, à 'am a Mbərom inde, anga kə varak anan way sa pa sa 'am a Mbərom anà zek anak, aday kə njadək məgala à atətak way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan. ⁷ Əna avəved 'am kəriya aya nà, kə pəkan sləmay bay. Sumor a nà, anjahay anak à zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew adəka. ⁸ Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjoek coy. Əna anjahay anak a kə gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njad sifa həna, aday azana pə uho sa nay ata dukwen, ki njad re. ⁹ Əna ihe, nga sa 'am ata nà, didek awan. Sumor a nà, kuwaya à təma anan à mivél anahan inde fandar kwayan'a. ¹⁰ Anga nan mənuko apan dī ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan dī ga danda a mba. Mənuko apan dī dəfan ide anà Mbərom, bahay sə sifa, winen dō sa tam anan dō ahay fok, aday mə zakay a nà, mənuko dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay.

¹¹ Timote, iken tavay nà, njənan lele, aday dəkak anan way a anaya anà dō a Yesu ahay. ¹² Iken nà, gwaslay aya mba, əna tədə nà, dowan à sa kədəy iken anga nan bay. Kan anan anà dō a Yesu ahay adəka nà,

minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəved anak sa daf nga pə Yesu tə mivél kərték ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok. ¹³ Var a nga anak sə dakan anan Deftere a Mbərom anà dō a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dazlek ayak ata awan. ¹⁴ Kâ sa ca pə məgala a Mbərom sə varak ata nə kawa way sə gəsle anan bay. A varak anan kurre tə dungo ana dō maja'am anahan, aday maced sə egliz ahay dukwen tə dəfak anak alay pa nga à alay a iken sə təma magwagway ata awan.

¹⁵ Gan nga anà mer su way a anan ata nà, lele, kâ sa gan məsəfaya bay. Aday dō ahay fok, ti canan anà mazlaḅ si mer su way anak i zla pa 'am pa 'am. ¹⁶ Gan nga anà zek anak, dəfan ide anà atətak way anak re. Ka gak anan mer su way anak ahay lele nà, iken tu dō sə sləne atətak way anak ahay fok, ki təmen.

5

Azla ana dō a Yesu ahay pa 'am a Mbərom

¹ Iken Timote, kâ sa ngəraz pu dō maced a bay. Kak winen kà gak way lelibay a nà, jan apan zəhha kawa winen bəbay anak. Njavar ahay dukwen, jan atan apan kawa tinen mərak anak ahay. ² Uwar məduwer ahay nà, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sə uwar ahay ite nà, jan atan apan kawa tinen dənəbay anak ahay aday fok, tə mivél kərték awan.

³ Mədukway sə uwar ahay nà, gan atan nga lele, anga hinahibay dōwan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. ⁴ Hinahibay mədukway sə uwar ata nà, wan anahan inde, kabay wan sə kutov anahan ahay dukwen inde. Kak matanan nà, wan ataya tē tətak mer su way sə dəfan apan anà may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bəbay a tinen ahay sa gan atan ahay nga à alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan à nga

anà Mbərom a kutok. ⁵ Aday hinahibay mədukway sə uwar hinen inde, aday dōwan sa gan nga ibay ata nà, winen i dəfan ide à Mbərom, i gan amboh luvon tə ipec, anga aday Mbərom à man zek. ⁶ Əna mədukway sə uwar hinen inde, winen a ga nə way sa zlan à nga dəkdek ata nà, kwa à ga nə winen inde tə sifa mba dəp nà, winen kawa dō ma mac awan. ⁷ Matanan, dakan anan 'am a anan anà dō a Yesu ahay lele, anga aday dōwan à sa gədan atan azar bay.

⁸ Əna hinahibay dō hinen inde nà, a gan nga anà dō anahan ahay itəbay, kwa dō sə gulom su doh anahan ahay təkede, a gan atan nga bay re. Ata nà, winen kə zluwek à cəved sa daf nga pə Yesu ata wa. A ga nə way aday kwa dō sa san Mbərom bay ahay dukwen ti ga way ata bay re ata awan.

⁹ Kâ sa vinde sləmay sə mədukway sə uwar à dərəwel inde kəriy kəriy bay, si ava a uwar ata kə dazlek kwa kuro mbərka, aday dukwen a zla à mbaz nà, saray kərtəktəkke coy re. ¹⁰ Sumor a dukwen, dō ahay tē ndəran sləmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nà, kə dədukok anan gwaslay anahan ahay lele, kə təmahak mbəlok sa taa zlak ayak əga winen ataya lele, kə gak anan mer su way lele awan anà dō a Yesu ahay, kə mak anan zek anà dō ahay à dəcə a tinen ahay inde, aday kə gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde sləmay anahan à dərəwel inde.

¹¹ Əna sləmay sə mədukway sə uwar aya aday tinen wan aya mba ata nà, kə vinde sləmay a tinen à dərəwel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kə sak a gan atan nà, ti mbəsak sə pərahan azar anà Almasihu. ¹² Ata ta sak à ga way matanan ata nà, tə nəsek, Mbərom i gan atan sariya, anga tə pəsakak anan 'am a tinen ma ban a anga sa jəka ti gan mer su way anà Mbərom ata awan. ¹³ Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen à dərəwel inde nà, ti ga isew, ti bar awan à wulen su doh

fok, doh tu doh. Aday sə cəbək jiya dukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay à 'am aday abay kà cak atan anan bay ata re, aday 'am təde sa ja bay ata nà, tinen ti ja anan. ¹⁴ Anga nan, mədukway sə uwar a wan ataya inde matanan nà, na gan may nə tâ zla à mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anà gulom su doh a tinen ahay. Ata do manide ahay ti njad sə gəđak uko azar sabay. ¹⁵ Tə didek a acəkan nà, azar sə mədukway sə uwar aya nə, tə zluwek à cəved a Mbərom wa, aday tə pərahan azar anà Fakalaw cukutok.

¹⁶ Kak uwar a inde aday a đaf nga pə Yesu lele, aday mədukway sə uwar inde àga winen nà, à gan nga lele. Bina à sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nà, egliz i mba apan sa gan nga anà mədukway sə uwar a aday đowan inde sa gan nga ibay sə didem didem ata awan.

¹⁷ Natiya asa, kak məced sə egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nà, təde ti njad magwagway a tinen nə məcapar cew. Aday mə zakan a jiga nà, anà do sə wazay ahay aday tu do sə tətakan anan way anà do ahay ata awan. ¹⁸ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kà sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Matana re: «Do si mer su way cəna, i pa nə way sə herreb anahan.†»

¹⁹ Hinahibay, đowan a i zlak ayak à man anak sa ra 'am pə məced sə egliz, i jak nà: «Məced sə egliz a tiya ata nà, kà gak way lelibay awan.» Natiya, kà sa təma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nà, sləne 'am ata pə do ahay wa cew kabay pə do ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nà, na. ²⁰ Dowan a kà gak ines nà, jan apan i ide sə do ahay inde kəzlek, anga aday do azar aya tə jəjar sa ga ines ite.

²¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a

Mbərom a mə walay ataya re. Kem, đəfan apan anà 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem à nak asa, kà sa gəzla anan do ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nà, həro à alay kərtək a wa. ²² Dowan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anà do a Yesu ahay nà, kà sa ga hologor sə đəfan alay pa nga fan bay. San anan đowan ata lele aday. Aday asa, kà sa slahay i ines su do inde bay, gan nga anà zek anak.

²³ Timote, kà sa a'am vərre bay, suwan sa apan mahay mənəcək anga đəvac sə kutov anak a sidew sidew sə varak bəle ata awan.

²⁴ Ines su do a azar aya a nà, kà cak uho mənəna alay sə sariya a sə dəzley ahay, əna su do a azar a ite nà, kà cak uho fan bay, si pə dəba a wa.

²⁵ Matana re, mer su way lele aya nà, ti kay uho kutok. Kwa abay à ga nə həna mi đer aya mba dəp nà, ti naa kay uho təktek.

6

¹ Bile ahay fok tə đəfan apan anà bahay a tinen ahay nà, lele. Ata do ahay ti gəđan azar anà Mbərom tə atətak way a nuko ahay sabay.

² Hinahibay, bile inde aday bahay anahan nə, winen do a Yesu nà, bile ata à đəfan apan hwiya, bina à sa kədey anan anga sa jəka tinen tə mərak à sləmay ana Almasihu inde ata bay. A gan mer su way nə lele, zal anà bahay hinen ata, anga bahay anahan ata nà, winen do a Yesu, aday Mbərom a pəlay anan re.

Timote, way a anan ataya nà, đakan anan u do a Yesu ahay nə lele, aday tā ban anan.

Do sə tətək way mungwalay aya awan

³ Kak đowan a kə gəbək 'am sə tətək way anahan hinen cara nà, winen kə təmahak didek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu Almasihu sə đakak uko anan ata sabay. Aday đowan ata kə təmahak atətak way a mənuko pə anjahay su do ahay pa 'am a Mbərom sabay re. ⁴ Kak matanan nà,

* 5:18 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4. † 5:18 Ca pə Lukas 10.7.

winen do sa har nga kariya awan, a san awan bay. A gan may na ana avaved 'am, ta sa vad awiyaway pa 'am ahay sa zaban atan ahay na atere coy. Matanan, do sa pakan slamay ana way ataya na, ti ga sarak ahay pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma cab aya i zek ahay, ti bayak way lelibay aya pu do ahay, ⁵ ti vaved 'am na hway apan. Anga abayak nga su do ataya na, ke nasek, way didek a dukwen ta san sabay re. Tinen ta bayak i ga na, a caved sa perahan azar a Yesu inde na, ti njad wa zlile.

⁶ Ayaw, da perahan azar ana Yesu na, di njad wa magwagway maduwen awan. E na way aya inde puko a alay inde ataya na, de kadey atan bay. ⁷ Te wahay manuko pa daliyugo na, awan inde puko kwa manjek ibay. Matana di mac way a nuko na, di gaba awan a alay inde bay re. ⁸ Natiya kak hana manuko apan di njad way sa pa ta zana sa pak pi zek cana coy, tasluko mivel anga way ataya awan. ⁹ Do sa gan may ana zlile ta mindel ataya na, Fakalaw i jak atan, aday i njad patan alay sa 'am sa mbazl atan a balay anahan inde. Ubor kariya aya cara cara ti njad sa nes atan, ti lize atan sa coy. ¹⁰ Anga ubor sa palay dala na, a taban caved ana sadock ahay cara cara fok. Azar su do aya na ta gak apan ubor ta mindel, hus pa sa zluwe atan a caved a Mbrom wa. Anga nan kutok ke gabak atan ahay 'am ahay bayak awan.

Andav sa 'am a Pol ana Timote

¹¹ Hana kamaya Timote, iken na do a Mbrom ata na, hawan ana way a lelibay ataya awan. Jera zek sa tara do didek a pa 'am a Mbrom. Perahan azar ana caved a Mbrom na lele, daf nga pa winen a hwiya. Palay anan do ahay, saman ana way ahay, njahay way anak sekaffe. ¹² Jera zek anak anga aday sa ga varam pa caved a Mbrom lele. Njad a sifa sa ndav bay ata awan. Mbrom a ngamak na, pa sifa ata awan, aday ka ga side sa adaf nga anak pa Yesu na, pa 'am sa do

ahay bayak awan. ¹³ Nen apan ni jak 'am hana pa ide a Mbrom, do sa varan sifa ana way ahay fok, aday pa ide ana Yesu Almasihu, down a sa dakay anan way didek aya pa 'am ana guverner Pontiyos Pilatu ata awan, na jak na: ¹⁴ Dofan apan ana 'am uno sa jak a anan. Ka sa ga anan mer su way anak ta mesafaya bay, anga aday do ahay ta gadak apan azar bay re. Ga matanan hus pa luvon a Bahay a manuko Yesu Almasihu sa may ahay ata awan. ¹⁵ I sa may ahay na pa luvon a Mbrom a ma daf a ata awan. Mbrom a na, winen do sa mazlab, winen karteke Ba Magala, winen Bahay sa zalay bahay ahay, aday winen do sa lavan nga ana do sa lavan nga ana do ahay ahay fok re. ¹⁶ Mbrom a karteke na, winen inde pa sa viyviya awan, winen a man sa ide jiyjay ma dav a ta mindel ata inde. Down saa mban na, ibay. Down kula ke canak anan na, ibay, aday down saa canan asa dukwen ibay re. Do ahay fok ta heran nga, a ga bahay pa sa viyviya awan. Amen!

¹⁷ Timote, jan ana do sa zlile ahay pa daliyugo a anan ataya na, ta heran nga ana zek ta zlile a tinen ahay bay. Ta saa daf apan nga a tinen ahay bay re, anga zlile ata i ga inde pa sa viyviya na, ta san bay. E na suwan ta daf a nga a tinen na pa Mbrom do sa varan kwa ma ana do ahay bayak a ta 'am kariya aday de taslay a mivel ata awan. ¹⁸ Jan atan asa na, ta ga sumor, ta ga anan mer su way lele aya bayak awan, ta varan way a do ahay, ta man zek ana do ahay ta zlile a tinen ataya awan. ¹⁹ Ta gak matanan acakan na, ata ta ndakak ayak man pa zlile a tinen a man lele a inde, anga aday ti njad sifa didek ata awan.

²⁰ Iken Timote, gan nga ana way a Mbrom a sa varak ata awan. Kak do ahay tinen apan ti ja 'am sa mindel kariya aya na, ka sa ja uda bay. Avad awiyaway sa mindel sa do ahay sa jaka 'am sa asan way ata dukwen, ka sa ja uda bay re. ²¹ Te varan zlangar ana way a tinen sa jaka ta san zle

ataya awan, əna cəkəbay tə zluwek à
cəved a Mbərom wa.

Natiya, Mbərom â gak ikwen
sumor anahan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà
Timote
mɛ slala cew awan
Adakay way pɛ deftere
a anan**

A alay a Pol sɛ vinden ayak derewel a anan anà Timote ata nà, zek anahan winen à dangay, aday a ga apan i sa mac bɛse. A jan anà Timote nà, à gan nga anà lɛbara a Yesu mugom ata nɛ lele. Dɛce ahay ti ga inde, ɛna Timote à sɛmen sɛ njahay hwiya à dɛdek inde, aday à pɛrahan azar tɛ mɛgala si zek anahan a tɛke sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a varan mɛgala anà Timote (1.1 -2.26)

Timote à pɛrahan azar sɛ dɛkay anan 'am a Mbɛrom hus à amac (3.1 -4.8)

Adakay way mɛdakwidok aya awan (4.9-22)

Pol a jan 'am anà Timote

¹ Sɛ vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen dɔ maslan ana Yesu Almasihu, anga kà zlak anan à nga à Mbɛrom a matana awan. A slan nen sɛ dɛkay anan 'am sɛ sifa anahan sɛ zlapak uko anan kurre ata anga dɛ japak tɛ Yesu Almasihu.

² Nɛ vindek ayak nà, anakiken Timote, iken nɛ wan uno, lɛliwe uno awan. Atɛ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu tɛ gak sumor, tɛ varak zay a tinen, aday kà gan atan i zek wa ite.

Pol a ngɛran a Mbɛrom anga Timote

³ Nen apan ni ngɛran à Mbɛrom anga iken tɛ mivɛl kɛrtek awan. Nen ni dɛfan apan anà Mbɛrom kawa ana bije uno ahay sa taa dɛfan apan ata tɛ mivɛl mɛ banay a cɛrah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anà Mbɛrom cɛna, nen apan ni slaf uda slɛmay anak, nɛ mbɛdek iken à nga wa bay jiga awan. ⁴ Hɛna nen apan ni may

anan ahay à nga inde asa nà, à alay anumo sɛ gɛzla nga nà, iken ki yimak anga nen aday hɛna ku go haway. Na gan may, zlangumo sɛ canan i zek ahay aday ataslay mivɛl uno à rah wa ite. ⁵ Nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, adɛf nga anak pɛ Mbɛrom. Iken ka dɛf nga pɛ Mbɛrom nà, cɛrah lele wanahan. Jɛba sɛ adɛf nga anak a pɛ Mbɛrom matana ata nà, miije anak Lowis tɛ may anak Ewnike tɛ lahak anak ahay apan sa dɛf nga pɛ Mbɛrom matanan. Na san zle hwiya iken nà, ka dɛf nga pɛ Mbɛrom nɛ kawa ana tinen awan.

Pol a varan mɛgala anà Timote

⁶ Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anà mɛgala a Mbɛrom a iken sa njad à alay nen sɛ dɛfak alay pa nga ata nà, lele. ⁷ Anga Apasay Cɛncan a mbala ana Mbɛrom sɛ varak uko ata nà, i varak uko zlawan i zek inde adɛka bay. Apasay ata i varak uko adɛka bugol nà, mɛgala sa gan mer su way anà Mbɛrom. I varak uko mɛgala sɛ pɛlay dɔ ahay tɛ mɛgala sa ba anan nga a mɛnuko aya awan asa.

⁸ Matanan Timote, iken nà, dɛkan anan lɛbara sa 'am a Bahay a mɛnuko Yesu ata anà dɔ ahay nɛ lele, kà jɛjar sɛ dɛkay anan bay fok. Aday kwa abay à ga hɛna nen à dangay anga lɛbara ata tɛkedɛ nà, à sa gak waray bay jiga awan. Iken nà, tɛma sa ga dɛce kawa nen, anga lɛbara mugom a ata awan. Mbɛrom i varak mɛgala sɛ sɛmen anà dɛce ataya awan. ⁹ Mbɛrom nà, kɛ tɛmak mɛnuko, kɛ ngamak uko anga aday dɛ tɛra dɔ anahan ahay. Mbɛrom a gak uko sumor ata nà, anga sa jɛka dɛ gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a nà, anga a zlan à nga anà winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata nà, tɛ alay a Yesu Almasihu a kurre, à alay a daliyugo dɛkwen winen mɛ ndakay a fan bay. ¹⁰ Hɛna nà, sumor a Mbɛrom ata kà kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, dɔ sa tam mɛnuko ata kà nak ahay pɛ daliyugo. Winen a nay ahay nà, a gɛgar mɛgala pɛ amac

wa. Winen kə dəkak uko anan kak də təmahak cəved sə ləbara mugom ata nà, dī njad sifa sa ndav bay ata pa sə viyviya awan.

¹¹ Nen nà, Yesu kə tərak nen do maslan anahan, anga aday nê dakan anan ləbara mugom a anà do ahay, aday nê tətakan atan anan way re.

¹² Anga nan, həna nen à dəcə inde anga winen. Aya əna tə winen ata təkə dukwen, u go waray bay re, anga nen na daf nga nə pə wayaw nà, na san zle. Na san zle re, dowan uno sa daf apan nga ata, winen tə mægala a sa ba anan way a sə mbuko anan à alay inde ata hus pə luvon sə sariya anahan.

¹³ Iken Timote nà, tətakan anan way anà do ahay nà, kawa iken a sə sləne pi nen wa ata awan. Iken apan ki tətakan anan way ataya anà do ahay nà, daf nga pə Mbərom lele, tə asan zek mbala Yesu Almasihu sə varak uko ata awan. ¹⁴ Iken nà, ba anan way mbala a Mbərom sə varak ata nə lele. Apasay a Mbərom Cəncan a winen mə njahay a à mənuko inde ata, i varak mægala awan.

¹⁵ Ka san apan zle re, do a Yesu ahay pə daliyugo sə Aziya tə mbəsakak nen taayak, sərret ta tak puno 'am. Kwa atə Figelus tə Hermogenes dukwen, tə mbəsakak nen re. ¹⁶ Na gan kem anà Mbərom anga aday â gan sumor anà do sə àga Unisiforus ahay ite, anga winen a nà, kwa nen à dangay təkede nà, waray kà gak anan bay, a taa mo anan mivel ù doh. ¹⁷ Winen a dəzley à Ruma nà, a ma nga sə pəlay nen, hus zek kà dak anan, aday a saa njad nen kutok. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â man zek aday â gan i zek wa anà Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. A alay nen à Efesus nà, Unisiforus ata kà mak uno zek bayak awan. Iken dukwen ka san apan zle re.

2

Suje ana Yesu lele awan

¹ Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor

ta sə varak mægala. ² Iken nà, kə slənek atətak way uno pa 'am sə do ahay bayak ata awan. Anga nan iken dukwen, man anan à sləmay inde anà do dīdek aya aday tədə ti mba apan sə tətakan anan anà do azar aya tətə re ata awan.

³ Səman anà dəcə anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. ⁴ Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nà, ibay. Si way sa zlan à nga anà bahay anahan, anga aday bahay anahan ata â pəlay anan. ⁵ Matanan asa, do sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nà, si i dəfan apan anà way ma ban ataya aday bina kak kà sak a haw mənəna sə dəfan apan anà way ma ban ataya nà, i njad magwagway sə ahaw anahan ata bay. ⁶ Matanan asa re, do si mer kà yak nga sa ga mer su way nà, azlapan dukwen winen awan â lahan apan anà do ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə tədə. ⁷ Ənga, jalay pə way a nen sa jak həna ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sə sləne anan way ataya fok.

⁸ Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen do sə zahav ana Dawuda ata aday. Kə məcak aday kə slabakak ahay à məkə wa re. Way ata nà, ləbara mugom a nen sə dəkay anan ata awan. ⁹ Nen à dəcə inde həna à dangay, ma ban a tə calalaw kawa do ma ga ines a nà, anga ləbara mugom a ata awan. Əna 'am a Mbərom nà, ma ban a itəbay. ¹⁰ Natiya kutok, nə təma sə səman anà dəcə a anan matanan nà, anga aday do a Mbərom mə walay ataya tã tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tã njad sə dəzle à man sə mazlaḅ a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan. ¹¹ Ihe, 'am dīdek a həna:

Kak mənuko də məcak pə kərtek tatə winen nà,
dī njad sə njahay tə sifa a pə kərtek a tatə winen a re.

¹² Kak mənuko də təmahak sə səman anà dəcə anga winen nà,
dī naa ga bahay tatə winen a kutok re.

Aday kak mənuko dā jak dā san anan bay nà,

winen dukwen i ja a san mənuko bay re.

- ¹³ Kak mənuko də mbəsakak sə pərahan azar nà, i mba apan sa ga way mədədəren a ite sabay, bina winen kà jak anan 'am anahan coy.

Do sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom

¹⁴ Man anan 'am a nen sa jak ata à sləmay inde anà dō a Yesu ahay, anga aday tē jalay apan hwiya. Jan atan tē sləmay a Mbərom nà, tinen tē mbəsak sa vad awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jəba sa 'am ataya nà, a nes anan dō a Yesu sə sləne 'am ataya adəka, bina a man zek à dōwan bay. ¹⁵ Iken nà, ga mer su way anak lele, anga aday ki tēra dō sa zlan à nga anà Mbərom. Iken dō sa ga mer su way. Ga nà, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Dakay anan didek sa 'am a Mbərom tē cəved awan. ¹⁶ Kà sa pəkan sləmay anà dō sə ngwedəsl 'am kəriya aya ata bay, anga dō ataya nà, tinen apan ti zluwe à cəved a Mbərom wa dəren jiga awan. ¹⁷ Atətak way su dō ataya nà, kawa gurlen. Atə Himeniyas tē Filitus inde à wulen a tinen. ¹⁸ Dō ataya nà, tē zluwek à cəved sə didek wa. Tē tətakan anan anà dō ahay nà, way mungwalay a ta sa ja nà, Mbərom kə slabakak anan ahay dō ahay à məkə wa coy. Anga nan, dō azar aya tē lizek à cəved a Mbərom wa anga tinen. ¹⁹ Aya əna, didek a Mbərom nə kawa saray su doh aday i wulad itəbay ata awan. Anga nan, 'am a mə vinde apan ata nà, natiya, a wa: «Mbərom Fetek a san dō anahan ahay zle.*» Mə vinde apan asa, a wa: «Dōwan a kà jak sa jəka “nen dō a Yesu” cəna, à mbəsak sa ga way lelibay awan.»

²⁰ A gulom su doh məduwen aya inde nà, way sa ga mer su way ahay kawa gəsa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sə guro ta sə rəslom aya awan. Aday way azar aya

awan, tinen sə dədom kabay ta han sə dudō. Matanan a ga anan mer su way anahan a tē way ataya à gulom su doh ahay inde dukwen cara cara re. Winen lele ataya nà, ta ga anan mer su way nà, si mbəlok inde. Aday azar aya nà, ta ga anan mer su way nə so pac pac. ²¹ Mənuko dukwen matanan re. Kak dōwan a kə mbəsakak mer su way a lelibay aya nen sa jak ikwen ayak sə mbəsak ataya nà, Mbərom i varan mer su way sa nga anahan awan. I tēra nà, kawa gəsa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

²² Matanan, iken Timote nà, kə pərahan azar anà ubor si zek sə njavar ahay bay. Adəka nà, daf nga pə Mbərom, pərahan azar anà didek anahan, anà asan zek anahan, tē zay anahan, pə kərtek a tu dō sa gan amboh anà Mbərom tē mivəl mə bənaay aya ata awan. ²³ Kak dō ahay tinen apan ti vad nà, awiyaway sa 'am kəriya aya sə mindel nà, kə sləhay uda bay. Ka san apan zle, avad awiyaway kawa way ataya nà, a zəbay nà, acakal 'am ahay. ²⁴ Anga nan, sumor a nà, dō sa ga mer su way a Mbərom nà, à njad sə cakal 'am tē dōwan bay. A jan 'am anà dō ahay nə ləfedede. A mba apan sə dakan anan way anà dō a Yesu ahay nə tē cəved awan. A səmen anà 'am sə dō ahay sa ja apan ataya awan. ²⁵ Hinahibay manide anahan ahay inde nà, à dakan atan anan way nə səhhe, ləfedede lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san didek anahan ite. ²⁶ Bina dō ataya nə Fakalaw kə bənak atan à balay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan à nga aya vərre. Əna izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay à balay ata wa mba.

3

Luvon mədakwidok aya awan

¹ San apan lele Timote, à luvon mədakwidok aya inde nà, dəcə ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tē mindel. ² Anga kə dəzlek à alay

* 2:19 Ca pə Limle 16.5.

ataya inde nà, dō ahay ti pəlay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nà tə mindel. Ti təra nà, dō sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənahān anà Mbərom, ti dəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù dō pə awan sabay re, aday ti dəfan apan anà way cəncan aya bay fok. ³ Asan zek i ga inde patan ibay, dōwan i gan atan i zek bay re. Ti gəfan azar anà dō ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə dō ahay tə mindel, aday ti nan ide anà way lele aya fok. ⁴ Ti njəkan uda anà dō ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti həran nga i zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivēl a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. ⁵ Pə ide sə dō ahay nà, ta wa: «Manay dō a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom à təra atan dō dīdek aya bay. Jəba su dō ataya nà, kə jipen tə tinen a bay jiga awan.

⁶ Azar su dō a tinen aya tə nəsək anan gulom su doh sə dō ahay, tinen apan ti zla à gulom su doh sə dō ahay sənēh, tə njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya dukwen, dō sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənək atan à 'am wa anà dō ataya re. Uwar ataya nà, tə pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan à nga. ⁷ Tinen apan ti tətək way ahay kwa siwa fok, əna ta njad sa san anan dīdek sə way aya bay re. ⁸ Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngəmak 'am a Musa bay.* Matanan həna dō ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kə nəsək coy. Aday tə zluwek à cəved a Mbərom wa, bina ta daf nga pə Mbərom tə dīdek a bay. ⁹ Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa

kay patan wa uho ata re.

'Am sə dakay way

¹⁰ Aya əna, iken Timote nà, kə tətəkak way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkək anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahək anan azar anà minje uno. Na gan may i mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na daf nga pə Mbərom kəkəməw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà dō ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. ¹¹ Ka san apan zle, dō ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak dəcə dukwen bayak a à wulen su doh sə Antakiya, à Ikoniya aday à Listəra fok. Na gak dəcə nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kə təkək ahay nen à dəcə ataya wa. ¹² Tə dīdek awan, dō sa gan may sə pərahan azar anà cəved a Mbərom anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay cəna, dō ahay ti ga atan alay nə bayak awan. ¹³ Əna dō lelibay aya awan, tu dō sa njək dō ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njək anan dō ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

¹⁴ Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətək aday sa daf apan nga kurre ata awan. Kə dagwar à way ata wa bay. Anga iken a nà, ka san apan zle, dōwan aya iken sə tətək way pə tinen wa ataya nà, tə dəkək anak anan way lele aya coy re. ¹⁵ Na jak kə dagwar bay nà, anga iken a aday nà, ka san Deftere a Mbərom nà, kwa à cədəw a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varək kəlirē† aday ki tam, anga kə təkəkək Yesu Almasihu à mivēl anak inde coy. ¹⁶ Way mə vinde aya à Deftere a Mbərom inde fok nà, sə dəkək atan anan cəved sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətək sa san dīdek, i dəkək uko anan ines a mənuko ahay,

* **3:8** Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà dō ataya nà, Yahuda ahay. † **3:15** Kəlirē a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

i ďakak uko anan caved sę mbędahan lęn anę ines a męnuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan ę nga anę Mbęrom awan. ¹⁷ Deftere a Mbęrom a ďakak uko anan way ataya fok nę, anga aday dę sę pęrahan azar anę Mbęrom ahay tę tęra dę mę lavay zek aya sa ga nę mer su way lele aya fok.

4

Pol a varan męgala anę Timote sę ďakay anan 'Am a Mbęrom

¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sę ide ana atę Mbęrom tę Yesu Almasihu awan. Yesu nę, i i may ahay sa naa gan sariya anę dę tę sifa aya aday dę ma mac aya tęke fok, aday i naa slęray ahay nę kawa bahay. ² Natiya iken nę, ďakan anan 'Am a Mbęrom anę dę ahay, tavay apan nę lele. Kwa i zlan atan ę nga, kwa i zlan atan ę nga bay fok nę, ďakan atan anan. Đakan atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gędan. Đakan atan anan way ahay nę, tę munapanaw awan. ³ Anga alay a inde i slay ahay aday dęwan i gan may anę atętak way dędek a sabay. Adęka nę, ti halay miter ahay bayak a saa tętakan atan anan way tęde pę way sę mivel a tinen ahay, aday ti pękan slęmay anę way sa zlan atan ę nga ataya kutok. ⁴ Ti mbęsak sę slęne way dędek aya awan, aday ti pękan slęmay adęka nę, anę atętak way mungwalay aya awan. ⁵ Aya ęna, iken Timote nę, pęrahan azar sa ba anan nga anak lele pę way ahay wa fok. Sęman anę dęce anak ahay. Ga nę, mer su way sę ďakay anan lębara mugom ata hwiya. Ndav anan mer su way a Mbęrom sę ngamak apan ata re.

⁶ Bina nen nę, alay a kę slak aday mi zla ę man a bije uno ahay bęse. Nen nę, kawa gęnaw aday ti gędan dęngo bęse coy anga Mbęrom ata awan. ⁷ Na gak mer su way a Yesu tę mivel kęrtek awan, kawa dę sa ga męgęzlęga lele ata awan. Way kawa ana Mbęrom su jo nę ga ata nę, nę

ndęvak a coy. Nen ni ďaf nga pę Mbęrom ndękęrkęre hwiya. ⁸ Nen hęna nę, magwagway uno, winen apan i ba nen pę cakay a Mbęrom. Bahay a męnuko, dę sa ga sariya tę dędek ata, i vuro magwagway uno pę luvon sę sariya anahan. I vuro nę, i nen taayak bay. I varan magwagway ata nę anę dę sę dęfan ide anę luvon anahan a saa may ahay ataya fok.

Do ahay tę mbęsak anan Pol taayak anahan awan

⁹ Kem Timote, hayak ahay ę man uno bęse, aday kę sa gak ayak munok bay. ¹⁰ Bina Demas kę mbęsakak nen taayak, a gan may sę pęrahan azar anę way sę daliyugo ahay. Kę zlak way anahan ę Tesaloniki. Kereskes kę zlak ę Galatiya, aday Titus dękwen kę zlak ę Dalmatiya. ¹¹ Mę mbęsak a pę cakay uno nę, Lukas a taayak. A alay iken apan ki nay ahay nę, hayak ikwen ahay tę Markus maya awan, anga i naa mo zek i mer su way inde. ¹² Tikikus nę, nen a nę slęnak anan ę Efesus. ¹³ Iken apan ki nay ahay nę, hayak ahay tę wulen su doh sę Tęruwas. Aday ki zębo anan ahay zana saa mad uno a inde ę alay, nę mbęsakak anan ayak ęga Karpas. Kę ro anan ahay deftere uno ahay, mę zakay jiga nę, deftere a mę ndakay a tę ambar ataya awan.

¹⁴ Aleksandire sę dęwan a inde dę tęvad awan, kę gak uno way lelibay aya tę mindel. Bahay a męnuko tę alay anahan a saa haman. ¹⁵ Lavan i zek anak, anga ę alay ata nę, kę tavak anan anę atętak way a manay re.

¹⁶ Pę luvon mama'am a aday sa zla nen pa 'am su dę sa ga sariya ahay ata nę, sę mbęda pa 'am ahay nę nen a taayak uno awan. Bina dęwan su mo zek nę, ibay. Tinen a fok tę hawak, tę mbęsakak nen. Bahay a męnuko ę sa gan atan sariya bay. ¹⁷ ęna su mo zek nę, Bahay a męnuko. Kę varak uno męgala anga aday nę ďakay anan lębara anahan mugom a cęrah fok. Natiya, dę sę pęra ahay fok tę slęnek lębara sa 'am a Mbęrom a re. Matana re, Mbęrom awan kę tęmak

ahay nen à 'am ana ziyel wa. ¹⁸ Bahay a mənuko i təmay ahay nen à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday i zla nen à mburom à bahay anahan inde. Zambaduko anan Bahay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

¹⁹ Jan anan 'am anà Pəriskila tə Akilas, aday jan anan 'am anà dō sə gulom su doh ana Unisiforus ahay re.

²⁰ Erastus, winen à Korintu hwiya, aday Torofimus nà, nə mbəsakak anan ayak à Miletus, anga winen dəvac awan. ²¹ Hayak ahay à man uno anga anga, bina alay sa mad winen apan i sla coy. Atə Ewbulus tə Pedas tə Linus tatə Kalawdiya aday tə mərak a azar aya fok, ta jak anak ayak 'am.

²² Bahay a mənuko â ba iken, â gak ikwen sumor, kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Titus
Adakay way pə deftere
a anan**

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə dakay anan ləbara mugom a nà, maya awan. Tə njahak à Kereta sə dakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay maced sə egliz ahay. Pol a dakan anan ayak anà Titus nà, do tədə i təra maced sə egliz nà, anjahay anahan a nə kəkəməw ata awan. A dakan anan ayak way pə anjahay su do azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Maced sə egliz ahay tə miter mungwalay aya awan (1.1-16)

Anjahay su do a Yesu ahay (2.1 - 3.15)

Pol a jan 'am anà Titus

¹ Titus, sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do si mer su way ana Mbərom, aday nen do maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana do anahan a mə walay ataya awan, anga aday tã daf apan nga. A slan nen dukwen sə dakan atan anan aday tã san didek anahan. Ata, ti san sa gan nga anà anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ² Natiya, do ataya ti san, tinen nà, tə njadak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a a zlapan atan anan 'am sə sifa ata nà, kwakwa, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay re. Aday winen nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! ³ A dazle pə alay ata cəna, a dakay anan 'am anahan tə dungo ana do sə dakay ləbara anahan ahay. Mbərom, do sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nà, winen awan. U jo nà: «Zla, kã sa təkəren anan 'am uno anà do ahay re.»

⁴ Kəmaya Titus, nə vindek ayak 'am a anan nà, akiken awan. Iken nà,

kawa wan si zek uno awan, anga də japak à cəved kərtek a inde, cəved sə dəfan apan anà Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu do sa tam do, tã gak sumor aday tã varak zay a tinen.

Mer su way a Titus sa ga pə daliyugo sə Kereta

⁵ Titus, nə mbəsakak ayak iken à Kereta nà, aday kã ndav a wa mer su way a mə mbəsak ataya lele, aday kã daf maced sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

⁶ Maced sə egliz ahay nà, anjahay a tinen aya nə natiya: Ines à ga inde patan sə gədan atan azar bay. Uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tã təma Yesu Almasihu à mivəl a tinen inde. Anjahay a tinen dukwen à ga nə lele. Tã sader awan aday sə gədan atan apan azar bay re. Tã dəfan apan anà do a tinen ahay fok lele.

⁷ Do sə lavan nga anà egliz ahay cəna, ta ga nə mer su way a Mbərom. Natiya awan, lele bine siwaw nà, ines à ga inde patan sə gədan atan anan azar bay. Anga nan, tã həran nga anà zek bay, tã ga mivəl bay, tã vaway nga bay, Tã təre tə do ahay bay, aday ubor sə dala dukwen à ga inde patan ibay re. ⁸ Sumor adəka nà, tã təma mbəlok ahay àga tinen lele, à zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen do ma san nga aya awan, do didek aya awan, do sə dəfan apan anà Mbərom ahay, tə lavan nga anà zek tətə. ⁹ Aday tã ban anan 'am didek a à mivəl inde, kawa a nuko sə tətakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sə varan məgala anà do ahay ta sə tətakan atan anan didek sa 'am a Mbərom. Aday dukwen ti mba apan sə dakan anan anà do sa ngam atətak way a nuko bay ataya nà, tinen tə zluwek à cəved sə didek wa.

¹⁰ Na ja matanan ata nà, anga do ahay bayak a tə dəfan apan anà dowan sabay. Ta ja nà, 'am kəriya aya awan, 'am sa man zek anà dowan bay. Tinen apan adəka nà, ti njəkan

uda awan, anà do ahay. Alay avan ù do sa ga way ataya nà, Yahuda ahay sa daf nga pə Yesu ata awan. ¹¹ Gifen anan 'am anà jəba su do ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sə do ahay bayak a tə atətak way a tinen ata awan. Tə tətakan anan anà do ahay nà, way aday abay tədəbay ata awan, aday anga sa njad anan dala pə do ahay wa.

¹² Aday kwakwa nà, dōwan a inde à wulen a tinen Kereta aya awan, winen kəlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Do sə Kereta ahay fok nà, tinen mungwalay aya awan. Tinen kawa kəla kibe ahay, tə bayak nə pə way sa pa dəkdek, aday dukwen tinen isew aya re.» ¹³ Aday 'am anahan ata dukwen, 'am didek a acəkan.

Kak matanan nà, jan atan pə akəta nə lele, anga aday tē pərahan azar anà Mbərom tə cəved a, sə didek awan. ¹⁴ Jan atan pə akəta, anga aday tē mbəsak sa pak sləmay pə ləbara sə Yahuda ahay mungwalay aya ata awan, aday dukwen tē pərahan azar anà 'am su do sə mbəsak cəved sə didek ahay ata sabay.

¹⁵ Pu do sə cəncan ahay cəna, way ahay fok cəncan aya ite. Əna pu do sa ga ines ahay, aday sa daf nga pə Mbərom bay ataya ite nà, awan inde cəncan a sabay. Abayak nga a tinen adəka bugol nà, kə nəsək. Aday tinen apan ti ga way lelibay aya dukwen, a gan atan waray sabay re. ¹⁶ Ta jan i zek a tinen aya adəka nà, ta san Mbərom zle. Cəkəbay, way a tinen sa ga lelibay ataya nà, a dakay anan nà, ta san Mbərom a bay bugol. Tinen nə gərlakay aya awan, tə dəfan apan anà dōwan bay jiga awan. Aday ta mba apan sa ga mer su way lele aya sabay re.

2

Titus, i dakan anan didek a Mbərom anà do ahay

¹ Titus, iken a aday nà, dakan anan à do ahay didek sa 'am a Mbərom.

² Jan anà do məced aya nà, tē vaway nga bay, tē gəba mazlaḅ pi zek wa bay

aday do ahay ti daf patan nga. Tē təra do ma san nga aya awan, tē daf nga pə Mbərom lele, tē pəlay do ahay tə mivəl kərtek awan, aday tē səman à way ahay lele.

³ Natiya ite, jan anà uwar məced aya nà, anjahay a tinen dukwen à zla pi zek ta 'am ana Mbərom, tē gədan azar anà dōwan bay, tē təra bile sə mahay bay, aday tē tətakan anan way lele aya anà do ahay adəka. ⁴ Ta gak matanan nà, ti mba apan sə dakan anan way anà dalay sə uwar ahay sə pəlay mbaz a tinen tə gwaslay a tinen ahay, ⁵ aday tē təra uwar ma san nga aya awan, tē ján uho bay re. Tā ga mer su way à gulom su doh inde nə lele, aday tē dəfan apan anà mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti təra anan 'am a Mbərom à məndak bay.

⁶ Matanan re, jan anà njavar ahay ite nà, tē san nga nə lele. ⁷ Iken a dukwen, pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya awan, aday ki təran atan minje lele a re. A alay aday iken apan ki tətakan atan anan way nà, dakan atan anan tə mivəl kərtek awan, aday mazlaḅ i ga inde pa 'am anak ahay. ⁸ Tətakan atan anan nà, way didek a aday dōwan i təra anan à məndak bay ata awan, anga aday do sə pəlay sə gədak uko azar ahay tē njad awan lelibay a à atətak way anak ahay inde bay, aday waray à gan atan.

⁹ Aday asa, jan anà bile ahay nà, tē dəfan apan anà bahay su doh a tinen ahay pə way ahay fok. Tē vədan atan awiyaway bay, əna way a tinen sa ga fok cəna, à zlan à nga anà bahay su doh a tinen aya re. ¹⁰ Tā saa kəra patan wa way bay, tē ga adəka nà, way lele aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay tē san ti mba apan sa daf patan nga. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti həran nga anà atətak way a mənuko ahay sə dakan atan anan 'am a Mbərom, do sa tam mənuko ata awan.

¹¹ Natiya, na wa, lele nà, do a Yesu ahay tē ga anan way a nen sa jak ata nà, angamaw? Mbərom a gan may sa

tam anan dō ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay sumor anahan anà dō ahay. ¹² Matanan, sumor a Mbərom ata a dākak uko anan nà, dī mba apan sa ga sədøk sabay, aday sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay sabay re. Adəka bay, pə daliyugo a anan nà, zəgahuko anan apan sa san nga, sə təra dō dīdek aya awan, aday azla a mənuko ā zlan à nga anà Mbərom. ¹³ Guko matanan, ta sə dəfan idé anà luvon anà dō sa tam mənuko, Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaḅ anahan ata awan. Winen Ba Məduwen, Mbərom a mənuko. ¹⁴ Kə məcak anga mənuko. Matanan a mba apan sə təmay mənuko à sədøk a mənuko ahay wa. A təra mənuko dō anahan ahay, dō cəncan aya pa 'am anahan, aday dō sa gan may sa ga way lele aya awan.

¹⁵ 'Am a anaya nà, dakan anan à dō ahay tə məgala si zek anak a təkə. Man atan anan mivél ù doh. Jan atan pə akəta lele, aday dūkwen dōwan ā sa kədəy iken a bay re.

3

Anjahay su dō a Yesu ahay pə daliyugo

¹ Titus, man anan 'am a hənə anan à sləmay inde anà dō ahay lele: Tə dəfan apan anà bahay ahay, anà dō sə lavan atan nga ahay, aday tē bənan atan à 'am wa lele. Tē lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. ² Tē gədan azar anà dōwan bay, tē cakal 'am tə dō ahay bay re. Tē təra dō sə munapanaw ahay. Tē dəfan apan anà dō ahay fok adəka bugol.

³ Abay à alay ata nà, mənuko aya dūkwen də sənək ahay nga cara daw? Da taa dəfan ahay apan anà dōwan inde cara daw? Də zluwek ahay à cəved ahay wa re. Da taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan, way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya dūkwen, lelibay, aday dā ga sərak ahay pi zek re. Dō ahay ta nak uko idé, aday mənuko aya dūkwen, dā nan idé i zek ahay re.

⁴ Əna tə winen ata təkə dūkwen, Mbərom dō sa tam mənuko kə kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya. ⁵ Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay dī njad sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko adəka ite anaw? Əna a tam mənuko nà, anga dā gan i zek wa. Kə banak puko wa ines a nuko ahay tə gədan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a təra mənuko dō wiya aya awan. ⁶ Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivél a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata awan. ⁷ A ga matanan nà, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, way a mənuko sə dəfan idé ata awan. Di njad sifa ata nà, anga Mbərom kə gak uko sumor anahan, kə tərak mənuko dō dīdek aya pa 'am anahan.

⁸ 'Am a nen sa jak ata nà, 'am dīdek aya awan, aday kə sa gan məsəfaya bay, tavay apan nə lele. Matanan, dō sa daf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà dō ahay. ⁹ Avad awiyaway kəriya aya nà, zlam wa. Matanan, 'am sə zahav dūkwen, zləman lele re. Kə dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vad awiyaway pə Tawrita a Musa dūkwen, kə slahay uda bay. Way ataya fok, way lelibay aya awan, i man zek anà dōwan bay. ¹⁰ Kak dō sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su dō a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kə slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kə slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. ¹¹ Ka san apan zle, jəba su dō ata nà, kə zluwek à cəved a Mbərom wa, winen dō sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a dəkay anan tə alay anahan awan, winen dō sə mungok coy.

'Am maza aya awan

¹² Azanan, ni slənak ayak dō, izəne Artemas, kabay Tikikus à man

anak. Dowan ata, kè dæzlek ayak cæna, hawak ayak bæse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa mad. ¹³ A alay a atə Zenas, dō sa ga sariya, tə Apolos ti hædek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cæved. ¹⁴ Sumor a nà, dō a mənuko ahay dukwen tē tatak sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tã san sa man zek anà dō sa gan may anà mamæzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su way a tinen kè tərak kəriya bay.

¹⁵ Dō sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà dō sa daf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Filemon
Adakay way pə deftere
a anan**

Pol a vinde derewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, do sə lavan nga anà do ahay à egliz a inde. A nan à Pol nà atə Filemon tə bile anahan Onesimus tã zlah anan malmal a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Atə Filemon tə Onesimus (4-22)

Andav sa 'am (23-25)

Pol a jan 'am anà Filemon

¹ Nen Pol sə vindek ayak derewel a anan à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə manay tə Timote, akiken car a manay Filemon. Iken, do sa ga mer su way a Mbərom kawa manay a re. ² Mə vinden ayak dukwen, anà do a Yesu ahay sa taa halay nga àga iken ataya awan, tatə Afiya mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus do sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa mənuko a re ata awan. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom

⁴ Filemon, mərak uno, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə mbədək anan à nga wa sə ngəran anga iken bay re. ⁵ Anga nə slənek 'am sə asan zek anak sa gan anà do a Yesu ahay fok ata awan. Aday adaf nga anak pə Yesu Almasihu dukwen inde lele re. ⁶ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom, anga aday adaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu Almasihu inde ata, à mak umo zek sa san magwagway a mənumo sa njad à alay anahan wa ata awan. ⁷ Mərak

uno, nə taslak mivel tə mindel, aday kə bənak uno mbac re, anga asan zek anak kə varak anan ataslay mivel anà do a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

⁸ Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna: Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya, anga nen do maslan ana Yesu Almasihu. ⁹ Əna suwan nə dubok iken a dubok, anga mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vindek ayak nà, nen Pol, do məcəd awan, nen à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu. ¹⁰ Nə dubok iken nà, anga Onesimus, bile anak, winen kə tərak do a Yesu anga nə dakak anan anan 'am a Yesu à dangay à man ana awan. Wan ata nà, winen kawa wan uno awan. ¹¹ Abay a taa mak zek bay, əna həna adəka nà, i mak zek aday i mo zek i nen re.*

¹² Anga nan, nen apan ni mak anan ayak pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek uno awan. ¹³ Bina, həna nen à dangay anga ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga aday i mo zek à yime anak inde. ¹⁴ Əna u no sa ga way ata mənəna iken sə vuro ahay apan cəved bay ata bay. U no sa gak bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a ki gan may way anahan. ¹⁵ Izəne, Mbərom a varan cəved anà Onesimus sə gəzla nga tə iken mənjoek nà, anga aday kà sa njad anan way anak pa sə viyviya awan. ¹⁶ Anga həna nà, winen bile adəka cəna coy bay. A zalay bile anga winen mərak a mənumo lele a kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel. Iken dukwen nà, pəlay anan nà, zal nen, anga winen do zənzen awan, aday winen do ana Yesu Almasihu kutok asa.

¹⁷ Anga nan kutok, kak mənumo ta car acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa kə təma dukwen nen awan. ¹⁸ Kwa abay à ga nə kà gak anak mer su way lelibay awan, kabay à ga nə gudire anak inde apan dəp nà,

* **1:11** Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

mbəsak anan 'am a pa nga uno awan.
¹⁹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol awan: Ni hamak anan. Əna ka san apan zle asanaw? Nen đukwen na gak anak sumor ta sə đakak anan 'am a Mbərom bidaw? ²⁰ Matanan mərak uno, kem, go sumor anga Bahay a nuko, tuslo mivel anga Yesu Almasihu ite. ²¹ Nə vindek ayak đerewel a anan aday nà, anga na san zle ki ga anan kawa anuno sə cəce panak ata awan. Na san zle ki ga adəka nà, zal mbala uno sa gan may ata awan. ²² Asa đukwen luvo zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà, Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro cəved sa zlak ayak əga kwanay awan.

Aja 'am ahay

²³ Manay tə Epafəras à dangay nə miya awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen kà jak anak ayak 'am.
²⁴ Matanan, do a anaya ata đukwen ta jak anak ayak 'am re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan Lukas, tinen do si mer su way a Mbərom ahay pə cakay uno a re.

²⁵ Natiya, Yesu Almasihu Bahay a mənuko à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel m̄a vinden a an̄a
Ib̄araninko ahay
ata awan
Adakay way p̄a deftere
a an̄an**

Da san s̄a vinde derewel a anan n̄a wayaw bay. Winen kawa wazo zubor awan s̄a sl̄anan ayak an̄a egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dakay n̄a, Yesu a zalay way ahay fok. A dakay n̄a, c̄aved inde s̄a c̄ace ap̄ase ines p̄a Mb̄erom wa, anga Yesu k̄a m̄ac̄ak à yime s̄a d̄o ahay inde. Wita n̄a, 'am a Mb̄erom sa b̄an wiya a t̄a d̄o ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay s̄a dakay anan way ataya n̄a, winen apan i t̄atak way p̄a anjahay su d̄o a Mb̄erom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mb̄erom a walay anan Yesu anga s̄a mb̄ada anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

C̄aved a Yesu sa tam d̄o ahay a zalay c̄aved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu n̄a, bahay nga su d̄o s̄a ḡadan d̄ungo an̄a way ahay anga Mb̄erom (4.14 - 6.12)

'Am a Mb̄erom sa b̄an t̄a d̄o ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga p̄a Mb̄erom (11.1 - 13.25)

Mb̄erom a jan 'am an̄a d̄o ahay t̄a d̄ungo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata n̄a, Mb̄erom a taa jan 'am an̄a b̄ije a m̄anuko ahay t̄a d̄ungo ana d̄o maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am t̄a c̄aved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am n̄a matanan hus ahay à alay ana m̄anuko biten. Əna h̄ana, alay a m̄adakwidok a anaya n̄a, a jak uko 'am t̄a d̄ungo ana wan anahan. A alay ana Mb̄erom s̄a ndakay daliyugo ata n̄a, a ndakay anan t̄a alay ana wan ata awan. Aday a walay s̄a lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata k̄artek a s̄a coy. ³ Mazlā a Mb̄erom

a wuteden pi j̄er n̄a, an̄a wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mb̄erom a n̄a uwek. Way s̄a daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan m̄agala awan. Anga winen, Mb̄erom i p̄asen anan ines an̄a d̄o ahay aday t̄a t̄ara d̄o c̄ancan aya re. P̄a d̄aba ana way ata wa n̄a, Mb̄erom Ba M̄agala a ḡaba anan way anahan p̄a cakay anahan à mburom, saa ga bahay p̄a way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mb̄erom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mb̄erom a d̄af anan wan anahan pa nga s̄a maslay anahan ahay, anga sl̄amay anahan s̄a varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵ Kula Mb̄erom k̄a jak anan 'am a anan an̄a maslay anahan ahay bay:

«Iken n̄a wan uno.

Biten n̄a t̄arak b̄abay anak.*»

Kabay

«Iken n̄a, ni t̄ara b̄abay anak,

iken ki t̄ara wan uno.†»

A jan 'am ataya n̄a, an̄a Yesu a k̄artek. ⁶ Aday asa, à alay a Mb̄erom i sa sl̄anay anan ahay wan anahan m̄enduwel a p̄a daliyugo ata n̄a, a wa: «Maslay a Mb̄erom ahay fok t̄a h̄eran nga.‡»

⁷ P̄a maslay a Mb̄erom ahay ite n̄a, a wa:

«Maslay a Mb̄erom ahay tinen d̄o si mer su way anahan ahay.

Tinen kawa mad̄, aday kawa miresl s̄a uko ahay re.§»

⁸ Əna p̄a Wan a Mb̄erom a kutok n̄a, Deftere a Mb̄erom a wa:

«Iken n̄a Mb̄erom, ki ga bahay pa s̄a viyviya awan, aday ki lavan nga an̄a d̄o anak ahay t̄a c̄aved awan.

⁹ K̄a p̄alay dukwen way d̄idek aya awan, aday way s̄a s̄ad̄ek c̄ana, a nak it̄abay.

Anga nan, B̄abay anak Mb̄erom a ngamak, a varak ataslay mivel,

* 1:5 Ca p̄a Jabuura 2.7. † 1:5 Ca p̄a 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13. ‡ 1:6 Ca p̄a Tooktaaki Tawreeta 32.43. § 1:7 Ca p̄a Jabuura 104.4.

aday a t̄ara iken d̄o m̄aduwen a pa
nga su d̄o p̄e cakay anak ataya
fok.*»

10 Deftere a Mb̄erom a ja asa, a wa:
«Bahay, à alay ana way ahay s̄e dazlan
ata n̄a,
k̄e ndakay daliyugo n̄e t̄e alay
anak awan,
aday k̄e ndakay mburom re.

11 Way anak s̄e ndakay ataya fok ti
ndav,
əna iken a n̄e ki ga inde pa s̄e
viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga m̄aduwer kawa
zana sa nes ata awan.

12 Ki i lapay atan wa, kawa d̄o s̄e
lapay anan wa zana anahan
m̄aduwer a ata awan.

Way ataya ti mb̄eḏa kawa zana a'am
a s̄e p̄ekay ahay wa ata awan.

Əna iken ki mb̄eḏa it̄ebay,
sifa anak i ndav it̄ebay re.†»

13 Kula Mb̄erom k̄a jak anan 'am a
anaya an̄a maslay anahan ahay bay:

«Njahay t̄e day s̄e alay puway uno,
aday d̄o manide anak ahay fok
n̄a,
ni t̄ara atan ɓile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan n̄a, an̄a
wan anahan a d̄akd̄ek. 14 Maslay a
Mb̄erom ahay n̄a, tinen apasay sa gan
mer su way an̄a Mb̄erom ahay c̄ana
coy. I slan atan saa man zek an̄a d̄o
saa njad sifa aday s̄e njahay à man a
Mb̄erom ataya awan.

2

*D̄a k̄adey anan 'am a Mb̄erom sa jak
uko ata bay*

1 Kak Mb̄erom k̄a jak uko 'am t̄e
dungo ana wan anahan cukutok n̄a,
lele sa pak apan sl̄emay, anga 'am
anahan n̄e 'am s̄e sl̄ene. Bay n̄a, d̄i
lize à c̄aved wa. 2 Da san apan zle,
maslay a Mb̄erom ahay ta nak ta jak
uko 'am s̄e Tawrita, winen m̄aduwen
awan. Do s̄e d̄efan apan bay ataya
n̄a, t̄e njad̄ak sariya t̄ede p̄e ines a
tinen ata awan. 3 Əna, m̄enuko aday

n̄a, Mb̄erom k̄e varak uko 'am ana-
han aday d̄a tam à sariya anahan wa.
Anga nan, kak d̄e k̄ed̄iyek anan 'am
anahan a sa jak uko ata n̄a, i i gak
uko sariya anahan sabay kutok d̄aw?
Sa nay anan l̄ebara ata pa 'am n̄e
zek a Bahay a m̄enuko Yesu Almasihu
awan. Do s̄e sl̄ene 'am anahan ataya,
sa jan umo l̄ebara ata n̄e d̄idek a n̄e
tinen awan. 4 Mb̄erom d̄ukwen k̄e
d̄akak uko anan 'am anahan ata n̄e
d̄idek awan, ta sa ka anan way ma-
suwayan aya bayak a cara cara, aday
ta s̄e varan m̄egala sa ga way ahay
cara cara an̄a d̄o ahay t̄e alay ana
Apasay C̄ancan awan, kawa sa zlan à
nga.

*Yesu k̄e d̄akak uko anan c̄aved sa
tam*

5 Mb̄erom a d̄af s̄e lavan nga an̄a
daliyugo a m̄enuko sa ja apan wiya
ata n̄a, maslay anahan ahay bay.

6 Ad̄eka bay, m̄e vinde a à Deftere a
Mb̄erom inde n̄a:

«Mb̄erom, d̄o z̄enzen a n̄e ma aday hus
iken s̄e bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man
zek ata anaw?

7 K̄e ndakay anan, winen n̄a, ù vo
s̄e maslay a Mb̄erom ahay
m̄anjœk.

P̄e d̄eḏa anahan a wa, k̄e varan ma-
zlaḏ, kawa mazlaḏ s̄e bahay.

8 K̄e d̄efak anan bahay a pa nga s̄e way
ahay fok.*»

Mb̄erom k̄e d̄efak anan bahay a pa
nga s̄e way ahay fok ata n̄a, awan
a inde winen s̄e lavay bay n̄a, inde
sabay. Əna h̄ena, d̄e canan n̄a, winen
bahay a pa nga s̄e way ahay fok fan
bay. 9 Əna d̄e canan, kwakwa ata
n̄a, an̄a Yesu, Mb̄erom k̄e d̄efak anan
ù vo s̄e maslay anahan ahay alay a
m̄anjœk, anga sa gan sumor an̄a d̄o
ahay. Anga nan kutok, Yesu k̄a sak
d̄eḏe aday k̄e m̄ecak anga d̄o ahay fok.
Matanan Mb̄erom a varan man s̄e
njahay s̄e bahay t̄e mazlaḏ awan. 10 S̄e
ndakay way ahay fok n̄e Mb̄erom,
aday ta ga inde d̄ukwen anga winen.
Natiya a zla pi zek n̄a, Mb̄erom à

* 1:9 Ca p̄e Jabuura 45.7-8. † 1:12 Ca p̄e Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca p̄e Jabuura 110.1. * 2:8
Ca p̄e Jabuura 8.5-7.

ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tə dəcə anahan a sə canan, aday do ahay bayak a tē tēra wan anahan ahay, tā zla à man sə mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dukwen, zek a Yesu awan. ¹¹ Sə tēra anan do ahay do cəncan aya pa 'am a Mbərom dukwen, Yesu awan, aday do anahan a sə tēra atan cəncan ataya dukwen, Bəbay a tinen a nə kərtek, Mbərom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sə ngaman atan «mərak uno ahay.» ¹² A Deftere a Mbərom inde nà, Yesu a jan anà Mbərom, a wa: «Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,

ni i hərak nga tē ara pa 'am sə do ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbərom.‡»

Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu do a Mbərom sə vuro ataya awan.§»

¹⁴ Do a Mbərom sə varan ataya nà, tinen do zənzen aya tē mez aya i zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dukwen a tēra do zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tē amac anahan à lize anan wa Fakalaw, dōwan a sə lavan nga anà do ahay tē məgala sa mac atan ata awan.

¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sə amac à gan anà do ahay sabay. Kwakwa ata nà, do ahay tē njahay nə kawa bile ahay anga zlawan sə amac. Əna həna Yesu kə təmək atan coy. ¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbərom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan. ¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, à tēra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday à tēra bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, do si mer su way anahan didek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsen anan ines anà

do ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tē Mbərom kutok. ¹⁸ Həna nà, i mba apan sa man zek anà do mə njəkan atan uda ataya tēte, anga winen a dukwen à alay a tē njəkak anan uda awan, kà sak dəcə.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tē mazlaḅ

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kə ngamak ikwen sə tēra do anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen do maslan a Mbərom, aday winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan.

² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am wa cəvedəbay, kawa Musa sə bənan à 'am wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa gay ahay anga do su doh a Mbərom ahay fok ataya re.* ³ Lele sə həran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana do ahay sə həran nga anà do sa han doh zal doh ata re. ⁴ Tē didek a nà, doh fok cəna, sa han anan nə do, əna do sə ndakay way ahay fok ite nà, Mbərom.

⁵ Matanan, Musa nà, winen do si mer su way lele sə dəfan apan anà Mbərom. Mer su way anahan a nà, sə dakan anan anà do a Mbərom ahay, way a Mbərom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nə wan sə lavan nga anà do a Mbərom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sə dəfan apan lele. Mənuko dukwen, kak də pərahak anan azar sa daf apan nga lele, aday sə dəfan ide anà way saa nay ata tē ataslay mivel a nà, à andav a inde dukwen, dī tēra do anahan ahay re.

Mbərom i varan alay a sa man uda anà do anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa: «Kak kə slənen dundo a Mbərom biten nà,

† 2:12 Ca pə Jabuura 22.23. ‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17. § 2:13 Ca pə Esaaya 8.18. * 3:2 Ca pə Limle 12.7.

- ⁸ kâ sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sə kuray anan nga a tinen ahay ata bay.
- A alay ata nà, tinen à kiŕe inde ava kwa kuro fudò, tinen apan ti vøze pə Mbərom ta sə kataŕ anan.
- ⁹ Mbərom a wa: “Kwa â ga nə tə canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fudò dəp nà, tə kataŕak nen hwiya.
- ¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivél tu dō ataya tətə sabay, aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivél a tinen wa, tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.
- ¹¹ A aga mivél uno inde, nə mbadək, na wa:
Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†”»
- ¹² Mərak uno ahay, gen anan nga i zek, anga aday dō lelibay a sa ngam sa daf nga pə Yesu sabay ata â ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay. Do kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a Mbərom, bahay sə sifa ata awan. ¹³ Adəka bay, viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw â njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anà zek ahay. ¹⁴ Kak dā mbak apan sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko dī japay tə Yesu Almasihu tə dīdek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:
«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà,
kâ saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.
A alay ata nà, tinen apan ti vøze pə Mbərom.‡»
- ¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vøze apan ata

anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷ Mbərom a ga mivél ava kwa kuro fudò nə pa maya anaw? A ga mivél nà, pu dō sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kiŕe inde tololo. ¹⁸ Mbərom a mbaday sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu dō a sə dəfan apan bay ataya fok. § ¹⁹ Natiya də canak anan, tə njadək sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə dəfak nga pə Mbərom a bay.

4

- ¹ Mbərom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata dukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina dowan â sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mənuko dukwen də slənek ləbara mugom a kawa dowan a sə kiŕe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kə mak atan zek bay, anga tə dəfak apan nga bay. Matanan, tə njadək man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga də dəfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà dō sa ngam sa daf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:
«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»
- Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ^{6a} Mbərom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday daw? ⁴ Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:
«Pə luvon cuwŕe anahan a nà, Mbərom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»
- Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ 'Am ata mə vinde inde re, a wa:
«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»
- ⁶ Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata

† 3:11 Ca pə Jabuura 95.7-11. ‡ 3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8. § 3:18 Ca pə Limle 14.1-35. * 4:3 Ca pə Jabuura 95.11. † 4:4 Ca pə Laataanooji 2.2. ‡ 4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

bay, anga tə dəfak anan apan anà Mbərom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dō ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbərom a dəf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa dəf luvon ata dukwen, kà vak pə dəba a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dundo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà,
kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosuwā kà zlak anan dō ahay à man sa man uda mbala Mbərom ata acəkan nà, Mbərom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen dukwen tə dəzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbərom sa man uda pə luvon cuwəe ata i nay ahay anga dō a Mbərom ahay mba. ¹⁰ Mbərom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuco dukwen, matanan re. Dowan a kə dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbərom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kə ndəvak. ¹¹ Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbərom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko məgala anga aday dōwan à saa zluwe pə cəved wa anga kə dəfak anan apan anà Mbərom bay kawa bibe a mənuco ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbərom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mivel su dō inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakasl ahay tə uzoz a təke. A mba apan sa kay anan abayak nga su dō uho tətə re. ¹³ Awan a inde winen mi dər zek a pa 'am a Mbərom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek kərtek. Way sə mivel a mənuco ahay fok, dī saa vəne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga

* 5:5 Ca pə Jabuura 2.7.

Mbərom

¹⁴ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuco, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kə jənak pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuco anan way a mənuco sa dəf apan nga ataya lele, dəkuco anan anan anà dō ahay. ¹⁵ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuco zle lele. Winen nà, kə canak anan anà dəce ahay kawa mənuco. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kə gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, hədəkuco pə cakay ana Mbərom, dō sa gan sumor anà dō ahay, mənjəna sə jəjar awan, anga aday dā gan i zek wa aday dā njad sumor anahan à alay a tədə dā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə dō ahay wa, anga aday à gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Dō sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a dukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dundo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə dō ahay re. ⁴ Dowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu dukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlaḅ sə təra bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ A man hinen inde đukwen, a jan nà:

«Iken đo s̄e ḡəđan dundo anà way pa s̄e viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen p̄e daliyugo mba ata nà, a san zle, Mb̄erom n̄e m̄əgala anahan inde sa tam đo à amac wa. Anga nan, a gan amboh t̄e m̄əgalak a, t̄e ayam awan, aday Mb̄erom à tam anan à amac wa. Mb̄erom a sl̄enan anan, a slabakay anan à m̄əke wa, anga a đəfan apan.

⁸ Kwa à ga n̄e winen Wan a Mb̄erom đəp nà, a t̄etak s̄e đəfan apan anà Mb̄erom t̄e c̄əved s̄e đəce. ⁹ A ndav anan mer su way anahan c̄əna, a t̄era đo sa tam anan đo s̄e đəfan apan ahay fok, aday t̄a ga inde pa s̄e viyviya awan. ¹⁰ Mb̄erom a đaf anan bahay nga su đo s̄e ḡəđan dundo anà way ahay anga Mb̄erom n̄e kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à c̄əved a Mb̄erom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen p̄e Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki sl̄enen anan b̄əse bay. ¹² Alay a k̄a slak h̄əna t̄əde ki t̄əren đo s̄e đakan anan way anà đo ahay ite, əna hwiya ki gen anan may đo ahay t̄e đakak ikwen anan way cac̄əđew aya à 'am a Mb̄erom inde asa. Abay ki pen n̄e way sa pa su đo m̄əduwen aya coy, əna ki gen anan may h̄əna nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Dowan a winen apan i sa pay c̄əna, winen gindez a mba. Do matanan ata nà, a san awan fan bay, a ḡəzlan alay anà way ahay pi zek wa t̄ətibay. ¹⁴ Do m̄əced aya n̄e ta slak sa pa đaf t̄ətədo awan. T̄e t̄etakak aday sa mba apan s̄e ḡəzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya t̄e lelibay aya re.

6

¹ Kak matanan cukutok nà, mb̄əsakuko anan way a m̄ənuko s̄e t̄etak p̄e Almasihu wa c̄əđew ataya m̄ə đəđəba aday, zluko pa 'am saa t̄etak way su đo m̄əduwen aya awan. Đe

p̄əkak anan saray su doh a coy. Đe mb̄ədek apan maza sabay. 'Am sa yam p̄e ines, 'am s̄e mb̄əsak mer su way k̄əriya aya awan, 'am sa đaf nga p̄e Mb̄erom, ² 'am sa ga baptisma t̄e c̄əved awan, 'am s̄e đəfan alay pa nga anà đo ahay t̄e sl̄əmay a Mb̄erom n̄e k̄əkəmaw, 'am s̄e aslabakay su đo ma mac aya à m̄əke wa, ta 'am s̄e sariya a Mb̄erom, way ataya fok, mi t̄etakak ikwen anan maza sabay. ³ Di mb̄ədek p̄e way ataya sabay. K̄a zlak anan à nga à Mb̄erom a nà, đ̄i ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak đo ahay t̄e mb̄əđahak anan l̄ən à Mb̄erom nà, đowan i mba apan sa may atan p̄e c̄əved sa yam p̄e ines a tinen maza sabay. Do ataya nà, t̄e canak anan anà jiyjay a Mb̄erom, t̄e t̄əmahak magwagway anahan s̄e ḡəzlan anà đo ahay ata re, t̄e t̄əmahak Apasay C̄əncan a re.

⁵ T̄e canak anan, 'Am a Mb̄erom n̄e lele, t̄e s̄ənak m̄əgala s̄e daliyugo saa nay ata re. ⁶ Aday, kak đo matanan ataya t̄e zluwek à c̄əved a Mb̄erom wa nà, c̄əved inde sa may atan saa yam p̄e ines a tinen ahay sabay, anga k̄e t̄ərak k̄əkal kawa t̄e daray anan Wan a Mb̄erom p̄e đədom m̄ə zl̄əngad a maza awan, aday t̄e ḡənahak anan pa 'am s̄e do ahay fok re.

⁷ Bayiken p̄e yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà đo s̄e guvo awan. Kawa sa ja nà, Mb̄erom a đaf ngama p̄e yugo ata awan. ⁸ Aya əna, kak guvo k̄a hak adak t̄e gujed nà, i man zek anà đowan bay, Mb̄erom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa s̄e coy.

⁹ Car uno ahay, kwa à ga n̄e đ̄a ja matanan đukwen, đ̄a san apan zle, kwanay nà, ka ta p̄ərihen anan azar n̄e anà c̄əved lele awan, aday Mb̄erom i tam kwanay. ¹⁰ Mb̄erom nà, a gan anà đo ahay n̄e way t̄e c̄əved aya v̄erre. I mb̄ədek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, s̄e đakay anan k̄e p̄əlen Mb̄erom n̄e, mer su way a kwanay sa ga sa

† 5:6 Ca p̄e Jabuura 110.4.

man zek anà dō a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹ A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga mægala matanan hwiya, hus à ndav a inde, ká si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sè dɔfan idé ata awan. ¹² Kí gen isew bay. Tàren adàka nà, kawa dō sa daf nga pə Yesu ahay sè sàmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbərom sè zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbərom sè zlapay anan ataya fok, ti tɔra

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa hənə kabay, Mbərom kè zlapak anan tə way anà Ibərahima. A wa: «Tə didek a ni daf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbaɔay nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbərom ibay. ¹⁵ Ibərahima a sləne matanan cənə, a ga ngatay, aday way a Mbərom sè zlapay anan i varan ata, kè njadak anan acəkan re.

¹⁶ Dō ahay tinen apan ti mbaɔay nà, tə mbaɔay tə sləmay su dō sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sè dō ahay wa acəkan. ¹⁷ Anga nan, Mbərom a mbaɔay. A nan sə dakan anan anà dō winen sə zlapan atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbəɔahan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbaɔan pa nga wa. ¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəɔa itəbay: atə azlapay tə ambaɔay a Mbərom. I mba apan sa gad uda mungwalay itəbay. Mənuko dō sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko mægala sè dɔfan idé anà way a Mbərom sè zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹ Way ata a bənək uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə dō

ahay ù doh sə mazlaɔ a Mbərom ata, aday hənə dī zla pə cakay a Mbərom tətə kutok. ²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuko anga mənuko, bina kə tərak bahay nga su dō sə gəɔan dongo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, dō sə gəɔan dongo anà way anga Mbərom

¹ Maliki Sadaka sə dōwan ata nà, winen bahay sə Salem, winen dō sə gəɔan dongo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, Ibərahima a zla à vərəm, a mbasay pə bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a daf apan alay sə mazlaɔ anahan. ² Ibərahima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kərtek pə way sə vərəm anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». ³ Dōwan ata nà, dōwan a san bəbay anahan a bay, dōwan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay dukwen, dōwan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw dukwen, dōwan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay dō sə gəɔan dongo anà way pa sə viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, əna kə gəɔak way ahay à vərəm wa, a varan wa alay mbok nà, kərtek anà winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak dō sə gəɔan dongo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tē varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kərtek.‡ A nan sa ja, ti təma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay

* **6:13-14** Ca pə Laataanooji 22.16-17. * **7:2** Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro. † **7:2** Ca pə Laataanooji 14.17-20. ‡ **7:5** Ca pə Limle 18.21.

wa, kwa á ga nê tinen dúkwen wan ana Ibërahima ahay. ⁶ Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, əna Ibërahima kə varak anan way alay mbok nà, kərtek. Ibërahima nà, Mbërom a zlapan sə varan way nê anà winen. Əna Maliki Sadaka a daf alay sə mazlaḅ pə Ibërahima, bina Ibërahima a daf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday ḁa san apan zle re, ḁo sa daf ngama pu ḁo nà, a zalay ḁowan anahan a sa daf apan ngama ata awan.

⁸ Do sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nà, kərtek ataya fok dúkwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, ḁo sə təma alay mbok nà, kərtek kawa ana Deftere a Mbërom sa ja ata nà, winen a mac itəbay. ⁹ Di mba apan sa jəka Lewi nà, wan anahan ahay tə təmahak pu ḁo a tinen ahay wa alay mbok nà, kərtek ata, kə varak anan way ata anà Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibërahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nà, à alay a Ibërahima sə varan way ata anà Maliki Sadaka aday tə wahak Lewi fan bay ata nà, Lewi kə varak anan tə alay ana bije anahan Ibërahima ata coy.

Bahay nga su ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom à zahav ana Lewi ata nà, kə mbak apan sa ndav anan wa way a Mbërom sa gan may ata bay. Abay á mba apan sa ndav anan wa təte cəna, ḁi gan may anà ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nà, pu ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbërom a varan Tawrita anə ḁo anahan Isəra'ila ahay nà, à alay ana ḁo sə zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbërom kə mbəḁahak anan slala su ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom cəna, ata Tawrita i mbəḁa ite

re. ¹³ Da ja way a anaya nà, pə Bahay a mənuko Yesu, winen ḁo sə slala hinen cara. Dowan inde pə zahav anahan kə gak mer su way ata ù doh sə mazlaḅ a Mbërom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom ahay nà, a ja nê pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: 'Do sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom hinen, kə nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Dowan ata a təra ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom nà, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nà, a təra ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom nà, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan. ¹⁷ Mə vinde inde à Deftere a Mbërom, a wa:

«Iken ḁo sə gəḁan dungo anə way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.Š»

¹⁸ Mbërom kə mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anə ḁo ahay tətibay. ¹⁹ Tawrita a Musa nà, kə mbak apan sə təra anan ḁo ahay, ḁo cəncan aya pa 'am a Mbërom bay. Həna nà, way sə zalay Tawrita inde, way a mənuko sə ḁəfan ide ata awan. Sə varak uko cəved sə həḁek nuko pa 'am a Mbërom nê winen awan.

²⁰ Way hinen nà: A alay a Mbërom i sa daf anan Yesu bahay nga su ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom ata nà, a mbadəy apan aday. A alay ana ḁo sə zahav ana Lewi ahay sə təra ḁo sə gəḁan dungo anə way anga Mbërom ata nà, ḁowan kə mbadək apan itəbay. ²¹ Əna Mbërom a mbadən anə Yesu ta sa jan nà:

«Nen Mbërom Fetek, nê mbəḁa itəbay. Nə mbadək, ki təra ḁo sə gəḁan dungo anə way pa sə viyviya awan.*»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbërom sa ban tə ḁo ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tə ḁo ahay kwakwa ata awan.

Š 7:17 Ca pə Jabuura 110.4. * 7:21 Ca pə Jabuura 110.4.

²³ Way hinen inde re: Do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, tinen mənjøek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tə mbəsakan mer su way ata anà do hinen ahay asa. ²⁴ Əna Yesu nə a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sə viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam do ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbərom tə alay anahan ata awan. Anga winen do tə sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

²⁶ Winen nà, bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom a tədə anga mənuko ata awan. Winen do cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu do sə ines ahay. Mbərom a dəf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. ²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gədan dundo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa à ga nə sa nga anahan awan, kwa à ga nə sə ines sə do ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləlŋgad ata awan. ²⁸ Tawrita ana Musa a dəf kawa do sə gədan dundo anà way ahay nà, do zəzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen do sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbaday pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a dəf Wan anahan bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga

Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, do ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde didek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a dəf bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gənaw ahay. Matanan re, lele dukwen do mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay à ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra do sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga do ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen u doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaḅ a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, bəbot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à bəzlom wa ata awan.*» ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ban 'am zal way anahan sa ban tə do ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa ban tə do ahay kwakwa ata kə tərak way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa ban 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna də ca apan həna nà, kà slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ban 'am wiya tu do sə Isəra'ila ahay, aday tu do sə Yahuda aya təke.

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

- 9 'Am ata i ga minje tə aʒan 'am uno tə bibe a tinen ahay kwakwa ata sabay.
 A alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə ʒanak 'am, əna tə dəfak anan apan bay, aday nen Mbərom Fetek, nen dukwen nə mbəsakak atan.
- 10 Alay a kà slak nà, ni ʒan 'am tə tinen.
 Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,
 aday ni vinde anan 'am uno pə mivél a tinen re.
 Ti təra dō uno ahay,
 nen ni təra Mbərom a tinen.
- 11 Dowan inde i gan may sə tətakan anan way anà dowan sabay,
 dōwan i jan anà dō hinen: “San Mbərom” sabay,
 anga i bənay pə məced aya wa, hus pə gwaslay ahay,
 dō ahay fok ti san nen.
- 12 Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay,
 ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde sabay.†»
- 13 Ana Mbərom a sa ja 'am sa ʒan 'am wiya ata nà, a təra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize bəse coy.

9

Aʒan 'am məduwer a tə aʒan 'am wiya awan

1 A alay ana Mbərom sa ʒan 'am a mama'am ata nà, Tawrita inde sə dakan anan anà dō ahay cəved sə həran nga anà Mbərom. Man sə həran nga anà Mbərom inde mə lavay zek a re. 2 Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan man cew. Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan awan, ta daf uda way sə lalam aday tabal tə pen mə varan a à Mbərom aya apan. 3 Day a hinen ata dukwen, mə gəzla pi zek wa tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə ngaman anà day ata nà, man a Mbərom cəncan awan. 4 A man ata kutok, tə ndakay uda ruwec

sə gura, sə vakan apan ləluway anà Mbərom. Ta daf uda zəndok sə aʒan 'am a Mbərom, mə ndakay a nə tə gura. A zəndok ata inde asa, tuwez sə gura uda re, ta daf uda way sa pa sə ngaman *manu*, Mbərom sə gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa dā ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbərom sə vinden ahay apan 'am ma ʒan a anà Musa ataya uda à man ata re.‡ 5 Pa nga sə zəndok ata dukwen, tə dəfak apan awan aya inde kawa maslay a Mbərom ahay. Awan ataya tə dəkay anan Mbərom winen inde à wulen sə dō ahay tə mazlaʒ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sə gənaw ahay aday Mbərom à pəsen anan ines à dō ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sə taker way pə awan ataya fok bay.

6 Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, dō sə gədan dongo anà way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac. 7 A day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom ata dəkdek. Ava daz nà, a zla à man ata dukwen saray kərtektəkke. I izla uda dukwen, i pak mez sə gənaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sə dō ahay sa ga mənʒəna sa san apan ataya təkə fok. 8 Apasay Cəncan a a nan sə dəkak uko anan nə 'am a həna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cəna, cəved inde mə təʒa sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay. 9 Way ataya tə dəkay anan nə way a sə təra həna biten ataya awan. A nan sa ja nà, way sə dō ahay sə waslay aday sə varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan sə banay anan mivél su dō sa var way ata pa 'am a Mbərom bay. 10 Way ataya tə dəkak

† 8:12 Ca pə Yeremiya 31.31-34. * 9:4 Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † 9:4 Ca pə Limle 17.23. ‡ 9:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya dukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mível su dō zənzen a bay, aday tə njahay nə mənjøek cəna coy, hus pə luvon a Mbərom i mbədahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹ Həna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay. Way a mənuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dō sə gədan dundo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, dō zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata dukwen, winen pə daliyugo à man a anan bay.

¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a cəncan ata nà, kə gəbak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kərtektəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sə awak tə guson sa sla aya sə kwecek mez a pə dō ahay aday ines a tinen ahay á ga inde pə ide a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkəlak sa sla aday sə vakan à Mbərom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə dō ahay. Natiya kutok, dō sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra dō cəncan aya asa. ¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə məgala a zal mez sə gənaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gəba anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə məgala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sə banay anan mível a mənuko tətə, anga dā ga ines

ahay sə varak uko amac sabay, əna dī ga adəka nà, mer su way a Mbərom bahay sə sifa kutok.

¹⁵ Tə way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen dō sa zlah anan məlmal a Mbərom tə dō ahay, anga Mbərom kə banak 'am wiya tə tinen. Anga nan, dō ana Mbərom sə ngamay ataya ti njad way a Mbərom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I təra matanan anga Yesu kə məcak anga dō sa nes anan 'am a Mbərom sa ban məduwer ataya ata awan. Tə amac anahan ata nà, a bəmbadəy atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dowan kə jak 'am sə gəzla anan zlıle anahan aday a saa mac cəna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nə si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlıle anahan ata awan.

¹⁷ Kak dowan sa ja 'am ata winen tə sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nə məgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday. ¹⁸ Matanan dukwen, à alay a Mbərom sa ban 'am tə dō ahay ata nà, a wa gənaw á mac aday mez a á pəkay. ¹⁹ Musa a dakay anan Tawrita fok pa 'am sə dō ahay fok nà, a gəba mez sə wan sa sla ahay tə vuwar sə awak ahay tinen sə gədan dundo ataya, tə japay anan tə 'am. A ra daslam ahay pi zek tə sibøk sə təman dəzdəz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tə winen awan, aday a kwecek anan mez pə dō ahay tə winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbərom sa ban anan 'am tə kwanay ata awan. A jak ikwen nà, dəfen anan apan lele.Š»

²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom tə way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təkə fok matana re. ²² A alay ana Tawrita sə lavan nga anà dō ahay ata nà, tə banay way ahay alay avan nə tə mez. Matanan, mənjøna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə dō ahay

bay.

Mez a Yesu a banay ines s̄a d̄o ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way s̄a kwakwa ataya fok t̄a banay atan t̄a mez matanan ata n̄a, s̄a d̄akay anan way s̄a t̄ara à mburom ataya awan. T̄a banay way ahay kwakwa ata n̄a, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna p̄a way d̄idek aya à mburom ata n̄a, a nan à Mb̄erom n̄a mez s̄a zalay s̄a ḡanaw ataya awan. Winen lele ata n̄a, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu n̄a k̄a zlak à man a Mb̄erom c̄ancan a mbala ana d̄o ahay s̄a ndakay ata it̄abay. Wita n̄a, mezeze sa man c̄ancan a d̄idek a à mburom ata awan. Əna winen a zla n̄a, à mburom p̄a cakay a Mb̄erom. H̄ena n̄a, winen pa 'am a Mb̄erom anga sa ga amboh anga m̄anuko kutok. ²⁵ Bahay nga su d̄o s̄a ḡad̄an d̄ungo an̄a way ahay à man a Mb̄erom c̄ancan a ata n̄a, ta zla uda n̄a p̄a ava p̄a ava. Ta zla uda d̄ukwen t̄a mez s̄a ḡanaw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu n̄a, a var n̄a nga anahan awan, aday a var anan d̄ukwen, saray k̄artek coy, k̄a m̄anahak anan it̄abay. ²⁶ A ga matanan bay n̄a, abay i m̄anahan an̄a d̄ace anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa p̄a ana Mb̄erom s̄a ndakay anan daliyugo n̄a, i taa mac anga d̄o anahan ahay p̄a ava p̄a ava. Əna matanan bay, a nay ahay n̄a saray k̄artek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla d̄ungo a an̄a Mb̄erom, anga s̄a p̄ase anan ines s̄a d̄o ahay s̄a coy. ²⁷ Kuwaya i mac n̄a saray k̄artek. P̄a d̄əb̄a anahan a wa c̄ana, Mb̄erom i gan sariya. ²⁸ Almasihu d̄ukwen a var anan nga anahan n̄a, saray k̄artekt̄akke coy s̄a p̄asen anan ines an̄a d̄o ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde d̄ukwen m̄a slala cew awan. I may saa p̄ase ines ahay sabay, əna sa naa tam anan d̄o sa ba anan ataya fok.

* **10:7** Ca p̄a Jabuura 40.7-9.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze s̄a way s̄a d̄akay anan way lele aya saa t̄ara pa 'am ataya awan. Aday mezeze s̄a way ataya d̄ukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. P̄a ava p̄a ava, d̄o ahay t̄a varan way an̄a Mb̄erom n̄a s̄a h̄ad̄aken p̄a cakay, əna way ataya ti njad̄ s̄a t̄ara d̄o c̄ancan aya bay hwiya. ² Kak abay d̄o ahay t̄a t̄ara c̄ancan aya pa 'am a Mb̄erom t̄a way ma gad̄ d̄ungo aya n̄a, ti var way ma gad̄ d̄ungo aya sabay bid̄aw? Bina ti t̄ara c̄ancan a n̄a saray k̄artek c̄ana coy, ti gan may an̄a ap̄ase ines sabay. ³ Ad̄aka bay, way a m̄a varan a an̄a Mb̄erom ataya n̄a ta man atan anan ahay à nga inde p̄a ava p̄a ava n̄a, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez s̄a guson sa sla ta s̄a vuwar s̄a awak aya a mba apan s̄a banay anan ines s̄a d̄o ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay p̄a daliyugo ata n̄a, a jan an̄a Mb̄erom, a wa:

«A nak t̄a ḡad̄an d̄ungo an̄a ḡanaw ahay anga iken bay,
a nak t̄a varak awan bay re.

Əna k̄a varak uno zek su d̄o z̄enzen awan aday n̄a varak anan.

⁶ Ḡanaw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way s̄a d̄o ahay sa var anga s̄a p̄ase anan ines a tinen ahay ata d̄ukwen, k̄a zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mb̄erom, nen h̄ena!

Ni zla p̄a daliyugo saa ga way sa zlak à nga,

kawa m̄a vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.* »

⁸ Almasihu a ja aday n̄a: «A nak t̄a ḡad̄an d̄ungo an̄a ḡanaw ahay anga iken aday t̄a varak awan bay re. A nak t̄a t̄akak ḡanaw ahay bay re. Aday a nak t̄a pak mez s̄a ḡanaw ahay anga s̄a p̄ase ines s̄a d̄o ahay bay re asa.» Kwa à ga n̄a ta var way ataya d̄ukwen, t̄a d̄əfan apan an̄a Tawrita d̄əp n̄a, a nan an̄a Mb̄erom a bay. ⁹ 'Am m̄a slala

cew a nê a wa: «Mbërom, nen hëna! Ni zla pë daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nê Mbërom kè mbacak anan wa agëfan dungo anà way kawa sê kwakwa ata awan, aday a daf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰ Natiya kutok, dë tërak dë cëncan aya pa 'am ana Mbërom, anga Yesu Almasihu kà gak way sa zlan à nga anà Mbërom, aday kè varak anan zek anahan kawa way ma sla dungo awan, a mac saray kërtektëkke coy.

¹¹ Dë sê gëfan dungo anà way à wulen sê Yahuda ahay nà, tinen më tavay aya sa ga mer su way a tinen nê pac pac, ti mënanan anà agëfan dungo à gënan ahay maza awan. Æna way a tinen a sa var ataya dukwen, ta mba apan sê pëse anan ines sê dë ahay bay re. ¹² Æna Yesu Almasihu nà, a var nê zek anahan awan, a var anan saray kërtek sê pëse anan ines sê dë ahay pa sê viyviya awan. Pë dëba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbërom. ¹³ Hëna nà, winen apan i ba alay a Mbërom saa tëra anan dë manidë anahan ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴ Të way anahan a sê varan anà Mbërom ata kërtektëkke, kè tërak atan dë mënjëna ines aya pë idë a Mbërom, kè tërak atan dë cëncan aya pa 'am a Mbërom sê coy re.

¹⁵ Apasay Cëncan a dukwen kà jak uko anan 'am ataya tinen didëk aya coy re. A wa:

¹⁶ «Nen Mbërom Fetek, alay a kà slak nà, ni ban 'am të tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,

aday ni vinde anan 'am uno pë mivél a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay të ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

¹⁸ Mbërom kè pësek anan anan ines anà dë ahay cukutok nà, dë ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sê pëse ines asa daw?

Hädëkuko pë cakay ana Mbërom

¹⁹ Mërak uno ahay, kak matanan cukutok nà, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nà, të varak uko cëved sa zla à man a Mbërom cëncan a kutok. ²⁰ Yesu kè ngërwak anan zana sê gëzla mënuke pi zek wa ta man a Mbërom cëncan ata awan,

a tëbak uko anan cëved a sa zla ù doh ata awan. Cëved ata dukwen, winen wiya aday dë njad sifa nà, të winen awan. Zana anahan sê ngëraw anan ata nà, winen zek anahan a dë ahay sê daray anan pë dëdom më zëlëngad ata awan. ²¹ Natiya kutok, dë sê gëfan dungo anà way anga mënuke inde mëduwen a winen a gan nga anà dë a Mbërom ahay fok.

²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hädëkuko pë cakay a Mbërom të mivél kërtek awan, aday dëfuko apan nga mënjëna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kè tërak anan mivél a mënuke ahay cëncan aya awan, kè banak nuko të 'am lele kutok. ²³ Way a Mbërom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itëbay asanaw! Anga nan, përahuko anan azar sê dakay anan nê dë dëfan idë nà, anà way a Mbërom sê zlapay anan ata awan. Dëfuko apan nga, dë gudëc bay. ²⁴ Pëluke cëved a aday dë man anan zek anà dë azar aya ata awan, anga aday mënuke fok, dë pëlay zek ahay zal sê kwakwa awan, aday dë zëga anan sa ga way lele aya kutok.

²⁵ Dë mbësak sê halay nga pë kërtek a kawa dë azar aya ata bay. Adëka bay, varuko anan mëgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bëse coy.

²⁶ Dowan a, kè sënak cëved didëk a coy, aday winen pëlasl ma të alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbërom anga sê pësen anan ines anahan ataya nê inde sabay. ²⁷ Dë sa ga way matanan ata nà, à jëjar, anga sariya a Mbërom i ban anan dë sa ga ines ahay fok. Pë dëba anahan a wa, i ba uko sê mbacay itëbay saa vak anan dë manidë

† 10:16 Ca pë Yeremiya 31.33. ‡ 10:17 Ca pë Yeremiya 31.34.

ana Mb̄erom ahay ata awan. ²⁸ K̄e s̄enen zle coy, d̄owan a k̄e n̄asek anan Tawrita a Musa n̄a, kak d̄o ahay cew kabay maakan ta jak k̄a gak matanan ac̄ekan c̄ena, ta vad̄ anan m̄anj̄ena sa gan i zek wa an̄a d̄owan. § ²⁹ Kak way matanan ata a t̄era tu d̄o sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok n̄a, d̄ace ana d̄o s̄e k̄ad̄ey anan Yesu Wan a Mb̄erom i sa t̄era n̄e k̄ek̄ema ite anaw? Do matanan ata n̄a, mez ana Yesu, Mb̄erom sa b̄an anan 'am t̄e winen ata, k̄e t̄erak anan c̄encan pa 'am a Mb̄erom. Aday p̄e d̄aba anahan a wa dukwen, winen ta s̄e k̄ad̄ey anan Yesu n̄a, a ḡanahan dukwen an̄a Apasay a Mb̄erom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Do matanan ata n̄a, d̄ace anahan inde m̄e zalay awan.

³⁰ Mb̄erom a t̄e alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu d̄o sa ngam 'am uno bay ataya awan,
ni man atan anan siked̄ s̄e ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mb̄erom a wa:

«Nen Mb̄erom Fetek, ni gan sariya an̄a d̄o uno ahay.†»

³¹ Mb̄erom n̄e bahay s̄e sifa. Kak sariya k̄e b̄anak anan d̄owan a n̄a, d̄ace inde t̄e mindel anga d̄owan ata kutok.

³² S̄enen apan aday: A alay a k̄e cinen anan an̄a jiyjay a Mb̄erom mama'am a ata n̄a, k̄e njiden d̄ace ahay bayak a a alay s̄e d̄o ahay wa, aday k̄e d̄amen anan hwiya. ³³ A alay a anan n̄a, t̄e ḡanahak ikwen pa 'am s̄e d̄o ahay, ta gak alay t̄e kwanay re. Aday a alay azar aya bine siwaw n̄a, a nak ikwen s̄e japay tu d̄o aya aday tinen a d̄ace ata inde ataya re.

³⁴ Do ma ban aya a dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen i zek wa. Do ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, k̄a gak ikwen a nga wa bay, ad̄eka k̄e tisen anan mivel, anga k̄e s̄enen zle way m̄e mb̄esakak ikwen a inde s̄e zalay ana tinen sa ra anan ataya

awan, aday way a m̄e mb̄esakak ikwen ata n̄a, i ndav bay, i ga inde n̄e pa s̄e viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, p̄erihen anan azar sa d̄af nga p̄e Yesu. Ki gen matanan hwiya c̄ena, ki njiden magwagway m̄aduwen a pa 'am a Mb̄erom. ³⁶ Lele c̄ena, s̄amen anan an̄a way ahay anga aday k̄i gen way sa zlan a nga an̄a Mb̄erom, aday k̄e njiden anan way anahan s̄e zlapay anan ata awan. ³⁷ Bina Mb̄erom a wa: «A mb̄esak n̄e m̄anj̄ek, d̄owan a saay n̄a i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸ Do d̄idek a pa 'am uno n̄a, i njad̄ sifa sa ndav bay ata awan, anga k̄e d̄efak upo nga.

Ɔna kak, d̄owan a k̄a mak a d̄aba n̄a, ni taslay mivel t̄e winen it̄abay.‡»

³⁹ M̄anuko aday n̄a, a ga upo n̄e m̄anuko d̄o sa ma a d̄aba ataya aday s̄e lize ataya it̄abay. Ad̄eka bay, m̄anuko n̄e d̄o sa d̄af nga p̄e Yesu ahay. Natiya, d̄i njad̄ sifa sa ndav bay ata awan.

11

D̄afuko nga p̄e Mb̄erom kawa bije a m̄anuko ahay

¹ Ad̄af nga p̄e Mb̄erom, a nan sa ja n̄e maw? A nan sa ja n̄a: Da san zle, way a m̄anuko s̄e d̄efan ide ata n̄e i t̄era, kwa a ga n̄e d̄e canak anan t̄e ide fan bay, da san zle, tinen inde re. ² Do a kwakwa ataya ta d̄af nga p̄e Mb̄erom n̄e matanan. Anga nan, tinen ta zlan a nga an̄a Mb̄erom.

³ D̄e d̄efak nga p̄e Mb̄erom. Anga nan, da san zle lele, Mb̄erom a ndakay daliyugo n̄e ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a m̄anuko sa ca apan h̄ena p̄e daliyugo ataya fok, ta nay ahay a way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel k̄e d̄efak nga p̄e Mb̄erom. Anga nan, a varan way lele awan an̄a Mb̄erom, a zalay way mbala ana m̄arak anahan Kaynu s̄e varan an̄a Mb̄erom ata awan. Abel k̄e d̄efak nga p̄e Mb̄erom. Anga nan, Mb̄erom a ca

§ 10:28 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 19.15. * 10:30 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 32.35. † 10:30 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 32.36. ‡ 10:38 Ca p̄e Habakuk 2.3-4.

apan nê winen dō dīdek awan. Zek ana Abel a dukwen, kè sènak anan, anga Mbërom kè tèmahak anan way anahan sê varan anà Mbërom ata awan. Anga nan, kwa â ga nê Abel kè mækak tækede nà, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, winen kè mækak itëbay. Mbërom kè zëbak anan tê sifa aday ti zek a têke à mburom. Kula dëwan kè canak anan sabay, anga Mbërom kè zëbak anan. Deftere a Mbërom a ja nà, winen a zlan à nga anà Mbërom, aday Mbërom a gëba anan à mburom.†

⁶ Dëwan inde i zlan à nga à Mbërom mënjèna sa daf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dëwan a sê hëdek pë cakay a Mbërom nà, â daf apan nga nê winen inde aday. Aday â san dukwen, Mbërom a varan magwagway nà, anà dō sê bënan bitem ataya awan.

⁷ Nuhu kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, a pak slëmay nê pa 'am a Mbërom awan. A dakan anan way a saa tëra pa 'am ataya awan. Nuhu kè canak anan anà way ataya njëk tê idë anahan fan bay, ëna kè bënak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan mëduwen a kawa ana Mbërom sa jan ata awan. A zla uda tu dō su doh anahan ahay, aday Mbërom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, dō sê daliyugo ahay nê ti i lize acëkan, anga ta gak ines. Mbërom a ja nê winen kè tërak dō dīdek awan, anga adaf nga anahan.‡

⁸ Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, kè bënak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbërom a jan «zla» ata, mënjèna sa san man ata awan, anga Mbërom i sa varan kawa kon anahan a mba.§ ⁹ Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga na awan, kè njahak ù kon ana Mbërom sê zlapan anan i varan ata awan, kwa â ga nê winen kawa mëdurlon. A taa njahay nê à jawjawa ahay inde

karara. Atë Isiyaku tê Yakob dukwen tê njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbërom kè zlapak atan anan tu kon ata kërtek a re. ¹⁰ Ibërahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbërom ma han a aday kula i mbazl itëbay ata awan.

¹¹ Saratu dukwen, kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, kwa â ga nê winen mëduwer a coy dëp nà, kè tërak dō. A san zle, dëwan a sê zlapan ta wan ata nà, a gad mung-walay itëbay.* ¹² Anga nan kutok, Ibërahima kè wahak wan à mëduwer inde. Ibërahima nà, winen dō kërtek, ëna ta wan anahan ata dukwen, kè wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyen sê zliner, dëwan a mba apan sê baslay bay ata awan.

¹³ Dō ataya fok, ta taa daf nga pë Mbërom, hus pë luvon sê amac a tinen. Tinen aday dukwen, tê njadëk anan way a Mbërom sê zlapay anan i varan atan ata bay, tê canan ayak nê dëren ta nga, tê taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nê mëdurlon ahay pë daliyugo a anan.†» ¹⁴ Dō sa ja 'am matanan ataya nà, tê dakay anan nê tinen apan ti pëlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵ Tê bayak pa man mbala ana tinen sê mbësak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan këma, tiya nê ta mak way a tinen à dëba coy. ¹⁶ Adëka bay, tê pëlay nà, man sê zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nê, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anà Mbërom tê ngaman Mbërom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sê coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbërom kè zlapak anan anà Ibërahima, a jan nà: «Ki njadëk wan sê kutov ahay nê tê Isiyaku.»‡ Matanan, a nan à Mbërom sê katab anan adaf nga ana Ibërahima kutok, a jan, â gëfan dongo anà wan anahan Isiyaku, aday â varan anan. Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom.

* **11:4** Ca pë Laataanooji 4.3-10. † **11:5** Ca pë Laataanooji 5.18-24. ‡ **11:7** Ca pë Laataanooji 6.9-9.29. § **11:8** Ca pë Laataanooji 12.1. * **11:11** Ca pë Laataanooji 18.10. † **11:13** Ca pë Laataanooji 23.4. ‡ **11:17-18** Ca pë Laataanooji 21.12.

Anga nan, a gëba anan wan anahan a mänduwel ata saa gëdan dundo anga Mbërom. ¹⁹ Ibërahima a san zle, mägala ana Mbërom inde sã slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A tãra nã, kawa abay Isiyaku ata kã męcak acãkan, aday a slabakay à mãke wa.

²⁰ Isiyaku kã dëfak nga pã Mbërom re. Anga nan, a jan anã atã Yakob tã Isuwa, a wa: «Mbërom â daf pikwen alay sã mazlað anahan.» A ja matanan ata nã, anga a san zle, pac a inde nã, way i tãran atan matanan awan. §

²¹ Yakob ðukwen kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, à alay a i saa mac bãse coy ata nã, kã dëfak alay sã ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pã dãker, a hëran nga anã Mbërom.*

²² Yusufu ðukwen kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, i saa mac coy nã, a jan anã wan sã kutov anahan Isëra'ila ahay, a wa, ti i tãmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a ðakan atan anan way a tinen saa ga tã kãlakasl anahan pã dãba sã amac anahan wa. †

²³ Atã bãbay tã may ana Musa ðukwen, tã dëfak nga pã Mbërom ite re. Anga nan, tã wahay anan Musa cãna, ta ðer anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nã a rãba ike. Tã jãjarak sa nes anan 'am ana bahay sã Misra bay. ‡

²⁴ Musa kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, a har lele nã, a nan ðowan â ngaman wan ana ðãna a bahay sã Misra sabay. ²⁵ A ca apan nã suwan tã ga ðãce pi zek tu ðo a Mbërom ahay pã kãrtek awan, bina a nan sã taslay mivel ta sa ga ines bay, anga ataslay mivel matanan ata a njahay bayak a bay. § ²⁶ A san zle, suwan ðo ahay tã ga anan alay anga winen ðo ana Almasihu, bina ðãce ata a zalay zlile sã Misra ahay fok. A bayak matanan,

anga winen apan i ðëfan idë nã, anã magwagway a Mbërom saa varan ata awan.

²⁷ Musa kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mãnjäna sã jãjaran anã mivel ana bahay sã Misra ata awan. Kã tavak anan njãnjan lele, anga a ca pi zek a Mbërom awan, kula ðowan kã canak anan bay re.

²⁸ Musa kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, a ga azar uko a sã ngaman Pasëka ata awan. A jan anã Isëra'ila ahay nã, tã kwecek mez sã gãnaw ahay pã alay sã mäsudoh, anga aday maslay a Mbërom sã lavan nga anã amac ata kã zlak ayak nã, â njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

²⁹ Isëra'ila ahay tã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, bäläy a sã ngaman Bäläy Dëzdaz ata kã gëzläk i zek wa tãkiyen pa 'am a tinen wa. Matanan, tã takasak wa tã saray pã wiyen mã kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cãna, a'am sã ðelov ata a mbëzlay ahay patan sa haw maza awan, a sãðak atan à alay a a nan atan sã takas wa ite ata awan. †

³⁰ Isëra'ila ahay tã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, ta van nga anã Yeriko, kawa ana Mbërom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwbe cãna, ðãdon sã wulen su doh ata a wulad'ï zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nã, ta ðaf nga nã pã Mbërom. ‡

³¹ Uwar a sã ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kã dëfak nga pã Mbërom. Anga nan, a tãma anan ðo maslan sã Isëra'ila ahay sa zlak ayak äga tinen tã akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isëra'ila ahay sa nja anan ðo sã Yeriko ahay anga tã dëfak anan apan anã Mbërom bay ata nã, Rahab nã tã vëðak anan itëbay. §

§ 11:20 Ca pã Laataanooji 27.1-40. * 11:21 Ca pã Laataanooji 47.29-31. † 11:22 Ca pã Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Ca pã Gurtaaki 2.1-2. § 11:25 Ca pã Gurtaaki 4.19-23. * 11:28 Ca pã Gurtaaki 12.21. † 11:29 Ca pã Gurtaaki 14.21-31. ‡ 11:30 Ca pã Yosuwã 6.12-21. § 11:31 Ca pã Yosuwã 2.1-7, 6.22-25. * 11:32 Ca pã Alkaali'en 6.11. † 11:32 Ca pã Alkaali'en 4.6. ‡ 11:32 Ca pã Alkaali'en 13. § 11:32 Ca pã Alkaali'en 11.1.

³² Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana do maja'am a Mbərom azar aya fok. ³³ Do ataya dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vəram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəved lele awan, tə njadək anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anə ziyel ahay, ³⁴ tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təkak pu do sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kə varak atan məgala. Tə tərak do sə vəram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan do sə vəram a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵ Uwar ahay tə njadək anan do a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məkə wa, tə canak atan maza awan.* Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tə mbəsak sə pərahan azar anə Mbərom nà, do ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à dəcə matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nà, tə pəkak atan waray i ide, tə ndabək atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok tə səmak anan anə way ataya awan lele. ³⁷ Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan i zek wa cuwcew dəgəlan dəgəlan. Do azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Do azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele. ³⁸ Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, do lele aya awan. Təde abay

ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə dəfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njadək anan way ata fan bay, ide a tinen kə canak anan anə awan bay. ⁴⁰ Bina Mbərom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dukwen tə njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anə Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dakak uko anan cəved a tinen a sa daf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday da zla anan pa 'am tətə sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Də ya nga bay. ² Dəfuko anan ide nə anə Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa daf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak tə vad anan pə dədom mə zləngad a, waray kə gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. ³ Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan ide, aday winen a kə səmak anan anə dəcə ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac à slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴ Tə didek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcən alay à jugom wa həna nà, angamaw? ⁵ 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nà, kə mbədəken anan à nga wa daw? A jak ikwen 'am

* 11:35 Ca pə 1 Laamii6e 17.17-24; 2 Laamii6e 4.18-37.

nə kawa bəbay sa jan 'am anà wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mb̄erom Fetek kà jak anak pə akəta tə dəcə nà, bayak apan adəka!

Kak a kataḅ iken dukwen, kà mac alay à jugom wa bay,

⁶ anga a kəta nə dō winen sə pəlay anan ata awan.

A ndabay dukwen, dō winen sa ca apan kawa wan anahan ata re.*»

⁷ Natiya, lele ki səmen anan anà dəcə ahay aday sə tətak wa way ahay adəka. Bina, dəcə ahay tə dakay anan nə Mb̄erom kə tərak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde dāw? Ibay! ⁸ Mb̄erom a ga tə gwaslay anahan ahay nə fok kətanan. Kak kə kətahak kwanay itəbay nà, ata ki sənen anan kutok, kwanay wan sə gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay. ⁹ Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tə kətahak mənuko, aday də varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tədə abay dī varan zlangar anà Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok bidaw? Kak də varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰ Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tə kəta mənuko nə alay a mənjoek cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday dē təra kawa winen a, dō cəncan aya sə coy. ¹¹ A alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a caḅ ike, a təra kawa way lele a bay. Dəcə ata kə ndəvak coy nà, dō sə təma way ata à kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mb̄erom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹² Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kə məcən alay à jugom wa bay, kī gen bəle à gərmec wa bay,

zəgihen anan apan sa zla. ¹³ Kak dō ahay inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, tà zla nə tə cəved mə tavay nga awan. Ata ti guroḅ sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

¹⁴ Gen məgala anga aday zay à ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə dō ahay fok re. Gen məgala re, anga aday kə təren dō cəncan aya pa 'am a Mb̄erom, bina dōwan saa canan à Mb̄erom mənəna sə təra dō cəncan a nà, ibay. ¹⁵ Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa mbəsak anan sumor a Mb̄erom zləv à məndak bay. Gen anan nga i zek re, anga aday dōwan à saa daf 'am ma caḅ a sərekeke pə mivel bay, bina i i nes anan mivel su dō azar aya re. ¹⁶ Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa təra dō sa dah uho bay, dō sə kədəy anan cəved a Mb̄erom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a təma uda daf pə mərak anahan cədəw a wa. ¹⁷ Kə sənen zle, pə dəḅa anahan a wa nà, a nan bəbay anahan à daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kə njadək anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa à ga nə a yam apan tə idē sə ayam a cədəek cədəek dəp nà, kə mbak apan sə mbədə anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

¹⁸ Sənen anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mb̄erom ata aday nə winen kawa bəzlom ana dō sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, dō ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takədimbom luvon kə gak uda re, jiy-jay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. ¹⁹ Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mb̄erom uda re. Tə sləne andar sə dungo a Mb̄erom

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12. † 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34.

ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh á saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰ anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan mægala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzlom a anan nà, kwa á ga nə gənw, tiren anan tu kon aday á mac.‡» ²¹ Way a tinen a sə canan ata nà, kə gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dukwen, kə jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.Š»

²² Kwanay nà, kətanan itəbay. Kə tiven nə pə bəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsalima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. ²³ Kwanay à man sə halay nga su do a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbərom kə vindek anan sləmay a tinen à dərəwel inde à mburom. Kə hədəkən pə cakay ana Mbərom, do saa gan sariya anà do ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana do didek aya pa 'am a Mbərom, tinen do a Mbərom sə təra atan do cəncan aya ata awan. ²⁴ Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, do sə japay anan atə Mbərom pi zek tə do ahay aday Mbərom á ban 'am wiya tə do ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə do ahay ata awan. Mez anahan ata a dakak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə dakak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjoek aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, do sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, do ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dowan a sa jan atan 'am a Mbərom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə dəcə ahay wa bay. Mənuke do sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu do sa nay ahay à mburom wa ata nà, dī tan

à nga à dəcə à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw? ²⁶ Kwakwa ata nà, dungo a Mbərom a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.*» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a dakay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata á njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruko anan anà Mbərom, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday dəfuko anan apan tə ajəjar a lele. ²⁹ Tə didek a nà, Mbərom a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Kwanay do ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Kə sa mbədəkən anan à nga wa sə təma mbəlok ahay əga kwanay bay. Do ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbərom ahay əga tinen mənəna sa san atan nə tinen maslay a Mbərom ahay. ³ Bayiken pu do sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kərtek awan. Bayiken pu do sa ga dəcə ahay, kawa sa ga dəcə ataya nə kwanay aya re.

⁴ 'Am sə gəba zek cəna, do ahay fok tə dəfan apan kawa ana Mbərom sa ja ata awan. Atə mungol tə uwar anahan tə ga mədigwed pi zek ahay bay. Sənen anan lele, Mbərom i gan sariya anà do sa ga mədigwed ahay fok. Kwa dowan aya nə mə gəba zek a coy, kwa dowan aya nə mə gəba zek aya fan bay, Mbərom i gan atan sariya.

⁵ Kī gen ubor pə dala bay. Kə kədiyən anan way a kwanay ahay bay, anga Mbərom a ja nà: «Ni ca kwanay uho kula bay,

‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19. * 12:26 Ca pə Haggay 2.6. * 13:5 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8.

ni mbəsak kwanay kula bay re.* »

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənĵəna ajəjar:

«Mbërom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anà awan kula bay.

Do zənzen a i go tətə nə maw?†»

⁷ Bayiken pu dō sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tə dəkak ikwen anan ahay 'am a Mbërom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəməw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan. ⁸ Yesu Almasihu a nə winen kəkəməw, kwakwa, biten aday pa 'am dukwen, winen a mbəda itəbay pa sə viyviya awan. ⁹ Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anà dō ahay nə way wiya aya aday tə cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivəl inde nə sumor a Mbërom, bina way ana dō zənzen a sa pa ata bay. Lele nə matanan, bina dō sə pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbërom ù doh sə mazlaḡ a Mbërom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbërom kawa mənuko itəbay. ¹¹ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbërom nà, a gədan dundo anà way aya nə anga aday Mbërom à pəsen anan ines anà dō ahay. A zla anan tə mez sə way anahan a sə gədan dundo ataya, à man a Mbërom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dundo ata nə ta zla anan à wulən su doh wa saa vak anan tə uko. ¹² Anga nan, Yesu dukwen a mac nə, uho à wulən su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà dō ahay, ti təra dō cəncan aya pa 'am a Mbërom. ¹³ Kak matanan cuku-tok nà, dē pərahan azar anà cəved sə Yahuda ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu. Tā kədey mənuko tatə winen awan. ¹⁴ Bina wulən su

doh a mənuko inde sə njahay uda pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Də dəfan idə nà, anà wulən su doh a mbala a Mbërom a dī i njahay uda sə coy ata awan.

¹⁵ Iya! Həruko anan nga anà Mbërom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i təra kawa way a mənuko sə varan ma sla dundo ata ite. Matanan, zambadūko anan sləmay anahan pa 'am sə dō ahay pa sə viyviya awan.

¹⁶ Gen anan sumor anà dō azar aya awan, gəzlen way a kwanay ahay tə tinen, anga way aday Mbërom a gan may dī varan ataya nà, tinen awan. Kā sa mbədəken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dəfen anan apan anà dō sə lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà Mbërom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kə dəfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen tə ataslay mivəl awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Pərihen anan azar sa gan amboh anà Mbërom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adəka bay, a nan umo sa ga nə mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Nə cəce pikwen wa mə zakay a nà, gen anan amboh à Mbërom anga aday à vuro cəved sa mak ayak əga kwanay bəse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbërom a sə varan zay anà dō ahay à mivəl inde ata nà, sə slabakay anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa nə winen awan. A təra anan Bahay a pa nga su dō sa gan nga anà təman ahay fok. A mac nà, anga mənuko təman anahan aya awan. Mbërom a ban 'am tə dō ahay pa sə viyviya a nə tə mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbërom à varak ikwen məgala, anga aday kī gen way kawa sa nan. A ga mer su way anahan à mənuko inde tə məgala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu,

† 13:6 Ca pə Jabuura 118.6.

anga aday d̄ə t̄əra kawa sa zlan à nga.
Do ahay t̄ə varan mazlaḅ anà Yesu
Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mərak uno ahay, nə vindek ik-
wen ayak d̄erewel a anan nà, sə
varak ikwen ayak m̄əgala, aday nə
vindek ikwen ayak nə m̄ənjçək c̄əna
coy. Matanan kutok, b̄ənen anan 'am
a anaya à miv̄el a kwanay ahay inde
lele. ²³ S̄ənen nà, mərak a m̄ənuko
Timote winen à dangay sabay, t̄ə
mb̄əsakak anan ahay. K̄a sak a d̄əzley
ahay à man uno b̄əse c̄əna, ata mi
zlak ayak àga kwanay nə maya awan.
²⁴ Jen anan 'am anà m̄əced̄ sə egliz
ahay pi zek tu d̄o a Mb̄ərom ahay
fok. Do a Yesu ahay p̄ə daliyugo sə
Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re.
²⁵ Mb̄ərom â gak ikwen sumor ana-
han, kwanay a fok.

**Derewel ana
Yakuba
sə vinde ata awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Yakuba a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, dō a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəmwaw. Adaf nga pə Yesu nà, a lagay dō nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, adaf nga a tinen pə Yesu kə tərak kawa way ma mac awan. A jan atan ayak dukwen, tē pəlay kəlire a Mbərom, aday tē dəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay

Pəlen kəlire a Mbərom (1.1-18)

Dakay anan adaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way (1.19 - 2.26)

Sənen pa 'am a kwanay saa ja (3.1 - 5.6)

Aga ngatay ta sa ga amboh (5.7-20)

¹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen dō si mer su way ana Mbərom aday dō si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà dō a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

Mbərom a dakan anan kəlire anà dō sa daf apan nga ataya awan

² Mərak uno ahay, à alay a dəcə ahay bayak a cara cara tē njadak kwanay cəna, tislən adəka nə mivəl.

³ Angamaw? Anga dəcə ahay tē njadak kwanay nà, adaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənan kutok. ⁴ Tiven njənan pə luvon pə luvon aday kə tərən dō ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

⁵ Kəlire* nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlire a kəcan à dōwan a nà, à cəcə pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way

anà dō sə cəcə panan wa ataya fok, mənəna sə gafan atan pa 'am. I varan anan kəlire anà dō sə cəcə ata acəkan. ⁶ Əna, kak dōwan a i cəcə kəlire pə Mbərom wa ite nà, à daf nga pə Mbərom awan mənəna hiyem hiyem aday. Anga kak dōwan a cəcə tē hiyem hiyem a cəna, winen kawa məsugurndolon sə a'am, mad sa tan 'am so kəray ata awan. ⁷ Dō matanan ata cəna, à sa jəka i njad way pə Bahay a mənuko wa bay. ⁸ Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, ide zuhhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

Dō sə zlile ahay tu dō mətawak aya awan.

⁹ Dō inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə cakafak anan anan nga. ¹⁰ Aday dō inde zlile awan à wulen a kwanay ite nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə mak anan anan nga à məndak. Bina abay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. ¹¹ Pac kə dəvak dō'a cəna, avərez sə way ahay ti butoy, ti guce tē arəba a tinen ataya təkə. Matanan re, dō sə zlile ahay dukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Dəcə tē way sə sapat dō ahay ataya awan

¹² Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə tavan anà dəcə duwurra ata awan. Anga azanan dəcə ahay tē ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana Mbərom a sə zlapay anga dō sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

¹³ Way ahay ta sak a njak anan dōwan a nà, à sa jəka Mbərom sə njəkan anan bay. Anga dōwan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbərom ibay, aday winen a dukwen a njəkan uda anà dōwan bay re. ¹⁴ Sa njak dō aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. ¹⁵ Ubor sə way ù dō inde nà, i wahay

* 1:5 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ines, ines kə hərak nà, ata dō i mac kutok. ¹⁶ Anga nan kutok, mərak uno ahay, dōwan â sa njak kwanay bay. ¹⁷ Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbərom a wa, winen dō sə ndakay atə pac tatə kiya tə mawuzlawazl aya təkə fok. Way ataya nà, tə slahay ù doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Əna zek a Mbərom nà, a mbədə kawa awan ataya itəbay. ¹⁸ A zlan à nga sə varak uko sifa ta 'am anahan dīdek awan. Ata aday dē təra dō mama'am aya à wulen su way anahan mə ndakay aya wa kutok.

Sa pak sləmay pa 'am a Mbərom, aday sa ga anan mer su way awan

¹⁹ Mərak uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cəna, kuwaya à lah sa pak sləmay aday i saa mbədə pa 'am ahay nà, na. A saa mbədə pa 'am ahay bəse bəse bay, à saa ga mivəl bəse bəse bay re. ²⁰ Anga dō kà sak a ga mivəl cəna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbərom sabay. ²¹ Anga nan kutok, mbəsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fok. Kī gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbərom, aday təmihen anan 'am anahan sə zəvak ikwen à mivəl a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pə way ahay wa re.

²² Anga nan kutok, kà saa tislen mivəl sə sləne anan 'am a Mbərom dəkdek cəna coy bay. Ki gen matanan nà, ata kə sapiten nga a kwanay bu-gol. Lele cəna, gen anan way ana 'am a Mbərom sa jak ikwen sa ga ata re. ²³ Dō kə pəkak sləmay pa 'am a Mbərom, aday kə ngəmak sa ga kawa anahan sə sləne ata bay nà, ata winen a ga minje tu dō sa ca ide à malam inde. A canan anà zek anahan a ca kəmaw, ²⁴ a daf anan malam cəna, a mbədək anan à nga tə way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. ²⁵ 'Am a Mbərom nà, winen 'am lele awan, a var məgala sə təmay dō à atahasl wa. Anga nan, dōwan a kà cak apan aday kə mbədəkek anan à

nga wa bay, a ga anan mer su way a nà, Mbərom i daf apan alay sə bahay anahan pə way anahan sa ga ataya awan.

²⁶ Dōwan a inde kə bayakak winen dō sə pərahan azar anà 'am a Mbərom, aday kə mbəsakak sa ja 'am so bay cəna, a gədan mungwalay anà nga anahan. Kə zluwek adəka, a pərahan azar anà 'am ata tə dīdek a bay. ²⁷ Anga cəved lele sə pərahan azar anà 'am a bəbay a mənuko Mbərom cəna, həna: Sa gan nga anà wan mətawak ahay pi zek tə mədukway sə uwar aya awan, à dəcə a tinen ahay inde fok, aday sa ba anan nga anahan anga aday way sə daliyugo ahay tà saa nəsən anan mivəl bay.

2

Kà saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay

¹ Mərak uno ahay, kwanay kə dafen nga pə Yesu Almasihu, winen nə Bahay a mənuko tə mazlaḅ awan. Anga nan kutok, kà saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay. ²⁻³ Anga minje a nà, dō zlile a kà zlak ayak à man sə halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurdek sə gura à alay inde. Kwanay ki viren anan zlangar anà dō sə zlile ata awan, ki jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday dō hinen inde ite, winen mətawak awan, zana anahan pi zek mə ngəraw a, kà zlak ayak re. Aday anà dōwan mətawak a ata ki jen anan: «Zla, kà saa tavay tiya!» kabay ki jen anan: «Njahay à məndak à man a anan.» ⁴ Ka sak i gen kətanən cəna, ki gen ines sə gəzla anan dō ahay pi zek wa. Ki gen way ataya nə tə abayak nga lelibay aya bidaw?

⁵ Mərak uno nen sə pəlay ataya awan, pəken uno sləmay aday. Mbərom a walay dō mətawak aya həna pə daliyugo aday tà njad zlile hinen ta sa daf nga pə Yesu, aday tē lavan nga anà man sə njahay sə bahay kawa anahan sə zlapən anan anà dō sə pəlay winen ataya awan.

⁶ Aka aday kwanay ki men nga adaka nà, sɛ kadey anan do matawak aya nɛ kəkəməw? Sɛ bənək ikwen mbiyed hənə nà, maya anaw? Sɛ ngəza kwanay hənə pa 'am sɛ bahay ahay nà, maya anaw? Sa ga way ataya nɛ do sɛ zɪlɛ aya awan. ⁷ Sɛ tɛra anan sləmay a Yesu Almasihu Mbərom sɛ varak ikwen lele ata à mɛndak dukwen, tinen aya re.

⁸ 'Am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Pəlay anan do sɛ cakay su doh anak kawa iken sɛ pəlay anan nga anak ata awan.*» Kak kə dɛfen anan apan anà 'am a Bahay Mbərom ma ja ata tɛ dɛdek cənə, ki gen way lele awan. ⁹ Ənə kak ka sak a gəzlen anan do ahay pi zek wa cənə, ata ki gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga kə kədiyen anan 'am ata awan. ¹⁰ Anga kak do kə bənək anan à 'am wa anà 'am a Mbərom mə baslay aya fok, aday kə tawadək pə kərtek a wa, ata kə nəsək anan 'am ataya fok re. ¹¹ Anga sa jəka: «Kā ga mədɪgwed bay†» ata nà, dowan a sa jəka: «Kā vad nga su do bay‡» ata re. Natiya, kwa ā ga nɛ kə jənək uho bay, ənə kə vədək nga su do cənə, kə nəsək anan 'am a Mbərom ata coy re. ¹² Anga nan, na jak ikwen, na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mbərom i i gak ikwen sariya nɛ pə ana kwanay sɛ dɛfan apan anà 'am anahan bay ata awan. 'Am ata nà, sɛ tɛmay ahay do à atahasl wa nɛ winen awan. ¹³ Kak aday abay dowan kə gak ikwen i zek wa bay nà, ki gen anan i zek wa anà Mbərom a nɛ kəkəməw kəla anaw? Hənə, Mbərom i gak ikwen sariya. Bina saa mbasay pə sariya cənə, dowan a aday do a gan i zek wa ata awan.

Adaf nga pə Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

¹⁴ Mərak uno ahay, kak aday do a ja ta 'am, a wa: «Nen nà, nɛ dɛfak nga pə Yesu», aday a njad sa ga anan way

ana Mbərom a sa jan ata bay nà, i gan dɛdaf nɛ kəkəməw? Adaf nga pə Yesu a matanan ata nà, i tam anan bay re asanaw? ¹⁵ Izəne, mərak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. ¹⁶ Do à wulen a kwanay wa kutok, i jan anà mərak a matanan ataya: «Njihen lele, mad ā gak ikwen bay, may ā han pikwen bay re», ənə kə varak atan way a a tinen a sa gan may ata bay nà, saa gan atan dɛdaffa nɛ maw? ¹⁷ Adaf nga pə Yesu a dukwen matanan. Kak aday dowan a kə jak a daf nga pə Yesu, aday a ga way sa zlan à nga anà Mbərom a bay cənə, adaf nga anahan ata nà, ma mac awan.

¹⁸ Izəne dowan a i ja nà: «Do ahay inde ta daf nga pə Yesu lele. Do maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mbədahan apan natiya: Duko anan bidaw, ki daf nga pə Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata nà, kəkəməw? Nen na ja nà, ki sənən anan nɛ dɛfak nga pə Yesu, anga mer su way uno sa ga lele ataya awan. ¹⁹ Kə dɛfak nga pə Mbərom nɛ winen kərtektəkke daw? Lele, ənə setene ahay dukwen ta daf apan nga matanan re, aday tɛ jəjaran. ²⁰ Iken nɛ mə səder awan! Kak do kə dɛfak nga pə Mbərom nà, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cənə, adaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nɛ ni dəkək anan: ²¹ Bije a mənuko Ibərahima nà, Mbərom a tɛra anan do dɛdek a pa 'am anahan nà, tɛ cəved wuraw? Na wa, Ibərahima a daf anan wan anahan Isiyaku sɛ gədan dundo anga Mbərom aday ba? ²² Hənə kə sənək kutok ba, Ibərahima a daf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nà, a daf nga pə Mbərom tɛ mivəl kərtek a kutok. ²³ A tɛra nà, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «Ibərahima kə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca

* **2:8** Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18. † **2:11** Ca pə Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18.

‡ **2:11** Ca pə Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17. § **2:23** Ca pə Laataanooji 15.6.

apan nə winen dō dīdek awan. Š» Tə ngaman car a Mbərom re. ²⁴ Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu dō kawa dō dīdek a nà, ti mer su way, bina ta sa daf apan nga dəkdek bay.

²⁵ Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata dūkwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen dō dīdek a nà, anga a təma anan dō maslan sə Yahuda ahay āga winen, aday a man atan zek sə gəday atan ahay à wulen su doh wa tə cəved hinen ata awan.*

²⁶ Natiya kutok, kak abay apasay su dō kà nak à winen wa nà, dōwan ata winen tə sifa re daw? A'ay, dōwan ata kə məcak asanaw! Adaf nga pə Mbərom a dūkwen, matanan. Kak dō a njad sa ga mer su way lele aya bay cəna, adaf nga pə Mbərom ata nà, ma mac awan.

3

Agan nga anà miresl

¹ Mərak uno ahay, kwanay nà, dō ahay bayak a tē pəlay sə təra dō sə tətakan anan way anà dō ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo à manay dō sə tətakan way anà dō ahay ata nà, i zalay su dō a azar aya awan.

² Mənuko a fok, saray bayak a da ga ines ahay. Kak dō inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nà, ata winen dō lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga anà zek anahan zle fok. ³ Gəbuko minje sə pəles aday. Tə dəfan rəslom cədeu a à 'am inde, aday a sa bənan atan à 'am wa, aday zek anahan fok a saa zla ta man sa nan atan ata kutok. ⁴ Gəbuko minje hinen asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan. Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan dūkwen tə way cədeu aya awan. Kwa mad a bal tə məgalak a dūkwen, ti ngəza anan tə way a cədeu ata ta man a aday a nan atan sa zla ata re. ⁵ Matanan dūkwen, miresl su dō, kwa à ga nə cədeu a mənəcək, a ga mer su way məduwen aya awan.

Kə sənən zle re, uko nà, winen mənəcək à adazlan a inde, əna kà sak a tam pa saf cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. ⁶ Natiya re, miresl su dō nà, kawa uko ata awan. Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga nà, pə miresl su dō awan. A mba apan si nes anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan sifa su dō fok nə matanan. Uko ata kutok nà, a nay ahay à dəlov sə uko sə mbacay itəbay ata wa.

⁷ Dō ahay ta mba apan sə kəta anan way sə kibe ahay cara cara: gənow ahay, məvuhom ahay, way sa zla tə kutov ahay, aday way sə njahay à a'am inde ataya re. ⁸ Əna dōwan a mba apan sə kəta anan miresl itəbay. Miresl a aday dūkwen, winen sədək awan, a njahay səkəffe itəbay, anga winen ma rah a tə umom sa vad dō ata awan. ⁹ Tə winen nà, də həran anan nga anà Bəbay a mənuko Mbərom. Aday tə winen a re də təra anan dō azar aya à məndak, tinen dūkwen mə ndakay aya ta ga minje tə Mbərom re. ¹⁰ 'Am sə ahar nga, 'am sə təra dō à məndak, a nay ahay à 'am kərtek a wa. Mərak uno ahay, lele abay dī ga matanan bay. ¹¹ Anga a'am mugom a halaf halaf a, tə a'am aday hərbebe ata nà, ti nay ahay à kurok kərtek a wa daw? ¹² Mərak uno ahay, təroz nà, i wahay duwaz bay asanaw? Viyes dūkwen i wahay təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i nay ahay à kurok sə a'am hərbebe wa bay re.

Kəlire sa nay ahay à mburom wa

¹³ Dō inde à wulen a kwanay winen kəlire a daw? A zla tə cəved lele aya awan, à ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan à məndak adəka kutok. Ata dō ahay ti san anan, winen dō kəlire awan. ¹⁴ Əna dō ahay inde tinen apan ti ga sərak à wulen a tinen inde kə zalak, aday tə pəlay saa zla pa 'am nà, zek a tinen aya dəkdek asa. Kak kwanay matanan cukutok nà, kə həren anan nga anà zek bay, kə məminen anan dīdek a Mbərom bay re. ¹⁵ Anjahay sə wurwer matanan ata nà, sa var nə Mbərom bay. Wita

* 2:25 Ca pə Yosuwā 2.1-21.

wurwer sə daliyugo a anan. Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay ana Fakalaw. ¹⁶ Anga kak dō ahay ti ga sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəved sa zla pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay sabay, aday sədœk i təra way sə alay a tinen ahay fok.

¹⁷ Aya əna, dō tə kəlire mbala Mbərom sa var ata nà, mivél anahan nə lele, aday a gan may dukwen anà zay, a təre tə dō ahay bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anà dō ahay adəka. Dō ahay ta gan i zek wa lele, a ga nə way lele aya awan. A gəzla anan dō ahay pi zek wa itəbay. Mbadəmbadā inde à nga anahan itəbay re. ¹⁸ Dō sə ndakay dō ahay pi zek ataya nà, tə varan anà dō ahay nə zay. Mer su way a tinen sa ga ataya dukwen, a ndav tə way lele aya awan, anga wita nə mer su way sa zlan à nga anà Mbərom awan.

4

Də pəlay way sə daliyugo ahay bay

¹ Kə tərīhen aday kə vəden zek nà, angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor si zek a kwanay sa lah sa vad zek à mivél a kwanay ahay inde ba?

² A nak ikwen sa njad way lele aya, əna kə njiden atan bay. Anga nan kutok, a nak ikwen sa vad anan wa dō azar aya anga sa njad anan way ataya awan. Ki gen ide pə way, əna kə njiden anan bay. Anga nan kutok, kə tərīhen, kə vəden zek. Aya əna, kə njiden anan way a kwanay sa ga apan ide ataya bay, anga kə cəcihen anan pə Mbərom wa bay. ³ Kwa à ga nə ki gen amboh anà Mbərom dəp nà, ki njiden bay re, anga kə cəcihen tə mivél kərtek a bay. Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à kwanay a vərre.

⁴ Kwanay kə mbədīhen anan lœn anà Mbərom. Dowan a kə pəlak way sə daliyugo ahay cəna, ata winen kə tərak dō manide ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə dəfen apan anà way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə dō manide a Mbərom ahay re. ⁵ Kə saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata

nà, i təra kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivél inde ata nà, winen sərak a tə mindel.»

⁶ Aya əna, sumor a Mbərom dukwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à məndak ataya awan.*»

⁷ Anga nan kutok, dəfen anan apan anà Mbərom. Ngizlen anan saray à cəved inde anà Fakalaw, aday i hawak ikwen dərən. ⁸ Hədəken ahay pə cakay anà Mbərom, aday winen a dukwen i hədəkey ahay pə cakay a kwanay ahay re. Kwanay dō sə ines ahay, binen anan ines à mivél a kwanay ahay wa. Kwanay dō aday abayak nga mə gəzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pə Mbərom. ⁹ Ines a kwanay a ma ga ataya tə cəbak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kə mbisen sabay, yimen adəka. Kə tisen mivél sabay, əna mivél à cəbak ikwen adəka. ¹⁰ Men anan nga a kwanay à məndak pa 'am a Mbərom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbəsiken sa man anan mungok anà zek ahay

¹¹ Mərak uno ahay, kə gəden anan azar i zek ahay rococo bay. Anga dowan a kə gədak anan azar anà dō a Yesu, kabay kə mak anan anan mungok anà dō a Yesu cəna, winen a gədan azar aday a man anan mungok nà, anà 'Am a Mbərom. Aka aday ka sak a man anan mungok anà 'Am a Mbərom nà, ata kə dəfan apan sabay bidaw? Ka gan adəka nə sariya. ¹² Sə varan 'Am a Mbərom anà dō ahay nə zek a Mbərom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a dukwen, winen a re. Winen a kərtek, i mba apan sa tam anan dō ahay, aday i mba apan sə lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gədan azar anà mərak anak

* 4:6 Ca pə Balndi 3.34.

nà, ka jan à nga anak a nə iken wayaw?

Kâ haren anan nga anà zek bay

¹³ Ngatay aday, pəken uno sləmay həna, kwanay dō sa jəka: «Izəne biten, izəne sidew nə, mi zla à man dərən awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tə way ahay sa njad anan dala.» ¹⁴ Kwanay a dō sa ja 'am matanan ataya nə, kwa way a saa təra sidew ata nə, kə sənən zle daw? Sifa a kwanay a aday nə awan a maw? Kwanay kawa matapasl ahay həna vegege, aday azanan mənjoek asa cəna, dowan i canan atan sabay ata awan. ¹⁵ Abay lele cəna, ki jen nə: «Kà zlak anan à nga à Mbərom ite nə mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» ¹⁶ Aka aday kwanay gədek sə mbəlen anan ta sə həran nga anà zek ta 'am vərre. Wita nə lelibay.

¹⁷ Natiya awan kutok, kak dowan a a san sa ga way lele aya zle, aday kə gak atan bay cəna, dowan ata kə gak ines pa 'am a Mbərom.

5

Do sə zlile ahay tá yam

¹ Ngatay aday, pəken uno sləmay, kwanay dō sə zlile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga dəce i nay ahay pikwen. ² Zlile a kwanay ahay tə rəbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, ³ dala a kwanay ahay dukwen mangaz kə pak anan. Mangaz ata nə, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cəkəbay kwanay apan ki hilen zlile hwiya re. ⁴ Kagasl, kwanay gədek a pa anan dala ana dō sə halan nga anà way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pəken sləmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbərom Ba Məgala kə slənek ayam a tinen.

⁵ Kwanay apan ki pen uho a kwanay həna pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele,

kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. ⁶ Kwanay gədek a ban anan dō mənjoena ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vad atan re. Tinen ta mbak apan sa ga pikwen məgala itəbay.

Gen anan ngatay aday

⁷ Anga nan kutok, mərak uno ahay, na jak ikwen, na wa: Gen anan ngatay aday nə, hus pə ana Bahay a mənuko sa may ahay. Ənga, cen pu dō sa ga mer à guvo aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw i ga, aday kə caslak way coy dukwen, i ba iven sə məkəsəfay ataya re. ⁸ Kwanay həna dukwen, ben, njihen tete matanan re. Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a mənuko i sa may ata, winen bəse, i dəzley ahay coy.

⁹ Mərak uno ahay, kə zlihen pi zek ahay bay, anga aday Mbərom à sa gak ikwen sariya bay. Dō sa ga sariya, winen apan i ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

¹⁰ Mərak uno ahay, bayiken pu dō maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday, ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken anjahay a tinen ahay re, anga ta gak dəce ahay, aday ta gak ngatay hwiya. ¹¹ Da san zle, dō sə səmen anà dəce ahay nə, dā ja bine siwaw nə Mbərom kə dəfak patan ngama. Kə slənən ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga ata bidaw? Aday Mbərom kə varak anan way sə mivəl anahan ahay pə dəba wa re.† Tə dīdek a cəna, dō ahay ta gan i zek wa anà Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

¹² Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nə, kə saa mbiden pə awan bay. Kwa à ga ki mbiden nə tə mburom, kwa à ga ki mbiden nə tə daliyugo, kə mbiden tə awan bay fok. Adəka nə, jen «Ayaw» kabay «A'ay» cəna, kə slak coy. A saa zalay matanan bay, anga aday Mbərom à saa ban kwanay à sariya anahan inde bay.

¹³ Kəmaya, dowan inde à wulen a kwanay, winen apan i sa dəce daw? A cəce Mbərom à man zek. Dowan inde

* 5:11 Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10. † 5:11 Ca pə Ayuba 42.10-17.

winen apan i taslay mivel daw? A heran nga anà Mbərom tə ara ahay.

¹⁴ Dowan inde à wulen a kwanay winen dəvac a daw? A ngaman anà məcəd sə egliz ahay àga winen awan, tã ga apan amar tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tã ga amboh anga do sə dəvac ata awan. ¹⁵ Kak do ataya tə dəfak nga pə Mbərom acəkan nà, Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek anà do sə dəvac ata awan, dowan ata i mbar acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga inde dukwen, Mbərom i pəsen anan.

¹⁶ Anga nan kutok, na wa: Diken anan ines a kwanay i zek ahay lele. Gen amboh anga mərak ahay à wulen a kwanay re. Gen matanan, anga aday kə mbəren ite. Amboh su do didək a pa 'am a Mbərom nà, məgala uda awan, a ma zek bayak a re. ¹⁷ Eliya nà, do zəzen a kawa mənuko bidaw? Kà gak amboh tə mivel kərtek awan anga aday iven à ga bay.‡ Ava maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kà gak bay acəkan. ¹⁸ Pə dəba anahan a wa dukwen, kà gak amboh asa. Mbərom kə mbakak ahay alay pə iven wa, iven kà gak lele, aday pə dəba wa, way sa pa ahay fok tə nahak maza awan.§

¹⁹ Mərak uno ahay, kak dowan a kə slarak à cəved sə didəm wa nà, lele cəna sa may anan pə cəved lele awan.

²⁰ Sənen anan aday, kak dowan a kə mak anan do sə atahasl pə cəved lele a nà, kə təmak anan anan sifa anà do sə atahasl ata awan. Kwa à ga nà, ines anahan ahay inde bayak a dəp nà, Mbərom i pəsen anan.

‡ 5:17 Ca pə 1 Laamii6e 17.1. § 5:18 Ca pə 1 Laamii6e 18.1, 41-46.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mama'am awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Piyer a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz ahay inde aday dō ahay tinen apan ti bənan atan mbiyed ataya awan. I varan atan məgala ta sə dakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I dakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kə təmāk atan re. Həna nà, tinen dō a Mbərom ahay, aday dō si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa á ga nə tinen a dace inde anga tinen dō a Yesu ahay dəp nà, lele, anga dace a tinen ata a dakay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay

Mbərom kə walak anan dō anahan ahay (1.1-12)

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom (1.13 - 3.22)

Agan mer su way a Mbərom kwa à dace inde (4.1 - 5.14)

Piyer a jan 'am anà dō ahay

¹ Nen Piyer, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. ² Ba kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay dō anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kə dəfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tə kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay kə təren dō anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom á zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday á zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

Mbərom a varak uko nə sifa sa ndav bay ata awan

³ Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga dā gak anan i zek wa, bina kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, dō sə slabakay ahay à məkə wa ata awan. Anga nan, dī dəfan ide anà aslabakay a mənuko à məkə wa ite re. ⁴ Da san zle re, dī njad way ana Mbərom saa varan anà dō anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a butoy bay re. ⁵ Kə dəfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə məgala anahan, anga aday kə njiden anan sifa anahan saa kan anan anà dō ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

⁶ Anga nan kutok, ki tislən anan mivəl. Kwa á ga nə dace ahay inde həna pə cəved cara cara dəp nà, ki tislən anan mivəl, anga way ataya ti njahay sə coy a bay. ⁷ Dace ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sə lavay anan kə dəfen nga pə Yesu tə didek a daw ata awan. Kwa gura dəp nà, a nes ike asanaw, əna tə təkər anan tə uko. Aday adaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata bidaw? Anga nan, lele sə təkər anan aday á sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà dō ahay ata nà, dō ahay ti hərən nga anà Mbərom, ti zambad anan, ti varan mazlaḅ. ⁸ Kwa á ga nə kə cinen anan anà Yesu tə ide a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa á ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə dəfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tə ataslay mivəl a məduwen a lele, a zalay way sə dō ahay sa ja apan tətə ataya awan, ⁹ anga kə dəfen nga pə Yesu, aday ki njiden anan way a kwanay sa daf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

¹⁰ Dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa tə dəfak anan ahay ide sə wudeh anan lele aday tə san Mbərom i tam anan dō ahay nə kəkəmaw ata awan. Tə lahak apan sə təkər 'am sə sumor ana Mbərom a sə lavay anan

zek anga kwanay ata awan. ¹¹ Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kà jak atan panan, Almasihu i sa dōce aday i sa njad anan mazlaḅ anahan. Do maja'am a Mbərom ataya tə pəlak sa san anan way ataya ti i təra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i təra kəkəməw ata re. ¹² Mbərom a jan atan nà, way ataya ti təra nə à alay a tinen tə sifa pə daliyugo ataya bay, əna a mbəsakan atan anan à alay a kwanay inde həna pə daliyugo ataya kutok. A alay a anan ata nà, dō sə dəkay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan dīdek sə way ataya re. Tə wazak ikwen anan dukwen tə məgala sə Apasay Cəncan a Mbərom sə slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay dukwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga and Mbərom

¹³ Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay à lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dəfen anan ide lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anà Mbərom à alay wura wura fok, kawa wan mə kəta pə cakay a bəban anahan ata awan. A alay a kə sənən ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Əna həna kī men pə way ataya sabay jiya awan. ¹⁵ Adəka bay, azla a kwanay à təra cəncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbərom dō sə ngamak ikwen ata, winen nà, dō cəncan awan. ¹⁶ Deftere a Mbərom a ja matana re, a wa Mbərom a ja nà: «Təren dō cəncan aya, anga nen dō cəncan awan.*»

¹⁷ Kwanay apan ki gen amboh nà, kə ngimen anan à Mbərom nà, Bəbay. Əna winen apan i gan sariya anà dō ahay ite nà, a gəzlan atan alay pi zek wa bay, əna kuwaya nə pə ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mə mbəsakak ikwen a pə daliyugo a

anan ataya ta sə dəfan apan lele. ¹⁸ Kə sənən apan zle, Yesu kə bəmbadək ahay kwanay anga aday kà sa nji-hen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bəmbadək ahay kwanay nà, tə way sə njahay bay, kawa dala sə gəda a nes bay ataya bay. ¹⁹ Əna a bəmbadək ahay kwanay adəka nə tə mez a Yesu Almasihu a tə alay anahan awan, mez anahan nə məgala awan. Yesu, winen kawa wan sə təman lele mənəna ines, aday dō ahay tə waslan anà Mbərom ata awan. ²⁰ Mbərom a walay anan winen nà, kwa daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay, aday həna Mbərom a kay anan uho pə alay a mədakwidok a anan anga sa tam kwanay. ²¹ Anga winen kutok, kwanay kə dəfen nga pə Mbərom, winen dō sə slabakay anan ahay Yesu à məke wa, sə varan mazlaḅ. Natiya, kə dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen anan ide nə hwiya anà winen a re.

²² Kə ndiken anan mivəl a kwanay lele anga kə pərihen anan azar anà cəved sə dīdek. Ata ki mben apan sə pəlay mərak ahay tə dīdek awan. Anga nan, na wa pəlen atan nə pac pac tə mivəl kərtek awan. ²³ Bina kə təren dō wiya aya anga 'am a Mbərom kə wahak kwanay miza awan, 'am ata dukwen a nes itəbay sə coy awan. Sə varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bəbay Mbərom awan, winen a mac itəbay. ²⁴ Deftere a Mbərom a wa:

«Do ahay fok tinen kawa gujed, mazlaḅ a tinen aya dukwen kawa avərez ana gujed ataya re. Gujed i mac, avərez a dukwen i guce.

²⁵ Əna 'am a Mbərom nà, winen nə i ga inde pa sə viyviya awan.†»

'Am a Mbərom a mənuko sa slaf anan həna ata nà, ləbara mugom a mbala a kwanay sə sləne ata awan.

2

Mbərom a walay kwanay aday kə təren dō anahan aya awan

* **1:16** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.2. † **1:25** Ca pə Esaaya 40.6-8.

1 Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sədøk, kâ gəden mungwalay sabay, kâ jipen miresl à 'am cuwcew bay, kî gen ide pə way su dō bay, kâ gəden anan azar ù dō bay re. ² Təren adəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà 'am a Mbərom a dīdek ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa həren hus pə ana Mbərom sa tam wa kwanay sə coy ata kutok. ³ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Kə tukumen anan coy, Mbərom nə dō lele awan.*»

⁴ Hədəken ahay pə cakay a Yesu. Winen nə kon sa var sifa, əna dō ahay ta lar anan kawa kon lelibay awan. Aya əna, Mbərom a gəba anan, anga pə ide anahan nə, sə zalay kon sa dezl way ahay fok adəka nà, winen awan. ⁵ Kwanay dukwen, kə təren kawa kon a tə sifa aya ata awan, aday Mbərom winen apan i ra kwanay sa dezl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan. U doh ata dukwen, ki təren uda dō sə gədan dongo anà way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbərom, anga Yesu Almasihu. ⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde, Mbərom a wa:

«Cen apan, ni daf kon sə mide uno à wulen su doh sə Urəsalima inde, ni han apan doh.

Nə walak anan, winen kon lele awan. Kuwaya dōwan a kə bənak alay à winen inde cəna, waray i naa gan itəbay.†»

⁷ Pə kwanay dō sa daf apan nga ataya nà, winen kon lele awan. Əna pu dō sa daf apan nga itəbay ataya ite, winen matanan bay. Bina tə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Kon mbala ana dō sa dezl way ahay sa lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.‡»

⁸ Asa tə vindək à Deftere inde re, Mbərom a wa:

«Ni daf kon sə hawan saray anà dō ahay,

aday ti slahay apan re.§»

I hawan atan saray, anga tə dəfak nga pa 'am a Mbərom a bay. A təra kətanən anga a nan anà zek a Mbərom a kwakwa way anahan.

⁹ Əna kwanay nà, zahav a mə walay ataya awan, dō sə gədan dongo anà way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbərom ata awan, dō mbala ana Mbərom a sə ngamay ataya awan. Mbərom a təmay kwanay i ide zənzen a wa, a daf kwanay i ide jiyjay anahan inde sa dav cəvedabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kâ dīken anan anan mer su way anahan lele aya anà dō ahay. ¹⁰ Kwakwa ata nà, abay kwanay dō a Mbərom ahay bay. Əna həna kə təren dō anahan ahay kutok. Kwakwa ata nà, abay kə sənən way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, əna həna kə sənən anan, kə njiden anan adəka coy kutok.

Təren dō si mer su way a Mbərom ahay

¹¹ Mərak uno ahay, sənən apan aday nà, kwanay nə mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kî gen apan ide bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mivel a kwanay lele ata awan. ¹² Anjahay a kwanay à wulen su dō sə pəra ahay à ga nə lele, anga aday kwa à ga nə ti gədak ikwen azar dəp nà, ti canan anà mer su way a kwanay sa taa ga pac pac ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nà, ti həran anan nga anà Mbərom kutok.

¹³ Dəfen anan apan anà dō a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə dō ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Dəfen anan apan anà bahay sə Ruma, anga

* 2:3 Ca pə Jabuura 34.9. † 2:6 Ca pə Esaaya 28.16. ‡ 2:7 Ca pə Jabuura 118.22. § 2:8 Ca pə Esaaya 8.14.

a lavan nga anà dō a azar aya awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anà guverner ahay re, anga sa daf atan aday tã gan sariya anà dō ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A daf atan aday tã kətah anan dō sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anà dō sa ga way lele ataya cite re. ¹⁵ A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata dō mindel a sa san awan bay ataya ti gəđak ikwen azar sabay, əna ti tacay 'am adəka kutok. ¹⁶ Njihen anjahay sa nga a kwanay, əna kã sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Adəka bay, njihen nə lele, tədə kawa anjahay su dō si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. ¹⁷ Dəfen anan apan anà dō ahay nə fok. Pəlen anan mərak sa daf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Dəfen anan apan anà bahay su kon re.

Dəce ana Almasihu sa sa

¹⁸ Kwanay dō sa ga mer su way əga dō ahay ataya awan, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa á ga nə tinen dō ləfedede aya awan, kwa á ga nə tinen dō jinje aya awan, dəfen atan apan nə à alay kərtek a wa hərro fok. ¹⁹ Dō kə səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nə, lele. Kwa á ga nə abay tədə á sa lirew ata matanan bay dəp nə, wita way sa zlan à nga anà Mbərom. ²⁰ Kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay aya cukutok nə, wita dəce sə munapanaw mba đaw? Adawar! Əna, kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lele awan, aday kə səmen anan nə, i zlan à nga à Mbərom a kutok bidaw?

²¹ Mbərom a a ngamak ikwen nə pə winen awan, anga Almasihu a ta nga anahan a kã sak lirew nə bayak a anga sa tam kwanay. Winen nə minje sə đakak ikwen anan cəved aday kɪ gen kawa winen a re. ²² Kula winen kã gak ines itəbay fok. Mungwalay inde à winen inde itəbay re. ²³ Dō ahay tə gənahak anan, kã mak atan anan udə siked a bay. Kwa á ga nə kã sak lirew dəp nə, kə pəlak 'am

pə dōwan wa bay re. Adəka bay, a mbəsakan anan way ata à alay inde ana Mbərom, winen dō sa san sa ga sariya lele ata awan. ²⁴ Yesu Almasihu a ta nga anahan a kə tavakak anan ines a mənuko ahay pa nga anahan awan, a mac anan pə dədom mə zləngad awan. A ga matanan, anga aday dē təra kawa dō ma mac aya pə cakay sə ines ahay, aday dā njad sə njahay sə didek a lele. Də mbərak həna anga mbəlak anahan a sa njad ataya awan. ²⁵ Abay kə təren kawa təman mə lize aya awan, əna həna ki men ahay, ki pərihen anan azar nə, anà dōwan a sa ca pikwen aday sa gak ikwen nga ata awan.

3

Anjahay atə ana uwar ta mbaz

¹ Kwanay uwar ahay đukwen, kuwaya á dəfan apan anà mbaz anahan. Ka sak i gen matanan asanaw cəna, kwa mbaz a kwanay ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom fan bay đukwen, ti canan anà azla a kwanay a lele ata nə, kwa abay ki jen awan tə təbəlem a kwanay bay dəp nə, ti mbəda anan mivel a tinen, ti daf nga pə Mbərom. ² Ti ca pə anjahay a kwanay nə lele, aday kə dəfen atan apan đukwen lele a re. ³ Kə dəfen anan abayak nga a kwanay pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa sa ja nə, kə viren anan anan alay a kwanay fok anà atərad nga bay, anà andakay zek tə way sə gura ahay aday masa bayak ataya bay, aday anà apak zana lele aya ata bay re. ⁴ Əna, suwan arəba a kwanay á cay ahay adəka nə, à mivel a kwanay ahay wa bugol. Təren dō sə tətə ahay aday səkəffe aya awan. Bina arəba kawa winen ata nə, a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a Mbərom a bayak awan.

⁵ Bayiken pə uwar kwakwa aya sə dəfan ide anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay zek nə kətanən, tə dəfen apan anà mbaz nə lele, ⁶ kawa ana Saratu sə dəfan apan anà Ibərahima. A ngaman đukwen bahay anahan. Kak kə mbəsiken anan cəved anà zlawan

bay, aday ki gen way lele aya nà, ata kə taren dāna ana Saratu ahay re.

⁷ Kwanay bahay su doh ahay dukwen, kuwaya ā njahay tə uwar anahan lele matanan. Gen atan lele, anga kə sənən zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen kawa kwanay bay. Dəfen atan apan, anga sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a var anan anga dō ahay fok hərro, uwar tə mungol. Ata Mbərom i təmahak ikwen anan amboh a kwanay a sa gan ataya awan.

Liven anan zek anà asa lirew

⁸ Ni ndav anan 'am uno həna nà, natiya: Kwanay a fok, 'am ā zlak ikwen pi zek ahay lele. Agan ĭ zek wa ù dō, ā ga inde à wulen a kwanay ahay. Pəlen zek ahay lele, anga kwanay kə taren tə mərak ahay pə cəved a Mbərom. Gen anan lele anà dō azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay ahay. ⁹ Kĭ men anan anan uda siked anà dō sə sədøk ahay bay. Dowan a kə gənahak ikwen dukwen, kə gənihen anan uda bay. Adəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan, anga Mbərom a ngamak ikwen nà, sa ga matanan. Ki gen matanan nà, Mbərom i gak ikwen sumor anahan. ¹⁰ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Kuwaya a nan sa njad anjahay mugom a tə ataslay mivel a cəna, ā ja 'am lelibay a sabay, ā gad mungwalay bay re.

¹¹ A sa ga way lelibay a sabay, ā ga adəka cəna, way lele aya awan. A pəlay cəved sa njad zay tə dō ahay bugol.

¹² Mbərom a dəfan ide lele nà, anà dō sa ga way lele aya ata awan. Do ataya ta gak amboh cəna, a pəkan atan apan sləmay lele.

Əna dō sa ga way lelibay aya ite nà, a nan sə canan atan pə ide wa bay jiya awan.*»

¹³ Kak kə pəlen sa ga nə way lele aya tə mivel kərtek a nà, waya saa gak ikwen huwan cara anaw? ¹⁴ Kwa ā ga nə awan a i cak ikwen wurnjalan ĭ zek wa anga mer su way a kwanay

a sa ga lele ataya dəp nà, Mbərom i taslak ikwen anan mivel. Natiya kutok, kə jəjiren anan anà dō sə pəlay sa gak ikwen sədøk ataya bay, kə jilen awan bay fok. ¹⁵ Əna adəka bay, hərən anan nga anà Almasihu à mivel a kwanay inde. Winen taayan bahay a kwanay. Liven anan zek lele sə mbədahan apan anà dō sə cəce pikwen wa kə dəfen anan ide anà Yesu Almasihu nà, anga ma kərtek anaw ataya awan. ¹⁶ Mbədihen atan apan nə ta 'am ziyzay awan, aday dəfen atan apan re. Gen nə way a aday kə sənən zle, winen lele ataya hwiya. Ata, dō ahay ta jak pikwen 'am lelibay a cəna, waray i gan atan, anga tə gədak ikwen azar nə pə anjahay a kwanay pə cəved ana Almasihu lele aya ata awan.

¹⁷ Kak kə zlak anan à nga anà zek a Mbərom a nà, suwan sa sa lirew anga mer su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga sədøk a kwanay ahay nà, na. ¹⁸ Yesu Almasihu a mac anga ines a mənuko ahay nà, saray kərtek, aday kə ndəvak anan mer su way anahan coy. Winen dō mənəna ines ata, kə məcak anga dō sə ines ahay, anga aday ā zla kwanay à man a Mbərom. Do ahay tə vədak anan, əna Apasay Cəncan a kə mak anan anan sifa anahan. ¹⁹ Tə məgala ana Apasay ata, kə zlak saa dakan anan ahay 'am a Mbərom anà apasay ahay tinen à dangay inde ataya awan. ²⁰ Apasay ataya nà, kwakwa tə vəze pə Mbərom, à alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday. Do sa tam a kwalalan ahay inde nà, tinen mənəcək, dō ahay jəmaakan ca. Mbərom a tam atan nə tə a'am. ²¹ A'am a tinen sə takas wa ata nà, a ga minje tə baptisma sa tam kwanay ĭ ines a kwanay ahay wa ata awan. Winen nə abanay mbala mənuko sə cəce pə Mbərom wa aday ā banay puko wa ines ahay ata awan, bina abanay sə dō ahay sə banay zek ata bay. Ata baptisma i təma kwanay ku-

* 3:12 Ca pə Jabuura 34.13-17.

tok, anga Yesu Almasihu kè slabakak ahay à mæke wa. ²² Yesu Almasihu nè kà mak way anahan à mburom, a njahay pa man sè njahay lele pè alay puway a Mbərom, winen Bahay sè maslay a Mbərom ahay, aday Bahay sè way mægala aya ata re.

4

Mbərom á ga pikwen bahay

¹ Da san zle, Almasihu kà sak lirew nè bayak awan. Anga nan, lele dukwen kwanay kè liven anan zek anà asa lirew ata re, anga do kà sak a sa lirew bayak a nè a ga ines sabay. ² I ban pè hənə anan wa hus pa 'am azanan, à alay a kwanay saa njad sè njahay pè daliyugo ata fok cəna, gen nè way sa zlan à nga anà Mbərom, bina way a sa zlan à nga anà ubor si zek a kwanay lelibay ataya sabay. ³ Kə lizen anan alay a bayak coy matanan, sa ga way kawa su do sè pəra ahay sa gan may sa ga ata awan. Kí gen matanan hənə sabay. Kwakwa ata nà, kə mbəlen anan ahay, ka ti gen ahay cəna, way sa zlan à nga anà ubor si zek a vərre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen agəsle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa mahay, ka tii gen pəra, way sa zlan à nga anà 'am a Mbərom a bay ataya awan.

⁴ Əna hənə kutok, do sè pəra ahay ti ga way ataya asa nà, ki zlen tə tinen jiga sabay. Aday do ataya tə canak ikwen tə tinen sabay ata nà, a gan atan masuwayan, aday ti gənəhak ikwen. ⁵ Əna pə luvon a inde ite nà, ti naa mbədahan apan anà sariya a Mbərom saa gan anà do ahay fok ata awan. Kwa dowan aya nè tə sifa aya awan, kwa dowan aya nè ma mac aya awan, Mbərom kə lavak zek sa gan atan sariya anahan. ⁶ Anà do ma mac aya nà, 6a Mbərom kə gak atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan ahay anà do ahay pè daliyugo a anan ata awan. Aya əna Almasihu a zla à man su do ma mac ataya saa dakan atan anan ahay ləbara mugom awan, anga

aday tə njad sifa sa ndav bay ata pə kərtek a tə Mbərom.

Anjahay su do a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

⁷ A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i ndav. Anga nan, kwanay sənən nga lele, aday gen anan nga i zek, anga aday kí mben apan sa gan amboh anà Mbərom. ⁸ Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà asan zek à wulen a kwanay ahay tə mível kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay cəna, kwa ines a á ga inde nè bayak dəp nà, ki pəsen zek ahay re. ⁹ Təmihen mbəlok ahay, təben anan wa anà do ahay, mənəna sè gungwazan atan apan. ¹⁰ Mbərom kə gak ikwen sumor nè bayak awan tə cəved ahay cara cara. Kə varak anan mægala sa ga way ahay cara cara anà kuwaya fok. Kuwaya á ga anan mer su way tə mægala a Mbərom a sa var anga sa man zek anà do ahay ata awan. ¹¹ Kak dowan a nè mægala anahan inde sa ja 'am nà, á ja nè 'am a Mbərom a sa ja ata awan. Kak dowan a mægala anahan inde sa gan mer su way anà do ahay, á man atan zek tə gədan a Mbərom a sè varan ata awan. Gen matanan anga aday do ahay tə həran nga anà Mbərom pə way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Mazla6 tə mægala nà, à alay anahan inde pa sè viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anə Almasihu nə lele

¹² Car uno ahay, kwanay apan ki sen lirew bayak a nà, á gak ikwen masuwayan bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan. ¹³ Kə tiren nga nà, à dəce ana Almasihu sa sa ata inde. Anga nan, tislən anan mível adəka, anga aday pə luvon a mazla6 a Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislən mível nè bayak awan. ¹⁴ Kak do ahay tinen apan ti gənəhak ikwen anga Almasihu nà, Mbərom i daf pikwen alay sè mazla6 anahan, anga Apasay a Mbərom sè zalay way ahay fok tə mazla6 ata i njahay tə kwanay kutok. ¹⁵ Dowan à wulen a kwanay á

saa sa lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa avad nga su do, aga akar, adazay a 'am sə do ahay inde. Wita nà, â sa tərak ikwen bay, dace lele a anga kwanay bay. ¹⁶ Əna, kak dowan a a sa lirew nà, anga a pərahan azar anà Almasihu cəna, waray â sa gan anan bay. A həran anan nga anà Mbərom adəka, bina winen do ana Almasihu.

¹⁷ Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya anahan anà do ahay kutok. I lah sa gan sariya a pa 'am nà, anà do anahan ahay aday. Aka aday kak mənuko do anahan ahay dukwen i lah sa gak uko sariya pa 'am nà, do aday kə dəfak anan apan anà ləbara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa ga atan nə kəkəma kutok anaw? ¹⁸ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Kak do didek aya ta tam nə wurcihew wurcihew nà,
do sə atahasl ahay sə dəfan apan
anà Mbərom itəbay ataya ti sa
ga nə kəkəməw?»*

¹⁹ Anga nan kutok, do sa sa lirew ahay anga a zlan à nga anà Mbərom ataya nà, tē pərahan azar sa ga lele, tē mbəsak a zek a tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə do sə ndakay atan aday a ga anan way anahan sa ja ataya fok hwiya ata awan.

5

Agan nga anà do a Yesu ahay

¹ Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà maced sə egliz ahay à wulen a kwanay inde ataya awan. Nen a dukwen, maced sə egliz a re. Nen nə canak anan anà lirew anà Almasihu sa sa à alay ata awan. Ni njad sa zla à man sə mazlaḅ ana Almasihu ata inde pə kərtek a tə kwanay. Anga nan, na jak ikwen, na wa: ² Gen anan nga anà do a Yesu ahay, winen sə varak ikwen à alay inde ata awan. Gen atan nga nə tə mivél kərtek awan, kawa do sa gan nga anà təman anahan ahay ata awan. Gen atan nga kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan, bina kawa dowan a a gak ikwen apan

bəlaray bay. Dəfen anan abayak nga a kwanay nə pi mer su way, mənjenja a kwanay sə bayak pə dala a saa njad ata awan. ³ Kà si gen bahay pa nga su do a Mbərom sə varak ikwen ataya tə məgala bay, əna tərən atan minje lele aya awan adəka. ⁴ Ki gen anan matanan acəkan cəna, pə luvon a Yesu Almasihu do sa gak uko nga i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiden anan magwagway a məduwen a sə njahay pa sə viyviya ata awan. Anga magwagway ata nà, a zalay way azar aya fok.

⁵ Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen, na wa: Dəfen anan apan anà maced a kwanay ahay. Na jak ikwen à kwanay a fok kutok, men anan nga a kwanay à məndak, men anan zek i zek ahay lele, anga Deftere a Mbərom a ja, a wa:

«Mbərom winen a ngazlan uda saray
anà do sə kwecele ahay,
əna a gan sumor nà, anà do sa
ma nga a tinen ahay nə hənek
à məndak ataya awan.»*

⁶ Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men anan nga a kwanay hənek à məndak pa 'am a Mbərom Ba Məgala, anga aday winen a â cakaf kwanay à alay a sa zlan à nga ata awan. ⁷ Way sə juwrak ikwen anan abayak nga fok, mbəsiken anan anan à alay anahan a inde, anga winen do sa gak ikwen nga.

⁸ Gen anan nga i zek ahay, ben! Bina do manide a kwanay Fakalaw winen apan i bar, winen apan i pəlay dowan a aday i ban anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sə dazay zugwender sə pəlay way sa pa anahan ata awan. ⁹ Tiven anan pa 'am njənan lele, pərihen anan azar sa dəf nga pə Mbərom. Kə sənən apan zle, do a Yesu ahay kwa aha fok tinen apan ti ga dace bayak a kawa kwanay aya re. ¹⁰ I njahay bayak a sabay, ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom do sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay anan zek tə kwanay, i varak

* 4:18 Ca pə Balndi 11.31. * 5:5 Ca pə Balndi 3.34.

ikwen mægala sə səmen anà way ahay fok. A ngamak ikwen anga aday kâ dazlen à man sə mazlaḅ anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sə coy awan.

¹¹ Winen nà, mægala anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

¹² Su mo zek sə vinde anan ɸerewel a cəɸew a anan nà, Silas. Winen nə mərək uno, dɔ ɸiɸek awan. A pərahan azar anà Yesu tə ɸiɸek a re. Nə vindek ikwen ayak nà, anga aday kâ njiden mægala lele. Aday nə ɸakak ikwen anan ayak nà, sumor a Mbərom sa gak uko tə ɸiɸek ata awan. Kâ sa sliren wa à man a bay.

¹³ Do a Yesu ahay à Babila à man a anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a walay atan ɸukwen kawa anahan sə walay kwanay ata re. Wan uno Markus kâ jak ikwen ayak 'am a re.

¹⁴ Jen anan 'am ì zek ahay lele, tə mível kərtek awan, anga kwanay tə mərək ahay.

Mbərom â varak ikwen zay anahan, kwanay mə japay a tə Almasihu ataya awan.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mə slala cew
awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Piyer a vinde derewel a anan anga egliz azar aya, do maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Do maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nə, lele sə pərahan azar anə atətak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə dakan atan anan ata awan. Yesu nə kə gakmunok bay. A nan adəka nə, do ahay tə yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray à didek a Mbərom inde (1.1-21)

Do sə tətakan anan mungwalay anə do ahay (2.1-22)

Liven zek lele, Yesu winen apan i may (3.1-18)

Aja 'am

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen bile ana Yesu Almasihu aday do maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anə kwanay do sa njad sa daf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen do didek awan. Winen nə Mbərom, aday winen do a sa tam mənuko a re. ² Sumor a Mbərom tə zay anahan à zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay à təra kawa ana Yesu Almasihu

³ Yesu Almasihu a varak uko cəved sa san anan Mbərom, do sə ngamak uko ata, anga aday də njahay à mazlaḅ anahan inde, dā njad sa zla kawa ananahan a kutok. Anga dā san anan zle ata awan, kə varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə

məgala anahan məduwen ata awan, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, də njahay kawa sa zlan à nga anə Mbərom. ⁴ Tə cəved ata kutok, kə varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nə, anga ka sak a njiden anan way ataya kutok nə, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana do ahay sa ga apan ide ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtək tə ana Mbərom.

⁵ Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə dafen nga pə Yesu Almasihu coy nə, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nə, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. ⁶ Kə sənən way pə Mbərom lele coy nə, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənən nga lele coy nə, səmen anan anə way ahay fok. Kə səmen anan anə way ahay fok coy nə, zlen kawa sa zlan à nga anə Mbərom a kutok. ⁷ Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nə, təren anan anə mərak ahay do lele aya awan. Kə təren do lele aya anə mərak ahay coy nə, asan zek à ga inde à wulen a kwanay tə do ahay fok. ⁸ Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. ⁹ Əna do sa ga way ataya itəbay ata nə, tinen kawa do hurof aya awan, tə canan anə way ahay lele kula itəbay. Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay dukwen, tə mbədəkek anan à nga wa kwakwa coy.

¹⁰ Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen məgala lele anga Mbərom a ngamak ikwen aday a walay kwanay nə, anga aday kī gen matanan. Ata ki zluwen pə cəved sə pərahan azar anə winen a wa itəbay. ¹¹ Mbərom i varak ikwen cəved sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i təma kwanay lele, winen do sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde

hwiya pa sə viyviya awan.

¹² Anga nan kutok, kwa â ga nê kə sənən way ataya zle coy aday kə njihen njənan à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. ¹³ A alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nê nà mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga aday kə tərən dō mə pədək aya hwiya. ¹⁴ Na san zle, ni mac way uno bəse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə dūko anan à alay ata, ata awan. ¹⁵ Nə rəzlen à nga wa matanan hənə nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata dūkwən, way ataya tã mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaḅ ana Yesu Almasihu

¹⁶ A alay ata nà, mə dākak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə mægala anahan a nê kəkəməw. Ma ja matanan ata nà, mə taker 'am sə guvugo ahay bay, 'am su dō zənzen a bay re. Əna mə canan anà mazlaḅ anahan a nê tə ide a manay awan. ¹⁷ A alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaḅ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaḅ məduwen ata, a wa: «Hənə anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nê tə winen awan.» ¹⁸ A alay a manay à bəzlom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə sləne dūngo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan.* ¹⁹ Anga nan kutok, ma san zle, way ana dō maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, dīdek aya awan. Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, ide i saa cəde nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivel a kwanay inde. ²⁰ Abay kə sənən way a hənə anan aday nê lele: Dəwan inde saa mba apan sə dākay anan 'am ana

dō maja'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay. ²¹ Anga dōwan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Əna Apasay Cəncan a a varan atan mægala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

2

Do sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya awan

¹ Kwakwa ata dūkwən nà, dō maja'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su dō a Mbərom ahay inde. A wulen a kwanay azanan dūkwən, miter mungwalay aya ti ga inde re. Ti ləlakay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan dō ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəḅan ahay anà nga a tinen nê sariya sə lize atan bəse ata awan. ² Dō ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəved sə sədək a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, dō ahay ti təra anan cəved sə dīdek à məndak. ³ Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə dō ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njad anan magwagway. Əna sariya a tinen a nê mə lavay zek a kwakwa coy. Dəce i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

⁴ Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya dūkwən, Mbərom kə julək atan cara bay, əna kə larak atan à məke inde, i ide zənzen a inde. Tinen mə dərəzl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen. ⁵ Mbərom kə mbəsakak anan daliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, əna kə lizek anan wa dō sa ngam sə dəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu dō sə dākay anan dīdek a Mbərom, winen tu dō su doh anahan ahay dəkdek cuwḅe.*

* **1:18** Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35.

* **2:5** Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24. † **2:6**

Ca pə Laataanooji 19.24.

⁶ Mbərom ata kərtek a, kà gak anan sariya tə uko anà wulen su doh ana atə Sodoma tə Gomora.† Kə tərak atan rəba, anga aday dō sə sədøk ahay fok tâ ca apan, saa njad atan nə way ata re. ⁷ A alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, dō sə didek. Dō sə sədøk ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re. ⁸ Ludu, dō didek a, kə njahak à wulen a tinen, aday pac pac kə canak atan, kə slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kə bənak anan mbiyed à mivel inde bayak awan.

⁹ Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan dō anahan lele ataya à dəce a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà dō lelibay ataya anga aday i kəta atan pə luvon sə sariya anahan re. ¹⁰ Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kəta anan dō sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya kutok re. Tinen dukwen ti kədey anan mazlaḅ a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jəjar itəbay. Tinen apan ti həran nga anà zek, ti kədey anan way sə mazlaḅ ahay à bagəbaga mburom, ti gənanan atan re. ¹¹ Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya dukwen, tə gənanan anà way a tə mazlaḅ ataya pa 'am a Mbərom à mburom bay re. ¹² Əna dō ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiḅe ahay aday tinen mə wahay aya dukwen anga sa ban, sa vad ataya awan. Tinen apan ti gənanan anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom ilize atan dukwen kawa way sə kiḅe aya re. ¹³ I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà dō ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivel sa ga sədøk pa 'am sə dō ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivel sa van nga anà dō ahay adəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray. ¹⁴ Ta gan may tə mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga

sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti ləlak anan dō bəle aya à ḅalay a tinen inde. Mivel a tinen kə sənək anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kə tahaslak atan coy. ¹⁵ Tə mbəsakak cəved didek a, tə slarak way a tinen à kiḅe. A man ata kutok, tə pərahan azar anà cəved ana Balama, wan ana Be'or. Dowan ata a nan sa ga sədøk cəvedəbay, anga a gan may anà dala. ¹⁶ Əna Mbərom kə gafak anan 'am anà dō maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kə jak anan 'am kawa dō zənzen awan. A gafan 'am pə cəved sə ḅəḅəle anahan ata awan.‡

¹⁷ Dō sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl mad sa ḅal anan veg-ege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kə lavak atan anan zek ta man i ide zənzen a inde. ¹⁸ Tinen apan ti zlah awan kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan dō a sə gəzla nga həniniye tu dō sa san didek a Mbərom itəbay ataya awan. ¹⁹ Tə zlapan anà dō ataya nə ti təmay atan à ḅile wa adəka, əna tinen aya aday dukwen, ḅile sə sədøk aya awan, anga awan a kə gak apak bahay cəna, iken ḅile ana awan ata awan. ²⁰ Kak dowan a kə sənək Yesu Almasihu Bahay a mənuko aday dō sa tam mənuko re cəna, kə təmak à ḅalay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kə sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga apan bahay asa nà, à andav a inde nà, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. ²¹ Kak sə matanan ata nà, suwan abay tâ san cəved sə didek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsak anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nà, na. ²² Way a sə təran anà dō ataya a dakay anan 'am sə jike aya inde nà, tinen didek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa.Š» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kə mak saa nahay

‡ 2:16 Ca pə Limle 22.2-35, 31.16. § 2:22 Ca pə Balndi 26.11.

à dændəlo6 inde maza awan.»

3

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

¹ Car uno ahay, həna anan nà, dərəwel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. A dərəwel uno ataya cew a inde nà, na man ayak nà, anà 'am aday kə sənən zle coy ataya awan, anga u no sə pədək anan abayak nga a kwanay pə cəved lele awan. ² U no nà, bayiken pa 'am ana dō maja'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, dō sa tam dō, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nà, sə tətakak ikwen anan nə dō maslan anahan ahay. ³ Sənən anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nà, alay a i nay ahay, dō sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. ⁴ Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay a mənuko ahay tə məcak, kə mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna dükwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbəda həna nə maw?» ⁵ Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbədək anan way inde kərtek à nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo dükwen à a'am ata wa re.* ⁶ A alay a Nuhu dükwen, dō sə daliyugo ahay tə lizek tə a'am a kərtek ata re.† ⁷ Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təkə, ti ga inde nə hus pə anà luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa dō sə dəfan apan bay ataya fok.

⁸ Car uno ahay, way inde kərtek nə kə mbədəken anan à nga wa bay: Pə Mbərom nà, atə luvon kərtek tə ava dəbu (1,000) dükwen, tinen mende, way kərtek awan. ⁹ Dō ahay inde sə bayak nə Mbərom kə gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Əna adəka bay, matana bay jiga awan. A

ga ngatay nə anga kwanay. A nan nə dō ahay tə yam pə ines a tinen ahay, a nan dōwan kwa kərtek à saa lize bay. ¹⁰ Kə dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nà, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa dō sə akar, aday dōwan i san luvon a bay. A alay ata kutok, dō ahay ti sləne abəbal awan bayak a à mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təkə. Aday way sə dala dəlon ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

¹¹ Kak way ataya ti lize matanan cukutok nà, lele a ki njihen nə kəkəməw? Gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom awan, dəfen anan apan à Mbərom pə way ahay fok. ¹² Dəfen anan idə anà luvon anà Mbərom a saa ndav anan daliyugo ata awan. Aday dükwen, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a à hədəkey ahay bəse. Pə luvon ata nà, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya dükwen ti vak wa zek nə fok. Awan a saa mbəsak kwa kərtek ibay. ¹³ Əna Mbərom a jak uko nà, bagəbaga mburom wiya pi zek tə daliyugo wiya ti sləray ahay, way didek aya ti i njahay uda sə coy.‡ Winen ata dükwen, way a mənuko sa ba ata awan.

¹⁴ Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a tədə sa ga ataya tə mivel kərtek awan aday. Ata, luvon ata kə sak a dəzley ahay nà, i njad kwanay mənəna ines ahay à zay inde pa 'am a Mbərom awan. ¹⁵ Sənən anan aday, Bahay a mənuko Yesu kə gak ayak munok nà, anga a mbəsakan alay a anà dō ahay sa tam. Pol, mərak a mənuko a sə pəlay ata, kə vindek ikwen anan ayak 'am ata re. A vinde anan dükwen tə kəlire§

* **3:5** Ca pə Laataanooji 1.6-9. † **3:6** Ca pə Laataanooji 7.11. ‡ **3:13** Ca pə Esaaya 65.17, 66.22.

§ **3:15** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a Mbərom a sə varan ata awan. ¹⁶ A dərəwel anahan ahay inde fok, kak winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde à dərəwel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Do ma san way a bay aday tə bayak nga pə Mbərom nə cuwcew ataya, tə mbəda anan nə cara, aday tə cəved lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nə, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anə nga a tinen aya awan.

¹⁷ Car uno ahay, kwanay nə, kə sənən anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwen na wa: Gen anan nga i zek, bina do a sə dəfan apan anə Mbərom itəbay ataya tā saa ra pikwen wa saray sə slahay kwanay i ines inde bay, aday ata ki mbəsiken anan cəved a kwanay lele ata, kwanay sə tavay uda njənjan ata awan. ¹⁸ Matanan bay, pərihen anan azar anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sa tam mənuko ata awan adəka, anga aday à zəga anan sa gak ikwen sumor anahan, aday ata ki zəgihen sa san anan zek anahan a kutok.

Varuko anan mazla6 dukwen, həna, aday pa sə viyviya awan. Amen!

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mama'am awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Derewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə dakan atan anan ayak way anga do maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tē njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tē pəlay zek ahay. Aday dukwen, tē pərahan azar anà cəved a tinen sə tətak sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde
(1.1 - 2.17)

Wan a Fakalaw ahay ta wan a
Mbərom ahay (2.18 - 3.10)

Asan zek a Mbərom (3.11 - 4.21)

Adaf nga pə Yesu (5.1-21)

Yesu Almasihu do sə varan sifa anà do ahay

¹ Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, do sə varan sifa anà do ahay. Winen inde nà, kwa həna kabay daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njøk tē ide a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tē alay a manay awan.

² Do sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga nan kutok, manay apan mi ga side sə dakak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna həna sifa ata kà kak umo ahay zek. ³ Way a manay sə canan tē ide a manay aday sə sləne tē sləmay a manay ataya nà, mi dakak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kə jipen tē manay. Manay mə japay aya tē Bəbay Mbərom aday tē Yesu Almasihu, wan anahan. ⁴ Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mivél a manay à rah wa lele kutok.

Njahuko i ide jiyjay a Mbərom inde

⁵ 'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi dakak ikwen anan ayak həna: Mbərom nà, winen do sə ide jiyjay, ide zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mənjojək ibay. ⁶ Kak dā jak mənuko mə japay a tē Mbərom, aday hwiya mənuko i ide zənzen inde cəna, wita dē gədak mungwalay, aday mənuko pə cəved sə didem sabay re. ⁷ Kak dē njahak à jiyjay a Mbərom inde adəka, kawa winen a sə njahay i ide jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtek a tu do sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek uko anan ines ahay fok, dī tēra do cəncan aya awan.

⁸ Kak dā jak mənuko mənəna ines nà, ata dē gədak anan mungwalay i zek a mənuko ahay, aday didək inde à mənuko ibay. ⁹ Əna, kak dē sənək pə ines a mənuko ahay aday dē yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i tēra mənuko do cəncan aya awan, anga winen aday nà, do didək awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. ¹⁰ Kak dā jak dā gak ines bay cəna, ata dē tərək anan Mbərom do sə mungwalay awan. Aday dukwen 'am anahan inde à mivél a mənuko ite sabay.

2

¹ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kī gen ines sabay. Əna, kak aday dōwan a kà gak ines dəp nà, do a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Dōwan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay.

² Winen kə varak anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom à pəsek uko anan ines a nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə do ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

³ Kak dē dəfak anan apan anà 'am a Mbərom tē didem a nà, adəfan apan a mənuko ata i dakay anan dā san

Mbərom zle acəkan. ⁴ Kak dōwan kà jak «Na san Mbərom zle» aday a dəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen dō sə mungwalay, didek inde à winen ibay. ⁵ Aya əna, kak dōwan kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tə dīdem a nə asan zek anahan anga Mbərom ma rah a à mivél inde. Da san mənuko mə japay a tə Mbərom nà, natiya: ⁶ Kak dōwan kà jak winen mə japay a tə Mbərom nà, azla anahan à təra nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.

⁷ Car uno ahay, way a nen sə vindek ikwen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay bay. Adəka bay 'am məduwer a coy, kə slənen anan kwa həna kabay. Kə slənen anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə təma 'am a Mbərom ata awan. ⁸ Əna 'am a məduwer a nen sə vindek ikwen anan ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan. Kə tərak 'am didek a à anjahay a Yesu inde aday à anjahay a kwanay inde, anga ide zənzen winen apan i ndav, aday ide jiyjay guzgwəz a kə dazlak anan sa dav uda coy.

⁹ Dōwan a kà jak winen i ide jiyjay a inde, aday cəkəbay hwiya a nan ide anà mərak ahay cəna, ata winen i ide zənzen a inde hwiya mba. ¹⁰ Əna dō sə pəlay mərak ahay nà, winen i ide jiyjay inde kutok, aday way sə zluwe anan à cəved wa dukwen, inde à winen ibay re. ¹¹ Aday dō sa nan ide à mərak ahay ite nà, winen i ide zənzen inde, winen apan i jəjay uda awan. A san i zla ahaw bay, anga ide zənzen kə hurfok anan.

Kə wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

¹² Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak həna,

bina Mbərom kə pəsek ikwen anan ines ahay anga sləmay a Yesu Almasihu.

¹³ Məced ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà,

anga kwanay kə sənən dōwan a aday winen inde kwa pə dələn a wə ata awan.

Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà,

anga kwanay nə kə mbisen pə Fakalaw.

¹⁴ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kə sənən ahay Mbərom, Bəbay a mənuko.

Məced ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kwanay kə sənən dōwan aday winen inde kwa pə dələn a wə ata awan.

Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kwanay məgala aya awan, 'am a Mbərom inde à mivél a kwanay, aday kwanay kə mbisen ahay pə Fakalaw coy.

¹⁵ Kə wihen ubor pə anjahay su dō sə daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo aya bay re. Kak dōwan a kə wahak ubor pə way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom sabay. ¹⁶ Anga anjahay sə daliyugo aday nà, natiya: Do ahay ta ga nə way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way cəna, a nan atan sa njad anan. Tə njadək anan coy dukwen, ti gan anan ti zek anà dō a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay. Wita, way sə daliyugo ahay adəka kutok. ¹⁷ Kə sənən apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi zek tə way sə dō ahay sa ga apan ubor ataya təkə fok. Əna dō sa ga way sa zlan à nga à Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya awan.

Bənen nga a kwanay pu dō manide a Yesu ahay wa

¹⁸ Dəna uno ahay, daliyugo nà, i ndav bəse coy! Kə slənen sa jəka dō manide a Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, dō manide ahay bayak a tinen inde ta nak ahay coy. Anga nan, dā san zle, daliyugo i ndav bəse kutok.

¹⁹ Do manide ataya nà, abay tinen inde à wulen a mənuko, əna tinen dō a mənuko ahay tə dīdem aya bay. Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay à ga nə tinen dō a mənuko ahay tə dīdem aya nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə mbəsak mənuko ata nà, a

ɔakay anan abay tinen ɔo a mənuko ahay bay wanahan.

²⁰ Kwanay aɔəka nà, Yesu Almasihu kə varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday həna, kwanay a fok kə sənən ɔiɔem sə way ahay zle coy. ²¹ Nə vindek ikwen ayak həna nà, anga sa jəka kə sənən ɔiɔem bay ata ɔaw? A'ay, nə vindek ikwen ayak aɔəka nà, anga kə sənən ɔiɔem zle coy ata awan. Aday kə sənən zle re, mungwalay nà, a nay à ɔiɔem wa kula itəbay. ²² Do sə mungwalay aday nà, wayaw? Do sə mungwalay nà, ɔowan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu bay ata awan. Winen nà, ɔo manide ana Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay re. ²³ Kak ɔowan a kə ngəmak Yesu winen Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a Bəbay Mbərom awan. Aday ɔo sə təma Yesu winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a Bəbay Mbərom awan kutok.

²⁴ Kwanay nà, 'am a kwanay sə sləne kurre ataya nà, tē njahay à mivel a kwanay inde. Kak 'am ataya inde à mivel a kwanay inde cəna, kwanay ɔukwen mə japay aya tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom a re. ²⁵ Aday ɔukwen, Yesu Almasihu a kə zlapak uko anan tə awan a inde. Way anahan a sə zlapak uko anan ata nà, anjaɔ sifa sa ndav bay ata awan.

²⁶ Nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kə bənen nga a kwanay pu ɔo sa njak kwanay ahay wa. ²⁷ Kwanay nà, Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan may anà ɔo hinen sə ɔakak ikwen anan awan sabay. Apasay Cəncan ata i ɔakak ikwen anan way ahay fok. Aday ɔukwen way anahan sə ɔakak ikwen anan ataya nà, ɔiɔem aya awan, mungwalay uda ibay. Natiya awan, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, kawa Apasay anahan sə ɔakak ikwen anan ata awan.

²⁸ Matanan, ɔəna uno ahay, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu

Almasihu hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa may ata nà, ɔi jəjar bay, waray i gak uko pa 'am anahan sabay re. ²⁹ Kə sənən apan zle, Yesu Almasihu nà, winen ɔo ɔiɔek awan. Matanan, kuwaya ɔowan a a ga nà, way ɔiɔek a cəna, winen wan a Mbərom.

3

Wan a Mbərom ahay

¹ Cen apan aday, Mbərom a pəlay mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko wan anahan ahay. Anga nan, mənuko wan anahan ahay tə ɔiɔek a acəkan! Do sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan sa san mənuko wan anahan ahay bay re. ² Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a Mbərom ahay. Aday ɔi i təra azanan pa 'am kəkəməw nà, ɔa san fan bay. Əna ɔa san zle, Yesu kə sak a may cəna, ɔi təra kawa winen awan, anga ɔi i canan azanan njək tə ide a mənuko nà, winen a uwek wanahan. ³ ɔowan a nà, winen apan i ɔəfan ide anà amay a Yesu Almasihu cəna, i gan nga anà zek à cəɔan'a inde, anga Yesu winen ɔo cəncan awan.

⁴ Kuwaya ɔowan a kə gak ines cəna, a vəze nə pə Mbərom, anga aga ines nà, avəze pə Mbərom awan. ⁵ Əna kə sənən apan zle, Yesu kə nak sa naa pəse anan ines pə ɔo ahay wa. Aday winen a nà, ines inde apan kwa mənək itəbay. ⁶ Anga nan kutok, ɔo mə japay a tə winen ataya nà, ti pərahan azar sa ga ines sabay. Aday ɔo sə pərahan azar sa ga ines cəna, kula kə canak anan itəbay, kə sənək anan itəbay re.

⁷ ɔəna uno ahay, bənen nga a kwanay pu ɔo saa njak kwanay ahay wa. Do sa ta ga way ɔiɔek aya nà, winen ɔo ɔiɔek awan, kawa Yesu winen ɔo ɔiɔek a ata awan. ⁸ Aday ɔo sa ta ga ines ahay nà, winen ɔo ana Fakalaw, anga kwa pa sə adazlan ana daliyugo wa nà, Fakalaw winen ɔo sa ga ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a nay ahay nà, sa naa lize

anan wa mer su way ana Fakalaw ataya awan. ⁹ Matanan, kuwaya dowan a winen wan a Mbərom cəna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga 'am a Mbərom sa var ata nà, winen mə njahay a à mível anahan inde kawa zahav. I mba apan sa ga ines sabay, anga winen nà, kə tərak wan a Mbərom. ¹⁰ Natiya awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà wan a Mbərom ahay tə ana Fakalaw ahay nə kəkəməw? Do sa ga way didek a bay nà, winen wan a Mbərom bay. Aday do sə pəlay mərak ahay bay dukwen, winen wan a Mbərom bay re.

Asan zek su do a Yesu ahay

¹¹ Matanan, 'am a kwanay a sə sləne kurre ata nà, həna: Sənen zek ahay. ¹² Kə sənen apan zle, Kaynu kə vədak anan mərak anahan Abel bəskol.* A vad anan nà, anga mer su way ana Abel nə lele, aday mbala anahan a bugol nə lelibay ata awan. Matanan, dđ təra kawa Kaynu bay. Winen nə do ana Fakalaw.

¹³ Mərak uno ahay, do sə daliyugo ahay tinen apan ti nak ikwen ide nà, à gak ikwen masuwayan bay. ¹⁴ Ana mənuko sə pəlay mərak ahay ata nà, a dakay anan, də takasak ahay à amac wa, da zlak à sifa inde. Əna do sə pəlay mərak ahay itəbay ata nà, winen kə mbədəkek ayak à amac inde vədəkka hwiya. ¹⁵ Do sa nan ide anà mərak ahay nà, winen do sa vad nga su do re. Aday kə sənen apan zle, do sa vad nga su do nà, sifa sa ndav bay ata inde à winen ibay. ¹⁶ Asan zek nà, awan a maw? Way ata, da san a zle, bina Yesu kə varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko dukwen, varuko anan sifa a mənuko ahay anga mərak ahay ite re. ¹⁷ Izəne do inde à wulen a kwanay winen zlile awan. Hinahibay kə canak anan anà mərak anahan à dəcə inde, aday kə mak anan zek bay nà, ata asan zek a Mbərom inde à mível anahan acəkan daw? ¹⁸ Dəna uno ahay, dđ pəlay do ahay ta 'am vərre bay. Əna kuko atan

anan asan zek a mənuko anà do ahay ta sa man atan zek tə didek awan.

¹⁹ Kak da gak matanan nà, dī san mənuko nə do sə didek ahay. Ata dī mba apan sə tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. ²⁰ Kwa abay à ga nà, mível a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkede nà, da san zle, Mbərom nə winen məduwen awan, a zalay mível a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. ²¹ Car uno ahay, kak mível a mənuko kə mak uko anan mungok pə awan ibay nà, ata dī mba apan sə tavan pa 'am à Mbərom, ajəjar inde sabay. ²² Aday way a mənuko saa cəce panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan dī dəfan apan anà 'am anahan ahay ta sa ga nə way sa zlan à nga anà winen ahay kutok. ²³ Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nà, həna: Dəfuko nga pə sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek à wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. ²⁴ Aday dowan a kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom ma ja ataya nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen kutok re. Aday dī san Mbərom kə japak tə mənuko nà, anga Apasay anahan a sə varak uko ata awan.

4

Agəzla anan do a Yesu ahay pi zek wa tə ana Fakalaw ahay

¹ Car uno ahay, kà sa dəfen nga pa 'am su do sa jəka: «Manay nà, Apasay a Mbərom inde à mível a manay ahay» ataya fok bay. Əna, bənen nga a kwanay pə tinen wa adəka bugol nə lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde à mível a tinen ahay acəkan, kabay awan inde à mível a tinen ahay ibay cəna, sənen atan aday. Na ja matanan ata nà, anga do maja'am mungwalay aya inde həna bayak a kwa aha fok. ² Natiya, həna ki sənen atan do sa jəka Apasay a Mbərom inde à mível

* 3:12 Ca pə Laataanooji 4.8.

a tinen ataya nə kəkəməw? Ki sənən atan aday nà, pa 'am a tinen aya wa. Dowan a kà jak, Yesu Almasihu a dazay ahay à mburom wa, kè tərak dō tə sluwed si zek a nà, ata winen Apasay a Mbərom inde à mível anahan acəkan. ³ Əna dō sa ngam sa ja matana itəbay ataya nà, Apasay a Mbərom inde à mível a tinen itəbay. Aday tinen nà, apasay ana dō manidə a Yesu inde à mível a tinen ahay. Kwanay nà, kə sənən pa 'am ata zle coy. Dō manidə a Yesu ata, i nay ahay mba, əna həna ata dükwen, winen inde pə daliyugo coy.

⁴ Dəna uno ahay, kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray i ide anà dō maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray i ide inde nà, anga Apasay a Mbərom a à mível a kwanay inde ata, a zalan atan məgala à nga wa anà apasay ana dō manidə winen pə daliyugo həna ata awan. ⁵ Dō maja'am mungwalay ataya nà, tinen dō sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su dō sə daliyugo ahay, aday dō sə daliyugo ahay tinen apan ti slənen atan anan 'am a tinen ahay lele. ⁶ Mənuko bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday dō sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Əna dō sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənek uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

⁷ Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Dowan a kə pəlak dō nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re. ⁸ Dowan a aday a pəlay dō itəbay ata nà, winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom nà, winen asan zek. ⁹ Winen a a kak uko anan ahay asan zek anahan a aday nà, kəkəməw? A kak uko anan ahay nà, natiya: A slənay anan ahay Wan anahan mənduwel a pə daliyugo, anga aday dā njad anan sifa ta Wan ata awan. ¹⁰ Asan zek a nà, awan a maw?

Asan zek a nà: Mənuko dā lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan ata kə varak anan sifa anahan anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

¹¹ Car uno ahay, Mbərom kə pəlak nuko. Matana nà, mənuko dükwen pəluko zek ahay lele ite. ¹² Mbərom a nà, kula dōwan kə canak anan bay. Əna kak də pəlak zek ahay nà, wita a dəkay anan nə Mbərom winen inde à mível a mənuko ahay inde. Ata, asan zek ana Mbərom a à mível a mənuko inde ata, kə gak mer su way kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan.

¹³ Mbərom kə varak uko ahay Apasay anahan. Anga nan həna dā san zle, winen kə japak tə mənuko, aday mənuko dükwen də japak tə winen ite re. ¹⁴ Bəbay a nuko Mbərom kə slənak anan ahay wan anahan pə daliyugo, sa naa tam anan dō ahay. Manay nà, mə canak anan, aday ma jak ikwen anan ayak həna tə dīdem a nà, 'am ata awan. ¹⁵ Dowan a kə jak Yesu nà, Wan a Mbərom acəkan nà, ata Mbərom kə japak tə winen aday winen dükwen kə japak tə Mbərom a ite re. ¹⁶ Manay ma san zle, Mbərom nà, asan zek. Mə dəkay nga pə asan zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nà, way a Mbərom. Dō sa san dō nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen a ite re. ¹⁷ Kak asan zek a Mbərom a à mənuko inde ata, kə gak mer su way tə dīdem a nà, ata pə luvon anahan saa gak uko sariya ata nə dī jəjar sabay. Di jəjar sabay ata nà, angamaw? Anga anjahay a mənuko həna pə daliyugo ata nà, winen kawa anjahay ana Yesu Almasihu awan. ¹⁸ Kak asan zek a Mbərom winen à mível a mənuko inde nà, ajəjar i njad uda man sabay. Anga kak asan zek a à mível a mənuko inde ata kə gak mer su way tə dīdem a nà, i rəzlay anan ahay ajəjar à mível wa. Bina, way sə jəjar anan dō nà, sariya a Mbərom. Natiya kutok, dō kə sak a jəjar nà, ata anga asan zek a Mbərom a à winen

inde ata dukwen, kè ndəvak anan mer su way anahan fan bay.

¹⁹ Mənuکو də pəlay do nà, anga Mbərom a kè lahak sə pəlay mənuکو pa 'am aday. ²⁰ Dowan a kà jak: «Nə pəlay Mbərom» aday cəkəbay winen apan i nan ide anà mərak ahay nà, ata a gad mungwalay. Anga, a canan anà mərak anahan zle, Mbərom nà, kula kè canak anan itəbay. Kè pəlak a mərak anahan a aday a canan zle ata bay nà, i jəka a pəlay Mbərom nə kəkəməw? ²¹ Aday asa, Yesu a jak uko nà: Dowan a kè pəlak Mbərom nà, təktek i pəlay mərak ahay re.

5

Adaf nga pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom

¹ Kuwaya kè dəfak nga pə Yesu, winen Almasihu nà, dowan ata kè tərak wan ana Mbərom coy. Dowan a kè pəlak anan Bəbay Mbərom nà, i pəlay anan wan anahan ahay re. ² Di san sa jəka, də pəlay wan ana Mbərom ahay nə kəkəməw? Di san anan ta sə pəlay Mbərom, aday ta sə dəfan apan anà 'am anahan ahay. ³ Apəlay Mbərom a aday nà, adəfan apan anà 'am anahan aya awan. Adəfan apan anà 'am anahan aya dukwen, a da 'am bay, ⁴ anga do kè tərak wan a Mbərom nà, məgala anahan inde sə mbasay pə way sə daliyugo ahay. Di mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo aya nà, anga də dəfak nga pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Saa mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo a aday nə wayaw? Saa mba apan kərtek nà, si do sa dəf nga pə Yesu aday kè sənək anan winen nə Wan a Mbərom a re ata awan.

Way ahay sə dakay anan Yesu nə Wan a Mbərom ata awan

⁶ Yesu Almasihu a nay nà, tə a'am sə baptisma anahan, aday tə mez sə amac anahan. A nay tə a'am sə baptisma cəna coy bay, əna tə a'am sə baptisma anahan aday tə mez sə amac anahan re. Aday sə side didek sə way ataya nà, Apasay a Mbərom awan, anga Apasay ata nà,

a dakay anan nə didek sə way ahay. ⁷ Way ahay inde həna maakan nà, tə dakay anan nà, Yesu, winen Wan a Mbərom. ⁸ Way a maakan ataya nə həna: Apasay a Mbərom, a'am, aday mez. Aday dukwen, maakan a tinen a fok, 'am a tinen a nə kərtek. ⁹ Do ahay ta gak uko side dukwen nà, da dəf apan nga re. Aday side a Mbərom sa ga nà, a zalay sə do ahay adəka bugol bidaw? Aday sa ga side pə Wan anahan nà, zek a Mbərom awan. ¹⁰ Dowan kè dəfak nga pa Wan a Mbərom nà, kè təmahak side a Mbərom à mivəl anahan inde. Dowan a kè təmahak side a Mbərom bay cəna, ata pə winen nà, Mbərom nə do sə mungwalay, anga dowan ata kè təmahak side a Mbərom sa ga pə Wan anahan ata bay. ¹¹ Side ata nà, həna: Mbərom kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay a wan anahan. ¹² Dowan kè təmahak Wan a Mbərom nà, kə njadək sifa ata awan. Aday dowan a kè təmahak anan bay ite nà, kə njadək sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

¹³ Nə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, anà kwanay do sa dəf nga pa Wan a Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwen ayak, anga aday kə sənən tə didek a nà, kwanay kə njiden sifa sa ndav bay ata coy. ¹⁴ Di ga amboh pa 'am a Mbərom nà, də jəjar bay, anga da san zle, kak də cəcihen way pə Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen a nà, i slənek uko anan. ¹⁵ Aday kak da san apan zle, way a mənuکو sə cəce panan ataya, i slənek uko anan nà, da san zle, i varak uko anan way a nuko sə cəce panan ataya fok acəkan.

¹⁶ Kak dowan a kə canak anan anà mərak anahan inde winen apan i ga ines, aday ines ata i zla anan à amac inde bay nà, à ga amboh anga winen. Ata Mbərom i varan sifa anà mərak anahan ata kutok. I ga amboh nà, anga ines a aday i zla anan do ahay à amac inde bay ata dəkdek. Na ja matana ata nà, anga ines hinen inde nə a zla anan do ahay à amac inde. Əna na jak gen amboh anga ines ata

bay. ¹⁷ Asøder a wura wura fok cəna, ines. Əna ines ahay fok nà, ta zla anan do à amac inde bay.

¹⁸ Da san apan zle, do kə tərak wan ana Mbərom nà, i pərahan azar sa ga ines ahay sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen apan i ba anan. Natiya Fakalaw dukwen i mba apan sə fakan alay sabay re.

¹⁹ Da san apan zle hwiya, mənuko nà, wan a Mbərom ahay, aday do sə daliyugo ahay fok nà, tinen à alay ana Fakalaw inde mba. ²⁰ Da san apan zle hwiya re, Wan a Mbərom kə nak ahay, kə varak uko məgala sa san anan Mbərom, winen do didek awan. Natiya, Mbərom nà, do didek awan, də tərak do anahan ahay bina də japak tə Wan anahan Yesu Almasihu. Yesu nà, winen nə Mbərom a didek awan, winen do sa var sifa sa ndav bay ata re.

²¹ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə pəra ahay wa.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala cew
awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Yuhana a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan mēgala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a dakan atan anan dō sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Adəfan apan anà didek (4-13)

Yuhana a jan 'am anà dō sə egliz ahay

¹ Nen Yuhana dō maced awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tē didek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen dəkdek bay, əna dō sa san didek a Mbərom ahay fok, tē pəlay kwanay re. ² Nə pəlay kwanay aday nà, anga didek ata winen à mivēl a nuko inde hənà, aday i njahay uda sə coy.

³ Bəbay a nuko Mbərom tē Yesu Almasihu, wan anahan, tā gak uko sumor a tinen, dā gan atan i zek wa lele, tē varak uko anjahay zay. Way ataya ti tərak uko anà mənuko dō sə pərahan azar anà didek a Mbərom, tē asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

⁴ Nə taslak mivēl bayak a tē mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tē pərahan azar anà didek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan. ⁵ Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak hənà ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa hənà kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuko zek ahay. ⁶ Da gak matanan cəna, a nan sa ja nə dē dəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mē baslay ataya kutok, anga Mbərom a

ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə sləne kurre ata awan.

Do sə tətak anan way mungwalay aya awan

⁷ Na ja matanan ata nà, anga dō sə mungwalay ahay inde hənà pə daliyugo bayak awan. Tinen tē ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kə tərak dō zəzen a acəkan ata itəbay. Do matanan ataya nà, tinen dō sə mungwalay ahay, aday dō manide ana Yesu ahay kutok. ⁸ Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə təma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

⁹ Sənen anan aday nà, kak dōwan a kə pərahak anan azar anà atətak way ana Almasihu sə tətakak uko anan ata bay, aday kə zluwek pə cəved anahan wa nà, winen kə japak tē Mbərom a bay. Əna dō aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəved sə atətak way ana Almasihu nà, winen kə japak tē Mbərom aday tē wan anahan Yesu Almasihu a re.

¹⁰ Dōwan a kə sak a zlak ayak əga kwanay aday a dəkak ikwen anan nə atətak way mbala Almasihu bay cəna, kə tēmihen anan əga kwanay bay. Kā sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. ¹¹ Anga dōwan a kə sak a jan 'am cəna, ata tē japak tē winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

¹² Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. U no adəka hənà nà, sa zlak ayak əga kwanay awan. Ata dī ja anan 'am ata i ide inde i ide inde, aday ata ataslay mivēl a mənuko ahay tē rah wa lele.

¹³ Do sə egliz a Mbərom sə walay anan à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala maakan
awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Yuhana a vinde derewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen do sə lavan nga anà egliz. A vinden ayak nà, anga dōwan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla do ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Atə Diyotrefes tə Demetriyus (3-15)

Yuhana a jan 'am anà Gayus

¹ Nen Yuhana do məcedə awan, nə vindek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə didek ata awan.

² Car uno, na ga amboh nà, way ahay fok tã zlak lele aday kə njahay iken gədan a hwiya, kawa mivel anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

Yuhana a həran nga anà Gayus

³ Nə taslak mivel tə iken bayan a anga mərak ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə didek wanahan. Aday həna dukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. ⁴ Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə tavay aya à cəvedə sə didek inde cəna, a tuslo anan mivel, abay awan a saa tuslo anan mivel sə zalay way ata nà, inde sabay.

⁵ Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərak ahay lele tə mindel. Kwa à ga nà, ka san mərak ataya bay dukwen, ka man atan zek re. ⁶ Do a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkərek 'am sə asan zek anak ata anà mərak ahay à man a ana awan. Həna ata dukwen, man atan zek tə dala sə cəvedə, kawa sa zlan à nga a Mbərom. ⁷ Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu.

Ta zla nə mənəna sə təma way pu do sə pəra ahay wa. ⁸ Anga nan kutok, mənuko do ana Yesu Almasihu aya nà, təmahuko anan do matana ataya nə lele. Ata kutok i təra dā ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga didek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

⁹ Nə vindek anan ayak derewel anà do a Yesu ahay àga iken ata hinen inde, əna Diyotrefes, do sə pəlay cəvedə sə təra do məduwen ata, winen a nan sə sləne 'am uno itəbay. ¹⁰ Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni dakay anan way anahan a sa ga lelibay ataya fok, kawa anahan a sa gad upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata adəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərak ahay àga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà do aday tinen ta ga lele sə təma mərak ahay àga tinen ataya asa. Aday a razl atan à wulen sə do ahay wa.

¹¹ Car uno, kə pərahan azar anà azla su do huwan aya ata bay, əna pərahan azar həna adəka nà, anà azla su do lele aya awan, anga do sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday do sa taa ga nə way sə huwan ahay ite dukwen, tinen tə sənək Mbərom bay.

¹² Demetriyus ite nà, kuwaya a həran nga. Azla anahan didek ata dukwen a həran nga re. Manay dukwen, mə həran nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am didek aya awan.

Andav sa 'am ahay

¹³ Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. ¹⁴ U no adəka nà, nà canək həna bəse. Kak i ga zek nà, ata dī ja anan 'am ata i ide inde i ide inde kutok.

¹⁵ Zay a Mbərom à tərak. Car anak a sa man a anan ataya ta jak anak ayak 'am lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay fok kərtek tə kərtek.

**Derewel ana
Yuda
sə vinde ata awan
Adakay way pə deftere
a anan**

Yuda a vinde derewel a anan nà, anga dō sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana dō a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, dō zənnen a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a dakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ahay (3-25)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Yuda. Nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen mərak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay dō a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday dūkwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. ² Mbərom à zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday à zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu dō sə tətakan anan 'am sə mungwalay and dō ahay

³ Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njad ata nà, kwa həna kabay. Əna bəlaray kə njahak upo həna sə vindek ikwen ayak tə guzlgozl a kutok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa daf apan nga ata awan. Way a mənuko sa daf apan nga ata nà, 6a Mbərom kə varak anan anan anà dō anahan ahay sə coy.

⁴ Nə vindek ikwen ayak tə guzlgozl ata nà, anga dō sa san Mbərom

bay ahay tə ləlakkak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a Mbərom sa ga anga dō ahay ata awan. Ta jan anà dō ahay nà, Mbərom kə varak uko cəved sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday dō ataya dūkwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kə jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

⁵ Natiya kutok, u no bayiken pə way aya həna nen apan ni mak ikwen anan ayak à sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, 6a Mbərom kə təmakk anan ahay dō sə Isəra'ila ahay à Misra wa bidaw? Əna pə dəba anahan a wa dūkwen, Mbərom a kə lizek anan azar su dō a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.* ⁶ Ənga, bayiken pə maslay a Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə dəfak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kə dərzlak atan mə jaway aya i ide zənnen a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. ⁷ Asa, bayiken pə ləbara sə Sodomə tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.† Dō sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə dō ahay so, aday kawa dō zənnen aya sabay re. Anga nan, Mbərom kə lizek atan tə uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i təra matanan re. Mbərom i gan sariya anà dō ahay tə uko sə mbacay itəbay ata awan.

⁸ Matana awan, dō sə ləlakkak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga dūkwen way lelibay aya kawa su dō ataya re. Cəen sə zūbəy lelibay aya winen apan i zəban atan. Anga nan, ta ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə kədəy anan məgala a Mbərom, aday tinen apan

* 1:5 Ca pə Limle 14. † 1:7 Ca pə Laataanooji 19.1-26.

ti gənahən anà maslay a Mbərom ahay re. ⁹ Minje nà, dō sə lavan nga anà maslay a Mbərom ahay inde tə ngaman Mikayel, winen dukwen kà gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tə tere tə Fakalaw pə məsinde a Musa, saa gəba anan nə wayaw ata awan.‡ Aya əna, Mikayel kə ngəmak sə gənahən anga sa gan sariya anà Fakalaw bay re. A jan adəka nà: «Mbərom â gak sariya anahan!» cəna coy. ¹⁰ Aka aday dō a ataya ta ma nga adəka nə sə gənahən anà way a aday tinen a ta san bay ataya awan. Tinen nà, kawa way sə kiβe ahay ta san awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anà sluwed si zek a tinen ahay vərre. Way ataya ti man atan zek nà, sə lize atan sə coy awan.

¹¹ Wawayah! Alize wura a tinen ata anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba anan nga a tinen pə ines ahay wa bay, kawa Kaynu ata re. § Tə njəkak anan dō ahay sa ga ines aday sa njad anan dala, kawa Balama sa ga kwakwa ata asa.* Tə kədey anan məgala su dō, kawa ana Kore, winen sə kədey anan məgala ana Musa ata awan.† Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.

¹² A alay a ki pen way pə tuwez nà, tinen à wulen a kwanay inde nə, kawa way mənjadak aya awan. Tinen a aday nà, dō sə kutov ahay, əna a gan atan waray bay. Tə bayak nà, si pə kutov a tinen a dəkdek. Tinen kawa mat-apasl sə iven, mburom a zəbay veg-egə, əna mad a tan 'am sawayah, aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga minje tə dədazl si sé sə wahay wan bay ata awan. Asa ta ga minje tə dədazl si sé, mad sə ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sə coy ata awan. ¹³ Tinen kawa zəlaka sə dəlos anan a'am sə zlinger ata awan. Mer su way a tinen dukwen kawa məsugurndolon sə a'am sə mbəsak mədərəsəsan pa 'am məguguje ata re. Asa, ta ga minje tə mawuzlawazl ma mac aya aday sə gucey ahay à məndak ataya

awan. Natiya tə mbəsakak ayak man a Mbərom sə varan atan ata awan. Mbərom a dukwen kə lavak atan anan zek anà dō ataya, i ide zənzen a inde sə njahay uda sə coy awan.

¹⁴ Kə njahak həna bayak a dukwen, Anuhu, məgije ana Adama mə slala cuwβe awan, a dakay anan sariya ana dō ataya awan, a wa: «Kagasl, Mbərom Fetek winen apan i nay ahay tə maslay anahan ahay dəfasasa, tə baslay zek bay. ¹⁵ Ti nay ahay saa gan sariya anà dō sə daliyugo ahay fok. Ata, Mbərom i ban anan dō sa nan ide ahay fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan ide anà Mbərom ata awan, aday anga 'am a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» ¹⁶ Dō ataya nà, tə njahay nə sə gungwaz awan hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday tə pərahan azar anà ubor si zek a tinen ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga i zek re. Tinen apan ti ran mindel anà dō ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njad patan wa way.

Yuda a varan məgala anà dō sə bayak nga ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, kwanay a adəka nà, bayiken pa 'am ana dō maslan ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya aday. ¹⁸ Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa ndav nà, dō ahay inde ti nay ahay sə təra kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anà way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek.» ¹⁹ Matanan, sə gəzla anan dō ahay pi zek wa tə mawrasan dukwen, tinen awan. Abayak nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay, anga Apasay a Mbərom dukwen inde à mivəl a tinen ibay re.

²⁰ Mərak uno ahay, kwanay nà, viren anan məgala i zek ahay sə jəra anan adaf nga a kwanay pə way sa nay ahay à Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə məgala sə Apasay

‡ **1:9** Yuda a ja nà, pə ləbara aday winen à Deftere inde bay. § **1:11** Ca pə Laataanooji 4.1-16. * **1:11** Ca pə Limle 31.16. † **1:11** Ca pə Limle 16.1-35.

Cəncan awan. ²¹ Mbərom a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dəren pə asan zek anahan wa ta sa ga way lelibay aya bay. Dəfen anan ide anə luvon a Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, saa gak ikwen sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay ata awan. ²² Do sa zla zazan zazan à adaf nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà, tâ gak ikwen i zek wa ite. ²³ Bayiken patan sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan ù uko inde ata wa. Do azar aya dukwen tâ gak ikwen i zek wa ite re. Əna gan anan nga i zek a kwanay ahay lele, anga aday ines a tinen aya à saa zəvak ikwen à kwanay a bay.

Həruko anan nga à Mbərom

²⁴ Həruko anan nga à Mbərom. Winen i mba apan sa ba kwanay aday kə slihen à cəved anahan wa bay. Winen i mba apan sə banay anan ines a kwanay ahay lele cəfan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am sə mazlaḅ anahan tə ataslay mivel awan. ²⁵ Həruko anan nga, anga winen Mbərom kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko dukwen, winen awan. Do ahay fok tâ həran nga lele. Tâ san a nà, winen do sə mazlaḅ, winen Ba Məgala. Tâ san gədan anahan re, aday tâ san dukwen winen Bahay Məduwen awan. A təra matanan, kwa pa sə dazlan ana daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa 'am re. Amen!

Cœn sê zûbây ana Yuhana Adakay way pə deftere a anan

Sê vinde anan deftere a anan nà, Yuhana dō maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nà, à alay a dō a Yesu ahay tinen à dæce inde anga dō ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nà, way anahan sê canan Mbərom a kan anan à cœn sê zûbây inde ataya awan. Deftere a anan a dakay anan nà, way saa tēra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. A andav inde nà, Yesu kə mbasak pə Fakalaw, aday kə ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu dō anahan ahay pa sê viyviya awan.

Nga sa 'am ahay

Adazlan anahan awan (1.1-8)

Adakay way anga egliz ahay cuwbe ataya awan (1.9 - 3.22)

Atə Mbərom ta wan sê tēman (4.1 - 5.14)

Ti kwahak anan mətətək ahay cuwbe (6.1 - 8.5)

Ti fa məzləzlilen ahay cuwbe (8.6 - 11.19)

Do manidə a Mbərom ahay (12.1 - 13.18)

Sariya a Mbərom (14.1 - 16.21)

Mbərom a mbasay pu dō manidə anahan ahay (17.1 - 20.15)

Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan (21.1 - 22.6)

Andav sa 'am ahay (22.7-21)

Adazlan anahan awan

¹ Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nà, tinen hēna. Mbərom a jan anà Yesu à kan anan anà dō si mer su way anahan ahay, aday tã san anan way a sa naa tēra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anà Yuhana, dō si mer su way anahan. ² Natiya awan, Yuhana a

side anan pa 'am sê dō ahay, way anahan sê canan ataya fok tē didem awan. Kawa sa ja nà, a təkər anan 'am a Mbərom, tē way ana Yesu Almasihu sê dakay anan ataya fok.

³ Mbərom i daf alay sê mazlaḅ anahan pu dō sê jinge anan 'am a anan pa 'am sê dō ahay ata awan. I daf alay sê mazlaḅ anahan pu dō sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa daf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i tēra ata nà, i sla hēna bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anà egliz sê wulen su doh ahay cuwbe

⁴⁻⁵ Sê vindek ayak 'am a anan nà, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anà egliz ahay cuwbe pə daliyugo sê Aziya.

Sumor a Mbərom tē zay anahan à ga inde tē kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tē apasay ahay cuwbe tinen mē njahay a pa 'am a Mbərom ataya dukwen, tē varak ikwen asan zek tē zay a tinen re.

Mbərom nà, winen inde kwa hēna kabay, winen inde hēna, aday azana pa 'am dukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nà, dō sê side didem awan. Winen dō sê lahan pa 'am anà dō ahay sê slabakay à məkə wa, aday winen dukwen Bahay a pa nga sê bahay sê daliyugo ahay fok. Winen dukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kə məkək anga mənuko re. Tē mez anahan, a tēmay ahay mənuko i ines a mənuko ahay wa. ⁶ A tēra mənuko, dō anahan ahay à bahay anahan inde. A tēra mənuko dō sa gan mer su way anà Bəbay anahan Mbərom. Dō ahay fok tē hēran nga anga mazlaḅ anahan tē mēgala anahan pa sê viyviya awan. Amen!

⁷ Cen idə à mburom! Yesu nà, i nay ahay à matapasl inde. Dō ahay fok, ti canan tē idə a tinen, aday kwa dō sa ndaz anan ataya dukwen ti i canan tē idə a tinen ahay re. Zahav sê dō ahay pə daliyugo ahay fok ti yiman. Acəkan. Amen!

⁸ Bahay Mbərom, Ba Mēgala, a ja nà: «Sê dazlan anà way ahay fok nà,

nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dúkwen, nen a re.»

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am dúkwen, winen a re.

Yuhana a canan anà Yesu kawa i cœn sə zúfay inde

⁹ Nen nə Yuhana, mərak a kwanay. Nen dúkwen mə japay tə Yesu nà, kawa kwanay a fok. Mbərom a ga puko bahay nə pə kərtek awan. Natiya na ga dəcə anga 'am a Mbərom dúkwen kawa kwanay awan, dī səmen dúkwen pə kərtek a re.

Nen, nə wazay anan 'am a Mbərom. Nə tətakan anan ləbara ana Yesu anà dō ahay. Anga nan kutok asanaw nà, ta ban nen, tə dáfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sə 'am inde ata awan.

¹⁰ Apasay Cəncan a a nay ahay upo, pac sə Zlaba a inde. Aday dundo a ndəray ahay à dəba uno wa, kawa məzləzlilen. ¹¹ 'Am a a ndəray à dundo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nà, vinde anan pə dərrewel, aday slan anan anà egliz ahay cuwbe: à Efesus, à Samirna, à Pərgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»

¹² Nə sləne anan cəna, nə mbəda 'am aday ni ca pə dowan a su jo ahay 'am ata awan, nə canan nà, anà lalam ahay ma dáf aya pə way ahay cuwbe, mə ndakay aya dúkwen tə gura. ¹³ Nə canan anà awan a inde, winen kawa dō, à wulen sə way sa dáf lalam ataya inde re. Zana anahan pi zek kawa rəkot hus pə gudəba, aday winen ma ban dəginəgine a hərəp tə maslərapa sə gura. ¹⁴ Sibøk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Idé anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. ¹⁵ Saray anahan ahay dúkwen ta dav kawa ndəfəre mə gəbay a ù uko wa ata awan. A ja 'am dúkwen, a ndar kawa zəlaka sə dazay à zylinder pə pəkərad ata awan. ¹⁶ Dowan ata nà, mawuzlawazl ahay cuwbe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zləray ahay à 'am anahan wa

mbeet. Idé anahan a dav nə kawa pac sa dav man ipec ata awan.

¹⁷ Nə canan cəna, nə slahay duboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, əna a dáf upo alay puway, u jo: «Kê jəjar bay! Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok dúkwen, nen a re. ¹⁸ Nen nà, Dō sə Sifa. Nə məcak, aday həna nen tə sifa pa sə viyviya awan. Nə lavan nga anà Amac tə Məke anahan a təkə. ¹⁹ Natiya kutok, vinde anan way anak sə canan, way sə təra həna, aday way saa təra azana pa 'am ataya re. ²⁰ Ni dəkak anan 'am ana mawuzlawazl a iken sə canan à alay puway uno inde, tinen cuwbe ataya awan, tə way sə lalam a cuwbe mə ndakay aya tə gura ataya awan. San nà, mawuzlawazl a cuwbe ataya nà, tinen nə maslay a Mbərom sa ba pə egliz ahay cuwbe ataya awan. Way sə lalam a cuwbe ataya dúkwen, tinen nə egliz a cuwbe ataya re.»

2

Derewel anga egliz à Efesus

¹ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Efesus ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dowan a mawuzlawazl ahay à alay puway anahan inde cuwbe ata awan, nen apan ni bar à wulen sə way sə lalam ahay inde cuwbe mə ndakay aya tə gura ata re.

² «Həna a anan nà, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kə pəruho azar tə dəcə awan, əna kə səmak anan, bina kə mbəsakak anan mer su way ataya bay. Aday na san zle, kə təmahak dō sə sədøk ahay sə njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tə kwanay bay. Anga ta ja nà, tinen dō maslan a Yesu ahay, əna kə sənək atan, tinen dō sə mungwalay ahay bina, nen nə slənək atan ayak bay. ³ Kə hawak atan bay, kə səmen anà dəcə ahay nà, anga nen awan.

⁴ «Aya əna, way inde ni gafak apan 'am: Kə pəlay nen həna kawa ananak sə dazlan kurre ata sabay. ⁵ Natiya,

bayak pə asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à dəba jiya awan, mbəsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak àga iken, ni gəba anan way sə lalam anak ata awan.

⁶ «Ta day maza kəmaya, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan idé anà mer su way mbala ana dō a Nikolay* ahay ata awan. Nen a dukwen na nan idé anà mer su way a tinen ata re.

⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà dō sə mbasay pə dəcə ahay nà, ni varan cəved sa zla à jerne a Mbərom sa ban bumbok † sé sə varan sifa anà dō ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Samirna ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō sə dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à məke wa re.

⁹ «Na san dəcə anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə dīdem a nà, iken zliile awan. Lelibay sə dō ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Dō ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gad mungwalay. Tinen nà, dō ana Fakalaw ahay cukutok.

¹⁰ «Ka saa jəjaran anà dəcə saa nay ahay apak ataya bay. Sləne 'am a anan: Fakalaw i ban dō ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sə katab anan adaf nga a kwanay pi nen. Dəcə ataya i təra nà, luvon kuro. Ban mivel. Kwa à ga nə 'am sa njad wa amac dəp nà, kə mbəsak anan adaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà dō matana ataya awan, ti njad sifa sa ndav bay ata awan.

¹¹ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a

sa jan anà egliz ahay ata awan. Dō sə mbasay pə dəcə ataya nà, i mac à məke sə mərda itəbay.»

Derewel anga egliz à Pərgam

¹² Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a maslalam anahan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: ¹³ Na san man sə njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vad Antipas, dō sa taa dəkay anan 'am uno dukwen à man ata awan. Əna iken kə pərahak uno azar à alay ata tə dīdem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmanak anan sləmay uno bay.

¹⁴ «Aya əna, way ahay inde dukwen ni gafak apan 'am: Dō ahay inde àga iken, tinen apan ti pərahan azar anà atətak way ana Balama.† Balama ata a dakan anan anà Balak cəved sa njak anan Isəra'ila ahay aday tã ga ines. A njak atan sa rac sluwed sə pəra aday sa ga mədigwed re. ¹⁵ Matana re, dō sə pərahan azar anà atətak way anà dō a Nikolay ahay dukwen inde àga iken asa.

¹⁶ «Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen tə maslalam a saa zləray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vərəm tə tinen kutok.

¹⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà dō sə mbasay pə dəcə ataya nà, ni varan magwagway. I njad way sa pa mi der a sə ngaman manu ata awan. Aday ni varan kon sə masitolok kwedekkwedek awan, sləmay wiya mə vinde apan. Dowan saa san sləmay ata nà, ibay, si dōwan a sə təma kon ata vərre.»

Derewel anga egliz à Tiyatira

¹⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen

* **2:6** Nikolay ahay nà, tə sləfan sləmay anà dō ataya nà, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Dowan a san awan maza patan bay. † **2:14** Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

Yesu nǝ, nen dǝ aday idé anahan ahay ta dav nǝ kawa miresl sǝ uko ata awan, aday saray anahan ahay dǝkwen mǝ ndǝrkesl aya kawa tǝ gǝǝay ahay ndǝfǝre ù uko wa ata re. Hǝna anan nǝ, 'am uno awan.

¹⁹ «Way anak sa ga nǝ, na san zle. Na san asan zek anak tǝ adaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anǝ dǝ ahay, aday kǝ rǝzlek anan à nga wa sǝ pǝruho azar re. Hǝna dǝkwen, ka ga nǝ way sǝ zalay ananak sǝ dazlan ata asa.

²⁰ «Aya ǝna, way inde nǝ, ni gafak apan 'am. Kǝ mbǝsak anan uwar a sǝ ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a dǝ ahay ta sa ja nǝ, winen nǝ dǝ maja'am a Mbǝrom. Winen apan i tǝtakan anan mungwalay anǝ dǝ si mer su way uno ahay aday tǝ ga mǝdigwed, tǝ rac sluwed sǝ pǝra asa re. ²¹ Nǝ varak anan alay awan aday à yam pǝ sǝdǝk anahan awan, ǝna a ngam sǝ mbǝsak ines anahan ahay bay hwiya.

²² «Anga nan, ni zlǝmba anan pǝ lala sǝ mǝdigwed anahan ata awan, aday tinen tu dǝ anahan a sa ga mǝdigwed ataya ti sa mǝndolor sǝ dǝce à alay uno wa. Kak si tǝ mbǝsakak, tǝ yimak pǝ ines a tinen ataya aday bay nǝ, ni mbǝsak atan bay. ²³ Ni pǝslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sǝnen nǝ, nen na san way a kwanay sǝ bayak à mivel a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

²⁴ «ǝna kwanay, dǝ azar aya à Tiyatira ite nǝ, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kǝ ngǝmen sa dǝf nga pǝ atǝtak way a tinen a lelibay ataya itǝbay. Aday asa, way a tinen sǝ ngaman wurwer ana Fakalaw mi dǝr ataya nǝ, kwanay kǝ tǝtiken itǝbay re. ²⁵ Way inde kǝrtek: Bǝnen anan adaf nga a kwanay ata lele, hus pǝ luvon uno saa may ahay.

²⁶ «Anǝ dǝ sǝ mbasay pǝ dǝce ataya, aday winen apan i ga mer su way uno hwiya cǝna, ni varan mǝgala sǝ lavan

nga anǝ kon azar aya awan, ²⁷ kawa ana Bǝbay uno sǝ vuro mǝgala ata awan. Ni varan anǝ dǝwan ata dǝkwen sukol sǝ rǝslom sa ga anan bahay, aday à kad anan kon ahay kawa sa kad sǝngǝle sǝ dudǝ ngum ngum, sedede ata awan, ‡ ²⁸ aday ni varan bǝmtay à alay inde re.

²⁹ «Natiya, dǝ aday slǝmay inde apan nǝ, à slǝne 'am ana Apasay Cǝncan a sa jan anǝ egliz ahay ata awan.»

3

Derewel anga egliz à Sardis

¹ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anǝ maslay a Mbǝrom a à egliz à Sardis ata nǝ, natiya: Nen Yesu nǝ, nen dǝwan a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan cuwǝe aday a lavan nga anǝ apasay ahay cuwǝe sa ga mer su way ana Mbǝrom re ata awan. Na san mer su way anak a zle. Dǝ ahay tinen apan ti ngǝrak, ta wa: “Kǝ njadǝk sifa coy.” Cǝkǝbay iken adǝka nǝ, ma mac awan.

² «Na tan à nga anǝ mer su way anak pa 'am a Mbǝrom nǝ, ma ndav a wa bay. San pi zek, aday slabak. Gan nga anǝ mer su way anak mǝ mbǝsak ata lele, bina winen apan i ndav zek coy. ³ Bayak pǝ way anak mǝ slǝne kwakwa ata aday. Ka taa slǝne 'am a Mbǝrom nǝ, kǝkǝma kǝlanaw? Hǝna kǝma, kǝ ga ines adǝka sabay, yam pǝ ines anak, aday dǝf nga pa 'am a Mbǝrom à mivel anak inde. Kak kǝ sǝnak pi zek aday sǝ pǝdek bay cǝna, nen ni zlak ayak apak kawa dǝ sǝ akar. Ki san luvon a ata bay.

⁴ «Aya ǝna, dǝ ahay inde kǝrtek kǝrtek àga iken à Sardis nǝ, ta gak ruhom pǝ zana ana tinen ahay itǝbay. Tinen adǝka nǝ, ta slak sa pak zana kwedekkwedek aya pi zek, aday mi bar pǝ kǝrtek awan.

⁵ «Anǝ dǝ sǝ mbasay pǝ dǝce a anaya nǝ, ni varan cǝved sa pak zana herre ata pi zek, aday dǝkwen ni mbacay anan slǝmay anahan à derewel su dǝ tǝ sifa aya wa bay. A alay a nen pa 'am ana Bǝbay uno tǝ maslay anahan

‡ 2:27 Ca pǝ Jabuura 2.9.

ahay nà, ni ja way anahan, winen nà, dō uno.

⁶ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

⁷ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Filadelfiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō cəncan awan, aday na gad mungwalay itəbay. Way sê təba məsudoh su doh ana bahay Dawuda nà, à alay uno inde. Nə tacak anan məsudoh nà, dō maza saa təba dukwen ibay. Nə təbak anan dukwen, dōwan saa tacay anan isabay re.

⁸ «Na san way anak a sa ga ata zle, aday na san zle, məgala anak inde gem ibay. Əna, kə dəfak anan apan anà 'am uno lele, kə dakak anan iken dō uno re. Ca apan, nə təbak anak məsudoh həna, dōwan saa tacay anan dukwen ibay. ⁹ Sləne aday, dō sa jəka tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gad nə mungwalay ataya nà, tinen dō ana Fakalaw ahay. Ni bənan atan ahay nga ù vo anak, aday ti san, nə pəlay iken acəkan. ¹⁰ Kə rəzlek anan à nga wa kawa anuno sa jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga ì iken a lele aday kə dazay à dəce ahay inde bay. Bina, dəce inde i dazay pu dō ahay bayak awan, i katab anan abayak nga su dō sê daliyugo ahay fok. ¹¹ Nen apan ni mak ayak bəse. Ban anan way anak sa njad ata nà, lele, anga aday tã sa ngəzar panak wa mərdok sê way uno nen saa varak ata bay.

¹² «Dō sê mbasay pə dəce ataya nà, ni təra atan kawa kon sê alay su məsudoh ahay ù doh sê mazlaḅ a Mbərom uno inde, aday kula dōwan a i rəzlay atan ahay wa bay. Ni vinde patan sləmay ana Mbərom uno tə sləmay sê wulen su doh ana Mbərom uno. Wulen su doh ata nà, winen Urəsalima wiya awan. Wulen su doh ata i dazay à mburom wa, pə cakay ana Mbərom uno wa. Dō ataya dukwen ni vinde patan sləmay uno wiya re.

¹³ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Lawdikiya

¹⁴ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Lawdikiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a tə ngaman Amen ata awan. Nen dō dīdek a sa taa dakay anan 'am a Mbərom. Mbərom a ndakay way aya fok nà, a nay pi nen a wa.

¹⁵ «Na san way anak sa ga ata zle fok. Kə pəruho azar nə tə mivəl kərtək a bay, aday dukwen nə slənek sa jəka, kə larak nen bay re asa. Kə tavay à gaga inde ata dukwen, u zlo à nga bay re. ¹⁶ Anga nan, kak kə tavak à gaga inde kətanən acəkan nà, ni vənihay iken à 'am uno wa mbaak.

¹⁷ «Iken, ka jan anà nga anak dukwen, iken zlile awan, awan a kəcak bay, aday ka gan may anà awan sabay. Cəkəbay, ka san bay, bina iken mə lənged a həməcekeslkəsle, iken ndəpasasa ma ga mugo awan, iken mətawak awan, iken ti zek kəriya sərdaluwwa, aday iken hurof a re. ¹⁸ Anga nan kutok, pak sləmay. Nen apan ni jak həna: Sukom gura mə banay a tə uko awan, à alay uno wa, aday ki njad zlile dīdek a acəkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray i gak sabay. Sukom way sê idē pi nen wa, aday ata ki tudē ì idē inde, aday ki i canan idē lele kutok.

¹⁹ «Nen nə pəlak anan dōwan a nà, nə gafan 'am pə way ahay aday nə kəta anan re. Matanan, sumor a nà, kə gəsle anan ta 'am uno itəbay, yam pə ines anak ahay adəka! ²⁰ Pak sləmay lele, nen mə tavay a həna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Dowan kə slənek 'am uno uho, aday kə təbak uno ayak wa nà, ni zla ù doh àga winen, mi i pa dəf maya awan.

²¹ «Dō sê mbasay pə way sê daliyugo ahay nà, ni varan atan cəved sa nay ahay aday mi i njahay tu dō ataya pa man sê njahay sê bahay uno. Kawa nen a dukwen, nə mbasak pə way

ataya re, hœna mœ njahak tœ Bœbay uno pa man sœ njahay sœ bahay anahan ata awan.

²² «Natiya, dœ aday slœmay inde apan nœ, œ slœne 'am ana Apasay Cœncan a sa jan anœ egliz ahay ata awan.»

4

Ahœran nga anœ Mbœrom œ mburom

¹ Pœ dœba anahan a wa, na ca ide œ mburom, nœ canan anœ 'am su doh mœ tœba awan. Nœ slœne dungo a dœwan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa mœzlœzlilen ata awan. U jo nœ: «Hayak œ mburom œ man a anan aday ni dœkak anan way a sa naa tœra ataya awan.»

² A alay ata cœna, Apasay Cœncan a a nay ahay upœ. Nœ canan anœ man sœ njahay sœ bahay œ mburom, dœwan a inde winen mœ njahay a apan. ³ Dœwan ata nœ, ide anahan a wuted kawa kon mœ rœba aya ata awan, a ca zeziye, aday dœzdœz a re. Awan a kawa kulay a van nga anœ man sœ njahay anahan ata awan, kulay ata dœkwen a dav nœ kawa kon ataya re.

⁴ Man sœ njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fudœ œ man ata re. Ta van nga anœ man sœ njahay sœ bahay ata awan. Mœced ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fudœ mœ njahay aya apan. Tinen tœ zana aya pi zek nœ kwedekkwedek, aday jugo sœ bahay ahay inde patan mœ ndakay aya sœ gura. ⁵ Cœrœd, Mbœrom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum pa 'am sœ man sœ njahay sœ bahay ata wa. Lalam ahay inde œ man ata cuwœe, tinen apan ti dav œ man ata lele. Lalam a cuwœe ataya dœkwen, tinen nœ, apasay ahay cuwœe sa ga mer su way ana Mbœrom. ⁶ Awan a inde kawa dœlov sœ malam, ide a slar wa nœ, ngal ngal kawa malam mœ banay awan. Awan ata dœkwen pa 'am ana man sœ njahay sœ bahay ata awan.

Awan aya inde fudœ, ta van nga anœ man sœ njahay ata tew. Awan ataya nœ, tinen tœ sifa aya awan, aday zek

a tinen a dœkwen cœrkœzlkazl ide a dœkdek, ta sa 'am aday ta sœ dœba a tœke re. ⁷ Awan a mama'am a nœ, a ga minje tœ ziyel. Way mœ slala cew a nœ a ga minje ta wan sa sla. Way mœ slala maakan a kœma, ide anahan nœ, kawa ide su dœ. Aday way mœ slala fudœ kutok nœ, winen kawa zlœba winen apan i fatay. ⁸ Awan ataya fok aday nœ, bœrgaslay ahay inde patan nœ mbœrka mbœrka. Zek a tinen aya dœkwen cœrkœzlkazl ide a dœkdek, pœ day sœ bœrgaslay ahay fok re. Awan ataya tinen apan ti ga ara mœnjœna sœ mbœsak, luvon tœ ipec fok. Ta wa:

«Cœncan a nœ, Mbœrom a taayak!
Cœncan a nœ, Mbœrom a taayak!
Iken Mbœrom, kœ zalay way ahay fok,
iken a pa nga awan.
Iken inde kwa hœna kabay,
iken inde hœna,
aday azana pa 'am dœkwen, iken a re.»

⁹ Awan fudœ ataya ta ga nœ, ara sœ zambœd anan Mbœrom awan. Tœ hœran nga, tœ ngœran anœ Mbœrom, dœwan a mœ njahay a pa man sœ njahay sœ bahay ata awan, anga winen inde tœ sifa pa sœ viyviya awan. ¹⁰ A alay a tinen apan ti hœran nga ata nœ, mœced ahay kwa kuro cew nga fudœ ataya, tinen apan ti dœkwe gœrmec pa 'am ana Mbœrom mœ njahay a pa man sœ njahay sœ bahay ata awan, aday winen tœ sifa dœkwen pa sœ viyviya awan. Ata ti cœlukwan jugo œ nga wa ti dœf anan pœ cakay sa man sœ njahay sœ bahay ata awan, ti hœran nga matanan, ta wa:

¹¹ «Bahay a manay Mbœrom,
mazlœb tœ mœgala inde apak.
Lele nœ, dœ ahay tœ dœfak apan, tœ hœrak nga,
anga sœ ndakay way ahay fok nœ,
iken.
Kœ ndakay atan dœkwen,
anga a zlak œ nga,
aday tœ ga inde.»

5

Saa tœba anan dœrewel mœ tapay a nœ, wan sœ tœman

¹ Aday nê canan anà dèrewel a inde à alay puway ana dowan a mē njahay a pa man sê njahay ata awan. Dèrewel ata dukwen mē vinde a nà, day cew maya awan. Dèrewel ata mē faday a asa, aday ma ga mētətök a à man ahay cuwbe lele, aday à saa tēba bēse bay.

² Natiya awan, nê canan à maslay a Mbèrom, aday nê slēne winen apan i ja tē mēgalak a, a wa: «Dowan a saa mba apan sê kwahak anan mētətök a anan aday i pēsak anan dèrewel a anan nê wayaw?» ³ Əna dowan ibay, kwa à wulen su dō ma mac aya awan, kwa à man wura, kwa à mburom dukwen, dowan inde saa mba apan sê kwahak anan mētətök ata, aday saa ca ide à dèrewel ata inde nà, ibay. ⁴ Na ma nga pē ayam cədcək cədcək, anga dowan inde tədə i kwahak anan mētətök aday i ca ide à dèrewel ata inde nà, ibay.

⁵ Məced ahay kwa kuro cew nga fudō ataya, kərtek a tinen a, u jo a wa: «Kâ yam bay. Ca ide, dowan inde tē ngaman “Ziyel”, winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay Dawuda. Winen nà, dō sê mbasay pē way ahay fok. I mba apan sê kwahak anan mētətök a cuwbe ataya aday sê tēba anan dèrewel ata awan.»

⁶ Cəna, nê canan anà wan sê tēman a inde, winen mē tavay a pē cakay sa man sê njahay sê bahay ata awan. Məced ahay tatə awan a fudō ataya ta van nga tew. Wan sê tēman ata nà, winen abay ma vad awan. Winen tē ləkam aya cuwbe pa nga. Ide ahay inde cuwbe pa nga anahan re. Ide ataya cuwbe nà, tinen apasay a Mbèrom ahay cuwbe sa taa slan atan kwa aha pē daliyugo ataya awan.

⁷ Wan sê tēman ata a zla à man ana dowan a mē njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan, a tēma anan dèrewel ata à alay puway anahan wa.

⁸ A tēma anan dèrewel ata cəna, awan a fudō ataya tē məced a kwa kuro cew nga fudō ataya tē dukwen gərmec ù vo anà wan sê tēman ata awan. Tinen tē gənjaval aya fok à alay inde, aday tē tasa sê gura aya re.

Tasa ataya nà, ma rah aya tē ləluway. Ləluway ataya nà, amboh su dō ana Yesu ahay sa taa ga ataya awan.

⁹ Dō ataya ta ga ara wiya awan, ta wa:

«Iken ka slak sê tēma anan dèrewel, ka slak sê kwahak anan mētətök aya re.

Anga iken a aday nà, tē vədak iken, kē məcak.

Kē tēmak anan dō ahay bayak a tē mez anak ata awan.

Kē bəmbadək dō ahay anà Mbèrom, à wulen sê zahav ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, pē slala, pē slala fok, aday pu kon, pu kon fok re.

¹⁰ Tē tərak dō anahan ahay à bahay anahan inde, aday tinen dō sa gan mer su way anà Mbèrom ù doh sê mazláb anahan, aday ti ga bahay pē daliyugo fok.»

¹¹ Pē dəba anahan a wa cəna, nê canan anà maslay ana Mbèrom ahay, tinen bayak a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga awan, anà man sê njahay sê bahay ata awan, anà awan a fudō ataya pē kərtek a tē məced a kwa kuro cew nga fudō ataya awan. Nê slēne tinen apan ti ga ara. ¹² Ta ga ara ata nà, tē mēgalak awan, ta wa:

«Wan sê tēman a ma vad ata nà, kà slak, aday dī həran nga, dī dəfan apan,

anga mēgala anahan inde, zlıle anahan inde,

asan way anahan inde re, gədan anahan a dukwen a ndav bay, winen tē mazláb awan.»

¹³ Natiya nê slēne asa, way ahay fok, à mburom, pē daliyugo, à bəlay ahay inde, aday à man su dō ma mac aya, tinen apan ti ga ara, ta wa:

«Həruko anan nga anà dowan a mē njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan,

aday anà wan sê tēman re, dəfuko atan apan.

Mēgala tē mazláb ahay fok ta nay ahay à tinen a wa.

Zambadūko atan pa sê viyviya awan.»

14 Awan a fudô ataya tê mbêda apan, ta wa: «Amen!» Mæced ataya ta ma nga sê dukwen gærmec ù vo anà wan sê tæman tu dō a mæ njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan, tê hæran atan nga.

6

A kwahak anan mætætök ahay

1 Cæna, nê canan anà wan sê tæman, a tæma anan dærewel a mæ tapay a tæ mætætök man cuwêe ata, a kwahak anan mætætök a kærtek awan. Ata, nê slæne awan a à wulen sê awan a fudô ataya, a ja 'am, a ndar kawa Mbærom a dac ike, a wa: «Hayak!» 2 Kagasl, pæles kwedekkwedek a a zlæray ahay bok. Dowan a inde pæ pæles ata awan, linge inde à alay anahan, aday winen a dukwen tæ tuwdek anan jugo sê bahay à nga inde. Kê mbasak pæ dō manidê ahay, aday kà zlak saa ga væram aday i mbasay patan asa re.

3 Aday wan sê tæman a kwahak anan mætætök mæ slala cew awan. Cæna, nê slæne awan a mæ slala cew ata, a wa: «Hayak!» 4 Pæles maza awan, a ca dæzdaz, a zlæray ahay bok. Tæ varan anà dōwan a mæ njahay a pæ pæles ata nà, maslalam mæduwen awan. Tæ varak anan cæved sa njak anan dō sê daliyugo ahay pi zek, aday tâ ga væram, tâ jaf zek ahay, mæsinde sængaf sængaf.

5 Aday wan sê tæman a kwahak anan mætætök mæ slala maakan awan. Cæna, nê slæne awan a mæ slala maakan ata, a wa: «Hayak!» Kagasl, pæles zænzen a tærew tærew a zlæray ahay bok. Agwada sê lavay way inde à alay anà dōwan pæ pæles ata awan. 6 Nê slæne dungo a kawa su dō, a ndæray ahay à wulen sê awan a fudô ataya wa, a wa: «May pæ daliyugo! Dala si mer su way hway cæna, i sukom nà, ndaw agwada kærtektække. Kak ndaw gadam nà, agwada maakan. Əna mbæsak anan atæ mahay tæ amar tâ ga inde tuwwa.»

7 Aday wan sê tæman a kwahak anan mætætök mæ slala fudô ata cæna, nê slæne awan a mæ slala fudô ata a

wa: «Hayak!» 8 Pæles a inde kæfatata. Dowan a pæ pæles ata, tæ ngaman Amac, aday Mæke a pærahan azar. Tæ njadak cævedpa man sê daliyugo ahay fudô fok, sê gæba wa day kærtek a, aday dō ahay tâ mac ta may, tæ mægara, tæ væram à man ata awan, aday way sê kibe ahay dukwen tâ rac atan re.

9 Aday wan sê tæman a kwahak anan mætætök mæ slala dæra awan. Nê canan anà sifa su dō ma vad aya anga tæ wazay 'am a Mbærom, tinen mæ njahay aya ù vo sa man sê varan way anà Mbærom ata awan. Ta vad atan anga tæ tæmahak 'am a Mbærom, aday tæ dakak anan kawa ana Yesu sa jan atan ata awan.

10 Dō a ataya ta ja tæ mægalak a, ta wa: «Bahay a manay Mbærom, iken nê mæduwen awan, iken dō cæncan awan, aday dō didék awan. Dō sê daliyugo ahay tæ vædak manay. Ki i gan atan sariya nê siwa kæla anaw?»

11 Kagasl, ta pak patan zana kwedekkwedek aya fok, ta jan atan: «Ben apan mænjoek asa, tâ vad apan mærak a kwanay sa gan mer su way à Mbærom ataya kawa tinen sa vad kwanay ataya re asa aday. Ta sak a vad apan dō ahay aday kè dæzlek kawa ana Mbærom sa gan may ata nà, i i gan atan sariya kutok.»

12 Aday nê canan anà wan sê tæman ata, a kwahak anan mætætök a mæ slala mbærka ata awan. Daliyugo fok a bal kæzlek kæzlek. Pac dukwen a dav sabay, a ca zænzen kawa kupon. Ata kiya nà, a ca ngælazaza kawa mez. 13 Pærtætazltazla mawuzlawazl ahay mæ guce aya à mændak, kawa wan sê ræve ma nah a bay a, mad sê gucey anan ahay i sé wa ata awan. 14 Mburom fok inde sabay, a fadáy zek kawa sê fadáy biket ata awan. Bæzlom pi zek tæ culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

15 Dō ahay pæ daliyugo fok ta dæz zek. Ta dæz zek à slælak sê bæzlom ahay inde, à lar ahay inde. Sa dæz zek a nà, bahay ahay, wan bahay ahay, bahay sê suje ahay, dō sê zlile ahay, dō mæduwen aya sê daliyugo a anaya

awan, 6ile ahay aday dō azar aya fok re. ¹⁶ Tê ngaman anà 6æzlom ahay, aday ta wa: «Mbæzlen ahay pumo, dæren manay pa man sê ide a dōwan a mæ njahay a pa man sê njahay sê bahay ata wa. Dæren manay pa wan sê tæman wa re, anga winen tæ mivel a tæ manay. ¹⁷ Anga mivel a tinen ata kè dæzlek ahay. Waya saa mba apan sê sæmen à luvon ata anaw?»

7

Do sê Isæra'ila ahay 144,000

¹ Pæ dæba anahan a wa, næ canan anà maslay a Mbærom ahay fudō, tinen mæ tavay aya pæ bærgaslay a Mbærom ahay fudō fok ite. Ta gan nga anà mad sa day ahay fudō fok lele, anga aday mad â saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday â saa laman anà dædazl si sé ahay bay re.

² Næ canan anà maslay a Mbærom a hinen inde a may ahay à dælon wa. Way sa ga vivay a Mbærom bahay sê sifa pæ dō ahay, inde à alay anahan. A ngaman tæ mægalak a anà maslay ataya fudō awan, anga Mbærom a varan atan mægala sa nes anan dædala tæ a'am nà, anà tinen awan. ³ A jan atan, a wa: «Kê næsen anan dædala, a'am tæ dædazl si sé ahay fan bay. Guko vivay ana Mbærom pi jœer ana dō si mer su way anahan ahay aday.»

⁴⁻⁸ Tu jo abaslay su dō ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo sækat tæ kwa kuro fudō nga fudō (144,000), tinen à wulen sê zahav sê Isæra'ila ahay wa kuro nga cew fok. Kawa sa ja nà, pæ zahav fok mbulo kuro nga cew. Zahav ataya nà, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana Aser, ana Neftalim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su dō su kon azar aya awan

⁹ Pæ dæba anahan a wa nà, næ canan anà man su dō, a baslay zek bay. Ta nay ahay kwa à wulen sê zahav ahay

wa fok, aday pæ slala pæ slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde. Tinen a fok mæ tavay aya pa 'am ana man sê njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sê tæman. Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kwedekkwedek aya awan, aday daslam sê tæba ahay à alay inde sê hæran anan nga anà Mbærom. ¹⁰ Ta ja 'am tæ mægalak awan, ta wa:

«Da tam nà, tæ alay ana Mbærom a mænuko
winen mæ njahay a pa man sê
njahay anahan,
aday tæ alay ana wan sê tæman
re.»

¹¹ Maslay a Mbærom ahay fok, tinen mæ tavay aya awan, aday ta van nga anà man sê njahay sê bahay, pi zek tæ mæced ahay pæ kærtek a tæ awan a tæ sifa aya fudō ata awan. Tæ dukwen gærmec ù vo anà man sê njahay sê bahay, aday tæ hæran nga anà Mbærom ¹² ta sa ja asa:

«Amen!

Mbærom a mænuko nà,
mazla6 inde apan,
mægala anahan inde,
winen kælire* awan,
gædan inde apan,
inde apan pa sê viyviya awan.

Hæruko anan nga,
guko anan suse,
dæfuko anan apan,
sæ coy awan.

Amen!»

¹³ Dōwan a à wulen su dō mæced ataya kærtek a, a cæce puno wa, a wa: «Hæna anan, ma pak zana aya kwedekkwedek a anaya nà, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»

¹⁴ Næ mbædahan apan, na wa: «Sa san næ iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Dō anaya nà, ta gak anan ngatay anà way ahay fok, tæ sæmak anan anà dæce mæduwen ata awan. Tæ banak anan zana a tinen ahay ì mez ana wan sê tæman inde, anga aday â dav herre. ¹⁵ Anga nan kutok:

* 7:12 Kælire a anan nà, madan bay, æna asan way ana Apasay a Mbærom.

Ta njad sə tavay pac pac pa 'am ana man sə njahay a Mbərom.

Ta gan mer su way à Mbərom ù doh sə mazla6 anahan awan.

Mbərom, dowan a mə njahay a pə man sə njahay ata i i gan atan nga tə mazla6 anahan.

¹⁶ May tə jom i gan atan kula sabay.

Pac i kwadah atan sabay,
way saa han patan uko nà, inde sabay.

¹⁷ Anga wan sə təman a pə cakay ana man sə njahay sə bahay ata, i gan atan nga,

i lagay atan pə kurok sə a'am sa var sifa ata awan.

Mbərom i təlkanan atan anan ide sə ayam a tinen ahay pə ide wa.»

8

Akwahak matətok a mədakwidok a ata awan

¹ Wan sə təman a ma pə dərewel ata awan. A kwahak anan matətok a mədakwidok a mə slala cuw6e ata cəna, dowan kà jak 'am à mburom sabay təttemme, i ga way sə minit kwa kuro maakan.

² Pə dəba a wa nà, nə canan anà maslay a Mbərom ahay cuw6e sa taa tavay pa 'am ana Mbərom ataya awan, aday tə varak atan məzləzlilen à alay inde fok a tinen a re.

³ Maslay a Mbərom hinen inde kərtek a nay, a tavay pa man sə varan way anà Mbərom ata awan, aday tasa sa vak ləluway ahay à alay inde, tasa ata nà, sə gura. Tə varak anan ləluway ahay bayak a aday i vak anan pə ruwec sə gura ata anga Mbərom, aday ruwec ata dukwen winen pa 'am ana man sə njahay sə bahay. Winen apan i vak anan ləluway ataya cəna, ata a zəga anan amboh su do a Yesu ahay sa ga pə daliyugo ata awan.

⁴ Natiya kutok, jinjek sə ləluway ata, pi zek tə amboh su do a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbərom, à alay ana maslay a Mbərom ata wa. ⁵ Maslay a Mbərom ata a gəba tasa sə gura ata, a rah anan ta slən sə uko sə ruwec ata awan, a pəkak anan ayak pə daliyugo. Mbərom a wuted, a dac nguzlec, aday

a gungwal. Daliyugo a fok a 6al kəzlek kəzlek.

Məzləzlilen ma fa aya fudo

⁶ Natiya maslay a Mbərom a cuw6e ataya tə lavay zek sa fa anan məzləzlilen a tinen ahay. ⁷ Aday maslay a Mbərom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tə japay fok kərtek, aday a pəkay ahay pə daliyugo. Daliyugo ite a gəzla zek maakan, aday day kərtek a, a vak tə dədazl su way aya təke. Gujed ahay fok tə vakak re.

⁸ Natiya, maslay a Mbərom mə slala cew ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Awan a inde məduwen a kawa 6əzlom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde təzlev. A'am ata a gəzla zek maakan, aday day kərtek a təra fok kawa mez. ⁹ Way sə a'am ahay fok, kərtek pə maakan a nə kə məcak, aday kwalalan ahay dukwen, tə nəsek matanan re.

¹⁰ Natiya asa, maslay a Mbərom mə slala maakan a ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Mawuzlawazl a inde məduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sə uko. A slahay cəna, a nes anan zlinger ahay kərtek pə maakan aday tə kurok aya təke. ¹¹ Tə ngaman anà mawuzlawazl ata nà, Məduwek. A'am sə zlinger ahay fok tə gəzla maakan, aday Məduwek ata a təra anan a'am sa day mə slala maakan ata sərekeke. Do ahay bayak a tə məcak anga sa sa a'am a sərekeke ata awan.

¹² Maslay a Mbərom mə slala fudo ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. A fa anan cəna, tə dəcan anà way ahay fok à mburom. Pac a gəzla maakan, kiya matana awan, aday mawuzlawazl ahay kərtek pə maakan fok kə mbacak à alay kərtek a wa mbətək, ta dav sabay. Luvon tə ipec a təke a gəzla zek maakan re. Day sə ipec kərtek a pə maakan, day sə luvon kərtek a pə maakan nà, awan kə dəvak uda sabay.

¹³ Kagasl, nə canan anà zləba məduwen a winen apan i fatay à mburom. Nə sləne winen apan i ja

tə məgalak awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Dæce pu dō sə daliyugo ahay! Anga maslay a Mbərom ahay inde maakan ti fa məzləzlilen a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cəna, dæce ahay ti nay ahay bayak awan.»

9

Məzləzlilen ma fa mə slala dara awan

¹ Cəna, maslay a Mbərom mə slala dara ata a fa anan məzləzlilen anahan. Nə canan anə mawuzlawazl a inde mə slahay à mburom wa, à məndak. Tə varan anan lakile sə təba anan bələlen sə məke sə mərda ata awan. ² A təba anan do'a cəna, jinjek a zləray wa dul dul kawa jinjek sə uko sa tak way. Jinjek ata a kərtan pə ide anə pac kustehthe, aday ide zənzen a ga takədfimbom.

³ Jaray a zləray à jinjek ata wa pə daliyugo fok. Mbərom kə varak atan məgala sa nda dō ahay kawa rəje. ⁴ Kə varak atan cəved sa gan awan anə daslam ahay bay, tã saa laman anə gujed bay, aday kwa dədom təkede tã laman bay re. Tã nda nà, dō ma ga vivay ana Mbərom a pi jœr itəbay ataya awan. ⁵ Tə njadak cəved sa mac anan dō ataya bay re, əna ti ga dæce kiya dara cəna coy. Dæce ata dukwen, a han kawa ahan sə rəje sa nda dō aday a gan atan ata awan. ⁶ A kiya dara ata inde ite nà, dō ahay ti gan may anə amac, aday ti njad bay. Ti pəlay amac pi zek, əna cəved sa mac inde sabay.

⁷ Jaray ataya nà, ta ga minje tə pəles sə vəram ahay. Jugo sə bahay ahay inde patan à nga inde, ma han aya nə tə gura. Nga a tinen aya dukwen kawa nga sə dō ahay. ⁸ Sibœk a tinen aya nə kawa sibœk sə uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nà, kawa slan sə ziyel ahay ite. ⁹ Dəginəginə a tinen ahay ma ban aya kawa tə palalam sə rəslom. Bərgaslay a tinen awan, a ndar nə kawa muta sə pəles ahay bayak a, tinen apan ti haw à man sə vəram ata awan. ¹⁰ Guter patan kawa ana rəje nduwrenren, aday ta nda dō nà, tə winen a re. Sə

varan atan məgala sa gan way anə dō ahay kiya dara ata dukwen, guter ataya awan. ¹¹ Bahay a tinen a nà, maslay a sa ba pə məke sə mərda ata awan. Tə ngaman ta 'am sə Yahuda ahay nà, Abadon, aday ta 'am sə Gərek ite, Apoliyon. Sləmay ataya a nan sa ja nà: «Dō sə lize way.»

¹² Natiya, dæce mama'am a kə ndəvak. Əna dæce maza aya inde cew asa re.

Məzləzlilen ma fa mə slala mbərka awan

¹³ Kutok, maslay a Mbərom mə slala mbərka ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Nə sləne 'am a ndəray ahay kwa à ləkam ahay fudō pə ruwec sə gura ata wa, winen pa 'am a Mbərom ata awan. ¹⁴ 'Am a sə ndəray ahay ata a jan anə maslay a Mbərom a sa fa məzləzlilen a mə slala mbərka ata, a wa: «Pəsak anan maslay a Mbərom aya fudō, ma ban aya pa 'am zlinder sə ngaman Efəratis ata awan.»

¹⁵ Tə pəsak atan cəna, ta vad dō ahay, kərtek pə maakan fok kə məcak. Anga Mbərom a lavay anan zek tə tinen sa ga mer su way ata à alay a anan, pə luvon a anan, pə kiya a anan, aday pə ava a anan re.

¹⁶ Cəna, nə canan anə suje ma ján a pə pəles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon səkat cew (200,000,000).

¹⁷ I cœn sə zûfay uno ata, nə canan nà, natiya. Pəles ahay tu dō a ma ján aya apan, tinen tə zana sə vəram aya pi zek dəzdaz kawa slan sə uko, aday mbamburom kawa a'am sə dəlov ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sə pəles ataya kawa nga sə ziyel ahay. Jinjek a pi zek tə uko, tatə mətətok sə uko ta nay à 'am a tinen ahay wa. ¹⁸ Dæce a maakan a sə zləray à 'am sə pəles ataya wa nà, ta vad dō kərtek pə maakan fok. ¹⁹ Natiya awan, məgala ana pəles ataya sa gan way lelibay a anə dō ahay, a nay nà, à 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya dukwen ta gan way anə dō ahay re, anga guter aya kawa dədew ahay, nga ahay inde patan.

²⁰ Do aday tã mæcak anan tã dæce ataya itæbay ata nã, ta ngam sã mbæsak sã hëran nga anã setene ahay bay, ta ngam sã mbæsak përa a tinen a sã ndakay ataya bay re. Tã ndakay përa a tinen aya nã, tã gura, tã dala, tã ndæfære, tu kon aday tã dædom re. Way a mæ ndakay ataya nã, tã canan ide bay, tã slæne slëmay bay, aday ta zla bay re. Əna a nan atan sã përahan azar sã hëran nga hwiya. ²¹ Do ataya nã, tã mbæsakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vad dõ hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti këra way ahay hwiya re.

10

Masley a Mbërom tã dërewel cædew awan, à alay inde

¹ Pë dëba anahan wa, nã canan anã maslay a Mbërom hinen mægala a re, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Zana anahan pi zek nã, matapasl, aday winen mæ tuwed nga nã tã kulay. Ide anahan a dav kawa pac sã ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sã uko. ² Dërewel cædew a inde à alay anahan, mæ tæba awan. A ngazlay saray sã alay puway pa nga sã a'am, saray sã alay gula nã, pë yugo uho. ³ A zlah tã mægala a kawa ziyel sa yam. Cëna, nã slæne Mbërom a dac tanday tanday saray cuwbe sã mbëdahan apan.

⁴ Adac a Mbërom a cuwbe ataya a ndav nã, abay u no sã vinde anan way a nen sã slæne ata awan, əna nã slæne dundo a ndëray ahay à mburom wa asa, u jo: «Kã vinde anan 'am ana Mbërom sa dac cuwbe ataya bay, anga aday dõwan à san 'am ataya bay.»

⁵ Maslay a Mbërom a mæ ngazlay saray a kërtek pa nga sã a'am, kërtek pë yugo ata, a ka alay à mburom, ⁶ a mbaday dërzalah tã slëmay a Mbërom, a wa: «Mbërom winen inde tã sifa pa sã viyviya awan, winen dõ sã ndakay atã mburom tã daliyugo tã bëlay. A ndakay mburom tã awan anahan aya tæke, daliyugo dükwen

tã awan a anahan aya tæke, aday bëlay tã awan anahan aya tæke ite re. Way a saa tëra ata nã, winen apan i tëra hëna bëse kutok. ⁷ Azanan, maslay a Mbërom mæ slala cuwbe ata kã fak anan mæzlæzlilen anahan nã, Mbërom i ndav anan wa way anahan mi dër ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anã dõ maja'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

⁸ Dundo ana dõwan nen sã slæne 'am anahan ata u jo ahay à mburom wa, a wa: «Zla, kã saa tëma anan dërewel a mæ tæba ata à alay ana maslay a Mbërom a mæ ngazlay saray a pa nga sã a'am aday pë yugo ata wa.»

⁹ Natiya na zla à man ana maslay a Mbërom ata awan, na jan: «Vuro anan dërewel a cædew a anan.»

U jo nã: «Tëma anan, rac anan. I gumak à 'am inde nã, kawa umam, əna ka sak a sädak anan cëna, i gak særekeke.»

¹⁰ Nã tëma anan dërewel ata à alay anahan wa, na rac anan. A 'am inde nã, u gom kawa umam acëkan wahan. Nã sädak anan gëdek cëna, u go særekeke.

¹¹ Asa tu jo nã: «Zla, kã sa ma anan 'am a Mbërom sa ja pë zahav ahay, pu kon ahay, pë slala sa 'am ahay, pë bahay su kon ataya asa.»

11

Do sã dakay anan 'am a Mbërom ahay cew

¹ Natiya, tã vuro gusuko à alay inde kawa sukol sã lavay way. Tu jo nã: «Slabak, zla, kã saa lavay anan doh sã mazla a Mbërom, lavay anan man sã varan way anã Mbërom, baslay anan dõ ahay aday tinen apan ti hëran nga anã Mbërom ataya awan. ² Əna kã saa lavay anan gala sã uho ata itæbay, anga Mbërom a kë varak anan anan man ata anã dõ a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Do ataya ti i ngërasl anan wulen su doh à kiya kwa kuro fudõ nga anahan a cew inde, kawa sa ja nã, luvon mbulo tã sëkat cew tã kwa kuro mbërka (1 260). ³ A alay ata nã, ni i slënak

ayak dō sə dākay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anà dō ahay à luvon a mbulo tə səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek dukwen zana sa zla à mäsinde.»

⁴ Do ataya cew a nà, mə tavay aya pa 'am ana Mbərom, winen Bahay a pə daliyugo ata awan. Do ataya nà, tinen dādazl si sé ahay cew sə ngaman *ulivet* ataya awan.* Aday tinen lalam ahay cew re. ⁵ Dowan kə pələk sa gan atan awan a cəna, uko a nay ahay à 'am a tinen wa, a vad' anan dōwan ata awan. Natiya, dō sa gan may sa nan atan idē ahay, ti mac nà, matana awan. ⁶ A alay a tinen apan ti ma 'am a Mbərom ata nà, mägala a tinen inde sə gafan 'am anà iven, aday à ga bay. Mägala a tinen inde sə təra anan a'am mez a re. Aday mägala a tinen inde sa pak mägara pu dō sə daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

⁷ Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nà, zizək a inde, i nay ahay à məkə sə mərda wa re. Zizək ata i vad' zek tu dō a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. ⁸ Məsinde a tinen aya ti njahay hwiya pə cəved' sə wulen su doh a məduwen ata awan. Tə ngaman à wulen su doh ata nà, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nà, ta ga ines ataya kərtek awan. Tə daray anan bahay a tinen pə dədom mə zləlngad' a nà, à man ata re. ⁹ Do ahay ti nay sa ca pə mäsinde ataya nà, à wulen sə zahav ahay wa fok, à wulen sə slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tə varak anan cəved' anà dōwan sa la atan bay luvon maakan tə njamde ahay apan kuro nga anahan cew. ¹⁰ Do sə daliyugo ahay fok ti taslay mivel anga amac su dō a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vad' dō ataya awan, ti varan magwagway i zek ahay, anga dō a Mbərom ataya cew a nà, tə pəkak mägara pu dō sə daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti

ma anan 'am ana Mbərom ata awan.

¹¹ Natiya awan, luvon a maakan ataya tə ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cəna, Mbərom a vəzle patan apasay sə sifa anahan, tə slabak way a tinen, tinen tə sifa aya awan. Man su dō a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pə ajəjar anga zlawan. ¹² Do a cew ataya tə sləne dūngo a jan atan ahay 'am tə mägala a kwa à mburom wa, a wa: «Jənen ahay à man a anan!» Ta ján way a tinen deceḅ à mburom à matapasl inde pə idē su dō a sa nan atan idē ataya fok. ¹³ A alay ata cəna, daliyugo a ḅal kəzlek kəzlek. A wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nà, kərtek a kə mbəzłak. Anga nan re, dō ahay mbulo cuwḅe (7,000) fok tə məkak. Do a mə mbəsak a tə məkak itəbay ataya dukwen, tə jəjarak bayak awan. Aday tə həran nga anà Mbərom sə bagəbaga mburom.

¹⁴ Natiya kutok, dəcə mə slala cew ata kə ndəvak coy, hinen mə slala maakan a, winen apan i nay bəse coy re.

Masley a Mbərom a fa anan məzləzlilen mə slala cuwḅe awan

¹⁵ Pə dəḅa anahan a wa cəna, maslay a Mbərom mə slala cuwḅe awan, a fa anan məzləzlilen anahan ite. Nə sləne dūngo ahay məduwen aya tə gungwal à mburom, aday ta wa:

«Həna Bahay a mənuko Mbərom tə Almasihu anahan,
ti ga bahay pə daliyugo kutok.
Mbərom i ga bahay kətanən hwiya pa sə viyviya awan.»

¹⁶ 'Am ataya ta ndav cəna, məcəd' ahay kwa kuro cew nga anahan a fudō, mə njahay aya pa 'am ana Mbərom ataya, tə dukwen gərmec ü vo, tə həran nga. ¹⁷ Ta wa:

«Bahay a manay Mbərom, Ba Mägala,
iken inde nə kwakwa,
həna dukwen iken a re.
Mə ngərak, anga iken apan ki ga bahay pə daliyugo
aday ki ləvan nga tə mägala anak awan.»

* 11:4 Ca pə deftere Jekariya 4.1-14.

18 Ba dō su kon ahay ta gak mivel,
 əna alay a ma var a həna, iken ki
 ga patan mivel ite,
 ki gan sariya anà dō ma mac aya
 fok.
 Alay a ki varan magwagway anà
 dō maja'am anak ahay, anga
 tinen bile anak ahay ata nà, kə
 dəzlek.
 Ki varan magwagway anà dō anak
 ahay,
 anà dō sə dəfak apan ataya fok,
 kwa gwaslay ahay,
 kwa dō məced aya awan.
 Əna dō sa nes anan daliyugo ahay ite
 nà,
 ki lize atan wa kutok.»

19 Pə dəba sa 'am a tinen ata wa
 cəna, məsudoh su doh sə mazlaḅ a
 Mbərom à mburom ata a təba pan-
 gaya. Zəndok sə aban 'am a Mbərom
 ata uda a cay ike. Cœrœd, Mbərom
 a wuted, tanday a dac apan hohum
 hohum, daliyugo a ḅal, aday lanja
 a pəkay ahay səngef səngef bayak
 awan.

12

Atə uwar tə zizœk a inde

1 Cəna, nə canan anà awan a à
 mburom, a ga masuwayan. Nə canan
 anà dō uwar awan, zana anahan pi
 zek nà, pac. A dəf saray anahan
 ite nà, pə kiya. Mazangalan anahan
 dukwen, sə mawuzlawazl ahay kuro
 nga anahan a cew, winen kawa jugo
 sə bahay. 2 Uwar ata nà, wan à ku-
 tov. Winen apan i wahay bəse coy,
 kə dəlak anan tə mindel, a han apan.
 Anga nan, a zlah pi zek tə məgalak
 awan.

3 Nə canan anà awan a inde à
 mburom asa. Zizœk a inde, winen
 kawa gədam məduwen awan, a ca
 dəzdaz. Nga ahay inde apan nə
 cuwḅe, aday jugo sə bahay ahay pa
 nga cuwḅe ataya re, ləkam ahay kuro
 inde anan pa nga. 4 A mənə anan
 mawuzlawazl ahay à mburom wa à
 məndak tə guter anahan. Kərtək pə
 maakan fok kə gucek ahay à mburom
 wa. Winen a aday nà, a tavay pa 'am
 ana uwar a winen apan i wahay ata,
 aday kə sak a wahay a cəna, i gəba

anan wan a mə wahay ata awan, aday
 i rac anan.

5 Natiya, uwar ata a wahay anan
 wan anahan a nà, mungol awan,
 aday i i təra bahay tə məgala awan pa
 nga su kon ahay fok. A wahay anan
 cəna, tə gəba anan, ta haw anan pa
 'am ana Mbərom winen mə njahay a
 pa man sə njahay sə bahay anahan
 ata awan. 6 Zek ana uwar a kutok nà,
 a haw, a man à nga à man sa saf inde,
 à man ana Mbərom a sə lavan anan
 zek aday tə gan uda nga ata awan. I i
 njahay à man ata nà, luvon mbulo tə
 səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260).

7 Kagasl, vərəm a slabak à mburom.
 Maslay a Mbərom inde tə ngaman
 Mikayel, a ra maslay anahan ahay
 fok, ta vad zek tə zizœk ata aday tə
 maslay anahan ahay cite re. 8 Əna
 Mikayel tu dō anahan ahay tə mbasay
 patan, tə rəzlak atan. Anga nan,
 man sə njahay a zizœk ata tə maslay
 anahan ahay nə inde à mburom
 sabay. 9 Natiya, ta lar anan zizœk
 a məduwen ata uho. Zizœk ata nà,
 winen nə, dədew kwakwa awan sa
 taa njəkan uda anà dō ahay kwakwa
 pə daliyugo fok ata awan. Tə ngaman
 bahay sə apasay lelibay aya awan.
 Sləmay anahan dukwen Fakalaw.
 Tə larak anan à məndak, winen tə
 maslay anahan ahay fok.

10 Cəna, nə sləne 'am a ndəray ahay
 kwa à mburom wa, a wa:
 «Həna nà, Mbərom kə təmak nukok
 tok.

Kə kak anan məgala anahan.

Winen bahay awan.

Həna dukwen, Almasihu anahan kə
 kak anan mazlaḅ anahan.

Anga həna,

dowan a sa taa ra 'am pə mərək a
 mənuko ahay

pə cakay ana Mbərom luvon tə
 ipec ata nà,

tə larak anan ayak à məndak.

11 Əna mərək a mənuko ahay tə
 mbasay apan nə,
 anga mez aña wan sə təman.

Tə mbasay apan dukwen,
 anga 'am a tinen sə dəkay anan
 didek ata awan.

Tê tãmahak sa mac,
ta mak anan wa bay.

¹² Kwanay a hëna à mburom ata
awan,
tislen mivel kutok.

Atê dädala tê a'am këma,
dêce anga kwanay kutok wuna!
Anga Fakalaw kè dazak ayak äga
kwanay,
aday dukwen winen tê mivel
awan,
anga a san zle, a mbësakan alay a
bayak a sabay.»

¹³ Zizœk ata a ca apan tê larak anan
pê daliyugo këma, a ma nga sê kuk-
waran azar anä uwar a sê wahay
wan mungol ata awan. ¹⁴ Əna, uwar
ata nâ, tê varan bərgaslay sê zləba
məduwen awan, aday ä fatay way
anahan ä man sa saf ä man a Mbərom
sê lavan anan zek aday tã gan uda nga
ata awan. I i njahay ä man ata nâ, ava
maakan tê rita.* Zizœk a kawa dädew
ata i mba apan sê dözle apan alay ä
man ata sabay.

¹⁵ Anga nan, dädew ata a vənihay
a'am ä 'am wa kawa zəlaka, aday
a'am ä hawan azar anä uwar ata, ä
ra anan. ¹⁶ Aka aday maw? Dädala
kə mak anan zek anä uwar ata awan.
Dädala a ta cədak, a sa anan a'am a sa
nay ahay ä 'am anä zizœk wa ata fok.

¹⁷ Zizœk ata a canan ä dädala sa san
anan a'am ata nâ, a zəga anan mivel
anahan sa ga pə uwar ata asa. Anga
nan, a ma pə dəba saa ga vəram tē
gwaslay sê slala anahan a mə mbəsak
ataya awan. Tinen këma, dō sê dəfan
apan anä 'am a Mbərom ahay, aday
sê tēma sê dəkay anan ləbara sa 'am a
Yesu ataya awan.

¹⁸ Natiya, zizœk ata a zla way ana-
han saa tavay pa 'am məgüjəgüjə sê
bəlay.

13

*Zizœk a inde a zləray ahay ä bəlay
wa*

¹ Cəna, nə canan anä zizœk a inde,
a zləray ahay ä bəlay wa ladada.
Nga ahay inde apan nə cuwəbe, aday

ləkam ahay kuro. Jugo sê bahay
dukwen pə ləkam pə ləkam. Sləmay
lelibay a inde mə vinde pa nga
pa nga, sê gənahan anä Mbərom.
² Zizœk ata nâ, kawa lungo. Saray
anahan aya dukwen kawa saray sê
dərlinge. 'Am a dukwen kawa 'am
sê ziyel. Zizœk a kawa gədam ata
a mbəsakan anan nə gədan anahan,
bahay anahan awan, aday məgala
anahan məduwen awan.

³ Nga anahan a kərtek a nâ, a ga
nə kawa vivay sê mbəlak məduwen
a inde apan, abay i mac anan, əna
mbəlak ata kə pasak. Anga nan, vi-
vay anahan ata a gan masuwayan
anä dō sê daliyugo ahay, tē dazlan sê
pərahan azar. ⁴ Fok a tinen aya tē
həran nga anä zizœk a kawa gədam
ata awan, anga kə varak anan məgala
anahan anä zizœk sa nay ä bəlay wa
ata awan. Tinen apan ti həran nga
anä zizœk ata kurkwer re, ta wa:
«Waya məduwen a kawa zizœk a anan
anaw? Waya saa mba apan sa ga
vəram tē winen anaw?»

⁵ Zizœk ata kə njadak cəved mənjoek
sê həran nga anä zek, aday sê
gənahan anä Mbərom. Kə njadak
cəved sa ga bahay kiya kwa kuro
fudō nga anahan a cew (42) re.* ⁶ A
dazlan sê gənahan anä Mbərom: a
gənahan anä sləmay anahan, anä
man sê njahay anahan a re, aday
anä dō mə njahay aya ä mburom ata
fok. ⁷ Kə njadak cəved sa ga vəram
tu dō a Yesu ahay, aday ä mbasay
patan. Matanan, kə njadak məgala
sê lavan nga anä slala ahay fok, anä
zahav ahay fok, anä 'am ahay fok,
aday anä kon ahay fok re. ⁸ Dō sê
daliyugo ahay fok ti dukwen gərmec
ü vo. Əna dō aday sləmay anahan inde
mə vinde ä dərrewel su dō tē sifa aya
inde nâ, i dukwen gərmec ü vo itəbay.
Mbərom a vinde dərrewel ata nâ, a
ban pə ananahan sê ndakay daliyugo
wa, aday a varan anan ä alay inde
anä wan sê tēman a ma vad ata awan.

⁹ Natiya, dō aday sləmay inde apan

* **12:14** Ava maakan tē rita: kawa sa ja nə luvon 1 260 ata re. * **13:5** Kiya kwa kuro fudō nga anahan a cew: kawa luvon 1 260 re.

cœna, â slœne 'am a anan: ¹⁰ Dowan a nà, Mbêrom a ja nà, sa ban anan, ti ban anan. Dowan a nà, Mbêrom a ja nà, sê wacay anan tê maslalam dukwen, ti wacay anan tê maslalam acakan. Anga nan kutok, lele nê dô a Yesu ahay tê zêga anan sa daf nga pê Mbêrom, aday tê sœmen anà way ahay.

Zizœk a inde, a zlêray ahay à yugo wa

¹¹ Pê dœba wa, nê canan anà zizœk a inde maza asa, winen apan i zlêray ahay à yugo wa. Lêkam ahay inde anan pa nga cew, kawa lêkam sa wan sê tœman, aday a ja 'am kawa ana gœdam re. ¹² A ga bahay anahan a dukwen tê mœgala ana zizœk a sa nay à bœlay wa ata awan, a ga nê pa 'am anahan awan. A daf bœlaray pu dô sê daliyugo ahay fok sê hœran nga anà zizœk ata awan, winen tê vivay sê mbœlak mœduwen a aday mœ pasay a coy ata awan. ¹³ Kâ gak way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya awan: a dazay anan ahay uko à mburom wa pœ idê sê dô ahay fok à mœndak. ¹⁴ Kê njadâk cœved sa ga masuwayan ahay bayak a pa 'am ana zizœk a sê zlêray à bœlay wa ata awan. Natiya, masuwayan ataya dukwen tê njœkak anan dô ahay bayak a re. Zizœk sê zlêray à yugo wa ata a jan atan nà: «Ndiken pœra sa ga minje tê zizœk a mœ wacay a tê maslalam, aday kê mœcak anan tê mbœlak anahan a bay ata awan.» ¹⁵ Zizœk a sa ja 'am ata nà, kê njadâk cœved sê vœzle apasay à pœra ata inde, aday â ja 'am, â mba apan sa var cœved sa vad anan dô sê hœran nga bay ataya awan. ¹⁶ Zizœk ata a gan bœlaray anà dô ahay fok, gwaslay ahay tê mœced sê dô ahay, dô sê zlile aya pi zek tu dô mœtawak aya awan, bœle ahay pi zek tu dô azar aya awan, tê tœma vivay pœ alay puway a tinen ahay, kabay pi jœr a tinen ahay re. ¹⁷ Dowan a aday vivay anahan inde apan ibay nà, i njad sê sukôm way à lumo wa bay, i njad sê sukôm anan way tê way anahan ahay itœbay re. Vivay ata dukwen nà,

slœmay ana zizœk ata awan, kawa sa ja nà, lamba sê slœmay anahan.

¹⁸ Natiya, lele nà, dô sê kœlire ahay tâ san way. Dô sê kœlire ahay tâ san nà, lamba ata a dœkay anan nê maw re. Anga lamba ata nà, lamba sê slœmay su dô zœnzen awan. Lamba anahan nà, sœkat mbœrka tê kwa kuro mbœrka nga anahan a mbœrka (666).

14

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

¹ Na ca idê asa cœna, nê canan anà wan sê tœman mœ tavay a à bœzloom sê ngaman Siyona ata awan, tinen tu dô a aday slœmay a wan sê tœman tê slœmay ana Bœbay anahan mœ vinde aya pi jœr a tinen ataya awan. Tinen a fok nà, tinen mbulo sœkat tê kwa kuro fudô nga fudô (144,000). ² Nê slœne asa bine maw nà, agungol inde a ndrêray à mburom wa kawa zœlaka sê dazay pœ pœkœrad à zlinder ata awan, a ndar kawa adac a Mbêrom, aday a ndar kawa dô ahay tinen apan ti fa gœnjavaal re. ³ Man su dô ataya dukwen tinen mœ tavay a pa 'am sa man sê njahay sê bahay, aday pa 'am ana awan a fudô ataya awan, aday pa 'am ana mœced ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya awan. Dowan a mba apan sê tœtak ara a tinen ata bay, si kak dô a mbulo sœkat tê kwa kuro fudô nga fudô (144,000) a mœ bœmbadây aya pœ daliyugo wa ataya aday. ⁴ Dô a anaya nà, ta gak anan nga i zek lele. Tê dabolok zek tê uwar ahay itœbay. Tê pœrahan azar anà wan sê tœman nê kwa aha. Mbêrom a tœmay atan ahay à wulen su dô sê daliyugo ahay wa anga winen, aday anga wan sê tœman re. ⁵ Mungwalay inde à 'am a tinen itœbay, ines a tinen dukwen ibay.

Masley a Mbêrom ahay maakan

⁶ Natiya awan asa, nê canan anà maslay a Mbêrom maza awan, winen apan i fatay pa nga mburom. A dœkay anan lœbara mugom a a mbœdâ itœbay pa sê viyviya ata awan. I dœkan anan anà dô sê daliyugo ahay fok, anà dô

sə zahav ahay a fok, anà dō sa ja 'am wura wura fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon re.

⁷ Maslay ata a ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Jəjiren anan anà Mbərom, həren anan nga, anga alay a kà slak həna i gan sariya anà dō ahay. Həren anan nga. Sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay, tə kurok ahay nà, winen a re.»

⁸ Maslay a Mbərom hinen a sləray ahay asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a məduwen ata kə slahak. Babila kə slahak dezdezez! Winen a aday nà, kà hak anan mahay sə atahasl anahan anà dō ahay. Atahasl anahan ata nà, kə wadafak anan pə dō sə daliyugo ahay fok, aday tã ga kawa winen awan.»

⁹ Maslay a Mbərom mə slala maakan awan, a sləray ahay asa. Winen ite a ja tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk ata awan, kabay anà pəra sa ga minje tə winen ata awan, aday kə təmahak vivay anahan pi jœr kabay pə alay re ata kəma, ¹⁰ i ga dœce. I gurac mahay à gəvet sa ga mível a Mbərom wa, aday mahay ata nà, mə japay a tə a'am itəbay. Natiya dōwan ata i sa dœce ù uko à dəlov sə uko inde mə japay a pi zek tə mətətok sə uko ata awan. Dœce ata i təra dukwen nà, pa 'am ana maslay a Mbərom cəncan aya awan, aday pa 'am ana wan sə təman re. ¹¹ Jinjek sə uko sa man sə dœce a tinen ata i slabak pa nga mburom nə dadekwdukwe pa sə viyviya awan. Kuwaya dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk aday anà pəra sa ga minje tə winen ata cəna, kə təmahak vivay sə sləmay anahan, i man uda kula itəbay, luvon tə ipec fok.»

¹² Anga nan kutok, kwanay dō ana Yesu ahay, dō sə dəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, dō sa daf nga pə Yesu ahay, tiven nə lele.

¹³ Asa, nə sləne dundo a jay ahay 'am kwa ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban pə həna anan wa nà,

Mbərom i daf alay sə bahay anahan pu dō sa mac aday, winen apan i ga mer su way anahan hwiya ata awan.»

Apasay Cəncan a a mbəda apan, a wa: «Matanan acəkan. Ti man uda tə ataslay mível awan, anga Mbərom a san pi mer su way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

¹⁴ Na ca idə asa, nə canan anà matapasl kwedekkwedek awan. Awan a inde mə njahay a apan, a ga minje tə wan su dō. Jugo sə bahay inde à nga anahan, ma han a tə gura. Winen ti dem ma pa a hepepe à alay inde.

¹⁵ Maslay a Mbərom maza awan, a nay ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, a jan anà dōwan mə njahay a à matapasl inde ata tə məgalak awan, a wa: «Gəba dem anak, car, anga alay sə halan nga anà way ahay kə slak. Daliyugo fok ma nah a təde sa car.»

¹⁶ Natiya, dōwan a mə njahay a à matapasl inde ata a gəba dem anahan, a car anan way sə daliyugo ahay fok kərap.

¹⁷ Nə canan anà maslay a Mbərom hinen a nay ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à bagəbaga mburom wa, winen dukwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

¹⁸ Maslay a Mbərom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sə varan way a Mbərom ata wa. Winen nà, maslay a Mbərom sə lavan nga anà uko ata awan. A təba 'am, a jan ahay anà maslay a Mbərom a ti dem a ma pa a à alay inde ata, a wa: «Gəba dem anak, aday zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tə nahak coy.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo wa, a pak anan à kudom sə caslay anan wan sə cune ahay. Kudom ata dukwen, man sa ga mível a Mbərom. ²⁰ Wan sə cune ahay fok, mə caslay aya à kudom inde uho, à wulen su doh wa zad. Zəlaka sə mez a pəkay ahay à kudom ata wa, a haw. Zəbor sə zlinger sə mez ata i ga kilomiter səkat maakan (300).

Sədək anahan a dukwen i ga miter cew, pəles á tavay uda nà, saa cay ahay wa nə nga dəkdek.

15

Masley a Mbərom ahay tə pakay ahay məgara ahay cuwbe

¹ Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà awan a inde məduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbərom ahay inde cuwbe, tə məgara aya à alay inde cuwbe ite re. Awan ataya dukwen, məgara mədakwidok aya awan, anga tə məgara ana Mbərom ata dukwen, mivel anahan i ndav sə coy.

² Aday nə canan anà awan a inde kawa dəlov sə malam mə japay a tə uko awan. Asa, nə canan anà do sə mbasay pə zizək tə pəra anahan ataya awan, aday tə lamba sə sləmay anahan. Tinen nà, Mbərom kə varak atan gənjaval ahay à alay inde, aday tinen mə tavay aya pa 'am sə dəlov sə malam ata awan. ³ Tinen apan ti ga ara ana Musa, do si mer su way ana Mbərom, tə ara ana wan sə təman. Ara ata nà, natiya:

«Mbərom Ba Məgala,
mer su way anak ahay fok nə məduwen aya awan,
ta ga masuwayan.
Bahay su kon ahay fok nà, iken awan.
Way anak ahay sa ga dukwen,
lele aday didek aya re.

⁴ Bahay a manay,
dowan a saa jəjarak bay nà,
wayaw?
Dowan a saa ngam sə hərak nga bay nà, winen wayaw?
Anga iken a kərtək cəncan awan.
Do su kon ahay fok ti nay adəka nə sə hərak nga,
anga do ahay fok tə canak anan anà mer su way anak ahay fok nə lele.»

⁵ Pə dəba anahan a wa asa, nə canan anà doh sə mazlaḅ a Mbərom à bagəbaga mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cəncan awan, winen mə təba awan. ⁶ Maslay a Mbərom cuwbe ataya tə məgara aya cuwbe à alay inde, tə zləray à man a cəncan ata wa.

Tinen ma pak zana kwedekkwedək aya pi zek re, aday tinen ma ban mbac aya tə maslərapa sə gura. ⁷ Kərtək à wulen sə awan aya fudo tə sifa ataya inde, a varan tasa sə gura ahay cuwbe anà maslay a Mbərom a cuwbe ataya cite. Tasa ataya ma rah aya tə mivel a Mbərom sa ga pə do ahay, aday Mbərom nə inde tə sifa pa sə viyviya awan.

⁸ Natiya, doh sə mazlaḅ a Mbərom a rah tə jinjek sə mazlaḅ a anahan tə gədan anahan a təkə dadekwdukwe. Dowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbərom a cuwbe ataya tə ndəvak anan məgara a tinen a cuwbe ataya aday.

16

Tasa sə məgara ahay cuwbe

¹ Nə sləne dundo a məduwen a a ndəray ahay kwa ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa. Winen apan i jan anà maslay a Mbərom a cuwbe ataya, a wa: «Zlen, kà sa pəken anan way sə tasa sə mivel a Mbərom a cuwbe ataya pə daliyugo kutok.»

² Natiya maslay a Mbərom a mama'am awan, a zla, a pak anan way sə tasa anahan pə daliyugo. Mbəlak lelibay aya aday ma han aya a gan anà do ahay. Sa njad mbəlak ata nà, do sa njad vivay ana zizək ataya awan, aday ta taa dukwen gərmec ù vo anà pəra ana zizək ata re.

³ Asa maslay a Mbərom mə slala cew awan, a pak anan way sə tasa anahan pa nga sə bəlay. A'am sə bəlay ata a təra kawa məngədazay su do ma mac awan, aday way sə a'am ahay fok tə məcak.

⁴ Maslay a Mbərom mə slala maakan awan, a pak anan way sə tasa anahan pa nga sə a'am sə dəlov ahay aday pa nga sə a'am sə kurok ahay fok. Natiya kutok a'am ahay fok tə təra mez asa re. ⁵ Aday nə sləne maslay a Mbərom a, sa gan nga anà a'am ata a həran nga anà Mbərom, a wa: «Iken nà, do cəncan awan. Iken inde nà, kwa həna kabay, həna dukwen iken a re. Ka gak anan sariya

anà dō ahay hēna tē cœved awan. ⁶ Do anaya tē vœdak anan dō anak ahay, aday tē vœdak anan dō maja'am anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez, tē njadak magwagway pē lelibay a tinen kutok.»

⁷ Cœna nē slēne dūngo a ndēray ahay à man sē varan way anà Mbērom ata wa. A wa: «Ayaw, Bahay Mbērom, Ba Mēgala, ka ga sariya anak nē tē cœved awan, tē dīdek a re.»

⁸ Natiya kutok, maslay a Mbērom mē slala fudō awan, a pak anan way sē tasa anahan pē idē sa pac. Cœna pac a njad cœved sa dav ndayaya aday sa han sē zalay sē kukwa ata awan, a vak anan dō ahay tē uko anahan awan. ⁹ Anga pac a sa vak atan ata awan, dō ahay ta ma nga adēka nē sē gēnahan anà slēmay a Mbērom, winen dō sē lavan nga anà mēgara ataya awan. Bina, tē ngēmak sē mbēsak anan cœved a tinen a lelibay ataya bay, aday tē ngēmak sē hēran nga anà Mbērom anga mazlāb anahan bay re.

¹⁰ Maslay a Mbērom mē slala dāra awan, a pak anan way sē tasa anahan pa man sē njahay ana zizœk ata awan, aday luvon a ga takēdīmbom pē bahay anahan ata fok. Do ahay ta ma nga sa rac slan, anga dēce inde ndēlekeke bayak awan. ¹¹ Tē gēnahan anà Mbērom sē bagēbaga mburom, anga dēce tē mbēlak a tinen ataya awan. Aya ēna, tē mbēsakak sa ga huwan bay hwiya.

¹² Natiya asa re, maslay a Mbērom mē slala mbērka awan, a pak anan way sē tasa anahan ite. Winen nā, a pak anan mbala anahan nē à zlinder a inde mēduwen a tē ngaman Efēratis. Coy a'am a sa wa, aday bahay sē dēlon ahay ta njad cœved sē takas anan zlinder ata awan.

¹³ Cœna nē canan anà apasay lelibay aya maakan. Tinen kawa njēlaadaw ahay, tē zlēray à 'am ana zizœk a kawa gēdam ata wa, à 'am ana zizœk a sa nay à bēlay wa ata wa, aday à 'am ana dō maja'am a Fakalaw ata wa re. ¹⁴ Tinen nā, apasay sē setene ahay

sa ga masuwayan ahay cara cara. Apasay ataya ti halan nga anà bahay sē daliyugo ahay fok, anga aday ti ga vēram pē luvon a mēduwen a ana Mbērom Ba Mēgala ata awan.

¹⁵ Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak ayak nē kawa dō sē akar, dōwan i san apan bay. Ni daf alay sē mazlāb uno pē dō sē dēfan idē anà luvon ata mēnjēna sa njak ahan ata awan, aday dūkwēn zana anahan inde mē lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak ayak cœna, waray i gan sa bar pa 'am sē dō ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»

¹⁶ Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tē halan nga anà bahay ahay fok à man kērtēk awan. Tē ngaman anà man ata ta 'am sē Yahuda ahay nā, Harmagedon.

¹⁷ Kagasl, maslay a Mbērom a mē slala cuwōe a kutok, a ndav anan sa pak way sē tasa anahan pa nga mburom. Dūngo a ndēray tē mēgalak a kwa ahay pa man sē njahay ana Mbērom a wa, ù doh sē mazlāb anahan a wa, a wa: «Hēna nā, kē ndēvak coy kutok!»

¹⁸ Cœna, cœrœd, Mbērom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a bāl tē mēgalak awan. Kwa pē ana Mbērom sē ndakay dō ahay pē daliyugo nā, hus ahay hēna, kula daliyugo kē bēlak matanan bay.

¹⁹ Cœdak, daliyugo a ta i zek wa. Wulen su doh a mēduwen ata a gēzla i zek wa maakan re. Wulen su doh sē daliyugo ahay fok tē mbēzlak, tē nēsek. Natiya kutok, Mbērom a may anan ahay à nga inde lēbara ana Babila, wulen su doh a mēduwen ata awan, a varan tasa sa ga apan mivēl anahan ata ma rah a ledlēd tē mahay awan, aday à sa anan wa nē fok.

²⁰ Kon aya aday a'am sē bēlay a van atan nga ataya fok, tē ndērmadāk à a'am inde. Bēzlom ahay dūkwēn tē dafasak fok cite re. ²¹ Lanja dugulom aya kawa mēndaō a pēkay ahay mbortoto bayak a pē dō ahay. Anga nan, dō ahay tē gēnahan anà Mbērom,

anga iven sê lanja ata kè gəbak dæce nê ndælekeke bayak awan.

17

Ata uwar tæ zizœk

¹ Pê dæba anahan a wa nà, dō kærtek à wulen sê maslay a Mbərom a cuwbe sa ban tasa ahay cuwbe à alay inde ataya, a nay, u jo: «Hayak, ni dækak anan sariya ana Mbərom sa gan anà uwar a sa ján uho tæ dō ahay so ata awan. Winen nà, wulen su doh a ma han a pə cakay sê zlinder ahay ata awan. ² Bahay sê daliyugo ahay ta gak mædigwed tæ winen, aday dō sê daliyugo ahay bayan a tæ vawak nga ta sê nahay tæ winen a re.»

³ Apasay Cəncan awan, a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a zla nen à saf inde. A man ata awan, nê canan anà uwar a inde, winen ma ján a pə zizœk a inde, a ca dæzdæz. Nga anahan ahay cuwbe, aday lækam ahay apan kuro re. Zek anahan a fok dukwen mæ vinde apan nà, sləmay lelibay aya dækdek, sê gənanan anan anà Mbərom. ⁴ Uwar ata ite nà, zana anahan pi zek dæzdæz kawa zana vavize awan, way sê sləmay anahan inde sê gura, aday kon lele aya pi zek tæ mædine ahay inde apan re. Tasa sê gura dukwen inde à alay anahan, aday way lelibay aya uda teppe, mæ rəbas aya vərekeke, kawa sa ja nà, mer su way anahan sa ga lelibay ataya awan. ⁵ Sləmay inde mæ vinde pi jœr anahan, aday sləmay ata nà, a dækay a way mi dər a inde həna: «Nen Babila, wulen su doh mæduwen awan. Nen may sê uwar sê nahay tæ dō ahay so ataya fok, aday nen may su dō huwan aya fok re.»

⁶ Aday nê canan bine siwaw nà, uwar ata kà sak mez su dō a Yesu ahay ma vad aya anga tæ dækay anan sləmay a Yesu cærkæke ataya awan. Aday uwar ata kè vawak nga tæ mez a tinen ata awan.

Nê canan matanan cəna, u go masuwayan. ⁷ Maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «Sa gak masuwayan nê maw? Ni dækak anan way a mi dər a pə uwar

ata tæ zizœk a sê gəba anan, winen tæ lækam aya kuro pa nga ahay cuwbe ata awan. ⁸ Zizœk a iken sê canan ata nà, abay winen tæ sifa awan, əna həna nà, kè mækak. Azanan nê i jənay ahay à mæke sê mərda wa. Kà sak a jənay ahay wa cəna, Mbərom i lize wa sê coy a kutok. Dō aday sləmay a tinen inde mæ vinde à dərewel su dō tæ sifa aya inde itəbay, kwa sê ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan anà zizœk ata nà, i gan atan masuwayan. Anga abay winen tæ sifa awan, aday həna winen ma mac awan, aday pa 'am mənjoek dukwen i i may ahay tæ sifa asa re.»

⁹ U jo asa, a wa: «Lele nà, dō ahay tæ njad kəlire sa san way a anan. Nga ataya cuwbe nà, ta ga minje tæ bəzloom ana uwar ata sê njahay apan ataya awan. Aday dukwen, a ga minje tæ bahay ahay cuwbe re. ¹⁰ A wulen sê bahay ataya dukwen, dāra aya nà, tæ mækak coy. Bahay mæ slala mbərka nê winen inde həna bahay awan. Əna bahay mæ slala cuwbe a ite nà, alay a anahan kà slak fan bay. Alay anahan a à sla dukwen, i njahay bayak a bay. ¹¹ Zizœk ata ite nà, abay winen tæ sifa awan, aday həna winen tæ sifa sabay asa, ata winen a dukwen bahay a mæ slala jəmaakan awan. Bahay ata dukwen tinen pə kærtek a tæ bahay a cuwbe ataya awan. Kà sak a sləray ahay asa nà, Mbərom i lize wa sê coy a kutok.

¹² «Lækam a kuro iken sê canan ataya nà, ta ga minje tæ bahay ahay kuro ti nay ahay mba, bina ta gak bahay fan bay. Ti i njad cæved sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay a nê jiya tatæ zizœk ata awan, əna ti njahay bayan a bay. ¹³ Bahay ataya kuro dukwen, tinen kærtek a i mer su way a tinen inde. Aday ti varan mægala a tinen tæ mazlaḅ a tinen anà zizœk ata aday à ga anan bahay anahan. ¹⁴ Ti ga vəram tæ wan sê təman, aday wan sê təman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sê zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu dō anahan a mæ ngamay ataya awan. A walay

atan, aday ti pərahan azar tē mivēl kərtek awan.»

¹⁵ Maslay a Mbərom ata u jo asa, a wa: «Uwar a sa ján uho tē dō ahay so ata nà, winen mē njahay a pə cakay sē zliner aya iken sē canan ataya awan. Zliner ataya nà, ta ga minje tu dō sē zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tē slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. ¹⁶ Ləkam a kuro iken sē canan ataya, aday tē zizək a iken sē canan ata nà, ti ma nga sa nan idē anà uwar a sa ján uho tē dō ahay so ata awan. Ti ngəzar panan way anahan ahay fok à alay wa, aday i njahay zek kəriya slokwitor a, ti rac sluwed si zek anahan, ti lize anan tē uko. ¹⁷ Bahay a kuro ataya ta ga matanan nà, anga Mbərom a daf abayak nga ata à mivēl a tinen inde. Natiya, 'am a zlan atan pi zek anà bahay ataya sē varan mēgala sē bahay a tinen anà zizək, hus pə luvon a aday 'am a Mbərom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. ¹⁸ Uwar a iken sē canan ata ite nà, a ga minje tē wulen su doh mēduwen a sē lavan nga anà bahay sē daliyugo ahay fok ata awan.»

18

Mbərom a gan sariya anà wulen su doh sē Babila

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, nē canan anà maslay a Mbərom hinen inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Mēgala anahan inde bayan awan, jiyjay sē mazlaḅ anahan dukwen a dəvan anà daliyugo fok. ² A zlah tē mēgalak awan, a wa: «Coy! Wulen su doh a sē ngaman Babila ata kē slahak, Babila kē slahak dezdezez! Wulen su doh ata kē rahak tē apasay lelibay aya awan, apasay huwan aya, aday tē mēvuhom ma ga mənjadak aya* cara cara tinen ma rah a à wulen su doh ata inde re. ³ Anga winen kē varak anan mahay anà dō su kon ahay fok aday tā sa. Asa mahay anahan nà, ubor sa ga mēdigwed tē winen awan. Bahay sē daliyugo ahay

fok ta gak mēdigwed ata awan. Do sa ga masa tē way ahay fok, tē tərak dō sē zlile ahay anga zlile sē mēdigwed anahan sa ga ata awan.»

⁴ Nē sləne asa bine maw nà, dundo a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa:

«Kwanay dō uno ahay, hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga aday kē limen anan alay anà ines a tinen ataya bay, kī gen dāce kawa tinen bay re.

⁵ Hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga ines anahan ataya dukwen tē dəzlek zek jəgenegene hus pa man sē idē a Mbərom, aday Mbərom awan, a may anan ines ana Babila ataya à nga inde re.

⁶ Gen anan nē kawa anahan a sa gak ikwen ata cite.

Gen anan adəka nà, si sē zalay mbala anahan ata mēcapar cew awan.

Kak winen kē varak ikwen mahay gəzlaway zet nà, viren anan uda kawa anahan ata awan, əna mēgala mbala a kwanay à zalay anahan mēcapar cew awan.

⁷ Kē pəlak anjahay sē mazlaḅ tē zlile a nē cəvedabay.

Matanan bənen anan mbiyed nē bayak a kutok,

à ga dāce dukwen matanan re, kawa winen ù doh sē mēsinde.

Aday nà, a wa: “Nen bahay, nen mē njahay a pa man sē njahay sē bahay uno lele.

Nen mēdukway sē uwar bay, ni yam ma ite anaw, anga mbaz uno inde kē mēcak ibay.”

⁸ Anga nan kutok, mēgara ahay ti tan à nga nē luvon kərtek: amac, ayam, aday may re.

Ti vak anan tē uko, anga Bahay Mbərom a sa gan sariya ata nà, winen mēgala awan.

⁹ «Bahay sē daliyugo ahay sa taa japay tē winen pə ubor, aday pa sa ján uho tē winen ataya fok, ti yam tongof

* **18:2** Minje kawa zənzen, mugudok, ngahak, kəzkez. Ca pə Tooktaaki Tawreeta 14.3-21.

tongof, anga ti canan anà jinjek sə uko ata awan. ¹⁰ Ti tavay dāren, anga zlawan sə dāce mēduwen ataya i gan atan. Aday ti ja à wulen a tinen:

“Wuna, wuna!

Babila, iken wulen su doh mēduwen awan,

Babila iken wulen su doh mēgala ata, iken inde sabay!

Kə lizek à ler kərtek inde ca!

Matanan, Mbərom kà gak anak sariya coy.”

¹¹ «Do sa ga masa tə way ahay dukwen ti yam, ti ja mawa, anga dōwan saa sukum way a tinen ahay nà, inde sabay: ¹² way kawa gura, dala, kon lele aya awan, mēdine ahay; zana kataw aya awan, zana dāzdāz aya awan, zana kwedekkwedek aya awan, zana vavize aya re; dədom sə rəbas lele aya awan, aday way mē ndakay aya ta slan sə mbəle ataya awan, aday way mē ndakay aya tə dədom masa a da 'am ataya re; azar aya dukwen mē ndakay aya tə dangwa, tə rəslom, aday tu kon mē rəba aya awan; ¹³ kemsire lele aya awan, amar sa ga pi zek ahay, wurde sə ngaman *mira* ata awan, wurde sa vak avavak ahay; mahay, amar sə ile; ndaw, nuko sa ndaw; sla ahay, təman ahay, pəles ahay, muta sə pəles ahay; bīle ahay, aday sifa sə dō ahay fok, dōwan saa sukum way ataya nà, inde sabay.

¹⁴ «Natiya, dō sa ga masa ahay ti jan anà wulen su doh ata, natiya: “Way anak a sa ga anan ti zek ataya fok tə lizek. Zlile anak, way sə ndakay zek anak, fok tə lizek. Kula ki njad atan sabay.” ¹⁵ Do sa njad zlile ta sa ga masa sə way ataya ti tavay dāren pə wulen su doh wa, anga dāce anahan ataya a gan atan zlawan. Ti ma nga sa yam, sa ja mawa nə bayak awan. ¹⁶ Ti ja: “Waay, waay! Babila, wulen su doh mēduwen awan, abay a taa pak pi zek nə zana aday kwedekkwedek aya, zana dāzdāz aya, aday zana vavize aya bīdaw? Winen mē ndərkesl a nə tə way sə gura ahay, tu kon sə

masa lele aya awan, aday tə mēdine ahay re. ¹⁷ Way ataya fok tə lizek à ler kərtek a inde ca!”

«Do sə kwalalan ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya təke, tatə dō sa bar tə kwalalan ahay, ti tavay dāren cite re. ¹⁸ Ti canan anà jinjek sə uko sa vak anan wulen su doh ata nà, ti zlah, ti ja: “Kula wulen su doh inde mēduwen a kawa həna anan nà, ibay!” ¹⁹ Ti ra yugo, ti pak pi zek tə ayam awan†, ti ja mawa tə ayam awan: “Waay, waay, Babila, wulen su doh mēduwen awan! Do sə kwalalan ahay pa nga sə bəlay fok ta ga zlile nà, tə winen a bīdaw? Way anahan ahay fok tə lizek à ler kərtek inde ca!” ²⁰ Natiya kutok, kwanay dō sə mburom ahay, tislən mivəl, anga wulen su doh ata kə lizek. Kwanay dō a Yesu ahay, dō maslan a Yesu ahay, dō maja'am a Mbərom ahay, tislən mivəl, anga Mbərom kà mak anan anan gəsiked anahan, kawa Babila sa gak ikwen ata awan.»

²¹ Kagasl kutok, maslay a Mbərom mēduwen a hinen inde, a zla, a gəba van mēduwen awan, a lar anan à bəlay inde dāzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen su doh a mēduwen ata dukwen, kətanən. Dōwan i canan kula sabay. ²² Ara su dō sa fa gənjaval ahay, sa fa məzləzlilən ahay, sa fa ciccək ahay, aday tə ara su dō sa fa slələm ahay i ga inde à Babila sabay. Dōwan i canan anà dō sa han way ahay, dō sə ndakay way ahay fok sabay. Dōwan i sləne abəl ana wan sa van pa van à Babila sabay. ²³ Dōwan i canan anà jiyjay sə uko sə lalam à Babila sabay. Dōwan i sləne ara su dō sə gəba dalay ahay à Babila sabay fok. Ayaw, dō sa ga masa ahay à Babila nà, tə zalay dō sə daliyugo ahay fok tə mazlaḅ. Əna, kə njəkak anan dō su kon azar ataya ta sa ga masuwayan anahan ahay cara cara pə daliyugo fok. ²⁴ Mez su dō a maja'am anahan ahay, pi zek tə mez anà dō a Yesu ahay ma pak awan, à wulen su doh ata awan. Aday asa, mez sə dō ahay

† 18:19 Aga tinen ta yam məsinde nà, ta ra yugo pi zek.

ma pak a pə daliyugo fok ata nà, pa nga ana Babila awan. Mbərom a gan sariya anà Babila nà, matanan.»

19

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, nə sləne awan a inde kawa dungo sê dō ahay bayan a à mburom, winen apan i ja, a wa:

«Həren anan nga à Mbərom!
Anga Mbərom a mənuko nə dō sa tam dō,
mazlaḅ nə pə winen,
məgala anahan inde.

² Mbərom a ga sariya dukwen tə cəved awan, aday tə dīdem a re.

Kà gak anan sariya anà uwar sa ján uho tə dō ahay so ata awan.

Sa nes anan daliyugo fok tə mədīgweḅ nà, winen a re.

Mbərom kà gak anan sariya anga kə vədak anan anan dō si mer su way anahan ahay.»

³ Ta ja asa:

«Həren anan nga anà Mbərom!
Anga jinjek sê uko sê dəroz à wulen su doh ata wa nà, i ndav kulibay,
i dəroz wa nə pa sê viyviya awan!»

⁴ Natiya kutok, məced ahay kwa kuro cew nga fudō pi zek tə awan a fudō tə sifa ataya, tə dukwen gərmec ù vo anà Mbərom a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay anahan ata awan. Do ataya ta wa: «Amen, matanan! Həren anan nga anà Mbərom!»

Azar uko sə gəba dalay ana wan sə təman

⁵ Cəna, nə sləne 'am a ndəray ahay kwa à man sə njahay sə bahay a Mbərom wa, a wa:

«Həren anan nga anà Mbərom a nuko,
kwanay dō si mer su way anahan ahay,
dō sə jəjaran ahay,
məced ahay pi zek tə gwaslay aya təkə fok.»

⁶ Nə sləne asa abəbal awan sə man su dō məduwen awan, kawa zəlaka sə dazay pə pəkərad à zlinder ata awan, kawa Mbərom sa dac tə məgalak ata awan. Nə sləne nà, a wa:
«Həren anan nga anà Mbərom!

Anga Mbərom Ba Məgala, dō sə lavak uko nga nə winen Bahay awan!

⁷ Tasluko mivel, mbasuko pə kərtek awan.

Həruko anan nga, anga məduwen anahan!

Alay a kə slak, wan sə təman i gəba uwar anahan.

Dəna ata dukwen kə lavak zek, winen apan i ba.

⁸ Tə varak anan zana sə gəba zek kəlfedede aday ma dav a herre, à pak pi zek.»

Zana anahan a kəlfedede ata nà, mer su way ana dō a Yesu ahay sa ga lele aya ata awan.

⁹ Natiya kutok, maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «Vinde: Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pə dō mə ngamay aya à man sə azar uko sə gəba dalay ana wan sə təman ata awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà, 'am dīdek aya awan, 'am a Mbərom.»

¹⁰ Nə sləne 'am ata cəna, nə dukwen gərmec pə saray anà maslay a Mbərom ata awan, əna u jo, a wa: «Kə ga matana sə dukwo gərmec ù vo bay. Nen dukwen dō si mer su way kawa iken, aday kawa mərak anak azar aya sa ga side pə Yesu ataya re. Dukwen gərmec ù vo nà, anà Mbərom!» Anga sə varan məgala anà dō maja'am a Mbərom ahay dukwen, side sə dakay anan 'am ana Yesu ata awan.

Do sa ján pə pəles kwedekkwedek awan

¹¹ Kagasl, nə canan anà mburom mə təba awan, aday pəles a inde à man ata kwedekkwedek awan. Dowan a ma ján a apan ata nà, tə ngaman nə dō ma daf nga awan, aday dō dīdek a re. A ga sariya, aday a ga vəram nà, tə cəved awan. ¹² Ide anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. Jugo sə bahay ahay inde anan à nga nə bayak awan. Aday dukwen, sləmay anahan inde mə vinde apan, əna dōwan a san anan bay, si zek anahan awan. ¹³ Zana anahan pi zek nà, dəzdəz tə mez awan. Tə ngaman nə 'Am a Mbərom. ¹⁴ Do sa ga vəram anahan ahay fok tə pərahan azar à mburom wa, tinen a fok ma ján

aya pã pãles kwedekkwedek aya re. Zana a tinen pi zek ðukwen kãlfedede aya ðãkdek, aday ma dav aya herre re. ¹⁵ Mbeet, maslalam ma pa awan, a zleray ahay à 'am anahan wa. I mbasay pã ðo manide anahan ahay pu kon pu kon nã, tã winen awan. I tãra bahay tã mægala awan, pa nga su kon ahay. I zlaß atan kawa ðo sa zlaß wan si sé à kudom inde ata awan. Way ata ðukwen, aga mivel ana Mbërom Ba Mægala. ¹⁶ Slëmay inde mã vinde pã zana anahan, aday pã gos anahan natiya: «Bahay sã zalay bahay ahay fok.»

¹⁷ Aday nã canan ayak anã maslay a Mbërom hinen, winen mã tavay a pa pac. A ngaman ayak anã mävuhom sa nga mburom ahay fok tã mægalak awan, a wa: «Hayak ikwen ahay, anga ði halay nga sa pa ðaf sã azar uko ana Mbërom. ¹⁸ Hayak ikwen ahay, rãcen sluwed si zek sã bahay ahay, sã bahay nga sã suje ahay, ta sã suje aya awan, aday sluwed sã pãles pi zek tã sluwed su ðo sa jãn pã pãles ataya tãke, aday tã sluwed sã ðo ahay fok: sluwed su ðo su kon ahay ta sã ðile ahay, sluwed su ðo maced aya ta sã gwaslay aya tãke.»

¹⁹ Aday nã canan anã zizœk ata kutok, anã bahay sã daliyugo ahay pi zek tã suje a tinen aya tãke, tã halay nga sa ga vëram tã ðowan a ma jãn a pã pãles a kwedekkwedek ata, pi zek tã suje anahan ahay ite re. ²⁰ Ta ban anan zizœk ata, aday tã jaway anan, winen tu ðo maja'am ana Fakalaw sa ta ga masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tã masuwayan ataya ðukwen kã njækak anan ðo ahay aday tã tãma vivay ana zizœk ata pi zek a tinen, tã hëran nga anã pãra sa ga minje tã winen ata re. Natiya, ta ban anan zizœk ata tu ðo maja'am ana Fakalaw ata nã, ta lar atan à ðalov sã uko inde tã ide aya awan. ðalov sã uko ata nã, ma han a nã tã mëtätok sã uko. ²¹ Suje ana zizœk ataya nã, ðowan a pã pãles kwedekkwedek ata a vad atan nã tã maslalam sã zleray à 'am anahan wa ata awan. Mävuhom sa nga mburom ahay fok tã rahak tã sluwed su ðo

ataya tœhcœhœ.

20

Fakalaw i ga ava mbulo à dangay

¹ Aday nã canan anã maslay a Mbërom inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Lakile sã tãba mësudoh sã mãke sã mërda ata, inde à alay anahan, aday calalaw ma ba awan, inde à alay anahan re.

² Maslay a Mbërom ata a ban anan zizœk a kawa gëdam a mëduwen ata awan. Zizœk ata nã, winen ðadew sã njëkan uda anã ðo ahay kwakwa way anahan, winen nã Fakalaw. Maslay a Mbërom ata a jaway anan sã ava mbulo, ³ aday a lar anan à mãke sã mërda ata inde kutok. A tacan a 'am tã lakile, aday a tapay anan tã mëtätok, anga aday à saa ma apan sa njak anan ðo su kon ahay sabay, hus pã ava mbulo ata sa ndav. Ava ata kã ndëvak nã, ti i mbësakay anan mënjëk asa re.

⁴ Pã ðãba anahan a wa nã, nã canan anã man sã njahay sã bahay ahay. Mã njahay aya apan ataya nã, ðo aday Mbërom a varan atan cœved sa gan sariya anã ðo ahay ataya awan. Nã canan anã sifa su ðo ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tã tirez, anga tã ðakay anan lëbara ana Yesu, aday anga tã wazay anan 'am a Mbërom re. Do ataya nã, tã dukwek anan gërmec ù vo anã zizœk tã pãra anahan ata itëbay. Tã tãmahak lamba sã slëmay anahan pi jœr a tinen ahay itëbay re. Kwa pã alay a tinen ðukwen, vivay sã lamba anahan inde patan ibay. Tinen tã slabakak ahay à mãke wa, ta ga bahay tatë Yesu Almasihu ava mbulo. ⁵ Wita nã, aslabak à mãke wa mama'am awan. Do azar aya nã tã slabakak ahay ite fan bay, hus ava mbulo ata i ndav aday.

⁶ Ataslay mivel i tãran anã ðo a saa slabakay ahay à mãke wa à aslabak a mama'am ataya awan, anga tinen ðo ma gan nga aya anga Mbërom. Amac mã slala cew awan, i mba patan sabay. Ti tãra adëka nã, ðo sa ga mer

su way ù doh sã mazla6 a Mb̄erom, anga Mb̄erom aday anga Yesu Almasihu re. Ti ga bahay tã Yesu Almasihu ava mbulo.

Mb̄erom kà mbasak pã Fakalaw

⁷ Fakalaw kà sak a va mbulo à m̄ake sã m̄erda ata inde nã, ti mb̄esakay anan uho asa. ⁸ Kà j̄anak ahay à m̄ake wa cãna, i zla saa njak anan dõ su kon ahay pã daliyugo fok asa, kawa sa ja nã, atã Gog tã Magog.* Fakalaw i halan nga anã dõ ahay pã kãrtek awan, sa ga v̄eram tã Mb̄erom. Tinen nã, m̄a wasay aya kawa wiyen sã z̄linder. ⁹ Nã canan atan nã, tinen m̄a ndire zek aya awan, ta zla kwa ta sã wura fok pã daliyugo, aday ta van nga anã man ana dõ a Yesu ahay m̄a njahay aya uda ata awan, kawa sa ja nã, Ur̄asalima, wulen su doh ana Mb̄erom a sã p̄alay anan ata re. Ta van nga lele cãna, uko a dazay ahay à mburom wa, a vak atan fok. ¹⁰ Zek ana Fakalaw a sa taa njak atan ata nã, ta ban anan, aday tã larak anan ayak à d̄elov sã uko ata inde. A man ata d̄ukwen nã, m̄at̄atok sã uko winen apan i ban. Ba tã larak anan ayak ziz̄cek tu dõ maja'am ana Fakalaw ata à man ata kurre. D̄ace à man ata a ndav it̄abay, luvon tã ipec fok, aday pa sã viyviya awan.

Sariya m̄adakwidok awan

¹¹ Natiya, nã canan anã man sã njahay sã bahay m̄aduwen a aday a ca kwed̄ekkwed̄ek. Dowan a inde, winen m̄a njahay a apan. Daliyugo pi zek tã baḡabaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sã coy awan. Dowan i canan atan kula sabay. ¹² Aday nã canan anã dõ ma mac aya awan, m̄aced̄ ahay tã gwaslay aya t̄ake fok, m̄a tavay aya pa 'am ana man sã njahay sã bahay ata awan. Deftere ahay inde, h̄ana m̄a t̄ãba aya awan. Deftere hinen inde, m̄a t̄ãba a re. Winen nã, m̄a vinde uda nã sl̄emay su dõ tã sifa aya awan. Mb̄erom a gan sariya anã dõ ma mac ataya awan, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya aday

m̄a vinde a à deftere ataya inde ata awan. ¹³ A'am a v̄enihey anan dõ sa mac à a'am inde ataya awan. Amac pi zek tã M̄ake, tã v̄enihey anan dõ a tinen ma mac aya fok. Mb̄erom a gan sariya anã dõ a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re. ¹⁴ Ta lar anan Amac pi zek tã M̄ake à d̄elov sã uko ata inde. D̄elov sã uko ata nã, amac m̄a sl̄ala cew ata awan. ¹⁵ Kak d̄owan a nã sl̄emay anahan inde à d̄erewel su dõ tã sifa aya ata bay cãna, ta lar anan nã gem à d̄elov sã uko ata inde re.

21

Baḡabaga mburom wiya awan, tã daliyugo wiya awan

¹ Cãna nã canan anã baḡabaga mburom wiya awan, tã daliyugo wiya inde re. Baḡabaga mburom m̄aduwer ata tã daliyugo m̄aduwer ata tã lizek, b̄alay d̄ukwen kã lizek re. ² Nã canan ayak anã wulen su doh cãncan awan, winen Ur̄asalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pã cakay ana Mb̄erom wa. Winen m̄a ndakay zek a d̄ukwen kawa d̄ana dalay a i zla à mbaz ata awan. ³ Nã sl̄ane d̄ungo a nd̄aray ahay kwa à man sã njahay sã bahay wa, a ja tã m̄agalak awan, a wa: «H̄ana nã, man sã njahay a Mb̄erom, winen à wulen sã dõ ahay inde. I njahay tã tinen, aday ti t̄era dõ anahan ahay. Zek a Mb̄erom a d̄ukwen i ga inde à wulen a tinen, winen Mb̄erom a tinen. ⁴ I takad̄ patan wa id̄e sã ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, d̄ace inde sabay re. Way m̄aduwer aya fok nã, tã nd̄avak sã coy.»

⁵ Kagasl, d̄owan a m̄a njahay a pa man sã njahay ata, a wa: «H̄ana nã, ni mb̄eda anan way ahay fok, aday way ahay ti t̄era nã wiya aya awan.» U jo ì nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nã, d̄id̄ek aya awan, aday 'am sa d̄af apan nga ahay re.»

⁶ A p̄arahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan d̄ukwen kã

* 20:8 Ca pã Ejekiyel 38 - 39.

ndəvak. Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Jom kà gak anan anà dōwan a cəna, ni varan a'am kəriya awan, à kurok sa var sifa wa. ⁷ Do saa mbasay pə dəcə ata nà, ni varan anan way ataya fok. Ni təra Mbərom anahan, aday i təra wan uno. ⁸ Əna, do aday a nan sə pəruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, do sa daf upo nga sabay ataya awan, do sa ga way mənjadak aya awan, aday do sa vad nga su do ahay, do sa dah uho ahay, do sa ga maram ahay, do sə tawal pəra ahay, aday do sa gad mungwalay ahay dukwen, man sə njahay ana do ataya fok nà, à dəlov sə uko a pi zek tə mətətək sə uko ata inde. Way ata nà, amac tə slala cew a kutok.»

Urəsalima wiya awan

⁹ Maslay a Mbərom a inde, a nay ahay pə cakay uno kutok. Winen do kərtek à wulen sə maslay a Mbərom a cuwbe sa ban tasa ahay cuwbe à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nà, ma rah aya tə dəcə mədakwidok aya cuwbe ite re. Dōwan ata u jo: «Zlumo, ni i dəkak pə dəna aday wan sə təman i i gəba ata awan.» ¹⁰ Apasay a Mbərom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a gəba nen pa nga sə bəzlom zəbor a aday sololo ata awan. U ko anan Urəsalima, wulen su doh a cəncan ata awan, winen apan i dazay ahay pə cakay ana Mbərom à mburom wa. ¹¹ A dav nə pəzlad pəzlad lele tə jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom awan. A wuted kawa kon lele aya aday mə rəba aya ata awan, zeziye aday idə cərwa kawa malam. ¹² Zled məduwen a a van nga tew fok. Məsudoh ahay inde apan nə kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbərom ahay kuro nga anahan a cew dukwen, tinen apan ti ba pə məsudoh a kuro nga cew ataya re. Sləmay sə zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew dukwen mə

vinde aya apan. ¹³ Məsudoh ahay maakan tə day sə dəlon, maakan tə day sə mburom, maakan tə day sə walay, aday maakan dukwen tə day sə wundala. ¹⁴ Zled sə wulen su doh ata nà, saray a ma pak a dukwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday sləmay su do maslan ana wan sə təman ahay kuro nga anahan a cew mə vinde aya apan re.

¹⁵ Maslay a Mbərom a su jo ahay 'am ata nà, way sə lavay way inde à alay anahan, anga sə lavay anan wulen su doh, tə məsudoh anahan aya təkə, aday ti zled anahan a təkə re. Way sə lavay way ata dukwen, mə ndakay a sə gura. ¹⁶ Wulen su doh ata nà, day anahan aya fudo fok, tə lavay ike hedek hedek. Maslay a Mbərom ata a lavay anan wulen su doh tə way sə lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kərtek a nà, kilometer mbulo cew tə səkat cew (2 200).* Day anahan aya dukwen, tə lavay ike tə zəbor sə mburom ata awan. ¹⁷ A lavay anan zled sə wulen su doh ata awan. Zəbor sə mburom anahan nà, miter kwa kuro cuwbe nga anahan a cew (72)†, kawa alavay way a mənuko. ¹⁸ Zled sə wulen su doh a nà, mi dezl a tu kon sə ngaman *yaspa* ata awan. Əna zek a wulen su doh a ite nà, mi dezl a tə gura, aday idə cərwa kawa malam. ¹⁹ Kon sə saray su doh ataya kuro nga cew nà, tinen mə ndakay aya tu kon mə rəba aya cara cara. Kon kərtek a nə mə ndakay a tə *yaspa*, hinen tə *safira*, hinen tə *agate*, hinen tə *miradi*, ²⁰ hinen tə *onikis*, hinen tə *sardis*, hinen tə *kirisolit*, hinen tu kon zeziye awan, hinen tə *topas*, hinen tə *kirisoparasu*, hinen tə *lipilar*, aday hinen tə *ametistu*.‡ ²¹ Way sə tacay 'am su doh aya kuro nga anahan a cew ataya dukwen, tinen nə mədine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday dukwen, way sə tacay məsudoh kərtek fok, mədine kərtek coy. Cəved sə wulen su doh məduwen ata dukwen, winen mə ndakay a tə

* **21:16** Kawa sa ja nà, «stadi» 12 000. † **21:17** Kawa sa ja nà, «cukulek» ahay 144. ‡ **21:20** Kon ataya nà, inde əga mənuko ibay.

gura aday idé cêrwa kawa malam ata awan.

²² A wulen su doh ata nà, nen nê canak anan anà doh sê mazlaḅ a Mbêrom sabay, anga Bahay Mbêrom, Ba Mægala, ta wan sê têman, sê têra doh sê mazlaḅ a Mbêrom nà, tinen awan. ²³ Wulen su doh ata dukwen a gan may anà pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sê mazlaḅ a Mbêrom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata dukwen, wan sê têman awan. ²⁴ Do su kon ahay fok, ti zla nà, à jiyjay anahan ata inde. Bahay sê daliyugo ahay dukwen ti zlak ayak tê zliile a tinen ahay uda awan. ²⁵ Mêsudoh sê wulen su doh ataya nà, tê tacay atan itêbay, anga luvon a ga à man ata bay. ²⁶ Mægala a pi zek tê zliile su kon ahay fok ti halak anan ayak à man ata awan. ²⁷ Way mênjadak aya fok nà, ti dèzle uda itêbay. Do sê mungwalay ahay tu do sa ga ines ahay, ti njad sa zla uda itêbay re. Saa zla uda cêna, do aday slêmay anahan mê vinde a à dèrewel su do tê sifa aya, mbala ana wan sê têman sê lavay ata awan.

22

¹ Cêna, maslay a Mbêrom ata u ko anan zlinder sê a'am sa var sifa a inde, idé cêrwa kawa malam, aday a zlaray ahay à man sê njahay ana atê Mbêrom ta wan sê têman ata wa. ² A'am sê zlinder ata a haw à wulen su doh inde à mamasl sê cêved mêduwen ata awan. Pa 'am zlinder ata ta day cew maya fok, sé sê varan sifa anà do ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew à ava daz inde, pê kiya pê kiya fok saray kêrtek. Daslam anahan a dukwen, disise sa mbar anan do su kon ahay fok à dèvac a tinen ahay wa. ³ Atahasl do i ga inde à wulen su doh ata sabay. Man sê njahay sê bahay ana atê Mbêrom tê wan sê têman i tavay uda sê coy.

Natiya, do si mer su way ana Mbêrom ahay ti hêran nga à man ata awan. ⁴ Ti canan anà idé a Mbêrom awan, aday slêmay anahan i ga inde mê vinde pi jœer a tinen ahay. ⁵ Luvon

a ga à man ata sabay, ta gan may anà lalam bay, ta gan may anà pac sabay re, anga mazlaḅ a Mbêrom Ba Mêduwen i dèvan atan. Tinen nà, ti ga bahay tê winen pa sê viyviya awan.

⁶ Cêna, maslay a Mbêrom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nà, dîdêk aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re. Mbêrom Ba Mêduwen, do sê varan ahay Apasay anahan Cêncan a anà do maja'am anahan ahay ata, a slênay ahay maslay anahan anga aday à dakan anan anà do si mer su way anahan ahay way a sa naa têra bêse ataya awan.»

Yesu i may ahay

⁷ Yesu a ja, a wa: «Pêken slêmay, ni mak ayak bêse! Ataslay mivel inde anga do sê dèfan apan anà way a mê vinde à dèrewel a anan inde ata awan, anga sê dakay anan nê zek a Mbêrom awan.»

⁸ Nen Yuhana, nen nà, do sê slêne aday sê canan anà way a anaya awan. Nê slêne anan aday nê canan lele nà, na ma nga sê dukwen gêrmec ù vo anà maslay a Mbêrom a sê dukon anan way ataya fok, aday ni hêran nga. ⁹ Cêkêbay, winen a dukwen u jo, a wa: «Kâ ga matanan bay! Kâ hêro nga bay. Anga nen dukwen do si mer su way a Mbêrom kawa iken a re, aday kawa mêrak anak do maja'am a Mbêrom ahay azar aya sê dèfan apan anà 'am a mê vinde à deftere a anan inde ataya awan. Hêran nga nà, anà Mbêrom a dèkdek.»

¹⁰ U jo asa, a wa: «Kâ saa dèr anan way a iken sê vinde à dèrewel inde anaya pê do ahay wa bay, anga alay sê way anaya i têra bêse coy. ¹¹ Do sê huwan, à zêga anan apan huwan anahan. Do mênjadak awan, à zêga anan apan sa ga mênjadak anahan re. Do sa ga sumor, à zêga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday do sê cêncan ite dukwen, à zêgahan alay anà cêncan anahan ite hwiya.»

¹² Yesu a ja, a wa: «Pêken slêmay, ni mak ayak bêse! Ni zlak anan ayak magwagway à alay inde. Kuwaya i njad nà, têde pi mer su way anahan

a sa ga ataya awan. ¹³ Sê dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Nen dō mama'am awan, aday nen dō mēdakwidok a re.

¹⁴ «Ataslay mivēl inde anga dō sê banay anan rēkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njad sa zla tē mēsudoh sê wulen su doh, aday ti pa bumbok i sē sa var sifa anà dō ahay ataya wa re. ¹⁵ Əna, dō sa ga way sa zlan atan à nga ahay, maram ahay, dō sa ga mēdigwēd ahay, dō sa vad nga su dō ahay, dō sê pēra ahay, dō sa taa gan may sa gad mungwalay ahay nà, ti ka nga à wulen su doh ata inde itəbay jiya awan.

¹⁶ «Nen Yesu, nē slēnak ayak maslay uno saa dākak ikwen anan way a anaya awan, kwanay dō sē egliz ahay cuwēe ataya fok. Nen a aday nà, dō sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bəmtay sa dav ata awan.»

¹⁷ Apasay Cəncan awan, tē dāle ana wan sē təman a saa gəba ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sē slēne 'am a anan ataya dukwen, jen nà: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà dōwan a nà, à nay. Kà nak anà dōwan cəna, i tēma a'am sa var sifa hēna kəriya awan.

Mēdakwidok sa 'am ahay

¹⁸ Nen Yuhana nà, nen apan ni gafan 'am anà dō sē slēne 'am a mē vinde à dērewel a anan inde ataya fok: Kak dōwan a kē zəgahak anan apan 'am pē dērewel a anan nà, Mbərom i zəgahan anan apan dāce ahay kawa ana dērewel a anan sa ja apan ataya re. ¹⁹ Aday kak dōwan a kē zəbak panan ite, Mbərom i zəban pē magwagway anahan ahay wa, kawa ana deftere sa ja apan ataya re. I njad sē njahay à wulen su doh a cəncan ata bay, i njad sa pa wan si sē sa var sifa anà dō ahay ata bay re.

²⁰ Dōwan a sa san dīdek sa 'am anaya, a ja nà: «Tē dīdem a, nen ni zlak ayak bəse coy!»

Amen! Yesu Ba Mēduwen, hayak ahay coy.

²¹ Bahay a mənuko Yesu à gan sumor anà dō sa daf apan nga ahay fok.